

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Doktora Tezi

TÜRK EDEBİYATINDA FANTASTİK ROMAN

NURAN ÖZLÜK

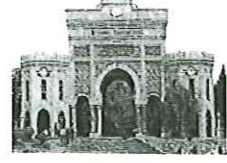
2502040033

Tez Danışmanı: Prof. Dr. M. FATİH ANDI

İstanbul 2010

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüz **TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM** Dalında **2502040033** numaralı **NURAN ÖZLÜK'ÜN** hazırladığı "TÜRK EDEBİYATINDA FANTASTİK ROMAN" konulu **YÜKSEK-LİSANS- / DOKTORA TEZİ** ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI**, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 28.Maddesi **27.08.2010 CUMA** günü saat: **14.00**'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **...Kabulü...**'ne* **OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI(*)	İMZA
PROF.DR.M. FATİH ANDI	Kabulü	
PROF.DR.KAZIM YETİŞ	Kabul	
PROF. DR. EMEL KEFELİ	Kabul	
DOÇ. DR. ALİ ŞÜKRÜ ÇORUK	Kabul.	
YRD. DOÇ. DR. İSMAİL KARACA	Kabul	

ÖZ

TÜRK EDEBİYATINDA FANTASTİK ROMAN

NURAN ÖZLÜK

Bu çalışmada fantastiğin ne olduğu, ne anlamlara geldiği, edebiyattaki kullanımı; bir edebî neviye, romana ad olması Türk ve dünya literatüründe alanında yetkin kişilerin görüşlerine yer verilerek tespit edilmiş, fantastik romanın tanımı yapılmış, benzer türler olan bilimkurgu, gotik ütöpik ve disütöpik ile fantastik romanı ayıran sınırlar çizilmiş ve fantastik romanın özellikle 2000 yılından sonra gösterdiği yükselişin nedenleri, meydana getirdiği kültürel etkiler ortaya konmuştur. Bu çerçevede Türk edebiyatında fantastik romanın Tanzimat Döneminden günümüze kadar geçirdiği evreler 2000 öncesi fantastik romanın öncülerine yer verilerek 2000 sonrasında ise türün özelliklerini taşıyan belli başlı örnekler mekân, zaman, olaylar, kahramanlar gibi roman nevinin unsurları etrafında incelenerek belirlenmiştir.

ABSTRACT

FANTASTIC NOVEL IN TURKISH LITERATURE

NURAN ÖZLÜK

In this study, definition and senses of fantastic novel, its use in literature as a genre in Turkish and world literature are identified by authorities in this field. Difference between fantastic novel and science fiction, gothic, utopian, dystopian novels is given and the reasons of the rise of fantastic novels after 2000, its cultural effects are defined. In this context phases of fantastic novel to present by giving examples of this period and fantastic novel from 2000 to present by its major examples are studied according to elements of novel such as time, setting, characters and plot.

ÖN SÖZ

Modern zamanların güçlü ve etkili anlatım biçimlerinden olan romanın kendi içinde gösterdiği çeşitlilik, ayrıldığı türler bazen destan, efsane, masal bazen hikâye, mesnevi vb.den etkilenererek gerçeküstü, olağanüstü unsurlarla bezenmiş ve tabiatından uzaklaşmış bazen de tanımı içinde, çizilen sınırlara sadık kalarak yaşanmış ya da yaşanması mümkün unsurlar etrafında şekillenmiştir. Bu çift yönlü tutum özellikle 2000 sonrasında birincinin lehinde gelişim göstermiş ve fantastik roman örnekleri Türk edebiyatında yazılması ve okunması bakımında talep ve tercih edilen bir mecraya girmiştir.

Fantastik romana olan ilginin artması yalnız Türk edebiyatında değil, dünya ve özellikle Batı edebiyatında da dikkati çekecek ölçüdedir. Türk ve dünya edebiyatında neredeyse eş zamanlı görülen bu eğilimin sebepleri, fantastik roman çeşitleri, bu türün belli başlı örnekleri, yazarların bu türü tercih etme nedenleri şimdiye kadar yeterince ve kapsamlı şekilde ele alınmamıştır.

Biz, bu çalışma ile yukarıda belirttiğimiz konuları açıklığa kavuşturmak, Türk edebiyatında fantastik roman türünün ortaya çıkma ve gelişme aşamalarını örnekleriyle ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmalarım sırasında benden anlayış ve desteğini eksik etmeyen eşim Abdüssamet Özlük'e, çocuklarım Beyza Gizem, Nevra Didem ve Rana Yaren'e minnettarım.

Çevirileriyle bana yardımcı olan Belma Tuna'ya her türlü desteğiyle yanımda bulunan Reyhan Eğrin'e teşekkür ederim.

İlmi ve hoşgörüsüyle tezimi ortaya koymama yardımcı olan hocam Prof. Dr. M. Fatih Andı'ya şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Öz (Abstract).....	iii
Ön Söz.....	iv
İçindekiler	v
Harita	x
Kısaltmalar	xi
Giriş	1
1. BÖLÜM FANTASTİK KAVRAMI VE FANTASTİK ROMAN	7
1.1. Fantastik Kelimesinin Anlamı ve Bir Edebî Türe Ad Olması	8
1.2. Fantastik Kavramının Yorumlanması, Edebiyattaki Kullanılışı ve Bunun Sonucunda Ortaya Çıkan Edebî Türlerden Birisi Olarak Fantastik Roman	9
1.3. Ana Hatlarıyla Fantastik Romana Komşu Türler Bilimkurgu, Gotik, Ütopik ve Disütopik (Antiütopik/Ters Ütopik) Roman ve Bu Türler ile Fantastik Roman Arasındaki Farklılıklar	20
1.3.1. Bilimkurgu Romanı	20
1.3.2. Gotik Roman	24
1.3.3. Ütopik Roman	27
1.3.4. Disütopik (Antiütopik/Ters Ütopik) Roman	30
1.4. Fantastik Romanın Yazılma, Okunma Nedenleri ve Meydana Getirdiği Kültürel Etkiler	33
2. BÖLÜM 2000 YILINA KADAR TÜRK EDEBİYATINDA FANTASTİK UNSURLAR İÇEREN ROMANLAR	47
3. BÖLÜM 2000 SONRASI TÜRK EDEBİYATINDA FANTASTİK ROMANLAR	71
3.1. Birinci Tür Fantastik Romanlar	71
3.1.1. Mekânlar	87
3.1.1.1. Açık Mekânlar	88
3.1.1.1.1. Dünyalar/Diyarlar	88
3.1.1.1.2. Ülkeler	97
3.1.1.1.3. Şehirler	106

3.1.1.1.4. Köyler	111
3.1.1.1.5. Adalar	115
3.1.1.2. Kapalı Mekânlar	118
3.1.1.2.1. Yerleşim Mekânları	118
3.1.1.2.1.1. Evler/Kulübeler	118
3.1.1.2.1.2. Saraylar	121
3.1.1.2.1.3. Şatolar	124
3.1.1.2.1.4. Çadırlar	126
3.1.1.2.2. Kamusal Mekânlar	127
3.1.1.2.2.1. Kaleler	127
3.1.1.2.2.2. Tapınaklar	130
3.1.1.2.2.3. Zindanlar	133
3.1.1.2.2.4. Kule	134
3.1.1.2.2.5. Federasyon Binası-Ağalar Meclisi	134
3.1.1.2.2.6. Hanlar	135
3.1.1.2.2.7. Taverna	136
3.1.1.2.3. Diğer Kapalı Mekânlar	137
3.1.1.2.3.1. Tüneller	137
3.1.1.2.3.2. Mağaralar	138
3.1.2. Zaman	142
3.1.3. Olaylar	148
3.1.3.1. Büyü Yapmak	148
3.1.3.2. Tılsımlara Dayalı Olaylar	158
3.1.3.3. Değişim-Dönüşüme Dayalı Olaylar	162
3.1.3.4. Ayinler	166
3.1.3.5. Lanetlemek-Lanetlenmek	168
3.1.3.6. İşaretler-Şekillere Dayalı Olaylar	170
3.1.3.7. Hayallere Dayalı Olaylar	172
3.1.3.8. Zihin Okuma-Zihne Hükmetme-Zihinsel Diyalog	174
3.1.3.9. Rüyalara-Kehanetlere Dayalı Olaylar	176
3.1.3.10. Diğer Olaylar	177

3.1.4. Kahramanlar	181
3.1.4.1. Kişiler	182
3.1.4.1.1. İnsanlar	182
3.1.4.1.1.1. Erkekler	183
3.1.4.1.1.1.1. Aristokratlar/Yöneticiler	183
3.1.4.1.1.1.2. Savaşçılar	188
3.1.4.1.1.1.3. Korsanlar-Eşkîyalar	200
3.1.4.1.1.1.4. Büyücüler-“Tılsım Efendileri” ..	204
3.1.4.1.1.1.5. Diğer Meslek Sahipleri	211
3.1.4.1.1.2. Kadınlar	217
3.1.4.1.2. İnsan Dışındaki Fantastik Irklar	221
3.1.4.1.2.1. Promlar	222
3.1.4.1.2.2. Burfenler	227
3.1.4.1.2.3. Dezdometler	235
3.1.4.1.2.4. Hurglar	237
3.1.4.2. Kadim Güçler-Tanrılar/Tanrı Konumundakiler-Melekler	239
3.1.4.3. Yaratıklar	245
3.1.5. Gündelik Hayata Ait Unsurlar	254
3.1.5.1. Günlük Hayatın Görünüm Biçimleri	254
3.1.5.1.1. Beslenme	255
3.1.5.1.2. Aydınlatma-Isıtma	257
3.1.5.1.3. Haberleşme/İletişim	259
3.1.5.1.4. Ulaşım	260
3.1.5.1.5. Kıyafetler	264
3.1.5.1.5.1. Erkek Kıyafetleri	264
3.1.5.1.5.2. Kadın Kıyafetleri	268
3.1.5.1.6. Aksesuarlar	270
3.1.5.1.7. Şenlik-Eğlence	271
3.1.5.1.8. Şarkı-Türkü	273
3.1.5.1.9. Hediye	274

3.1.5.1.10. Nişan-Düğün	274
3.1.5.1.11. Hastalık	275
3.1.5.1.12. Tedavi	276
3.1.5.1.13. Ölüm	276
3.1.5.1.14. Eşyalar	277
3.1.5.1.15. Vefa	279
3.1.5.1.16. Gelenek-Görenek	280
3.1.5.2. Kültür, Sanat ve İnanışa Ait Unsurlar	283
3.1.5.2.1. Kültüre Ait Unsurlar	283
3.1.5.2.1.1. Lisan	283
3.1.5.2.1.2. Eğitim	287
3.1.5.2.2. Sanata Ait Unsurlar	289
3.1.5.2.3. İnanışa Ait Unsurlar	296
3.1.5.3. Sosyal, Siyasi ve Ekonomik Hayatın Yansımaları	304
3.1.5.3.1. Sosyal Hayatın Yansımaları	305
3.1.5.3.1.1. Sosyal Düzen	305
3.1.5.3.1.2. Sosyal Statü	306
3.1.5.3.2. Siyasi Hayatın Yansımaları	309
3.1.5.3.2.1. Askerî-Siyasi Düzen	309
3.1.5.3.2.2. Yönetim	312
3.1.5.3.2.3. Savaş-Savaş Malzemeleri	315
3.1.5.3.3. Ekonomik Hayatın Yansımaları	324
3.1.5.4. Tabiata Ait Unsurlar	328
3.1.5.4.1. Bitkiler	328
3.1.5.4.2. Hayvanlar	331
3.1.5.4.3. Hava Olayları	336
3.2. İkinci Tür Fantastik Romanlar	337
3.2.1. Mekânlar	344
3.2.1.1. Açık Mekânlar.....	344
3.2.1.2. Kapalı Mekânlar.....	346

3.2.2. Zaman	348
3.2.3. Kahramanlar	349
3.2.3.1. Büyücüler	349
3.2.3.2. Cinler	351
3.2.3.3. Diğer Kahramanlar	353
3.2.4. Olaylar	355
3.2.4.1. Büyü Yapmak	355
3.2.4.2. Astral Seyahatler	364
3.2.4.3. İksir Unsuru Etrafında Gelişen Olaylar	365
3.2.4.4. Madalyon Unsuru Etrafında Gelişen Olaylar	366
3.2.4.5. Diğer Olaylar	367
Sonuç	375
Kaynakça	380
Öz Geçmiş	404

HARİTA

Sayfa

“2000 Sonrası Türk Edebiyatında Fantastik Romanlar” başlıklı üçüncü bölümde incelenen *Perg Efsaneleri* serisinde mekân olarak kullanılan coğrafyanın haritası...88

KISALTMALAR

a.e.	aynı eser
a.g.e.	adı geçen eser
a.y.	aynı yayın
bkz.	bakınız
bs.	basım
C.	cilt
Çev.	çeviren
Ed.	editör
Haz.	hazırlayan
No:	numara
s.	sayfa
vb.	ve benzeri/benzerleri

GİRİŞ

Türk edebiyatına XIX. yüzyılın ikinci yarısı içinde dahil olan roman nevi önceleri acemice sonrasında dil, üslup ve teknik açısından oldukça güçlü örnekleriyle okuyucularına hitap etmiştir. Ancak özellikle mezkûr dönemde ele alınan gerçek yani yaşanmış ya da yaşanması mümkün olay/olay örgüsü, mekân, zaman, şahıs kadrosu gibi konuların okuyucuyu eğlendirmenin yanı sıra bilgi verici, öğretici, eğitici özellik taşıması, söz konusu türde eser veren devrin önde gelen Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Samipaşazade Sezai gibi edebiyatçılarının dikkat ettiği/dikkati çektiği hususlardır.

Bu sebeptendir ki gerek Tanzimat sonrası dönemde gerekse 2000’li yıllara kadar olağanüstü, doğaüstü olayları bünyesinde barındıran romanlar iltifata mazhar olamamış, “edebî” nitelik taşımadığı iddia edilerek “popüler” tür kabul edilmiştir. Ancak dünya edebiyatında bilhassa J.R.R. Tolkien’in *The Lord of the Rings (Yüzüklerin Efendisi)* üçlemesinden ilki olan *The Fellowship of the Ring (Yüzük Kardeşliği)* ve J.K. Rowling’in *Harry Potter* serisinin ilki *Harry Potter and Sorcerer’s Stone (Harry Potter ve Felsefe Taşı)*’un beyaz perdeye aktarılmasıyla 2001 yılında vizyona girmesi ile fantastik roman türü Türk edebiyatında hem yazılma hem de okunma bakımından ciddi bir ivme kazanmıştır.

Yaklaşık on yıldır pekçok roman fantastik nitelemesi ile yazılmış ve/veya satışa sunulmuş fakat fantastik romanın ne olduğu, dünya ve Türk edebiyatında nasıl tanımlandığı, hangi özelliklere sahip olması gerektiği konusunda yeterli ya da kuşatıcı bir çalışma yapılmamıştır. Bu yüzden tarihî, polisiye, aşk, bilimkurgu, gotik, ütöpik, disütöpik gibi türler esas alınarak yazılan birçok roman, taşıdığı fantastik unsurlar sebebiyle söz konusu türe dahil edilmiş, bu da mezkûr konuda bir tür kargaşasının meydana gelmesine neden olmuştur.

Fantastik romanın niteliklerini belirleyecek, onu diğer türlerden ayıracak unsurların neler olduğu mevzusu ile ilgili Türk edebiyatında telif ve tercüme eserlerin sayısı oldukça kısıtlıdır. Dünya edebiyatında fantastik kavramı ya da fantastik kurgu mefhumu üzerine kafa yoran, konuyu ayrıntılarıyla işleyen ve/veya örnekleyen teori esaslı deneme, makale ya da kitapların dilimize kazandırılmaması

da fantastik roman ile ilgili tespitlerin yapılmasını, hükümlerin verilmesini, dünya literatürü ile eş zamanlı ilerlemeyi güçleştirmiştir.

Yukarıda bahsettiğimiz eksikliklerin giderilmesi amacıyla hazırladığımız “Türk Edebiyatında Fantastik Roman” başlıklı tez çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır.

“Fantastik Kavramı ve Fantastik Roman” başlıklı birinci bölümde önce tarih boyunca “fantastik” kelimesinin ne anlama/anlamlara geldiğini, nasıl kullanıldığını araştıran yerli ve yabancı edebiyatçıların, edebiyat teorisyenlerinin ve edebiyat tarihçilerinin görüşlerine yer vererek ortak ve farklı fikirleri belirledik. Buradan hareketle bir senteze ulaşarak fantastiğin ne olduğu ve bir edebî türe ad olması aşamalarını analiz ettik. Sonrasında fantastik romanı kapsamlı şekilde tanımlayarak iki türe ayırdık.

1. Birinci Tür Fantastik Romanlar: Okuyucuya gerçek olanın, bilinenin dışında coğrafyalar, ırklar, hayatlar vb. sunmayı amaçlayan romanlar.

2. İkinci Tür Fantastik Romanlar: Romanın genelinde gerçek dünyanın içinde gerçeküstü unsurlara yer vererek okuyucuyu şaşırtmayı, tedirgin etmeyi, tereddütte bırakmayı, kararsız kılmayı, kafasını karıştırmayı hatta eğlendirmeyi amaçlayan romanlar.

Yine aynı bölümde fantastik romanla karıştırılan bilimkurgu, gotik, ütöpik, disütöpik romanların ana hatlarıyla tanımlarını yaparak incelememize esas olan fantastik roman ile bu türler arasındaki benzerlik ve ayrılıkları tespit ettik. Birinci bölümde son olarak önemli çıkış gösteren fantastik romanın yazılma, okunma nedenleri ve meydana getirdiği kültürel etkileri ortaya koymaya çalıştık.

“2000 Yılına Kadar Türk Edebiyatında Fantastik Unsurlar İçeren Romanlar” başlıklı ikinci bölümde roman nevi ile tanıştığımız dönemde ve sonrasında bu türün karşılığını, yazılış sebeplerini vb. devrin önde gelen edebiyatçılarının görüşleriyle destekledik, fantastik türde roman kaleme alınışın gecikme sebeplerini irdeledik. Bu dönemden 2000 yılına kadar yazılan, fantastik olarak kategorize edilen ya da fantastik unsurlar taşıyan eserlerden Giritli Ali Aziz Efendi’nin *Muhayyelât*,¹ Ahmet

¹ Giritli Ali Aziz Efendi, **Muhayyelât-ı Aziz Efendi**, Sadeleştiren: Ahmet Kabaklı, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.

Mithat Efendi'nin *Çengi*,² Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi'nin *A'mâk-ı Hayâl*,³ Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Gulyabani*,⁴ Peyami Safa'nın *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*,⁵ Nazlı Eray'ın *Arzu Sapağında İnecek Var*,⁶ *Orphée*,⁷ *Yıldızlar Mektup Yazar*,⁸ *Ay Falcısı*,⁹ *Uyku İstasyonu*,¹⁰ *Deniz Kenarında Pazartesi*,¹¹ *İmparator Çay Bahçesi*,¹² *Pasifik Günleri*,¹³ *Âşık Papağan Barı*,¹⁴ *Örümceğin Kitabı*,¹⁵ *Elyazması Rüyalar*,¹⁶ *Ayışığı Sofrası*,¹⁷ Latife Tekin'in *Sevgili Arsız Ölüm*,¹⁸ İhsan Oktay Anar'ın *Puslu Kıtalar Atlası*,¹⁹ *Kitabü-l Hiyel*,²⁰ *Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri*,²¹ Sadık Yemni'nin *Muska*,²² *Öte Yer*,²³ Alev Alatlî'nin *Schrödinger'in Kedisi 1. Kitap: Kâbus*²⁴ adlı eserleri hakkında bilgi verdik ve sınırlarını çizdiğimiz tanıma binaen niçin fantastik roman kabul edilemeyeceklerini ifade ettik.

“2000 Sonrası Türk Edebiyatında Fantastik Romanlar” başlıklı üçüncü bölümde ikinci bölümdeki metodolojiyi uygulayarak 2000 sonrası fantastik addedilen ya da fantastik öğeler içeren roman örneklerinin hangilerinin fantastik roman türüne ait olduğunu hangilerinin bu türün dışında kaldığını tespit ettikten sonra incelemeye tabi tutulacak eserleri taşıdıkları özellikleri dolayısıyla yukarıda da

² Ahmet Mithat Efendi, “Çengi”, Haz. Erol Ülgen, **Bütün Eserleri Romanlar V: Çengi, Kafkas, Süleyman Muslî**, Haz. M. Fatih Andı, Erol Ülgen, Ankara, TDK Yayınları, 2000.

³ Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi, **A'mâk-ı Hayâl**, Haz. Osman Gündüz, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004.

⁴ Hüseyin Rahmi Gürpınar, **Gulyabani**, İstanbul, Atlas Kitabevi, 1974.

⁵ Peyami Safa, **Matmazel Noraliya'nın Koltuğu**, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2002.

⁶ Nazlı Eray, **Arzu Sapağında İnecek Var**, İstanbul, Can Yayınları, 1994.

⁷ Nazlı Eray, **Orphée**, İstanbul, Can Yayınları, 1991.

⁸ Nazlı Eray, **Yıldızlar Mektup Yazar**, İstanbul, Can Yayınları, 1993.

⁹ Nazlı Eray, **Ay Falcısı**, İstanbul, Can Yayınları, 1994.

¹⁰ Nazlı Eray, **Uyku İstasyonu**, İstanbul, Can Yayınları, 1994.

¹¹ Nazlı Eray, **Deniz Kenarında Pazartesi**, İstanbul, Can Yayınları, 1997.

¹² Nazlı Eray, **İmparator Çay Bahçesi**, İstanbul, Can Yayınları, 1997.

¹³ Nazlı Eray, **Pasifik Günleri**, İstanbul, Can Yayınları, 1998.

¹⁴ Nazlı Eray, **Âşık Papağan Barı**, İstanbul, Can Yayınları, 1998.

¹⁵ Nazlı Eray, **Örümceğin Kitabı**, İstanbul, Can Yayınları, 1999.

¹⁶ Nazlı Eray, **Elyazması Rüyalar**, İstanbul, Can Yayınları, 2000.

¹⁷ Nazlı Eray, **Ayışığı Sofrası**, İstanbul, Can Yayınları, 2000. Nazlı Eray'ın eserlerinde fantastik unsurlar konusunda ayrıntılı bilgi için bkz.: Yeliz Özge Toyman, “Nazlı Eray'ın Roman Dünyasında Düşü ve Büyülü Gerçekliğin Kurgusu ve Fantastik Unsurlar”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2006. Ayrıca bkz: Necati Mert, “Nazlı Eray ve Düşlemi”, **Varlık**, No: 910, Temmuz 1983, s. 27-28.

¹⁸ Latife Tekin, **Sevgili Arsız Ölüm**, İstanbul, Adam Yayınları, 1983.

¹⁹ İhsan Oktay Anar, **Puslu Kıtalar Atlası**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1995.

²⁰ İhsan Oktay Anar, **Kitabü-l Hiyel**, İstanbul, İletişim Yayıncılık, 1996.

²¹ İhsan Oktay Anar, **Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri**, İstanbul, İletişim Yayıncılık, 1998.

²² Sadık Yemni, **Muska**, İstanbul, Metis Yayınları, 1996.

²³ Sadık Yemni, **Öte Yer**, İstanbul, Metis Yayınları, 1997.

²⁴ Alev Alatlî, **Schrödinger'in Kedisi 1. Kitap: Kâbus**, İstanbul, Boyut Yayıncılık, 1999.

bahsettiğimiz gibi birinci bölümde yaptığımız fantastik roman tanımı çerçevesinde “Birinci Tür Fantastik Romanlar” ve “İkinci Tür Fantastik Romanlar” başlıkları altında ele aldık.

Kurgusundan dolayı birinci tür fantastik romanlarda hemen her öge olağanüstü/doğaüstü özellikler taşıdığından bu romanları açık mekânlar, kapalı mekânlar, zaman, olaylar, kişiler ve gündelik hayata ait unsurlar şeklinde teker teker kendi başlığı altında ayrıntılarıyla ele aldık. Birinci tür fantastik romanın Türk edebiyatında önde gelen ismi Barış Müstecaplıoğlu’nun *Perg Efsaneleri* serisini oluşturan *Perg Efsaneleri 1: Korkak ve Canavar*,²⁵ *Perg Efsaneleri 2: Merderan’ın Sırrı*,²⁶ *Perg Efsaneleri 3: Bataklik Ülke*,²⁷ *Perg Efsaneleri 4: Tanrıların Alfabeti*²⁸ adlı romanların daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla önce özetlerini verdik daha sonra bu eserleri yukarıdaki başlıklar doğrultusunda inceledik. Yine bu türe dahil görünen, seri hâlde neşredileceği bildirilen ancak yalnızca birinci kitapları yayımlanan Orkun Uçar’ın *Habis Üçlemesi*’nin *Habis Üçlemesi 1 Derzulya: Asi*,²⁹ Alp Aras’ın *Büyülü Efsaneler* serisinin *Büyülü Efsaneler Serisi 1. Kitap: Elf Kanı*³⁰ nihayetlendirildiklerinde düş, rüya, sanrı, delilik vb. sebeplere ya da alegorik bir amaca dayandırılırsa yaptığımız fantastik roman tanımının dışında kalabilecekleri dolayısıyla önceden varılan sonuçları hükümsüz, çalışmayı anlamsız kılacakları için Göktuğ Canbaba’nın *Kuzey Kıtalar Efsaneleri: Ozanın Şarkısı*³¹ adlı romanı ise alenen bir ozanın ağzından efsane anlatıldığını bildirdiğinden söz konusu eserleri çalışmamıza dahil etmedik.

Üçüncü bölümde son olarak ikinci tür fantastik roman kabul edebileceğimiz eserlerin tespiti için aşağıda zikredeceğimiz eserleri inceledik ancak olağanüstü, doğaüstü unsurlar/motiflere rastlansa da bunların bir kısmının tarihî, polisiye, aşk, bilimkurgu, gotik, ütöpik, disütöpik vb. roman türünün özelliklerini taşıdıkları, bir kısmının da alegorik yaklaşımla ya da düş, rüya, sanrı delilik gibi nedenlere

²⁵ Barış Müstecaplıoğlu, **Perg Efsaneleri 1: Korkak ve Canavar**, İstanbul, Metis Yayınları, 2002.

²⁶ Barış Müstecaplıoğlu, **Perg Efsaneleri 2: Merderan’ın Sırrı**, İstanbul, Metis Yayınları, 2002.

²⁷ Barış Müstecaplıoğlu, **Perg Efsaneleri 3: Bataklik Ülke**, İstanbul, Metis Yayınları, 2003.

²⁸ Barış Müstecaplıoğlu, **Perg Efsaneleri 4: Tanrıların Alfabeti**, İstanbul, Metis Yayınları, 2005.

²⁹ Orkun Uçar, **Habis Üçlemesi 1 Derzulya: Asi**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2005.

³⁰ Alp Aras, **Büyülü Efsaneler Serisi 1. Kitap: Elf Kanı**, İstanbul, Seyhan Kitap, 2005.

³¹ Göktuğ Canbaba, **Kuzey Kıtalar Efsaneleri: Ozanın Şarkısı**, Ankara, Ankira Yayıncılık, 2007.

bağlanarak kaleme alındıklarını gördük. Aşağıdaki eserleri mezkûr sebeplerden dolayı çalışmamıza dahil etmedik.

Nazlı Eray'ın *Aşkî Giyinen Adam*,³² *Sis Kelebekleri*,³³ *Beyoğlu'nda Gezersin*,³⁴ *Farklı Rüyalar Sokağı*,³⁵ *Kayıp Gölgeler Kenti*,³⁶ Alev Alatlî'nin *Schrödinger'in Kedisi 1. Kitap: Kâbus*'un devamı olan *Schrödinger'in Kedisi 2. Kitap: Rüya*,³⁷ İhsan Oktay Anar'ın *Amat*,³⁸ Gülten Dayıoğlu'nun *Alacakaranlık Kuşları*,³⁹ Ayşe Şasa'nın *Şebek Romanı*,⁴⁰ Mehmet Yaşın'ın *Sınırdışı Saatler*,⁴¹ Murat Uyurkulak'ın *Tol: Bir İntikam Romanı*,⁴² *Har: Bir Kıyamet Romanı*,⁴³ Levent Mete'nin *Büyücüler*,⁴⁴ *Rika'nın Beyninde*,⁴⁵ Osman Koca'nın *Kral Suban*,⁴⁶ Sezgin Kaymaz'ın *Zindankale*,⁴⁷ Y. Hakan Erdem'in *Kitab-ı Duvduvani*,⁴⁸ *Zaman Çöktü*,⁴⁹ Mine Söğüt'ün *Beş Sevim Apartmanı*,⁵⁰ *Kırmızı Zaman*,⁵¹ Burak Eldem'in *Seni Tılsımlar Korur*,⁵² Sadık Yemni'nin *Yatır*,⁵³ Orkun Uçar'ın *Kızıl Vaiz: Derzulya*,⁵⁴ Ferhat Ünlü'nün *M.A.T.: Münasebetsizleri Ayıklama Teşkilatı*,⁵⁵ Can Armağan Ethemoğlu'nun *Son Masal*,⁵⁶ Zafer Sönmez'in *Saklı Ülke: Gerdekkaya 1*,⁵⁷ Genç

³² Nazlı Eray, *Aşkî Giyinen Adam*, İstanbul, Can Yayınları, 2001.

³³ Nazlı Eray, *Sis Kelebekleri*, İstanbul, Can Yayınları, 2003.

³⁴ Nazlı Eray, *Beyoğlu'nda Gezersin*, İstanbul, Can Yayınları, 2005.

³⁵ Nazlı Eray, *Farklı Rüyalar Sokağı*, İstanbul, Merkez Kitaplar Yayınları, 2007.

³⁶ Nazlı Eray, *Kayıp Gölgeler Kenti*, İstanbul, Turkuvaz Yayıncılık, 2008.

³⁷ Alev Alatlî, *Schrödinger'in Kedisi 2. Kitap: Rüya*, İstanbul, Alfa Basım Yayın, 2001.

³⁸ İhsan Oktay Anar, *Amat*, İstanbul, İletişim Yayıncılık, 2005.

³⁹ Gülten Dayıoğlu, *Alacakaranlık Kuşları*, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2005.

⁴⁰ Ayşe Şasa, *Şebek Romanı*, İstanbul, Geleneksel Yayıncılık, 2004.

⁴¹ Mehmet Yaşın, *Sınırdışı Saatler*, İstanbul, Everest Yayınları, 2003.

⁴² Murat Uyurkulak, *Tol: Bir İntikam Romanı*, İstanbul, Metis Yayınları, 2002.

⁴³ Murat Uyurkulak, *Har: Bir Kıyamet Romanı*, İstanbul, Metis Yayınları, 2005.

⁴⁴ Levent Mete, *Büyücüler*, İstanbul, Can Yayınları, 2003.

⁴⁵ Levent Mete, *Rika'nın Beyninde*, İstanbul, Can Yayınları, 2005.

⁴⁶ Osman Koca, *Kral Suban*, İstanbul, Beyan Yayınları, 2004.

⁴⁷ Sezgin Kaymaz, *Zindankale*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.

⁴⁸ Y. Hakan Erdem, *Kitab-ı Duvduvani*, İstanbul, Kanat Kitap, 2004.

⁴⁹ Y. Hakan Erdem, *Zaman Çöktü*, İstanbul, Kanat Kitap, 2006.

⁵⁰ Mine Söğüt, *Beş Sevim Apartmanı*, İstanbul, YKY, 2004.

⁵¹ Mine Söğüt, *Kırmızı Zaman*, İstanbul, YKY, 2006.

⁵² Burak Eldem, *Seni Tılsımlar Korur*, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2004.

⁵³ Sadık Yemni, *Yatır*, İstanbul, Everest Yayınları, 2005.

⁵⁴ Orkun Uçar, *Kızıl Vaiz: Derzulya*, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2007.

⁵⁵ Ferhat Ünlü, *M.A.T.: Münasebetsizleri Ayıklama Teşkilatı*, İstanbul, Everest Yayınları, 2006.

⁵⁶ Can Armağan Ethemoğlu, *Son Masal*, İstanbul, Telos Yayıncılık, 2004.

⁵⁷ Zafer Sönmez, *Saklı Ülke: Gerdekkaya 1*, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2002.

Tanrılar: Gerdekkaya 2,⁵⁸ Bahaettin Kabahasanoğlu'nun *Dün, Çok Kötü Bir Şey Oldu...*⁵⁹

İncelememiz ve tasniflerimiz sonucunda ikinci tür fantastik roman tanımlaması içinde değerlendirdiğimiz, birinci türde yaptığımız gibi önce özetlerini verip ardından mekân, zaman, kişiler, olaylar alt başlıkları altında incelediğimiz örnek romanlar ise Sadık Yemni'nin *Çözücü*,⁶⁰ Gündüz Öğüt'ün *Nehrin İki Yakası*,⁶¹ Saygın Ersin'in *Zülfikâr'ın Hükümü*⁶² ve devamı olan *Erbain Fırtınası*,⁶³ Sibel Atasoy'un *Sırtkan Kırmızı Ay*⁶⁴ ve Ahmet Aziz Çongarlı'nın *Yılankayası*⁶⁵ 'dır.

⁵⁸ Zafer Sönmez, **Genç Tanrılar: Gerdekkaya 2**, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2002.

⁵⁹ Bahaettin Kabahasanoğlu, **Dün, Çok Kötü Bir Şey Oldu...**, İstanbul, Bir Harf Yayınları, 2007.

⁶⁰ Sadık Yemni, **Çözücü**, İstanbul, Everest Yayınları, 2003.

⁶¹ Gündüz Öğüt, **Nehrin İki Yakası**, İzmir, Ege Meta Yayınları, 2003.

⁶² Saygın Ersin, **Zülfikâr'ın Hükümü**, İstanbul, Karakutu Yayınları, 2005.

⁶³ Saygın Ersin, **Erbain Fırtınası**, İstanbul, Karakutu Yayınları, 2006.

⁶⁴ Sibel Atasoy, **Sırtkan Kırmızı Ay**, İstanbul, Altın Kitaplar, 2006.

⁶⁵ Ahmet Aziz Çongarlı, **Yılankayası**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2006.

1. BÖLÜM

FANTASTİK KAVRAMI VE FANTASTİK ROMAN

Edebî nevilerden biri olan roman, Avrupa’da ortaya çıktığı ve tüm dünyaya yayıldığı tarihten itibaren siyasi, tarihî, kültürel, edebî anlamdaki değişimler, çalkantılar ve gelişmelerden etkilenmiş, kendisini sürekli yenilemiştir. Romanın değişiminde etkili olan en önemli unsurlardan biri ise akımlardır. Her Batılı edebî akım, devirden devre romanın formunda küçük veya büyük esnemelere sebep olmuş ve 18-19. yüzyıl romanı ile günümüz romanı arasında önemli farklılaşmalar meydana getirmiştir. Bu süre zarfında roman, kendi içerisinde psikolojik roman, tarihî roman, aşk romanı, gotik roman, bilimkurgu romanı, fantastik roman gibi çeşitli türlere ayrılmıştır. Çünkü türler, metni anlamada pratik fayda sağlar¹ ve onlar bir eserin edebiyat evrenine bağlanmasını sağlayan iplerdir.²

Türk romanı ve romancısı da bu akımlardan bazen gecikmiş olarak bazen de döneminde etkilenmiştir. Çalışmamızın konusu olan fantastik roman bize ve dünyaya öncelikle modernizmin ve sonrasında gelişen postmodernizmin armağanıdır. Çünkü:

“Neden-sonuç ilişkisinin dışında grotesk/soyut bir düzlemde soluk alan, konusal bir bütünlük içermeyen bellek/bilinç yolculukları kurguluyordur artık yazar... Sanatçı tam olarak kavrayamadığı bu nedenle de doğrudan yansıtmanın söz konusu olamayacağı yeni gerçekliği dile getirmenin yollarını aramakta, onu sezgi/düş gücü aracılığıyla biçimin kısırlıklarında yeniden üretmeyi denemektedir.”³

“Türk Edebiyatında Fantastik Roman” konusuna geçmeden önce “fantastik” kelimesinin tarih boyunca hangi anlamlara geldiği, nasıl kullanıldığı ve yorumlandığı, neyi anlattığı, ne ile ilgili olduğu mevzularında kafa yoran, Türk ve dünya edebiyatındaki yazarların görüşlerine başvurmak yapılacak en doğru işidir.

¹ Jale Parla, **Don Kişot’tan Bugüne Roman**, 6. bs., İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s. 26.

² Tzvetan Todorov, **Fantastik: Edebî Türe Yapısal Bir Yaklaşım**, Çev. Nedret Öztokat, İstanbul, Metis Yayınları, 2004, s. 16.

³ Yıldız Ecevit, **Türk Romanında Postmodernist Açılımlar**, 3. bs., İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s. 29.

1.1. Fantastik Kelimesinin Anlamı ve Bir Edebî Türe Ad Olması

Fantastik kelimesi Latince bir sıfat olan “fantasticum” aracılığıyla Yunanca bir fiile kadar uzanır: “phantasein: görünür kılmak, gibi görünmek, olağanüstü olaylar söz konusu olduğunda kendini göstermek, görünmek.” “Phantasia” bir hayaldir; hayalet, hortlak anlamına gelen “phantasma” gibi. Sıfat olan “phantastikon” yerini ad olan “phantastiké: temelsiz şeyler hayal edebilme yeteneği”ne bırakmıştır. “Fantastique” sıfat olarak Orta Çağda kullanılmıştır. Godefroy tarafından ortaya konulan en eski kullanımlarından biri ise “cin tutmuş” anlamına gelmektedir. Bir başka sıfat “fantasieus” “kaçık, aldatıcı” anlamlarına gelir. “Fantasie” klasik Fransızca’da 19. yüzyıla kadar imgelemi belirtmiştir. 1831 tarihli *Le Dictionnaire de L’Académie*’de fantastique kelimesi “boş düşlere, kuruntulara dayanan; cismani, bir varlığı, bir gerçekliği olmayan görüntü” şeklinde tanımlanmıştır. 1863’te *Dictionnaire de la Langue Française*’de “fantastique” için şu tanım yapılmıştır:

1. Yalnızca imgelemde var olan.
2. Yalnızca cismani bir varlığın görüntüsüne sahip olan.

2. tanım için bir örnek de verilir: “Fantastik öyküler: Genel olarak söylendiği gibi peri masalları, hortlak öyküleri ve özellikle Alman Hoffmann’ın itibar kazandırdığı, doğaüstünün önemli rol oynadığı bir öykü türü.”

1878’de *Dictionnaire de L’Académie*’de 1980’de *Trésor de la Langue Française*’de bu tanım aynen yer alır.⁴

Türk edebiyatında Cengiz Ertem de “fantastik”, “fantezi”, “fantazmagori” kelimelerinin anlamlarını çeşitli kaynaklardan faydalanarak şöyle açıklamıştır:

“Fransız yazar Th. Gautier’ye göre fantastik olan şey bir nedeni olmayan, açıklanamayan şeydir. *Nouveau Larousse Illustré* fantastik sözcüğünün Latince aynı anlamı taşıyan ‘fantasticus’tan geldiğini ve ‘gerçek olmayan, kuruntularla ilgili, düşsel’ anlamlarını içerdiğini yazıyor. Aynı yapıt ‘fantezi’ (fantasie) sözcüğünün ise Yunanca ‘phantasia’dan geldiğini ve ‘kendini gösterme eylemi, görünme, ortaya çıkma, düş gücü’ anlamlarını taşıdığını açıklıyor. Fantastik edebiyat çerçevesinde kullanılan bir diğer ifade ‘fantasmagori’ (fantasmagorie)dir yine *Larousse*’a göre bu sözcük Latince hayalet (fantoma) anlamına gelen ‘fantasma’ ile Yunanca ‘konuşmak’ anlamına gelen ‘agoreuein’ sözcüklerinden oluşmaktadır

⁴ Jean-Luc Steinmetz, **Fantastik Edebiyat**, Çev. Hasan Fehmi Nemli, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2006, s. 7-8.

ve ruhlarla, hayaletlerle konuşma, ruh çağırma, ruhları görünür hâle getirme eylemi anlamını taşımaktadır.”⁵

Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan *Türkçe Sözlük*'te *Dictionnaire de la Langue Française*'deki gibi iki tanımla karşılaşırız:

1. Gerçekte var olmayan, gerçek olmayan, hayalî.
2. 18. yüzyıldan başlayarak Fransa'da gelişen bir edebî tür.⁶

Yukarıdaki tanımlamalara baktığımızda fantastik, gerçekte varolmayan, hayal gücüyle meydana getirilen, sözle veya yazıyla görünürlük kazanan yani doğaüstü ve olağanüstü unsurları içine alan anlatı şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Görüldüğü gibi kelimenin etimolojik incelemesi sonucunda ortaya çıkan anlam aşağı yukarı aynı olsa da bir kategoriye, bir türe ad olması TDK'ye göre 18. yüzyıla denk düşerken *Dictionnaire de la Langue Française*'e göre 19. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. Bu farklı tarihlendirme fantastik unsur taşıyan türler arasındaki belirsizlik ve türlerin birbiri yerine kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

1.2. Fantastik Kavramının Yorumlanması, Edebiyattaki Kullanılışı ve Bunun Sonucunda Ortaya Çıkan Edebî Türlerden Birisi Olarak Fantastik Roman

Fantastik kavramının ne olduğu; neyi, nasıl anlattığı ve taşıdığı veya taşıması gereken özellikler çeşitli yazarlar tarafından söz konusu edilmiştir.

Fantastik edebiyatla ilgili düşüncelerini sıkça dile getiren Ursula K. Le Guin “Bilimkurgu ve Bayan Brown” başlıklı yazısında “Gerçek bir fantezinin halk hikâyesi, peri masalı ve efsanenin modern uygulaması”⁷ olduğunu söyler.

Fantastik edebiyat kuramcısı Steinmetz'e göre ise fantastik:

⁵ Cengiz Ertem, “Fantastik Edebiyat ve Tekinsizlik Kavramı: Edebiyatımızdan Bir Örnekleme Denemesi”, *Yazında ve Çeviride Fantastik*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 11.

⁶ **Büyük Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005, s. 679.

⁷ Ursula K. Le Guin, “Bilimkurgu ve Bayan Brown”, **Kadınlar Rüyalar Ejderhalar**, Haz. Deniz Erksan, Bülent Somay, Müge Gürsoy Sökmen, 3. bs., İstanbul, Metis Yayınları, 2006, s. 72.

“Her şeyden önce imgelemele ilgili daha doğrusu bu yetinin fazlaca bulunmasıyla ilgili bir varoluş tarzını belirtiyor. Fantastik mantığın karşıtıdır. Bu anlamda ve sağduyu göz önünde bulundurularak hayal, yanılsama hatta delilikten sayılabilir.”⁸

Marcel Brion fantastiği algılarımızın en geniş bölgelere açılması olarak yorumlar. Bu açılımı Rosemary Jackson *Fantasy: The Literature of Subversion* adlı eserinde şu kavramlarla ilişkilendirir:

1. görünmezlik
2. imkânsızlık
3. dönüşme
4. hayal, illüzyon

Jackson, konu ile ilgili örnekler verirken bu kavramların doğrudan kullanıldığı veya çağrıştırdığı eser isimlerine de başvurur:

1. Mary Shelley'nin *The Invisible*,⁹ H. G. Wells'in *The Invisible Man*,¹⁰ Margaret Armstrong'un *The Man with No Face*¹¹
2. Mary Shelley'nin *The Mortal Immortal*,¹² Arthur Adcock'un *The World that Never Was*,¹³ John Kendall'in *Unborn Tomorrow*¹⁴
3. Gautier'in *Avatar or the Double Transformation*,¹⁵ Kafka'nın *Metamorphosis*,¹⁶ George MacBeth'in *The Transformation*¹⁷
4. Alfred Noyes'in *Walking Shadows*,¹⁸ C. A. Smith'in *The Double Shadow*,¹⁹ Abraham Merritt'in *Dwellers in the Mirage*,²⁰ Ursula K. Le Guin'in *The City of Illusions*²¹

⁸ Steinmetz, **a.g.e.**, s. 9.

⁹ Mary Wollstonecraft Shelley, **The Invisible Girl**, A Project Gutenberg of Australia e-book, Date First Posted: July 2006.

¹⁰ H. G. Wells, **Görünmez Adam**, Çev. Ali Kaptan, İstanbul, İthaki Yayınları, 2001.

¹¹ Margaret Armstrong, **The Man with No Face**, New York, Random House, 1940.

¹² Mary Wollstonecraft Shelley, **The Mortal Immortal**, USA, Tachyon, 1996.

¹³ John Arthur Adcock, **The World that Never Was**, United Kingdom, Wolf Online Ltd., 2004.

¹⁴ John Kendall, **Unborn Tomorrow**, London, Collins, 1933.

¹⁵ Theophile Gautier, **Avatar or the Double Transformation**, London, Vizetelly, 1888.

¹⁶ Franz Kafka, **Değişim**, Çev. Vedat Günyol, İstanbul, Yaba Yayınları, 1997.

¹⁷ George MacBeth, **The Transformation**, London, Gollancz, 1975.

¹⁸ Alfred Noyes, **Walking Shadows**, New York, Frederick A. Stokes, 1918.

¹⁹ Clark Ashton Smith, **The Double Shadow**, USA, Wildside Press, 2003.

²⁰ Abraham Merritt, **Dwellers in the Mirage**, New York, Liveright Publishing Corporation. 1953.

²¹ Ursula K. Le Guin, **The City of Illusions**, New York, Harper&Row, 1978.

Jackson'ın ayrıntılı çalışmasından fantastikle ilgili şu sonuçlara varılır: Edebî bir tür olarak fantezi gerçekçi edebiyatın gelenek ve sınırlamalarından özgür olarak ortaya çıkmıştır.²²

Zamanın bütünlüğünü gözlemlemeyi, yer ve karakteri, kronolojiyi bununla birlikte canlı ve cansız objeleri, kendi ve diğerleri ile yaşam ve ölüm arasındaki katı ayrımı reddeder.²³

Bir fantastik yazı, uzun zamandan beri varolmayan veya varolmasına izin verilmemiş, duyulmamış, görülmemiş, hayal ürünü ya da görünür gerçeğin sınırlandırılmış şeklini veya hâlihazırda var olanın karşıtı olan yılmaz bir isteği anlatır.²⁴

Fantezi diğeri (öteki) ile ilgilenir. Ama bunu yaparken cennetin, cehennemin değişik bölgelerini alternatif olarak kullanmaz, bu dünyanın akışında bizim alışık olmadığımız bir şeye dönüştürerek sunar.²⁵

Fantastik edebiyat, hayata dair metafizik bilmeceleri ve sosyal kuralları kuralsız biçimde çözmeye çalışır. Karakterleri genelevden, mezarlıktan, hapisaneden diğer dünyadan olabilir. Bu türün deli, ölü, erotik veya suçtan korkusu yoktur.²⁶

Fantastikte gariplik kötülükle eş tutulur. Çünkü gariplik bilinen ve tanıdık kavramları rahatsız eden bir güçtür.²⁷

Jackson, Bakhtin'in karnaval benzetmesinden yola çıkar. Bakhtin, menippeanın²⁸ fantastik sanatın geleneksel formu olduğunu söyler ve bu formu

²² Rosemary Jackson, **Fantasy: The Literature of Subversion**, London and New York, Routledge, 1981, s. 22.

²³ **A.e.**, s. 1-2.

²⁴ **A.e.**, s. 91.

²⁵ **A.e.**, s. 19.

²⁶ **A.e.**, s. 15-16

²⁷ **A.e.**, s. 3.

²⁸ Orpheus'la ilgili en ünlü mitos, onun karısı Eurydike'nin aşkı uğruna cehenneme (ölüler diyarına) inmesidir. Bu mitos, edebî bir tema olarak özellikle İskenderiye Döneminde geliştirilmiş benzetmektedir. Bunun en zengin, en eksiksiz versiyonunu Vergilius'un *Georgica*'sının IV. kitabında buluyoruz. Eurydike'nin kendisi bir Nympha idi. Ya da Apollon'un bir kızı... Birgün Trakya'daki bir ırmak boyunca gezinirken Aristaios ona tecavüz etmek istedi ve peşine düştü. Eurydike kaçmaya çalışırken onların arasındaki bir yılanın üstüne bastı. Yılan onu soktu ve Eurydike öldü. Teselli bulmaz bir acıya kapılan Orpheus, karısını aramak için cehenneme indi. Orpheus, lirinın nağmeleriyle yalnız cehennemin canavarlarını değil, onun tanrılarını da mest etti. Şairler bu ilahî müziğin etkilerini tasvir etmek için hayal güçlerini yarıştırdılar. İksion'un tekerleği dönmez olur. Sisyphos'un (sürekli yuvarlanan) taşı kendiliğinden dengede kalır. Tantalos açlığını ve susuzluğunu unuttur vs. Delik fiçilerini doldurma çabası içindeki Danaid'ler (Danaos kızları) bile bu çabalarına ara verirler. Hades

karnavala benzetir. Karnavalda herkesin etkin bir rolü vardır. Karnaval bir bakıma hayatın ters yüz olmuş şeklidir. Bütün tabular, kanunlar ve kurallar yıkılmıştır. Menippeanın normlarını ise halüsinasyon, düş, delilik, garip davranış, konuşma, tuhaf durumlar oluşturmaktadır.²⁹

Louis Vax, *L'Art et la Littérature Fantastiques* adlı kitabında fantastiğin bizim yaşadığımız gerçek dünyada yaşayan, bizler gibi ancak birdenbire kabul edilmesi olanaksız bir olay karşısında kalmış insanlar sunmayı sevdiğini³⁰ iddia eder.

Jonathan Langford, "Why the Academy is Afraid of Dragons: The Suppression of the Marvelous in the Theories of the Fantastic" başlıklı yazısında fantastiğin bizim bildiğimiz insan modeli evrenden farklı olduğunu ve bu duygunun diğer yaşayan canlılarla bağlantıya geçme isteği yarattığını³¹ ifade eder.

Postmodernist Fiction'da Brian Mchale, fantastikte bizim gerçek dünyamızla birlikte bir de onun ötesinde, doğal yasalardan farklı yasaları olan bir dünyanın varlığının söz konusu olduğunu ve fantastik edebiyatta genellikle bu iki dünyadan birinin yaratıklarının ötekini işgal ettiğini³² dile getirir.

ve Persephone karısını böylesine büyük bir aşkla seven bir kocaya Eurydike'yi geri vermeyi kabul ettiler. Ama bir şartları vardı: Orpheus karısı arkasından gelerek yeryüzüne çıkarken onların ülkesini terk etmeden asla arkasına dönüp karısına bakmayacaktı. Orpheus şartı kabul edip yola koyuldu. Fakat neredeyse gün ışığına çıkmak üzereydi ki içine dayanılmaz bir şüphe düştü. Sakın Persephone ona bir oyun etmiş olmasındı! Acaba Eurydike gerçekten arkasında mıydı? Böyle düşünen Orpheus bir an arkasına dönüp baktı. Bakar bakmaz da Eurydike yok oldu, ikinci kez öldü. Orpheus dönüp onu yeniden bulmayı denediyse de bu kez Kharon hiç yumuşamadı ve Orpheus'un ölümler diyarına girmesine müsaade etmedi. Orpheus teselli bulamadan insanlar arasına dönmek zorunda kaldı. Pierre Grimal, **Mitoloji Sözlüğü: Yunan ve Roma**, Çev. Sevgi Tamgüç, İstanbul, Sosyal Yayınları, 1997, s. 583. M Ö III. yüzyıl Yunan filozofu. Ürdün Gadara kentinde doğan Menippos, Menippos yergisi adıyla bilinen yarı gülünç, yarı ciddi bir edebiyat türü geliştirmiştir. Yunanlı ve Latin yazarların öykündüğü bu tür, Latin yergi sanatının gelişmesinde etkili olmuştur. Menippos'un yazıları günümüze kadar ulaşmamıştır ama ona öyküden Latin yazarlardan özellikle de Varr, Seneca ve Lukianos'tan yapıtlarının niteliğiyle ilgili bir fikir edinilebilir. Menippos'un eleştiri yaklaşımı felsefi düşüncelerin sergilenmesinde bir yenilikti. Olabildiğince geniş bir okur kitlesine ulaşmak amacıyla diyalog biçiminin yerine kurumları, düşünceleri ve gelenekleri alaya alarak düz yazı ve şiir karışımı bir yergi biçimi kullandı. Yapıtlarında Hades'e iniş, müzayedeye ya da şölen gibi alışılmamış mekânları çarpıcı biçimde kullandı. Latin yazarlar da aynı yolu izlediler. Petronius'un MS. I. yüzyılda yazdığı *Satyricon*, Menippos geleneği içinde yer alır. Daha sonraki bir başka örnek; birkaç kralcının, Katoliklerce kurulan Kutsal Birlik üzerine yazdığı düzyazı ve şiir karışımı Fransızca *Satire Menippe*'dir (1594), (Çevrimiçi), <http://www.geocities.com/janjakrouso29/Filozoflar.htm> 17 Aralık 2007.

²⁹ Jackson, **a.g.e.**, s. 14.

³⁰ Louis Vax, *L'Art et la Littérature Fantastiques*, Paris, PUF, 1960, s. 5.

³¹ Jonathan Langford, "Why the Academy is Afraid of Dragons: The Suppression of the Marvelous in the Theories of the Fantastic", **Science Fiction, Canonization, Marginalization and the Academy**, London, Greenwood Pres, 2002, s. 61-63.

³² Brian Mchale, **Postmodernist Fiction**, New York, Methuen, 1987, s. 73-74.

“Fantastiği Tanımlamak: Bir Tema Üzerine Çeşitlemeler” yazısında Nedret Öztokat’a göre “Hangi tarihsel kesit olursa olsun mantıksal evrenin karşısında yer alan fantastik evren neden sonuç ilişkilerinin anlaşılabilirliğinin bozulduğu bir uzam olarak belirir.”³³

Berna Moran, *Türk Romanına Eleştirel Bakış 3*’te fantastiği “Gerçekliğin mekân, zaman, karakter kavramlarını, canlı cansız ayrımını tanımayan ve bildik dünyamızın ötesinde alternatif bir dünyayı işin içine katan anlatıların tümüne verilen ad”³⁴ olarak niteler.

Cengiz Ertem, “Fantastik Edebiyat ve Tekinsizlik Kavramı: Edebiyatımızdan Bir Örnekleme Denemesi” başlıklı yazısında “Hayaletleri, ruhları, düşsel yaratıkları içine alan edebiyat türünün”³⁵ kısaca ve kabaca fantastik edebiyat olduğunu söyler.

Castex, *Le Conte Fantastique en France*’ta fantastiği zihnin yerinden yurdundan uzaklaşmasını ifade eden mitolojik anlatıların ve peri masallarının geleneksel uydurmacılığından farklı şekilde gerçek yaşam çerçevesine gizemin zorla dahil edilmesi³⁶ şeklinde yorumlar.

Au Coeur du Fantastique adlı eserinde Roger Caillois için fantastik, bilinen düzenin bozulması, gündeliğin değişmez yasallığı içinden kabul edilemeyecek olanın fişkırmasıdır.³⁷

J. Fabre ise fantastikte ortaya çıkan düzeni bozan ögenin bireyin bütünlüğünü tehdit etmesi gerektiğini söyler.³⁸

Fantastik üzerine yazılan ve günümüzde de geçerliliğini koruyan *Fantastik: Edebî Türe Yapısal Bir Yaklaşım* adlı çalışma Tzvetan Todorov tarafından kaleme alınmıştır.

Todorov, yukarıdaki yazarların hemen hepsinden daha fazla fantastik anlatıya yönelmiş ve bu türün sınırlarını çizmeye çalışmıştır.

³³ Nedret Öztokat, “Fantastiği Tanımlamak: Bir Tema Üzerine Çeşitlemeler”, **Yazında ve Çeviride Fantastik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 43.

³⁴ Berna Moran, **Türk Romanına Eleştirel Bakış 3**, 5. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2001, s. 60.

³⁵ Ertem, **a.y.**, s. 12.

³⁶ Pierre Georges Castex, **Le Conte Fantastique en France**, Paris, Corti, 1966, s. 8.

³⁷ Roger Caillois, **Au Coeur du Fantastique**, Paris, Gallimard, 1965, s. 161.

³⁸ J. Fabre, **Le Miroir de Sorcière, Essai sur la Littérature Fantatique**, Paris, José Corti, 1965, s. 130.

Todorov, Jacques Cazotte'un *Le Diable Amoureux (Âşık Şeytan)*, Jean Potoki'nin *Manuscrit Trouvé a Saragosse (Saragosa'da Bulunan El Yazmaları)* ve Villiers de L'Isle-Adam'ın *Véra*'sını inceleyerek bir eserin fantastik sayılabilmesi için taşıması gerek özellikleri bazı kriterler çerçevesinde belirlemiştir.

Jacques Cazotte'un *Le Diable Amoureux* adlı eserinde başkahraman Alvare, bir aydır kadın cinsiyetinde ve kötü bir ruh olduğuna inandığı bir varlıkla yaşamını sürdürmektedir. Bu varlık ortaya çıkış biçimiyle öbür dünyanın temsilcisidir, insansı ve özellikle kadınsı tavırları ve aldığı gerçek yaralar bu varlığın (seven) bir kadın olduğunu ispat etmektedir. Alvare, nereden geldiğini sorduğunda Biondetta: "Ben bir hava perisiyim (sylphide) hatta aralarında en güzel olanıyım."³⁹ der. Alvare: "Duyduklarımın hiçbirini anlamıyorum. Ama benim serüvenimde anlaşılabilir başka ne vardı ki? Tüm bunlar bana bir rüya gibi geliyor, diyordum; insanın yaşamı başka bir şey midir peki? Başka birine göre daha olağandışı düşler kuruyorum, hepsi bu. Olanaklı olan nerde? Olanaksız nerede?"⁴⁰ diye düşünür.

Alvare yaşadıkları karşısında kararsız kalır, başına gelenin doğru, çevresinde olanların gerçek ya da bir yanılsama olup olmadığının muhasebesini yapar. Alvare, Bionetta ile birlikte olur. Ancak bunu da kendi kendine sorar: "Uyumuş muyum? Her şey bir düş olsaydı o kadar mutlu olur muydum?"⁴¹ Annesinin sözleri de Alvare'yi desteklemektedir: "O çiftliği ve orada oturanların hepsini siz düşlediniz."⁴²

Eserin sonuna kadar bu karmaşa sürer. Karmaşayla birlikte gelen kararsızlığı Alvare ile birlikte okur da yaşar. Gerçeklik mi hayal mi? Gerçek mi düş mü? Gerçek mi yanılsama mı? Todorov bu sorularla fantastiğin merkezine yaklaştığımızı söyler:

"Tümüyle kendimize ait, tanıdığımız; şeytanı, hava perileri, vampirleri olmayan bir dünyada öyle bir olay meydana gelir ki bildiğimiz dünyanın yasaları bunu açıklamaya yetmez. Olayı algılayan kişi iki olanaklı çözümden birisini benimsemek zorundadır. Ya duyulardan kaynaklanan bir yanılsama, düş gücümüzün yarattığı bir şey söz konusudur ve o zaman yasalar olduğu gibi kalır ya da olay gerçekten olmuştur, gerçekliğin bir parçasıdır; işte o zaman bu gerçekliği bizim bilmediğimiz yasalar yönetir..."

Fantastik bu kararsızlık süresinde yer alır. Yanıtlardan herhangi birini seçtiğimiz anda fantastikten uzaklaşarak komşu bir alana ya tekinsiz ya da olağanüstü türlerin alanına girmiş

³⁹ Jacques Cazotte, **Le Diable Amoureux**, Paris, le Terrain Vague, 1960, s. 198.

⁴⁰ **A.e.**, s. 200-201.

⁴¹ **A.e.**, s. 274.

⁴² **A.e.**, s. 181.

oluruz. Fantastik kendi doğal yasalarından başka yasa tanımayan bir öznenin görünüşte doğaüstü bir olay karşısında yaşadığı kararsızlıktır.”⁴³

Todorov, fantastiğin sınırlarından çıkarak bir başka türe giren ve yalnız kahramanın kararsız kaldığı romana Jean Potoki'nin *Manuscrit Trouvé a Saragosse* (*Saragosa'da Bulunan El Yazmaları*) adlı eserini örnek olarak verir. Romanın kahramanı Alphonso van Worden'in: “Şeytanların beni kandırmak üzere asılmış insan bedenlerini canlandırdığına neredeyse inandım.”⁴⁴ cümlesindeki “neredeyse inandım.” ifadesini Todorov, fantastiğin ruhunu özetleyen formül diye niteler. “Tamamen saflık türünden mutlak bir inanış bizi fantastiğin dışına çıkarırdı oysa fantastiğe can veren bu kararsızlık duygusudur.”⁴⁵

Bu eserde kararsız olan, iki durum arasında seçim yapmak zorunda kalan kişi okur değil romanın kahramanı Alphonso'dur.

Todorov, fantastikte okuyucunun kahramanın kararsızlığıyla özdeşleşmesi gerekip gerekmediğine bir başka eserle açıklar. Villiers de L'Isle-Adam'ın *Véra*'sında karısının dirildiği konusunda Athol Kontu da yaşlı uşakları Raymond da kararsızlığa düşmez ancak okuyucu bu kararsızlık içerisinde kalır.

Todorov'a göre metnin yorumlanması da fantastik eser için önemlidir. Doğaüstü öğeler içeren anlatılarda örneğin hayvanların konuştuğu metinlerde okur kendi kendini sorgulamaz çünkü bu metinleri düz anlamına göre değil alegorik olarak algılaması ve yorumlaması gerektiğini bilir. Oysa fantastik metinlerde alegorik anlam aranmaz.⁴⁶

Buraya kadar ele aldığımız Todorov'un fantastik kuramını özetlemek gerekirse bir eserin fantastik sayılabilmesi için üç unsur⁴⁷ bünyesinde barındırması gerekmektedir:

1. Eser, okuyucunun anlatıdaki kişilerin dünyasını canlı kişilerin yaşadığı bir dünya olarak görmesini ve dile getirilen olaylarla ilgili

⁴³ Todorov, **a.g.e.**, s. 31.

⁴⁴ Jean Potocki, **Manuscrit Trouvé a Saragosse**, Paris, Gallimard, 1962, s. 173.

⁴⁵ Todorov, **a.g.e.**, s. 37.

⁴⁶ **A.e.**, s. 38.

⁴⁷ Fethi Naci de Todorov'un bu üç tanımını benimser. Fethi Naci, “Fantastik Edebiyat Üzerine”, **Roman ve Yaşam: Eleştiri Günlüğü**, 3 bs., YKY, İstanbul, 2002, s. 85-87.

olarak doğal bir açıklama ile doğaüstü bir açıklama arasında kararsızlık duymasını sağlamalıdır.

2. Sözü edilen kararsızlıkta eserin kahramanı ile okuyucu özdeşleşmelidir.
3. Okuyucunun metin karşısında bir tavır takınması gereklidir: Hem alegorik hem de şiirsel türden yorumlamaları reddetmelidir.

Bu üç gereklilik Todorov'a göre eşit değerde değildir. Birincisi ve üçüncüsü gerçek anlamda türü oluşturur, ikincisi olmazsa da yani yalnız okuyucu veya yalnız kahraman kararsızlık içerisinde kalsa da tür yine fantastiktir.

Okunan, algılanan unsurların, paylaşılan düşüncenin tanımladığı biçimiyle gerçeklik olup olmadığına karar vermek zorunda kalan okuyucunun ve/veya kahramanın kararsızlığı sonucunda okuyucunun yaptığı seçim, türler arasında geçişe sebep olur. Öyküde oluşturulan gerçekliğin kuralları, yasaları anlatılan olayları açıklıyorsa eser tekinsiz türe, okuyucu olayları açıklayabilmek için yeni doğa yasalarını kabul ediyorsa eser olağanüstü türe girmiş olur.

Bu üç tür için Todorov şu örnekleri vererek açıklamalarda bulunur.

Tamamen fantastik eserde sonuna kadar, metnin ötesinde de kararsızlığın, bulanıklığın yaşanması söz konusudur. Henry James'in *The Turn of the Screw* (*Vidanın Dönüşü*) adlı eserinde eski malikanede hayaletlerin yaşadığına veya bunların roman kahramanının sanrıları olduğuna okuyucu karar veremez. Çünkü eser karar vermemize yardımcı olacak bir ip ucu veya yoruma yer vermez.⁴⁸

Kararsızlığın bozularak bir başka türe, olağanüstüne geçişin meydana geldiği eser Théophile Gautier'in *La Morte Amoureuse* (*Ölü Âşık*)'dur. Kahraman Rahip Romuald, sevdiği kadının (Clarimonde) ölümüne şahit olur ancak o günden sonra sevgilisini rüyalarında, etrafında görmeye başlar. Hatta Clarimonde geceleri Romuald'ın kanını emerek hayatta kalmaktadır. Kahramanın yaşadıklarını öğrenen arkadaşı Rahip Sérapion, Romuald'ı Clarimonde'un mezarına götürerek tabutunu açar. Clarimonde'un gömüldüğü gün gibi diri ve dudaklarında bir damla kan olduğunu gören Sérapion öfkelenerek cesedin üzerine kutsanmış su atar. Ceset kutsanmış su ile temasa geçer geçmez toz hâlinde ufalanır; korkutucu, şekilsiz bir kül

⁴⁸ A.e., s. 49.

ve kireçleşmiş kemik yığını hâline gelir. Cesette meydana gelen değişimin bilinen doğa yasalarıyla açıklanması mümkün değildir; bu yüzden fantastikten çıkılarak olağanüstü türün alanına girilmiştir.⁴⁹

Anlatı boyunca doğüstü olarak görülen olayların mantıklı bir açıklamayla aydınlatılması hâlinde tekinsiz tür söz konusu olur. Yukarıda kahramanın kararsızlığına verilen örnek *Manuscrit Trouvé a Saragosse* tekinsiz tür için de geçerlidir. Kahraman Alphonse'a başına gelen bütün doğüstü olaylar, eserde kendisine yardımcı olan kişi tarafından açıklanır. Alphonso'ı içinde uyku ilacı bulunan bir içecekten uyutarak yer değiştirmesi, çeşitli rüyalar görmesi sağlanmıştır.⁵⁰

Todorov'un bahsettiği "tekinsizlik" kavramı Sigmund Freud'un kuramıyla ilgilidir ancak Todorov, kullandığı tekinsizlik kavramıyla Freud'unkinin tam olarak örtüşmediğini söyler.⁵¹

Freud'dan önce tekinsizlik Ernest Jentsch tarafından *Zur Psychologie des Unheimlichen-Pour une Psychologie de L'inquiétante Etrangeté* adlı çalışmasında ileri sürdüğü fikirler, oryantasyon eksikliği ve bir olguyu düşünce esaslı bir temele oturtmamaktan kaynaklanan düş ile gerçek arasındaki bocalama, belirsizlik olarak nitelendirilir. Freud bu görüşü yetersiz bularak geliştirir.⁵²

Freud'a göre tekinsizlik, bastırılmış çocukluk komplekslerinin su yüzüne çıkmasıyla gerçekleşir; bu da geride kalmış batıl inançların ya da edinilmiş izlenimlerin yeniden doğrulandığı zannedildiğinde meydana çıkar. Bu durum insanda huzursuzluk ve şaşkınlık yaratır. *Das Unheimliche* başlıklı denemesinde Hoffmann'ı bu konuda usta bir yazar olarak değerlendiren Freud, fantastik türün tekinsizlik duygusunu yaratmadaki önemini de bu yazısında ön plana çıkarır.

Hoffmann'ın *The Sand Man (Kum Adam)* adlı eserinde göz unsuru üzerine dikkati çeken Freud'a göre Kum Adam'ın geceleri uyumayan çocukların gözlerini yesinler diye alıp yavrularına getirmesi ile kahramanın iğdiş edilme korkusunu, Coppélius ve Coppola gibi düşman imgeleri ile babaya atfedilen değerleri, manken Olympia ile de Nathanel'in kadınlaşmış kişiliğini eşleştirir. Kum Adam şu hâlde baba tarafından bilincine varılmaksızın çocuğa zorla benimsetilen ve oğlunun

⁴⁹ A.e., s. 58.

⁵⁰ A.e., s. 51.

⁵¹ A.e., s. 52.

⁵² Paul-Laurent Assoun, *Littérature et Psychanalyse*, Paris, Ellipses, 1996, s. 105.

cinselliğe yani buradan Clara'ya erişmesini engellemeyi amaçlayan iğdiş edilme korkusunun şeytanca geri dönüşünü temsil etmektedir.⁵³

Buraya kadar başvurduğumuz görüşlerde verilen örneklerin bazıları romanlardan seçilmişse de ağırlıklı olarak hikâyeler üzerinden gidilerek fantastiğin nitelikleri belirtmeye çalışılmıştır. Her iki tür de anlatma esasına dayalı olduğu için yararlandığımız düşünceler çerçevesinde fantastik romanın tanımını rahatlıkla yapabiliriz: Bilinen, kabul edilen sosyal, siyasi, tarihî, bilimsel kuralların, genel geçer gerçekliğin dışına olağanüstü, doğaüstü unsurlarla alegorik anlamdan, düş, hayal, sanrı, delilik gibi psikolojik/psikiyatrik vakalardan tamamen arınmış bir hayal gücü ile çıkmayı mitos, efsane, destan, menkıbe, halk hikâyesi, masal vb. beslenerek ancak bu türlerin formatında değil, romana has unsurlarla sunan anlatı türüne fantastik roman denir.

Fantastik romanın sınırlarının çizilmesi ayrı bir önem taşımaktadır. Düşüncelerine yer verdiğimiz yazarlarda iki farklı görüşle karşılaşmaktayız. Birincisi fantastiğin yaşanan dünyada, bilinen gerçekliğin içine bilinmeyenin girmesiyle meydana gelmesi; ikincisi bilinen insan, mekân, zaman modelli evrenden farklı evrenlerin anlatılması. Yani biri İstanbul'da normal bir hayat sürdüren kahramanın hayatına hava perisinin girmesi, diğeri ise Orta Dünya gibi olmayan bir mekânda olmayan elf ırkının yaşaması.

Anlaşıldığı gibi fantastik roman denilince hangisinin esas alınacağı açıklıkla dile getirilmemiştir. Yukarıda da görüldüğü üzere Todorov'un fantastiği bir kararsızlık süresi kadar tanımlaması türü oldukça kısıtlayan, daraltan bir tanımdır. Dünya edebiyatında bu tanıma uygun olan çok fazla eser bulunmamaktadır. Ayrıca doğaüstü veya tekensiz olaylar zaten normalin dışında meydana geldiği, gerçeklikle örtüşmediği için fantastik özellikler taşımaktadır. İster hâlihazırdaki kurallarla, doğa yasalarıyla isterse de kendi yasalarıyla açıklansın.

Tüm bu görüşlerin birbiriyle çelişen, örtüşmeyen sınırlamaları içinde yeni bir sınırlamaya gitmek zorunludur. Böyle olmazsa fantastiğin alanını ya çok fazla genişletmiş ya da çok kısıtlamış oluruz.

⁵³ Steinmetz, a.g.e., s. 22-24.

Biz bu çalışmada fantastik romanı, eserin genel çerçevesi içinde yazarın açık veya örtük amacını dikkate alarak sınırlandıracağız ve ileride fantastiğe komşu türler olan gotik, bilimkurgu, ütöpk ve disütöpk romanın tanımını ve fantastik romanla aralarındaki farklılıkları da bu şekilde belirleyeceğiz.

Roman dışında fantastik unsurlar taşıyan metinler zaten belli kategoriler içerisindedir: mitos, efsane, destan, menkıbe, masal, halk hikâyesi vb. Bizim amacımız fantastik romanın sınırlarını çizmek, özelliklerini ön plana çıkarmaktır. Saydığımız türlerin etkisi altında oluşan ve gelişen ancak roman formatında karşımıza çıkan türde aslanan doğaüstü, olağanüstü kişi, zaman, mekân veya olayların ve özellikle zedelenmiş gerçeklik duygusunun yer almasıdır. Fantastik romanda alışageldiğimiz modern gerçekçi romanın aksine; toplumun veya yasaların koyduğu kuralların, kanunların dışındaki olguların belirmesi söz konusudur. Bu durumda iki tür fantastik romanla karşı karşıya geliriz:

1. Birinci Tür Fantastik Romanlar: Okuyucuya gerçek olanın, bilinenin dışında coğrafyalar, ırklar, hayatlar vb. sunmayı amaçlayan romanlar. J.R.R. Tolkien'in *The Lord of the Rings (Yüzüklerin Efendisi)* üçlemesi gibi.
2. İkinci Tür Fantastik Romanlar: Romanın genelinde gerçek dünyanın içinde gerçeküstü unsurlara yer vererek okuyucuyu şaşırtmayı, tedirgin etmeyi, tereddütte bırakmayı, kararsız kılmayı, kafasını karıştırmayı hatta eğlendirmeyi amaçlayan romanlar. Jean Potoki'nin *Manuscrit Trouvé a Saragosse (Saragosa'da Bulunan El Yazmaları)*'sı gibi.

Barış Müstecaplıoğlu, birinci türe dahil olan romanları “fantastik kurgu” olarak adlandırır.⁵⁴ Ancak bütün romanlar zaten kurgusal ürünlerdir. Eğer yukarıda belirttiğimiz gibi iki türden birini fantastik kurgu diye adlandıracaksak o zaman roman türlerinden tarihî romanın, tarihî veya tarihsel kurgu olarak adlandırılması gerekirdi. Akla madem bütün romanlar kurgu niçin bilimkurgu diye bir tür var, sorusu gelecektir. Bu sorunun cevabına bilimkurguya ayrılan bölümde değinilecektir.

*

⁵⁴ Barış Müstecaplıoğlu, “Fantastik Kurgu ve Bazı Tanımlar”, (Çevrimiçi), <http://www.frpnet.net>, 12 Aralık 2007.

Buraya kadar verdiğimiz hükümler doğrultusunda çalışmamıza konu olan fantastik romanlar, zaten hiç varolmamış olağanüstü, doğaüstü veya tekinsiz tür, fantastik kurgu sınırlamalarının dışında yukarıda belirtmiş olduğumuz çerçevede içerisinde iki ana başlık altında irdelenecek ve incelenecektir:

1. 2000 Yılına Kadar Türk Edebiyatında Fantastik Unsurlar İçeren Romanlar
2. 2000 Sonrası Türk Edebiyatında Fantastik Romanlar

1.3. Ana Hatlarıyla Fantastik Romana Komşu Türler Bilimkurgu, Gotik, Ütopik ve Disütopik (Antiütopik/Ters Ütopik) Roman ve Bu Türler ile Fantastik Roman Arasındaki Farklılıklar

Fantastik roman konusunda olduğu gibi burada da öncelikle bilimkurgu, gotik, ütopik ve disütopik roman ile ilgili değerlendirmelere genel anlamda başvurulacak sonrasında bu türler arasındaki farklılıklar belirlenecektir.

1.3.1. Bilimkurgu Romanı

Orhan Duru, “Bilimkurgu” başlıklı yazısında bu türü “Olmaz olmaz deme! Olmaz olmaz!”⁵⁵ ifadesiyle niteler. “Çünkü bilimkurgu olabileceklerle, olması olanak içinde olanlarla ilgilenmektedir.”⁵⁶ Duru, bilimkurgunun ne olduğunu belirttiği yazısında Kingsley Amis ve Michel Butor’un konu ile ilgili görüşlerine de yer vererek yazısına şöyle devam eder:

“Bilimkurgu yazını Kingsley Amis’in de belirttiği gibi bilim ve teknik alanda yeni buluşlara ya da varsayımlara giderek bunların kurgusal yollarla ileri götürülmüş biçimlerine dayanan bir durumu ele alır ve bu durum üzerine karar öyküsünü, romanını. Söz konusu bilim ve teknik alanındaki gelişmeler yeryüzünde daha ortaya çıkmamış olabilir. Gelecekte ortaya çıkması mümkün görülüyorsa sorun yoktur. O da olmadı başka yıldızlarda var olduğu yazarca ortaya atılan bilimsi ya da tekniğimsi verilere göre yaratılmış bir durum da ele alınabilir. Michel Butor: ‘Bilimkurgu bilimin izin verdiği oranda mümkün olabilecek olanı kullanan bir yazıdır, gerçeklikle sınırlandırılmış bir düşçülüktür.’ diyor. En iyi tanımı yapıyor belki de böylece. Çünkü bilimkurgu aslında çağdaş birtakım gerçeklerden başlayarak

⁵⁵ Orhan Duru, “Bilimkurgu”, **Türk Dili**, C. XXVII, No: 256, 1 Ocak 1973, s. 334.

⁵⁶ A.y.

bunları gelecekte ya da başka dünyalarda uzatır ve geliştirir düşsel yöntemlerle. Bu nedenle bilimsel gerçeklerden ya da günümüz gerçeklerinden uzaklaşamaz tam olarak...

Bilimkurgu yazarı ya bugünün çağdaş bilim ve teknik gelişmelerini ya da bunların kısa sürede gerçekleştirecekleri sanılan etkilerini dikkate alır, bunlar olmazsa gelecekte var olacağını öne sürdüğü bir bilimsel gelişmeye dayandırır öyküsünü. Bu bilimsel gelişme ya da teknik buluş salt uydurma da olabilir, çağımızdaki bir varsayımın uzantısı da olabilir. Örneğin Jules Verne, çağdaş bilim verilerine saygılıdır ve onların dışına çıkmaz pek. Öyküleri öğretici nitelikte bilimsel tanımlar ve kuramlarla doludur. Verne, aya adam gönderirken füzenin itme gücünü, yer çekiminden kurtulması için gereken zamanı ve başka güçlükleri hesaba katar.⁵⁷

Bilimkurgu ve popüler bilimsel eserleriyle şöhret kazanan Isaac Asimov bir söyleşisinde bilimkurguyu şöyle tanımlar: “Bilimkurgu, insanın bilim ve teknoloji seviyesindeki değişimlere verdiği tepkilerle meşgul olan bir edebiyat dalıdır.”⁵⁸

Ursula K. Le Guin, “Kadınlar Rüyalarda Ejderhalar” başlıklı yazısında “Bir bilimkurgu hikâyesi bilimsel gerçekleri inkâr etmemeli, Chip Delaney’nin deyiimiyle bilinen bilgilere ters düşmemelidir.”⁵⁹ der.

Science Fiction After 1900’da Brooks Landon için bilimkurgu, değişim edebiyatıdır. Değişimi konu edinen ve merkezine alan bir edebiyat türüdür. Landon görüşlerini destekleyebilmek için Robert Heinlein’in 1941 yılında ABD’nin Colorado eyaletinin Denver şehrinde yapılan 4. Yıllık Bilimkurgu Kongresi’ndeki konuşmasına ve Frederick Pohl’ün de görüşlerine başvurur:

Heinlein: “Bilimkurgu edebiyatının, haddizatında en bayağı, basmakalıp ve saçma olanın bile dünya gerçekten değişiyor varsayımı üzerine oturduğu için tedavi edici bir değeri olduğunu düşünüyorum.”

Pohl: “Günümüzde dünyanın en büyük gerçeği değişimdir ve bilimkurgu edebiyatı, diğerlerinden farklı olarak, tamamen bu değişim hakkındadır.”⁶⁰

Landon’a göre bu yazarların hiçbirinin tartışmadığı şey, bilimkurgunun kendisini güçlü bir şekilde doğru olduğuna inandırdığı, ister hızlı ister radikal isterse

⁵⁷ A.y., s. 335. Ayrıca bkz.: Orhan, Duru, “Olasılıklar Yazını Bilim-Kurgu”, **Evensel Kültür** (88) 4.99, 1992, s. 22-23.

⁵⁸ Isaac Asimov, “İsaac Asimov ile Söyleşi”, **Başka Dünyalar Mümkün**, Çev. V. Fırat Bozçalı, Haz. K. Murat Güney, İstanbul, Varlık Yayınları, 2007, s. 44. Ayrıca bkz.: Isaac Asimov, “Bilim Yazarı Isaac Asimov’la Geleceğe Yolculuk [Bir Konuşma]” Çev. Cüneyd Tandoğan, **Türk Dili Dergisi** 10 (59) 3/4.97, s. 17-19. Isaac Asimov, “Başka Dünyalarda Hayat”, **Bilim Dergisi**, C. 1, No: 9, Kasım 1982, s. 79-81.

⁵⁹ Guin, “Kadınlar Rüyalarda Ejderhalar”, **a.g.e.**, s. 129.

⁶⁰ Brooks Landon, **Science Fiction After 1900**, New York and London Routledge, 2002, s. xi.

zaman içerisinde aşamalı olarak ama bir şekilde dünyanın en iyi değişimle anlaşılabilceği varsayımdır.⁶¹

Birçok popüler tür, bir zamanda donmuş kalmış bir dünya algılamasına bağılılar, öyle bir dünya ki onun özellikleri ve kuralları kitaptan kitaba aynı kalır. Fakat bilimkurgu, referans gösterilen dünyadaki değişimden ortaya çıkar, kurgulanan dünyalarda değişimi tasavvur eder ve okuyucusunun içinde bulunduğu dünyayı da değişime hazırlar. En başlarda bilimkurgu sadece bir tarz olarak yorumlansa da daha sonra tatmin edilemeyen ve sayısız yönlerde ilerleyerek bir mega tarz, zamanla dışarı dünyadaki sınırları hatta sanatı zorlayan bir kavram olmuştur.⁶²

Sadece basılı bir fenomen olarak görülen bilimkurgu, 1940'lerden sonra gelişmiş hatta 1993'te 1370 sayfalık bir ansiklopedi hâline gelmiştir: *The Encyclopedia of Science Fiction*⁶³

Octavia Butler, bilimkurgu ile ilgili şu sonuca değinir: 1. Eğer değişime inanırsanız onun için hazırlanabilirsiniz 2. Eğer değişime inanırsanız onun için çok daha iyi hazırlanırsınız.⁶⁴

Yazarların bilimkurgu türüyle ilgili vardıkları ortak karar, insanoğlunun dünyadaki baş döndürücü bilimsel ve teknolojik gelişmeden etkilenmesi ve bu etkilenmişlikleri bilimsel, teknik bir dille veya anlatımla edebiyat alanına taşımasıdır.

Dünyada "science fiction" olarak adlandırılan bu türün Türkçe karşılığını bulma çalışması Orhan Duru tarafından 1973 yılında yapılmıştır:

"Science fiction sözcüğünün Türkçe yeterli bir karşılığını bulma bir ölçüde güç. Ama bu sözcük science fiction olarak kullanıldığı dillerde de yani İngilizce ya da Fransızca'da içerdiği anlamı tam olarak karşılamıyor. Çünkü öteden beri varolan bir yazın türüne sonradan takılmış bu ad. Aynı dillerde science fiction sözcüğü dışında science fantasy, speculatif fiction, anticipation gibi deyimler az da olsa kullanılıyor. Öyleyse biz de science fiction sözcüğüne Türkçe bir karşılık ararken daha özgür olabiliriz.

Türk Dil Kurumunun yayımladığı *Batı Kaynaklı Sözcüklere Karşılık Bulma Denemesi* adlı betikte science fiction karşılığı olarak düşbilimsel yapıt deyimini öneriliyor. Burada düşbilim sözcüğü daha çok düşlerle uğraşan bir bilim dalı söz konusu imiş gibi bir düşünce uyandırıyor insanın kafasında. Denemeyi hazırlayan kurulun üyelerinden Tahsin Saraç daha sonra bana düşsel bilim deyimini kullanabileceğimi söyledi. Bu deyim de güzeldi ama işin içine düş sözü girince yeterli olamayacağı kaygısı uyandı bende. Ayrıca düş sözcüğü başka bir yazın türünü ilgilendiriyordu daha çok.

⁶¹ A.e., s. xii.

⁶² A.e.

⁶³ A.e., 2002, s. xv.

⁶⁴ A.e., s. xi-xii.

Science fiction sözcüğü açık biçimde iki sözcüğün birleşmesinden ortaya çıkıyor. Türkçede de aynı kuruluşa gitmeli miyiz, sorusu geliyor akla. Aynı biçime gitmekte söz konusu yazın türünün gereği, yarar olduğunu sanıyorum. Bileşik sözcükte yer alan science yani bilim sözcüğünden Türkçe karşılık ararken cayamayız. Çünkü bu yazın türünün bilimle ya da bilimin uzantıları ve uygulamalarıyla yakın bir ilintisi var. Geriye kalıyor fiction. Bu sözcük için öteden beri çeşitli önerilerde bulunulmuş. Eski bir sözlükte yapıntı karşılığını buldum. Ali Püsküllüoğlu, *Öz Türkçe Sözlük*'ünde uyduru sözcüğünü öneriyor. Bu kez fiction sözcüğünün aslında kafada biçimlendirme, kafada kurma anlamına geldiğini düşünerek kurgu sözcüğünü düşündüm. Kurgu sözcüğünün ne anlamlara geldiğini araştırdım. TDK'nin 1942'de yayımladığı bir felsefe ve dilbilgisi terimleri sözlüğünde speculation karşılığı kurgu, speculatif karşılığı kurgul sözcükleri öneriliyordu. Gene TDK yayınları arasında çıkan Yılmaz Çolpan tarafından hazırlanan *Ataç'ın Sözcükleri* adlı sözlükte Ataç'ın imagination, hayal kuvveti karşılığı olarak kurgu gücü, hayalî karşılığı kurgul sözcüklerini kullandığını gördüm.

Böylece fiction karşılığı olarak kurgu sözcüğünü kullanmanın daha yerinde olacağı kanısına vardım. Sonuçta science fiction karşılığı olarak bilim kurgu sözcüğü çıktı ortaya. Bu sözcük de ötekiler gibi öneriden öteye gidemez ama şimdilik duyduğumuz gereksemeyi giderir sanıyorum.⁶⁵

Science fiction, Orhan Duru'nun vurguladığı gibi edebî türün adı olarak uzun zamandan beri kullanılmaktadır. Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi bütün romanlar kurgulama esasına dayanır.

Orhan Duru gibi duygusal yaklaşımdan baktığımızda bilimkurgu türü de fantastik unsurlar içeren romandır aslında. Bilinen bir mekânda yaşayan, bilinen insan özellikleri taşıyan bir kişi uzaya giderek orada yaşamını devam ettirebilir veya uzaydan gelen yaratıklar tarafından ziyaret edilebilir. Bu, tespit ettiğimiz ikinci tür fantastik romana benzerken uzayda yeni gezegenler ve bu gezegenlerde yaşayan varlıkların yaratıldığı romanlar⁶⁶ birinci tür fantastiğe dahil edilebilir görünmektedir. Ancak bilimkurgu ile fantastik roman arasındaki bariz farklılıklar, bu iki türü birbirinden net bir şekilde ayırmamızı kolaylaştırmaktadır.

Yukarıda görüşlerine başvurduğumuz yazarların açıklamalarında olduğu gibi bilimkurgunun bilimsel içerikli olması, bilimsel dayanaklardan yola çıkması, sebep sonuç ilişkisini dikkate alması fantastik roman için söz konusu değildir.

⁶⁵ Duru, a.y., s. 332-333.

⁶⁶ Bilim Dergisi bilimkurgu yazarlarının keşfettikleri gezegenlerin bir listesi yayımlamıştır: Hal Clement: Mesklin, Harry Harrison: Pyprus, Frank Hebert: Arrakis, Pierre Boule: Soror, John Norman: Gor ya da Karşı Dünya, Anne Mc Caffrey: Pern, Ursula K. Le Guin: Gethen, Christopher Stasheff: Gramarye Philip Jose Farmer: Irmak Dünyası, Poul Anderson: Mirkheim, "Bilimkurgu Yazarlarının Keşfettikleri Gezegenler", **Bilim Dergisi**, C. 1, No: 4, Haziran 1982, s. 94-97.

Fantastik romanda psikoloji/psikiyatri bilim dalı söz konusu olabilirken bilimkurgu romanında astronomi, kimya, fizik özellikle kuantum fiziği, matematik gibi bilim dallarının verilerinden faydalanılır.

Bilimkurgu romanını hızla gelişen teknoloji güdülerken fantastik roman mitoloji,⁶⁷ masal, destan, menkıbe, efsane, halk hikâyesinin unsurlarıyla beslenir.

Fantastiğin yüzü ağırlıklı olarak geçmişe veya hâlihazıra dönükken bilimkurgunun yüzü daha çok geleceğe yöneliktir. Şimdiki zamandan veya geçmişten bahsedilirken vuku bulan fantastik olaylar veya kişiler bilimsel terminoloji veya teknolojik imkânlarla açıklanıyorsa bu da bilimkurgunun sınırları içerisinde incelenmelidir.

Fantastik ile bilimkurgu arasındaki bir diğer fark ise bilimkurguda yazar fantastikte olduğu gibi okuyucuyu tedirgin etmek, tereddütte bırakmak amacı gütsen de olayların mutlaka bilime dayalı bir açıklaması olduğudur.

Bir yaşanmışlık örneği konuyu doğrulayacaktır: 1944 yılında Amerika'nın atom bombası hazırlıkları gizlilik içerisinde yürütülürken o dönemde basılan bir bilimkurgu dergisinde yayımlanan bir öykünün atom bombasının nasıl yapıldığını gerçeğe oldukça yakın bir şekilde anlatması FBI'ı telaşlandırmıştır.⁶⁸

Bütün bu açıklamalar sonucunda oldukça yaygın ve yerleşmiş kullanımı olmasına rağmen "science fiction"ın "bilimkurgu" değil de "fiction" kelimesinin "roman" anlamından hareketle bilim romanı ya da bilimsel roman şeklinde adlandırılması çok daha isabetli olur.

1.3.2. Gotik Roman

Kaya Özkaracalar, *Gotik* adlı eserinde gotik roman türünü Fransız Devrimi ile arasındaki ilişkiden yola çıkarak niteler:

"Bu ilişkiyi bilindiği kadarıyla ilk olarak -sadizme isminin verilmesine yol açacak kötü ününün yanı sıra çağının en önemli düşünürlerinden biri olan- Marquis de Sade kurmuştur. De Sade, 1807'de gotik hakkında şöyle yazacaktı: Kurulu düzene şiddetli bir

⁶⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Bilge Seyidoğlu, **Mitoloji Üzerine Araştırmalar**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2002.

⁶⁸ Duru, a.y., s. 336.

mevdan okumayı fantezi diyarında ifade etmeyi başaran bu janr, bütün Avrupa'yı sarsan devrimci şokların kaçınılmaz ürünüdür."⁶⁹⁷⁰

Victor Sage *The Gothick Novel* adlı kitabında gotik romanın 19. yüzyılın başlarında Horace Walpole'un *Castle of Otranto* adlı eseri ile ortaya çıktığını söyler ve türün özelliklerini sıralar: Genellikle olayların geçtiği mekânlar Orta Çağ kaleleri, zindanlar, ıssız yollardır. Hayaletler, gizemli kaybolmalar, doğüstü olaylar, vahşet ve her türlü korku uyandıran öğeler kullanılır.⁷¹

Nedret Öztokat gotik romanın gelişimini kısaca şöyle açıklar:

“On sekizinci yüzyılda felsefeciler eleştirel ve pozitif düşünceyi yüceltirken İsveçli Emmanuel Swedenborg, Montpellier’de bir mason locası kuran Martines de Pasqually gibi ruh ve madde dünyasına mistik açıdan bakan aydınlanmış kişiler, kilisenin de zayıflamasıyla ortaya çıkan inanç krizinde kozmolojik ya da ezoterik öğretileriyle insanlara mistik anlamda bir sığınak sunmuşlardır. Ancak on sekizinci yüzyılın sonu ve on dokuzuncu yüzyıl fantastik anlatının altın çağı olarak kabul edilmiştir. Fransa ve İngiltere’de gotik roman adıyla bilinen bu karanlık romanların fantastik türü başlatması için örneğin Fransa’da 1829’da ilk çevirisi okura ulaşan Hoffmann’ın *Fantastik Masalları*’nın romantik çevrelerde geniş bir ilgiyle karşılanmasını beklemek gerekti.”⁷²

Rosemary Jackson’a göre gotik anlatı, aydınlanma kültürünün çizdiği sınırlar içerisinde kalan mantıksızlığın kalesi klasik düzenin baskısı ve ona karşı gizlenmiş kuralların bir sonucudur. 18. yüzyılda düzen ve mantıksızlık ile ilgili yoğun değişme insanın kendisi ile ilgili algısını ve bilgi teorilerini radikal şekilde etkiledi. Anlam motifleri kaybolduğu için gerçeklik insan tabiatını ve bütünlük gibi kavramlar gözden kayboldu. Gotik epistemolojik şaşkınlığı anlatırken kişinin rahatsızlığını klasik birliğe (zaman, yer, karakter) anlamını düşkünlük ve izafiyetin endişesiyle açıklamaya ve incelemeye çalışır.⁷³

Mina Urgan, *İngiliz Edebiyatı Tarihi*’nin III. cildinde gotiğin asıl amacının “gerektiğinde hayaletlerin görülmesi ya da kehanetlerin duyurulması gibi doğüstü durumlardan yararlanıp korkulu, gizemli ve gerilimli bir ortam yaratarak

⁶⁹ Kaya Özkarcalar, **Gotik**, İstanbul, LM Yayınları, 2005, s. 17.

⁷⁰ Neil Cornwell, “European Gothic”, **A Companion to The Gothic**, Ed. David Punter, UK-USA, Blackwell Publishers, 2000, s. 27.

⁷¹ Victor Sage, **The Gothick Novel**, London, Palgrave, 1990, s. 8-10.

⁷² Öztokat, **a.y.**, s. 38.

⁷³ Jackson, **a.g.e.**, s. 96-101.

okuyucularda yoğun heyecanlar uyandırmak, onları dehşete düşürmek”⁷⁴ olduğunu söyler.

Dehşetin Kapıları adlı eserinde gotik için gerekli olan atmosferin kurgulanması gerektiğini vurgulayan Scognamillo, ürpertici mekânlar, iskeletler, hayaletler, şeytanlar, vampirler, batıl inançlar, lanetler, cinayetler, kötü ruhlar ve intikamların gotik edebiyatın malzemesini oluşturduğunu⁷⁵ dile getirir.

Scognamillo aynı eserinde gotik ile uyandırdığı abartı duygusu arasındaki ilişkiyi de irdeler:

“Kanımızca konumuzda önemli olan, vurgulanması gereken bu akımın -her belirtisi ile- ortaya koyduğu hatta abarttığı duygudur. Yani insanın bilinmeyene ve doğaüstü sayılana karşı beslediği ilgi, bundan aldığı hazdır. Dolayısıyla gotiğin temeli bu tür duyguları, korku, endişe, gerilim ve dehşetleri, gizem ve işaretleri uyandırabilmesi için gerekli olan atmosferdir. Öykünün yapısı, biçimi etrafında kurulan ortamın havasıdır. Ve bu hava, kullanılan sözcükler, benzetmeler, ayrıntılar ve -evet boşluklar ve belirsizliklerle kuruluyor, yaşatılıyor.”⁷⁶

Howard Philip Lovecraft, “Yazmak Üzerine Notlar” başlıklı yazısında gotik anlatıyı bölümlere ayırarak inceler:

“Kanımca gotik öykü dört ana kısma ayrılır: ilki bir ruh hâlini ya da bir duyguyu vurgulayan, bir diğeri resimsel bir kavramı vurgulayan, üçüncüsü genel bir durumu, koşulu, efsaneyi veya da entelektüel düşünceyi vurgulayan ve dördüncüsü de belirli bir dramatik durumun ya da doruk noktasının kesin tablosunu açıklayan. Bir başka şekilde ise gotik öyküler kabaca iki gruba ayrılabilirler: olağanüstü olayların ya da korkunun bazı durum veya olgularla ilintilendiği öyküler ve bireylerin bazı eylemlerinin tuhaf durumlar ve olgularla ilintilendiği öyküler.

Her gotik öykü -özellikle korku türü için konuşacak olursak- içinde şu beş belirleyici unsuru barındırır:

- İçten içe temel, bir anormallik korkusu, durum, mevcudiyet vb.
- Korkunun genel etkileri ve sonuçları
- Karşı karşıya kalınan dehşet ögesi nesne ya da olguyu ortaya koyma biçimi
- Dehşete karşı gösterilen korkunun çeşitleri
- Verilen koşullarda dehşetin belirli etkisi

...Gotik öykünün en önemli ögesi eylem değil atmosferdir. Aslında bu tarz öyküler belirli bir ruh hâlinin canlı bir resminden başka bir şey değildir. Bunun dışında başka bir şey olmaya çalıştığı anda ucuz, bayağı, çocukça, aptalca ve inandırıcılıktan uzak olur.”⁷⁷

⁷⁴ Mina Urgan, **İngiliz Edebiyatı Tarihi**, C. III, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1991, s. 109.

⁷⁵ Giovanni Scognamillo, **Dehşetin Kapıları**, İstanbul, Kamer Yayınları, 1997, s. 27.

⁷⁶ A.e.

⁷⁷ Howard Philip Lovecraft, “Yazmak Üzerine Notlar”, (Çevrimiçi) <http://www.frpnet.net/yazilar/Lovecraft/yazmakuzerine.html>, 13 Aralık 2007.

Açıklamaların genelinde hâkim olan görüş, gotiğin⁷⁸ fantastikle eşdeğer görülmesidir. Kısmen doğrudur çünkü gotik roman örnekleri de okuyucuda kararsızlık, şaşkınlık duygusu uyandırır. Ancak fantastik roman ile gotik roman arasındaki en belirgin fark, gotik romanın merkezinde okuyucuda kararsızlık, şaşkınlık etkisi yaratmasının yanı sıra ondan daha çok önemli olarak kahramanlarıyla, mekânıyla, olaylarıyla okuyucuda korku bazen dehşet duygusu uyandırmasıdır. Bu demektir ki gotik roman özellikle korku unsurundan beslenmektedir.

1.3.3. Ütopik Roman

Peter Stockwell, *The Poetics of Science Fiction* adlı çalışmasında ütopya kelimesini ve karşıladığı anlamı şu şekilde açıklar:

“Ütopyanın temeli Thomas More’un kitabı ile atılır. ‘Eutopia: iyi yer’ ve ‘outopia: hiçbir yer’ kelimelerinden oluşur. Hiçbir zaman gerçek olamayacak veya açıklanamayacak kadar mükemmel bir sosyal yapıyı anlatır.”⁷⁹

Stockwell ayrıca ütopik romanların bilimkurgu metinlerinin esas formu olduğunu ana konularının ise soysal, politik ve doğal çevreyi içerdiğini söyler.⁸⁰

The Dystopian Impulse in Modern Literature’de M. Keith Booker’a göre ütopik roman türüne ismini veren Thomas More, kendi ideal toplumunu yaratırken etik ve kültürel açılarından doğa biliminden yararlanmıştı. Günümüzde bilim tanımı More’unkinden farklı da olsa 17. yüzyıldan beri modern bilimle ütopik düşünce bağdaştırılmıştır. Francis Bacon, *Yeni Atlantis*’te teknolojinin sayısız nimetlerinden bahseder. Ütopik düşünce tarzındaki eserler binlerce yıl geriye gider. Platon’un *Republic* adlı modern zamanlarda geniş çapta okunan erken ütopik eseri modern teknolojinin habercisidir.⁸¹

⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Özge Yücesoy, “Korku Edebiyatı (Gotik Edebiyat) ve Türk Romanındaki Örnekleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, 2007.

⁷⁹ Peter Stockwell, **The Poetics of Science Fiction**, London, Pearson Education, 2000, s. 205.

⁸⁰ **A.e.**, s. 204.

⁸¹ M. Keith Booker, **The Dystopian Impulse in Modern Literature**, London, Greenwood Press, 1994, s. 5.

Ütopyanın aslında varolmayan, tasarlanmış ideal toplum ve devlet düzeninden bahsettiği, bilimsel gelişmelerden etkilendiği konusunda Stockwell ve Booker hemfikirdir.

Türk edebiyatında *Yeryüzü Cennetleri Kurmak* adlı ütopya ile ilgili önemli çalışmasında Nail Bezeli ütopyaların yazıldıkları çağın sosyal ve siyasi sorunlarını ve en temel kaygılarını yansıtan ve var olan şartlara çözüm önerileri getiren eserler⁸² olduğunu öne sürer.

Necdet Kesmez, “Geleceği Düşlemek” başlıklı yazısında ütopyada asıl amacın geleceğe yönelik bir toplumsal proje önerilmesi olduğunu söyler ve ütopya tanımının öğelerini şu şekilde sıralar:

1. Sosyolojik, psikolojik, ekonomik, çevresel vb. alanların verilerinden yararlanılarak ya da tamamen düş gücüyle yeni bir dünya projesi oluşturmak.
2. Oluşturulan projeyi ilgi çekici bir öykü hâline getirmek.
3. Bu öyküyü edebî bir eserle okuyucuya veya seyirciye sunmak.⁸³

“Düş Ülkeler Yok Ülkeler”de Güven Turan da ütopyaların iki özelliğinden söz eder:

“Ütopyalara kişiliklerini veren iki asal ve değişmez özellik vardır. Bunlardan biri içeriktir: Ütopya yazarları ideal toplum diye düşündüklerini resmederler; bunu matematik diline aktaracak olursak ütopyaların + işareti taşıdıklarını söyleyebiliriz. Öteki özellikse içerikten doğal olarak ortaya çıkan, biçimde yer alır: Bir ütopya her zaman durağandır (statik); her zaman betimseldir (descriptive) ve her zaman ya da hemen hemen her zaman, olaylar dizisinin canlılığından yoksundur.”⁸⁴

Nuray Sancar, “Tasavvurdan Tasarıya Uyumsuz İnsanın Yürüyüşü” başlıklı yazısında ütopyayı “Ütopya, ‘şimdi’den duyulan hoşnutsuzluğun, bugünkü uyumsuzluğun, geçmişle gelecek arasında kendisini şekillendirdiği bir vaat, sonsuz

⁸² Nail Bezel, *Yeryüzü Cennetleri Kurmak*, İstanbul, Say Kitap Pazarlama, 1984, s. 7.

⁸³ Necdet Kesmez, “Geleceği Düşlemek II”, **Bilişim Dergisi**, No: 82, 2002, (Çevrimiçi) http://dergi.tbd.org.tr/yazarlar/05082002/necdet_kesmez.htm, 22 Ekim 2007.

⁸⁴ Güven Turan, “Düş Ülkeler Yok Ülkeler”, **kitap-lık**, No: 76, Ekim 2006, (Çevrimiçi) <http://www.ykykultur.com.tr/?site=kitaplik>, 10 Aralık 2007.

bir başkalaşım isteği ama aynı zamanda bütün bu başkalaşımın varıp durduğu doğal bir mükemmellik ve yetkinlik uğrağının arayışıdır.”⁸⁵ şeklinde niteler.

Tarih ve Ütopya adlı eserinde E. M. Cioran’a göre Hristiyanlığın ruhları tatmin edemediği, mutlu kılamadığı, insanları hayal kırıklığına uğratmaya başladığı dönemde ütopyanın güçlenmiş ve “bozulmaz bir mutluluğun, yönetilen bir cennetin hayali olan” gelecek fikri⁸⁶ meydana çıkmıştır. Ütopik edebiyat ise “Orta Çağa ve onun cehenneme atfettiği yüce itibara” başkaldırı olarak doğmuştur.⁸⁷

Krishan Kumar ise *Ütopyacılık* adlı kitabında ütopyanın uygulanabilirliği üzerinde durur:

“Ütopyanın değeri güncel uygulanabilirliğinde değil, olası bir gelecekle olan ilişkisindedir. ‘Uygulanabilir’ faydası, arzusuyla bizi mknatis gibi çeken bir toplumsal durumu belirtmek üzere şimdiki gerçekliğin üzerinden atlamaktadır. Burada ütopya güçlü kılan hayali ve ‘uygulanamaz’ niteliğinin ta kendisidir... Ütopyanın ‘hiçbir yerdeliği’ de onu aramaya bizi kışkırtmaktadır. Bir sınır bizi hapsedebilir, engelleyebilir ya da onu aşmaya davet edebilir. Mümkün olanın herkeşçe kabul edilen sınırı daima olumsal daima zamanın ve mekânın somut koşullarına bağlıdır. Ütopya bu sınırları çiğner... Ütopya, imkânsız bir mükemmellik hâlini anlatmaktadır ama bir anlamda insanlık için erişilmeyecek bir hâl de değildir. Şimdi değilse bile buradadır.”⁸⁸

Thomas More’un *Ütopya*⁸⁹⁹⁰ adlı eserinden sonra öncelikle felsefi eserler ütopik, oluşturulan yer ise ütopya olarak kategorize edilmiştir. Ütopya başlığı altında karşılaşılan felsefi eserlerden bazıları: Platon’un *Devlet*’i⁹¹, Farabi’nin *el-Medinetü’l-Fazıla*’sı⁹², Tommaso Campanella’nın *Güneş Ülke*’si⁹³, Francis Bacon’ın *Yeni Atlantis*’i⁹⁴ dir.

⁸⁵ Nuray Sancar, “Tasavvurdan Tasarıya Uyumsuz İnsanın Yürüyüşü”, *Evrensel Kültür*, No: 93, 1999, (Çevrimiçi) www.evrenselbasim.com/kultur/93d.html, 17 Aralık 2007.

⁸⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Halil İbrahim Ünser, “Türk Romanında Siyasi ve Sosyal İçerikli Gelecek Kurguları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, 2003.

⁸⁷ E. M. Cioran, *Tarih ve Ütopya*, Çev: Haldun Bayrı, İstanbul, Metis Yayınları, 1999, s. 89.

⁸⁸ Krishan Kumar, *Ütopyacılık*, Çev. Ali Somel, İstanbul, İmge Kitabevi, 2005, s. 12-13.

⁸⁹ Thomas More, *Ütopya*, Çev. Nemciye Uçansoy, İstanbul, Bordo Siyah Yayınları, 2004.

⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Mina Urgan, *Edebiyatta Ütopya Kavramı ve Thomas More*, İstanbul, Adam Yayınları, 1984.

⁹¹ Platon, *Devlet*, Çev. Sabahattin Eyüboğlu, Mehmet Ali Cimcoz, 10. bs., İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2006.

⁹² Farabi, *el Medinetü’l-Fazıla*, Ankara, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1990.

⁹³ Tommaso Campanella, *Güneş Ülkesi*, Çev. Sadık Usta, İstanbul, Kaynak Yayınları, 2005.

⁹⁴ Francis Bacon, *Yeni Atlantis*, Çev. Kaan Yılmaz, İstanbul, İm Yayın Tasarım, 2005.

Felsefi eserlerden sonra ütöpik düşünce, anlayıştan yola çıkılarak meydana getirilen romanlar da ütöpik roman olarak adlandırılmıştır.

Ütöpik romanda gerçekte var olmayan, kusursuz, sorunsuz toplum veya devlet yapısından bahsedilir. Uyulması gereken kurallar, yapılması gereken işler konusunda herkesin görevi bellidir ve bu görev aksatılmaz. Sosyal, siyasi, ekonomik anlamda bir belirsizlik veya kararsızlık söz konusu değildir. Olağanüstü, doğaüstü unsurlara ütöpik romanda yer verilmez. Burada fantastik roman ile ütöpik roman arasındaki fark belirginleşir. Fantastik romanın tersine ütöpik roman yazarının gerçeküstü düzleme taşıdığı anlatısıyla okuyucuyu tedirgin etme, tereddütte bırakma gibi bir amacı yoktur. Her şey net ve açıktır.

1.3.4. Disütöpik (Antiütöpik/Ters Ütöpik) Roman

Disütöpya tanımı dünyada ve Türkiye’de ağırlıklı olarak ütöpya üzerinden yapılmıştır.

Peter Stockwell’in disütöpya tanımı şöyledir: Scholas ve Rabkin, Platon’dan başlayıp köle toplumlara kadar ütöpik yazıları inceledi. Ve bu türün sadece elit okuyucular için olduğunu ortaya koydu. Rönesans ütöpyaları daha çok Hristiyan eşitliği, toplumun köleliği yıkması üzerine idi. Endüstriyel devrim, ütöpya için gerekli makine teknolojisi ve ekonomik koşulları sağladı. 20. yüzyıla kadar bu kitle üretimi ve makineleşme, yazarlarda gelecekte insanların makinelerin kölesi olacağı duygusunu uyandırdı. Ütöpya, disütöpya oldu.⁹⁵

Yeryüzü Cennetlerinin Sonu: Ters Ütöpyalar adlı çalışmasında Nail Bezel, ters ütöpyayı “Ütöpyacı bir eğilim ve amaçlarla yola çıkıldığında ortaya çıkabilecek olumsuz ve baskıcı bir toplum düzeni”⁹⁶ şeklinde tanımlar.

Aynı eserinde Bezel’e göre roman şeklindeki ütöpyalar, tasarlanan düzenin şahsi ve sosyal olarak insan yaşamına yansımalarını ele alır fakat mahiyetleri gereği seçeneksiz olmak zorunda oldukları için bu eserler büyük ölçüde çatışma unsurlarından yoksundurlar ve sözü edilen özellikleri onları tekdüze ve edebî

⁹⁵ Stockwell, a.g.e., s. 204-205.

⁹⁶ Bezel, a.g.e., s. 7.

bakımdan sıg romanlar hâline getirir.⁹⁷ *Anabritannica*'da sözü edilen tekdüzeliğin, sıgılığın çok sayıda karamsar ters ütöpik romanın ortaya çıkmasına neden olduđu⁹⁸ dile getirilmiştir.

E. M. Cioran da ters ütopyaların tasarlanma sebebini ele alır:

“İnsanlar birbirlerine daha iyi ıstırap çekirmek için birleşmeleri, toplum hâlinde örgütlenmeleri gerektiğini anladıkları gün büyük bir adım atılmış oldu. Ütopyalara bakılırsa bunu ancak yarım yamalak başarmışlardır; dolayısıyla onlara bu işte yardımcı olmayı, tam bir mutluluğun icrasına yaraşır çerçeveyi sunmayı teklif ederler; bunun karşılığında özgürlüklerinden feragat etmelerini ya da muhafaza ederlerse onu sadece birbirlerine yarışircasına verdikleri ıstıraplar ortasında sevinçlerini haykırmada kullanmalarını talep ederler. İnsanlara gösterdikleri cehennemî ilginin bu anlama geldiği görülmektedir. Bu koşullarda tersine bir ütopya nasıl tasarlanmaz?”⁹⁹

M. Keith Booker, bilimin ütöpik düşünce tarihinde ve ütopyaların disütopyaya dönüşmesinde büyük rol oynadığını söyler ve anlatımına şu şekilde devam eder: Disütöpik kurgunun en başteknigi yabancılaştırmadır. Ütopya yer ve zaman olarak uzak kavramlarla ilgilenirken disütopya günümüzde var olan sorunlara yeni bakış açıları getirir. Yevgeny Zamyatin'in *We (Biz)*,¹⁰⁰ Aldoux Huxley'in *Brave New World (Cesur Yeni Dünya)*,¹⁰¹ George Orwell'in *1984*¹⁰² adlı romanları döneminin gerçek dünyadaki politik ve sosyal konularıyla ilgilenmesi açısından disütöpik romana örnek gösterilebilir.

Booker, Gary Saul Morson'ın bir çıkarımına isabetli olarak yer verir: Ütopyalar tarihten kaçıştır antiütopyalar tarihe kaçıştır.¹⁰³

“Umutsuz Uyarı: Ters Ütopya” başlıklı yazısında Barış Avşar, ütopyaların daha en başından bireyin mutluluğuna karşı toplumun tümünün mutluluğunu öne çıkardığını ve bunun için tartışılmaz, geri dönülmez, değiştirilmez bir toplum projesi önerdiğini söyler ve ilave eder:

⁹⁷ Nail Bezel, **Yeryüzü Cennetlerinin Sonu: Ters Ütopyalar**, Say Yayınları, 1984, s. 8.

⁹⁸ “Ütopya”, **Anabritannica**, Ana Yayıncılık, 1990, s. 484.

⁹⁹ Cioran, **a.g.e.**, s. 92.

¹⁰⁰ Yevgeni Zamyatin, **Biz**, Çev. Füsün Tülek, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 1996.

¹⁰¹ Aldous Huxley, **Cesur Yeni Dünya**, Çev. Ümit Tosun, İstanbul, İthaki Yayınları, 2002.

¹⁰² George Orwell, **Bin Dokuz Yüz Seksen Dört**, Çev. Nuran Akgören, 4. bs., İstanbul, Can Yayınları, 1999.

¹⁰³ Booker, **a.g.e.**, s. 4.

“Thomas More’un *Ütopya*’sında tarif edilen ‘çok uzaktaki mutlu ülke’nin ortaya atıldığı tarihte yüzyıllardır işlemekte olduğu belirtiliyordu. Avrupa’nın ulaştığı ‘uygarlık’ seviyesi içinde yaşadığı sefaletine, adaletsizliğine, acımasız aristokrasisine karşı yine aristokrasinin kültürüyle beslenen bir düşünce adamının ‘mutlu ülke’siydi anlatılan. Ve Avrupa’nın ‘uygarlığı’na karşı bir sitemdi: *Ütopia*’da hiç kimsenin toplumun genelinin çıkarlarının aksine hareket etmesine, kendi çıkarları için başkalarını ezmesine izin verilmezdi ve bu durum, sadece ‘herkes’i değil her bireyi de mutlu ediyordu. Kuralların dışına çıkanlar ‘çıkım’ durumuna göre ağırlaşan cezalara çarptırılıyordu. Ama kuralların dışına çıkılması çok önemli bir istisnaydı. Bunu yapmak ‘insan doğasına aykırı’ydı çünkü zaten iddia, herkesin sonuna kadar mutlu olduğu ve olacağı düzenin kurulduğuydu. Bütün bu işleyişi ise defalarca denenmiş ve seçimle iş başına gelen kadroların oluşturduğu yönetici organ yani ‘devlet’ sağlıyordu.

İşte, ütopyalarda anlatılan bu eşsiz düzene karşı ‘ters ütopya’ların iddiası bunun böyle olmadığı, planın beklendiği gibi işlemediği durumlara ilişkindi: Herkes mutlu olduğunu sanabilir ama ortada mutlu olunacak bir şey bulunmayabilir.”¹⁰⁴

İsmail Aydın, “Ütopya’dan Fantezi Edebiyata: Modern Medeniyette Ontolojik Güvensizliğin İfadesi”nde disütopyanın ortaya çıkışını ve içeriğini ontolojik güven arayışıyla açıklar:

“Olmamışlık üzerine kurulu ütopyanın gerçeklik düzlemine taşınmasıyla ve medeniyetin bir unsuru hâline gelmesiyle disütopya ortaya çıkar. Yevgeni Zamyatin’in *Biz* eseriyle başlayan bu süreç tam da ütöpik bir sistem kurma girişiminde bulunan Rusya’da ortaya çıkar. Daha sonra Aldous Huxley ve George Orwell ile birlikte I ve II. Dünya Savaşlarıyla ideolojik dünya sisteminin yarı-ütöpik yapısında gelecekte ortaya çıkacak olmamışlıklarına yönelik karabasanlar olarak ortaya çıkarlar. Disütopyanın insanlığın gidişatına bu şiddetli karşı duruşu, ontolojik güven arayışının bir ürünü olarak düşünülebilir. Bütün insanların aynı düşünce ve duygu durumunda programlanması ve sisteme kul olarak tanımlanmalarının insan olmaya karşı bir tehdit olduğu ortadadır.”¹⁰⁵

Görüldüğü üzere disütopya ütopyanın olumsuz şeklidir. Disütopya yazarları günümüz insanının gelişen teknoloji karşısındaki duygularını, düşüncelerini ve tepkilerini dile getirmeye çalışarak hâlihazırdaki bilimsel gelişmelerin ürkütücü hatta yok edici tehlikeleri üzerinde durur.

Disütöpik roman ile bilimkurgu romanı arasında bilimsel yaklaşım açısından benzerlik görülebilir ancak bu iki tür arasındaki en belirgin fark, disütöpik romanın

¹⁰⁴ Barış Avşar, “Umutsuz Uyarı: Ters Ütopya”, **Evrensel Kültür**, No: 93, 1999. (Çevrimiçi) www.evrenselbasim.com/kultur/93d.html, 17 Aralık 2007.

¹⁰⁵ İsmail Aydın, “Ütopya’dan Fantezi Edebiyata: Modern Medeniyette Ontolojik Güvensizliğin İfadesi”, **Yazında ve Çeviride Fantastik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 110-111.

bilimkurgu romanından sosyal ve politik kriterleri yönüyle ayrılmasıdır. Ayrıca disütopyalarda bilimin olumlu, yapıcı değil olumsuz, yıkıcı etkileri gündeme getirilir.

Disütopik roman ile fantastik roman da aynı bakımdan zıtlık arz eder. Bunun dışında yine bilimsel ve teknolojik gelişmelerden faydalanması iki türü birbirinden ayıran ve başta gelen özelliğdir.

1.4. Fantastik Romanın Yazılma, Okunma Nedenleri ve Meydana Getirdiği Kültürel Etkiler

Mitos, efsane, destan, menkıbe, halk hikâyesi ve masalların içeriğinde bulunan fantastik unsurlar yüzyıllardan beri insanoğlunun hayal gücünün zenginleşmesine ve bu türlere ilgi göstermesine neden olmuştur.¹⁰⁶

Romanın devreye girmesiyle hayal gücü farklı bir türe kanalize edilmiş ve roman vasıtasıyla olağanüstü, doğaüstü yaratılar meraklı okurlarına hitap etmiştir.

Fantastik öğeler içeren romanlar hem dünyada hem de Türkiye’de edebî anlamda iltifata layık görülmemiş daha çok popüler roman türleri içerisinde değerlendirilmiştir. Türkiye’de bunun en belirgin örneklerini “2000 Yılına Kadar Türk Edebiyatında Fantastik Unsurlar İçeren Romanlar” başlıklı ikinci bölümde ayrıntılı şekilde inceleyeceğimiz Tanzimat sonrası edebiyatında görürüz.

Gerçek ya da gerçeğe uygun tercüme veya telif eserlerin hem eğlendireceği hem de millî, ahlaki, vicdani duyguları aşılayabileceği, okuyanı eğitebileceği anlayışı dönemin genel geçer düşüncesidir. Bu düşüncenin dışında görülen fantastik eserler alaya alınmış, küçük görülmüş, edebî eser niteliğinden mahrum bırakılmıştır.

Roman yazmanın amacı şeklinde kabul edilen bu düşüncelerin tam aksine Tanzimat öncesi ve sonrası yazarlarımız fantastik unsurlar içeren anlatı eserleri kaleme alarak halka hoş vakit geçirtmeyi, çeşitli konularda eğitmeyi veya kendi dünya görüşlerini benimsetmeyi hedeflemişlerdir.

Sonuç olarak burada karşımıza yazarın amacı çıkmaktadır. Yazarlar, fantastik romanlarını niçin kaleme almışlardır veya fantastik roman yazmaya onları iten amiller nelerdir? Bu sorular yazarların ağızından şu şekillerde cevaplandırılmıştır:

¹⁰⁶ Samim Kocagöz, “Roman mı Masal mı?”, **Varlık**, No: 763, Nisan 1971, s. 6.

Ali Aziz Efendi'nin tasavvufa ait terimlere, rumuzlara ve telkinlere yer verdiği *Muhayyelât* adlı eserinin ön sözünde bu hikmetli kitabın muhayyelat gibi görünse de yeteri kadar okunduğunda gönüldeki gamı dağıtma özelliğinin mutlaka görüleceği söylenerek¹⁰⁷ eserin okuyana huzur ve saadet vermeyi, sıkıntılarından uzaklaştırmayı amaçladığı belirtilmiştir.

Daha sonraki dönemlerde/yıllarda yazılan *Gulyabani* ve *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* adlı romanların yazarları Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Peyami Safa, eserlerini Batılılaşma konusunda “çarpişan iki zıt görüşü savunma yolunda bir silah olarak” olarak kullanmışlardır.¹⁰⁸

Gulyabani ile batıl inançlara rağbet edilen yıllarda halkın fala, cinlere, perilere inanışının yanlışlığını ortaya koymaya ve “maddeci pozitivist” düşüncüyü halka benimsetmeye çalışan Hüseyin Rahmi'nin aksine Peyami Safa *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* ile “maddeci pozitivism” karşı çıkarak Doğu'nun mistik felsefesini savunur.¹⁰⁹

Fantastik unsurlar içeren roman yazarlarından Nazlı Eray, bir mülakatında “mutlu olmak ve insanları mutlu etmek için¹¹⁰ yazdığımı söyler.

İhsan Oktay Anar ise “İyi bir romanın hani lunaparklarda, hızlı tren de denen roller coastlar vardır ya öyle olması gerektiğini düşünüyorum. İnsanlar merkezkaç kuvvetinden hoşlanırlar belki içten gelen dürtüleriyle merkezden kaçmayı çok severler insanların çoğunda maceracı bir ruh vardır. Ben bu duygulara seslenmeye çalıştım. Okuruma bir lunaparktaymış duygusu vermek istedim.”¹¹¹ der.

Bilinçli olarak fantastik ögeler içeren eserler yazan sanatçıların dışında yaşanmışlıklarının etkisiyle mezkûr türde roman kaleme alan yazarlarımız da vardır. Bunlardan biri Latife Tekin'dir:

¹⁰⁷ Giritli Ali Aziz Efendi *Muhayyelât-ı Aziz Efendi*, Sadeleştiren: Ahmet Kabaklı, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990, s. xv-xvi.

¹⁰⁸ Moran, **a.g.e.**, s. 68-69.

¹⁰⁹ **A.e.**, s. 68.

¹¹⁰ Nazlı Eray, “Nur Bulum ile Söyleşi”, **Cumhuriyet Kitap Eki**, 14 Ekim 1991, s. 5. Nurcan Arca, “Türkiye Gerçeğine Fantastik Yaklaşım: Nazlı Eray/Haldun Taner Ödülü”, **Milliyet Sanat**, No: 189/1, Nisan 1988, s. 20-23.

¹¹¹ Alpay Asar, “İhsan Oktay Anar: Kitapları ve Edebiyat Dünyası Üzerine Söyleşi”, **Hürriyet Gösteri**, No: 199, Haziran 1999, s. 32-34.

“Dışarıdan bakıldığında kitaplarımda neden fantastik ögeler görülüyor? Neden böyle hissediliyor? Bunlar nelerdir? Ve ben kendimde bunları nasıl buldum? Bunun üzerinde düşünüp sizlere söylemek istediğim birkaç şey var. Çocukluğuma geri dönüp bakıyorum. Çünkü ilk kitabımı yazarken ağırlıklı olarak çocukluğuma ve eve dönmüştüm. Çocukluk evime bir özlem duyuyordum... Biz, yaşadığımız evi ve içinde dolaştığımız dünyayı görünmeyen varlıklarla paylaştığımız duygusuna sahiptik. Yaşadığımız evde biz uyuduktan sonra başka canlıların uyandığına ve evin içinde dolaşmaya başladıklarına inanıyorduk. Bizim bardaklarımızdan su içtiklerini, bizim giysilerimizi giydiklerini düşünüyorduk. Diyelim ki bunlar cinlerdi. *Sevgili Arsız Ölüm*'den başlayarak o cinler kitaplarımda yer aldı. Daha sonra o cinlerin dinî bir takım anlamları da var. Fakat cinleri keşfedişim başka türliydi. Cinler, sanki bizim hayatımızı kolaylaştırmak üzere birtakım roller üstlenmiş gibiydiler. Köylü bir kadın gece bulaşık yıkamak için kullandığı sıcak suyu kapısının önüne döktüğünde bir cin yanabilir, karanlıkta bir canlı ya da hayvan olabilirdi. O yüzden bir küllük cini vardır. Ve o, kızgın suların dışarı atılmasına kızar. Kuyu cini vardır. Kuyuların içine çocuklar taş atar suyu kirletir. Hayvanlar cine dönüşebilir. Çünkü çocuklar hayvanlara zarar verir. Eşek ve köpeklerin kuyruğunu çeker üstlerine binmeye çalışırlar. Çocuklar yani biz, içinde yaşadığımız dünyaya, bitkilere, canlılara zarar vermememiz için cinler aracılığıyla uyarılırdık. Ve tabii ki o zaman diğer canlılarla, hayvanlarla, bitkilerle aramızda hep bir mesafe olurdu. Bir ağacın dalını kırmaya, bir eşeğin kulağını çekmeye korkardık. Çünkü eşek uzayıp kısılmaya başlayabilir, ağaç cine dönüşebilirdi. Çünkü bize hep böyle masallar anlatılıyordu... İnsanın mülkiyet duygusunu zedeleyen, bir şeyin kendisine ait olduğunu içselleştirmesine ve dünyaya zarar vermesine engel olan bir durum. Bunu keşfettikten sonra buradan çıkan bir mizah duygusu da var olmaya başladı. Görünmeyen bütün canlılar her an yazıya duygularıyla da katılabilirlerdi. Ve bu çok eğlenceli bir şey. Aslında ben bunu böyle yazabilirim ama annem bunu böyle yaşıyordu. Gerçekten oldukça fantastik bir şeydi (parmaklarıyla omzunu göstererek). Annemin omzunda iki tane melek vardı. Onlarla ve Allah'la konuşurdu. Hatta kavga ederdi. Ben anneme baktığımda o melekleri görmüyorum. Ama annem onları hissederek onlarla konuşurdu. Onlarla konuşma biçimi dinî ya da mistik bir tapınma biçimi gibi değildi. Sanki onlar birlikte doğmuş ya da gündelik hayatın içinde birlikte yaşayan varlıklardı. Fantastik bir hayatın içine doğduğum için bunu yazıya döküyorum. Annam meleklerle hayatın içinden varlıklar gibi nasıl konuştuysa ben de onların gerçek saydığımı gerçekmiş gibi yazacağım dedim.”¹¹²

Latif Tekin'in de söylediği gibi dinî düşünce sisteminde geçerli olan melek, cin, büyü, keramet gibi unsurlar fantastik romanın içeriğinin oluşmasına yardımcı olan etkenlerdendir.

Fantastik unsurlar içeren eserlerin yazılması ve okunması konusunda ön plana çıkarılması gereken bir başka husus, bu eserlerin çocuklara hitap etmesi¹¹³ veya çocuklar için bile zararlı olmasıdır.

¹¹² Latife Tekin, “Hayallerin Gerçekliği”, *Yazında ve Çeviride Fantastik*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 3-4.

¹¹³ Çocuk ve hayal dünyası için bkz.: Halis Özgü, Hayal Dünyası ve Çocuk, *Ülkücü Öğretmen*, C. XIV, S. 166-167, Mart-Nisan 1973, 9-10, 19. Atilla Özkırmı, “Çocuk Edebiyatı mı?”, *Gösteri*, Aralık 1981, s. 38-39.

1939 yılında “Neşriyat işlerinde de tam demokratik bir ruh ve tam realist bir düşünce ile çalışmak, memleketin kültür hayatının terakki ve inkişafı için” yapılması gerekenlerin görüşüldüğü Birinci Türk Neşriyatı Kongresi’nin Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Komisyonu’nda masalın zararları Nurettin Artam tarafından şöyle dile getirilir: “Biz cumhuriyet rejimi yaşıyoruz. Avrupa masallarının birçoğu şövalye ve prenslerle doludur. Onlardan istifadeye kalkacak olursak kendi çocuklarımıza masal yaparken cinler ve perilerden olduğu gibi bunlardan da tevekki etmek lazımdır.”¹¹⁴¹¹⁵

Türkiye’deki bakış açısı böyle iken 1974 yılının Amerika’sında da durum pek farklı değildir.

Ursula K. Le Guin “Amerikalılar Ejderhalardan Neden Korkar?” başlıklı yazısında konu ile ilgili bir arkadaşının başından geçenleri anlatarak söz edilen durumun Amerika’daki pek çok yetişkin için geçerli olduğunu söyler:

“On yıl önce falan şehrin kütüphanesindeki çocuk kitapları bölümüne gittim ve *Hobbit*’i sordum; kütüphaneci bana: ‘Ah evet, biz onu yetişkinler bölümünde tutuyoruz; gerçeklerden kaçışın çocuklar için iyi olmadığı düşüncesindeyiz.’ diye cevap verdi.

...

Yola çıkın ve sırt çantası, gitarı, müthiş saçları, gülümsemesi ve başparmağından başka bir şeyi olmayan birini arabanıza alın. Her defasında bu sokak çocuklarının hepsinin *Yüzüklerin Efendisi*’ni okumuş olduklarını keşfedeceksiniz hatta bazıları ezberden bile okuyabilir. Öte yandan Aristotle Onassis’i veya J. Paul Getty’ye bakalım: Bu insanların herhangi bir yaşta, herhangi bir durumda, bir hobbitle uzaktan yakından bir ilişkileri olabileceği düşünülebilir mi?

Örneği biraz daha geliştirip ekonomi alanının dışına çıkaralım. Bay Onassis’in, Bay Getty ve diğer bütün milyarderlerin fotoğraflarda nasıl da kasvetli baktıklarını fark ettiniz mi? Yüzlerinde sanki karınları açmış gibi ıstıraplı bir ifade var. Sanki bir şeye açlar, sanki bir şey kaybetmişler ve nerede olabileceğini düşünmeye çalışıyorlar ya da belki neyi kaybettiklerini bulmaya çalışıyorlar.

Çocuklukları olabilir mi bu?

...Bence olgunluk kabuk değiştirmek değil, serpilip gelişmektir. Yetişkin bir insan ölü bir çocuk değil, yaşamayı başarmış bir çocuktur. Olgun bir insanın tüm gelişmiş yetenekleri bir çocukta vardır, eğer bu yetenekler gençlikte teşvik edilirse yetişkinde iyi ve akıllıca bir noktaya varır ancak bunlar çocuklukta bastırılır ve yok sayılırsa yetişkin kişilik körleşir, sakatlanır. Sonuç olarak bu yetenekler içinde en insana özgü ve insani olanın hayal etme gücü olduğuna inanıyorum: O hâlde kütüphaneciler, öğretmenler, ebeveynler, yazarlar veya sadece yetişkinler olarak bize düşen mutlu görev alabileceği en iyi, en saf besinleri vererek bu yeteneğin çocukta özgürce gelişmesini, yeşil defne ağacı gibi serpilmesini teşvik

¹¹⁴ 1939 Birinci Türk Neşriyatı Kongresi, Ankara, Edebiyatçılar Derneği Yayınları, 1997, s. 88.

¹¹⁵ Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz.: Necdet Neydim, “Fantastik Çocuk Edebiyatı Yazınsallığa Açılan Bir Kapı mı Yoksa Bir Tehlike mi?”, **Yazında ve Çeviride Fantastik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 95-107.

etmektir. Ve hiçbir durumda bunu susturamamalı, küçümsememeli, çocukça olduğunu, erkeğe yakışmadığını hakiki olmadığını ima etmemeliyiz.”¹¹⁶

Ayrıca Ursula K. Le Guin’e göre fantezi iç benliğin dilidir. Fantazi, çocuklara ve başkalarına öyküler anlatmak için en uygun dildir. Guin, Shelley’in cümlesiyle söylediklerini güçlendirir: “Ahlaki iyiliğin en güçlü aracı hayal gücüdür.”¹¹⁷

Burada da görüldüğü gibi fantastik eserlerin bir kaçış aracı olduğu konusunda pek çok yazar hemfikirdir.

Peri Masalları Üzerine adlı kitabında Tolkien, fantezinin bir kaçış edebiyatı olduğunu söyler fakat kaçışla beraber kullanılan azar ya da acımayı reddeder: “Kendini hapiste bulduğunda dışarı çıkıp evine gitmeye çalışan bir insanın neden cezalandırılması gerekir? Ya da eğer böyle yapmazsa düşünüp mahkûmlar ve hapisane duvarları dışındaki konular üzerine konuşursa? Mahkûm onu görmedi diye dışarıdaki dünyanın gerçekliği azalmaz.”¹¹⁸

Hapisane yaklaşımı Ursula K. Le Guin’in “Kadınlar Rüyalarda Ejderhalar” yazısında da vardır: “Bir askerin düşmanın eline düştüğünde kaçmakla yükümlü olduğunu düşünmez miyiz? Tefeciler, kör cahiller, buyurganlar hepimizi hapiste tutuyor; eğer aklın ve ruhun özgürlüğüne değer veriyorsak, eğer hürriyet taraftarıysak elbette kaçmakla ve elimizden geldiği kadar çok mahpusu da kurtarmakla yükümlüyüz.”¹¹⁹

Rosemary Jackson ise edebî fantezilerin belirli sınırlara, kurallara uymadıklarını bunların bir bakıma kendinden geçme ve gerçek dünyadan daha güzel olana doğru kaçma arzusunu yansıttıklarını¹²⁰ ifade eder ve ekler: “İnsan içinde dışarıya atma isteği duyduğu düşünce ve duyguları fantastik romanda anlatma yoluyla dışarı atar.”¹²¹

¹¹⁶ Guin, “Amerikalılar Ejderhalardan Neden Korkar?”, **a.g.e.**, s. 24-29.

¹¹⁷ Guin, “Çocuk ve Gölge”, **a.g.e.**, s. 41.

¹¹⁸ J.R.R. Tolkien, **Peri Masalları Üzerine**, Çev. Serap Erincan, 2. bs., İstanbul, Altıkırkbeş Yayınları, 1999, s. 84.

¹¹⁹ Guin, “Kadınlar Rüyalarda Ejderhalar”, **a.g.e.**, s. 131.

¹²⁰ Jackson, **a.g.e.**, s. 2.

¹²¹ **A.e.**, s. 3-4.

The Fantastic in Literature adlı çalışmasında Eric Rabkin'e göre fantastik, birçok türde rastlanan elementtir. Bu element bizi sorumluluktan kurtarır, bir tür teselli sağlar.¹²²

Mine Söğüt ile Hakan Bıçakçı'nın görüşmesinde Söğüt, fantastik ile kaçış arasında şöyle bir ilişki kurar:

“...Geçmişe baktığımda gerçeklikle derdi olan yazarların yetmişlerde de var olduğunu görüyorum. Ama o dönemin edebiyatına toplumsal gerçeklik damgasını vurmuş. Bizse gerçeği soyutlamaktan ya da gerçeğin tarifini değiştirmekten çok kaçacak delikler arıyormuşuz gibi geliyor bana... Gerçeğin benim için çok kıymeti var ama 80 öncesiyle karşılaştırdığım zaman şunu söyleyebilirim ki o dönemin edebiyatındaki gerçek, içinde geleceğe dair umutlar barındıran, politik olarak bir şeyler vaat eden bir gerçek. Bizde bu kalmadı. Biz çağımızın sert gerçekliğinden kendimize bir kapı açmak için onu masallar, hayaller ve rüyalarla süsleyip gerçeküstüden yola çıkarak anlatmaya çalışıyoruz...”

30-40 yaş arası yazarların şu son dört beş yılda yazdıklarına baktığım zaman belli bir paralellik olduğunu görüyorum. Herkesin gerçeğe bir derdi var, herkes gerçeğe bir şekilde benekler atmaya çalışıyor. Sanırım neslimizin ortak problemi bu.”¹²³

Hakan Bıçakçı ise “İçinde bulunduğumuz postmodern dönemde bütün ideolojilerin çöktüğü, umutların söndüğü bir çağda bireyin hayatın öznesi olmaktan çıkıp nesnesi hâline geldiğinin ya bir şekilde bilincindeyiz ya da bilinçsizce bu atmosferi soluduğumuz için gerçeklikten ara yollara sapma eğilimimiz var.” diyerek gerçeklikten uzaklaşmasının sebeplerine açıklık getirir.

Fantastik edebiyatın bir kaçış, rahatlama, teselli bulma yeri olduğu konusunun dışında başka farklı fikirler de öne sürülmüştür.

Örneğin Rosmary Jackson gerçeğe, güzel olana kaçma şeklinde nitelendirdiği fantastiğin daha çok ideolojik yanıyla ilgilenmiştir. Çünkü fantastik ataerkil ve varsayılan geleneksel sınıfların, sistemlerin yıkımı demektir.

Jackson, Todorov'un sistemini Marksist feminist versiyon ile yorumlamıştır.¹²⁴ Ayrıca Jackson'a göre fantastik, *Frankenstein*'dan *Dracula*'ya

¹²² Eric S. Rabkin, **The Fantastic in Literature**, Princeton, Princeton University Pres, 1976, s. 188.

¹²³ Mine Söğüt, “Sıradan Hayatlar, Fantastik Zamanlar”, **Picus**, No:17, Aralık 2004, s. 32. (Çevrimiçi) <http://www.ozgurpencere.com/tr>, 10 Aralık 2007.

¹²⁴ Jackson, **a.g.e.**

kadar birçok yönden banal ideolojiyi güçlendirmiştir. Pek çok ünlü eserde sınıf farklılıkları ve kadın düşmanlığı vardır.¹²⁵

Kathryn Hume, *Fantasy and Mimesis: Responses to Reality in Western Literature* başlıklı eserinde mimesis ve gerçekliğin taklidinden bahseder. Ona göre fantezi; bir şeylerin eksikliğinden, can sıkıntısından, oyundan doğan değiştirme isteğidir. Hume; fanteziyi klasik, geleneksel anlamda kuşkucu; modern/postmodern anlamda illüzyon, vizyon ve hayal kırıklığı olarak yorumlar.¹²⁶

Strategies of Fantasy'de Attabery, fantastikteki yeniden düzenleyici, tanıdık ve imkânsız birleştirmeyi merak etme duygusunun sağladığını düşünür.¹²⁷

E. J. Clery, *The Rise of Supernatural Fiction* adlı kitabında doğaüstü edebiyat türünün başlangıcını aynı zamanda tüketim çağının başlangıcı olan 18. yüzyıl olarak belirler. Clery, 1790'lardan itibaren bu türe karşı çılgınca ilginin sadece bu tür kitapların basımındaki ve pazarlanmasındaki patlamayı değil, insanların doğal olmayan ihtiyaçlarını karşılaması ile de bağlantılı¹²⁸ olduğunu söyler.

The Supernatural in Fiction'da Peter Penzoldt'a göre birçok yazar için doğaüstü sadece gerçekçi bir anlatımla, gerçekçi bir dille anlatmaya asla cüret edemeyecekleri şeyleri betimlemek için kullanılan bir bahanedir.¹²⁹

Todorov; ensest, eşcinsellik, ölüseverlik, şehvetin aşırısı gibi sansüre uğrayan, sansürün gazabından kurtulamayan durumların fantastik eserlere konu edildiğini belirterek Penzoldt'un saptamasını destekler mahiyette konuşmuş hatta bu saptamayı şu sözleriyle daha da genişletmiştir: "Kurumlaşmış sansürün yanı sıra daha ince ve daha genel bir başka sansür vardır: yazarın psikelerindeki sansür. Toplumun bazı davranışları cezalandırması bireyde de bazı tabulara bulaşmayı engelleyen bir cezalandırma duygusu yerleştirmiştir. Fantastik, basit bir bahaneden çok bu iki tür sansürle mücadelenin bir yoludur: Cinsel taşkınlıklar şeytanın hesabına yazıldığında her tür sansürden kurtulunabilir."¹³⁰

¹²⁵ A.e., s. 122.

¹²⁶ Kathryn Hume, **Fantasy and Mimesis: Responses to Reality in Western Literature**, New York, Methuen, 1984, s. xii.

¹²⁷ Brian Attabery, **Strategies of Fantasy**, Bloomington, Indiana University Press, 1992.

¹²⁸ E. J. Clery, **The Rise of Supernatural Fiction**, United Kingdom, Cambridge University Press, 1999, s. 5-6.

¹²⁹ Peter Penzoldt, **The Supernatural in Fiction**, Londra, Peter Nevill, 1952, s. 146.

¹³⁰ Todorov, a.g.e., s.153-154.

Leo Lowenthal, “Edebiyat Sosyolojisi” başlıklı yazısında konuya sosyolojik açıdan şu yorumu getirir:

“Hem alt-insan (subhuman) ve üst-insan (superhuman) dizilerinin perili dünyasının açıkça arkaik ve çocuksu motiflerini hem de gündelik sefalet ve gündelik neşe kılığı altında modern toplumun ilk aşamalarıyla özellikle de 19. yüzyılın daha asude yaşam biçimleriyle eşleşen ve içinde değerlerin görünür hâle geldiği malzemeleri incelemek kaçınılmazdır. Bu tarz malzemeyi geleneksel ve saygıdeğer kurmacanın ideolojik ve duygusal içeriğiyle karıştırarak modern okuyucuların benimseme ve uyum mekanizmalarını öğrenme gereksinimi ile ulaşılamaz veya tarihsel olarak olanaksız olsa da mutlu bir yaşam biçiminin tatlı düşü arasında bocalamalarına ilişkin ekstra bir içgörü elde edebiliriz.”¹³¹

Fantastik romanın yazılmasında ve okunmasının psikanalitik alt yapı ile yorumlanması günümüzde geçerliliğini korumaktadır.

Psikanalitiğin kurucusu ve bireysel bilinçaltının önde gelen ismi psikolog Sigmund Freud, fantastikle yakın ilişkisi olduğunu iddia ettiği tekinsizlik “unheimliche” duygusunun insanın bilinçaltını oluşturan bireysel içe kapanıklığa gönderme yaptığını¹³² söyler.

Cengiz Ertem, tekinsizlik kavramı ile edebiyat arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklar:

“Tekinsizlik kavramı fantastik edebiyatta Freud’un edebiyat kuramı çerçevesinde yer alır. Freud’un W. Jensen’in *Gradiva* adlı yapıtı üzerine kaleme aldığı incelemenin başına *Hamlet*’ten esinlenerek koyduğu şu tümceler psikanaliz ile edebiyat arasındaki ilişkiyi göstermektedir aynı zamanda: ‘Yazarlar gökyüzü ile yeryüzü arasındaki pek çok şeyi bilme alışkanlığına sahiptirler, bizim okulda öğrendiklerimizle bunları düşleyemeyiz bile.’¹³³ Edebiyat söz konusu olduğunda bir yanda yaşananlar öte yanda kurgusallık vardır. İşte, edebiyatın gücü de burada yatar. Yaşananlar arasında fantasmatik yani düşsel niteliğinin de uygun düştüğü bilinçaltı da vardır. Freud’a göre tekinsizlik fantastik sözcüğünün ve bu sözcükle ilişkili diğer sözcüklerin anlamları ve fantastik edebiyatın genel çizgileri anımsanacak olursa bu edebiyatın psikanalitik bir ögesidir.”¹³⁴

Bireysel bilinçaltı yaklaşımının karşısına ırksal (kolektif) bilinçaltını çıkaran Carl Gustav Jung, 1931 yılında Viyana’da Kulturbund’da verilen Çağdaş Psikolojinin Sorunu adlı konferansta: “Bugün genel düşünceden başka bir biçimde

¹³¹ Leo Lowenthal, “Edebiyat Sosyolojisi” **Edebiyat Sosyolojisi Üzerine**, Çev. Salih Özer, Ed. Köksal Alver, Ankara, Hece Yayınları, 2006, s. 98.

¹³² Steinmetz, **a.g.e.**, s. 22-24.

¹³³ Assoun, **a.g.e.**, s. 3.

¹³⁴ Ertem, **a.y.** s. 105.

düşünmek töreye aykırılıktır; bir bozukluk, oyunbozanlıktır; yanlış, hastalıklı, lanetli bir şeydir, ciddi toplumsal tehlikelere yol açar; akıntıya karşı yüzmekten farksızdır.”¹³⁵ diyerek düşlerde görülen dev boyutlarda bir kertenkeleye veya ıstakoza rastlamanın mümkün olmadığını, bunun bir fantezi, bu tür canavarların mitolojinin kaynak alanı olan fantezilerimizde ve ruhumuzda dolanıp durduğunu iddia eder.¹³⁶

Jung, düşünde gördüklerinin kaynağını ve izlerini kişisel deneyiminde arayanların boşa zaman harcadığını ve bunun sonucunda hiçbir bilgiye ulaşamadığını ama görülen şeylere eski yazıtlarda veya efsanelerde rastlanmasına asla şaşırmayacağını söyler. Çünkü kişinin mitleri, canavarları ya da ejderhaları aklına dahi getirmemiş olması bunlarla ilgili sahneler görmesine engel değildir der ve ilave eder:

“Bunlar, insan ırkının tümüne aittir. Varlıkları ne bir kabileye ne bir halka ne bir ırka özgüdür. Burada yüzyıllar boyunca mitlerde somutlaşmış birbirine benzer görüntülerden oluşan psişik bir katmanla karşılaşırız. Bütün insanlarda ortak bir katmandır bu; bu nedenle adına irksal bilinçaltı dedim. Irksal bilinçaltı kişisel deneyimlerin ürünü değildir. Bizde doğuştan bulunur. Bedensel yapımız gibi ruhsal yapımız da milyonlarca yıllık soy gelişimsel izler taşır.”¹³⁷

Jackson, bilinçaltı malzemesiyle uğraştığı için psikanalitik ve psikanaliz yöntemlerine gönderme yapmadan fantastik eseri okumaya çalışmanın çok absürt olduğunu söyler. Çünkü fantastik edebiyat, bilinçaltı dürtülerini açıklar; insanın bilinçaltının toplumun kurallarına nasıl başkaldırdığına sık sık değinir.¹³⁸

“Alman Romantiklerinde Fantastik Olanın Yeri” başlıklı yazısında Jaloux’a göre: “Bir hortlak ve gulyabani hikâyesi sadece okurları korkutmak için yazılmış değildir; bunların berisinde bütün ruh ve madde ile ilgili sorunlar yer alır.”¹³⁹

¹³⁵ Carl Gustav Jung, **İnsan Ruhuna Yöneliş**, Çev. Engin Büyükinâl, 5. bs., İstanbul, Say Yayınları, 2004, s. 21.

¹³⁶ **A.e.**, s. 215.

¹³⁷ **A.e.**, s. 221.

¹³⁸ Jackson, **a.g.e.**, s. 44.

¹³⁹ Edmond Jaloux, “Alman Romantiklerinde Fantastik Olanın Yeri”, **Türk Dili**, No: 142, Temmuz, 1963, s. 602.

Sanatçının yaşadığı ruhi bunalımları, çelişkileri, akıl hastalıklarını vb. eserine yansıttığı ileri sürülerek yazarın eseri ile psikolojisi arasında da bağ kurulmaya çalışılmıştır.¹⁴⁰

Freud'un *The Sand Man* adlı eseri ile E. T. Hoffmann'ın mutsuz bir evlilik süreci içerisinde dünyaya gelmesi, üç yaşında iken babasının ailesini terk etmesi ve bir daha geri dönmemesi arasında kurduğu ilişki buna örnek olarak verilebilir.

Hoffmann'dan başka Guy de Maupassant'ın hikâyeleri ile psikopatolojisi arasında da bir bağlantı kurma çalışması Nafissa Schasch tarafından gerçekleştirilmiştir:

“Yazarın ‘çalkantılı ruhsal yapısının fantastik türde en rahat anlatımını bulduğunu’¹⁴¹ belirten araştırmacı Maupassant'ın aile öyküsüne de yer vererek genetik açıdan hastalığa yatkınlığını vurgular ve ünlü öykücünün çektiği ağrı ve acıların, aldığı yatıştırıcıların yaşadığı ruhsal ve bedensel tepkilerin, taşıyıcısı olduğu kalıtsal frenginin yol açtığı ruhsal yaranın yapıttaki izlerini araştırır.

Gerçekten de Maupassant'ın fantastik öyküleri ruhsal açıdan dengesini yitirmiş, saplantılı, sanrılı kahramanlarla doludur. Bu kahramanların tuttukları günceler ya da akıl hastalığı kliniklerinde doktorlarına yaptıkları itiraflar tüyler ürperticidir. Fantastiğin patolojik durumlarla ilişkisi kapsamlı incelemelere konu olmuştur. Örneğin Louis Vax fantastiği yadırgatıcı olanın insanda bir çekim yarattığı düşüncesine dayanarak inceler ve araştırmasını fantastiğin felsefesi çerçevesinde biçimlendirir. Vax'ın da belirttiği gibi çoğunlukla patolojik durumlarla ilgilidir çünkü akıl hastalarının yaptıkları çoğunlukla tuhaf, yadırgatıcı, tedirgin edicidir. Algıladıkları hâliyle dünya onları tedirgin eder. Vax onlarla ilgilenen psikiyatrları da fantastiğe katar. ‘Onların içsel uçurumlarını incelen psikiyatrların ise kötü bir rahip ya da bir büyücü tarafı vardır.’¹⁴² Böylece fantastik alan gerçeğin algılanış biçimiyle ilgilidir ancak bunu doğrudan yazarın kişiliğiyle açıklamak her zaman doğru olmaz, çünkü ‘yapıt belli bir üne ve sağlığa sahip bir yazarın normal bir okuyucu kitlesini düşünerek yazılmıştır.’¹⁴³ Kahramanın anlattıklarıyla okur arasındaki ilişkiyi de gözden geçiren Vax, geçen yüzyılda yazarların anlatıda okuyucuyla anlatılan arasında bir mesafe yaratmaya özen gösterdiğini, ‘anlatıcının yaşını başını almış, deneyimli, eğitilmiş bir insan, bir tanık’ kimliğiyle karşımıza çıktığını oysa günümüzde anlatıların “daha doğrudan daha canlı daha çıplak bir anlatımın biçimini yeğlediği”¹⁴⁴ ne dikkat çeker.”¹⁴⁵

¹⁴⁰ Freud'un psikanalitik yaklaşımının edebî sahada daha önce de belirttiğimiz gibi destekçilerinin olduğu gibi “eserin basit bir semptom durumuna, yazarın da gerçek bir inceleme nesnesine”¹⁴⁰ dönüştüğünü söyleyerek karşı çıkanlar da olmuştur. Todorov, **a.g.e.**, s. 147.

¹⁴¹ N. A.-F. Schasch, **Guy de Maupassant et le Fantastique Ténébreux**, Paris, Libraire, A.-G. Nizet, 1983, s. 15.

¹⁴² Louis Vax, **La Séduction de L'étrange, Etude sur la Littérature Fantastique**, Pris, PUF, 1965, s. 121.

¹⁴³ **A.e.**, s. 116.

¹⁴⁴ **A.e.**, s. 118.

¹⁴⁵ Öztokat, **a.y.**, s. 42-43.

Ayrıca telepati, empati, durugörü, telekinezi gibi psişik güçlerin incelendiği parapsikolojinin ortaya çıkması ile fantastik romanlarda bu unsurların kullanımı artmıştır.

Fantastik eserler yardımıyla psikoloji/psikiyatri alanında tedavi metodunu kullanan kültürler arası yaklaşıma dayalı pozitif psikoterapinin kurucusu Nossrat Prssechkian şunları söyler:

“Terapist ile hasta arasında bir aracı olarak kullanılabilen hikâyeler önemli bir yardım kaynağıdır. Hikâyeler hasta için özdeşleşme zemini olur. Aynı zamanda koruyucu da olur. Hasta hikâyeyle ilişkilendirerek kendi çatışma ve arzuları hakkında konuşur. Hikâyeler özellikle direnç noktalarında değerini gösterir. Hastaya veya onun kavramlarıyla değerlerine doğrudan karşı gelmek yerine başlangıçta daha çok bir oyun niteliği taşıyan duruş noktasında bir değişiklik öneririz. Bu duruş değişikliği sonunda hastanın başkalarıyla olan ilişkilerinde tek taraflı kavramları görmesi ve onları yeniden yorumlayıp genişletmesine de olanak sağlar.”¹⁴⁶

...

Hikâyelerin yaşamdaki sorunlarla mücadelede nasıl kullanıldığını kelimenin en geniş anlamıyla nasıl psikoterapi olarak kullanıldığının sayısız örnekleri vardır. Bu örneklerin belki en çok bilineni ana çerçevesi akıl hastası bir hükümdarın nasıl tedavi edilebileceğini gösteren bir hikâyenin oluşturduğu *1001 Gece Masalları*'dır. Bu ana çerçeveye iki değişik açıdan bakılabilir: 1. Hasta sultan akıllı Şehrazat tarafından başarıyla tedavi edilmiştir. 2. Hikâyelerin içeriklerini özümseyen, onlardan sonuçlar çıkarıp içselleştiren dinleyici ve okuyucular için hikâyeler birer tedavidir. Diğer hikâyeler de ister Doğu'dan ister Avrupa'dan isterse diğer bölgelerden gelsinler aynı şekilde işlev görür.

Hikâyeler, peri masalları, mitoslar, kıssadan hisseler, meseleler, sanat eserleri, şiirler, fıkralar vb. sanat için sanat değerleri dışında halk pedagojisi ve terapisinin araçlarıdır. Psikoterapinin gelişmesinde çok önce insanlar bu araçları kullanarak birbirlerine yardımcı olmuşlardır. Bütün bunlar şu soruyu sormama neden oluyor: Bunlar, duygusallık dışında değeri olmayan, çocukça saçmalıklar veya nostaljik ıvır zıvır olarak bir tarafa atılmak yerine kendi kendine yardımda ve çatışmaların tedavisinde bilinçli ve amaçlı kullanılamaz mı? Tıp pratiğim, seminerlerim ve derslerimde hastalara ve dinleyicilere ulaşanların özellikle mesel ve Doğu hikâyeleri olduğunu gördüm.

Beyin araştırmalarında elde edilen veriler beynin iki yarısının, iki hemisferin bilgiyi iki ayrı sistemle işlediğini gösterir. Sol hemisfer mantıksal, analitik düşünce ve iletişimin sözel kısmından sorumludur... Daha az baskın olan sağ hemisfer ise bütüncül düşünce ve kavrayış, metaforik yaklaşımlar, duygular ve az sansürlü bağlantılardan oluşur... Bu hipoteze dayanarak hikâye ve mitosların psikoterapide kullanımı yeni bir değer taşır: Kişinin var olan yaklaşımlarında yapması istenen değişiklikler ancak sezgi ve fantezinin serbest bırakılmasıyla gerçekleşir. Akıl ve mantık tek başına bunların üstesinden gelemediğinden bu yol terapötik olarak önem kazanır. Kişi fanteziye ulaşır ve hikâyelerin sözel imgeleri içinde düşünmeyi öğrenir.”¹⁴⁷

¹⁴⁶ Nossrat Prssechkian, **Doğu Hikâyeleriyle Psikoterapi (Oriental Stories as Tools in Psychotherapy)**, Çev. Hürol Fişiloğlu, İstanbul, Sistem Yayıncılık, 1997, s. iii.

¹⁴⁷ A.e., s. 21.

Fantastik romanın yazılma ve okunması ile bu türün çeşitli sosyal etkinliklerde kullanılması arasında da sıkı bir bağ vardır.

Kitap sayfalarının dışına çıkarak beyaz perdeye uyarlanan fantastik romanlar dünyada ve Türkiye’de gişe rekorları kırmıştır. Bu eserler ve yazarlarından en popüler olanlarından bazıları şunlardır:

J.R.R. Tolkien’in *Yüzüklerin Efendisi* üçlemesi aynı adla sinemaya aktarılmıştır. Bu eserlerin isimleri ve gösterim tarihleri aşağıdadır:

*Yüzüklerin Efendisi: Yüzük Kardeşliği*¹⁴⁸ (*The Fellowship of the Ring*): 2001.

*Yüzüklerin Efendisi: İki Kule*¹⁴⁹ (*The Two Towers*): 2002.

*Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü*¹⁵⁰ (*The Return of the King*): 2003.

J.K. Rowling’in *Harry Potter* serisi yedi kitaba tamamlanmış ve aynı adla sinemada gösterime girmiştir:

*Harry Potter ve Felsefe Taşı*¹⁵¹ (*Harry Potter and Sorcerer’s Stone*): 2001.

Harry Potter ve Sırlar Odası Harry¹⁵² (*Potter and the Chamber of Secrets*): 2002.

*Harry Potter ve Azkaban Tutsağı*¹⁵³ (*Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*): 2004.

*Harry Potter ve Ateş Kadehi*¹⁵⁴ (*Harry Potter and the Goblet of Fire*): 2005.

*Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı*¹⁵⁵ (*Harry Potter and the Order of the Phoenix*): 2007.

¹⁴⁸ J.R.R. Tolkien, **Yüzüklerin Efendisi: Yüzük Kardeşliği**, Çev. Çiğdem Erkal İpek, Bülent Somay, 5. bs., İstanbul, Metis Yayınları, 2007.

¹⁴⁹ J.R.R. Tolkien, **Yüzüklerin Efendisi: İki Kule**, Çev. Çiğdem Erkal İpek, Bülent Somay, İstanbul, Metis Yayınları, 1999.

¹⁵⁰ J.R.R. Tolkien, **Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü**, Çev. Çiğdem Erkal İpek,, İstanbul, Metis Yayınları, 1998.

¹⁵¹ J.K. Rowling, **Harry Potter ve Felsefe Taşı**, Çev. Ülkü Tamer, Kutlukhan Kutlu, 24. bs., İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2004.

¹⁵² J.K. Rowling, **Harry Potter ve Sırlar Odası**, Çev. Sevin Okyay, 18. bs., İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2007.

¹⁵³ J.K. Rowling, **Harry Potter ve Azkaban Tutsağı**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, 19. bs., İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2004.

¹⁵⁴ J.K. Rowling, **Harry Potter ve Ateş Kadehi**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, 15. bs., İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2004.

¹⁵⁵ J.K. Rowling, **Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, 4. bs., İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2007.

*Harry Potter ve Melez Prens*¹⁵⁶ (*Harry Potter and the Half-Blood Prince*): 2009.

*Harry Potter ve Ölüm Yadigârları*¹⁵⁷ (*Harry Potter and the Deathly Hallows*): 2010

7 Aralık 2007'de gösterime giren bir diğer sinema filmi ise Philip Pullman'ın *Karanlık Cevher Dizisi* başlığı altında yayımladığı üçlemenin birinci kitabı *Kuzey Işıkları: Altın Pusula*¹⁵⁸ dır.

Türkiye'de daha çok korku filmleri çekilirken televizyon ekranlarında özellikle 2000 sonrasında fantastik unsurlar içeren diziler boy göstermektedir. Bunlardan bazıları ve yayımlandığı kanallar ise şöyledir:

atv: Selena, Hayal ve Gerçek, Kara İnci

Foxtv: Üç Tatlı Cadı, Bez Bebek

Show TV: En İyi Arkadaşım

Star: Acemi Cadı

Kanal D: Sihirli Annem

Türkiye'de ve dünyada özellikle J.R.R. Tolkien'in *Yüzüklerin Efendisi* adlı romanının beyaz perdeye uyarlanmasıyla görsel veya yazılı pek çok iletişim aracında fantastik türün tutkunları, fanatikleri oluşmuştur.

Yapı Kredi Yayınları, İthaki, Arka Bahçe ve Laika, Metis, Karakutu, Can, Epsilon, Cinius, Phonix, Altıkırkbeş, Say gibi yayınevlerinden bazıları yalnız fantastik türde tercüme ve telif yayınlar basmak için kurulmuşken bazıları gelenekçi çizgisinin dışına çıkarak bu tür romanları okuyucularıyla buluşturmuştur.

İnternet'te fantastikdebiyat.com, fantastikdunya.com, fantastikkurgu.com, fantastikkultur.com, frp.net, xasiork.sistemynet.com gibi sitelerde fantastik kuram üzerine çalışmaları olan yazarların eserleri, fantastik unsurlar içeren ve/veya fantastik roman sahipleri ve kitapları hakkında bilgi veya fantastik hikâyecilerin metinleri yayımlanmaktadır.

¹⁵⁶ J.K. Rowling, **Harry Potter ve Melez Prens**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2005.

¹⁵⁷ J.K. Rowling, **Harry Potter ve Ölüm Yadigârları**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2007.

¹⁵⁸ Philip Pulman, **Kuzey Işıkları: Altın Pusula**, Çev. Sevin Okyay, İstanbul, İthaki Yayınları, 2007.

Fantastik masa üstü veya online oyunlarda bir patlama yaşanmış özellikle FRP oyunu World of Warcraft'ın üye sayısının dört milyona, üyelere elde edilen gelir ise 30 milyon dolara ulaşmıştır.¹⁵⁹

Bazı üniversitelerde kurulan kulüplerde Fantastik Kurgu günleri adı altında yapılan çeşitli faaliyetlerin yanı sıra FRP kulübü üyeleri bir araya gelerek bu oyunu oynamaktadırlar.

*

“Fantastik Kavramı ve Fantastik Roman” başlığı altında vardığımız hükümleri esas aldığımızda görüyoruz ki alışageldiğimiz gerçekçi romanın bilinen dünyayı aynen, birebir aktarmaya yönelik bakış açısı yalnız kırılmakla kalmamış fantastik romanla radikal bir değişime uğramıştır.

İtalo Calvino'nun “Edebiyat ancak kendisine sınırsız hedefler koyarsa yaşayabilir, bu hedefleri gerçekleştirmek her türlü olağanın dışında olsa bile. Şairler ve yazarlar başka hiç kimsenin hayal etmeye cesaret gösteremeyeceği girişimler tasarlamaktan vazgeçmediği sürece bir işlevi olmaya devam edecektir.”¹⁶⁰ sözleriyle de belirttiği gibi hayatın sıkıcı, acımasız veya kabul edilmesi ve yaşanması zorunlu gerçeklerinden kaçmak, çocukluk yıllarındaki tecrübelerini aktarmak, geçmişte yaşanan olayları istemli veya istemsiz su yüzüne çıkarmak ya da “eski oyunlara yeni yüzler vererek okuru eğlendirmek için günümüz romancısı masala, büyüye, cin-peri hikâyelerine, kısacası Aziz Efendi'nin mirasına geri”¹⁶¹ dönmüştür.

Bu dönüş, ülkemizde özellikle 2000 yılı sonrasında başlamış ve büyük bir etki alanı oluşturarak azımsanmayacak kadar çok okuru etkilemeyi başarmıştır.

¹⁵⁹ “WOW Üyeleri 4 Milyona Ulaştı”, (Çevrimiçi) <http://webarsiv.hurriyet.com.tr>, 15 Kasım 2007

¹⁶⁰ İtalo Calvino, **Amerika Dersleri**, Çev. Kemal Atakay, İstanbul, Can Yayınları, 1995, s. 135.

¹⁶¹ Handan İnci, “Aziz Efendi'nin Reddedilen Mirası Türk Romancısının ‘Gerçeklik’le Savaşı”, **Kitaplık**, No: 80, Şubat 2005, (Çevrimiçi) <http://www.ykykultur.com.tr/kitaplik/80/hinci.html>, 18 Ekim 2007.

2. BÖLÜM

2000 YILINA KADAR TÜRK EDEBİYATINDA FANTASTİK UNSURLAR İÇEREN ROMANLAR

Türk toplumunun romanla ilk tanıştığı yıllar, Tanzimat Sonrası Türk Edebiyatı olarak adlandırılan devreye rastlar. Yeni bir tür olan romanın toplumumuzda kabul görmesi, edebî nevillerimiz arasında yer alabilmesi çok da kolay olmamıştır. Bunun belli başlı nedenleri ise yeni olana, tanınmayana gösterilen ön yargı, çekince; cemiyet, cemaat hayatı yaşayan toplumumuzun karşısına Max Nordau'nun deyişiyle “modern insan”¹ın yani bireyin, bireyleşmiş insan tipinin çıkarılması, kapalı toplumların aksine kişilerin duygu ve düşüncelerinin ifşa edilmesinin geleneksel anlayışa ters düşmesidir.

Bütün bu sosyal, ahlaki, dinî tereddütlere rağmen roman, önce tercümelerle daha sonra bu eserlerden ve klasik tahkiye geleneğimizden etkilenen romancılarımızın eserlerini kaleme almasıyla edebiyatımızda boy göstermeye başlar. Fakat çevirmenlerimizin ve romancılarımızın dikkat ettiği bazı hususlar vardır: Roman eğlence aracıdır ancak eğlendirirken öğretici, bilgilendirici, bilinçlendirici ve sosyal, ahlaki düzeyde ders verici özellikleri bünyesinde bulundurmalıdır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz kıstasları ilk tercüme eser olan Fenelon'un *Telemaque*'inde görebiliriz. *Telemaque*'ın mütercimi Yusuf Kâmil Paşa, bu eserin öncelikle bir hikâye olarak algılanmasından çekinir, yanlış anlaşılmaları önlemek amacıyla sadece içindeki hikmetler ve bazı bölümlerinde “Zamane padişahının bazı iyi vasıflarını gösterecek noktalara rastlanacağı”² için tercüme ettiğini ileri sürer. Aynı eser için dönemin Maarif Nâzırı ve kitabın basımına “bağ-ı iber” şeklinde tarih düşüren Kemal Efendi, bir vezirin roman çevirmesi ile ilgili gelebilecek ağır suçlamaları da kitaba yazdığı uzun tarih-takrizde *Telemaque*'in *Sergüzeşti* adlı bir eserin tam bir şöhret bulduğu fakat Fransızca yazıldığı için anlaşılmasının herkes için kolay olmadığı, kerem sahibi edip ve kâmil, ilim ve irfanı dünyaya şamil bir adamın bunu tercüme için himmet gösterdiği, dünyanın gözünün görmediği bir eser yaptığı,

¹ M. Fatih Andı, **Roman ve Hayat**, İstanbul, Kitabevi Yayınları, 1999, s. 11.

² Mustafa Nihat Özön, **Türkçede Roman**, 2. bs., İstanbul, İletişim Yayınları, 1985, s. 115.

ilk bakışta hikâye anlatır gibi görünürse de anlayanlara hikmet görünen bu kitabın dünyada okundukça Allah'ın onun ömrünü hudutsuz ve sayısız etmesini³ dileyerek önlemeye çalışır.

Tercüme eserlerin ardından kaleme alınan telif eserlerimizin yazarları da aynı görüşleri çeşitli vesilelerle gündeme getirir. Tanzimat sonrası edebiyatının en çok eser veren sanatçısı, “yazı makinesi”, “Hace-i Evvel” adlarıyla da zikredilen ve Tanpınar'ın dediği gibi kitapları bir “halk okuma odası”⁴ olan Ahmet Mithat Efendi, “yazmaya başladığında ilk İngiliz romancılarının karşısına çıkan problemlerle yani bir okur kitlesi yaratma sorunuyla”⁵ karşılaşır. Yazar, eserlerinde estetik unsura yer ve önem vermekten ziyade unvanını hak edecek şekilde hocalığa soyunur, kendini bir ilkokul öğretmeni, halkı da öğrencisi şeklinde telakki eder.⁶

Bu yüzden Ahmet Mithat Efendi'de yazmaktan kasıt edebiyat üretmek değil, okuyucularının ufkunu açmak, “ilerleme” konusuyla ilgili eklektik fikirlerini onlara benimsetmektir:⁷ “Ben, edebî sayılabilecek hiçbir eser yazmadım. Çünkü benim eserlerimin çoğunu yazdığım sıralarda memlekette edebiyattan anlamayanlar nüfusumuzun bilamübalâğa yüzde doksan dokuzunu teşkil ediyordu. Benim emelim de ekseriyete hitap etmek; onları tenvire, onların dertlerine tercüman olmaya çalışmaktı.”⁸

Roman yazma gayesini bu şekilde ortaya koyan Ahmet Mithat Efendi, roman okumanın amacını da belirtir: “Hikâye okumaktan maksat yalnız vaka adamlarının başlarından geçenlerle kâh müteessir kâh mütelezziz olarak vakit geçirmekten ibaret olmayıp hikâye mütalaa olunarak bittikten sonra vakaya alelumun atılacak bir icmal

³ A.e.

⁴ Ahmet Hamdi Tanpınar, **19'uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, 8. bs., İstanbul, Çağlayan Kitabevi, 1997, s. 457.

⁵ Robert P. Finn, **Türk Romanı: İlk Dönem 1872-1900**, Çev. Tomris Uyar, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1984, s. 23.

⁶ İsmail Habip Sevük, **Edebî Yeniliğimiz**, C. 1-2, İstanbul, Mf. V. Yayınları, 1931, s. 221-229.

⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Orhan Okay, **Batı Medeniyeti Karşısında Ahmet Mithat Efendi**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2008. Abdullah Uçman, “Tanzimat ve Servet-i Fünun Dönemi Türk Edebiyatında Eleştiri”, **Hece Eleştiri Özel Sayısı**, No: 77-79, Mayıs-Temmuz 2003, s. 48-70. Bilge Ercilasun, **Servet-i Fünun'da Edebî Tenkit**, İstanbul, MEB Yayınları, 1998, s. 65-66.

⁸ Kâmil Yazgıç, **Ahmet Mithat Efendi: Hayatı ve Hatıraları**, İstanbul, Tan Matbaası, 1940, s. 24, 25.

nazarı sonunda bir de hüküm çıkarmak, roman mütalaasında dahil bulunan maksatların başlıcalarından biridir.”⁹

Tanzimat sonrasının bir başka önemli edibi Namık Kemal’in romanın mahiyeti ile ilgili görüşleri Ahmet Mithat Efendi’ninkilerle örtüşür.

Namık Kemal kendisine yöneltilen “Zamanımızda hikâyeler mi ahlaka hizmet edecekler?”¹⁰ sorusuna şu şekilde cevap verir:

“Evet, onlar hizmet edecek!.. İnsan öyle kuru kuruya mev’ize dinlemeye kani olmuyor, eğlenerek istifâde etmek istiyor. Ne yapalım? Tabiât-ı âlemi değiştirmek elimizden gelir mi?

İtikad-ı âcizâneme kalırsa hikâye hakîkaten insanlar arasında nâil olduğu itibâra lâyıktır. İnsan eğlencesinde de fâide görececek birtakım nesâyih bulursa zarar mı etmiş olur?

Ahlâk-ı Alâî’den terbiye görmek hapiste ıslah-ı nefis etmeye, *Telemaque* gibi hikâyattan bir şey istifade etmek ise bir muntazam bahçede ders okumaya benzer. Mahbeslerde, zindanlarda kaç kişi ıslah-ı nefis edebiliyor? Muntazam bahçeli mekteplerden ne kadar erbab-ı daniş çıkıyor?

...

İşte eğlenceyi dahi bir medâr-ı istifâde etmek mütâla’asına mebnîdir ki Hindliler, İbrânîler, Yunanîler, Romalılar, Arablar, Acemler, Avrupalılar daima hakîmâne nasihatleri şathiyyât kabîlinden birtakım hikâyeler içinde setredegelmişlerdir.

Hatta Hind’den Garb’a geçmiş bir hikâyedir ki ‘hakîkat’ bir kız imiş, fakat çıplak gezermiş, nereye gitse kabul etmemişler, nihayet bir kuyuda saklanmağa mecbûr olmuş. ‘Hikâye’ ise dişleri dökülmüş, suratı buruşmuş, elleri çolak, ayakları paytak, beli kanbur, ağzı kokar, burnu akar bir kocakarı imiş. Lâkin yüzünü düzgünler, eğreti dişler; vücûdunu gâyet zînetli libaslarla tezyîn ettiğinden dâima görenlerin makbûlu olurmuş. Âkıbet, hakîkate bir gün kuyuda rast gelmiş, kendi elbise vesâire tezyînâtını vermiş. Ondan sonra ‘hakîkat’ de gittiği yerde kabul olunmağa başlamış.”¹¹

Güzelin ancak gerçekle bir arada benimsenebileceğini ve kabul görebileceğini savunan Namık Kemal, *Celâl Mukaddimesi*’nde Türk romanı ile Avrupa romanını karşılaştırır. Namık Kemal’e göre Avrupalılar roman konusunda o kadar ileri gitmişlerdir ki ahlakça ve hatta eğitim bakımında faydalanılabilecek binlerce eser vermişlerdir. Bizim edebî ürünlerimizin en eksik yönü ise budur.¹²

Tanzimat sonrası yazarları içerisinde diğerlerine nispetle daha romantik bir anlayışa sahip olan Recaizade Mahmut Ekrem, hayali “odasında hapsedilmiş fakat

⁹ Özön, a.g.e., s. 227, 228.

¹⁰ O dönemde hikâye, roman anlamında da kullanılmaktaydı.

¹¹ Kâzım Yetiş, **Namık Kemal’in Türk Dili ve Edebiyatı Üzerine Görüşleri ve Yazıları**, 2. bs., İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1996, s. 107-108.

¹² Namık Kemal, **Celâlettin Harzemşah**, Haz. Hüseyin Ayan, 4. bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 1975, s. 12.

kapalı olduğu dairede serbest bırakılmış bir deliye”¹³ benzetir. Ekrem’e göre hayal zevk-i selime uygun olmalı, kabul edilebilirlik ve anlaşılabilirlik vasıflarını taşımalıdır. Söylediklerini ispatlamak için de İzzet Molla’nın *Gülşen-i Aşk*’ından bir örnek verir. Ferhat’ın korkudan ölümünün ardından sığınmak amacıyla girdiği yerin bir ejder ağzı olduğunun farkına varması ve ejderin ateşe atıldığı sırada İzzet’in yanmadan gülbahçesine inmesi gibi tahayyül ve tasvirin zevk-i selime uymadığından benimsenemeyeceğini hatta alaya alınacağını belirtir.¹⁴

Victor Hugo’ya karşı Emile Zola’yı dolayısıyla gerçekliği/gerçekçiliği savunan Beşir Fuat, hayaliyun-hakikiyun tartışmaları sırasında Muallim Naci’ye verdiği cevaplardan birinde roman ile gerçeklik arasında kurduğu ilişkiyi olmazsa olmazlık bakımından balık ile su arasındaki münasebete benzetir:

“Bir roman yazıldığı, bir âlem tasvir olunduğu vakit o romanı okuyan, o âlemde yaşamış gibi olmalı; bir balık için su ne kadar lazım ise tasvir olunan eşhasın yaşayabilmesi için şairin hayalhanesi o kadar elzem olmamalı, o eşhasın numuneleri âlemde görülebilmeli yani bunlar şair keyfine göre icat eylediği acibeler olmayıp tabii olmalı. Eğer şair fazail-i memduhadan bahsetmek istiyor ise numunesini yine insanlarda aramalıdır. Eğer murat eylediği fazail için insanlar miyanında numune bulamıyor ise o hâlde murat olunan şey kudret ve istidat-ı beşerin fevkinde olacağından temenni-i muhal demek olur, bu ise abestir.”¹⁵

Tanzimat sonrasının önde gelen romancıları ve o devrin en önemli münakaşalarından birinin (hayaliyun-hakikiyun) öncüsü, bize ilk geldiğinde romana nasıl bakıldığını, romanın nasıl anlaşıldığını ve algılandığını açıkça ortaya koymaktadır. Bu örnekleri vermemizin nedeni “Türk edebiyatında niçin fantastik roman yoktur veya fantastik roman örnekleri niçin azdır?” sorusunu cevabını bulabilmektir. Romanla yeni tanışan sanatkarlarımız türe daha çok pragmatist bir anlayışla bakmışlar ve bu doğrultuda eser vermişlerdir. Gerçek hayata, pratiğe yönelik anlatılar ekseninde yer alan bu dönem romanlarımızda olağanüstüne,

¹³ Kâzım Yetiş, **Talim-i Edebiyat’ın Retorik ve Edebiyat Nazariyatı Sahasında Getirdiği Yenilikler**, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1996, s. 180.

¹⁴ **A.e.**, s. 181.

¹⁵ Beşir Fuat, **Şiir ve Hakikat**, Haz. Handan İnci, İstanbul, YKY, 1999, s. 389.

Beşir Fuat ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz.: M. Orhan Okay, **İlk Türk Pozitivist ve Natüralisti: Beşir Fuat**, İstanbul, Hareket Yayınları, 1969.

doğüstüne alaycı şekilde yaklaşmış ve bu unsurlar aşağıda da görüleceği gibi reddedilmiştir:

“Tanzimat’ta Türk romanını başlatan Ahmet Mithat, Namık Kemal, Şemsettin Sami gibi yazarlarımız Batı romanını kendilerine örnek alırken amaçları hem olgun bir insana ve uygar bir millete yakışır yapıtlar vermek hem de bu yapıtlarla halka uygarlığı aşlamaktı. Daha önceki anlatılarımızda utanılacak kadar saçma ve çocukça buldukları konular, özellikle doğüstünü içeren yani fantastik olanlardır.”¹⁶

Yeni Türk Edebiyatı’nın başlangıcından 2000’li yıllara kadar Türk edebiyatında kaleme alınan fantastik roman öncülerine geçmeden bu dönemden önce yazılan ancak daha sonraki fantastik içerikli eserleri tenkit ve tahkir ederken sürekli örnek gösterilen *Muhayyelât*’tan söz etmek gereklidir.

Giritli Ali Aziz Efendi’nin 1796 yılında yazdığı *Muhayyelât*¹⁷ “Üç Hayal”den oluşan bir kurgu ile okurlarının karşısına çıkmıştır.

“Hayâl-i Evvel” (Birinci Hayal)’de kadınlara güvenemediğinden evlenmek istemeyen İsfahan hükümdarının oğlu Kamercan, evlenmeye mecbur bırakılmak için hapse atılır. Burada iken periler tarafından odasına getirilen Çin şahının kızı Gülruh’u çok beğenir ve onunla evlenmeyi kabul eder. Karşılıklı yüzüklerini değiştirirler. Daha sonra kız, periler tarafından geri götürülür. Uzun süre yaşadıkları maceralar sonucunda birbirlerini bulup evlenirler, Asil ve Nesil isimli iki çocukları dünyaya gelir. “Birinci Hayal”in devamında bu çocukların hikâyeleri aktarılır. “Birinci Hayal” kendi içinde dört hikâyeden oluşmuştur:

1. Kıssa-i Şehzade Asil
2. Kıssa-i Abdüssamed Padişah-ı Serendib
3. Kıssa-i Şehzade Nesil Birader-i Şehriyâr Asil
4. Kıssa-i Fîruz Şah

“Hayâl-i Sâni” (İkinci Hayal)’de Hacı Lebib isimli zengin bir tüccarın Ebu Ali Sina’nın dualarıyla Cevad isimli bir çocuğu olur. Ali Sina’nın ölümünden sonra yerine geçen Cevad’ın başından geçenler “İkinci Hayal”in devamında yer alır. “İkinci Hayal” dokuz hikâyeden meydana gelmiştir:

¹⁶ Berna Moran, **Türk Romanına Eleştirel Bakış 3**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001, s. 62, 63.

¹⁷ Giritli Ali Aziz Efendi, **Muhayyelât-ı Aziz Efendi**, Sadeleştiren: Ahmet Kabaklı, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.

1. Kıssa-i Ebu Ali
2. Kıssa-i Molla Emin
3. Kıssa-i Duhter-i Şah-ı Çin Ferruhnâz ve İklîlü'l-Mülk
4. Kıssa-i İbret-Efzâ-yı Hoca Abdullah
5. Kıssa-i Cevad Ali Nijâd
6. Serd-i Mesel-i Cevat be İklîlü'l-Mülk
7. Kıssa-i Şâpur Şah ve Hüma
8. Kıssa-i Mu'ciz-nüma-yı Gazanfer ve Râhile
9. Kıssa-i Kara Han

“Hayâl-i Sâlis” (Üçüncü Hayal)’te ise Büyük Ada’dan Mısır’a giden Şeyh İzzeddin’in etrafında gelişen hikâyeler anlatılır.¹⁸ “Üçüncü Hayal”in bölümleri ise şunlardır:

1. Kıssa-i Şehzade Nâci Billâh ve Şâhide
2. Kıssa-i Sitt-i Emine
3. Kıssa-i Receb Beşe

“*Binbir Gece* ve *Binbir Gündüz* gibi eski Şark hikâyelerinin zihniyet ve dünya görüşü içinde ve onların tesiri altında”¹⁹ yazılan hayaller vasıtasıyla okuyucuya ahlak, tasavvuf, fazilet dersleri, ibretler vermek isteyen Aziz Efendi, eserinin kaynağını dahi hayalî bir kitaba dayandırır ve şunları söyler:

“Tayy-i şerâit-i dibâce ve mahv-ı kavâid-i ser-nâme ile berâverde-i kem-terânedir ki berhemenü'l-eyyâm medrese-i kâm ü kitabhâne-i evhâmda varak-kerdân-i sahâif sâniha ü ilhâm iken nihâde-i tâk-i nisyân olmuş lisân-ı Süryani ve İbrani ve elsine-i sâireden Hülâsatü'l-Hayâl nâmıyla tavilü'z-zeyl bir kitâb-ı fersûde, resîde-i dîde-i ibret-dîdem olup bi'l-cümle mütâlaa ve mazâmîn-i acîbi mûlahaza olundukda İbret-nümâ-yı Lâmi'i ve Elfü'l-Leyle misillü mûcib-i intibâh ve ibret ve müstevcib-i pen ü nasihat olacak bir enbâne-i ma'nevî ve nüsha-i hikemî olmağın kitâb-ı merkumun kıssa-yı garîbe ve menâkıb-ı acîbelerinden bazıısı intihâb ve ifrâz olunub usûl-i dervîşâne üzere sade ibâre ile hâme zib-i inşâ ve arz-ı nazâr-ı eshâb-ı zekâ kılınmıştır.”²⁰

Aziz Efendi'nin *Muhayyelât*'ı anlatı formatında yazmasına karşın onu besleyen kaynaklar tahkiye geleneğimiz ve Doğu edebiyatının ürünleridir. Ayrıca

¹⁸ Nurullah Çetin, **Roman Çözümleme Yöntemi**, Ankara, Öncü Basımevi, 2003, s. 75.

¹⁹ Ahmet Hamdi Tanpınar, “Aziz Efendi”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 2, İstanbul, MEB Yayınları, 2001, s. 155.

²⁰ Giridî Ali Aziz Efendi, **Muhayyelât-ı Ledünn-i İlahi**, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1268 (1852), s. 2.

Aziz Efendi, Yunanca eserler de dahil çok çeşitli kaynaklardan yararlanmışır.²¹ Konu ile ilgili örnekler çeşitli araştırmalar ve incelemelerle ortaya konulmuştur.

“*Muhayyelât*’ın ‘Birinci Hayal’inde Kamercan’ın karısı Gülrüh’un oğlu Şehzade Asil’in başından geçenlerle halk masallarındaki *Mehmet ve Periler* adlı masal arasında yakınlık vardır.

Şehzade Asil, gemiyle annesinin ülkesi Çin’e doğru giderken rüzgârın ters esmesiyle gemileri batar. Lalasıyla kurtulur ve bir adaya çıkarlar ama lalası ölür. Asil, bir saray görür. Sarayın odalarını dolaşırken odaların birinde uyuyan bir kız görür. Kazara bir levhayı kırar ve kız uyanır. Konuşurlarken cinler padişahı gelir. Asil’in parmağındaki yüzüğü görünce Asil’e itaat etmeye başlar. Perinin yardımı sayesinde uyandırdığı kızla Serendip şehrine giderler.

Halk masalında Mehmet, periler vasıtasıyla evlenir. Evlendiği varlık perilerin prensesidir. Bu peri doğurduğu çocukların üçte ikisini öldürür ve kendini suya atar. Mehmet de kendini suya atar. Bir köy kıyısında sudan çıkarlar. Adam köyde bir kadınla evlendirilir. Gemiyle yolculuğa çıkarlar. Bir fırtına çıkar, gemi batar, herkes ölür. Mehmet sahile çıkar. Sahilde çocuklarla bir periye rastlar. Peri karısı ona kendini kurtarmak için felaketler yaşadığını söyler. Adam onu affeder ve çocuklarıyla yollar. Mehmet de hazineleri ve gemide yolculuk yaptığı karısını alıp köyüne döner.

‘İkinci Hayal’de yer alan *Molla Emin* hikâyesi ile halk masallarındaki *Kahveci Güzeli* isimli masal birbirine benzer.

Molla Emin’in babasından birçok mal kalır. İç güveyi olarak evlenir. Aradan zaman geçtikçe durumu bozulur. Bitkin bir hâle gelir. Aynı zamanda kaynanası ona eziyet etmektedir. Molla Emin daha fazla dayanamaz ve boşanır. Ama kaynanası onun peşini bırakmaz, birçok sihir ve büyülerle Emin’in hayatını karartmaya devam eder.

Kahveci Güzeli’nde ise bir genç, bir kahveye çırak olur. Güzel kahve yaptığı ve iyi hizmet ettiği için müşterilerin takdirini kazanır. Hepsisi dua eder ve kısa zamanda zengin olur. Bir zengin kızıyla evlenir. Kız daha önce bir aşk münasebeti olduğunu düğün gecesi itiraf eder. Gencin tavrı değişir. Bu sebeple kayınbabası ona eziyet etmeye başlar. Genç de onlardan kurtulup namuslu bir çoban kızla evlenir.”²²

Çin Şahı’nın kızı Ferruhnâz ile İklilü’l-Mülk ve Ebu’l-Kâsım hikayesi Hoca Abdullah şeklinde *Binbir Gündüz*’den alınmıştır.²³

Ali Aziz Efendi, *Muhayyelât* adlı eseriyle “hayal ile gerçek arasındaki sınırın ne kadar kaygan olduğunu”²⁴ göstermeye çalıştığı çerçeve hikâye tekniğiyle yazılan eserindeki tercüme ve uyarlama kısımlar birçok değişiklikle telif hâle getirilmiştir.²⁵

²¹ Zeynep Uysal, **Olağanüstü Masaldan Çağdaş Anlatıya Muhayyelât-ı Aziz Efendi**, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayinevi, 2006, s. 47.

²² Emine Kırıcı, “Muhayyelât-ı Aziz Efendi ve Türk Halk Masalları”, **Millî Folklor**, C. 1, No. 5, Mart 1990, s. 44.

²³ Özön, **a.g.e.**, s. 83.

²⁴ Ahmet Schmiede, “Giritli Ali Aziz Efendi 1”, **Türk Edebiyatı**, No. 153, Temmuz 1986, s. 59.

Ayrıca bkz.: “Giritli Ali Aziz Efendi 2”, **Türk Edebiyatı**, No. 154, Ağustos 1986, s. 64-66.

²⁵ Çetin, **a.g.e.**, s. 75.

Agâh Sırrı Levent'in Arap, İnan ve Hint kaynaklarından alınmış eserler arasında zikrettiği *Muhayyelât*,²⁶ "Türk masal ve hikâye sahasında kendine has şekli ile olaylardaki değişiklik ve birinden diğerine geçişteki ustalık"²⁷la edebiyat tarihimizdeki yerini almıştır.

Muhayyelât'ı günümüz Türkçesine kazandıran Ahmet Kabaklı da eserin hem eğlendirici hem de eğitici tarafına dikkat çeker:

"Bu hayaller, o kadar önemli, şaşırtıcı, iç açıcı ve moderndir ki çağdaş sinema, tiyatro, televizyon ve hareketli çizgi-resim imkânları içine konulduğu zaman, bize Walt Disney'in dünyasına benzer fantazyalar, cümbüşler, sürprizler dolu bir dünya kazandırabilir.

Eserin değerlendirilmesinde asıl miyar olan bu hayal gücünün yanı sıra çok kuvvetli akıl, mantık, ahlak, din, tasavvuf, aile öğütleriyle dostluk, arkadaşlık, vefakârlık, dürüstlük, namusa, iffete bağlılık telkinleri de ustalikle verilmektedir. Bu ibretler, hikâyelerin akışı içinde eritilmektedir."²⁸

Muhayyelât, içeriğinde bulunan cin, peri, büyü, tılsım gibi doğaüstü, olağanüstü unsurlardan dolayı dönemin edebiyatçıları tarafından hor görülmüş ve küçümsenmiştir. Namık Kemal, yukarıda değindiğimiz *Celâl Mukaddimesi*'nde *Muhayyelât*'ı da içine alacak şeklide olağanüstü, doğaüstü öğeler içeren anlatılara karşı çıkar:

"Âsâr-ı kadîmede *İbret-nüma* gibi, *Muhayyelât* gibi, *Aslı ile Kerem* gibi, Ferhad ile Şîrin gibi birtakım hikâyeler vardı. Fakat kitabhâne-i âdâbımızda mevcûd olan birkaç tercümeden anlaşılacağı vechile romandan maksad güzerân etmemişse bile güzerânı imkân dahilinde olan bir vak'ayı ahlâk, adât ve hissiyât ve ihtimâlâta müte'allik her türlü tafsilâtıyla berâber tasvîr etmektedir.

Romanlara nâdiren mevcûdât-ı rûhâniyye karıştırıldığı da vardır. Lâkin o türlü hayâllere ne fikir ile mürâcaât olunduğu mes'elenin sûret-i tasvîrinden bedâheten maydâna çıkar.

Hâlbuki bizim hikâyeler tılsım ile define bulmak, bir yerde denize batıp sonra müellifin hokkasından çıkmak, âh ile yanmak, külünk ile dağ yarmak gibi bütün bütün tabîat ve hakîkatin hâricinde birer mevzûa'a müstenid ve sûreti tasvîr-i ahlâk ve tafsil-i âdât ve teşrih- hissiyât gibi şerâit-i âdâbın kâffesinden mahrûm olduğu için roman değil kocakarı masalı nev'indedir."²⁹

²⁶ Agâh Sırrı Levent, "Divan Edebiyatında Hikâye", *TDAY Belleten*, No. 266, 1967, s. 71-117.

²⁷ Saim Sakaoğlu, "Muhayyelât-ı Aziz Efendi," *Türk Edebiyatı*, C. 3, No. 27, Mart 1974, s. 32.

²⁸ Ahmet Kabaklı, *Türk Edebiyatı*, C. 1, 12. bs., İstanbul, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2004, s. 136.

²⁹ Yetiş, *Namık Kemal'in Türk Dili ve Edebiyatı Üzerine Görüşleri ve Yazıları*, s. 349.

“Kocakarı nevinden” addedilen *Muhayyelât*’ın parodisi ise Ahmet Mithat Efendi tarafından *Çengi*³⁰ adlı romanıyla yapılır. *Çengi*’nin kahramanı Daniş Çelebi, *Muhayyelât*’a hayran, elindeki yüzüğün sihirli olduğuna inanan bir gençtir ve bu yüzden komik durumlara düşer.

Şemsettin Sami de “hissiyat-ı kalbe ve efkâr-ı aliyeyi musavvir olan Edebiyat-ı Cedide asarını” *Muhayyelât* ile karşılaştırır ve sorar: “Eyne’s-sera ve’s-Süreyya demeyecek miyiz?”³¹

Menemenlizade Mehmet Tahir ise hayaliyun-hakikiyun tartışmalarında Beşir Fuat’ın kendisine sarf ettiği muarız sözleri hak etmediğini ispatlamak için *Muhayyelât*’ı örnek vererek edebiyatımızı “mugayır-i hakikat ve rahne-i hikmet-i edebiyat olacak kasideler, gazellerle doldurma yahut *Muhayyelât-ı Aziz Efendi* gibi romanlar yazma” fikrinde bulunmadığını söyler.³²

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Muhayyelât*’ta eleştirilen realite eksikliğini yazarın hayata bakışı ile açıklar:

“O kadar parlak başlayan Arap hikâyesinin *-Binbir Gece* ve makameler- sadece anekdotta, şehrli mizahında veya tabiatüstü tesadüflerde kalmasının başlıca sebebi de insanın kâinatına sahip olmayışından gelse gerektir. Tasavvuf sistemi Müslüman edebiyatlarındaki hikâye mevzularını benimseyince yahut bütün ibdai muayyen mevzulara indirince bu hâl daha kuvvetlenir. Vakıa şairlerimiz XV. asırdan itibaren daima bu klasik mevzuların dışında yerli hikâye mevzuları ararlar. Fakat medeniyetin kendisinde olmayı elbette ki bulamazlar. *Hevesname*, makameler gibi şehrli hayatında kalır. Nâbi’nin *Attar Zeyli*, İran şairinin mesnevisindeki entrikayı tasavvufi istiare mahiyetini, kısmen muhafazaya çalışmak şartıyla bazen de kaybeder, lüzumsuz şekilde tekrar eder. Matbaanın verdiği imkânla o kadar çok okunan, Abdülaziz Devri şair ve muharrirlerinin o kadar iyi tanıdığı Aziz Efendi’nin *Muhayyelât*’ı, XVIII. asrın sonunda dinî davalarla lüzumsuz yere ağırlaştırdığı bir *Binbir Gece*’ye döner.

Bütün bu tekrarlar hep yukarda bahsettiğimiz trajik duygunun ve asıl manasında realite terbiyesinin yokluğundan geliyordu.

Mademki *Binbir Gece*’den bahsettik Müslüman hikâyesinde harikuladenin oynadığı rolden de bahsedelim ve en realist sayılabilecek hikâyede bile bu harikuladenin, insanın talihiyle karşı karşıya gelmesine nasıl mani olduğunu belirtelim. Filhakika, hangi kaynaktan gelirse gelsin, Müslüman hikâyesinde çok defa bu harikulade tesadüfler, periler ve cinler vardır; işte, bu yüzden Şark hikâyesi folklor sınırı içinde kalmıştır. Ve bu harikuladenin kendisi de az çok dinin himayesi altında idi. Hiç olmazsa müphem şekilde ona bürünürdü. Bu münasebetle *Ebu Ali Sina* hikâyesini hatırlatalım. Büyüyü, simya adıyla o kadar kolayca

³⁰ Ahmet Mithat Efendi, “Çengi”, Haz. Erol Ülgen, **Bütün Eserleri Romanlar V: Çengi, Kafkas, Süleyman Muslı**, Haz. M. Fatih Andı, Erol Ülgen, Ankara, TDK Yayınları, 2000.

³¹ **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi 3**, Haz. Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Birol Emil, Zeynep Kerman, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1979, s. 323.

³² Beşir Fuat, **a.g.e.**, s. 195.

mübahın çerçevesi içine almasaydı, bu hikâye bizim eski kültürümüzün *Faust* hikâyesi olabilirdi”³³

Tanzimat sonrası ediplerinin *Muhayyelât*’a karşı cephe almaları ile eserlerinde ondan esintiler taşıması da ayrıca bir tezat oluşturmaktadır. *Muhayyelât*’tan etkilenen veya ondaki motifleri kullanan yazarları ve eserlerini şöyle örneklendirebiliriz:

1. Ahmet Mithat Efendi, *Çengi*’de aklını sürekli cinlerle, perilerle meşgul eden kahramanına ısrarla *Muhayyelât*’ı okutur.

2. “İkinci Hayal”in *Şâpur ve Hüma* hikâyesinde, karısı ile karşılaştığı büyücü cadıyı birbirinden ayırt etmek için “gizli yerinde ben” arar. Namık Kemal’in *İntibah* romanında Dilaşup’un “gizli yerindeki ben” romanın gidişatını etkiler.

3. “İkinci Hayal”in *Hoca Abdullah* hikâyesinde definenin yerini bulabilmek için vezir kızının yırtık kıyafetlerle Abdullah’ı baştan çıkarmaya çalışması ile Recaizade Mahmut Ekrem’in *Çok Bilen Çok Yanılır* başlıklı eserinde kaymakamın kızı Lütfiye Hanım’ın sümüklü Ayşe kılığında Maraş Naibi’ni baştan çıkarması arasında bağlantı vardır.

4. Aynı hikâyede, Mısır sarayında yaşayan ve nefret ettiği Sultan’dan kurtulmak için çabalayan esir Dürdane’nin neredeyse Nil’e atılması ile Samipaşazade Sezi’nin *Sergüzeşt* romanının kahramanı Dilber’in Mısır’daki hayatı ve Nil’e düşerek intihar etmesi arasında benzerlik vardır.³⁴

5. Kitabın bazı bölümlerinde başvuru mahallî konuşma aktarımı bilhassa Receb Beşe’deki komşu kadınların dedikodularının anlatımı, Şinasi’nin *Şair Evlemesi* adlı tiyatro eserindeki Habbe Kadın ile Ziba Dudu’yu hatırlatır.³⁵

Doğüstü, olağanüstü anlatıları içeren bir başka eser, 1910 yılında Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi imzasıyla yayımlanır. Bu eserin ismi de muhayyelâtın kökü olan hayalden gelir: *A’mâk-ı Hayâl*.³⁶

³³ Tanpınar, **19’uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, s. 26.

³⁴ Kabaklı, **a.g.e.**, s. 137.

³⁵ M. Orhan Okay, **Yeni Türk Edebiyatı Ders Notları: Tanzimat Edebiyatı**, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1990, s. 51.

³⁶ Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi, **A’mâk-ı Hayâl**, Haz. Osman Gündüz, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004.

II. Meşrutiyet Devrinin önde gelen İslamcı fikir adamlarından Şehbenderzade Ahmet Hilmi'nin materyalist görüşe karşı düşüncelerinin bir yansıması olan *A'mâk-ı Hayâl*'de "ruh ve kâinatın sırrı, yaratılışın gayesi araştırılarak maddeci görüşün sığılığı ve insanı saadete ulaştırmakta yetersiz kaldığı ortaya konur."³⁷

"Râci'nin Hâtıratı" ve "Manisa Tımarhanesi" başlıklı iki ana bölümden meydana gelen eserin kahramanı arayan, iyi ilim terbiyesi almış, maddi ve manevi ilimleri "Küfür ile iman, inkâr ile ikrarı, tasdik ile şüpheyi aynı anda yaşadığı inancındadır." Bu ikilemden kurtulmak için âlimlerle görüşür, manyetizma ve ispritizma cemiyetlerine girer çıkar fakat yaşadığı çelişkiden kurtulamaz. Bir gün şehrin mezarlığında bir kulübede yaşayan, gazeller okuyan, ney üfleyen Aynalı Dede ile karşılaşır ve bu meczuptan yardım ister.

Râci ile Aynalı Dede'nin gerçekleştirdiği ve İslam tasavvufunda tayy-i mekân olarak adlandırılan aşağıdaki seyahatler Kur'an-ı Kerim'de Hazret-i Muhammed'in miracı³⁸ ile gündeme gelen ve İslam dinince varlığı kabul edilen bir gerçek olmasına rağmen *A'mâk-ı Hayâl*'de yapılan seyahatlerde amacın ve niteliğin farklılaşması bu seyahatlerin fantastik bir unsur olarak algılanmasına yol açmıştır.

"Râci'nin Hatıratı" bölümünde Râci ile Aynalı Dede arasında gerçekleşen dokuz günlük görüşmede hayalin derinliklerine doğru yapılan dokuz manevi yolculuk anlatılır. Bölümün sonunda Aynalı Dede ortadan kaybolur. Dokuz yolculukta yaşananlar ise kısaca şöyledir:

Birinci Gün: Zirve-i Hiçî: Nirvana'ya ulaşmaya çalışan Râci kendisini Buddha'nın sarayında bulur ancak arzularından kurtulamadığı için bu zirveye ulaşamaz ve geri döndürülür.

İkinci Gün: Yâ Nûr: Râci, Zerdüş'tün sarayında Ehrimen'le Hürmüz'ün mücadelesini seyrederek ve yeryüzünden kötülüğün kaldırılamayacağını anlar.

Üçüncü Gün: Devr-i Dâim: Devr-i Dâim şehrine giden Râci, her şeyin eninde sonunda başladığı yere döneceğini öğrenir.

³⁷ Necat Birinci, "A'mâk-ı Hayâl", **Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 2, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1989, s. 555.

³⁸ İsrâ, 1: "Münezzehdir o sübhan ki kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan o çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya geceleyin götürdü. Ona ayetlerimizden gösterelim diye. Hakikat budur: O'dur işiten, gören." Kur'an xvii.1, Elmalılı M. Hamdi Yazır, Çev. Abdülvehhab Öztürk, İstanbul, Kahraman Yayınları, 2006, s. 177-178.

Dördüncü Gün: Meydân-ı İmtihân, Mecma-ı Ârifan: Râci, arifler arasında yapılan bir imtihan sonucunda insanların gerçekleri görmelerinin ne kadar zor olduğunu anlar.

Beşinci Gün: Sâha-i Azamet: Râci, Anka kuşu ile binlerce âlem arasında bir yıl süren bir yolculuktan sonra bu sonsuz âlemlerin Allah'ın yüceliği karşısında bir hiç olduğunu anlar.

Altıncı Gün: Kâf u Anka: Râci, kâinatta olup bitenleri anlamak amacıyla sorulan “Bu kervan nereye gidiyor?” sorusunun cevabı olarak “Bütün mevcudatın eşsiz sırta, aşk nuruna doğru gittiğini; bu seyran ve bu devranın ezeli ve ebedi olduğunu” anlar.

Yedinci Gün: Ummân-ı Azamet ve Girdâb-ı Kibriyâ: İlahî ilim karşısında insanoğlunun ilminin bir nokta kadar olduğunu, hakiki ilmin ise Hakk'ı birlemekten ibaret bulunduğunu anlar.

Sekizinci Gün: Muammâ-yı Ebedî: Yoklukla varlığın tek şey olduğunu anlamadan ruhun hakikatinin bilinmeyeceğini, bunu ise ilimde derece sahibi olanlardan başkasının idrak edemeyeceği gerçeğini anlar.³⁹

Dokuzuncu Gün: Mahfel-i Âzam: “Gerçek saadetin ne olduğu” sorusunu büyük peygamberlerle hakimlerin her biri kendi düşüncesine göre cevaplar verirlerse de gerçek saadetin ancak Peygamber'imizin eliyle kâinata dağıtıldığı hakikatini anlar.

“Manisa Tımarhanesi” adlı ikinci bölümde Aynalı Dede'nin arkasından Anadolu'yu gezen Râci'nin aklını kaybetmesi ve tımarhanede geçirdiği günler hikâye edilmektedir. Bu tahkiye esnasında vuslat perisi, nifak cadı, beyaz ifritin sarı şeytanı, kızıl şeytanlar, mor şeytanlar, ejderha, hiçlik tepesi, Anka kuşunun sırtında seyahat etmeler gibi normal hayatın gerçeklerine ters düşen unsurlar bolca kullanılmıştır.

Kitap yayımlandığı sırada bazı tenkitler de alır. O dönemde materyalist düşüncenin önde gelen isimlerinden biri olan Baha Tevfik, “Bizde Felsefe” başlıklı makalesinde özellikle *A'mâk-ı Hayâl*'i kastederek Ahmet Hilmi'ye hücum etmiştir: “Gençleri memnun edemeyen bir yol tuttu, ulûm-ı müspete ve hakikiyye taharrisi

³⁹ Birinci, a.g.e., s. 555-556.

için açılmış taze dimağları. İblis-i Behmen hikayeleriyle duvarlardan geçen, yedi kat semalara uçan perilere mahsus masallarla doldurmak istedi.”⁴⁰

Bu eleştiri ile *Muhayyelât*'a yapılanlar arasında düşünce sistemi bakımından fark olsa da fantastik unsurlar taşıması *A'mâk-ı Hayâl*'in tenkit edilebilirliğini kolaylaştırmıştır.

A'mâk-ı Hayâl'den yaklaşık iki yıl sonra Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Gulyabani*⁴¹ adlı eseri yayımlanır. Roman yirmi bölümden meydana gelmiştir:

1. Muhsine Hanım
2. Ağlatıcı Bir Yol
3. Yedi Çobanlar Çiftliği
4. Ayşe Hanım'ın Dubarası
5. Korkulu Bir Akşam Yemeği
6. Periler
7. Geri Dönmek Olanaksız
8. Bilmece İçinde Bilmece
9. Ahu Baba yahut Gulyabani
10. Hanımefendi'yi Ziyaret
11. Samsam
12. Âşık Bir Peri
13. Periyle Söyleşme
14. Muhsine'ye Olan Aynen Hasan'a da Olmuş
15. Tuhaf Bir Sınav
16. Kanlı Bir Dövüşme
17. Hanımefendi'nin Nefesi
18. Hepimiz Hakkında İdam Hükümü
19. Gulyabani
20. Gulyabani'nin Yenilmesi ve Maskenin Düşürülüşü

Yukarıdaki bölüm isimlerinden de anlaşıldığı gibi roman kahramanı Muhsine Hanım'ın yaşadığı çiftlikte cinler, periler kol gezmektedir. Muhsine Hanım'ın odasında eşyaların yeri kendisi uyurken değiştirilir, hâlbuki kapısı içerden kilitlidir.

⁴⁰ A.e.

⁴¹ Hüseyin Rahmi Gürpınar, **Gulyabani**, İstanbul, Atlas Kitabevi, 1974.

Bir gece, Ahu Baba isminde bir gulyabaniyi bahçede görür ki kazan iriliğinde bir başı, birer lombar deliği sanılacak bir çift korkunç gözü; ortası tümsek, yarım endaze azman bir burnu, sekiz on beyaz atın kuyruklarından yapılmışa benzeyen, göbeğine kadar inmiş bir ak sakalı vardır.

Romanda yer alan bütün fantastik unsurlar, köşkün sahibinin yeğenleri tarafından Hanımefendi'yi delirterek çiftliğe sahip olmak amacıyla düzenlenen birer oyundur.

Gulyabani'de Hüseyin Rahmi; fırsatçı insanların, iyi niyetli kişileri boş inançlar aracılığıyla nasıl kandırma girişiminde bulduklarını anlatır. Bu bağlamda *Gulyabani* aracılığıyla Hüseyin Rahmi'nin bakış açısını üç maddede incelemek mümkündür:

- “1. Hüseyin Rahmi maddecidir. Dünyaya inanla ve dogmayla değil, akılla bakar.
2. Metafizik dünya görüşünü gulyabaniler, cinler, periler, çarşamba karıları, hayaletler gibi boş inançları işleminin nedeni, ‘yüksek bir felsefeye’ ulaştırmak istediği okurlarını bunların bilim dışı inanışlar olduğuna inandırmaktır.
3. Bu amacını gerçekleştirmek için de yaşamlarını boş ve metafizik inanlara göre düzenleyenlerin ya gülünç ya da acıklı durumlara düştüklerini belirtir. Bunu yaparken kimi zaman katı doğalcı bir anlatım kullanır.”⁴²

1949 yılında yayımlanan *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* adlı eserinde Peyami Safa da bu nitelikteki unsurlara yer verir. Roman kahramanı Ferit'in kaldığı evde çok garip olaylar yaşanır: Aynı evde yaşayan bir ailenin kızı Zehra'nın evlerinde çıkan yangından sonra dili tutulur, “sesi kaybolur” ancak çocuğun çok özel yetenekleri vardır: uzakları görür, gelişigüzel avuçlanan kibritlerin sayısını tam olarak bilir, Beşiktaş'ta işlenen cinayeti ayrıntılarıyla bir kâğıda yazar. Aynı evde geceleri çıplak gezen hayalet, Ferit'i boğmaya çalışır. Bu hayalet içeri nasıl girmiştir, kapı kilitlidir ancak Ferit'in boynunda “pençe pençe kırmızı” izler vardır. Romanın diğer kahramanı Vafi Bey'in ağzından evin “taife-i cin” yatağı olduğu söylenir. Dört sene içinde evdeki tuhaf olaylar yüzünden kiracılardan ikisine “selamunkavle yani nüzul” iner; birinin ağzı, diğerinin yüzü çarpılır, biri çıldırır, ikisi öldürülür, birisi kaybolur; bunların neden ise “taifedir”. Vafi Bey, falına bakmak için Ferit'in elini

⁴² Kemal Bek, “Hüseyin Rahmi ve Boş İnançlar”, **Hürriyet Gösteri**, No. 195, Şubat 1997, s. 79.

avucuna alır, gözlerini yumar ve hayatına dair her şeyi tek tek sayar. Daha sonra Ada'da Matmazel Noraliya'nın evini kiralayan Ferit, burada da benzer durumlarla karşılaşır: Kapının topuzunun kendi kendine açılması, havada yürüyen alev, ölü olan Matmazel Noraliya'nın sesi çıkmadan anlaşılın konuşması gibi.⁴³

Romanın konusunu "karşılığı birtakım olağanüstü hadiseleri, bağlı bulunduğu materyalist ve pozitivist disiplinler dahilinde izaha çalışan ancak başarılı olamayan bundan dolayı da şüphe ve tereddüde düşen bir gencin, çevresindeki bazı kişilerin telkin ve izahlarıyla söz konusu şüphe ve tereddütlerinden sıyrılıp huzura kavuşması"⁴⁴ teşkil etmektedir.

Matmazel Noraliya'nın Koltuğu'nda "müellif, romana adını veren Matmazel Noraliya'nın mistik hüviyetinde bütünün sırrını, cüzün külle karşı duyduğu ezeli hasreti, faninin 'mutlak'ta eriyip kaybolmak için beslediği ilahî aşkı araştırmış; 'mavera'nın sonsuzluğu içinde gizlenen 'sermedi' zevki bize yavaş yavaş tattırarak meçhulü örten perdeyi aralamaya" çalışmış, "okuyucu da bu 'ilahî vahdet' dekoru içinde ruhun izah ve ispat edilemeyen çeşitli hâllerini, bir rüya oyununu andıran metapsişik ve supranormal olayları heyecanla"⁴⁵ seyretmiştir.

Bu romanda Hüseyin Rahmi'nin⁴⁶ tam aksine Peyami Safa, kendi düşünce sistemini ortaya koyabilmek için metafizik olayları ciddiyetle ele almıştır.

"*Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* 1949'da yayımlandı yani Türkiye'de dinsel inançların zayıfladığı ve özellikle aydınlar arasında Batı bilim ve felsefesinin örnek alındığı, doğaüstü olaylara inanılmadığı ya da bunların kuşkuyla karşılandığı bir dönemde. Peyami Safa, Gürpınar'ın aksine Batı pozitivizmine ve maddeciliğe bayrak açarak Doğu'nun mistik felsefesini savunur. ...İlginç olan nokta her ikisinin de fantastik romanı Batılılaşma konusunda çarpışan iki zıt görüşü savunma yolunda bir silah olarak kullanmaları."⁴⁷

Fantastik unsurlar içeren bir diğer eser, Nazlı Eray'ın 1980 yılında yayımlanan *Arzu Sapağında İnecek Var*⁴⁸ adlı romanıdır. Eserde geçmiş, hâlihazir ve gelecek bir arada yaşar. Romanı oluşturan bölümlerin isimleri ise şu şekilde sıralanır:

1. Semra Hanım ve Kraliçe Marie Antoinette Bizim Evde

⁴³ Peyami Safa, **Matmazel Noraliya'nın Koltuğu**, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2002.

⁴⁴ Mehmet Tekin, "Matmazel Noraliya'nın Koltuğu", **Boğaziçi**, No. 3, Temmuz-Eylül 1991, s. 25.

⁴⁵ Ağâh Sırrı Levent, "Matmazel Noraliya'nın Koltuğu", **Türk Dili**, C. 1, No. 2, Kasım 1951, s. 18.

⁴⁶ Hüseyin Rahmi'nin eserleri için bkz.: Selim Nüzhet Gerçek, "Hüseyin Rahmi ve Eserleri", **İstanbul**, No. 9, 1 Nisan 1944, s. 11, 16.

⁴⁷ Moran, **a.g.e.**, s. 68.

⁴⁸ Nazlı Eray, **Arzu Sapağında İnecek Var**, İstanbul, Can Yayınları, 1994.

2. Semra Hanım Anlatıyor
3. Kraliçe Marie Antoinette'yle Gecenin İçine Yolculuk
4. İşler Karışıyor Kraliçe Marie Antoinette, Joseph Fouché ve Ben Sabaha Karşı Ankara Sokaklarındayız
5. Aşk, Tutku ve İnsan Hakları Üstüne Konuşmalar...
6. Kraliçe Marie Antoinette, Devrimci Dostum, Fouché ve Ben Yeni Serüvenlere Doğru Yol Alıyoruz
7. Peşimde Fransız Devrimi'nin En Ünlü Adlarıyla 2020 Yılı'nın New York'undayım
8. Alain Delon Robotuyla Rüya Ekranları Ormanı'nda bir Gezinti
9. Ekran Canlanıyor Gördüklerim Şaşırtıyor Beni Bir İçkiye İhtiyacım Var
10. Elimde Sigaram Rüya Ekranları Ormanına Dönüyorum
11. Danton ve Ben New York Gecesinin İçinde Yapayalnızız...
12. 3'üncü Caddede Bir Kaplan
13. Cinci Celâl'in Dünyasındayız
14. Cin Düğünü
15. Bir Dakika Ay'ı Tutar mısın?
16. Hatice'nin Aynası
17. Arzu Sapağı
18. Cinci Celâl'in Postu
19. Ernesto Che Guevara Bir Özgürlük Sigarası Yakıyor
20. Final

Romanın “düşsel söyleşiler” yapan kahramanına iki kartvizit gelir. Biri Semra Özal'dan diğeri Fransa kraliçesi Marie Antoinette'dendir. Söyleşiye katılmak için yazarın evine misafir olurlar. Kraliçe televizyonu görünce şaşırır ve Louis'in de bunları görmesini ister. Telefonla konuşan kahramana kraliçe, kendisinin de Louis'le konuşmak istediğini söyler. Kahraman şaşırır, Kral 16. Louis'yi nasıl bulabileceğini düşünür, Semra Özal 118'e sormasını tavsiye eder; kahraman telefon eder ancak sonuç alamaz. Kapının önünde duran atlı, mühürlü parşömeni kraliçeye uzatır. Kraliçe mührü kırar ve gelen mesajın Louis'den olduğunu, kendisini merak ettiğini söyler. Kahraman, erkek arkadaşı Mehmet ve kraliçe bir diskoteğe giderler orada da Joseph Fouché, Robespierre ile karşılaşır. Kahramanın evine medyum Samiye

Hanım da gelir. O gün Gaziosmanpaşa sırtlarında bulunan Hıfzı'nın evindeki davette Wolfgang Amadeus Mozart kahramanı öper ve böylece ışık hızıyla yolculuklar başlar.

İlk yolculuk her an giyotine gitmeleri olası olan devrim Fransa'sının nemli, pis kokulu zindanıdır. Buradan hiçbir bilimsel yöntem kullanmadan Mehmet'in kahramanı öpmesiyle bu sefer de New York Central Park'ın ortasında 2020 yılına girmek üzeredirler. İlk gördükleri bara girerler. Buradaki garson kız ne içeceklerini sorarken bir yandan da elindeki bezle barın üstünü parlatmaktadır. Bu garson kız ise Marie Antoinette'dir. Sonrasında romana dahil olan Nevada yapımı, Alain Delon modeli B-273X robot, binlerce ekrandan oluşan rüya ekranı ormanına düşlerini görmek istediğiniz kişinin kodunu girip biraz para atıldıktan sonra bir delikten tüm düşleri görebilme, Cinci Celâl Hoca'nın idaresi altına aldığı cinlere uçan post yaptırmaya çalışması, bu posta binen kahraman ve yanındakilerin uçarken Ernesto Che Guavera'yı posta alarak onu ölümden kurtarmaları, kahramanın yaşadığı yıla ve yere yani 1989 Ankara'sına dönmek için bir memuru öpmeyi düşünmesi gibi düşler etrafında gelişen romanın yazarı Nazlı Eray, kendisiyle yapılan bir mülakatta fantastik unsurlar içeren yazıma yönelmesindeki etkilerin ne olduğunun sorulması üzerine bunu “belli bir prizmadan dünyaya bakış”⁴⁹ olarak niteler.

Latife Tekin, 1983'te yayımlanan *Sevgili Arsız Ölüm*⁵⁰ adlı romanında “Fantastik Kavramı ve Fantastik Roman” başlıklı birinci bölümümüzde yazarın kendi ağzından alıntıladığımız gibi çocukluğundan getirdiği daha çok geleneksel yaşam süren halk arasında yaygın olan, bilinen, bu sebeple de tıpkı masallarda olduğu gibi okuyanın gerçeklik duygusunu zedelemeyen cin, kurşun döktürmek, muska vb. motifler etrafında gelişen olağanüstü olayları aktarmıştır.

Fantastik öğeler içeren bir başka roman, İhsan Oktay Anar'ın 1995'te yayımlanan *Puslu Kıtalar Atlası*'dir.⁵¹ Eser yedi bölümden oluşur:

1. Kostantiniye'de Birkaç Kişi
2. Gün Batımı
3. Yeraltı

⁴⁹ Feridun Andaç, *Öykücünün Kitabı*, İstanbul, Varlık Yayınları, 1999, s.115.

⁵⁰ Latife Tekin, *Sevgili Arsız Ölüm*, İstanbul, Adam Yayınları, 1983.

⁵¹ İhsan Oktay Anar, *Puslu Kıtalar Atlası*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1995, s. 55.

4. Yılanın Renkleri
5. Büyük Efendi
6. Ölüler ve Kahramanlar
7. Karanlık

17. yüzyılda Konstantiniye’de yaşayan, düş gücü zengin bir ihtiyar, kendi iç dünyasına doğru yolculuklara çıkar. Düşlerinde gerçekliği arar, topladıklarını *Puslu Kıtalar Atlası* adlı bir kitaba döker ve kitabını, savaşa gitmek üzere olan oğluna emanet eder. “İhtiyarın oğlu, tuhaf bir siyah sikke bulduktan sonra inanılmaz bir serüvene sürüklenecek ve sonunda *Puslu Kıtalar Atlası*’nı okumaya başladığında başından geçenlerin tümünün bu kitapta anlatılmış olduğunu görecektir.”⁵²

Romanın kahramanı Uzun İhsan Efendi, bir dünya haritası yapmak için kaşifler gibi gezmez. Şişedeki yeşil uyku şurubundan bir bardak suya yedi damla karıştırıp içerek uyur ve düşleri vasıtasıyla bu haritayı çizer. Ancak “geceleri istihareye yattığını ve rüyasında türlü sorunun çözümünü, envai çeşit derdin devasını, Lokman Hekim’in reçetelerini ve Hazreti Süleyman’ın mührünü gördüğüne inanan”⁵³ mahalleli, Uzun İhsan Efendi’yi rahat bırakmaz. En son gelen acuze, altmış yaşındaki erinin belini bağlayan büyüünün esrarını çözmesi için İhsan Efendi’nin rüyaya yatmasını ister.

İhsan Efendi, tamamladığı atlası oğlu Bünyamin’e vererek “Daima yanında taşı ve atıldığın macerada yolunu kaybedecek olursan bu düş atlasının sayfalarını karıştırabilirsin”⁵⁴ der. Aradan geçen zaman ve olaylardan sonra Bünyamin kitabın son bölümü açıp okumaya başlar. Burada babası ona bir itirafta bulunur. Bir zamanlar yaşadığı evin, eve dönerken taşıdığı fenerin, duvardaki Acem halısının, aslında gerçek bir şehir olan Galata’da gördüğü her şeyin, yemeden içmeden nasıl yaşadığını, çalışmadığı hâlde evin giderinin nasıl karşılandığını, kendisinin kim olduğunu, gördüğü ve işittiği her şeyin kendi düşlerinden ibaret olduğu yazılıdır. Bir örnek de vardır yazıda: “Cebimde yüz akçe olması için yüz akçe düşlemem yetiyordu.”⁵⁵

⁵² “Puslu Kıtalar Atlası Fransızca”, **Radikal**, (Çevrimiçi), http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=ktp&haberno=170, 06.05.2008

⁵³ Anar, **a.g.e.**, s. 55.

⁵⁴ **A.e.**, s. 44.

⁵⁵ **A.e.**, s. 237.

Uzun İhsan Efendi'nin oğlu Bünyamin, rahatça uyuyabilmek için babasının uyku şurubundan bir bardak dolusu içer. Rüyasında uçarak gezinti yapar, pencereden evine girmek istediğinde ise babasını ağızından kan sızan oğlunun başında ağlar bulur. Çok geçmeden Bünyamin'in cenaze işlemleri yapılır ve defnedilir. Bütün bunlara şahit olan Bünyamin, mezarın başında kalan birkaç kişiye su satmaya çalışan sakaya: "Şu mezara su dök!" diye seslenir; saka onu duymaz, çevresine bakınarak küçük parmağıyla kulağını kaşır. Ancak saka içinden gelen bir sese uyarak kırbasındaki bütün suyu mezara döker. Bünyamin, uykusundan uyandığında yüzüne su damlamaktadır. Gözlerini açmış olmasına rağmen etraf karanlıktır. İçinden gelen ve güven veren bir ses ona korkmamasını ve dediklerini yapmasını söyler. Bünyamin'e tanıdık gelen bu ses onu rahatlatır. Sesin yönlendirmeleri doğrultusunda önce ellerini kefenin içinden çıkarır sonra belinin üstündeki tahtaları oynatır, toprakları sistemli şekilde üzerinden uzaklaştırır ve mezardan çıkararak diri diri gömülmekten kurtulur.

Romanın bir diğer kahramanı Dertli, nereye gitse tepesine yıldırım düşer. Avrupa'nın en usta saatçisinin on yıllar boyunca kurulmadan çalışan, hediye edildikten kırk yıl sonra ilk düzeneğin ikinci düzeneği harekete geçirdiği, yüzeyindeki kum tanelerinin dışardan hiçbir müdahale olmadan hareket ederek kehanet yazıları oluşturabilen kehanet aynası romanın bir başka olağanüstü objesidir.

Yukarıdaki örneklere bakıldığında *Muhayyelât*'ın romanın Türk edebiyatına dahil olduğu Tanzimat Dönemi edebiyatından önce 18. yüzyılın sonunda yazılması, geleneksel motif ve anlatı ile modern anlatı arasında bir yere sahip olması, *Çengi*'nin *Muhayyelât*'ın parodisi niteliğini taşıması, *A'mâk-ı Hayâl* ve *Matmazel Noraliya*'nın *Koltuğu*'nda mistik, metafizik unsurların ve iletilerin ön planda tutulması, *Gulyabani*'de bu iki esere zıt fikirleri korku atmosferi içerisinde verme eğilimi gösterilmesi, *Puslu Kıtalar Atlası*'nın ağırlıklı şekilde bir tarihî roman olması, *Arzu Sapağında İnecek Var*'ın düşler aracılığıyla aktarılması, *Sevgili Arsız Ölüm*'ün halkın gelenek, görenek, dine bağlı davranış ve yaşayışından örneklerden hareketle vücuda getirilmesi hasebiyle bu eserleri başlı başına birer fantastik roman değil, içerdiği fantastik unsurlar sebebiyle fantastik romanın öncüleri olarak kabul edebiliriz. Yine

İhsan Oktay Anar'ın diğer iki romanı 1996'da *Kitabü-l Hiyel*,⁵⁶ 1998'de *Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri*⁵⁷ de aynı sistem içerisinde değerlendirilebilir.

Bu yazarlar dışında Sadık Yemni'nin 1996'da *Muska*,⁵⁸ 1997'de *Öte Yer*,⁵⁹ 1999'da Alev Alatlı'nın *Schrödinger'in Kedisi 1. Kitap: Kâbus*⁶⁰ adlı romanları da yukarıda verdiğimiz diğer eserler gibi bünyesinde fantastik unsurlar barındırmaktadır ancak bu romanlarda da fantastik unsurların bir kısmının bilimsel terminoloji ile açıklanması veya olayların polisiyeye kayması ya da bilimsel dayanaklardan hareketle disütopik atmosfer yaratılması mezkûr eserleri de fantastik roman öncüleri saymamıza sebep olmuştur.

İncelediğimiz eserler içerisinde Nazlı Eray'ın belki de en çok ses getiren romanı *Arzu Sapağı'nda İnecek Var* ve yine aynı yazara ait kronolojik olarak 1991'de *Orphée*,⁶¹ 1993'te *Yıldızlar Mektup Yazar*,⁶² 1994'te *Ay Falcısı*,⁶³ *Uyku İstasyonu*,⁶⁴ 1997'de *Deniz Kenarında Pazartesi*,⁶⁵ *İmparator Çay Bahçesi*,⁶⁶ 1998'de *Pasifik Günleri*,⁶⁷ *Âşık Papağan Barı*,⁶⁸ 1999'da *Örümceğin Kitabı*,⁶⁹ 2000'de *Elyazması Rüyalar*,⁷⁰ *Ayıışığı Sofrası*,⁷¹ 2000 ve 2000 yılı öncesinde kaleme alınan, yazar/anlatıcının düş/rüya dünyasında kurgulanan ve içerisinde fantastik unsurlar içeren romanlarla ilgili Süleyman Demirel Üniversitesi'nde Yeliz Özge Toyman tarafından "Nazlı Eray'ın Roman Dünyasında Düşsü ve Büyülü Gerçekliğin Kurgusu ve Fantastik Unsurlar" adlı yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.⁷²

*

⁵⁶ İhsan Oktay Anar, *Kitabü-l Hiyel*, İstanbul, İletişim Yayıncılık, 1996.

⁵⁷ İhsan Oktay Anar, *Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri*, İstanbul, İletişim Yayıncılık, 1998.

⁵⁸ Sadık Yemni, *Muska*, İstanbul, Metis Yayınları, 1996.

⁵⁹ Sadık Yemni, *Öte Yer*, İstanbul, Metis Yayınları, 1997.

⁶⁰ Alev Alatlı, *Schrödinger'in Kedisi 1. Kitap: Kâbus*, İstanbul, Boyut Yayıncılık, 1999.

⁶¹ Nazlı Eray, *Orphée*, İstanbul, Can Yayınları, 1991.

⁶² Nazlı Eray, *Yıldızlar Mektup Yazar*, İstanbul, Can Yayınları, 1993.

⁶³ Nazlı Eray, *Ay Falcısı*, İstanbul, Can Yayınları, 1994.

⁶⁴ Nazlı Eray, *Uyku İstasyonu*, İstanbul, Can Yayınları, 1994.

⁶⁵ Nazlı Eray, *Deniz Kenarında Pazartesi*, İstanbul, Can Yayınları, 1997.

⁶⁶ Nazlı Eray, *İmparator Çay Bahçesi*, İstanbul, Can Yayınları, 1997.

⁶⁷ Nazlı Eray, *Pasifik Günleri*, İstanbul, Can Yayınları, 1998.

⁶⁸ Nazlı Eray, *Âşık Papağan Barı*, İstanbul, Can Yayınları, 1998.

⁶⁹ Nazlı Eray, *Örümceğin Kitabı*, İstanbul, Can Yayınları, 1999.

⁷⁰ Nazlı Eray, *Elyazması Rüyalar*, İstanbul, Can Yayınları, 2000.

⁷¹ Nazlı Eray, *Ayıışığı Sofrası*, İstanbul, Can Yayınları, 2000.

⁷² Yeliz Özge Toyman, "Nazlı Eray'ın Roman Dünyasında Düşsü ve Büyülü Gerçekliğin Kurgusu ve Fantastik Unsurlar", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2006. Ayrıca bkz: Necati Mert, "Nazlı Eray ve Düşlemi", *Varlık*, No: 910, Temmuz 1983, s. 27-28.

Tezimizin asıl konusunu teşkil eden “2000 Sonrası Türk Edebiyatında Fantastik Romanlar” başlığı altındaki incelememize geçmeden 2000 öncesi yazılan romanların belli başlılarına baktığımızda fantastik unsurların farklı amaçlarla eserlere dahil edildiğini görürüz.

Muhayyelât, gönüldeki gamı dağıtır⁷³ aynı zamanda “tasavvufi duyuş tarzını yansıtarak insan-ı kâmil olma yolu”⁷⁴nu gösterir.

A'mâk-ı Hayâl'in tasavvufi yaklaşımı, *Gulyabani*'nin pozitivist bakış açısıyla batıl inançları alaya alması, *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*'nun metafizik görüşü desteklemesi, *Arzu Sapağında İnecek Var*'da dünyaya farklı pencereden bakmak arzusu, *Sevgili Arsız Ölüm*'de geçmişten getirilen hatıralardaki gelenek, görenek ve inanışları yansıtmaya gayreti, *Puslu Kıtalar Atlası*'nda okura “lunaparktaymış duygusunun verilmek⁷⁵ istenmesi gibi gayelerin hepsi dikkate alındığında fantastik öğeler içeren romanlarda eğitmek, öğretmek ve eğlendirmek amacının göz önüne alındığı dikkatimizi çekmektedir.

Ancak yukarıda da söylediğimiz gibi bu eserler, tespit ettiğimiz⁷⁶ ikinci tür fantastik romanı yani gerçek dünyanın içinde gerçeküstü unsurlara yer vererek okuyucuyu şaşırtmayı, tedirgin etmeyi, tereddütte bırakmayı, kararsız kılmayı, kafasını karıştırmayı hatta eğlendirmeyi amaçlayan roman türünü hazırlayan öncülerdir. Birinci türe dahil olan yani okuyucuya gerçek olanın, bilinenin dışında coğrafyalar, ırklar, hayatlar vb. sunmayı amaçlayan romanların kendisini gösterdiği ve yükseldiği dönem ise 2000'li yıllardır.

Cinler, periler, canavarlar, devasa boyutta kahramanlar, Kaf Dağı, Anka kuşu, büyü, tılsım gibi fantastik unsurlar roman türü içerisine dahil olmadan önce efsane, destan, masal,⁷⁷ halk hikâyesi, mesnevi, velayetname gibi olağandışı anlatı türlerinde kullanılmış, doğaüstü varlıkların ve olayların açıklanmasına gerek görülmemiş, bütün unsurlarıyla okuyucu tarafından sorgulanmadan kabul edilmiştir. Berna Moran bunu, cinler ve melekleri de işin içine katan seküler bir tutumla şöyle açıklar: “Cinler, periler, ifritler, melekler, sihir ya da tılsım boş inançların yaygın olduğu bir

⁷³ Giritli Ali Aziz Efendi, **a.g.e.**, s. xvı.

⁷⁴ Hüseyin Alacatlı, **Muhayyelât-ı Aziz Efendi**: Ön Söz, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s. viii.

⁷⁵ Alpay Asar, “İhsan Oktay Anar”, **Hürriyet Gösteri**, No: 199, Haziran 1999, s. 32-34.

⁷⁶ Bkz: “Birinci Bölüm: Fantastik Kavramı ve Fantastik Roman”

⁷⁷ Masal ve Efsane ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz.: Selahattin Tuncer, “Masal ve Efsaneye Dair”, **İstanbul**, No. 9, 1 Nisan 1944, s. 9.

dönemde yazar ve okuyucu için olanaksız şeyler değildi ve bizim bildik dünyamızın ötesindeki aşkın bir dünyanın kendine özgü yasalarına göre işlemesi doğaldı.”⁷⁸

Hem eğitmek hem de öğretmek düşüncesi ön planda olmasına rağmen bu türlere kötü gözle bakılmış ve sözü edilen türlerin herhangi bir unsurunun dahi kullanılması reddedilmiştir. Ancak uzun yıllar sonunda Türk romanı, geleneksel anlatı unsurlarından ve özelliklerinden sıyrılarak kendine has türüne kavuşmuştur.”⁷⁹

“20. yüzyılın başlarında Batı romanı köktenci bir değişim süreci içine girerken Türk edebiyatının romanla tanışması ise birkaç on yıllık bir geçmişe sahipti. Batı’da roman hümanizma/Rönesans döneminde yeni uyanmaya başlayan birey-insanın kendini dile getirmek için oluşturduğu bir edebiyat türü olarak ortaya çıkmıştır. Romanın Türk edebiyatına girişi ise birey-insanın ortaya çıkmasıyla doğal bir süreç sonucunda kendiliğinden olmayıp 19. yüzyıl Tanzimat Dönemindeki kültürel gelişmelerin bir uzantısı görünümünde gerçekleşmiştir.

Genelde gerçekçi bir çizgi izler Türk romanı, toplumsallık ise onun başat eğilimi olmuştur her zaman. Önce Doğu-Batı karşıtlığını odağa alır Türk romancısı sonra da uzun yıllar ezen-ezilen çelişmesini ana motif olarak işler romanlarında; birey-insanın iç dünyasına/çelişkilerine/düşlerine/özlemlerine metinlerinde ağırlıklı bir biçimde yer vermez. Tanzimat’la Batı’ya açılan cumhuriyetin getirdiği devrimlerle ise aydınlanmayı köktenci bir temelde yaşayan toplumumuzda edebiyatın bireyin iç dünyasına ve fantastik/romantik/biçimci eğilimlere sıcak bakmaması anlaşılabilir bir olgudur. Realist/rasyonalist/determinist/pozitivist ilkelere ve toplumun gereksinimlerine sıkı sıkıya sarılmak Türk edebiyatçısı tarafından uzun süre Batılılaşmanın bir gereği gibi görülmüştür. Destanları, mitleri ve masallarıyla bir fantastik kurmaca cenneti olan Anadolu’nun son yüzyılındaki edebiyat bu özelliklere uzun sür sırt çevirmiştir. Türk edebiyatında gerçekçi estetiğin alımlanması öylesine güçlü olmuştur ki kimi zaman realizm ve romantizmin yalnızca birer edebiyat eğilimi oldukları neredeyse unutulmuş, söz konusu eğilimler birer değer kategorisi olarak algılanmışlardır. Bir yapıt ne kadar gerçekçi diye övülürken bir diğeri için ise romantik sözcüğü çoğu kez estetik bağlamda değersiz anlamında kullanılmıştır.”⁸⁰

Modernizm ve sonrasında gelişen postmodernizmin etkisi özellikle Batı’da sanatın pek çok alanında olduğu gibi edebiyatta da kendini göstermiştir. Romanda gerçeklik anlayışı⁸¹ kesin bir şekilde kırılmaya uğramış, “sosyolojik yapı ile ilgili

⁷⁸ Moran, **a.g.e.**, s. 62.

⁷⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Mehmet Kaplan, “Destan, Mesnevi ve Roman”, **Hisar**, No. 139, Temmuz 1975, s. 3.

⁸⁰ Yıldız Ecevit, **Türk Romanında Postmodernist Açılımlar**, 3. bs., İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s. 83-84.

⁸¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Tekin, **Roman Sanatı**, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2001.

olarak zaman ve mekâna ait belli anlayışlarda ilk defa ihlal edilme eğilimi”⁸² gösterilmiştir ve bir hikâyeden pek çok hikâye çıkarma yoluna gidilmiştir.

“Karakterler düşlerin işgal ettiği mekânın uyanık geçen saatler kadar gerçek olduğu kültürler ve yüzyıllar arasında serbestçe gezinirler. Neyin sahici olduğunu söylemek imkânsızdır. Bir okurun kafasını karıştırmak hatta onu yanlış yöne yönlendirmek için ona neyin gerçek neyin uydurma olduğunu sorgulamaya teşvik için yapılır. Ama en önemli işlevi okurun kendi kitabını inşa etmesini gerektirmesidir. Normal zaman ve mekân kısıtlamaları ihlâl edildiği için istenen sayıda hikâye çıkarmak mümkündür.”⁸³

Milan Kundera’ya göre “Roman gerçekliği değil, varoluşu inceler. Varoluş ise olmuş bitmiş bir şey değildir; varoluş insani olabilirliklerin alanıdır, insanın olabileceği her şey yapabileceği her şeydir.”⁸⁴

Buna göre postmodernist⁸⁵ bir romancı için insan zihninin ve hayalinin ulaşabileceği her şey olabilir olandır ve bu da gerçeklikle örtüşür.⁸⁶

Türk romanının tarihî serüveni içerisinde 2000 yılından evvel kaleme alınan belli başlı örneklerinden genel anlamda bahsettiğimiz fantastik unsurlar içeren romanlar sosyal, siyasi, ekonomik, dinî buhranlar geçiren Türk toplumunun geç tanıştığı modernizm ve ardından postmodernizmin etkisiyle ancak 2000’li yıllardan

⁸² Ülkü Gürsoy, “Fantastik Anlatım ve Nazlı Eray”, **Türk Yurdu**, C. 20, No. 153-154, Mayıs-Haziran 2000, s. 306.

⁸³ Pauline Marie Rosenau, **Postmodernizm ve Toplum Bilimleri**, Çev. Tuncay Birkan, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları, 1998, s. 124-125.

⁸⁴ Milan Kundera, **Roman Sanatı**, Çev. Aysel Bora, İstanbul, Can Yayınları, 2002, s. 55.

⁸⁵ Edebiyatta postmodernizm ve postmodern roman ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz.: Ahmet Kabaklı, “Postmodernizm ve Son Yeni 1”, **Türk Edebiyatı**, No. 233, Mart 1993, s. 5-7. Ahmet Kabaklı, “Postmodernizm ve Son Yeni 2”, **Türk Edebiyatı**, No. 243, Nisan 1993, s. 5-9. Dilek Doltaş, “Batı’da ve Bizde Postmodernizm”, **Hürriyet Gösteri**, No. 120, Kasım 1990, s. 21-24. Dilek Doltaş, “Edebiyatta Postmodernizm”, **Varlık**, C. 59, No. 1025, Şubat 1993, s. 43-48. Dilek Doltaş, **Postmodernizm ve Eleştirisi Tartışmalar/Uygulamalar**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2003. Gürsel Aytaç, “Postmodernizm”, **Cumhuriyet Kitap**, 04.03.1999. Hakan Sazyek, “Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler”, **Hece Türk Romanı Özel Sayısı**, No. 65-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 493-509. Hasan Bülent Kahraman, “Gelenek, Postmodernizm ve Bazı Yeni Kavramlar”, **Varlık**, C. 59, No. 1028, Mayıs 1993, s. 2-6. Oya Batum, “Sanatta ve Edebiyatta Postmodernizm”, **Türk Dili**, No. 519, Mart 1995, s. 273-283. Serpil Oppermann, “Postmodern Romanda Değişen Anlatım Biçimi ve Gerçeklik/Yazı İkilemi”, **Littera Edebiyat Yazıları**, C. 3, Ankara, Karşı Yayınları, 1992, s. 246-259. Wolfgang Welsch, “Modern Sanatın Ruhundan Postmodern Felsefenin Doğuşu”, Çev. Ayça Sabuncuoğlu, **Varlık**, C. 59, No. 1023, Aralık 1992, s. 2-6. “Postmodernizm Özel Eki”, **Hürriyet Gösteri**, No. 120, Kasım 1990. “Türk Edebiyatında Postmodern Durum Üzerine Soruşturma”, **Varlık**, No. 1023, Aralık 1992, s. 15-16.

⁸⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. Selçuk Çıkla, “Romanda Kurmaca ve Gerçeklik”, **Hece Türk Romanı Özel Sayısı**, No. 65-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 129.

itibaren hem yazar hem de açılım bakımından zenginleşip çeşitlenerek diğer roman türlerinin karşısına çıkmış ve fantastik unsurlar pek çok romanın başat ögesi hâline gelerek “Aziz Efendi’nin mirasına”⁸⁷ geri dönmüş veya romanlar tamamen bu ögeler çerçevesinde oluşturulmuştur.

⁸⁷ Handan İnci, “Aziz Efendi’nin Reddedilen Mirası Türk Romancısının ‘Gerçeklik’le Savaşı” , **kitaplık**, No: 80, Şubat 2005, (Çevrimiçi) <http://www.ykykultur.com.tr/kitaplik/80/hinci.html>, 18 Ekim 2007.

3. BÖLÜM

2000 SONRASI TÜRK EDEBİYATINDA FANTASTİK ROMANLAR

Türk edebiyatında 2000 sonrası fantastik roman örneklerinin sayı bakımından oldukça arttığını ve iki tür fantastik romanın özellikle birinci türünün ilk defa bu tarihten sonra kaleme alındığını birinci bölümümüzde belirtmiştik. Bunun sebepleri arasında 7. sanat olan sinemanın kapılarını fantastik romanların beyaz perdeye aktarımına açması ve büyük izleyici kitlesine ulaşması ön planda gelmektedir. Diğer bir etken toplumun ve toplumu oluşturan bireylerin hayal gücüne vurulan zincirleri kırmak istemesi, hayal gücüne dilediği işlerliği kazandırarak bunu okuyucularıyla paylaşmasıdır. Bunların yanında metafizik ve parapsikoloji gibi alanlarda yapılan araştırmalar, insanı insan yapan en önemli unsulardan biri olan merak duygusunu harekete geçirmiş ayrıca klasik edebiyat metinlerinde yer alan peygamber kıssaları ve evliya menakıbları da modern birer aydın olan fantastik roman yazarlarının ilgisini çekmiştir.

Birinci bölümde ele aldığımız 2000 yılı öncesinde Türk romanında fantastik romanın öncülerinden ve örneklerinden sonra tezimizin asıl konusu olan “2000 Sonrası Türk Edebiyatında Fantastik Romanlar” başlıklı bu bölümde sınırlarını belirlediğimiz ve iki türe ayırdığımız fantastik romanları belli başlı motifleri etrafında inceleyeceğiz. İlk olarak birinci tür olarak adlandırdığımız; okuyucuya gerçek olanın, bilinenin dışında coğrafyalar, ırklar, hayatlar vb. sunmayı amaçlayan romanları ele alacağız.

3.1. Birinci Tür Fantastik Romanlar

Bu alt başlık altında 2000 yılından sonra birinci tür fantastik roman sahasının ilk örneğini kaleme almış olan Barış Müstecaplıoğlu'nun *Perg Efsaneleri*'ni inceleyeceğiz. *Perg Efsaneleri* seri olarak dört kitap şeklinde yayımlanmıştır: *Perg Efsaneleri 1: Korkak ve Canavar*, *Perg Efsaneleri 2: Merderan'ın Sırrı*, *Perg Efsaneleri 3: Bataklık Ülke*, *Perg Efsaneleri 4: Tanrıların Alfabetesi*.

Barış Müstecaplıoğlu'ndan sonra bu türe katkıları bulunan Orkun Uçar'ın *Habis Üçlemesi* adı altında yazdığı kitaplardan yalnızca birincisi, *Habis Üçlemesi 1 Derzulya: Asi*¹ basılmıştır. Aynı şekilde Alp Aras'ın *Büyülü Efsaneler Serisi* başlığı altında dört kitap hâlinde neşretmeyi düşündüğü eserlerin sadece birincisi, *Büyülü Efsaneler Serisi 1. Kitap: Elf Kanı*² yayımlanmıştır. Bu eserler seri şeklinde, birbirinin devamı olduğu için tek başına birinci kitapları incelemek pek çok unsurun yeterince ele alınamamasına, anlaşılmasına sebebiyet vereceğinden seriler tamamlandığında her şeyin rüya, hayal, sanrı ya da alegorik bir görünüm arz ederek bizim fantastik tanımlamamızın dışında kalması ihtimali söz konusu olabileceğinden ve bir akademik çalışmanın kuşatıcı olması gerektiğinden, Göktuğ Canbaba'nın *Kuzey Kıtalar Efsaneleri: Ozanın Şarkısı*'nda³ ise bir ozanın efsaneler aktardığı açık şekilde dile getirildiğinden *Habis Üçlemesi* ve *Büyülü Efsaneler Serisi* ve *Ozanın Şarkısı* adlı eserler inceleme dışı bırakılmıştır.

Perg Efsaneleri'nde ele alınacak unsurların daha rahat anlaşılması için romanların özetlerini burada vermeyi uygun gördük.

Perg Efsaneleri 1: Korkak ve Canavar

Perg adlı hayalî diyarın Kadi ülkesinde yaşayan Şövalye Leofold, yirmi sekiz yaşındadır ve köyü Sertuk'un en güzel kızı Ermira ile nişanlıdır. Leofold, Lort Hanton'un ölümünden sonra iktidar mücadelesine giren Lort Kozan ve Lort Auber arasında vuku bulan savaşa çocukluk arkadaşı, dostu Miryatek'in yanında bulunmak amacıyla Lort Kozan'ın saflarında katılır.

Lort Auber'in siyahlara bürünmüş; okun, mızrağın zarar vermediği yaratıklarının ortaya çıkmasıyla savaşın seyri değişir. Miryatek ölür; Leofold, bu atlılardan kaçarken Kadi'de lanetle anılan, sekiz yaşında iken annesini, babasını, Jargol Dayısı'nı kaybettiği tünele girmek zorunda kalır. Tünelin çıkışına yaklaştığı sırada ayaklarının altındaki toprağın parçalanmasıyla metrelerce aşağı yuvarlanan Leofold, uyandığında kendini bu tünelde yaşayan Asherta denilen yaratığın

¹ Orkun Uçar, *Habis Üçlemesi 1 Derzulya: Asi*, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2005.

² Alp Aras, *Büyülü Efsaneler Serisi 1. Kitap: Elf Kanı*, İstanbul, Seyhan Kitap, 2005.

³ Göktuğ Canbaba, *Kuzey Kıtalar Efsaneleri: Ozanın Şarkısı*, Ankara, Ankira Yayıncılık, 2007.

mahkûmu olarak bulur. Leofold, Asherta'nın günlerce enjekte ettiği sıvı yüzünden fiziksel değişim geçirir. Eski genç ve yakışıklı şövalyenin yerinde artık çirkin yüzü, iri ve kabukla kaplı vücudu, kalın bacakları, kalın kollarının ucunda ise ellerinin iki katı büyüklüğünde parlak pençeleri olan bir yaratık vardır. Ayrıca Leofold, Asherta'nın her istediğini de yapmak zorundadır, aksi takdirde kanı dayanılmaz bir ısıya ulaşmakta ve ona acı vermektedir. Bütün sevdiklerinin ortadan kaybolmasının müsebbibinin Asherta olduğunu öğrenen Leofold, çektiği acılara rağmen Asherta'ya saldırır. Asherta ölmeden önce Leofold'u şeytana dönüşerek çevresindekilere ölüm kusacağını söyleyerek lanetler.

Savaşı yaratıklarla kazanan, askerlerine artık iltifat etmeyen Auber'den ayrılan bir grup asker, Kumandan Erlat'ın beraberinde Kadi'nin Sertuk Köyü'ne gelerek köylülerden kıymetli eşyalarını getirmelerini ister. Köy halkının savaş yüzünden zaten fakir olduğunu ve o seneki vergilerini ödediklerini söyleyen yaşlı Ging'i tartaklayan Erlat, Guorin adlı gencin hamile karısı Rumin'i sözle taciz eder ve öldürür. Savaşa ayağının sakat olduğu yalanını uydurarak katılmayan Guorin, karsının gözleri önünde öldürülüşüne ses çıkaramaz. Erlat'ın intikamını alma teklifine de kaçarak cevap verir. Utancından Yumhor Ormanı'na sığınan Guorin, Geyfor ayısının saldırısına uğradığı anda aynı ormanda saklanan Leofold tarafından kurtarılır. Leofold, nişanlısı Ermira'nın geçirdiği değişimi öğrenmemesi için Guorin'e kendisini Bekçi diye tanıtır.

Bu sırada Lort Kozan ile Lort Auber arasında ikinci savaşın vuku bulacağı haberini alan Leofold, yaratıkların dikkatini dağıtmak amacıyla Guorin'le birlikte Pasrek Düzlükleri'ne gider. Savaş başlamadan ortaya köpek başlı, aslan pençeli dev bir kuş ortaya çıkar ve Lort Kozan'ı yutar. Önüne gelene saldıran kuşun sırtına atlayan Leofold, onun üzerinde Yumhor Ormanı'na kadar gelir ve orada yarattığı pençeleriyle öldürür. Atı ile Leofold'u takip eden Guorin de ormana gelir. Burada Husnetli Büyücü Geryan, Leofold ve Guorin'in karşısına çıkar. Geryan, yaşadıklarını onlara anlatır: Geryan'ın ustası Tergurin, Öte Diyarlar'a giden dostu Ersaget'i bulmak için Kruzeran'daki Groh Dağı'nın eteklerindeki mağaraya gidecektir. Geryan da onunla birlikte hareket eder. Büyü ile açılan kapıdan giren ve on yedi gün sonra elinde Gorba adlı kılıçla geri dönen Tergurin ağır yaralıdır. Öte Diyarlar'ın çıkışında karşılaştığı Ersaget'in büyülü sözlerden oluşan Savaş Tanrısı Tshermon'un Kitabı'nı

bulduğunu, onun esiri olduğunu, kitabın gücü ile Perg'i ele geçirmek istediğini söyler. Tergurin, dostunu ikna etmek ister ancak gözü kararan Ersaget kitaptan okuduğu bir cümle ile yarattığı canavarı Tergurin'in üzerine gönderir. Tergurin bu yüzden ciddi yaralar alır. Bunları anlattıktan ve Geryan'a kitabı bularak yok etmesini söyledikten sonra ölür.

Geryan, Asuber'in saflarında savaşan yaratıkları görünce Tshermon'un Kitabı'nın Asuber'i de etkisi altına aldığını anlar, Guorin ve Leofold'a Öte Diyarlar'a giderek bu kitabı bulmalarını ve yok etmeleri gerektiğini anlatır.

Hayattan hiçbir beklentisi kalmamış olan Guorin ve Leofold, teklifi kabul ederler. Geryan, savaşmayı bilmeyen Guorin'e Tergurin'in Öte Diyarlar'dan getirdiği, Erdem Tanrısı Edia'nın kılıcı Gorba'yı verir. Gorba'nın özelliği ise kabzasını tutan herkesi koruması ve iyilik yolundakilere asla zarar vermemesidir.

Kruzeran'daki mağarayı bulmaya giden kahramanların karşısına çıkan yaşlı Kâhin, onlara depremden bütün mağaraların çöktüğünü, Tshermon'un Kitabı'nın kocası Urton'a verildiğini, kitabı okuyamadıkları için sattıklarını, kocasının da Korsan Pertub'un adamları tarafından kaçırıldığını söyler. Kahramanlar, Urton'u Pertub'un limanındaki zindanda ararlarken karşılıklarına Rumin'in katili Erlat çıkar. Urton'u tanıyan tek kişi olduğu için onu zindandan kaçırmak zorunda kalan kahramanlardan Guorin, durumdan çok rahatsız olur. İntikamını almak ister. Guorin, Gorba'yı Erlat'ın başına indirmek üzere iken Gorba durur. Geryan, Gorba zarar vermediğine göre Erlat'ın iyilik yolunda olduğunu ifade eder. Erlat, Urton'un Pertub'un gemilerinden Hurset'le Hertuglu toprak sahiplerine satılmak üzere götürüldüğünü söyler. Bir tekne ile Hurset'i takip eden kahramanlar büyük bir kısmı denizin üzerinde duran dev bir şişeye benzeyen, binlerce uzun, halatsı kola sahip bir yaratığın ağzından çıkan kara yağmurun değdiği herkesin sebepsiz yere birbirini öldürmeye çalıştığına şahit olurlar. Hurset, savaş alanına döndüğü anda Urton'u bulup kaçıran kahramanlardan Guorin, geminin kaptanı Korman'ın da hayatını kılıcı sayesinde kurtarır. Kendisi yaratığın kolları arasında kaldığında ise Erlat imdadına yetişir. Ancak Erlat ölür.

Urton, kahramanları kitabın kendisine verildiği yere, Hiver'in Tapınağı'na götürür. Geryan, cüppesinin kolundan çıkardığı diski Hiver'in heykeline atar. Disk heykelin göğsünden girerek yok olur. Böylece Öte Diyarlar'a geçiş yapacakları, her

zaman açık kapıyı bulan kahramanlar Hiver'in göğsünden içeri girerek Öte Diyarlar'a geçerler. Heykelden hızla aşağı düşen kahramanlardan Leofold, diğer ikisini kaybeder. Ormanın içinde saatlerce yürüyen Leofold, kendilerini buldukları boyuttan soyutlayabilen Gerf kedilerinin saldırısına uğrayan küçük, sevimli bir yaratık olan Liddek'i kurtarır. Liddek, oradaki su birikintisine dalarak meyve çıkarmaktadır. Leofold ona yardım eder; Liddek, topladıkları meyveleri yüklenen Leofold'u yaşadığı yere götürür. Burası hiçbir ırk tarafında yapılamayacak şekilde inşa edilmiş duvarlarla çevrili bir köydür: Lanetliler Köyü. Bordel Krallığı'na bağlı Bordel'de hayatlarını sürdüren köy halkı kendilerine sığınan yaralı bir kadını Tshermon'un rahiplerine teslim etmeleri ve kadının hemen orada bir kazığa bağlanarak diri diri yakılması yüzünden lanetlenmiştir. Bir sabah kalktıklarında kendilerini bu duvarların içinde hapis bulurlar, yüzleri de yangında kavrulmuş gibidir. Köyün lideri Opsar, duvarların arasındaki küçük deliklerden kaçmaya çalışanların da toprak tarafından yutulduğunu söyler. Leofold, buradan kurtulmanın tek yolunun uçmak olduğunu düşünür ve yardım almak için tanrılardan sonra gelen Bilge Kartal Srenah'ın yaşadığı dağın zirvesine çıkar. Kartal onu çeşitli hayallerle sınırlar, zihin yoluyla Leofold'la konuşur; sınavları başarıyla geçmesinden sonra Leofold'a yardım etmeye karar verir. Srenah'ın sırtında Lanetliler Köyü'ne gelen Leofold, bu yolla köy halkını kurtarır.

Düşüş sırasında Leofold'dan ayrılan Guorin ve Geryan ise Öte Diyarlar'a Tanrılar Savaşı'nda sürülmüş olan yamyam hurg ırkının tuzağına düşerler. Onları ise yine aynı savaşta buraya sürülen Nume kurtarır. Nume, sağ kolu diğerinden kalın, çok uzak mesafelerden hedefini vuran ve Perg'de Okçu olarak bilinen, yüzyıllardır bu diyarda yaşamasına rağmen bu mekânın bir özelliği olarak yaşlanmayan bir promdur. Geryan'dan kendi istekleri ile Öte Diyarlar'a geldiklerini duyunca sevinir. Buradan çıkabileceğini düşünerek kahramanlara yardım eder. Sorularının cevabını yalnızca Bilge Tanrı Hiver'in verebileceğini söyleyen Nume, onları Hiver'in yanına götürür. Tapınaktaki tuzakları aşan kahramanlar Hiver'in katına, en üst kata çıktıklarında onlara konuşan, dev bir kelebek refakat eder. Hiver'i gören kahramanlar büyük şok yaşarlar. Sıradan bir çiftçi karısına benzeyen Hiver, onlara kendisinin ve kendisi gibilerin gerçek tanrılar değil yalnızca düzeni sağlamak amacıyla görevlendirilmiş ölümsüzler olduklarını ancak prom, burfen, hurg, insan ırklarının

onları tanrılaştırdıklarını, bu yüzden savaşlar çıktığını, Kadim Güçler'in savaşı durdurarak bütün tanrıları, savaşta ön plana çıkanları Öte Diyarlar'a sürdüğünü anlatır. Kahramanlar Tshermon'un Kitabı'nı nasıl etkisiz hâle getireceklerini sorduklarında Hiver, onu yalnızca Masumiyet Tanrısı Asret'in durdurabileceğini söyler. Asret'in tutulduğu tapınağın yerini Geryan'a ilham eden Hiver, onları bir ışık dalgası içinde Leofold'un bulunduğu yere gönderir.

Kahramanlar Tshermon'un rahipleri tarafından saklanan Asret'in bulunduğu tapınağa giderler. Rahiplerle savaştıktan sonra tapınağın altında, üzerinde şekiller olan kapılardan birinin ardında dört beş yaşındaki Asret'i ve yastık olarak kullandığı Tshermon'un Kitabı'nı bulurlar. Geryan, kitabın son sayfasında yazan tek kelimeyi, Tshermon'u, okuyarak Savaş Tanrısı'nı çağırır ve yüzüğündeki zehri içer. Tshermon, kıızıl ışık dalgası içinde gelir. Ancak zehirden dolayı Geryan'ın bedenine giremez, onu çağıran kişi hayatta olduğu için Perg'e de dönemez. Arada sıkışan Tshermon'a Asret sarılır ve onu öper. Tshermon yok olurken Geryan da ölür. Bu sırada Perg'de Durtemen komutasındaki son ordu Auber'in yaratıklarına karşı şehri savunmaktadır. Denizden çıkan dev yaratığın saldırısına uğrayan donanma tamamen tahrip olmuştur. Ert Köprüleri'nde son savaşını vermeye hazırlana Durtemen ve askerlerine saldıran kuşlar Tshermon'un ölümüyle toza dönüşür. Bir süre önce kitabın son sayfasını açıp, ismini okuyarak Tshermon'u Perg'e çağıran Auber'in bedeni Savaş Tanrısı'nın eline geçtiği için Auber'in vücudu da yüzlerce parça hâlinde dökülür.

Öte Diyarlar'daki görevlerini tamamlayan Leofold ve Guorin yanlarında Nume ile birlikte geldikleri kapıdan Perg'e dönerler.

Perg Efsaneleri 2: Merderan'ın Sırrı

Leofold, nişanlısı Ermira'nın nasıl olduğunu öğrenmek amacıyla Guorin ve Nume ile birlikte Kadi'nin Sertuk Köyü'ne gider. Köy, harabe hâline gelmiştir. Leofold'un kâhyası Fernal, karşısındakinin efendisi olduğuna inanınca başlarına gelenleri anlatır: Auber'in yaratıkları köyü yerle bir ettikten sonra herkes dört bir yana dağılmış, Leofold'un geri gelmemesi üzerine savaş alanını arayan Ermira,

nişanlısının cesedini göremeyince yaşadığına inanarak onu aramak üzere Perg'in tek denizi Hunsa'ya açılmıştır.

Fernal, yaşananların üzerinden beş yıl geçtiğini söyleyince kahramanlar şaşırır çünkü onlara göre Öte Diyarlar'a geçeli aşağı yukarı bir ay olmuştur. Kahramanlar, Hiver'in göğsünden geçilen yani her zaman açık olan kapıda bu zamanı yitirdiklerini anlarlar.

Leofold, Ermira'yı bulmak için Lufas'ta yaşayan Büyücü Amneh'in yanına gitmeye karar verir. Geryan, ölmeden önce eski dostu Amneh'ten yardım alabileceklerini söylemiştir. Bunun üzerine kahramanlar Lufas'a giderler. Köye önce giren Guorin, Lufas'ın Rumzor Köyü'ndeki pazaryerinde Lort Asuber'le iş birliği yapan promların köle olarak kullanıldıklarına şahit olur. Bu durum Perg'in genelinde geçerlidir; promlar dışlanmışlar, silah taşımaları yasaklanmıştır.

Asuber'in yaratıklarından sonra Perg'i olası canavarlardan korumak amacıyla Avcı Kalesi kurulmuştur. Kale, yalnızca avcı yetiştirmez aynı zamanda burada büyücüler ve mucitler birlikte yeni silahlar üretirler. Durtemen, Ert Köprüleri'nde ne olduğunu anlamadan canavarların toza dönüşmesinden sonra Şanlı Komutan Durtemen olarak kalenin başına geçirilir. Yeğeni Ais ise kalede askerleri yetiştirmektedir. Uzun yıllar tehlike görülmediğinden Altıf'ta kurulan Federasyon, kalenin önce masraflarını kısmayı sonra da kaleyi dağıtmayı amaçlamaktadır. Federasyonun niyetini bilen Durtemen, elindeki gücü tamamen yitirmeden önce promların hanı Yuvgot'a verdiği sözü yerine getirmek üzere hapsedildiği Yumruk Kule'ye gelir. Savaş sonrasında bütün önemli promların onuruyla ölmesine izin verilirken Asuber'in ordusunda bir kez bile kılıç sallamayan Yuvgot, promları daha fazla baskı altına alabilmek amacıyla yıllarca zindanda tutulmuştur. O zaman verdiği sözü yerine getirmek için Durtemen kılıcını Yuvgot'un boğazına dayar, elleri titreyen Durtemen'e Yuvgot yardım eder ve ölür.

Bu olay öncesinde artık yaşlı bir komutan olan Durtemen, Ais'e Perg'de bir canavar, silahlı bir prom ve kısa kılıç taşıyan bir gencin dolaştığı haberini verir. Kalenin geleceği için bu canavarın başını getirmek üzere yola çıkan Ais ve diğer avcılar Mommar, Verum, beraberindeki askerler ile yaptıkları takip sonucu Amneh'in kulübesine varırlar. Onlardan önce kulübeye gelen kahramanlar Amneh'in öldüğünü kızı Büyücü Nela'dan öğrenirler.

Merderan, yıllar önce Perg'de bozulan sosyal ve siyasi yapıyı düzelmek amacıyla Perg'in bütün şehirlerini dolaşır ancak karşılığında itilir, kakılır, dövülür. Bunun üzerine Kadim Güçler tarafından hiç kimseye bahşedilmemiş güçlerle donatılan Merderan, eski Artek yeni Altıf şehrine gelir ve şehrin anahtarını ister, şehri korumakla yükümlü Büyücü Bernak'ın yaptığı en güçlü büyü bile Merderan'a işlemez ve büyücü hayatını kaybeder. Yönetimi ele alan Merderan şehre görülmemiş ışıltıda bir çağ yaşatır. Sahip olduğu güçle hastaları iyileştirir, toprağı bereketlendirir, iblisleri şehirden uzak tutar. Merderan yıllarla birlikte yaşlanır ve ortadan yok olur. Onun hatırasına Altıf'ta daha önce yapılmamış ve yapılmayacak güzellikte bir heykel inşa edilir ancak öğretileri unutulur.

Amneh'in araştırmalarına göre Merderan'ın güçlerinden bazıları en azından tanrısal güç taşımayanlar bu heykelin altındadır. Nela, kahramanlara kendisi ile birlikte bu kayıp büyülerini bulması için Altıf'a kadar gelmelerini, karşılığında Ermira'yı bulmaya yardımcı olacağını söyler. Teklifi kabul eden kahramanlar ertesi sabah yola çıkacakları sırada etraflarının Ais ve avcılarıyla sarıldığını görürler. Yaşanan çatışmadan Nela'nın yarattığı solucan sayesinde kurtulan kahramanlar Altıf'a giderler.

Eski Yedeç eşkıyalarından olan ve daha sonra avcılarının arasına katılan ancak geçmişini kimsenin bilmediğı Mommar, kulübeye önce girerek Amneh'in notlarının yazılı olduğı defteri okur, heykelin altındaki hazineye tek başına sahip olmayı düşünür ama oraya kadar diğerk avcılarını kullanmaya karar verir. Heykelin gizli kapısının nasıl açılacağını yazıldığı kâğıdı kopararak bahçede bulmuş gibi yapar. Kâğıdın rehberliğinde kahramanların peşine düşen Ais, Durtemen'e haber göndererek bir geminin onları Altıf'ta beklemesini ister.

Heykelin yanına gelen Nela, bulduğı altı tetiğı tek tek çeker. Heykelin çevresindeki zemin bir halka hâlinde açılır ve kahramanlar bir çukura düşerler. Çukurdan sonra bir tünelin içine girmeleri gerektiğinde Leofold, Asherta'nın yuvasında yaşadıklarını hatırlar ve oraya girmek istemez. Nela, vücudunda her geçen gün artan yaralarını gösterir, heykelin altında bulacağı büyülere ihtiyacı vardır aksi takdirde ölecektir. Genç bir kadının gözleri önünde ölmesine razı olamayan Leofold, tünele girer.

Bu sırada Ais'e yardım için yola çıkan Kaptan Sanep ve gemisi Brusnek Hunsu'nun tek hâkiminin Korsan Pertub değil kendisi olduğunu ispatlamaya çalışan Jolet'in saldırısına uğrar. Sanep her şeyin bittiğini düşündüğü anda eski korsanlardan olan ancak sonrasında avcılara katılan Korman ve efsane gemisi Durkgador tarafından kurtarılır. Sanep, Ais'in peşinde olduğu kişileri Korman'a anlatır. Korman, Guorin'i hatırlar. Hayatını ve ruhunu borçlu olduğu bu genci bulmak amacıyla yola çıkar.

Bir süre sonra avcılar da heykelin altına iner ve kahramanlarla karşılaşır. Merderan'ın Heykeli'nin altı çeşitli yaratıklarla doludur. Bunlardan biri keskin dişleri olan, sese duyarlı ve kimseyi oradan geçirmemek için yaratılmış gurnollerdir. Gurnollerin saldırısından kendilerini kurtaran kahramanlarla aralarında bir yakınlık doğmaya başlayan avcılar heykelin altından çıkmak için iş birliği yaparlar. Kayıp büyülere giden yolu tutan gurnollerden bir başka tünelde buldukları soren yosununu kullanarak kurtulan kahramanlar girişinde çeşitli işaretler bulunan tünel ağızlarını geçtikten sonra nutel denilen yalnızca Mavi Hunsu'da yaşadıkları bilinen, ışıltılı deniz yaratıklarının saldırısından Nume'nin üstün koku alma yeteneği sayesinde kurtulurlar. Nutellerin olduğu gölü geçen kahramanlar üzerinde tahta kapısı olan yere gelirler. İçeri girdiklerinde Nela gizli geçidi açacak büyülü sözleri söylemeye hazırlandığı sırada Mommar tarafından susturulur. Mommar, defterde yazılı üç kelimeyi söyler. Duvar titrer, dalgalanır, şeklini kaybeder, saydam bir katmana dönüşür. Mommar, Nela'yı kahramanların tarafına attıktan hemen sonra hızla duvarın içine girer. Ancak bir jöle kıvamına gelen duvarda bir adım bile atamaz, orada asılı kalır. Amneh, defterin kötü niyetlilerin eline geçme tehlikesine karşı dördüncü kelimeyi Nela'ya ezberletmiştir. Nela, dördüncü kelimeyi de söyledikten sonra doğru geçit açılır. Tünele açılan geçidin sonunda çok büyük bir mağaraya gelirler. Mağaranın ortasında bir göl, gölün üzerinde de geniş bir sal bulunmaktadır. Salın üzerinde ise küçük bir kulübe yükselmektedir. Kulübenin içine giren kahramanlar yerden iki karış yukarıda asılı duran ışıktan kapıyı görürler. Kapının kolu ise sürekli şekil değiştirmektedir. Leofold, kendisiyle zihinsel iletişimin kuran Srenah'ın yönlendirmesiyle kapının kolunu tokalaşmak üzere uzanmış el şekline geldiğinde kavrar. Kahramanlar bir anda kendilerini korkunç yaratıklarla dolu bir arenada bulurlar. Seyirci yerinde ise siyah cüppeli bir adam onların yaratıklarla

savaşını izlemektedir. Çatışma sırasında Verum ölür. Mücadeleyi kazanan kahramanlar aynı şekilde tekrar mağaraya getirilirler. Karşılarında aynı cüppeli adam durmaktadır. Bu kişi, Merderan'dır. Yaşananların açıklamasını onlara Merderan yapar: Ölüm zamanı geldiğinde kendisi için muhteşem bir yer hazırlayan Kadim Güçler tarafından çağrılan Merderan, Perg'de kalmak istediğini, en azından emanetini bırakacak birini bulana kadar ölümü ertelemek istediğini söyler. Kadim Güçler, önce buna karşı çıksa da verdiği mücadeleyi takdir ederler ve herkesi memnun edecek bir çözüm bulurlar. Arada bir yerde, kurallarını kendi koyacağı bir mekânda, emanetini teslim edecek kişiyi bekleyecektir. Sırrını güvendiği takipçilerine anlatan Merderan için bu eşsiz heykel ve yer altı tünelleri inşa edilir. Merderan içerisini istediği gibi düzenler. Dışarıya metinler, yazıtlar, söylenceler gibi bazı ipuçları gönderir. Gücüyle yarattığı engellerle sınıdığı kişilerin bir kısmı nuteller bir kısmı gurnoller tarafından öldürülür, bir kısmı ise tünellerde kaybolur. Ancak kahramanlar cesaret ve fedakârlık örneği göstererek bütün engelleri aşmıştır. İçlerinde en çok korudukları Guorin olduğu için Merderan emanetini onun eline hiç acı vermeden işler. Ve bunu Fuoli'deki Olmen'e ulaştırmalarını ister. Sonrasında ise kanatlı, iğneli binlerce ışıltılı yarattığı Nela'nın üzerine göndererek onu iyileştirir. Artık sonsuzluğa karışma vakti gelen Merderan, kahramanlara salı tutan zincirleri kesmelerini söyler. Sal su ile birlikte yükselerek yukarıdaki deliklerden birinden ıssız bir adaya çıkarken Merderan da tamamen suya gömülür.

Bütün bunlar yaşanırken Korman, kaptan köşkündeki bir dolapta sakladığı küçük aslan heykelini iki eliyle kavrar ve Guorin'in yüzünü zihninde canlandırır. Küçük aslan heykeli elinin altında zıplar, titrer. Geminin burnundaki aslan da canlanarak çivilendiği yerden kurtulmak istercesine hep aynı yöne, kahramanların bulunduğu adaya doğru hamle yapar. Korman aslanın işaret ettiği yere gelince kahramanları bulur ve kurtarır. Ais, vedalaşma sırasında özel avcı eldiveninin birini Merderan'ın söylediği gibi emaneti gözlerden korumak amacıyla Guorin'e hediye eder. Korman'ın kaptanlığında kahramanlar Olmen'i bulmak için Fuoli'ye gitmek üzere yola çıkarlar.

Perg Efsaneleri 3: Bataklık Ülke

Fuoli'ye yolculukları sırasında Kaptan Korman, geminin burnundaki dişi aslanın hikâyesini anlatır: Tanrılar Savaşı'ndan önce tekdüze hayatından sıkılan soylu Oerdel, bir av partisi düzenleyerek en az yirmi köylüyü öldüren bir dişi aslanı öldürmek ister. Beş arkadaşını ikna eden Oerdel, yanlış aslanın inini ateşe verir. Aslan kurtulur ancak yavruları ölür. Üzüntüsünden kahrolan dişi aslanın yardımına Kadim Güçler yetişir. Ona katilin yüzünü hayal ederek yerini hissetme yeteneğini verirler ve katilin yüzünü de gösterirler. Dişi aslan Oerdel'in evini bulur ve önce karşısına çıkarak kendisine yalvaran Oerdel'in karısını sonra da Oerdel'i öldürür. Kadim Güçler, kendisine verilen gücü masumlara karşı kullandığı için dişi aslanı cezalandırırlar. Artık o acısını sonsuz kadar yaşamak üzere demirden bir heykele dönüştürülür. O heykelin küçük bir benzerini de Oerdel'in öksüz kalan oğluna verirler. Bu heykeli tutup kim hayal edilirse aslan onu yavrularının katili sancak ve kendini paralayacaktır.

Gemide bulunan kadın avcılardan Ameni, Nela'yı güzelliğinden dolayı kıskanır. Küçük bir kız iken fiziksel görüntüsü yüzünden arkadaşları arasında alay konusu olduğunu; çocuk doğurmaktan, aile kurmaktan vazgeçerek kılıç kullanmayı öğrenip Avcı Kalesi'ne kabul edildiği günleri hatırlar.

Fuoli'ye geldiklerinde kahramanlar beraberlerindeki askerlerle birlikte bu üçte biri bataklık ülkede derokan denilen ısıysa duyarlı yaratıkların saldırısına uğrarlar. Onları kurtaran ise Fuoli'nin yerli ırkı burfenlerdir. Ellerindeki özel yapım cam şişeleri derokonların üzerine atarak onları öldürürler. Burfenlerin lideri Koleun onları yaşadıkları kampa götürür. Fuoli'yi oluşturan bu kamp Anageh ve Telinos'ta inançlarından dolayı dışlananlar için Ermiş Rendem tarafından kurulmuştur. İnançları yüzünden ikiye ayrılan ülkede Anagehliler Gökyüzü Tanrısı Dermense'ye, Telinoslular ise denizler hükmeden Junderan'a tapmaktadırlar. Şehirleri yöneten emirler aynı zamanda bu tanrıların da temsilcileridir. Emirler inanç noktasında çok sadıktırlar ve sorgulamaya müsaade etmezler.

Rendem'in kurduğu Özgür Bölge'nin bataklığın ortasında değil de Anageh'te yaşamasını isteyen Ermiş Yuolin gizli çalışmalar yapmaktadır. Anageh Emiri

Poreturn'un oğlu da bu girişimi desteklediği için babası tarafından verilen bir talimatla Beyaz Alev adlı gizli örgüt eliyle öldürülecektir.

Poreturn, Göktanrı inancının sonsuza dek yaşaması için oğlunun Telinos yiğitleri tarafından kaçırıldığı söylentisini etrafa yayar ve bunun savaş anlamına geldiğini söyler. Dermense tarafından kendisine verilen güçleri kullanarak Fuoli'nin gizli yerlerinde uyuyan savaşçıları uyandıracaktır. Telinos Emiri Jayoferm de aynı Şekilde karşılık vereceğinden Fuoli'de taş taş üstünde kalmayacak, bundan zgr Bölge de etkilenecektir.

Rendem, misafirlerinden Guorin'in elindeki Şekilleri görünce onu Olmen'e götüreceğini ancak gelmesine iki hafta olduğunu söyler. Kahramanlar kayıp veliaht Erogmet'i bulmaya karar verirler. Bunun için Koleun'un rehberliğinde dev örümcek porengorlarla burfenlerin ayak basmaktan imtina ettikleri Tabu Dağlar'a çıkarlar. Aramalar sırasında kayalardan aşağı düşen Guorin, bir yaratık tarafından mağaraya götürülür. Arkadaşları bunu görünce hızla aşağı inerek Guorin'i aramaya başlarlar. Tnellerdeki gizli kapaklardan pek çok yaratık kahramanların karşısına çıkar. Nela, büyü ile alev topu yaratacağı sırada duyduğu bir sesle işlemine tamamlamaz. Sesin sahibi Erogmet'tir. Başından geçenleri yaratıkların geçmişini kahramanlara anlatır. Telinos cepkenleri giyen babasının adamlarının elinden yaralı Şekilde kaçan Erogmet'in hayatını kurtaran bu yaratıklardır. Yaratıklar ise Fuoli'nin ene eski ırkı dezdometlerdir. Yüzyıllar önce iki ırkın ataları arasında yapılan anlaşma gereği bataklığa inmeyen dezdometler mağaraların içinden tüneller açarak kendilerine özgü bir Şehir kurmuşlardır.

Emiri yanlarına alan kahramanlar kendilerini bekleyen rehberleri Koleun'u ağır yaralı bulurlar. Beyaz Alev rgtnn lideri Gulpes ve adamları tarafından saldırıya uğrayan Koleun lmek üzeredir. Eşkıyalarla dövüşen kahramanlar Koleun'u da yanlarına alarak zgr Bölge'ye giderler. Nela, Koleun'a hayat üfleyerek ölümünü geciktirmeye çalışır.

Bu sırada Poreturn, Meclis Başkanı Halkaren'in yardımıyla ayinin birinci kısmını tamamlamış, Heratoko adlı dehşetengiz savaşçıyı yüzyıllardır süren uykusundan uyandırmıştır. Ancak bunun ve diğerlerinin harekete geçmesi için ayinin ikinci ve son aşamasının da gerçekleştirilmesi lazımdır. Dermense'nin verdiği süre ise

dört gün sonra dolacaktır. Telinos Emiri Jayoform de ayinin ilk iki aşamasını gerçekleştirmiştir.

Bütün bunlar vuku bulurken Kaptan Korman büyük ve küçük aslan heykelini alarak Özgür Bölge'ye getirir. Poretun, heykeli kavrayarak babasını hayalinde canlandırır. Dişi aslan bütün gücüyle Poretun'un sarayına doğru ilerler. Halkaren, saldırıya uğradıklarını anlayınca kendi eliyle yaptığı kaçış tünellerinden Poretun'u sarayın dışına çıkarır. Emir, boynundaki kolyenin ortasındaki cam küçük küreyi kırar, ayinin son sözlerini söylemek üzere iken dişi aslan tarafından parçalanır. Anageh'e gelen Erogmet, yeni emir olarak görevine başlar.

Perg'de ise Federasyon arzusuna kavuşmuş, Yuvgot'un varlığının ortadan kalması ile Durtemen arasında bağlantı kurarak kaleyi kapatmaya karar vermiştir. Federasyon Başkanı Terelon, Ais'ten Avcı Kalesi'ni boşaltmasını, avcılarını ve askerlerini dağıtmasını ister. Ais ise tek talepte bulunur. Bir eline avcı eldiveni giymiş olan Guorin ve arkadaşlarına her türlü koruma ve rahatlık sağlanacaktır. Terelon teklifi kabul eder.

Olmen'in Özgür Bölge'ye gelme vakti dolmuştur. Gökyüzünde deniz kabuğuna benzer bir uçan cisim, Taşıyıcı, görülür. Yere indiğinde açılan kapaktan çıkan kişi Yueken, Olmen'in yaralandığını, bu yüzden gelemediğini söyler. Guorin, Olmen'e emaneti kendisinin teslim etmesi gerektiğini söyleyerek arkadaşlarını bilinmeyenlerle dolu bir seyahate kalkışmalarını istemez. Guorin ve Nela, yolculukları sırasında birbirlerine âşık olurlar. Nela, sevdiği adamı, Nume ve Leofold da dostlarını yalnız bırakmaz istemezler. Kahramanlar yanlarına Koleun'u da alırlar, uçan cisme binerek gözden kaybolurlar. Korman ise bir daha dişi aslanın acısından faydalanmamaya karar vererek küçük aslan heykelini Hunsa'nın sularına atar.

Perg Efsaneleri 4: Tanrıların Alfabeti

Kahramanlar, Taşıyıcı ile Perg'de Öte Diyarlar olarak bilinen Darnat'a gelirler. Yueken bir tılsım efendisidir, diğer dört tılsım efendisi, kendilerini tılsımları ve efendilerini korumaya adanmış gözcüler, Perg'deki bütün savaş tılsımlarını alarak Darnat'a gelirler. Perg'deki kaos ortamı duruluncaya kadar burada bekleyecekler ve

tılsımların kötü ellere geçmemesini sağlayacaklardır. Bunun için tılsımları Savaş Tanrısı Tshermon'un Tapınağı'na saklarlar. Tshermon, Dernas'tan kurtulmak için büyü lü sözlerden oluş an kitabın bir fâninin eline geçmesini ve son sayfasını okuyarak onu Perg'e çağırmasını planlarken kitap Geryan'ın eline geçer. Geryan, Auber'i kullanarak Tshermon'un Perg'e dönmesini sağladıktan sonra tapı naktan tılsımları alır. Bu sayede bütün Perg'e hükmetmeyi düşünmektedir. Tılsım Efendileri, Geryan'ı durdurmak için Merderan'ın emanetinin kendilerinde oldu ğu, emaneti kullanacak kişinin, Seçilmiş'in, gelmesini bekledikleri söylentisini etrafa yayarlar. Geryan, hurglarla iş birli ği yaparak Tılsım Efendileri'ni yok etmek için çalışmaktadır. Kahramanlar Geryan'ın ismini duyunca büyük şaşkı nlık geçirirler. Onların bildi ği, tanıdı ğı Geryan ölmüş tür.

Öte Diyarar'da yalnızca hayvanlar ço ğalabilir. Tılsım Efendileri savaşlar sırasında verdikleri kayıpları kendi içlerinden karşı layamadıkları için Fuoli'ye getirilen, ölmek üzere olan esirleri avuç dolusu elmas karşılı ğında alarak burada iyileştirmekte veya dönüştürmektedirler.

Her Tılsım Efendisi bir tılsımı kullanabilmektedir. Yueken, unutturma; Zeron, dönüştürme; Olmen, iyileştirme; Roek ise koruma tılsımına hükmeder. Hastalar, iyileştikten sonra tercih haklarını kullanırlar. Gitmek isteyenlere burada yaşadıkları unutturulur, vefa borçlarını ödemek isteyenler ise Dernas'ta kalarak savaşmayı tercih ederler.

Tılsım Efendileri ve gözcülerin kaldığı kale, içindeki karargâh, gözcü kampı ve bir miktar topra ğı içine alan bölge, Roek tarafından yapılan bir ışıktan koruma duvarı ile çevrelenmiştir. Ancak duvarda çatlaklar, incelmeler meydana geldi ğinden Olmen, içeri sızan hurg silahşorları tarafından yaralanır. Roek de bu kadar büyük koruma duvarı yaptı ğı için bilinci yarı açık şekilde yatmaktadır. Bu yüzden kahramanlarla birlikte gelen Koleun, iyileştirilemez, Zeron tarafından dönü şüm işleminden geçirilir.

Dönü şümün sonunda ortaya ne çıkacağı çocuklar ve hayvanlar için bellidir ancak ruhları birbirinden ayrılmış yetişkin burfen, prom veya insanın neye dönüşeceği bilinmemektedir. Dernas, Perg'den getirilen ölüm döşe ğinde, anneleri, babaları olmayan, bakıma muhtaç çocuklar orada yaşaması uygun olmadığı için iyileştirilmez, dönüştürülür. Bunlar, hunsıb denilen küçük, sevimli yaratıklardır.

Taşıyıcı da buhur kuşlarının dönüştürülmüş şeklidir. Koleun ise işleminin sonunda beyaz bir güvercine dönüşür.

Hurglar, Tılsım Efendileri ve gözcülerle yapılacak büyük savaşa hazırlanmaktadır. Gönüllü on hurg, savaşta yenilmez güç olarak Geryan tarafından birkaç hafta ömre sahip, korkunç yaratıklara dönüştürülürler. Nume, gözcülerin ordusundaki promlarla tanışmaya gittiğinde bir kolunun diğerinin iki katı kalın olma özelliğinden ve ok atmadaki ustalığından tanınır. Efsanevi Okçu büyük ilgi ve saygı görür. Nume, orduyu savaşa hazırlayıp, yeni taktikler geliştirirken Leofold, Guorin ve Nela yanlarına rehberleri Mucit Pertub'u alarak Geryan'ı öldürmek amacıyla yola çıkarlar.

Gözcülerin içinde çok iyi kılıç kullanan Ferian adlı kadın savaşçı aslında Ermira'dır. Ermira, Hunsu'ya açıldığında tekneleri korsanların saldırısına uğrar. Ona sahip olmak isteyen korsana teslim olmayan Ermira işkence görür. Ölüm döşeginde iken Dernat'a getirilerek Olmen tarafından iyileştirilen Ermira burada kalarak savaşçı olmayı yeğler. Çünkü Leofold'u bulsa bile fiziksel yaraları ve geçirdiği psikolojik sıkıntılar yüzünden kaybettiği güzelliğini Leofold'a layık görmemektedir.

Geryan, buz ovada, fırtına ve tipinin içinde bulunan bir kulede yaşamaktadır. Kuleye yaklaştıkları sırada seyahat ettikleri buz kayığından inerek yürümeye başlayan kahramanlar birbirlerini kaybederler. Soğuğa teslim olmak üzere olan Nela'ya bir beyaz güvercin, Koleun, tıpkı Fuoli'de yaptığı gibi rehberlik eder. Koleun, kahramanları buluşturur. Kuleye giren kahramanlar buranın Erdem Tanrısı Edia'ya ait olduğunu anlarlar.

Geryan'ı arayan kahramanlar, üst katta içinde bir rahle ve devasa bir kitap bulunan odaya girerler. Nela, kitabın üzerindeki işaretlerden birine dokunduğunda odanın duvarlarındaki asker rölyefleri canlanır, girdikleri kapı taş duvara dönüşür. Askerlerin komutanı, Bekçilerin Lordu Tosel-on Toren, Nela'ya buradan çıkmak için Edia'nın öğretilerini bilmesi gerektiğini ifade eder. Nela, kitaptaki şekillerin sırrını çözer ve duvarda bir delik açılır. Delikten içeri giren kahramanlar döne döne en üst kata çıkarlar. Yolun sonunda bulunan tavandan sarkan zinciri çeken Leofold ve arkadaşları mermer basamaklı bir merdivenleri çıktıklarında kendilerini saray bahçesi gibi düzenlenmiş; duvarları sarmaşıklarla, zemini yemyeşil çimlerle örtülü, ağaçlar ve çiçeklerle dolu bir odada bulurlar; karşılarında ise Geryan vardır.

Tanıdıkları Geryan'ın aslında ustası Terguin olduğunu, Ersaget'i aramaya gittiklerinde Ersaget'in kitaptan bir cümle okuyarak yarattığı canavarla kendisini baş başa bırakıp, Gorba ile Perg'e geçerek kapıyı kapattığını anlatan Geryan ustasının şahsında herkesten nefret eder. Canavar tarafından büyük eziyet görmüştür. Onu canavardan kurtaran Tılsım Efendisi'ni ve Erdem Tanrısı Edia'yı öldüren Geryan, hurglarla birlikte Tılsım Efendilerini de ortadan kaldırdıktan sonra artık önünde hiçbir engel kalmayacaktır.

Leofold, Geryan'ın üzerine saldırdığı anda duvarlardaki sarmaşıklar tarafından sarılır. Geryan'a hamle yapan Guorin'in de başına aynısı gelir. Geryan, Nela'nın ruhuna ve bedenine sahip olmak için en güçlü acı tılsımını kullanır. Nela, çektiği acıları belli etmeyince Geryan tılsımının şiddetini artırır. Ancak güçsüz düşer. Nela, Gorba ile Geryan'ı öldürür ve yere yıkılır. İlk olarak kendine gelen Leofold, arkadaşlarının nefes almadığını görünce isyan eder. O sırada bir ses duyar. Sesin kaynağına döndüğünde ışıklar içerisinde Merderan'ı görür. Merderan arkadaşlarının ölmediğini söyler ve gerçekleri anlatmaya başlar: Tılsımlar, Perg için çok tehlikeli olduğundan yok edilmeleri gerekmektedir. Merderan bunu Kadim Güçler'e söylediğinde olumuz cevap alır. Kadim Güçler, Tanrılar Savaşı'nda diyarın düzenine müdahale etmişlerdir ve bunu bir kere daha yapmak istemezler. Çünkü o korkunç günlerde yaşanan zulümler; insanların, promların, burfenlerin birbirine yaptığı eziyetler, Kadim Güçler'in fânilere olan sevgisinin zedelemiştir. İsteğini yerine getirmeleri için Merderan'ın bu sevgiyi yeniden canlandırması gerekmektedir. Bütün sınavlar, bu düşünce üzerine kurulur. Kadim Güçler'e Perg'i yaratmalarının doğru bir iş ve onu korumalarının da bir anlamı olduğunu gösterecek şekilde bütün sınavları başarıyla geçen kahramanlar dostluk, cesaret, fedakârlık gibi erdemlere sahip davranışlar sergilerler. Böylece Kadim Güçler'e fânilerin de yaşamaya ve şefkate layık olduğunu ispatlarlar.

Kadim Güçler, bu olaydan sonra diyarlarda çeşitli düzenlemelere giderler. Bütün tılsımların gücü geri alınacaktır, Srenah'ın ölümlülerle kurduğu zihinsel bağlar kırılacaktır, yenileri bulunana kadar Öte Diyarlar'a açılan bilinen bütün kapılar kapatılacaktır. Merderan, bunları söyledikten sonra yok olur, Nela ve Guorin de kendine gelir. Guorin, Leofold'a kim olduğunu sorar. Çünkü Leofold, bu düzenlemeler sonucunda eski görünümüne kavuşmuştur.

Öte yandan gözcüler ile komutanları Erkolen yönetimindeki hurg ordusu arasındaki savaş, Nume'nin stratejileri ve Yueken'in süvarileri içine alan koruma duvarı sayesinde kazanılır. Nume, Erkolen'i öldürür. Ancak son gücünü harcayan Roek için yapılabilecek hiçbir şey yoktur.

Kaleye dönen kahramanlardan Leofold, Ermira'yı görür. Nişanlılar birbirlerine kavuşurlar.

Perg Efsaneleri'nde bilinen, yaşanan gerçek dünya üzerinde varolmayan diyarlarla birlikte varolmayan ırklar, varolmayan dillerle bir kültür, sanat, ekonomi, sosyal, siyasal hayat vücuda getirildiği için tezimizde romanların içinde bulunan bilindik dünya unsurlarına da yer verilerek olağanüstü olanlarla birlikte ele alınmıştır. Bu unsurların ilki mekândır.

3.1.1. Mekânlar

Perg Efsaneleri serisini birinci tür fantastik roman yapan en önemli özelliklerden biri mekândır. Serinin romanlarında evrende varolmayan, yazarın muhayyile gücüyle yaratılmış dünyaların, ülkelerin, şehirlerin, köylerin dağıyla, tepesiyle, deniziyle, nehriyle, deresiyle, ovasıyla, vadisiyle, mağarasıyla, sarayıyla, kalesiyle, şatosuyla, tüneliyle, eviyle vb. yeniden yapılandırılması söz konusudur. *Perg Efsaneleri* serisinde ayrıca harita kullanma tekniği de uygulanmış, mezkûr mekânların haritası yazar tarafından kitaplara konulmuştur. Biz de bu haritayı bir sonraki sayfaya ekledik.

Mezkûr yerleri “Mekânlar” başlığı altında “Açık Mekânlar”: “Diyarlar/Dünyalar”, “Ülkeler”, “Şehirler” “Köyler”, “Adalar” ve “Kapalı Mekânlar”: “Yerleşim Mekânları”, “Kamusal Mekânlar, “Diğer Kapalı Mekânlar” ara ve alt başlıkları altında inceleyeceğiz.

Harita: *Perg Efsaneleri* serisinde mekân olarak kullanılan coğrafya

3.1.1.1. Açık Mekânlar

3.1.1.1.1. Dünyalar/Diyarlar

İnceleyeceğimiz serinin başlığından da anlaşılacağı gibi *Perg Efsaneleri*'nde vuku bulan olayların bir kısmı Perg adı verilen bir dünyada bir kısmı da Perg'den gizli, büyü kapılardan geçilen bir başka dünyada, Öte Diyarlar/Dernat'ta geçer.

Perg'in nasıl oluştuğu veya kurulduğu hakkında bilgi verilmez. Okuyucu, evrende Perg'in var olduğunu baştan kabul eder. Kitap açıldığı andan itibaren kendini Perg'in sonrasında Öte Diyarlar'ın içinde bulan okur, yazar ve kahramanlarla beraber tamamen hayal gücüyle yaratılmış bu dünyaları dolaşmaya başlar.

Perg Efsaneleri ilkinden dördüncüsüne kadar gerek kişilerde gerek uygulamalarda hep hırs ile kanaatin, iyi ile kötünün mücadelesine sahne olduğu için Perg ve Öte Diyarlar kötülerin kötülüklerini, iyilerin iyiliklerini sürdürmeye çalıştığı mekânlar şeklinde sunulur.

Büyülü sözlerden oluşan Tshermon'un Kitabı'nı okudukça dehşetengiz canavarlar yaratan ve savaşlarda bu canavarları kullanarak Perg'in tek hâkimi olmak isteyen Lort Asuber'in şatosunun bahçesindeki yaratıklarına şefkatle bakarak söyledikleri, bir bakıma Perg'in sınırlarını da çizmektedir. "Acele etmeyin güzellerim... Zamanı gelince kendinizi tüm Perg'e göstereceksiniz. Kimse buna engel olamayacak. Size Irsal'dan Trayfor'a kadar herkes hayran kalacak."⁴

Lort Asuber'in hırsı yüzünden Perg'de süren kargaşa ortamı dışında bu dünyanın bazı coğrafi özelliklerinden de genel anlamda bahsedilir.

Irsal'dan Treyfor'a kadar Perg; büyücüleriyle, tanrılarıyla, çeşitli ırklardan oluşan halkıyla sürekli mücadele içinde olan bir dünyadır ve bu mücadelenin ayrıntıları Perg'i oluşturan diğer coğrafi mekânlarda vuku bulur. Perg'in ülkeleri, şehirleri, köyleri, adaları bütün güzelliği ve çirkinliğiyle aşağıda vereceğimiz alt başlıklarda daha net bir görünüm arz eder. Bu mekânları ayrıntılarıyla incelemeden önce aşağıda ele alacağımız Perg hakkında anlatılanlar bu dünya ile ilgili genel anlamda bilgi sahibi olmamızı sağlar.

Perg'le ilgili ilk bilgiler roman kahramanlarından Büyücü Geryan aracılığıyla verilir.

"Kadi'nin savaşçı insanlarını, Gurdal'ın haftalarca süren bahar şenliklerini, Hertug'un şanlı donanmalarını, Fuoli'nin eski âdetler üzerine yaşayan bataklık yaratıklarını, Ert Gölü'nün iki yakasını birbirine bağlayan devasa köprüleri, Dört Ada'nın kibirli büyücülerini, Altıf'taki güzeller güzeli Merderan Heykeli'ni, Uzroy'un tek ayaklı, şahane sesli Buhur kuşlarını ve daha nicelerini. Omnif'te düzenlenen gençlik turnuvalarını anlatırken heyecandan yerinde duramadı. Ayağa fırlayıp onlarca yarışmayı tek tek tasvir etti. Lusati'nin en dokunulmaz varlığının, Rhuk ağacının geceleri ıslık ıslık parlayan büyülü dallarını anlatırken ise bu benzersiz güzelliği hatırladığı için gözleri doldu."⁵

⁴ Barış Müstecaplıoğlu, **Perg Efsaneleri 1: Korkak ve Canavar**, İstanbul, Metis Yayınları, 2002, s. 130.

⁵ **A.e.**, s. 169, 170.

Görüldüğü gibi Kadi, Fuoli, Gurdal, Hertug, Dört Ada, Uzroy, Omnif, Altif gibi çeşitli ülke ve şehirlerin kendine has nitelikleriyle Perg, gerçek dünyadan oldukça farklı ve özeldir. Bunların her biri ayrı ayrı kendi kategorisi içerisinde ele alınacaktır.

Perg Efsaneleri serisinde Turayfor'da yaşayan Orsen Katmebli,⁶ Ais Dhonefli,⁷ Oregtorn Derouludur.⁸ Ancak Katmeb, Dhonef, Doreu bir daha ne serinin diğer romanlarında ne de kitabın başında bulunan haritada yer alır. Mezkûr açık mekânları bir zamanlar Perg'in birer parçası olduğu için burada vermeyi uygun gördük.

Perg'in halkını insan, prom, burfen, hurg ve dezdomet adı verilen çeşitli ırklar oluşturmaktadır.

Perg'deki tek deniz Mavi Hunsa'dır. Hunsa'da efsane gemi Durkgador'la seyahat eden kahramanlar, bu denizde muhteşem bir manzara ile karşılaşır. Kahramanlar, yüzen bir adayı andıran, görkemli Durkador'un genişliğinde, en yüksek direğinin uzunluğundaki Hunsa'nın Kanatları'nı görürler. Roman kahramanlarından Kaptan Korman'ın söylediği gibi "Sanki Hunsa her an havalanıp uçacak"⁹ gibidir.

Perg'den çok az kişinin bildiği kapılardan geçilerek ulaşılan Öte Diyarlar/Dernat, yukarıda da söylediğimiz gibi *Perg Efsaneleri*'ne konu edilen bir başka dünyadır. Serinin ilk kitabı *Korkak ve Canavar*'da Öte Diyarlar, okuyucunun ilgisini ve merakını cezbedecek şekilde anlatılır. Son kitap *Tanrıların Alfabesi*'nin çok büyük bir kısmı Dernat'ta geçtiği için Dernat'la ilgili ayrıntılar bu eserde aktarılır. *Korkak ve Canavar*'da Perg'de yaşayanların veya bir süre orada bulunanların Öte Diyarlar'a bakışı, onu algılayışı da iki dünya arasındaki farklılıkları bir nebze olsun vermektedir.

Başbüyücü Tergurin'in söylediğine göre Öte Diyarlar, iyilikle dolu olmayan ancak iyileştirilemeyen hastalıklara, önlenemeyen kuraklıklara deva olacak, toprağın bereketini arttıracak kayıp büyülerin bulunduğu yerdir.¹⁰

⁶ A.e., s. 238.

⁷ Barış Müstecaplıoğlu, **Perg Efsaneleri 2: Merderan'ın Sırrı**, İstanbul, Metis Yayınları, 2002, s. 72.

⁸ Barış Müstecaplıoğlu, **Perg Efsaneleri 3: Batakılık Ülke**, İstanbul, Metis Yayınları, 2003, s. 53.

⁹ A.e., s. 47, 50.

¹⁰ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 67.

Dernat'ta büyü gücü etkisiz hâle gelir. Nitekim Tergurin ve Ersaget, başbüyücü olmalarına rağmen Öte Diyarlar'da bütün büyü güçlerini kaybederler.¹¹

Dernat'ın bir diğer özelliği de zamanın akışı, üreme ve yaşlanma ile ilgilidir. Dernat'ta kimse yaşlanmaz, çocuklar ise büyümmez. Orada yalnızca hayvanlar çoğalabilir.¹²

Yüzyıllardır Öte Diyarlar'da yaşayan ve çeşitli unvanlara sahip kişilerin bu mekân hakkındaki hükümleri de bize Öte Diyarlar'ın nasıl bir yer olduğunu hakkında bilgi vermektedir. Öte Diyarlar, Tanrı Hiver tarafından "sıkıcı"¹³ bulunur. Prom Nume bu mekândan "ıssız, sıkıcı, lanet yer" şeklinde söz eder.¹⁴ Tılsım Efendileri'nden Zeron'a göre ise Öte Diyarlar, "zamanın kendine göre aktığı, yaşlanma denen illetin olmadığı topraklar"dır.¹⁵

Öte Diyarlar, Perg'den büyüktür. Orada bilinmeyen bir yeri dolaşarak bulmak neredeyse imkânsızdır. Örneğin Nume, yüzyıllardır Öte Diyarlar'da yaşamasına rağmen ne o Tılsım Efendilerini ne de Tılsım Efendileri Nume'yi görmüştür.¹⁶

Öte Diyarlar'ın sakinleri sıradan varlıklar değildir. Bunların bir kısmı Tanrılar Savaşı'na katılan tanrılar, savaşta ön plana çıkanlar, özellikle hurg ırkıdır ve Öte Diyarlar'a Kadim Güçler tarafından sürülmüşlerdir.¹⁷ Sürülen bir başka topluluk Perg'deki Bordel Köyü halkıdır. Lanetlenen köylüler bir sabah kalktıklarında kendilerini bu mekânda bulurlar.¹⁸ Yani Öte Diyarlar bir bakıma sürgün yeridir. Ancak Dernat'a kendi rızaları ile gelenler de vardır. Bunlar, Perg'de kimsenin eline geçmemesi için bütün tılsımları toplayan Tılsım Efendileri, onları ve tılsımları korumaya adanmış gözcülerdir.¹⁹

Denat'ta yaşayan tanrıların, ırkların dışında bu mekâna has varlıklar da söz konusudur. Bunlardan biri Perg'deki kimsesiz çocukların Öte Diyarlar'da

¹¹ A.e., s. 69, 70.

¹² Barış Müstecaplıoğlu, **Perg Efsaneleri 4: Tanrıların Alfabeti**, İstanbul, Metis Yayınları, 2005, s. 27.

¹³ A.e., s. 230.

¹⁴ A.e., s. 150.

¹⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 38.

¹⁶ A.e., s. 77, 78.

¹⁷ A.e., s. 39.

¹⁸ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 180.

¹⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 38.

geçirdikleri dönüşüm işleminden sonra ortaya çıkan hunsıblardır.²⁰ Diğeri sadece gündüz görebilen, hassas burunları sayesinde gece avlanabilen, kendilerini buldukları ortamdan soyutlayabilen Gerf kedileridir.²¹ Gerf kedilerinden başka karşımıza çıkan diğeri bir varlık parmaklıkları yerden on adam boyu yüksekliğe çıkabilen su sütunlarından meydana gelen kafesi ve sudan korkusu yüzünden dışarı çıkamayan oldukça iri ve sevimli bir yaratıktır.²² Diğeri ise dev kelebek,²³ sırtında ve midesinde dörder yüzgeç bulunan periperlerdir.²⁴ Bu varlıklar “Kahramanlar” başlığı altında ayrıntılı şekilde ele alınacaktır.

Dernat’la ilgili verilen yukarıdaki bilgilerden sonra kahramanlar aracılığıyla ilk defa bu mekâna gireriz. Öte Diyarlar’a geçişin nasıl olduğunu, coğrafi özelliklerini, orada yaşayanları ve yaşayış sebeplerini vb. bu vesile ile öğreniriz.

Perg’de kaos ortamının oluşmasına sebep olan Tshermon’un Kitabı’nı etkisiz hâle getirmek isteyen kahramanlar, Kruzeran’daki Bilge Tanrı Hiver’in tapınağında bulunan Hiver’in heykelinin göğsünden içeri girer ve hızla aşağı düşmeye başlarlar.²⁵ Kahramanlar Perg’den Öte Diyarlar’a ikinci kez farklı bir yolla, boyut kapısının açık kaldığı saniyeler içinde Taşıyıcı denilen uçan bir araçla geçerler.²⁶ Öte Diyarlar’a her iki geçişte de kahramanlar artık bambaşka bir dünyaya ait açık mekânlarda çeşitli maceralar yaşarlar. Kapalı mekânlar ise kendi başlığı altında incelenecektir.

Öte Diyarlar’da kahramanların geçtikleri yollar üzerinde pek çok açık mekân ile karşılaşırız. Bunlardan ilki yalnızca iki kıyıyı değil aynı zamanda iki diyarı da birbirine bağlayan ancak şimdi tahtadan bir yıkıntı görünümü arz eden köprüdür.²⁷ Diğeri, bilinmezlerle dolu, toprağında ve dallarında tek bir yaşam belirtisi olmayan, ıssız, garip ve iç karartıcıdır ormandır.²⁸ Ormanın özelliklerinden biri de içinde şifalı otların bulunmasıdır.²⁹ Ormanın dışında da uçsuz bucaksız izlenimi veren, ormanın sık ağaçlıklı olmasına karşın tek bir çalıya sahip olmayan, “Parmak

²⁰ A.e., s. 28.

²¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 171.

²² A.e., s. 249.

²³ A.e., s. 228.

²⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 115.

²⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 138.

²⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 180.

²⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 140.

²⁸ A.e., s. 153.

²⁹ A.e., s. 173.

yüksekliğinde, kupkuru bir çimen örtüsüyle tamamen kaplı³⁰ bir vadi yer almaktadır. Bir diğer ormanda ise hurgların karakolları vardır.³¹ Bu ormanda ayrıca truni adı verilen ağaçlar da bulunmaktadır.³²

Açık mekânlar içinde ele alacağımız diğer yer, hurgların kampıdır. Hurgların seçme savaşçıları, kampın ortasında yer alan altıgen şeklindeki geniş alanda toplanırlar. Meydanın zemini topraktır ve kenarlardan birinde önemli seyirciler için yüksek sütunlar üzerinde yükselen, süslü merdivenlerle çıkılan oturma yerleri vardır.³³ Yollar taş döşelidir.³⁴ Kamptaki çadır ve kulübelerin yanında ise dört katlı evler de vardır.³⁵

Tılsım Efendileri'nin ve hurgların ordusu Öte Diyarlar'da geniş ve boş bir ovada karşı karşıya gelir. Savaşın ilerleyen zamanlarında ovanın koyu kahverengi toprağı kızıla ve maviye boyanır.³⁶

Öte Diyarlar'a ait bir başka coğrafi mekân Bilge Kuş Srenah'ın zirvesinde uyuduğu, fazla dik olmayan ve pek çok girintiye sahip dağdır.³⁷

Hiver'in şatosunun üst katında ise “göz kamaştırıcı güzellikte, masmavi bir gökyüzüyle çevrelenmiş, her yanı meyve ağaçlarıyla bezenmiş bir bahçe” belirir. Bahçenin dallarının arasından çıkan dev kelebek ve mekânın olağanüstü özellikleri kahramanlar üzerinden anlatılır:

“Gözlerini kelebekten ayırmadan yürümeye başladılar. Yollarını kesen ağaç dallarını itmek için ellerini uzattıklarında onları hayretler içinde bırakarak kendi kendilerine iki yana açılıyorlardı. Guorin, diğerlerinin fark etmediği bir şeyi daha şaşkınlıkla fark etti. Yerdeki çiçekler üzerlerine basmalarına ramak kala toprağın içine girip saklanıyor, ayakları uzaklaştığı zaman ise yeniden toprağın dışına çıkıyorlardı.”³⁸

Dernat'ta bulunan açık mekânlardan bir başkası kahramanların Büyücü Geryan'ı bulup yok etmeye karar vermelerinin ardından gündeme gelir. Geryan'a

³⁰ A.e., s. 153.

³¹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 73.

³² A.e., s. 51-55.

³³ A.e., s. 108.

³⁴ A.e., s. 109.

³⁵ A.e., s. 110.

³⁶ A.e., s. 185.

³⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 211.

³⁸ A.e., s. 228.

ulaşmak için Öte Diyarlar hakkında daha fazla bilgiye ihtiyaç duyan kahramanlara bu bilgiyi Tılsım Efendisi Zeron verir:

“Öte Diyarlar’ın doğası Perg’e pek benzemez... Kuzeye doğru gittiğinizde, karargâhı çevreleyen ormanın bitiminde, göz alabildiğince uzanan, buzla kaplı bir ova vardır. Ormanda hava her zaman ılık olduğu hâlde bir adım ileri gidip ovaya çıktığınız anda ilikleri donduran bir soğuk hissedersiniz. Orada hiç kesilmeyen kış rüzgârları eser. Geryan, buz ovanın doğuda ormanla bulunduğu yerde, görkemli bir kulede kalıyor. Galiba hurglar onu yeni efendileri için inşa ettiler. Etrafı güçlü kar fırtınaları ile korunan, yüksek bir kule bu. Fırtınaların ne kadarı buz ovaya özgü ne kadarını Geryan yarattı bilemiyorum, ama uzaktan bakıldığında aşılmaları oldukça zor görünüyormuş. Karargâhın dışında, kendi âleminde yaşayan bir mucidimiz var, yaptığı garip bir araçla kuleye yaklaşmış baktı. Anlattıklarına bakılırsa ova boyunca hurg devriyelerine rastlamamış pek... Kuleye doğudaki ormanlardan gitmek de mümkün, ama o zaman hurg ordusunun içinden geçmeniz gerekir. Bunu kesinlikle tavsiye etmem. Adım başı devriye koymuşlardır. Belki devriyeleri alt edersiniz, ama konuştuğumuz gibi bunun sürpriz bir saldırı olması lazım. Geryan durumun farkına varırsa hiç şansınız kalmaz... Kulenin içinde olanlar konusunda ise hiçbir fikrimiz yok... Gönderdiğimiz ekiplerin geri dönmemesine bakılırsa pek eğlenceli bir yer olmasa gerek.”³⁹

Seyrekleşen rudy ağaçlarının ardında uçsuz bucaksız, bembeyaz ve kıpırtısız bir denizi andıran buz ovanın insan eliyle yapılmış gibi tek bir yükseltisi yoktur. Ufukta dalgalanan kar fırtınası çok yoğundur.⁴⁰

Öte Diyarlar’da Geryan’ın yaşadığı kuleden başka yapılar da vardır. Bu yapılardan üçü tapınaktır. Yukarıda bahsettiğimiz vadinin sonunda şatoya benzeyen, inanılmaz boyutlarda Bilge Tanrı Hiver’in tapınağı bulunmaktadır.⁴¹ Yüksek kayalarla çevrelenmiş bir çukurun içinde kurulu diğer tapınak Savaş Tanrısı Tshermon’a aittir.⁴² Öte Diyarlar’da karşımıza çıkan son tapınak Erdem Tanrısı Edia’nındır.⁴³

Dernat’taki bir başka yapının taştan ve tahtadan yapılmamış pürüzsüz duvarı, ufak bir giriş haricinde tam bir daire çizen duvarın girişinde yapı ile tezat teşkil edecek şekilde tahtadan, sıradan bir kapısı vardır. Başkahramanlardan Bekçi/Leofold’a göre “Sanki duvarlar başka biri, kapı başka biri tarafından

³⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 82.

⁴⁰ **A.e.**, s. 100.

⁴¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 170.

⁴² **A.e.**, s. 262-263.

⁴³ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 155.

yapılmış”tır.⁴⁴ Kapı açıldığında ise içinde derme çatma kulübelerden oluşan bir köy, Lanetliler Köyü, görünür.⁴⁵

Bahsedeceğimiz son yapı Tılsım Efendileri ve gözcülerin içinde yaşadığı kaledir. Bu kale, Tılsım Efendileri’ni yok etmeye çalışan Büyücü Geryan ve onunla iş birliği yapan hurglardan korunabilmek için Tılsım Efendileri’nden Roek’in tılsım gücüyle yaptığı, karargâhın bulunduğu kaleyi, gözcü kamplarını ve çevredeki epeyce bir toprak parçasını içine alan ışıktan koruma duvarı ile çevrenmektedir. Yarı küre şeklindeki ışıktan duvar dışarı çıkmayı engellemez, içeri sızmayı olanaksız hâle getirir.⁴⁶ Tapınaklar, Lanetliler Köyü, kale kendi başlıkları altında ayrıntılı şekilde incelenecektir.

Kendisi tamamen fantastik bir dünya olan Öte Diyarlar’ın içinde hayali mekânlar da yer alır. Kahramanlardan Leofold, Srenah tarafından kendisine gösterilen hayallerle sınanır. Sözü ettiğimiz hayali mekânlardan ilki kahramanların Hiver’in heykeline dokunduktan sonra içine düştüklerinden daha çılgın ve hızlı akan, başı, kaynağı olmayan bir nehirdir. Nehrin üzerinden geçmek için atlayan Leofold düştüğünde suyun serinliği yerine toprağın sertliğiyle karşılaşır. Bir anda toza dönüşen nehrin yerini yüzyıllardır tek bir damla düşmemiş nehir yatağı alır.⁴⁷

Leofold’un karşılaştığı diğer hayali mekânın tasviri ise şöyle yapılır:

“Çevresine şaşkınlıkla bakındı. Bir yandan gördüklerinin gerçek olmadığını biliyor; diğer yandan neyin bundan daha gerçek olabileceğini düşünüyordu. Ürkek adımlarla yürümeye başladı. Bacaklarına sürtünen rengârenk çiçeklerin dokunuşu, bahçenin dört köşesinden yükselen olağanüstü güzellikte kokular onu öylesine hayran bırakmıştı ki bunun bir rüya olmasını aklı almıyordu. Gök, başının üzerinde masmaviydi. Bembeyaz kuşlar bu maviliğin içinde neşeyle dans ediyordu. Etrafında uçuşan kelebekler, biraz ilerisinde ona hiç korkmadan bakan şahane ceylan ruhunu mest etmişti. Yürüdükçe kulağına bir şelalenin sesi çarpmaya başladı. Heyecanlandı. Nicedir bir şelale görmediği için adımlarını sıklaştırdı. Birkaç dakikalık zevkli bir yolculuğun ardından ise yemyeşil bir tepeden aşağı gürültüyle akan şelaleyi büyük bir mutlulukla buldu. Şelalenin döküldüğü ufak gölden ince bir dere başlıyordu. Derenin suyu öylesine temizdi ki dibindeki kum ve pırlıtlı taşlar hemen yanındaymış gibi görünüyordu.”⁴⁸

⁴⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 158.

⁴⁵ **A.e.**, s. 160.

⁴⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 44.

⁴⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 208, 210.

⁴⁸ **A.e.**, s. 214.

Öte Diyarlar'a geçen kahramanların başından geçen olaylar sırasında kullandıkları açık mekânlar görüldüğü gibi çok da göze hitap etmemektedir. Estetik açıdan dikkat çekenler de ya bir tanrıya aittir ya tanrılar ya da sıra dışı güce sahip Srenah aracılığıyla oluşturulmuştur.

Öte Diyarlar ya da Dernat'a ilginç yollarla, heykelin içine girerek veya boyut kapısının açık olduğu saniyeler içinde geçilebilmektedir. Dernat, açık mekânlarının görünen yüzleriyle Perg'den çok da farklı değildir. Ancak bu mekânların başlarındaki sıfatlar Dernat'ın Perg'den ayrılan özelliklerinin birer ifadesidir: Delice ve hiçbir insanın karşı koyamayacağı şekilde akan nehir, iki diyarı birbirine bağlayan köprü; bilinmezlerle dolu, ıssız, iç karartıcı orman, Lanetliler Köyü, Lanetliler Köyünü'nü çevreleyen, hiçbir ırk tarafından yapılması mümkün olmayan duvarlar, hayali nehir, hayali cennet gibi bahçe, Bilge Kartal Srenah'ın zirvesinde uyuduğu dağ, buz ova vb.

Perg'de yaşayanların aksine Dernat'a sürülen tanrılar, hurg ırkı, kendi istekleriyle gelen Tılsım Efendileri ve gözcüler, hunsıblar, Gerf kedileri, kafesteki yaratık, dev kelebek, periperler bu dünyanın sakinleridir.

Öte Diyarlar, karmaşa açısından Perg'den çok da başka değildir. Burada da iyilik ve kötülük uğruna verilen savaş ön plandadır. Serinin son romanı *Tanruların Alfabeti*'nde Kadim Güçler'in cezalandırdıklarını Perg'den sürdüğü Öte Diyarlar'a açılan bütün kapılar yine aynı güçler tarafından kapatılır. Bu da yeni bir kapı bulunana kadar Perg'den veya Perg'e gidiş gelişlerin çok uzun bir süre yapılamayacağı anlamına gelmektedir.⁴⁹ Ayrıca kendi zaten tamamen muhayyile ürünü olan Dernat'ta Leofold'un karşısına hayali mekânların çıkarılması da dikkate değerdir.

Buraya kadar romanlardaki açık mekânları içine alan Perg ve Öte Diyarlar'ın anlatıldığı akış sırasında bu dünyaların genel özellikleri belirtilmiştir. Perg ve Dernat'a ait coğrafi bölümlenmelerden oluşan ülkeler, şehirler, köyler ve adalar daha kuşatıcı şekilde aşağıda kendi başlıkları altında ayrı ayrı ele alınacaktır.

⁴⁹ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 225.

3.1.1.1.2. Ülkeler

Perg Efsaneleri'nin birinci romanı *Korkak ve Canavar*'da karşımıza çıkan ilk ülke Kadi'dir. Kadi; Sertuk, Nios adlı köyleri, Gurç Dağı ve buradaki lanetli tüneli, Berham Tepeleri, Pasrek Düzlükleri, Kısmen Vadisi ve Yumhor Ormanı ile oldukça zengin bir açık mekândır. Verilen haritada başka mekân isimleri olmasına karşın yukarıda belirttiğimiz yerler, roman içinde aktif olarak kullanılmıştır.

Kadi'nin doğal yapısı içinde bulunan bir açık mekân Yumhor Ormanı'dır. Orman, büyük ve ıssızdır, tertemiz suların aktığı derelerle ve meyve ağaçlarıyla doludur.⁵⁰ Ormanın denize uzanan kısmı ise görkemli gövdelere sahip truni ağaçlarıyla kaplıdır. Orası ise hakkında çeşitli efsanelerin anlatıldığı, promların ve insanların uzak durmaya çalıştıkları tekinsiz bir yerdir.⁵¹ Yumhor Ormanı'nda pek çok şifalı ot da bulunur.⁵²

Kadi'nin diğer açık mekânlarından Gurç Dağı'nın eteklerinde uzanan Kısmen Vadisi⁵³ ve Berham Tepeleri⁵⁴ yönetimini ele geçirmek isteyen lortlar arasındaki savaşların vuku bulduğu yerlerdir.

Korkak ve Canavar'da söz konusu edilen ikinci ülke Kruzeran, haydutlar diyarı olarak bilinir. Leofold, Perg'in hemen her yerini gezen Geryan'dan kendilerine Kruzeran'dan bahsetmesini istemesi üzerine Geryan bu ülke ile ilgili şunları söyler:

“Kruzeran'da savaş olmaz. Çünkü bir yönetim yok. Birbirlerini yerler o kadar. Aslında çok güzel bir ülkedir. Birkaç dağı saymazsak dümdüzdür ve büyük bir kısmı ormanlarla kaplıdır. Bir ucundan diğerine akan Hertuh Nehri tarafından ikiye bölünür. İki zengin ülkeye sınırı vardır. Bu ülkeler Kruzeran'ın sakinlerinden korunmak, ama daha çok kendi haydutlarının oraya kaçmasını engellemek için sınır boyunca gözetleme kuleleri ve karargâhlar bulundurur. Denizden geliş gidişi ise hiçbir güç engelleyemez.”⁵⁵

Guorin, Kruzeran'da insanın karşısına çıkan birinin haydut değil ise kaçak olduğunu duyduğunu, bunun doğru olup olmadığını sorduğunda Geryan şöyle cevap verir:

⁵⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 39.

⁵¹ *A.e.*, s. 40, 41.

⁵² *A.e.*, s. 60.

⁵³ *A.e.*, s. 16.

⁵⁴ *A.e.*, s. 51.

⁵⁵ *A.e.*, s. 77.

“Aslında hayır. Eskiden oraya yerleşmiş ve haydutlar her yeri istila edince bile kalmayı tercih etmiş tek tük insanlar olduğunu biliyorum. Zengin olmadıkları için korkmaları da gerekmiyor. Komşu ülkeler Gurdal ve Omnif sınırların güvenliğini sağlayana kadar orada tam bir kargaşa hüküm sürüyordu. Ama uzun süredir hâkimiyet korsanların elinde. Orada uzun zamandır yaşayanlar için güvenli bir yer olduğu bile söylenebilir. Korsanlar genellikle Kruzeran’ın içlerine karışmazlar. Onların derdi açık denizlerdeki ticaret gemileridir.”⁵⁶

Kruzeran’nın coğrafi yapısını belirten Hertuh Nehri, birkaç dağ dışında yükseltiye sahip olmaması, ormanlık kısmının epey bir bölümünü kaplaması, komşu ülkeler Gurdal ve Omnif’le ilişkileri, yönetimin korsanların elinde olmasının dışında Kruzeran’da her ırkın temsilcisi de bulunmaktadır. Bunlar, her ırkın haydutlarını temsil etmektedirler.⁵⁷

Kruzeran, yukarıda belirtilenlerden başka daha pek çok özelliği de bünyesinde barındırmaktadır. Bunlardan ilki Kruzeran’daki Groh Dağı’nın eteklerinde “fare yuvası” gibi pek çok mağarandan birinin duvarında Öte Diyarlar’a açılan bir kapısının bulunmasıdır.⁵⁸

Groh Dağı’nın eteklerindeki bir diğer açık mekân, içinde meyve ağaçları olan Gurdet Ormanı’dır.⁵⁹ Ormanla ilgili daha fazla bilgi yazarın ağzından aktarılır: “Kruzeran’ın batısını kaplayan Gurdet Ormanı çoğu zaman ıssızdır. Sık yaprakların arasından süzülen gün ışığı, nadiren değerini bilecek birini aydınlatır. Bazen yolunu kaybetmiş bir gezgin ya da haydutlardan kaçmış bir zavallı buraya sığınır.”⁶⁰

Kadili olan ve Kruzeran’a gelen kahramanlar her iki ülkeyi Yumhor Ormanı ve Groh Dağı aracılığıyla karşılaştırırlar: Ormanın ağaçları Kadi’dekilerden farklı olmadığı gibi toprağı ve suyu da yabancılik hissi vermemektedir.⁶¹ Groh Dağı, Kadi’deki ufak tepelerle, Berham Tepeleriyle bile boy ölçüşemeyecek derecede büyük ve görkemlidir.⁶²

Kruzeran’daki açık mekânlardan bir başkası korsanlar yatağı limandır. Liman, ülkedeki gücü oldukça fazla olan Korsan Pertub’un ismini taşır: Pertub’un

⁵⁶ A.e.

⁵⁷ A.e., s. 102.

⁵⁸ A.e., s. 67.

⁵⁹ A.e., s. 68.

⁶⁰ A.e., s. 134.

⁶¹ A.e., s. 81.

⁶² A.e., s. 82.

Limanı. Buraya içindekilerle birlikte esir alınan ticaret gemileri getirilir. Liman, dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı hazırlıklıdır:

“Buraya saldırmaya hiçbir güç cesaret edemezdi. Koya aynı anda en fazla birkaç büyük gemi girebilirdi. Duvarın hemen arkasındaki dev mancınıklar ise onları hiç zorlanmadan denizin dibine gömerdi. Arkalarındaki sık ağaçlıklı orman yalnızca yaya askerlerin, o da topluca olmamak şartıyla, geçmelerine izin verirdi. Böyle bir saldırı ise duvarları aşmadan adamları tarafından kolayca püskürtülürdü. İçeri sızmayı ya da dışarı kaçmayı deneyecekler karşı duvar dipleri meşalelerle aydınlatılmıştı. Özellikle karanlık bırakılan bazı kısımlar ise zehirli yılanlarla dolu çukurlardan ayı kapanlarına kadar türlü tuzaklarla doluydu. Kısacası saldırılardan bıkan Durslu ya da Hertuglu tüccarların kalkışabileceği her türlü oyuna hazırlıklıydılar.”⁶³

Limanın kulelerinde nöbetçiler vardır ve duvarların üzerindeki kulübelerin sayısından burada küçük çaplı bir ordunun barındığı anlaşılmaktadır.

Pertub’un Limanı’nda savaşan iki grup Kruzeran’ın bir bakıma portresini de çizmektedir.

“İki kalabalık haydut çetesi herhangi bir sebepten birbirine girmişti. Aralarında zırh giymiş atlılar da vardı. Uçuşan mızraklar, savrulan kılıçlar ve toprağı kızıla boyayan kan, Kruzeran’ın gerçek resmini çiziyordu. Burası canına susamamış hiçbir sıradan insan için yaşanacak yer değildi.”⁶⁴

Pertub’un Limanı’nda dolayısıyla Kruzeran’daki ilk yapı, üzerinde kartal heykelleri ve içinde bir zindan bulunan binadır.⁶⁵ Diğer ise büyüye ihtiyaç duymayan ve her zaman açık olan kapının⁶⁶ yer aldığı bir kulübedir.⁶⁷ Bu kapalı mekânlar kendi başlıkları altında ele alınacaktır.

Perg’de bulunan üçüncü ülke Fuoli’dir. Nam-ı diğer Bataklık Ülke. Fuoli’de yaşayan, oranın yerlisi olan ırklar ise burfenler ve dezdometlerdir.

Fuoli hakkındaki ilk kısa bilgiler *Korkak ve Canavar*’da yer alır. Fuoli’de varlığı daha sonra keşfedilen vahşi kabilelerin dışında insan olsun prom olsun herkes Pergce konuşur. Bu kabileler Fuoli’de yaşar, Fuoli ise Perg’in öbür ucundadır.⁶⁸

⁶³ A.e., s. 88, 89.

⁶⁴ A.e., s. 104.

⁶⁵ A.e., s. 89.

⁶⁶ A.e., s. 87.

⁶⁷ A.e., s. 134.

⁶⁸ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 78.

Fuoli hakkında verilen bir başka bilgi orası ile ilgili çok az şey bilindiğinin kanıtıdır. Pertub'un çoğu ölmekte olan esirleri için Fuoli'deki kabilelere avuçla elmas vermektedir. Buna şaşırın Geryan'a cevap Erilat'tan gelir:

“Pertub uzun zamanadır Fuoli'ye insan pazarlıyor. Oradakiler bu köleleri ne yapıyor bilmiyorum. Ama oraya götürülen kimsenin geri döndüğünü duymadım. Elmasları nereden bulduklarını da sorma. Fuoli hakkında kim ne biliyor ki zaten!”⁶⁹

Kahramanlar Fuoli'ye varmadan bu gizemli ülke ve ırkı hakkında Durkgador'un kaptanı Korman aracılığıyla bilgi sahibi olmaya başlarız.

Korman daha önce Fuoli'ye gitmemiştir. Fuoli hakkında bildikleri korsanlardan duydukları ile sınırlıdır:

“Fuoli, nam-ı diğer Bataklık Ülke, Hunsu'nun bir köşesinde, yalnız başına duran bir ada. Ona bu ismi boşuna vermemişler. Üçte biri bataklık, üçte biri ise çamura benzeyen yapış yapış bir bulamaçla kaplı. Bataklık bazen bir gemiyi yutabilecek kadar derin olabiliyor. Belli bölgelerde yoğunlaşmakla birlikte çamurun arasına da karışmış. Bu yüzden gözünü açık tutmak, bastığın yere dikkat etmek gerekiyor. Çamurla arasında az da olsa bir renk farkı var. Bataklık biraz daha açık, sarıya çalan rengiyle ayırt edilebiliyor. Ama gece çöküp etraf karardığında, eğer ayağın hâlâ sağlam bir zemindeyse, oradan ayrılmaman en iyisi derler.

Bitki örtüsü de kendine özgü. Bataklık ağaçları ve bazı yerlerde bildiğimiz sazlıklar varmış. Alışık olduğumuz orman hayvanlarına, kurtlara veya Geyfor ayılarına pek rastlanmıyor. Ama onlardan çok daha tehlikeli yaratıklara barınak olduğu söyleniyor.

Fuoli'ye yerleşmiş promlar ya da insanlar olduğunu hiç duymadım. Sadece oranın yerlileri, burfenler var. Burfenler hakkında bildiklerim de Bataklık Ülke hakkında bildiklerim kadar. Garip âdetleri, alışkanlıkları varmış. Bu âdetlere bağlılıkları yüzünden çok cazip tekliflere rağmen federasyona katılmayı reddettiler. Anageh ve Telinos isminde iki şehre bölünmüşler.”⁷⁰

Fuoli'nin üçte biri bataklık, üçte biri çamur, geriye kalan üçte birlik kısmında ise Tabu Dağlar vardır. Fuoli'nin tek sert zemini olan sıradağlar adını yüzyıllar önce burfen ataları tarafından konulmuş bir yasaktan almaktadır. Nedeni bilinmemekle beraber burfenler bu dağlara asla adımlarını atmazlar.⁷¹ Daha sonra öğreneceğimiz gibi yaratıklar veya Tabu Dağlar hakkında anlatılan efsane bu dağlarda yüzyıllardır yaşayan Fuoli'nin en eski ırkı dezdometlerle alakalıdır. Tabu Dağlar'daki mağaraları Tanrılar Savaşında daha eski bir tarihte mesken tutan dezdometler, burfenlerin ataları

⁶⁹ A.e., s. 101.

⁷⁰ A.e., s. 56, 57.

⁷¹ A.e., s. 58.

ile yaptıkları anlaşma gereği bataklıkta inmezler, dağa silahlı çıkan herkesi düşman kabul ederler.⁷²

Tabu Dağlar'ın eğimi azdır, bazı yüzünde fazla ağaç yokken bazı yüzünde truni ağaçları sıklaşmaktadır, dağın ön çuka yapısal özelliği ise yalçın kayalardır.⁷³ Bazen kayaların ardından görünüp kaçan tavşanlar dışında dağ oldukça ıssızdır. Dağda ağız geniş, içi karanlık olanların yanında irili ufaklı onlarca mağara vardır.⁷⁴

Yazar, Fuoli'yi yalnızca anlatılanlarla değil karşılaştığında nefesini tutan kahramanlardan Guorin'in gözlerinden de nakleder:

“Bataklık Ülke karşısındaydı.

Onun hakkında söyleyebileceği ilk şey, kasvetli olduğuydu. Zemini oluşturan sazlıklardan dalları birbirine girmiş, zayıf, hastalıklı ama oldukça uzun ağaçlara kadar her yan soluktu. Bunda belki henüz tamamen kalkmamış olan sabah sisinin de etkisi vardı ama içinden bir ses, Fuoli'nin normalde de pek farklı görünmediğini söylüyordu. Gözüne küçük bir kulübe dahi çarpmamıştı. Hiç hayat belirtisi yoktu. Bir insan, prom ya da burfen olma ihtimali bulunan herhangi biri de. Ormanın seyrek ağaçları arasında dolaşan veya gökyüzünde kanat çırpan bir hayvan bile görünmüyordu. Tek kelimeyle ıssızdı. Tabii eğer sazlıkların altındaki balçığın ya da o meşhur bataklığın sakladığı bir şey yoksa.

Gözlerini kısarık sisin içinde bir hayal gibi yükselen ağaçların ardını görebilmek istercesine umutsuzca baktı. Korman'ın kaptan köşkünde ona söylediği cümle aklına gelince ürperdi. Yalnızca kendisinin duyabileceği bir sesle bu cümleyi tekrarladı.

Orası Bataklık Ülke... Bastığın yere dikkat etmeliydi.”⁷⁵

Kasvetli atmosferi ile bataklık; pislik, belli belirsiz koku, nefes almayı zorlaştıran rutubet, garip şekilli ve çirkin bitkilerden oluşmaktadır.⁷⁶ Fuoli'de yağın yumruk büyüklüğündeki yağmur, bu ülkenin balçık ve bataklıklarla kaplı olmasında büyük bir rol oynar.⁷⁷ Rahatsızlık veren zemin dışında yeşil-sarı renkteki, küt dikenli bitkiler kahramanlara ilgi çekici gelir. Az ilerde başlayan ormandaki ağaçlar ise cansız, hastalıklıdır ama tehdit edici görünmezler.⁷⁸

Kaptan Korman'ın da anlattığı gibi Fuoli, inanç ayrılıkları yüzünden birbirine düşman olan ve emaret sistemi ile yönetilen iki şehre bölünmüştür: Anageh ve Telinos. Anageh şehri Gökyüzü Tanrısı Dermense'ye, Telinos şehri de denizlere

⁷² A.e., s. 202.

⁷³ A.e., s. 178.

⁷⁴ A.e., s. 189.

⁷⁵ A.e., s. 67.

⁷⁶ A.e., s. 74-81.

⁷⁷ A.e., s. 150.

⁷⁸ A.e., s. 70, 72.

hükmeden Junderan'a bağınazlık derecesinde bağlıdır. Zaman içinde Anageh ve Telinos'ta inançları sorgulayanlar çıkar. Anageh içinde Junderan'a, Telinos içinde Dermense'ye tapanlar görülmeye başlar. Emirler bu durumdan rahatsız olurlar. İki şehir arasında gidip gelmeler yasaklandığı için bir şehirde doğanın diğer şehre yerleşmesi mümkün değildir. İki şehrin temsilcisi gerekli görüldüğünde şehrin dışında buluşma mekânları tespit eder. Ancak bir şehirde doğup diğer şehrin inancını benimseyenler kendi şehirlerinde dışlandığı, diğer şehir tarafından kabul edilmediği için ortada kalırlar.⁷⁹

Bataklığın ortasında ise Anageh ve Telinos şehirlerinde istedikleri inancı yaşamayanları için hazırlanmış bir kamp olan Özgür Bölge vardır. Özgür Bölge'nin bulunduğu yerin fiziksel görünümü ise bataklıktan farklıdır. Burada bataklığın ayak bileklerine kadar çıkan çamur tabakası inceler; etrafındaki şekilsiz, hastalıklı ağaçlar seyrelir, bataklığın burunlarını sızlatan kokusu azalır.⁸⁰ Kamp, balçıktan bir meydanın etrafına kurulmuş pek çok çadırından oluşmaktadır.⁸¹

Burfenlerin lideri Koleun ile kahramanlar arasındaki sohbet sırasında Fuoli'nin bu görünüşüne rağmen sakinleri tarafından büyük bir sadakatle sevildiğine şahit oluruz. Koleun denizin ötesinin epeyi karışık olduğunu ama güzel şehirleri, geniş ormanları, masmavi göllerinden dolayı bir fırsatı olsa uzun bir yolculuk yaparak oraları görmek istediğini dile getirir. Leofold, "Bu pisliğin içinde doğru dürüst nefes almak bile imkânsız. Bunlara katlanmak yerine Munia gibi ülkelerde kendinize rahat bir yaşam kurabilirsiniz bence. Oralarda göçmenlere iyi davranıldığını duymuştum." deyince Koleun karşı çıkar. Yalnız seyahatten bahsettiğini, göç etmenin aklının ucundan bile geçmediğini, Fuoli'nin deniz ötesindeki ülkeler kadar güzel olmasa da burada mecbur oldukları için değil sevdikleri için kaldıklarını söyler⁸² ve ülkesine duyduğu bağlılığı, sevgiyi Özgür Bölge'nin lideri Ermiş Rendem'in sözleriyle şu şekilde ifade eder:

"Siz annenizi güzel olduğu için mi seviyorsunuz? Ya da babanızı güçlü olduğu için mi? Fuoli bugünkü hâliyle güzel ya da güçlü değil ama o bizim ülkemiz! Biz burfenler

⁷⁹ A.e., s. 110-111.

⁸⁰ A.e., s. 89.

⁸¹ A.e., s. 97, 98.

⁸² A.e., s. 89, 90, 95.

buranın çamuruyla yoğrulduk. Atalarımızı buranın çamuruna gömdük! Onu terk edip yabancı ellere kaçmaktansa yaşanacak bir yer yapana dek savaşmak lazım.”⁸³

Rendem, ne anlatılanlar ne de uzaktan görülenlerle değil bizzat yaşanmışlıklardan hareketle Fuoli’yi, halkını, burada sürdürülen sosyal ve siyasi hayatı şöyle anlatır:

“Öncelikle şunu bilmeniz gerek, biz burfenler normal şartlarda böyle çadırlarda yaşamayız. Bilakis, rahatımıza epey düşkünüzür. Fuoli’de halkımızın bölündüğü iki şehir var, biri Anageh diğeri ise Telinos. Bu şehirler Durs gibi uzak ülkelerin pek çok şehirlerden daha büyük ve güzeldir. İkisi de tüm yetkileri elinde tutan birer emir tarafından yönetilir. Emaret, babadan oğla geçer biz burfenlerde. Ama sanırım lortlarımız ve hanlarımız için de aynı durum geçerli. Bu geleneğe sıkı sıkıya bağlı olduğumuz için, bize pek çok teklifle geldikleri halde federasyona katılmayı kabul etmedik. Kendi temsilcilerin yönetimine bırakmamak içimize sinmedi.

Biz burfenler inançlarımız ve geleneklerimiz ekseninde yaşarız. Çok yıllar önce hepimiz Kadim Güçler’e bağlıydık. O zamanlar Fuoli adalet ve sevgiyle yönetilen, yaşanılabilir bir yerdi. Şu pis kokan bataklık bile gözümüze güzel görünürdü. Ama zaman içinde, Hiver gibi güç sahipleri birer birer tanrı konumuna gelmeye başladıkça, biz de kendimizi tüm Perg’i saran bu hastalıktan koruyamadık. Bu yüzden, Tanrılar Savaşı patlak verdiğinde şehirleri ayrı ayrı saflarda bulduk. Anageh halkı, bu savaşta Gökyüzü Tanrısı Dermense’nin yanında yer aldı. Telinos ise denizlere hükmeden Junderan’ın ordularına katıldı. Fouli ve burfenler, bir daha birleşmemecesine ikiye bölündü.

Savaş çok uzun sürdü, pek çok kayıp verildi. Anageh ve Telinos halkları birbirlerini öldürdükçe iki şehir arasındaki husumet katlanarak büyüdü. Sonunda savaş tanrısı Tshermon tüm cephelerde hâkimiyetini ilan etmeye başladığında bile Fouli içinde birleşme yaşanmadı. Masumiyet Tanrısı Asret Tshermon’u yok ettikten sonra yeni bir umutla saldırdılar birbirlerine. Savaş Tanrısı ortalarda yokken, kendi tanrılarının başa geçmesi daha mümkün görüldü herhalde. Tüm bu çılgınlık, ancak tanrılar takipçileri, bu beklenmedik gelişmeyi, Perg’i savaştan korumak isteyen tanrılar fedakarlığına bağladılar. Benim gibi Kadim Güçler’e inanmaya devam eden birkaç kişi ise, onların Perg’den sürüldüğünü düşünüyoruz.

Her neyse, savaş bittiğinde iki şehir halkı arasında kolay kolay çözülmeyecek buzlar oluşmuştu. Anageh halkı, kendi emirlerini, Dermense’nin Fuoli’deki temsilcisi olarak kabul etti, böylece kendilerince çocuklarını inanç boşluğuna düşmekten korudular. Telinos ise aynı şeyi Junderan için yaptı. O zamana dek emir hüviyetindeki kişiler, birdenbire tanrılarının temsilcisi olarak buluverdiler kendilerini. Doğrusu, bunu benimsemeleri hiç de zor olmadı...”⁸⁴

Ayrıca Fuoli’de bazı yapılar örneğin Anageh ve Telinos sarayları ve evler de zikredilmektedir. Bu yerleşim yerleri “Kapalı Mekânlar”da ele alınacaktır.

⁸³ A.e., s. 95, 96.

⁸⁴ A.e., s. 108, 109.

Fuoli'nin halkı burfen ve dezdometlerden başka bu ülkeye özgü çok çeşitli yaratık ve hayvanlar da karşımıza çıkar. Bu yaratıklardan ilki başlarının arkasında, koruyucu bir kabuğun ardında saklı kulakları sayesinde yüksek sesleri duyabilen ve ısı algılamaları çok güçlü olan derokanlardır.⁸⁵ Derokonlar dışında diğer ilginç hayvanlar seyahat etmek için kullanılan örümcekler, hoepohlar, olopolar, udeforlar ait oldukları başlıklar altında işlenecektir.

Perg Efsaneleri'nde sözü edilen diğer ülkeler Turayfor, Munia, Uzroy, Lusati, Durs, Zertu, Omnif ve Gurdal; Kadi, Kruzeran, Fuoli gibi coğrafi özellikleriyle ayrıntılı şekilde anlatılmaz. Bu ülkelerden Turayfor'un aynı ismi taşıyan şehri olup bitenler etrafında aktarılırken diğerleri ile ilgili bilgiler ise kısa kısa ve oldukça sınırlıdır. Turayfor, Munia, Lusati, Uzroy komşu ülkeler olduğundan genellikle birlikte zikredilir.

Turayfor, "Şehirler" kısmında ele alınacaktır. Turayfor ve çevresi, kahramanlıklarıyla tanınan Kumandan Durtemen üzerinden anlatılır:

"Gençlik yıllarında zapt edilmez bir şövalye olarak katıldığı savaşlardaki kahramanlıkları kim bilir kaç şarkıya konu olmuştu. Şöhreti Turayfor'la sınırlı değildi. Munia'da, Uzroy'da, Lusati'de hatta Turayfor'a komşu olmayan memleketlerde bile ihtiyarlar çocukları onun hikâyeleriyle dehşete düşürürlerdi."⁸⁶

Yukarıda da yer verildiği gibi Munia, göçmenlere iyi davranan bir ülkedir. Burada yetiştirilen üzümler Turayfor'a satılır.⁸⁷

Standart tersane gemileri ise Altıf⁸⁸ ve Turayfor dışında hiçbir yerde üretilmez.⁸⁹

Lusati'nin ise en önemli özelliği bu ülkenin dokunulmaz varlığı olan rhuk ağacının geceleri ışıl ışıl parlayan büyülü dalları olmasıdır.⁹⁰

⁸⁵ *A.e.*, s. 87.

⁸⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 235.

⁸⁷ *A.e.*, s. 242.

⁸⁸ Altıf, burada ülke olarak zikredilmesine rağmen Merderan'ın Sırrı'nda şehir olarak sunulmuştur: Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 100. Pek çok kez şehir dendiği için Altıf'ı "Şehirler" başlığı altında inceleyeceğiz.

⁸⁹ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 237.

⁹⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. s. 169, 170.

Lusati ve Uzroy'da paralı askerler rahat bir yaşam sürmektedirler.⁹¹ Uzroy'un özelliklerinden biri yine Geryan'dan aldığımız bilgiye göre tek ayaklı, şahane sesli buhur kuşlarıdır."⁹² Ülkenin bir diğer özelliği de nek birası yapımıyla meşhur olmasıdır.⁹³

Perg'deki bir başka ülke Durs'tur. Yukarıda da bahsedildiği gibi Durs, Hertug'la birlikte Pertub'un ve adamlarının saldırılarından bıkan iki mekân olarak zikredilir.⁹⁴ Altıf'teki Federasyon Binası'nın sırtı Durs'un rengârenk ormanına bakmaktadır.⁹⁵

Durs, yine bir açık mekânla, Zertu ile anılır. Durs ve Zertu'da bağımsız prom kabileleri bulunmaktadır.⁹⁶

*Perg Efsaneleri'*nde yaşanan zaman içinde verilen mekân isimlerinin yanında geçmişe yapılan dönüşlerle de eskiden Perg'de varolmuş bazı yerler söz konusu edilir. Bu mekânlardan biri Sarı Krallık'tır. Sarı Krallık, kendisine bağlı Bordel adlı köyden vergi almaya ihtiyaç duymayacak kadar onurlu, buna tenezzül etmeyecek kadar da zengindir. Tanrılar Savaşı'nda Güzellik Tanrıçası Germorin'in yanında savaşa katılan Sarı Krallık'tan geriye kalan son kişi Bordel'e sırtına saplı iki okla gelen habercidir.⁹⁷

Birlikte aktarılan diğer ülkeler Gurdal ve Omnif'te daha önce de söylediğimiz gibi sınırlarının güvenliğini sağlanıncaya kadar kargaşa hüküm sürmektedir. Yine Geryan'dan öğrendiğimiz kadarıyla bu iki ülkede ön plana çıkanlar şenlik ve turnuvalardır: Gurdal'da haftalarca süren bahar şenlikleri, Omnif'te düzenlenen gençlik turnuvaları.⁹⁸ Omnif'te yapılan yüzme yarışmaları sebebiyle bu ülkenin iki doğal yapısı Samdor Nehri ve Ose Gölü gündeme getirilir. Ose Gölü'ne su taşıyan Samdor Nehri'nin köylüler tarafından aşırı derecede kirletilmiştir. Federasyon onuruna Ose Gölü'nde gerçekleşecek geleneksel yüzme yarışmasından önce bu sorunun halledilmesi gereklidir.⁹⁹

⁹¹ A.e., s. 100.

⁹² A.e., s. 169, 170.

⁹³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 168.

⁹⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 89.

⁹⁵ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 164.

⁹⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 240.

⁹⁷ A.e., s. 179.

⁹⁸ A.e., s. 169, 170.

⁹⁹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 162, 164.

Perg üzerinde yer alan ülkeler: Kadi, Kruzeran, Fuoli, Turayfor, Munia, Uzroy, Lusati, Durs, Zertu, Omnif ve Gurdal'dır. Bu ülkelerden kahramanların yaşadıkları veya bir amaç uğruna gittikleri Kadi, Kruzeran ve Fuoli coğrafi yapısı, doğası, havası suyu, ırkları, yaratıkları ve ilgi çekici özellikleriyle anlatılırken bu mekânların etrafında olan veya problem yaşadıkları diğer ülkelere sadece değinilmiştir.

3.1.1.1.3. Şehirler

Perg Efsaneleri serisinde söz konusu edilen şehirler ülkeler kadar fazla değildir. Bu şehirlerden Altıf, Anageh ve Telinos'la ilgili daha ayrıntılı bilgi verilirken Hertug ve ismi verilmeyen bir başka şehrin birkaç özelliği ön plana çıkarılır.

Ele alacağımız ilk şehir, *Korkak ve Canavar*'da bahsedilen, yüzlerce adasında sayısız madeni olan Hertug'dur.¹⁰⁰ Hertug denizcilerin memleketidir. Hertuglular Perg'in tamamında şanlı donanmaları, denize tutkuları¹⁰¹ ve barışçıl bir millet olmaları ile tanınırlar.¹⁰² Kahramanlar Hertug'a girmedikleri için bu mekânın içinde neler olduğunu bilemeyiz.

Perg Efsaneleri serisinin ilk ve ikinci romanı *Korkak ve Canavar* ve *Merderan'ın Sırrı*'nda bahis mevzuu edilen ikinci şehir Turayfor'dur. Turayfor, "Ülkeler" başlığında incelediğimiz Turayfor ülkesinde yer alan ve aynı adı taşıyan şehirdir.

Turayfor; Munia, Uzroy, Lusati, Altıf ve Fuoli'de kalan son savaşçılardan meydana gelen ordularla Lort Auber'in şeytani güçleri karşısında savunulacaktır. Bu orduların komutanı Durtemen kendi kendine savaş planını tekrarlarlarken bir bakıma Turayfor hakkında bilgi de vermiş olur:

¹⁰⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 99.

¹⁰¹ *A.e.*, s. 113.

¹⁰² *A.e.*, s. 115.

“Şehrin çıkışına kurulmuş siperlerin ardında tutunmaya çalışmalıyız. Orayı da aşarlarsa Ert Gölü’ne kadar gerileyeceğiz. Ve orada, bize her zaman cesaret vermiş, Turayfor’un büyüklüğünü hatırlatmış köprülerin önünde son savaşımızı yapacağız.”¹⁰³

Durtemen’in bahsettiği Ert Köprüleri, Turayfor halkı için önemlidir ve mimari açıdan ciddi bir işçiliğin ürünüdür.

Ert Gölü’nden başka Turayfor’da söz konusu edilen bir diğer coğrafi mekân Kuns Ormanı’dır. Kuns Ormanı’nda rudy ve keskin dikenlere sahip furm ağaçları, çeşitli kuşlar ve oksehon böcekleri vardır.¹⁰⁴

Turayfor’da ayrıca evler, tapınaklar,¹⁰⁵ pazar yerindeki dükkânlar,¹⁰⁶ Avcı Kalesi ve Yumruk Kule gibi çeşitli yapılar da vardır. Avcı Kalesi ve Yumruk Kule dışında kalanlardan sadece söz edilir, ayrıntı verilmez. Avcı Kalesi ve Yumruk Kule de “Kapalı Mekânlar” başlığında incelenecektir.

Ele alacağımız üçüncü şehir, eski adıyla Artek yeni adıyla Altıf’tır. *Perg Efsaneleri* serisinin ikinci kitabı *Merderan’ın Sırrı*’na “Giriş” Artek şehri ile yapılır.

Artek’te yalnızca sözü edilerek ön plana çıkan açık mekânlar şehrin etrafındaki surlar, saray, sarayı çevreleyen yüksek binalar, pazar yerleri, pazar yerlerinin arkasındaki yoksul mahallelerdir.¹⁰⁷ Artek, Altıf adıyla *Merderan’ın Sırrı*’nda aktif olarak kullanıldığında ise daha ayrıntılı aktarılır. Altıf, Perg’deki pek çok şehirden büyüktür. Roman kahramanlarından Guorin, Altıf’a geldiğinde kendini harikalarla dolu bir diyarda gezinti yapıyormuş gibi hisseder.¹⁰⁸

Altıf şehrinin en önemli sanatsal yapısı Merderan’ın Heykeli’dir.¹⁰⁹ Kahramanlar Merderan’ın Heykeli’ne doğru ilerlerlerken çevre tasviri yazar tarafından şu şekilde yapılmıştır:

“Yol ayaklarının altından akıp gitti. İrili ufaklı binaları, şehir meclisini ve duvarları olmayan, devasa bir tiyatro sahnesini arkalarında bıraktılar. Merkeze yaklaştıkça yapıların görkemi daha da artıyordu. Taş döşeli yollar gittikçe daha düzgün bir görünüm alıyordu. Birkaç dakika arayla karşlarına çıkan süslü havuzların hepsi farklı şekildedeydi. Bazıları

¹⁰³ A.e., s. 244.

¹⁰⁴ Müstecaplıoğlu, *Merderan’ın Sırrı*, s. 185, 186.

¹⁰⁵ A.e., s. 235.

¹⁰⁶ A.e., s. 236.

¹⁰⁷ A.e., s. 9.

¹⁰⁸ A.e., s. 100.

¹⁰⁹ A.e., s. 101.

birbirine küçük, yapma şelalelerle bağlanıyordu. İçlerindeki su öyle duruydu ki içme isteği uyandırmıyordu. Guorin, yanındaki binanın kemerli kapısına oyulmuş figürleri inceledikten sonra hayranlıkla dolu bir ıslık çalmaktan kendini alamadı. Bu sesi duyan Nela, başını yana çevirerek daire şeklindeki yapının duman rengi, kalın sütunlarına dikkatle baktı.”¹¹⁰

Tasvir edilirken söz konusu edilen daire şeklindeki yapı bir arenadır. Tanrılar Savaşı’ndan önce kölelerin vahşi hayvanlarla veya büyücülerin cehennemden çağırdıkları dehşet verici yaratıklarla karşılaştırıldığı ve dövüşlerin uzun sürmesi için ellerine küt silahların verildiği¹¹¹ bu arenanın dışında ikincisi Merderan’ın Heykeli’nin altındadır ve tılsım gücüyle oluşturulmuştur. Heykelin altındaki kulübenin ışıktan kolunun tokalaşmak için uzanan el şekline dönüştüğü anda çekilmesiyle kuru toprak ve masmavi gökyüzü ile beliren arenanın çevresinde yüksek duvarlar ve duvarların gerisindeki oturma yerleri bulunmaktadır. Arenanın içi korkunç yaratıklarla doludur. Arenanın uzak duvarlarından açılan geniş kapıdan ise dehşet verici bir başka yaratık gelir.¹¹²

Merderan’ın Heykeli’nin bulunduğu şehir meydanı yazar tarafından canlı bir şekilde anlatılmıştır:

“Meydan oldukça hareketliydi. Rengârenk kıyafetlere bürünmüş palyaçolar etrafta dört dönerek ziyaretçileri eğlendirmeye çalışıyorlardı. Gezgin tezgâhlarda türlü türlü yiyecek ve içecek paralı yabancıların beğenisine sunulmuştu. Heykelin cüppesinin kıvrımlarına tünemiş iki çocuk, ellerindeki ballı çörekleri atıştırırken komik surat ifadeleri yaparak birbirlerini tekmeliyorlardı.”¹¹³

Altıf’ta Merderan’ın Heykeli’nin bulunduğu alan, heykeli görmeye gelen ziyaretçiler için yapılmış pek çok güzel hanla çevrilidir. Bunlardan Yıldız Han’la ilgili ayrıntılar verilmiştir. Ayrıca bütün Perg’in yönetildiği Federasyon Binası da Altıf’ta bulunmaktadır. Arena, Yıldız Han, Federasyon Binası, Merderan’ın Heykeli’nin altındaki tüneller “Kapalı Mekânlar”da ele alınacaktır.

¹¹⁰ A.e.

¹¹¹ A.e., s. 102.

¹¹² A.e., s. 248.

¹¹³ A.e.

Altıf şehrindeki bazı mekânlardan sadece bahsedilir. Örneğin Altıf'ta bir liman, limanın bir karakolu,¹¹⁴ kulelerinde de nöbetçiler vardır, dükkânlarından çıkan insanlar limanda toplanmaya başlar.¹¹⁵

Altıf'ın bir başka özelliği ise zengin tüccarların yaşadığı ve başka tüccarların da sık uğradığı bir şehir olmasıdır.¹¹⁶

Altıf şehri yerleşik hayat ve sanat eserleri bakımından göze hitap etmektedir. Hertug'a girilmediği, Turayfor'da savaş olduğu için bu konulara fazla girmeyen yazar Merderan'ın Heykeli'nden, heykelin çevresindeki hareketliliğe kadar aktarır.

Altıf'tan sonra inceleyeceğimiz iki şehir Anageh ve Telinos'tur. Bu şehirler yalnızca *Bataklık Ülke*'de gündeme getirilir. "Ülkeler" başlığında söylediğimiz gibi Fuoli'nin ırkı burfenler, inançları yüzünden Telinos ve Anageh isimli iki şehre bölünmüşlerdir. Her iki şehir de babadan oğla geçen emaret sistemiyle yönetilir. Fuoli'de yaşayan Ermiş Rendem'e göre Telinos ve Anageh, Durs gibi uzak ülkelerin pek çok şehriden daha büyük ve güzeldir.¹¹⁷

Telinos ve Anageh şehirlerinden Anageh ilk olarak Tabu Dağlar'daki haydutlardan Torkok'un çocukluğunda arkadaşlarıyla birlikte yaşadıklarını hatırlamasıyla karşımıza çıkar. Anageh'in arka sokaklarında çöplerle beslenen haydut burfenler, zengin mahallelerindeki çocukların anne ve babasıyla ilişkilerini imrenerek seyrederek.¹¹⁸

Fakir mahallelerden sonra ihtişamın merkezi Anageh Sarayı'ndan da bahsedilir. "Kapalı Mekânlar"da ayrıntılı şekilde işlenecek saray ve çevresi ile ilgili burada söylenilebilecek tek şey Anageh'te mekânsal açıdan Artek şehri gibi statü farkından kaynaklanan tabakalaşmanın olduğudur.

Anageh şehrinde sanatsal açıdan değerli bir anıt da bulunmaktadır. Şehrin meydanında yükselen ve şehrin en nadide anıtlarından biri olan cam kaplı piramidin yapımına Gök Tanrı'nın yeni temsilcisi Eroğmet'in doğum kutlamaları sırasında başlanmış ve piramit veliaht bir yaşını doldurmadan önce son hâlini almıştır.¹¹⁹

¹¹⁴ A.e., s. 64, 237.

¹¹⁵ A.e.

¹¹⁶ A.e., s. 233.

¹¹⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 108.

¹¹⁸ A.e., s. 11-12.

¹¹⁹ A.e., s. 141.

Buraya kadar yüzeysel şekilde anlatılan şehir, roman kahramanlarından Leofold'un izlenimleriyle daha kuşatıcı şekilde aktarılır:

“Leofold, önünde durduğu geniş, yuvarlak pencereden Anageh'in en görkemli yapısı olan cam piramide bakarken yüzünde huzurlu bir tebessüm vardı. Gün ışığı, piramidin pürüzsüz yüzeylerinin olağanüstü bir güzellikte ışıldamasına neden olmuştu. Eflatun renginin en güzel tonu ortaya çıkmıştı. Dev yapının etrafında kalabalık bir olopo sürüsü kaygısızca dolanıyordu. Hafiften bir rüzgâr esiyor olmalıydı. Meydandaki bayraklardan belli oluyordu bu. Ama aşağıda dolanan burfenlerin ince kıyafetlerine bakılırsa hava epey sıcaktı. Bakışları uzakta sıralanmış süslü evlerin ve evler kadar büyük cam heykellerin üzerinde dolaştı. Heykellerin bazıları çeşitli hayvanlara benziyordu, diğerleri farklı şekillerdeki yıldızlardan ibaretti. Uzaktaki geniş seraların her tondan yeşili gözlerini okşadı. Görebildiği tek yol, rengârenk çiçek kümeleri ile ikiye bölünmüştü. İrice bir köpek, çiçeklerin birini koklayıp diğerine koşuyordu. Arada bir durup kuyruğunu keyifli keyifli sallıyordu. Leofold birden dikkat kesildi. Kulağına belli belirsiz bir şelale sesi çalınmıştı. Herhâlde yakınlarda iki katlı bir havuz olacaktı. Doğrusu güzel bir şehirdi şu Anageh. O kadar methedilen Altıf, yanında pek sönük kalırdı. Dudağının ucuyla belli belirsiz gülümsedi. Burfenlerin zevkli yaratıklar olduğunu kabul etmeliydi.”¹²⁰

Sanata ve sanat eserlerine düşkün olan Anageh'ten sonra Fuoli'nin ikinci şehri Telinos hakkında bu kadar çok bilgi verilmez. Şehrin içinde neredeyse ayda bir yapılan ve bittiğinde yıldız şeklini alacak olan havuzların yapılış sebebi Deniz Tanrısı Junderan'ın şehre bereket vermesi içindir. Burada da tıpkı Altıf ve Anageh gibi mekânda statü çatışmasından meydana gelen bölünmeler söz konusudur. Halk mahallerinde sıradan evler yer alırken soyluların mahallesinde baştanbaşa camla kaplı güzel evler vardır. Saraya yakın mahallelerde yan yana iki evin aynı renk cam kullanması yasak olduğu için bölge cezbedici bir manzaraya sahiptir.¹²¹ Saray ve çevresi “Kapalı Mekânlar”da işlenecektir.

Atıf'tan sonra sanat eserlerinin çokluğuyla ön plana çıkan şehirler Anageh ve Telinos'tur. Bu iki şehrin sakini olan burfen ırkı cam sanatı konusunda oldukça mahirdir.

Ele alacağımız son şehir geçmişe dönüşle söz konusu edilir. İsmi verilmeyen bu şehrin tek özelliği tüm yapılarının birbirine benzemesidir.¹²²

Perg Efsaneleri'nde ön plana çıkarılan şehirler görüldüğü gibi birkaç tanedir. Şehirlerin yapılaşmasından zengin-fakir, halk-soylu ayrımınının altını çizmek için

¹²⁰ A.e., s. 265.

¹²¹ A.e., s. 222-225.

¹²² A.e., s. 32-35.

bahsedilir. Bunun dışında şehirlerde dikkati çeken unsurlar Merderan'ın Heykeli, Ert Köprüleri, camla kaplı evler ve piramit gibi sanat eserleridir.

3.1.1.1.4. Köyler

Perg'deki ilk köy, Kadi'deki Sertuk Köyü, *Korkak ve Canavar* ve *Merderan'ın Sırrı*'nda gündeme gelir. Önceleri kahramanlardan Leofold'un doğduğu, büyüdüğü bir mekân olarak aktarılan Sertuk, Iortlar savaşında Asuber'in yaratıkları yüzünden artık haritadan silinmiştir.¹²³

“Evlerin neredeyse hepsi yerle bir olmuştu. Camları parçalanmış, çatıları yıkılmıştı. Bazılarının uzun süren yangınlarda kavrulduğu belli oluyordu. Bahçeler, dört bir yana dağılmış kırık dökük eşyalarla kaplıydı. Meydanın büyük bir kısmını kaplayan tapınağın tüm duvarları çökmüştü. Bu harabenin hemen önünde ikiye ayrılmış bir at arabası yatıyordu... İzler felaketin köyü çok uzun bir zaman önce vurduğu hissi uyandırıyor.”¹²⁴

Yukarıdaki haritada yer alan ancak çok az söz konusu edilen prom köyleri Sertuk aracılığıyla söz konusu edilir. Sertuk Köyü'nde saklanan ve ismi verilmeyen bir prom, avcılar uzaklaştıktan sonra oradan ayrılarak doğudaki köyüne gider.¹²⁵

Kadi'nin bir diğer köyü Nios'tur.¹²⁶ Nios Köyü'nün halkı özellikle savaş yüzünden fakirdir.¹²⁷

Korkak ve Canavar'da karşımıza çıkan bir başka köy geçmişten bahsedilirken mevzubahis edilir. Uzak Diyarlar'ı oluşturan dört adadan Husnet'in ismi verilmeyen bir köyünde çocukluğunu geçiren Geryan, tarlalarında çalışarak annesine destek olmaya çalışır.¹²⁸

Merderan'ın Sırrı'nda karşımıza çıkan köy, Lufas'ın Rumzor Köyü'dür. Bu köyün etrafında bulunan ormanda çoğunluğu geniş gövdeli, keskin dikenli, “insanı mest eden” kokusuyla formun ağaçları vardır.

¹²³ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 40.

¹²⁴ A.e., s. 21.

¹²⁵ A.e., s. 32.

¹²⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 31-32.

¹²⁷ A.e., s. 33.

¹²⁸ A.e., s. 66.

Rumzor, roman kahramanlarından Guorin'in izlenimleriyle anlatılır:

“Köy ilk gördüğünde düşündüğünden daha büyüktü ve içlere doğru gittikçe kalabalıklaşıyordu. Bir süre sonra kendini bir pazar yerinde, hararetle alışveriş eden insanların arasında buldu. Köydeki tek yabancıyı kendisi olmadığını anlayarak keyiflendi. Bilakis, ormanın içine doğru uzanan yoldan arka arkaya gelen tüccar kabilelerine bakılırsa, bugün köyün ziyaretçileri gerçek sahiplerinden daha kalabalıktı.

Guorin etraftaki tezgâhlarda sergilenen birbirinden ilginç eşyaları kısa bir süre hayranlıkla seyretti. Bir köşeye yığılmış kafeslerin içindeki gürültücü köpek yavruları özellikle ilgisini çekmişti. En azından yirmi kafes olmasına rağmen içlerinde aynı türden iki köpek bile yoktu. Kendi köyünde bu kadar renkli sahneler yaşanmazdı. İhtiyaç duydukları her şeyi kendileri üretirlerdi. Ticaretten anladıkları söylenemezdi. Bu yüzden daha önce hiç pazar görmemişti.”¹²⁹

Rumzor, Turayfor ve Altıf'ta da karşımıza çıkan pazar yerleri mevcuttur ancak Rumzor'unki görüldüğü gibi daha ayrıntılı ve canlı aktarılmıştır.

Pazar yerinde çevre köylerden gelen tüccarlar vardır. Örneğin kıyafet satan tüccar Kalen Köyü'ndendir. Kalen Köyü bu kadarla geçiştirilir.¹³⁰ Pazar yerinde dükkânı olan diğer tüccar, çömlekçi, kahramanların aradığı Amneh'in evini tarif ederken bir bakıma Rumzor'un açık mekânlarının da dökümünü yapar. Amneh ormanda, küçük bir kulübede yaşamaktadır. Çömlekçi kulübenin yerini tam olarak bilmediğini, bir keresinde Amneh'in kuzeydeki dereden avladığı balıklardan bahsettiğini, Are Gölü'nün de sıradan, her yerde karşılarına çıkabilecek bir gölcükten başka bir şey olmadığını, köyün kuzeybatısında rudy ağaçlarının bittiği yerde başladığını söyler.¹³¹

Yukarıda bahsedilen Are, mavi ışıltılı, durgun sularında gezinen birkaç ördek dışında canlılık belirtisi olmayan bir göldür.¹³² Gölün çevresinde bulunan kulübe “Kapalı Mekânlar” da ele alınacaktır.

Bir diğer köyün, Altıf'taki Olpun Köyü'nün lideri Edehok'un federasyon başkanı Terelon'a gönderdiği mektup, bize bu köy hakkında ve diğer bir köy Dorese ile aralarındaki ilişki ile ilgili bilgi vermektedir:

¹²⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 50.

¹³⁰ **A.e.**, s. 50.

¹³¹ **A.e.**, s. 51, 52.

¹³² **A.e.**, s. 55.

“Bu mektup size Altıf’ın güzeller güzeli köylerinden Olpun’un çaresiz lideri tarafından gönderilmektedir. İşlerinizin yoğunluğu arasında vaktinizi almak içimizi yaralıyor ama yardımınıza muhtacız efendim. Köyümüzün yaşam kaynağı olan üç su kuyusundan ikisi bir hafta kadar önce bilinmeyen bir sebepten kurumuştur. Elimizden geleni yapmamıza rağmen yeni bir su kaynağı bulma çabalarımız her seferinde akim kaldı. Ekinlerimiz günbegün kuruyor, çocuklarımız hastalıktan bir bir kırılıyor. Eğer tez elden yardım ulaşmazsa çok geçmeden Olpun köyü Perg haritasından acı ve yıkım dolu bir nokta olarak kalacaktır.

Bu feci akıbet karşısında neden valimizden, lortumuzdan ya da bizzat federasyondaki temsilcimizden aman dilemediğimizi soracak olmalısınız. Hakkınız var, şanlı efendim. Ama ne yazık ki Altıf temsilcisi Yoluen doğma büyüme Doreselidir. Dorese ve Olpun köyleri arasındaki bitmek bilmez husumetten elbette herkes kadar siz de haberdarsınız. Adil gözlerinizle federasyonun her köşesinde olup bitenleri takip ettiğinizi bilmeyenimiz yoktur. Bu lanet olası husumet yüzünden temsilcimiz sorunlarımıza ilgi göstermemekte bizi her seferinde kaderimizle baş başa bırakmaktadır. Ne yazık ki valimiz ve lortumuz da zat-ı alilerinin etkisinde kalmaktadır. Bunu şikâyet maksadıyla dile getirmesek se gerçek olan budur.”¹³³

Tanrıların Alfabeti’nde “Verilen Bir Söz” başlıklı ekte Perg’in Aribet adlı köyünden bahsedilir:

“Aribet, Uzroy’un denize nazır köylerinden en küçüğüdür. Köy sakinlerinden çoğu geçimini balıkçılıktan sağlar, avcılığa merak salmış olanları da vardır ama bunlar parmakla gösterilecek kadar azdır. Halkı barışçıl sayılır, vergisini düzenli öder, etliye sütlüye karışmaz. Yıllardır kimsenin kimseyi yaraladığı görülmemiştir, birkaç yıl önce bir kız meselesi yüzünden birbirine giren üç beş gencin densizliği sayılmazsa yani. Ama da çabuk geçiştirilmiş, kızcağızın köy dışından bir yavuklusu olduğu anlaşılınca delikanlılar hiçbir şey olmamış gibi barışmışlardı.

Nüfusu birkaç yüzü geçmeyen Aribet’e gezginlerin yolu düşmez pek. Bir yabancıyı cezbedecek fazla özelliği olduğu söylenemez, kimsenin de bundan şikâyeti yoktur.”¹³⁴

Aribet hakkında bir başka detay da çevresinde rudy ağaçlarından oluşan bir orman oluşudur.¹³⁵

Perg’de çok eskiden varolduğu söylenen ancak kitapta ve yukarıda verdiğimiz haritada bulunmayan yalnız geçmiş günlerden bahsedildiğinde söz konusu olan Burdet, Dernes ve Dosket köyleri hakkında da bir miktar bilgi verilmiştir.

Burdet, Öte Diyarlar’da uzun yıllardır yaşamını sürdüren Nume’nin köyüdür. Köyün erkekleri cesaretlidir ancak içlerinde tek bir savaşçı yoktur.¹³⁶ Burdet’in bir

¹³³ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 162, 163.

¹³⁴ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 235.

¹³⁵ *A.e.*, s. 243.

¹³⁶ *A.e.*, s. 166.

diğer özelliği de eskiden Kadi'nin en iyi kılıçlarının bu köyün sakinleri olan promlar tarafından dövüldüğüdür.¹³⁷

Dernes Köyü, liderleri Koem tarafından sömürülen halkıyla gündeme gelir. Köyün çevresindeki ormanda rudy ağaçları bulunmaktadır.¹³⁸

Dosket ise bir zamanlar federasyonda çalışan mucidin köyüdür. Buranın ön plana çıkarılan tek özelliği âdetleridir. Bir şehir mahallesinde veya köyde bebeklere orada doğan kişi hayatta olduğu sürece karışıklık olmaması için onun adı verilmez.¹³⁹

Perg'in dışında Öte Diyarlar'da da köyler bulunmaktadır. Öte Diyarlar'daki ilk köyün ismi verilmez. Hurglar, Geryan ve Guorin'i yemek için köyelerine götürdüklerini belirtirler. Bu köy hakkında başka bir şey söylenmez.¹⁴⁰

Öte Diyarlar'da bulunan ve hakkında en kapsamlı bilgi verilen köy, Lanetliler Köyü'dür. Bu köy çok çok uzun yıllar önce Sarı Krallık'a bağlı Perg'in bereketli topraklarına sahip Bordel'de kendi hâlinde, ticaretle işi olmayan, kendi ürünleriyle beslenen, kendi diktiğini giyen bir köy iken buraya sığınan yaralı bir kadını Savaş Tanrısı Tsherman'un rahiplerine teslim etmeleri, kadının hemen oracıkta bir kazığa bağlanarak diri diri yakılması yüzünden lanetlenmiştir. Ve bir sabah uyandıklarında kendilerini derileri yangında kavrulmuş şekilde yeni mekânlarında bulurlar.¹⁴¹

“Dünyalar/Diyarlar” başlığında da söylediğimiz gibi yüksek duvarlarla çevrelenmiş bu köyün içi derme çatma kulübelerden oluşmaktadır. Köy halkı tanrılar tarafından lanetlendiği için dışarı çıkamamaktadır. Denemeye kalkışıldığında toprak büyük bir gürültüyle yarılr ve üzerindeki yutar.¹⁴² Köyün tek besin kaynağı ise su birikintilerinin içinden çıkarılan meyvelerdir.¹⁴³

Öte Diyarlar'da söz konusu edilen bir diğer köy Hiver'in tapınağının içinde, bir kubbenin altında bulunduğu için “Köyler” başlığı altında değil “Kapalı Mekânlar” içerisinde ele alınmıştır.

¹³⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 197.

¹³⁸ **A.e.**, s. 220.

¹³⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 101.

¹⁴⁰ **A.e.**, s. 145.

¹⁴¹ **A.e.**, s. 179, 180.

¹⁴² **A.e.**, s. 177.

¹⁴³ **A.e.**, s. 182.

3.1.1.1.5. Adalar

Perg Efsaneleri serisinde ele alacağımız son açık mekân adalardır. Perg’de pek çok ada olmasına karşın adından en çok söz edilen Uzak Diyarlar/Dört Ada’dır.

Uzak Diyarlar hakkındaki ilk bilgi Kadi’nin Nios Köyü’nde yaşayan iki yaşlı asker tarafından aktarılır. Asuber’in kılıç işlemeyen atlılarını düşünen Jatu, Uzak Diyarlar’da her şeyin olabileceğini, oralarda hâlâ büyücülerin bulunduğunu söyler.¹⁴⁴ Bunun üzerine Forgul “Ama ben Uzak Diyarlar’da bile okun, mızrağın zarar vermediği yaratıklar olduğunu duymamıştım. Oralara giden ve geri dönen gezginlerin hiçbiri böyle şeylerden bahsetmemişti... Hatta büyücülerin de tehlikeli olmadıklarını söylemişlerdi.” demesi üzerine yüzünü buruşturan Jatu, Uzak Diyarlar’dan dönebilen gezginlerin sadece kıyılarına ayak bastıklarının altını çizer. Daha ileri gidenlerden ise bir daha haber alınamadığını da sözlerine ekler.¹⁴⁵

Dört Ada ayrıca bir kaçış yeri şeklinde de sunulur. Nitekim Kadi ülkesinin yönetimini ele geçirebilmek savaştan Lort Kozan, Lort Asuber’in yaratıklarının galibiyeti sonucunda canını Asuber’in insafına bırakmayı düşünmemektedir. Onun düşüncesi kendisini bekleyen yelkenliye binerek Uzak Diyarlar’a kaçmaktır.¹⁴⁶

Buraya kadar kaçış yeri veya ürkütücü bir mekân şeklinde sunulan Uzak Diyarlar; Husnet, Krize, Lufas ve Irsal adlı dört adadan oluşmaktadır. Irsal, ressamlarıyla meşhurdur.¹⁴⁷ Husnet bu adaların en büyüğüdür. Uzak Diyarlar hakkında en kuşatıcı bilgiyi bize veren kişi Husnetli Büyücü Geryan’dır:

“Her birinden diğerleri görülen bu dört ada bereketli, barış dolu topraklardır. Yüzyıllardır ne bir savaş görmüş ne bir felaketle karşılaşmıştır. Sizin ülkenizden gelip buralarda bir süre yaşayanlar, bir daha asla geri dönmekten bahsetmezler. Başkalarına karşı bu toprakları bizim savunduğumuzdan daha tutkuyla savunurlar.

İnsanlarımız balıkçılık ve tarımla uğraşır. Düzeni sağlayan bir avuç askerimizden başka ordumuz yoktur. Ama her adanın, Husnet’in, Krize’nin, Lufas’ın ve Irsal’ın, çok övündüğü ve güvendiği büyücüleri vardır. Yok etme konusunda zayıf ama koruma ve korunma konusunda son derece güçlü bu büyük ustalar sayesinde dışarıdan gelebilecek tehditlerden korkmadan hayatımızı sürdürebiliriz.”¹⁴⁸

¹⁴⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar** s. 53.

¹⁴⁵ **A.e.**

¹⁴⁶ **A.e.**, s. 55.

¹⁴⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 207.

¹⁴⁸ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 65.

Geryan, Uzak Diyarlar ile Kadi ve diğer mekânlar arasında karşılaştırma yaparak Uzak Diyarlar'ın özelliklerini aktarmaya devam eder:

“Kadi gibi savaşçılarla dolu çok diyar var, sizin uzak diyarlarınızdan da öte. Güçlü orduları, balık sürüsü gibi donanmalarıyla pek mağrurdurlar. Fakat ne biz onlara bulaşırız ne de onlar bizi rahatsız eder. Kadi nasıl içine kapalı ise dört ada da içine o kadar kapalıdır.”¹⁴⁹

Kadi'de yasaklanan büyü ve büyücüler Uzak Diyarlar'ın en önemli gücü ve özelliğidir. Ancak bütün Perg gibi büyücüleri tarafından korunan Dört Ada'nın hâli Asuber'in yaratıkları yüzünden perişandır.¹⁵⁰

Perg'de bulunan bir diğer ada *Merderan'ın Sırrı*'nda karşımıza çıkar. Guorin'in Merderan'dan emaneti almasından sonra heykelin altındaki mağaranın tavanındaki deliklerden suyun yükselmesiyle geçen kahramanlar mütevazı bir tepeden oluşan, küçük bir adanın içinden çıkarlar.¹⁵¹

Bir diğer adadan yalnızca bahsedilir. Uzaklardaki bir adada Perg'in bütün renklerini kanatlarında taşıyan küçük bir kelebek havalanır.¹⁵²

Ele alacağımız son adanın adı Foys'tur. Doket ağacı yalnızca Foys Adası'nda bulunur. Foys'tan gelen tüccarlar doket ağacı karşılığında Burdet Köyü'nden kılıç alırlar.¹⁵³

Bataklık Ülke Fuoli de aslında bir adadır.¹⁵⁴ Ancak serinin her dört kitabında da sosyal, siyasal, sanatsal vb. bakımdan ülke konumunda verildiği ve Fuoli'de geçen üçüncü romanın adı Bataklık Ülke olduğu için biz de Fuoli'yi “Ülkeler”, yüzlerce adadan oluşan Hertug'u da¹⁵⁵ aynı mantıkla “Şehirler” başlığında inceledik.

*

Perg Efsaneleri serisinin dört romanında da tamamen Barış Müstecaplıoğlu'nun hayal dünyasında oluşturulmuş ve şekillendirilmiş pek çok açık mekân bulunmaktadır. Bu mekânlar, kahramanların doğduğu, büyüdüğü, yaşlandığı, öldüğü yerler olmasının dışında daha çok iyi ile kötünün mücadele verdiği ortamlar

¹⁴⁹ A.e.

¹⁵⁰ A.e., s. 236.

¹⁵¹ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 268.

¹⁵² A.e., s. 276.

¹⁵³ A.e., s. 197.

¹⁵⁴ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 56, 57.

¹⁵⁵ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 99.

şeklinde karşımıza çıkar. Örneğin Kadi'nin Sertuk Köyü'nde dünyaya gelen, orada büyüyerek bir şövalye olan yine bu mekânın sakinlerinden Ermira ile nişanlanan Leofold'un Sertuk'la ilgili duygu ve düşüncelerinin gelişmesinde Asuber'in yaratıklarının köyü haritadan silmesi başrol oynar. Veya Kadi'de vuku bulan Lort Kozan ile Lort Asuber'in iktidar savaşı *Korkak ve Canavar*'da yukarıda verdiğimiz örneklerden daha fazla yer tutar. Bu durum bölümün başından beri belirttiğimiz gibi Perg'deki ve Dernat'taki pek çok açık mekân için de geçerlidir.

Her iki diyar ve bu diyarlarda yaratılan ülkeler, şehirler, köyler, adalar orada yaşayanların kimliği, ırkı, sosyal, siyasi ve ekonomik durumu da okurun dikkatine sunulmuştur. Mesela ağırlıklı olarak Kadi'de insanlar ile birlikte promların da yaşaması, Bataklık Ülke Fuoli'nin sakinleri olan burfenlerin inanç konusundaki sadakatleri, yine aynı yerde hayatını sürdüren ancak burfenler tarafından bile tanınmayan dezdomet ırkının geçmişi, bir zamanlar Perg'de yaşayan ancak Tanrılar Savaşı'nın çıkmasında ve hararetlenmesinde etkin rolü olan yamyam hurg ırkının tanıtılması hep açık mekânlar üzerinden yapılmıştır.

Açık mekânların anlatımı kahramanların amaçları ile yakından ilişkilidir. Bir ormana giren yaralı kahraman buradaki şifalı bitkilerle iyileştirilir veya ormanda saklanan kahraman buradaki meyve ağaçlarından karnını doyurur.

Açık mekânlardan bazıları mesela Uzak Diyarlar, Fuoli, Öte Diyarlar okura önce gizemli, merak unsurunu uyandırıcı cümlelerle anlatılırken bu mekânların sırrı yavaş yavaş açıklığa kavuşturulur. Bu da romanlarda kurgu gereği yazarın heyecan dozunu artırıp azaltma eğilimiyle alakalıdır.

Perg Efsaneleri serisinde yer alan Öte Diyarlar ve Perg'den Perg'in savaştığı milleti ve savaşlarıyla Kadi, korsan ve haydutlarıyla Kruzeran, bağınazlık derecesinde inançları yüzünden ikiye bölünmüş, büyük bir kısmı bataklıktan müteşekkil Fuoli, Ert Köprüleri'yle meşhur Turayfor, tersane, üzüm ve yabancılara karşı nezaketiyle tanınan Munia, nek birası ve muhteşem sesli, tek ayaklı buhur kuşlarıyla bilinen Uzroy, zenginliği, turnuvaları, şenlikleriyle Gurdal ve Omnif adlı ülkeler, bu ülkelere bağlı köyler, ormanlar, vadiler, nehirler, dağlar, tepeler, Perg'in tek denizi Mavi Hunsu, pazaryerleri, sözü geçen ülkelerin ırkları, meslek grupları, inançları, âdetleri oldukça akıcı bir dille ve zengin bir hayal gücüyle yaratılmış açık mekânlar olarak okurun karşısına çıkarılmıştır.

Açık mekânların içerisinde yer alan ve onlar kadar zengin çeşitliliğe sahip kapalı mekânlar da romanın nirengi noktalarını oluşturacak pek çok olaya sahne olan yerlerdir.

3.1.1.2. Kapalı Mekânlar

Perg ve Öte Diyarlar/Dernat'ta bulunan kapalı mekânlar ve bu mekânların özellikleri “Yerleşim Mekânları”: “Evler/Kulübeler”, “Saraylar”, “Şatolar”, “Çadırlar; “Kamusal Mekânlar”: “Kaleler”, “Tapınaklar”, “Zindanlar”, “Kule”, “Federasyon Binası-Ağalar Meclisi”, “Hanlar”, “Taverna ve “Diğer Kapalı Mekânlar”: “Tüneller”, “Mağaralar” alt başlıkları altında incelenecektir.

3.1.1.2.1. Yerleşim Mekânları

3.1.1.2.1.1. Evler/Kulübeler

Yerleşim mekânlarından biri olan kulübelerin ilki *Korkak ve Canavar*'da söz konusu edilir. Bu kulübe, Kadi'de yer alan Yumhor Ormanı'ndaki ağaçların arasında ustaca gizlenmiştir. Leofold'a ait olan kulübenin zemini topraktır ve dört tarafı tahtadan duvarlarla çevrilidir. Çatısı, dev truni ağaçlarının yapraklarından örülmüştür. Kapı ise duvarlardan biri delinerek normal insan boyutlarından büyük bir şekilde açılmıştır.¹⁵⁶

Leofold'unkine benzeyen bir başka kulübe bu sefer Kruzeran'daki Gurdet Ormanı'nda karşımıza çıkar. Kulübe, tamamen tahtadan yapılmış ve üstüne iğreti bir çatı örtülmüştür. Diğerinden farkı ise en az bir kapısının fazla olmasıdır. Kulübeye iki kişi aynı anda giremez. İçeride bulunan delikten aşağı inilince görülen devasa ve görkemli oda Tanrı Hiver'in Tapınağı'dır.¹⁵⁷

Merderan'ın Sırrı'nda bahsedilen bir diğer kulübe Lufas'tadır. Amneh'e ait olan kulübenin içi yazar tarafından şöyle tasvir edilmiştir:

¹⁵⁶ A.e., s. 43.

¹⁵⁷ A.e., s. 135.

“İçerisi oldukça sade döşenmişti. Eşyaların bir ustanın elinden çıkmadığı belli oluyordu. Kitap dolu taştan bir raf haricinde her şey ahşaptı. Rafa bitişik geniş bir vazonun içinde bakımsız, uzun gövdeli, garip bir bitki yükseliyordu.”¹⁵⁸

Yukarıda belirtilenlerden başka odada koltuklar, masa ve yatak da vardır. Kulübenin bir diğer odası mutfak ve banyo olarak kullanılmaktadır.¹⁵⁹ Kulübesinin bahçesi ise oldukça güzel ve bakımlıdır. Bahçenin bir yanında üst üste konulmuş üç boş kasanın üzerine yaslanmış tırmığın ucundaki toprak yeni kullanılmış olduğunun işaretidir.¹⁶⁰

Merderan'ın Sırrı'nda karşımıza çıkan bir diğer kulübe Merderan'ın Heykeli'nin altında bulunan mağaranın göbeğinde yer alan büyük gölün ortasındaki salın üzerindedir. Kulübe küçüktür ve hiç penceresi yoktur. Kulübenin ışıktan kapısının kolu yılan başı, bıçak ucu, pençe, sayısız yaprağıyla göz kamaştırıcı çiçek, tokalaşmak için uzanmış el gibi şekilden şekle girmektedir.¹⁶¹

Tanrıların Alfabeti'nde yer alan Öte Diyarlar'daki kulübe ise Mucit Pertub'a aittir. Pertub'un kulübesi diğerlerinden oldukça farklıdır. Bu kulübe; iki katlı, köy evi yüksekliğinde ve en az dört ev genişliğindedir. Çatısı piramit şeklindedir. Kulübenin bitişiğinde ahıra benzeyen, kare şeklinde, taş duvarlı ve hiç penceresi olmayan bir yapı vardır. Dikenli tellerin çevrelediği küçük bahçede çeşitli sebzeler dikilmiştir. Bahçenin tam ortasındaki tek ağacın dallarında elmalar, armutlar ve erikler yan yanadır.¹⁶²

Perg'deki evlerden ilki bu dünyada yaşananlarla yakından ilişkilidir. Asuber'in yaratıklarının haritadan sildiği Sertuk Köyü'nün meydanında, bahçesinde görülen felaket, evlerden birinin içine göz atıldığında da kendini gösterir. Nitekim Guorin, bir evin penceresinden içeri baktığında üst üste yığılmış eşyaların örümcek ağlarıyla kaplı olduğunu ve ikiye ayrılmış bir masanın altında çürümüş bir iskeleti fark ettiğinde ürpertiyle pencereden uzaklaşır.¹⁶³

¹⁵⁸ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 56.

¹⁵⁹ *A.e.*

¹⁶⁰ *A.e.*, s. 91.

¹⁶¹ *A.e.*, s. 245-247.

¹⁶² Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 100.

¹⁶³ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 21.

Telinos'ta yaşayan Peole'nin evinin mutfağında yale adlı tatlı, bakır kazanda pişirilir, dolaptaki gül desenleri işlenmiş cam kavanoza konulur.¹⁶⁴ Halk mahallesinde oturan Peole'nin eviyle ilgili bu kadar bilgi verilirken soylular “baştan aşağı camla kaplı, güzel evler”de ikamet etmektedirler.¹⁶⁵

Telinos'tan sonra bir başka burfen şehri olan Anageh'teki sarayın ayin odası bu şehirdeki evlerle mukayese edilir. Böylece, sıradan burfen evlerinin gayet sade döşendiğini, içindeki eşyalardan birinin ucuz bakırdan buhurdanlık olduğunu öğreniriz.¹⁶⁶

Perg'deki diğer evlerle ilgi birkaç kısa bilgi de verilmiştir. Dernes Köyü lideri Koem'in büyük bir evi vardır.¹⁶⁷ Durkgador Mavi Huns'a'ya açıldığında etraftaki bir malikânenin duvarında sırtını kaşıyan kedi kapının gıcırdayarak açılmasından ürkerek kaçar.¹⁶⁸

Perg dışında, Öte Diyarlar'da yer alan Hiver'in Tapınağı'ndaki köyde bulunan evler, diğerlerinden oldukça farklı ve ilginçtir. Yalnızca pencerelerden içeri “bir mızrak gibi dalıp toprağa sapsılan ışık demetleriyle aydınlanan harabe köy”¹⁶⁹ hiç de güven verici bir yere benzememektedir.

Köyde karşılaşılan ilk ev çok savaş geçirmiş, iz bırakan acılara sahne olmuş bir yapıdır ancak bir vakitler güzel bir yuva olduğu izlenimini veren hoş bir mimariye sahiptir. Bahçesindeki dikenli bitkiler, duvarları sarmış yosun ve kir tabakası burada uzun yıllardır kimsenin yaşamadığının ispatıdır. Köyde aynı vaziyette birçok ev ve depo benzeri büyük binalar da bulunmaktadır.

Bunlardan özellikle her yanı dikenli bitkilerle sarılı bir bahçede yer alan, kapısının kolu paslı, iki bacası da yıkık bir ahır ya da bina olan büyük yapıdan ve ondan iki ev ötedeki kırık bahçe çitli bir başka evden yardım isteyen sesler duyulur.¹⁷⁰

Görüldüğü gibi birkaç kulübe ve ev haricinde Perg ve Öte Diyarlar sakinlerinin günlük hayatlarını sürdürdükleri yerleşim mekânları oldukça ilkel,

¹⁶⁴ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 221, 225.

¹⁶⁵ **A.e.**, s. 225.

¹⁶⁶ **A.e.**, s. 135.

¹⁶⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 214

¹⁶⁸ **A.e.**, s. 276.

¹⁶⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 195.

¹⁷⁰ **A.e.**, s. 196-198.

derme çatmadır. Kulübe “kerpiç, saman veya ağaçtan yapılmış, küçük, basit, ilkel ev¹⁷¹ demekse de Öte Diyarlar’daki Mucit Pertub’un kulübesi yaptığımız tanımları burada geçersiz kılmaktadır.

Evlerin, kulübelerin bir kısmı terkedilmiş veya harabe hâindedir. Bunlardan Sertuk Köyü’ndekilerin müsebbibi verilirken diğerleri için bir açıklama yapılmaz. Bu yapılar kahramanların yanlarından geçtikleri, tuzaklarla dolu kapalı mekânlardır.

Ormanlarda geçici ikamet amacıyla yapılan kulübelerin dışında “Tapınaklar” başlığı altında incelenecek olan Hiver’in Tapınağı’nın bulunduğu odaya geçişi sağlayan kulübe için de aynı durum söz konusudur.

Amneh’in kulübesi ve çevresi ile Merderan’ın Heykeli’nin altındaki kulübe kahramanlar içine girdiği için daha ayrıntılı verilmiştir. Amneh’in kulübesinin kitap rafları, kitaplar dışında başka bir lüksü yoktur. Perg’de tek lüks sahibi evler Telinos’ta yaşayan soylulara aittir. Nerede olduğu söylenmeyen bir malikane de bu sınıfın içine dâhil edilebilir. Merderan’ın Heykeli’nin altında bulunan kulübenin ışıktan kapısı ve şekilden şekle giren kolu ise bu kapalı mekânın özel güçlerle yapıldığını göstermektedir.

3.1.1.2.1.2. Saraylar

Perg Efsaneleri’nde ikinci yerleşim mekânı olarak ele alacağımız saraylar *Batalık Ülke ve Merderan’ın Sırrı*’nda söz konusu edilmiştir.

Batalık Ülke’de söz konusu edilen Anageh Sarayı, Emir Poretun’un yapacağı ayinle ön plana çıkar. Ayinin gerçekleşeceği odada saray hazinesinde saklı tutulan dev mumlar, meşhur altın kâselerin olduğu büyük tahta kutular ve herkesin ortasından geçirilemeyeceği için odaya gizli bir tünelden getirilen Gök Tanrısı Dermense’nin heykeli bulunmaktadır. Yukarıdaki ayin gereçlerinden başka sarayın dillere destan görkemine, her köşesindeki sırça heykellere, rengârenk vitraylara karşın ayin odası Tanrı Dermense’ye saygısızlık anlamına gelebilecek her türlü

¹⁷¹ **Büyük Türkçe Sözlük**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005, s. 1252.

fazlalıktan arındırılmıştır. Mumlara yakın bir yerde ucuz bakırdan bir buhurdanlık ve odanın en uzak köşesinde basit, tahta bir sandalyede vardır.

Ayrıca ayin odasının kapısı, bir kolun indirilmesiyle harekete geçen zincir ve ağırlıklardan oluşan mekanizmasıyla kendi kendine iki yana açılır. Çift kanatlı, tamamen buzlu camdan yapılmış kapının üstünde yemyeşil ağaç figürleri işlenmiştir.¹⁷²

Sarayın bir diğer bölümü, ayin odasına bitişik olan konuk odasıdır. Konuk odası sarayın diğer odaları gibi bir tanrı temsilcisine yakışacak derecede görkemlidir. Yerde açık gri renkte Fuoli'de bulunmayan bir hayvan olan Geyfor ayısının postu serilidir. Kubbe şeklindeki tavan, baştan başa vitraylarla kaplıdır ve her köşesinde birbirinden güzel cam heykeller yerleştirilmiştir. Odada ayrıca oval bir masa ve bu masanın arkasında geniş ve şık bir koltuk vardır.¹⁷³

Görüldüğü gibi Anageh Sarayı oldukça şaşaalı şekilde döşenmiştir. Bu görkemi sağlayan en önemli unsur yukarıda da söylediğimiz üzere içindeki sanat eserleridir. Bunların dışında büyük salon ile ayin odasına uzanan koridoru birleştiren bölmenin tepesine döşenmiş, binbir renk ve şekildeki cam parçalarının birleşmesinden oluşan olağanüstü güzellikte vitraylar yer almaktadır. Aynı bölmede üzerlerinde cengâver kabartmaları işlenmiş geniş sütunlar da bulunmaktadır. Tavandan sarkan, çiçek şeklindeki avizede yüzlerce mum yanmaktadır.¹⁷⁴

Sarayın yapısal özelliklerinden biri ise kutsal emanetlere giden yolda pek çok tuzak olduğu gibi saray odalarını birbirine bağlayan gizli geçitler ve yeraltında kaçış tünelleri bulunmasıdır.¹⁷⁵

Bataklık Ülke'de Anageh Sarayı'ndan sonra Telinos Sarayı'ndan da söz edilir. Devasa bir havuzun ortasında, yapay bir adacığın üzerine kurulan Telinos Sarayı'nın tasviri dış görünüşü ve çevresi ile yapılır:

“Biri kısa biri uzun iki kulesi bulunan bu şık yapının kadınsı bir güzelliği vardı. Neredeyse her detayı yuvarlak ve zarifti. Bu yönüyle şehrin geneline hâkim olan sert hatlı mimariden ayrılırdı. Mümkün olan her köşe rengârenk çiçeklerle bezenmişti. Ana yapının tepesindeki dev kubbe, tamamen camla kaplıydı. Alt yarısı mor, üst yarısı koyu kırmızı

¹⁷² Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 132-135.

¹⁷³ *A.e.*, s. 139, 140.

¹⁷⁴ *A.e.*, s. 133.

¹⁷⁵ *A.e.*, s. 134.

renkteydi. Güneş vurduğunda mücevher gibi parlardı. Sarayı çevreleyen halka şeklinde havuzda uzak diyarlardan getirilen on iki yunus yaşıyordu.”¹⁷⁶

Bu yapay adacığa geçmenin tek yolu ise köprüdür.

Telinos Sarayı'nın içi de tıpkı Anageh Sarayı gibi vitraylarla bezelidir. Taht odasının devasa kapılarına rengârenk vitraylarla dolu bir koridordan geçilerek varılır. Kapının dibindeki masada bulunan altın kaşık Telinos Emiri Jayoferm'e getirilen yale tatlısının zehirli olup olmadığını anlamak için konulmuştur. Ayrıca Jayoferm'in odasının tam ortasında geniş, daire şeklinde bir halı vardır.¹⁷⁷

Perg Efsaneleri'nin ikinci romanı *Merderan'ın Sırrı*'nda bahsedilen bir başka saray geriye dönüşlerle hatırlanan Artek şehrindeydir. Ancak bu saray hakkında verilen bilgi çok kısıtlıdır. Kimsesiz çocuk Bernak, Başbüyücü Farsaten'in himayesine alınarak şehrin koruyucusu olarak yetiştirilecektir. Bazı soylular bunu sindiremez ve sarayın süslü koridorlarında Bernak'la karşılaştıkları zaman birbirlerinin kulağına eğilip fısıldaşırlar, uzaklaştığında ise yüksek sesle kahkahalar atarlar.¹⁷⁸ Saray bir başka kahkaha ile de gündeme gelir. Bernak, birkaç büyü öğrendiğinde saray neşeli kahkahalarla inler.¹⁷⁹

Bilinen dünyada saraylar; hükümdarların, kralların yaşamlarını sürdürdüğü görkemli yapılarıdır. *Perg Efsaneleri*'ndeki sarayların da sözünü ettiklerimizden farkı yoktur. Sarayların her yerine yer verilmese de ele alınan koridorların, odaların tefrişi söylediklerimizin ispatı niteliğindedir. Emirlerin yaşadığı mekânlar kendi şehirlerinin özellikleri ve inançları düzleminde döşenmiştir. Nitekim Anageh ve Telinos Sarayları Fuoli'de meşhur cam işçiliğinin nadide eserleriyle doludur. Buna karşılık ayin odası itikatları gereği oldukça sadedir. Lort Kurm tarafından yönetilen Artek şehri sarayının süslü koridorları ise bazı dedikodulara sahne olan veya mutluluğun paylaşıldığı kapalı mekân olarak zikredilmiştir.

¹⁷⁶ A.e., s. 225.

¹⁷⁷ A.e., s. 230, 231, 232.

¹⁷⁸ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 10.

¹⁷⁹ A.e., s. 10.

3.1.1.2.1.3. Şatolar

İnceleyeceğimiz üçüncü kapalı mekân şatolardır. Artek şehrinde sarayda gördüğümüz lorda karşı Kadi'dekiler şatolarda yaşarlar.

Ele alacağımız ilk şatodan *Korkak ve Canavar*'da bahsedilir. Lort Asuber'e ait olan şatodaki büyük salonun duvarında Lort Hanton'un bir portresi vardır. Asuber'in bulunduğu odanın kapısı altın kabartmalarla süslenmiştir. Bu oda Asuber'in huzuruna kabul edilen Prom Hanı Yuvgot'un izlenimleriyle aktarılır:

“İçeri girdiğinde salonun Kadi'nin tek efendisinden beklenmeyecek kadar sade ve özensiz düzenlendiğini şaşkınlıkla fark etti. Zaferini kutlayan bir hükümdarın görkeminden çok zorlu bir savaşın ortasında olan bir kumandanın azmini yansıtıyordu. Salondaki masaların üzerini kitaplar, kâğıtlar, mürekkep hokkaları, bazıları yeni yapılmış bazılarının üzeri karalanmış planlar kaplamıştı. Duvara bir Kadi bayrağı ile dev bir Perg haritası asılmıştı. Haritanın üzerindeki sayısız çizgiler ve okunamayacak kadar kargacık burgacık yazılar takdire şayan bir çalışmadan arta kalmışa benziyordu.”¹⁸⁰

Yazar bu kapalı mekânı Perg'in tek hâkimi olmak isteyen Asuber'in ruh hâli ile yansıtmaya çalışmıştır.

Ayrıca şatonun bahçesinde yılan vücutlu dev kuşlar da bulunmaktadır.¹⁸¹

Sözünü edeceğimiz bir başka şato, aslında Hiver'in Tapınağı'dır. Ancak mimari açıdan bir şatoya benzediği ve kahramanlar tarafından sürekli şato kelimesi ile zikredildiği için bu mekânı “Şatolar” başlığı altında incelemeyi uygun bulduk.

Öte Diyarlar'da bulunan Hiver'in Şatosu ikisi aynı boyda, öbürü ortalarında ve biraz gerilerinde, diğerlerinin iki katı yüksekliğinde üç kulesi olan bir yapıdır. Şatonun kuleleri ağ gibi karmaşık bir yapı oluşturan asma köprülerle birbirine bağlanmıştır.

Şatonun kubbemsi gövdesinin yukarılarındaki dikdörtgen şeklinde, hiçbir engelle kapatılmamış olan geniş deliklerin aşağısı toprağa kadar çeşitli çıkıntılarla doludur. Bu çıkıntılardan birine hafifçe vurulduğunda onlarca küçük ve keskin bıçak

¹⁸⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 127.

¹⁸¹ *A.e.*, s. 126-127.

fırlar. Bu kapısız kubbenin içinde “Kadi’deki en büyük şehri bile gölgede bırakacak” kadar büyük bir köy barındığını şahit oluruz.¹⁸²

“Evler/Kulübeler” başlığı altında söylediğimiz gibi yanlarından geçilen tüm evlerden karşı konulmaz çağrılar duyulur. Köyün sonundaki üçüncü kulenin kilidi açıldığı anda toprak yarılar ve kapının hemen önünde iki insanı yutabilecek büyüklükte, derin olmayan ancak zemini parmak genişliğinde aralıklarla dizilmiş yüzlerce demir döşenmiş bir delik ortaya çıkar. Kapıdan içeri girildiğinde dönerek yükselen taştan bir merdiven görülür.¹⁸³ Merdivenlerden yukarı çıkıldığında karşılaşılan sürgü çekilince yüzyıllardır kullanılmadığından dolayı paslanmış olan demir kapı açılır. İçeri dolan ışıqla kulenin içindeki örümcek ağlarıyla kaplı duvarlar ve kirli basamaklar ortaya çıkar. Bu aşamadan sonrasına ise ancak ipten köprülerden geçilerek ulaşılabilir:

“...İpten örülü köprü, içinde bulduklarıyla aynı boyda olan uzak kuleye bağlanıyordu. Sağlam görünmesine karşın iki yanında da korkuluk bulunmaması, sadece üzerinde yürünebilecek bir gövdeden oluşması korku vericiydi. İki kişinin yan yana yürüyemeyeceği kadar dardı... Rüzgârda sallanmayacak kadar gerili görünse de en ufak bir denge kaybı metrelerce aşağıya, ölümcül çıkıntılarla kaplı kubbeye düşmelerine yeterdi... Yukarıda aynen önlerindeki benzeyen başka bir köprü uzanıyordu. Bu ikiz kuleleri ortada ve biraz ileride yükselen uzun kuleye bağlayan köprüler de vardı.”¹⁸⁴

Sözü edilenler dışında bir köprü daha vardır. Bu, ikiz kuleleri birbirine bağlayan tüm köprülerin arasında bir yerdedir ve onları uzun kuleyle birleştirmektedir.¹⁸⁵

Görüldüğü üzere *Perg Efsaneleri*’nde kapalı mekân olarak Lort Kozan’ın şatosu söz arasında geçerken Lort Auber’inki psikolojisi ile bağlantılı şekilde aktarılmıştır. Tanrı Hiver’in şatosu ise epey garip ve ilgi çekicidir. Kendisine ulaşılmayı zorlaştırmak adına türlü tuzak ve oyunlarla dolu şatonun en üst katında ikamet eden Hiver’in yaşadığı mekân da dikkate değerdir.

¹⁸² A.e., s. 194.

¹⁸³ A.e., s. 190, 193, 201.

¹⁸⁴ A.e., s. 221.

¹⁸⁵ A.e., s. 221-222.

3.1.1.2.1.4. Çadırlar

Perg Efsaneleri'ni oluşturan romanlarda bulunan yerleşim mekânlarından sonuncusu çadırlardır.

İlk çadır *Bataklık Ülke*'de karşımıza çıkar. Fuoli'de bulunan Özgür Bölge, balçıktan bir meydanın etrafında kurulmuş büyük çadırlardan oluşmaktadır.¹⁸⁶ Özgür Bölge'nin kurucusu Ermiş Rendem'in çadırı yazar tarafından ayrıntılı şekilde anlatılmıştır:

“Geniş çadırın mantar gövdelerinden örüldüğünü tahmin ettiği hasırdan bir tabanı vardı. Bu zeminin üstüne yeşil renkte, kalın bir halı atılmış, halının çevresine ise sandalyeler, masalar ve bir tanesi camlı dört büyük dolap yerleştirilmişti. Masaların üstündeki şamdanlar gün ışığı kadar olmasa bile içeriyi aydınlatmaya yetiyordu. Ana çadırın direği, halıyı tam ortasından delip zeminle buluşuyordu. Köşe direklerinin birinin önünde mazgallarına çeşitli boylarda mızraklar takılmış olan enli bir silahlık vardı. Çift uçlu mızrakların gövdelerine parmakların geçirilebileceği demir halkalar eklenmişti. Silahlığın önündeki geniş hasır sepet, ağzına kadar boş cam kürelerle doluydu.”¹⁸⁷

Çadırda ayrıca ahşap bir sandalye,¹⁸⁸ bir masa ve üzerinde su dolu bir maşrapa vardır.¹⁸⁹

Çadırlar Öte Diyarlar'da da kullanılmaktadır. “Kaleler” başlığı altında ayrıntılı olarak incelenecek olan gözcülerin kampındaki onlarca çadırın tepeleri sivri renkleri ise siyah ve lacivettir.¹⁹⁰ Bu kampta yalnızca Komutan Demien'in çadırı ayrıntılı şekilde tasvir edilmiştir. Bu çadır, oldukça sade döşenmiştir. Birkaç ahşap sandalye ve üzeri savaş planlarıyla kaplı bir masa vardır. Çadırın üç köşesinde ayaklı birer meşale yanmaktadır. Çadırın tek konforu ise bir köşeye atılmış geniş minderlerden ibarettir.¹⁹¹

Öte Diyarlar'daki diğer çadırlar hurg ordusuna aittir. Bu çadırlarından biri hurgların müzikseverliğiyle bağlantılı olarak aktarılmıştır. Hurgların kampında

¹⁸⁶ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 97.

¹⁸⁷ *A.e.*, s. 101.

¹⁸⁸ *A.e.*, s. 99.

¹⁸⁹ *A.e.*, s. 113.

¹⁹⁰ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 87.

¹⁹¹ *A.e.*, s. 88.

sürekli talim yapıldığı için kampın oldukça uzağına kurulan çadırda, loş ortamda ve yarım daire şeklinde hazırlanan sahnede müzisyenler flüt konseri verirler.¹⁹²

Çadırlar, kahramanların yer değiştirme veya geçici amaçlarla barındığı kapalı mekânlardır. İçindeki eşyalar da genellikle savunma veya taarruza yönelik araç gereçlerden oluşmaktadır. Özgür Bölge’de Fuoli’nin her yerinde yok edilmek üzere arandığı için kampın yeri sürekli değiştirilir. Gözcü veya hurg çadırları da aralarındaki savaş yüzünden kendi bölgeleri içinde yapılandırılmıştır.

3.1.1.2.2. Kamusal Mekânlar

3.1.1.2.2.1. Kaleler

Perg Efsaneleri’nde ele alacağımız kapalı mekânlar içerisinde yer alan kamusal mekânlardan ilki kalelerdir.

Merderan’ın Sırrı’nda sözü edilen kale, Asuber’in canavarlarından sonra olabilecek herhangi bir tehlikeye karşı avcı ve asker yetiştirmek üzere kurulan Avcı Kalesi’dir.

Avcı Kalesi’nin bir odasında canavarlarla savaşma antrenmanları yapılır. Toprağıyla, kayasıyla, hendeğiyle, mağarasıyla, ağacıyla dış ortama benzetilen odayı çevreleyen dev pencereler perdelerle örtülerek yaratılan loş ortamda sivri bıçaklarla kaplı zırh giydirilmiş ayılar canavar olarak kullanılır.¹⁹³

Kalede yalnız canavarlarla savaşma öğretilmez aynı zamanda federasyonun büyücüleri ve mucitleri birlikte çalışarak yeni silahlar da üretirler.¹⁹⁴ Kalede mucitlerin de ayrı bir odası vardır.¹⁹⁵ Kalenin avlusunda ise askerler talim yapmaktadırlar.¹⁹⁶

Tanrıların Alfabesi’nde söz konusu edilen bir diğer kale; Dernat, Perg’deki adıyla Öte Diyarlar’dadır. Tılsım Efendileri’nin ve gözcülerin içinde yaşadığı kale, hurgların saldırılarından korunmak amacıyla içinde bulunan karargâh ve çevresi ile

¹⁹² A.e., s. 104, 107.

¹⁹³ Müstecaplıoğlu, *Merderan’ın Sırrı*, s. 34-35.

¹⁹⁴ A.e., s. 38.

¹⁹⁵ A.e., s. 184.

¹⁹⁶ A.e.

birlikte Tılsım Efendisi Roek'in yaptığı yarı küre şeklinde, ışıktan bir duvarla korunmaktadır.¹⁹⁷ Işıktan koruma duvarının oldukça geniş bir alanı içine aldığı kahramanların yaptıkları yolculuktan da anlarız. Nitekim Geryan'ın yaşadığı kuleye onları götürecek olan rehberin kulübesine doğru gitmek için yola çıkan kahramanlar, ağaçların sıklaştığı yerlerde yavaşlar düzlüklerde doludizgin ilerlerler. Atların dizine ulaşmayan birkaç cılız dere geçerler. Akşama doğru adını duydukları koruma duvarına gelirler. Sınıra yaklaştıkları için ince bir su tabakasına benzeyen katmanı ayırt etmeye başlarlar. Merkezini saatler önce geride bıraktıkları karargâh olduğu düşünülünce fanusun boyutlarının inanılmaz olduğu ortaya çıkmaktadır.¹⁹⁸

Işıktan koruma duvarının bazı yerleri fazlasıyla incelmıştır. Bunun kanıtı duvar sağlamken dışarısı buğulu camdan bakarmış gibi görünmesine karşın şimdi ışıktan yüzey dümdüz, pürüzsüz bir cam gibi olmasıdır.¹⁹⁹

Yüksek surların arasında tek bir binadan ve iki kuleden ibaret olan karargâh, dışarıya hiç çıkılmadan her odaya ulaşılabilir şekilde inşa edilmiştir. Gösterişe kaçılmadan yapılan kalenin kulelerinin tepesi topuz başına benzer, pencereleri ise yuvarlaktır.²⁰⁰ Karargâhın yanındaki kulelerden birine yarım daire şeklinde çift kanatlı kapıdan girilir. Ayrıca karargâhın surlarının arasındaki geniş avluda²⁰¹ bir de ahır vardır.

Karargâh binasının içindeki birkaç odadan da bahsedilir. Tılsım Efendisi Zeron'un odası; yatağı, truni ağacından yapılmış kapısı ile anlatılırken diğer Tılsım Efendisi Olmen'in odasına üzerlerine tılsım taklitleri işlenmiş duvarlardan, taş döşeli zeminden geçilerek gelinir. Bu odada ise yalnızca kalın, beyaz bir yorgan söz konusu edilir. Bir diğer oda Öte Diyarlar'a misafir gelen Nela'ya aittir. Ancak bu oda için de yalnız Nela'nın yataktan çıkmak istememesi dışında bilgi verilmez. Bir başka odanın tavanında pek çok şeklin bir araya getirdiği çok büyük bir şekil vardır. Aynı teknikle yapılan yüzlerce küçük şekil de odanın duvarında bulunmaktadır. Odada mevzubahis edilen eşyalar sandalyeler ve her bir parmaklıkta uçları oldukça sivri yüzlere çivinin

¹⁹⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 44.

¹⁹⁸ **A.e.**, s. 99-100.

¹⁹⁹ **A.e.**, s. 64.

²⁰⁰ **A.e.**, s. 59.

²⁰¹ **A.e.**

bulunduğu çelik parmaklığın çevrelediği yer yatağı, üzerinde çiçekler olan masa ve masanın üzerinde yarısına kadar dolu sürahi ile cam bardaktır.²⁰²

Karargâhta verilen son oda üçüncü kattaki salondur. İçeride ise ortada duran, ayaklarına hayvan figürleri işlenmiş abanoz masa tek gösterişli eşyadır. Salonda hiç pencere yoktur; etraf, masalardaki ve tavandan sarkan şamdanların ışığıyla aydınlanmaktadır. Bu şamdanlar odadaki gizli bölmeyi açmak amacıyla da kullanılmaktadır. Gizli bölmenin açılması için masanın üzerinde şamdanların birinin yeri değiştirilir, sonra duvardaki tablolardan biri kaldırılarak arkasındaki tuğla içeri itilir. Son olarak içinde garip görünümlü, lacivert yapraklı, küçük bir ağaç bulunan geniş bir saksının içine gizlenmiş bir kol yukarı çekilir. Duvarda iki adam boyunda bir parça yukarı kalkar ve gizli bölme açılır. Bölmede saklanan çift kişilik yatak, küçük tekerlekler üzerinde eğilimli zeminden salona kayar. Yatakta ise karargâhı çevreleyen ışıktan korunma duvarını yapan Roek kendinden geçmiş hâlde yatmaktadır.²⁰³

Romanda ışıktan duvarın içinde kalan kamp, Tılsım efendileriyle birlikte Öte Diyarlar'a göç eden gözcülerin kampı da vardır ve yazar tarafından şöyle tasvir edilmiştir:

“Gözcü kampı, uzun kütüklerden surların ardında, onlarca geniş çadırdan oluşuyordu. Bazısı siyah bazısı lacivert bu çadırların tepeleri sivriydi, aralarında büyük ateşler yakılmıştı. Her yanda dikkat çekici bir koşturma vardı. Kampın ortalarında bir yerde, çevredeki tüm ağaçlardan ve surlardan daha yüksek bir gözetleme kulesi yükseliyordu. Kulenin tepesinde kulübemsi bir yapı, bu yapının içinde dürbünlerle çevreyi tarayan üç nöbetçi vardı.”²⁰⁴

Yukarıdaki gibi ayrıntılı şekilde verilen kaleden başka birkaç cümle ile gündeme getirilenler de vardır: İlk savaşta siyahlara bürünmüş kılıç işlemeyen atlılarını kullanarak zafer kazanan Lort Auber'in görkemli kalesi son zamanlarda garip yaratıkların gezindiği ıssız bir yere dönüşmüştür.²⁰⁵ Prom Hanı Yuvgot'un

²⁰² A.e., s. 78.

²⁰³ A.e., s. 131-132.

²⁰⁴ A.e., s. 87.

²⁰⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 54.

kalesi ise Oreor Kalesi'dir. Nitekim Yuvgot, Lort Asuber'e götürölmek üzere bu kaleden alınır.²⁰⁶

Mommar'ın geçmişinden bahsedilirken yapılan geriye dönüş sırasında bir kaleden daha söz edilir: Yedeç eşkıyalarından kaçan Koem, Boeren Kalesi'nin güvenli surlarına sığınmayı düşünür.²⁰⁷

Buraya kadar anlatılanlardan da anlaşılacağı gibi *Tanrılar'ın Alfabetesi*'nde bahsedilen ve ışıktan koruma duvarı içinde bulunduğu için birlikte ele aldığımız kale ve çevresi hakkında detaya girilirken diğer kaleler ya yalnızca adıyla ya da kısaca ön plana çıkan özelliğiyle söz konusu edilmiştir.

Bu alt başlık içerisinde dikkati çeken bir unsur da Perg'de emirlerin saraylarda, lortların saray veya şatolarda yaşamalarına karşın Prom Hanı kalede ikamet etmektedir.

3.1.1.2.2.2. Tapınaklar

“Kamusal Mekânlar” başlığı altında inceleyeceğimiz bir diğer kapalı mekân tapınaklardır. *Korkak ve Canavar ve Tanrıların Alfabetesi*'nde bahsedilen tapınakların ilki Bilge Tanrı Hiver'e, ikincisi Savaş Tanrısı Tshermon'a, üçüncüsü ise Erdem Tanrısı Edia'ya aittir.

Daha önce “Evler/Kulübeler” alt başlığı altında bahsettiğimiz Perg'deki Gurdet Ormanı'ndaki kulübede bulunan delikten inildiğinde böylesine görkemli, devasa, ancak “karşı konulmaz bir düşmandan korkan ya da dinî duygularla coşmuş birileri” tarafından yapıldığı düşüncesini veren odanın sonunda yükselen muazzam heykel ve duvarlara kazınmış eski dilde cümleler ikincisinin doğru olduğunun kanıtıdır. Etrafta inanılmaz derece büyü yoğunluğu hissedilmektedir. Heykelin en önemli özelliği ise çevresindeki her şeyden daha silik görünmesidir.²⁰⁸ “Açık Mekânlar”da da belirttiğimiz gibi bu heykelin içindeki gizli kapıdan Öte Diyarlar'a geçilmektedir.

²⁰⁶ A.e., s. 125.

²⁰⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 220.

²⁰⁸ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 137, 138.

Öte Diyarlar'daki tapınak Tshermon'undur. Yüksek kayalar tarafından çevrelenmiş bir çukurun içinde kurulmuş olan tapınak birbirine bağlı üç binadan oluşmaktadır. Ancak yalnızca ortadaki binanın bir kapısı varmış gibi görünmektedir. Roman kahramanlarından Nume, tapınağı "askeri barakalara" benzetir.²⁰⁹ Tapınağın duvarları yosunla kaplıdır. İçindeki dağınık ve pis bir odada devrilmiş birkaç masa ve sandalyenin bacaklarını birleştiren örümcek ağlarından başka bir şey yoktur. İkinci odanın görünümü de aynıdır ancak yerde kendinden geçmiş gibi yatan onlarca cüppeli adam, Tshermon'un rahipleri, vardır. Masanın altındaki kapak ise karanlık bir mağaraya açılmaktadır.²¹⁰ Mezkûr mağara kendi başlığı altında incelenecektir.

Öte Diyarlar'daki diğer tapınak buz ovasıdır. Geryan'ı öldürmek için yaşadığı yere gelen ve burayı görene kadar bir kule olarak bilen kahramanlar içerideki duvarda yer alan iki payandanın arasındaki kadın figürünün Erdem Tanrısı Edia olduğunu ve onun tapınağında bulduklarını anlarlar.²¹¹

Edia'nın Tapınağı'nın hiç penceresi olmayan salonu kahramanların izlenimleriyle tasvir edilmiştir:

"İçinde buldukları geniş salon, Anageh Sarayı'nı gölgede bırakacak görkemliydi. Burada iki yüz kişinin rahatça ağılanacağı davetler verilebilirdi. Duvarlara kalın, kırmızı perdeler asılmış, kubbemsi tavanı tutan sütunlara binbir türlü çiçek figürü kazınmıştı. Her duvarın önünde bordo ya da lacivert renkte kadife bir kanepede vardı. Zemindeki ipek halının üzerindeki desenler, değme resim ustasını hayran bırakacak güzellikteydi. Dörtgen salonun her köşesine, iki adam boyunda birer heykel konmuştu. İkisi güzel kadınlara, diğerleri yakışıklı erkeklere aitti. Tüm heykeller balo kıyafetleri içindeydi, sanki hayatlarının en güzel günümüş gibi gülüyorlardı. Bir tanesinin yanından, süslü bir merdiven helezon çizerek üst katlara uzanıyordu. Tırabzanları ya som altındı ya da en azından altınla kaplanmıştı. Tavandan sarkan onlarca süslü avize rengârenk yüzlerce mumla doluydu. Bu avizelerin bazıları Leofold'un bile kaldıramayacağı irilikteydi. Mumların hepsi yandığından hiç pencere olmamasına karşın içerisi apaydınlıktı. Kule artık nasıl bir maddeden yapıldıysa dışarıdaki dondurucu soğuk içeriye zerre kadar sızamıyordu. Fırtınanın kulak acıtan gürültüsü bile sadece bir ıslık olarak duyuluyordu. Vitrayla kaplı kubbe tavan oldukça yüksekteydi."²¹²

Tapınağın üst katındaki oda yukarıda tasvir edilen salondan daha küçük ve kare şeklindeki odanın da penceresi yoktur. Kapısı ise üzeri bir tuval gibi

²⁰⁹ A.e., s. 249.

²¹⁰ A.e., s. 251, 255.

²¹¹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 154, 155.

²¹² A.e., s. 156-157.

kullanılarak manzara resmi çizilmiş beyaz mermerden yapılmıştır. Odanın içi köşelerinde ince ve uzun üç bacağı olan şık ayaklıklarda duran dört dev meşale tarafından aydınlatılmaktadır. Duvarlarında birebir boyutlarda yapılmış göğüs göğse çarpışan savaşılar ve iki iri atın çektiği gösterişli savaş arabası rölyefleri vardır.²¹³

Odanın içerisinde bulunan bir diğer eşya devasa bir rahledir ve üzerinde sayfalarında şekiller olan devasa bir kitap bulunmaktadır. Kitabı amacına uygun kullanan kahramanların sağındaki duvar titrer, ikiye ayrılır, yere taş parçaları yağar ve iki iri adamın yan yana geçebileceği genişlikte, arkası zifiri karanlık bir geçit açılır.²¹⁴ Bir sütuna benzeyen geçidin içindeki duvarda istenildiği anda sabit kalabilmek ve ara katlara geçebilmek için yapılmış tutamaklar vardır. Sütunun içinden çıkıldığında yine hiç penceresi olmayan ancak sık dizilmiş meşalelerin iyice aydınlattığı uzun koridorda içinden gelen ışıkla yanan, havada asılı duran bir küre de vardır. Yolun nihayetinde biraz önce bahsettiğimize benzer bir başka sütunun üzerinde dikdörtgen, ahşap bir kapı yer almaktadır. Buradaki tavandan sarkan altın zincir çekilince kare şeklindeki kapak usulca açılır.²¹⁵

Dışarıdan bakıldığında gittikçe daralan bir yapıya sahip olan kulenin çatı katı salona göre çok daha küçüktür. Mükemmel bir kare şeklindeki odanın tavanı tamamen camla kaplıdır ve bir uçtan diğer uca yirmi adımda yürünebilecek büyüklüktedir. Kahramanları “serseme çeviren” oda şu şekilde tasvir edilmiştir:

“Bir saray bahçesi gibi düzenlemişti, duvarları sarmaşıklarla kaplıydı, zemin yemyeşil çimenlerle örtülüydü. Kısa boylu ağaçların ve bakımlı yeşilliklerin arasında türlü türlü çiçekler boy vermişti. Perg’in ve Öte Diyarlar’ın neredeyse yarısını dolaşmışlar ama bu çiçeklerin bazılarını daha önce hiçbir yerde görmemişlerdi. Havada biraz nem vardı, sanki çimenler yeni sulanmıştı. Ama asıl önemlisi, etraf şahane kokuyordu. Fırm ağaçlarının insanı mest esen kokusu bile bununla kıyaslanamazdı. Arada bir çiçeklerin arasından bir kelebek çıkıyor, birkaç tur atıp sonra yine gözden kayboluyordu. Odanın bir köşesinde kulübeye benzeyen küçük bir yapı vardı. Üçgen çatılıydı, tamamen ahşaptı. İçinde en fazla bir kişi barınabilirdi. Hatları sevimliydi, bahçeyle bütünleşmiş, doğanın bir parçası olmuş gibi görünüyordu. Yumurta şeklinde pencerelerine soluk sarı perdeler gerilmişti. Etrafta beklentileriyle çelişen bir huzur hâkimdi.”²¹⁶

²¹³ A.e., s. 159.

²¹⁴ A.e., s. 172-179.

²¹⁵ A.e., s. 193-194.

²¹⁶ A.e., s. 196.

Görüldüğü gibi Tshermon ve Hiver'in tapınakları Hiver'in heykelinden başka hiçbir görsel, estetik materyal içermez. Ancak bu heykel işlevsel olarak ön plana çıkar. İçinden Öte Diyarlar'a geçilen, her zaman açık olan kapı heykelin göğsünde yer almaktadır. Her ikisi de tanrı olan Tshermon ve Hiver'den başa bir üçüncü Tanrı Edia'nın Tapınağı gösterişe düşkünlüğü ile bilinen tanrıça ile özdeşleştirilmiştir. Aslında Hiver de kadındır. Ancak onun tapınağı değil Öte Diyarlar'daki şatosu özellikle de kendisinin bulunduğu üst kat daha önce de söylediğimiz gibi oldukça güzel ve etkileyicidir.

Tapınaklarda dikkatimizi çeken özelliklerden biri de içlerindeki çeşitli sınaama araçlarıdır. Edia kitaptaki şekiller vasıtasıyla takipçilerini öğretileriyle Tshermon kapıların üzerindeki işaretlerle sınırlar.

3.1.1.2.2.3. Zindanlar

Kapalı mekânlar içinde inceleyeceğimiz zindanlardan biri *Korkak ve Canavar*'da diğeri *Merderan'ın Sırrı*'nda söz konusu edilir.

Yapısından ziyade işleviyle anlatılan ilk zindan Pertub'un Limanı'ndadır.²¹⁷ Üzerinde kartal heykelleri olan²¹⁸ binanın içindeki zindanda korsanlar tarafından ele geçirilen esirler alıkonulmaktadır. Zindanın içindeki dayanılmaz koku, esirlerin durumunun da bir göstergesidir:

“Bu koku iltihaplı yaraların, terli vücutların, türlü hastalıkların, pisliğin ve kanın karışımından oluşuyordu...”

Kapının arkasında gördükleri ise en katı kalpli insanı bile dehşete düşürecek bir manzaraydı.

Duvarlara, zincirlerle bağlı yüzlerce insan sıkışık bir vaziyette dizilmişti. Hemen hepsi yaralı veya hastaydı. Her yeri kaplamış pislik içinde pek az kişi uyuyor, diğerleri yürek paralayıcı bir hâlde inliyorlardı.”²¹⁹

Ele alacağımız ikinci zindan “Kule” başlığında değineceğimiz Yumruk Kule'dedir. Kulenin üst katındaki zindana çıkan merdivenlerde aralıklı olarak demir

²¹⁷ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 189.

²¹⁸ *A.e.*, s. 89.

²¹⁹ *A.e.*, s. 91, 92.

ayaklara monte edilmiş meşaleler bulunmaktadır. Çatı katındaki zindan odasına doğru meşalelerin aralıkları genişlemektedir. Zindanın bir kaya kadar ağır kapısına iki kat zincir vurulmuştur. İçerideki oda çok karanlıktır. Bu odada belinden zincirli şekilde bulunan Yuvgot kendi tabiriyle “pisliğin üzerinde ” oturmaktadır.²²⁰

3.1.1.2.2.4. Kule

Kendilerine ait bölümlerde incelediğimiz şatoların veya kalelerin yapılarında bulunan kuleler tek başına bir yerde karşımıza çıkar.

Merderan'ın Sırrı'nda bahsedilen kulenin adı Yumruk Kule'dir. Tamamı taştan inşa edilen kule, yüz adam boyu yüksekliğindedir. Gökyüzüne doğru uzanan kaslı bir kolu hatırlatan; duvarlarında, çatısından kapısına kadar hiçbir ayrıntısında pürüz olmayan Yumruk Kule'nin çatı katını oluşturan parmaklar öylesine sıkılmıştır ki ilk bakışta titriyormuş izlenimi vermektedir. Kulenin çatı katında sıkılmış yumruğun da sembolize ettiği gibi bir zindan bulunmaktadır.²²¹ Bu zindan, yukarıda ele alınmıştır.

3.1.1.2.2.5. Federasyon Binası-Ağalar Meclisi

Korkak ve Canavar'da Federasyon kurulmadığı için söz konusu edilmeyen Federasyon Binası diğer romanlardan özellikle *Bataklık Ülke*'de hem ismen hem de işlevsel olarak sıkça gündeme getirilir. Ağalar Meclisi ise yalnızca *Tanrıların Alfabesi*'nde karşımıza çıkar.

Altıf'ta kurulan ve geniş bir sütuna benzeyen sade ama şık federasyon binasının en önemli özelliği yapıldığı yer olduğu için binanın her odasından güzel manzaralar görmek mümkündür.

²²⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 186-188.

²²¹ A.e.

“Yedi katlı taş bina, özenle bakılan bir çiçek bahçesinin ortasında yükseliyordu. Sırtını Durs’un rengârenk ormanına vermişti, önünde ise tüm görkemiyle Mavi Hunsu uzanıyordu. Her iki yanı coşkuyla akan geniş birer nehir tarafından sarılmıştı.”²²²

Federasyon Binası’ndaki Başkan Terelon’un bulunduğu odanın kapısı truni ağacından yapılmıştır. Odanın içerisinde ön plana çıkan eşyalar odanın bir köşesindeki mermer kaide üzerinde yükselen dev kum saati, sandalye, masa, iki geniş ve şık koltuktur. Ayrıca odanın ortasında bir sürü bacağı olan kızgın bir ejderha heykeli bulunmaktadır.²²³

Perg’in yönetildiği Federasyon Binası’ndan sonra ele alacağımız Ağalar Meclisi Öte Diyarlar’da yaşayan yamyam hurgların karar merciidir. Torganlara dönüşecek hurgların ağırlandığı yarım çembere benzeyen Ağalar Meclisi şu şekilde tasvir edilmiştir:

“Ağalar Meclisi’nin kapısı ardına kadar açılmıştı. Oldukça büyük ve görkemli bir yapıydı burası. Ön cephesi baştan başa sütunlarla örtülüydü. Sütunlara ünlü hurg kahramanlarının kabartmaları işlenmişti. Bunların bazıları oldukça gerçekçi yapılmıştı, bazıları sadece efsanelerde yaşadıkları için hurg üstü ölçülere sahipti. Meclisin tam önünde kare şeklinde, süslü bir havuz uzanıyordu. İçindeki su boya ile kırmızılaştırılmıştı. Çelik zincirlerle tutulan kapısı bir kale girişi gibi aşağı iner, bu havuzun üstünde bir köprü hâlini alırdı. Havuzun iki yanında sekiz adam boyunda, yukarıya doğru genişleyen bir meşale yükseliyordu.”²²⁴

Yukarıda da görüldüğü gibi tüm Perg’in ve hurgların yönetildiği iki merkez Federasyon Binası ve Ağalar Meclisi gerek iç gerek dış görünüşleri bakımından görevlerine layık şekillerde imar edilmiş ve döşenmiştir.

3.1.1.2.2.6. Hanlar

Kapalı mekânlardan bir diğeri olan hanlar, *Merderan’ın Sırrı*’nda yer alır. Merderan’ın Heykeli’nin bulunduğu meydanda paralı ziyaretçileri ağırlamak için yapılmış pek çok handan yalnızca biri, o da kahramanların kaldığı Yıldız Han’la ilgili ayrıntıya girilmiştir. Hanın girişi şu şekilde tasvir edilir:

²²² Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 164.

²²³ **A.e.**, s. 164-166.

²²⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 109-110.

“Hana, üzerine rakkase figürlerinin işlendiği iki sütunla taşınan, şık bir kemerin altından geçilerek giriliyordu. Geniş, simli camları ve içinde bazısı kabuklu bazısı dikenli, parmak büyüklüğünde balıkların yüzdüğü süslü bir havuz vardı. Bahçedeki rengârenk çiçek kümelerinin arasına serpiştirilmiş küçük kuş heykelleri yapıya farklı bir hava veriyordu. Pahalı bir yere benziyordu.”²²⁵

Ön plana çıkan odalardan biri hanın üst katındadır ve kahramanlar burada kalırlar, diğeri ise mahzende küçük ama temiz bir hücredir. Hücre kahramanların yanındaki prom Nume için gündeme getirilir. Hancı prom olduğu için Nume'nin hücrede kalmasını teklif eder.²²⁶

Kapalı mekânlarda bahis mevzuu edilen Yıldız Han, çok gösterişli olmasa da heykeli ziyarete gelenleri çekmek amacıyla özenle yapılmış bir bina şeklinde sunulur. Hanın girişi, kahramanların kaldıkları oda dışında bahsedilen mahzendeki hücre Perg'de promlara nasıl muamele edildiğini de gözler önüne sermektedir.

3.1.1.2.2.7. Taverna

Kamusal mekânlar kategorisinde tavernayı da ele alacağız. Tavernadan yalnızca *Tanrıların Alfabeti*'nin “Ek” kısmında bahsedilir.

Uzroy'un köylerinden Aribet'in tek eğlence yeri olan Günışığı adlı taverna iki binadan oluşmaktadır. “Tavanı düz olanı, müşterilerin oturduğu salon; kubbeli olanı, balık ve meyvelerden ibaret menünün hazırlandığı, bira fiçilerinin saklandığı mutfaktır.” Bu iki bina arasındaki bağlantı ise taverna sahibinin çok içip ortamın havasını bozanları “sepetlemek” amacıyla kullandığı barımsı bölümdür. Tavernadaki tek eğlence, yaşlı denizcilerin eski günlerini andıkları sohbetlerdir. Müşteriler genelde masalarda sohbet ederler.²²⁷

Taverna, aslında yalnızca Aribet Köyü'nün değil her dört romanın da tek eğlence mekânıdır. Ancak yalnızca ismiyle, yoksa yukarıda da değinildiği gibi burada bilinen anlamda bir eğlence söz konusu değildir.

²²⁵ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 104-105.

²²⁶ **A.e.**

²²⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 235-236.

3.1.1.2.3. Diğer Kapalı Mekânlar

3.1.1.2.3.1. Tüneller

Yerleşim ve kamusal mekânların dışında kalan ilk kapalı mekân Kadi, Altıf ve Fuoli'deki tünellerdir.

Perg Efsaneleri serisinin ilk kitabı *Korkak ve Canavar*'da geçmişe dönüşlerle ve aktif kullanımıyla gündeme getirilen ilk tünel, Kadi'de bulunan Gurç Dağı'nın eteklerindedir. Söz konusu tünele girenlerden bir daha haber alınamaması yüzünden tünel, Kadi'de lanetle anılmaktadır. Annesini, babasını bu tünelde kaybeden²²⁸ Leofold, Asuber'in siyahlara bürünmüş atlılarından kaçarken buraya sığınmak zorunda kalır. Tam çıkışa yaklaştığında ayaklarının altındaki toprağın unufak olmasıyla aşağı yuvarlanır. Tünelin sahibi Asherta denilen korkunç bir yaratığın mahkûmu olan Leofold, burada fiziksel açıdan bir değişim geçirir.²²⁹

Tünelin içi ile ilgili duvarlarda bitmiş garip şekilli bitkiler ve tünelin tavanında açılan kapak dışında bilgi verilmez.²³⁰

Merderan'ın Heykeli'nin altında da pek çok tünel vardır. Bu tünellerden birinin duvarlarında Merderan'ın oradan kimseyi geçirmemeleri için özel olarak yarattığı keskin dişli gurnoller, diğerinin duvarlarında da soren denen yosunlar vardır.²³¹ Ayrıca bir labirente benzeyen dehlizlerde bazen ikiye bazen de üçe ayrılan tüneller de yer almaktadır. Bazı tünellerin girişlerinde kimisi demir kimisi bronzdan yapılmış çivili güzler, yıldızlar, ağaç dalları gibi çeşitli işaretler bulunmaktadır.

Duvarında büyücü asalarının olduğu tünelin sonunda ise büyük bir uçurum, uçurumun aşağısında da oldukça geniş, dört köşe bir göl yer almaktadır. Gölün köşeleri keskindir ve ona bağlanan herhangi bir nehir yoktur. Gölde ise davetsiz misafirleri tuzak düşüren nuteller yaşamaktadır:

“...Göl; suya dalıp çıkan, birbirlerinin üstünden atlayan, kanatları açılıp kapanan, binlerce yaratıkla kaynamaya başlamıştı. O kadar kalabalıklardı ki suyun yüzeyi tamamen

²²⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 13.

²²⁹ *A.e.*, s. 24-25.

²³⁰ *A.e.*, s. 24, 26.

²³¹ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 159, 170-171.

onlarla kaplanmıştı. Ve öylesine ışıldıyorlardı ki yukarıdan onları dehşetle izleyen seyircilerin gözleri birkaç saniyeliğine kör olmuştu.”²³²

Bataklık Ülke'de yer alan, Anageh Sarayı'ndaki acil durumlar için özel olarak yaptırılan gizli geçidin açıldığı tünel, Poretun'un kaçması sırasında karşımıza çıkar. Kitaplarla dolu rafın arkasındaki bir tuğlanın itilmesiyle ortaya çıkan tünel ağzından aşağıya metal bir merdivenle inilmektedir. Katları tutan sütunlardan birinin içindeki tahta bir kapının açıldığı eğimli son tünelin kapısı sarayın ve şehrin dışında, sık mantarlarla çevrili balçıktan bir düzlüğe çıkmaktadır.²³³

Fuoli'deki ikinci tünel Tabu Dağlar'daki mağaranın içindedir. Mağaranın bir köşesinde bulunan geniş ağızlı tünel ikiye ayrılmaktadır. Tünellerden sağ koldakinin tavanında doğal olmayan çıkıntı kaya, çekildiğinde yukarı çıkmayı sağlayacak bir tür merdivenle karşılaşılır.²³⁴

Perg'deki tüneller yaratıklarla, tuzaklarla, işaretlere doludur. Özellikle Merderan'ın Heykeli'nin altında bu üç unsur bir arada bulunur. Fuoli'deki tüneller aslında dezdomet ırkının yaşam alanlarıdır. Ancak bu ırkın varlığından haberdar olmayan kahramanlar için sözü edilen tüneller korku odağıdır.

3.1.1.2.3.2. Mağaralar

Korkak ve Canavar, Merderan'ın Sırrı ve Bataklık Ülke'de karşılaştığımız mağaralardan ilki Kruzeran'daki ıssız Groh Dağı'nın eteklerindedir. Dağ, “fare yuvası” gibi pek çok mağara ile doludur. Ancak bu mağaralardan biri özeldir; çünkü içerisinde Öte Diyarlar'a açılan gizli bir kapı vardır.²³⁵ Geriye dönüşler sırasında söz konusu edilen mağaranın kapısını açmak için açma büyüsü kullanılır. Kapanması için de yine büyüye ihtiyaç vardır.²³⁶ Ancak Groh dağındaki mağaraların hepsi meydana gelen bir deprem sonucunda çökmüştür.²³⁷

²³² A.e., s. 202.

²³³ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s.259-264.

²³⁴ A.e., s. 199-200.

²³⁵ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 67.

²³⁶ A.e., s. 67, 68.

²³⁷ A.e., s. 83-84.

Diğer mağara Merderan'ın Heykeli'nin altındadır. Heykelin cüppesinin kıvrımlarına gizlenmiş tetiklerin tek tek çekilmesiyle çevresindeki zemin “bir at arabasını yutabilecek genişlikte bir halka hâlinde” kayar. Meydandan kopan parça önce birkaç karış aşağı iner sonra hızla kayarak zeminin altında gizlenmiş olan yuvasına girer. Heykelin altına açılan bu gizli kapıdan sonra yerin altına gidildikçe darlaşan bir huniye benzeyen çukurun diğer ağzı bir mağaraya açılmaktadır. Mağarada bulunan meşalelerin aydınlattığı yerlerde hiçbir delik yoktur, tavan zıplayarak ulaşılabilecek kadar alçak değildir, duvarlarda da tutunacak bir çıkıntı bulunmamaktadır. Mağarada ayrıca akıllı birileri tarafından kazıldığını düşündüren muntazam bir daire şeklinde gölcük de vardır.²³⁸

Heykelin altındaki diğer bir mağara, ağzı ve çıkışı birer kaya ile kapatılan kahramanların sığındığı yer olarak verilir.²³⁹

Heykelin altında bulunan bir başka gölün bittiği yerde tahta kapısı olan mekânda büyülü sözlerle açılan gizli bir geçit vardır. Bu geçidin açılması için dört kelimenin tamamının söylenmesi şarttır. Aksi takdirde yanlış duvarın hareketlenmesi söz konusudur. Nitekim kahramanlardan Verum, dört kelimedenden üçünü söylediğinde ardındaki duvar kıpırdamaya başlar, titrer, dalgalanır ve yavaş yavaş şeklini kaybeder. İri taşlar gittikçe yumuşayarak saydamlaşan bir katmana dönüşür. Leofold'un bir jöle dilimine benzettiği duvara yönelen Mommar, ileri doğru gitmek için büyük çaba harcar ancak duvarın diğer yanına bir adım bile atamaz, saydam katmanın içinde asılı kalır. Dördüncü kelime söylendikten sonra duvar titreyerek ikiye ayrılacakmış gibi bükülür. Taşlar eriyince ortasında bir delik açılır. Deliğin ilerisindeki tünelin çıkışında ise bir başka mağara vardır. Mağaranın pürüzsüz duvarlarında hiç meşale yoktur; ancak onlarca metre yükseklikteki tavana açılan deliklerden gün ışığı süzülmemektedir. Mağaranın göbeğindeki büyük gölün ortasındaki sal ise tahtadan bir köprüye bağlanmıştır.²⁴⁰

Merderan tarafından yapılan bu tünellerden çıkış yine onun tarafından gerçekleştirilir. Nitekim Merderan kahramanların mağaradan çıkmaları için ellerini havaya kaldırır. Duvarlardaki taşlar yerlerinden fırlayarak içeriye çılınca fişkıran su

²³⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 110, 112.

²³⁹ **A.e.**, s. 156.

²⁴⁰ **A.e.**, s. 228, 230-231.

dolmaya başlar. Buldukları salın zincirlerini kesmelerinden sonra suyla birlikte yükselmeye başlayan kahramanların mağaradan çıkışları şu şekilde nakledilir:

“Yükseldikçe suyun deliklerin tümünü kaplamadığını fark ediyorlardı. Zayıf ışık hüzmeleri de Hunsu'nun coşkulu kollarıyla birlikte mağaraya dalıyordu. Ve taşlar dökülüp delikler genişledikçe içerinin aydınlığı yavaş yavaş artıyordu.

Salı dengede tutmak için tüm güçleriyle savaşıyorlardı. Köpüren, kabaran, onları boğmak istercesine dalgalanan suda bunu yapmak hiç de kolay olmuyordu. Mağaranın duvarlarına doğru sürükleniyor, çoğu kez keskin kayaları sıyrıp geçiyorlardı. Altlarındaki tahta parçası özgürlüğüne düşkün, vahşi bir at gibi onları sırtından atmaya çalışıyordu. Ama aydınlığa bu kadar yakinken mücadeleden vazgeçecek değillerdi.

Tavana az bir mesafe kala deliklerin içlerinden geçebilecekleri kadar açıldığını gördüler. Ellerini ve pençelerini kürek niyetine kullanarak salı ışığa doğru sürüklemeyi denediler. Hepsi can havliyle çalıştığından bunu yapmaları çok zor olmadı. Zaten onlar yükseldikçe akıntının şiddeti de azalmış, göl durulmaya başlamıştı. Deliklerden birinden geçip kendilerini kıpır kıpır Hunsu'nun bağrında, tepelerinde aydınlık gökyüzüyle birlikte bulunca ise artık hiç kuşkuları kalmadı.

Kurtulmuşlardı.²⁴¹

Bataklık Ülke'de gündeme getirilen mağaralar Tabu Dağlar'dadır. Kimisi oldukça geniş ağza sahip olan onlarca mağaradan biri ile ilgili ayrıntılı bilgi verilir.

Sözünü ettiğimiz oldukça geniş ve zifiri karanlık mağaranın içindeki tünellerden birinin tavanındaki gizli kapağın açılmasıyla yukarıdaki bir başka mağara ortaya çıkar. Bu devasa mağaranın duvarlarında aralıklı olarak dizilmiş meşaleler bulunmaktadır. Mağaranın tabanında da pek çok kapak vardır, kapakların altından çıkan yaratıklar aslında Fuoli'nin en eski ırkı dezdometlerdir. Yıllar önce Tabu Dağlar'ın içinde tüneller açıp mağaraları birbirine bağlayarak kendilerine özgü bir şehir oluşturmuşlardır.²⁴²

Ele alacağımız son mağara Öte Diyarlar'da, Savaş Tanrısı Tshermon'un Tapınağı'nda karşımıza çıkar. Tapınağın altında, penceresi ve mazgalı olmayan yuvarlak mağaranın duvarlarında sıralanmış, üzerlerinde garip şekiller bulunan birçok kapı vardır. Kapıların birinden altından cilde sahip bir boğa çıkar. İkinci kapının açıldığı yerde ise Masumiyet Tanrısı Asret bulunmaktadır. Tshermon'u yok

²⁴¹ A.e., s. 267-268.

²⁴² Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 202.

edecek tek güç olan Asret'in Savaş Tanrısı'na sarılıp onu öpmesiyle tapınağın bütün camları kırılır, duvarları da boydan boya çatlar.²⁴³

Tabu Dağlar'da, Kadi'deki Gurç Dağı'nda, Merderan'ın Heykeli'nin ve Tshermon'un Tapınağı'nın altında yer alan mağaralar, içlerinde gizli geçitlerin bulunduğu kapalı mekânlar olarak sunulur. Söz konusu mağaralardan kahramanlar tarafından kullanılanlarla ilgili detay verilirken diğerlerinin ya varlığından ya da sadece işlevinden söz edilmiştir.

*

Perg Efsaneleri serisinde açık mekânlar gibi kapalı mekânlar da yazarın hayal dünyasında şekillendirilmiş yerleşim veya kamu alanlarıdır. Kapalı mekânlar da aynen açık mekânlar gibi kahramanların kullanımına sunulmuş, mezkûr mekânlaşmada yalnız bilgi vermek veya o mekânı tanıtmak amacı güdülmemiştir. Yazar, kapalı mekânlar içerisinde evler/kulübeler, han, taverna gibi kişisel veya toplumsal hayata yönelik yaşam biçimlerini yansıtacak anekdotlara yer vermek yerine bu mekânları kahramanların uğradığı veya kahramanlardan haber verilen yerler şeklinde aktarmıştır. İyi ile kötünün mücadele ettiği veya kahramanların çeşitli sınavlardan geçirildiği tapınaklar, tüneller, mağaralar da dinî ya da coğrafi özelliklerinden ziyade bu amaca hizmet için inşa edilmiştir. Şatolar, saraylar, kule, federasyon binası, ağalar meclisi gibi kapalı mekânların bir kısmı da aynı sebeple oluşturulmuştur. Gizemin, entrikanın, sürprizlerin, yaratıkların, tuzakların bulunduğu mekânlar da ya tanrı konumundakilere ya da Kadim Güçler tarafından üstün güçlerle donatılanlara aittir.

Perg Efsaneleri'nde açık veya kapalı mekânları birlikte değerlendirdiğimizde bu yerlerin atmosfer yaratmanın dışında olayların cereyan ettiği/edeceği çevreyi tanıtmaya daha ön planda tutulmuştur. Anlatılan olayların bir bakıma sahnesi olan açık ve kapalı mekânların tamamen fantastik bir dizi olan *Perg Efsaneleri*'nde sahilliği söz konusu olamaz. Ancak oluşturulan mekânlar arasında bir kopukluğun, bağlantısızlığın olduğu da söylenemez. Mekânlar kendi içinde gayet tutarlı ve sağlam bir kurgu ile vücuda getirilmiştir.

²⁴³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 257, 266.

Barış Müstecaplıoğlu parselasyon bilinciyle²⁴⁴ hareket ederek yarattığı dünyayı; ülkelere, şehirlere, köylere, adalara, sokaklara, evlere vb. bölmüştür. Bu bölünme ile meydana gelen açık veya kapalı mekânlar bu fantastik dünyada yaşayan ırkların, bu ırklara ait felsefelerin yani bilinmeyen, varolmayan bir hayat tarzının doğmasına zemin hazırlamıştır.

Perg Efsaneleri serisinin her dört romanında da çizilen mekânlar, ne romantik anlayışla idealize edilmiştir ne realistler gibi fiziki çevreye büyük önem verilmiştir ne natüralistler gibi belgesel bakış açısıyla uzun uzadıya tasvir edilmiştir ne de çağdaş romandaki gibi mekâna şahsiyet özelliği²⁴⁵ kazandırılmıştır. Mekânlar daha çok klasik anlayışın izdüşümü olan statik bir görünüm arz etmektedir. Yani ağırlıklı olarak kahramanların yaşadıkları veya girip çıktıkları çevre ile arasında zihni,²⁴⁶ ruhi ilişki söz konusu değildir. Leofold'un Asherta'nın yaşadığı mekânda başından geçen olayları her girdiği tünelde hatırlaması, kendi kişiliği ile yakından alakalıdır. Asherta'yı öldürdükten sonra onun tarafından lanetlenmesi sebebiyle bu lanetin bir gün gerçekleşeceğinden, bir şeytana dönüşerek etrafa ölüm kusacağından korkmaktadır. Yine Erdem Tanrısı Edia'nın Tapınağının görünüşü, gösterişli eşyalarla süslü olması onun bahsettiğimiz özelliğini ve bir tanrı olduğunu ön plana çıkarmak amacıyla belirtilmiştir.

Netice olarak *Perg Efsaneleri*'nde açık mekânlar da kapalı mekânlar da vakaların somutlaştırılmasında, kahramanların şekillendirilip tanıtılmasında önemli rol oynamıştır.

3.1.2. Zaman

Ele alacağımız ikinci unsur zaman mefhumu, *Perg Efsaneleri*'nde yer alan iki diyardan Perg ve Öte Diyarlar'da serinin dört kitabından verilen aşağıdaki örneklerde de görüleceği gibi bilinen dünyada kullanılan zaman dilimleriyle karşımıza çıkmaktadır. Ancak Öte Diyarlar'da zamanın akışı Perg'dekinden çok farklıdır. Perg

²⁴⁴ Mehmet Tekin, **Roman Sanatı**, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2002, s. 133.

²⁴⁵ Şerif Aktaş, **Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş**, İstanbul, Birlik Yayınları, 1986, s. 129.

²⁴⁶ Rasim Özdenören, **Ruhun Malzemeleri**, İstanbul, Risale Yayınları, 1986, s. 98.

ile Öte Diyarlar arasında geçişi sağlayan bir kapı da zaman konusunda etkilidir. Bunların yanında her iki diyarda da zamanın ölçülmesi kum saatleriyle yapılmaktadır.

Perg Efsaneleri'nde güneşin konumuna bağlı olarak ve yıl, ay, gün, saat, dakika, saniye gibi geniş ve dar anlamda zaman dilimleri Perg üzerindeki çeşitli mekânlarda şu şekillerde aktarılmıştır:

Serinin ilk kitabı *Korkak ve Canavar*'da Guorin ve Leofold, Lort Asuber ile Lort Kozan arasında Berham Tepeleri'nde yapılacak savaşa yetişmek ister. O anda buldukları Nios Köyü ile Berham Tepeleri arası atla bir günlük mesafededir²⁴⁷ ve savaş, şafak söktükten hemen sonra vuku bulacaktır.²⁴⁸ Leofold ve Guorin, hava tam manasıyla kararmadan Berham Tepeleri'ne ulaşırlar.²⁴⁹ Geceyi uyuyarak geçirebileceklerini düşündükleri için ikisi de kendini iyi hisseder.²⁵⁰

Altıf'ta Nume, arkadaşlarına batmakta olan güneşi göstererek hava kararmadan harekete geçmelerini söyler.²⁵¹

Bataklık Ülke Fuoli'de gece boyunca yolculuğunu sürdüren kahramanlar günün ilk ışıklarıyla ulaşmak istedikleri yere varmak üzeredirler.²⁵²

Guorin, kaçarak sığındığı Yumhor Ormanı'nda bir aydan fazla yaşar.²⁵³

Kruzeran'da Tergurin Öte Diyarlar'a geçtikten sonra Geryan'ın kapının Perg tarafında kalan kısmında bekleyerek açma büyüsünü tekrarlaması gerekmektedir. Tergurin gitmeden önce yirmi gün içinde gelmezse Husnet'e geri dönmesi ister.²⁵⁴

Olmen'in Fuoli'ye gelmesine iki hafta vardır.²⁵⁵

Fuoli'deki Anageh Sarayı'nda iki gündür ayin hazırlıkları yapılmaktadır.²⁵⁶ Gök Tanrı'nın koyduğu mühlet dört gün sonra dolacak ve ayinin son aşamasına geçilecektir.²⁵⁷

²⁴⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 50.

²⁴⁸ **A.e.**, s. 56.

²⁴⁹ **A.e.**, s. 51.

²⁵⁰ **A.e.**, s. 55.

²⁵¹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 19.

²⁵² Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 252-253.

²⁵³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 39.

²⁵⁴ **A.e.**, s. 68.

²⁵⁵ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 107.

²⁵⁶ **A.e.**, s. 132.

²⁵⁷ **A.e.**, s. 140.

Haydutlar Tabu Dağlar'a çıkmalı üç gün olmasına rağmen hâlâ hayattadırlar.²⁵⁸

Avcılar tarafından yaralanan Leofold, Nela'nın yaptığı iyileştirme büyüsünden bir saat sonra kendine gelir.²⁵⁹

Mavi Hunsu'da Kurnos, Remizon'un kaptanı Sanep'e takip ettikleri Brusnek'e on dakika içinde yetişebileceklerini söyler.²⁶⁰

Yine Mavi Hunsu'da Kaptan Korman, seyir sırasında denizde gördüğü enkaz yüzünden birkaç saniye tereddüt ettikten sonra durmalarını söyler.²⁶¹

Kruzeran'da Geryan'ın Bilge Tanrı Hiver'in heykelinin yüzüne fırlattığı disk birkaç saniye havada süzöldükten sonra heykele ulaşır.²⁶²

Perg'deki bilinen zaman akışına karşın Tılsım Efendisi Zeron'un tabiriyle "zamanın kendine özgü aktığı, yaşlanma denen illetin olmadığı"²⁶³ Öte Diyarlar'da Nume, günleri saymayı yedi binde bitirir.²⁶⁴

Zamanın kendine özgü aktığı Öte Diyarlar'da aşağıda yer vereceğimiz yazarın kullandığı zaman ifadeleri Perg'dekinden farklılık göstermez. Perg'den Öte Diyarlar'a geçen kahramanlar da zamanın akışı ile ilgili bir şaşkınlık yaşamaz.

Öte Diyarlar'daki şato, ay ışığı altında gizemli ve tedirgin bir görünüm arz etmektedir.²⁶⁵ Ancak kahramanlar, şatonun içine girmek için havanın aydınlanmasını beklerler.²⁶⁶ Deliklerden içeri dolan ışıkla şatonun içi aydınlandığında koskocaman bir köyle karşılaşır.²⁶⁷ Lanetliler Köyü'nde yataktan kalkan Leofold, dışarı adımını attığında gün ışığından gözleri kamaşır.²⁶⁸

Hurgların flüt konseri bir saate yakın sürer.²⁶⁹

Leofold, Öte Diyarlar'daki ormanda iki gün dolaştıktan sonra çıkış yolu bulabilir.²⁷⁰

²⁵⁸ A.e., s. 9.

²⁵⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 85.

²⁶⁰ A.e., s. 130.

²⁶¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 110.

²⁶² A.e., s. 137.

²⁶³ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 38.

²⁶⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 167.

²⁶⁵ A.e., s. 189.

²⁶⁶ A.e., s. 192.

²⁶⁷ A.e., s. 193.

²⁶⁸ A.e., s. 176.

²⁶⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 104.

²⁷⁰ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 153.

Opsar, Leofold'un köye gelerek kendilerini kurtarması için sadece üç gün mühlet verir.²⁷¹ Leofold, Srenah'ın yaşadığı dağı çevreleyen coşkun nehri nasıl geçeceğini bilemez. Gözlerini açtığı anda belki bir mucize olur ümidiyle uyur. Uyandığında ise ne kadar zamandır uyduğunu bilemediği için Liddek'e kaç güneş doğduğunu sorar? Liddek, gökyüzündeki parlak kızıllığı göstererek bir tane olduğunu söyler. Leofold'a verilen üç günün dolmasına ise birkaç saat kalmıştır.²⁷²

Leofold, gördüğü garip hayalden bir saat sonra Srenah'ın bulunduğu dağ, tüm gerçekliğiyle karşısındadır.²⁷³

Leofold ve Liddek çimenlerin üzerinde on dakika kadar yürürler.²⁷⁴

Geryan, Nume'yi içeri doğru çekmeye çalışan soluk mavi ışığı görünce birkaç saniye dehşetten kıpırdamaz. Sonraki birkaç saniye içerisinde de ne yapması gerektiğini düşünür.²⁷⁵

Perg ile Öte Diyarlar arasında zaman farklılığı yoktur. Ancak kahramanlar Tshermon' yok etmek için gittikleri Öte Diyarlar'dan Perg'e geldiklerinde çok geç kalmış olduklarını gösteren olaylar karşılaşırlar. Leofold, Kadi'deki Sertuk Köyü'ne gelince köyün yerle bir edilmişinin üzerinden aşağı yukarı beş yıl geçtiğini öğrenir. Olanları anlatan Fernal, yıllarca Asuber'in yaratıkları ile savaştıklarını söyler. Kahramanlardan Nume, Leofold ve Guorin'in Öte Diyarlar'a geçeli bir aydan fazla olmadığını söyler. Nume, Asuber'in canavarlarının ne zaman ortadan kaybolduğunu sorması üzerine Fernal yaklaşık üç yıl olduğunu ifade eder. Nume, yaratıkların müsebbibi Tshermon'u yok ettikten bir gün sonra Perg'e döndüklerini aktardıktan sonra diyarlar arasında zaman farkı olmadığını Öte Diyarlar'a intikal sırasında her zaman açık olan kapıdan geçerken beş yıl kaybettiklerini anlar.²⁷⁶

Yukarıda da söylediğimiz gibi Perg ve Öte Diyarlar'da zaman, kum saatleri ile ölçülür. Kahramanlar, Bataklık Ülke Fuoli'de ilerlerlerken çamur ile bataklığı birbirinden ayırabilmek için havanın aydınlanmasını beklerler. Üç saatte bir nöbetçiler değişecektir. Nöbet değişim zamanı ise kum saati altı kez çevrilince

²⁷¹ A.e., s. 185.

²⁷² A.e., s. 209.

²⁷³ A.e., s. 205.

²⁷⁴ A.e., s. 156.

²⁷⁵ A.e., s. 198.

²⁷⁶ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 27-28.

gelecektir.²⁷⁷ *Merderan'ın Sırrı*'nda karşımıza çıkan bir başka kum saati Federasyon binasındaki bir odada bulunur. Federasyon Başkanı Terelon, kumun, üst kürede kalan kısmının cama eşit aralıklarla çizilmiş beş yeşil çizgiden üçüncüsüne ulaşmak üzere olduğunu görünce günlerdir beklediği toplantıya az bir süre kaldığını anlar.²⁷⁸ *Tanruların Alfabetisi*'nde ise Öte Diyarlar'daki karargâh binasının avlusunun bir köşesinde iki eşit küren oluşan, camdan yapılmış, Fuoli'den getirilmiş dev bir kum saati vardır.²⁷⁹

Romanlarda ayrıca anlatım süresi içinde, olayların seyrinin kesilmesi ile yapılan geriye dönüşlerin yanında bazen eserlerin “Giriş” bölümlerinde bazen de romanın ilerleyen kısmında yine bir bölüm ayrılarak yapılan geriye dönüşler vardır. Olayların seyrinin kesilerek yapıldığı geriye dönüşlerde genellikle merak duygusu kamçılandıktan sonra açıklamalara başvurulur. Örneğin *Korkak ve Canavar*'da kahramanların uzaktan gördüğü ve hiçbir ırk tarafından yapılamayacak şekilde inşa edilmiş olan Lanetliler Köyü'nün, içine hapsedilmiş insanların yangından kavrulmuş görünümüne sahip yüzlerinin altında yatan sebep, köyün lideri Opsar tarafından verilen bilgilerle açıklığa kavuşturulur.²⁸⁰ Ayrıca *Bataklık Ülke*'de Durkgador'un burnundaki aslanın hikâyesi,²⁸¹ *Merderan'ın Sırrı*'nda Prom Hanı Yuvgot ile Durtemen arasındaki anlaşma,²⁸² *Korkak ve Canavar*'da Bilge Tanrı Hiver'in anlattığı tanruların kimler olduğu ve Tanrular Savaşı²⁸³ vb. bu teknikle verilmiştir.

Geriye dönüşlere ayrılan bölümlerde ise *Korkak ve Canavar*'da Leofold'un sekiz yaşında lanetli tünelde yaşadıkları,²⁸⁴ *Merderan'ın Sırrı*'nda Altif şehrinin Merderan tarafından ele geçiriliş serüveni,²⁸⁵ aynı romanda Mommar'ın hainliğinin sebebi,²⁸⁶ *Bataklık Ülke*'de Tabu Dağlar'a ait efsane,²⁸⁷ *Tanruların Alfabetisi*'nde Öte Diyarlar/Dernat'ın sırları²⁸⁸ anlatılır.

²⁷⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 80.

²⁷⁸ *A.e.*, s. 164.

²⁷⁹ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabetisi*, s. 20.

²⁸⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, 158, 178.

²⁸¹ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 32-35.

²⁸² Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 187-192.

²⁸³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 230.

²⁸⁴ *A.e.*, s. 9-13.

²⁸⁵ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 9-15.

²⁸⁶ *A.e.*, s. 210-222.

²⁸⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 9-16.

²⁸⁸ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabetisi*, s. 36-45.

Geriye dönüş tekniğinin bir çeşidi olan dar anlamda geriye dönüş de *Merderan'ın Sırrı*'ndan bir örnek verilebilir. Durtemen'in Federasyon Başkanı Terelon ile aynı sabah yaptığı görüşme sonucunda Avcı Kalesi'nin geleceğinin tehlikeye girmesini hem psikolojisinde yaşar hem de yeğeni Ais'e aktarır.²⁸⁹

Romanlarda yapıcı geriye dönüşlere de yer verilmiştir. Mesela *Korkak ve Canavar*'da Geryan olarak bilinen ancak hem bu romanın sonunda hem de *Tanrıların Alfabetesi*'nin ilk bölümlerinde gerçek kimliği yavaş yavaş beliren kahramanın aslında Tergurin olduğu gerçeği aynı romanın sonlarına doğru Geryan tarafından anlatılır ve böylece Geryan'la ilgili bilinmeyenler açıklığa kavuşturulur.²⁹⁰

Ayrıca *Bataklık Ülke*'de bilinç akımının devreye sokulmasıyla uygulanan geriye dönüş (flashback) tekniğine de başvurulmuştur. Bilge Kuş Srenah'ın sesinin beyninde yankılanmasıyla Leofold, yakın geçmişinde olan biteni bir anda yaşar:

“Leofold karanlığın içinde, Perg tatlısı Liddek'in sevimli sevimli tılsımları anlatmasını, Srenah'ın ona hep kendisini beklediğini söylemesini, Bilge Tanrı'nın Tshermon'un Kitabı'nı kaçıran fâniyi vurgulamasını, Geryan'ın geçmişi hakkında öğrenebilecekleri kötü şeylerden bahsetmesini, kampı bulmalarını sağlayacak tesadüf hakkında Nume'yle yaptığı konuşmayı birbirine karışmış sesler hâlinde ama her nasılsa hepsini çok net anımsayarak dinledi. Her şey topu topu birkaç saniye sürmüştü ama Guorin'le tanışmasının ardından başına gelen onca olayı neredeyse dün yaşamış gibi hissetmesine neden olmuştu.”²⁹¹

*

Netice olarak Perg'in her yerinde güneşin doğuşu ve batışı; günlerin, haftaların, ayların, yılların geçişi bizim yaşadığımız zaman mefhumlarıyla anlatılmakta ve yaşanmaktadır. Mezkûr zaman kavramlarının Öte Diyarlar'ın kendi içinde de aynı şekillerde anlatılmasına rağmen bu mekânda yaşayan hiçbir ırk yaşlanmaz. Nitekim Nume, Öte Diyarlar'a geleli yedi bin yıldan fazla olmuştur. İki diyar arasındaki zaman farkı ise her zaman açık olan kapıdan giriş çıkış sırasında geçirilen yıllara tekabül etmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz kronolojik zamanın dışında Barış Müstecaplıoğlu, romanlarındaki itibari zamanın anlatım süresi içinde bazen bir olayı veya kahramanı

²⁸⁹ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 34-36.

²⁹⁰ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabetesi*, s. 198-200.

²⁹¹ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 280-281.

daha belirgin hâle getirmek veya daha önce belli bir gizemle sunulan bir durumu açıklığa kavuşturmak amacıyla gerek anlatıcı gerek gözlemci figür aracılığıyla geriye dönüşlere başvurmuştur.

Roman zamana bağlı bir varlık olduğu ve “belli bir zaman bölümü içinde”²⁹² yaratıldığı için yazarın zamana tasarrufu da bu ölçüde şekillenmiştir. Yazar, bu tasarrufunu geriye dönüşler dışında psikolojik zaman yerine ağırlıklı olarak kronolojik zaman şeklinde kullanmıştır.

3.1.3. Olaylar

Perg Efsaneleri serisinin her dört romanında bazı unsurlar etrafında gelişen, fantastik kahramanların bile olağanüstü bulduğu pek çok olay vuku bulmaktadır. Bu olayları “Büyü Yapmak”, “Tılsımlara Dayalı Olaylar”, “Değişim-Dönüşüme Dayalı Olaylar”, “Ayinler”, “Lanetlemek-Lanetlenmek”, “İşaretler-Şekillere Dayalı Olaylar”, “Hayallere Dayalı Olaylar”, “Zihin Okuma-Zihne Hükmetme-Zihinsel Diyalog”, “Rüyalar-Kehanetlere Dayalı Olaylar” ve “Diğer Olaylar” alt başlıkları altında ele alacağız.

3.1.3.1. Büyü Yapmak

2005 yılında Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan *Türkçe Sözlük*'te büyü: “Tabiat kanunlarına aykırı sonuçlar elde etmek iddiasında olanların başvurdukları gizli işlem ve davranışlara verilen genel ad, afsun, sihir, füsün, bağı.”²⁹³, tılsım ise: 1. Doğüstü işler yapabileceğine inanılan güç. 2. Büyülü olduğuna inanılan muska vb. şey.”²⁹⁴ şeklinde tanımlandığından bunun yanında *Perg Efsaneleri* serisinde yazarın büyü ile tılsımı birbirinden ayrı olarak ele aldığından biz de büyü yapmak ve tılsıma dayalı olayları iki alt başlık altında inceledik.

²⁹² İsmail Tunalı, *Sanat Ontolojisi*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1972, s. 63.

²⁹³ *Büyük Türkçe Sözlük*, s. 336.

²⁹⁴ *A.e.*, s. 1975.

Büyü/efsun/sihir yapmak, büyüye tutulmak gündelik hayatta karşımıza çıkan bir unsurdur ve üç semavi dinin kutsal kitaplarında da yer alan, yapılması yasaklanan bir olgudur.²⁹⁵ Özellikle Kur'an-ı Kerim'de de söz konusu edilen Harut ile Marut, klasik edebiyatımızda başvurulan mazmunlar arasında yerini almıştır.²⁹⁶

Yaşadığımız dünyada da var olan; daha çok koruma, ara bozma, muhabbeti artırma gibi insan psikolojisine müdahale amacıyla kullanılan büyülerin fantastik sayılması günlük hayatın hâlleri, geniş okur kitlelerinin kabul etme mekanizmaları, kabuller dünyası ile alakalıdır. Dolayısıyla büyüden yukarıdaki şekillerde bahseden romanlar fantastik değildir çünkü bu eserlerde okur büyüü fantastik bir öge olarak algılamaz. Büyünün bilinen anlamda okurun gerçeklik duygusunu zedelemesi onu fantastik yapan özelliktir. Fantastik kategorisi altında ele alacağımız romanlarda bahsettiğimiz anlamda büyü, nitelik değiştirir; gerçeklik dışı bir görünüm arz eder. Romanlarda özellikle *Perg Efsaneleri*'nde büyü; yoktan var etme, yeni şartlar, yeni konular gerçekleştirme vb. için araç olarak kullanılır.

Perg Efsaneleri'nde büyü ve büyücüler oldukça önemli yer tutar. Sadece büyüünün yapılışı değil Perg'in çeşitli yerlerinde büyüye ve büyücüye bakış, büyücülüğün nasıl öğrenildiği, büyücüler arasındaki usta-çırak ilişkisi, büyücülerin kazandığı unvanlar ve yapılan büyülerin adları da söz konusu edilmiştir.

Perg'in bir ülkesi olan Kadi'de büyü yapmak yazılmamış kanunlar tarafından yasaklanmıştır ve bu ülkede büyü de büyücü de lanetle anılır. Nitekim roman

²⁹⁵ Bakara, 102: "... İnsanlara sihir öğretiyorlar ve Babil'de Harut Marut iki melek üzerine indirilen şeyleri öğretiyorlardı. Hâlbuki o ikisi 'Biz ancak bir imtihan için gönderildik, sakın sihir yapmayı caiz görüp de kafir olma.' demedikçe, bir kimseye öğretmezlerdi. İşte bunlardan karı kocanın arasını açacak şeyler öğreniyorlardı. Fakat Allah'ın izni olmadıkça bununla kimseye zarar verebilir değillerdi. Kendilerine zarar verecek, menfaati olmayacak bir şey öğreniyorlardı. Kasem olsun, onu her kim satın alsa, herhâlde onun ahirette bir nasibi yok. Bunu muhakkak bilmişlerdi, ama canlarını sattıkları o şey ne çirkin bir şeydi, onu bilselerdi!" Kur'an ii.102, Elmalılı M. Hamdi Yazır, Çev. Abdülvehhab Öztürk, İstanbul, Kahraman Yayınları, 2006, s. 21-22. Galatyalılara, 5/16-21: "... Vaktinizi ruh yönetimiyle geçirin. Böylece beden gereksiz isteklerini doyumakla uğraşmazsınız... Bedenin gereksiz isteklerine gelince bunlar belirgindir: zina, iğrençlik, soysuzluk, yalancı tanrılara tapıcılık, büyücülük, düşmanlık, kavgacılık, kıskançlık, öfke, sürtüşme, bölücülük, ikilik, çekememezlik, sarhoşluk, içkili-gürültülü eğlence âlemleri ve bunlara benzer işler. Daha önce uyardığım gibi sizi yeniden uyarıyorum: Bunları yapanlar Tanrı hükümrânlığını miras alamayacaklar." İncil, iv. 16-21, İstanbul, Kitabı Mukaddes Şirketi, 1999, s. 381. II. Tarihler, 33/6: "Ve oğullarını ateşten geçirdi ve müneccimlik ve sihirbazlık ve afsunculuk etti ve cinciler ve bakıcılar kullandı. Rabb'i öfkelenmek için onun gözünde çok kötülükler işledi." Tevrat, v. 16-21, İstanbul, Kitabı Mukaddes Şirketi, 1997, s. 453. Büyü konusunda ayrıntılı bilgi için bkz.: Hikmet Tanyu, "Büyü", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 6, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1992, s. 501-506.

²⁹⁶ Ahmet Talât Onay, **Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar**, Haz. Cemâl Kurnaz, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 194-195.

kahramanlarından Jatu, Forgul'a söyledikleriyle Kadi'de büyü'nün ve büyücünün nasıl karşılandığını şu ifadelerle anlatır:

“Büyü lanet bir şeydir, büyücüler de öyle. İki yüz yıldır Kadi'de büyü yasak olmasa ne demek istediğimi anlardın. Büyük büyük dedem, Kadi'den kovulan son büyücüyü dedeme anlatmış. İnsanların ruhlarını çalan, korkunç bir adammış. Ama sen merak etme! Buraya sızan büyücülerini de onların canavarlarını da alt edeceğiz.”²⁹⁷

Uzak Diyarlar ise büyücülerıyla meşhurdur. Dört Ada'dan getirilen büyücüler bazı mekânlara dışarıdan gelebilecek büyüleri etkisiz kılacak karşı büyüler de yaparlar ve bu büyüleri belli aralıklarla yenilerler.²⁹⁸

Korkak ve Canavar'da Uzak Diyarlar'ın en büyük adası Husnet'te büyücülerin nasıl yetiştiği ve ne zaman büyücü olabilecekleri hakkında malumat verilir. Uzak Diyarlar'da büyücü olabilmek için ya okula gidilmeli ya da bir başbüyücünün yanında çırak olarak iş öğrenilmelidir. İstisna olarak kendi benliklerini keşfedenler olsa da on büyü öğrenmeden kendilerine büyücü diyemezler. Otuz büyü yapabildikleri zaman büyücü lordu olurlar. Elli önemli büyü'nün hepsini yapabilenler başbüyücü sıfatını almaya hak kazanırlar. Başbüyücülükten sonrası kişinin benlik sınırlarına bağlıdır.²⁹⁹ Artek'te ise büyücülük okulundan değil Büyücü Konseyi'nden bahsedilir. Ayrıca Husnet'te bir kişinin büyücü olarak seçilmesi ailesi için de onur sayılmaktadır.

Yeterince olgunlaşmamış, yaşlı ya da istediği gibi büyü yapmasına bedensel manileri olanlar³⁰⁰ bazı büyüleri ya hiç yapamazlar ya da çok çabuk bitkin düşerler.³⁰¹ Yeni bir büyü yapmaları için zamana ihtiyaçları vardır.³⁰² Buna karşın başbüyücü olsalar dahi büyü gücünü had safhada kullananlar ise bunu canlarıyla öderler.³⁰³

²⁹⁷ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 53.

²⁹⁸ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 238.

²⁹⁹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 65.

³⁰⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 65-67.

³⁰¹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 99.

³⁰² *A.e.*, s. 99, 102. Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 84.

³⁰³ *A.e.*, s. 14.

Büyücülerin yaşı ile giydikleri cüppe arasında da ilişki vardır. Bir büyücü, büyüde derinleşmek için geçirdiği seneler sonunda cüppe sahibi olabilir.³⁰⁴

Büyücülerin altıncı hisleri de oldukça kuvvetlidir. Nitekim Büyücü Geryan, takip ettikleri Husnet aslı geminin ikinci kez durdurduğunu görünce yavaşlamaz. Çünkü içindeki his onu yönlendirmektedir:

“Bu hissi tanıyordu. Karanlık bir güç yakınlarda olduğu zaman kalbine yayılırdı. Şimdiye kadar defalarca hayatını kurtarmıştı. Berham Tepeleri’nde, kanatlı canavar ortaya çıkmadan hemen önce de benliğini kaplamıştı. Şimdi ise hiç şüphesi kalmamıştı. Artık Husnet’i bir düşman olarak görmüyordu. Aslında o, şu an zavallı bir kurbandan başka bir şey değildi.”³⁰⁵

Yine Geryan, Hiver’in Tapınağı’ndaki terk edilmiş evlerden birinden Bekçi/Leofold’un yardım isteyen sesini duyan Guorin’i içeri girmek üzere iken uyarır:

“Ne duyduğunu biliyorum ama o olduğunu hiç sanmıyorum. İçimdeki hisse güven. İçeride çok karanlık, çok tehlikeli bir şey var. Bekçi’nin asla olamayacağı kadar kötü. Husnet’i parçalayan canavarı bile bu kadar yoğun hissetmemiştim. O kapıyı asla açmamalısın.”³⁰⁶

Korkak ve Canavar ve Merderan’ın Sırrı’nda iki büyücünün nasıl seçildiğine de yer verilmiştir. Geryan, tarlalarının önünde ölmek üzere olan bir adamı iyileştirdiği için adamın kardeşi Başbüyücü Tergurin tarafından yetiştirilmek üzere köyünden alınır. Bernak ise Farsaten vasıtasıyla seçilir. Farsaten rüyasında gördüğü Bernak’ı arayıp bulur ve onu Artek şehrinin koruyucusu olarak yetiştirir.

Perg Efsaneleri’nde büyücü kahramanlar, başları sıkıştıkça güçlerine başvururlar. Pek çok çeşidinin uygulandığı romanlarda büyüünün nasıl yapıldığı, etkisi süresi bazen ayrıntılı şekilde anlatılır.

Ele alacağımız ilk büyü, görünümdür. Bir yerden bir yere giderken fiziksel görünümünü değiştirmek isteyen kahramanlar genellikle genç ve güçlü savaşçıya

³⁰⁴ A.e.

³⁰⁵ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 116.

³⁰⁶ A.e., s. 197.

benzemek/benzetmek için görünüm büyüü yaparlar.³⁰⁷ Görünüm büyülerine çok özenildiği takdirde geç hareket etse de bir gölge eklenebilmektedir.³⁰⁸ Ancak görünüm büyüünün etkisi birkaç saat sürmektedir.³⁰⁹

İkinci büyü, açma kapamadır. Kruzeran'daki Groh Dağı'nın eteklerindeki bir mağaranın duvarında bulunan Öte Diyarlar'a geçiş kapısı yalnız büyü ile açılıp kapanmaktadır.³¹⁰ Açma büyüünün ömrü ise bir gündür.³¹¹

Büyücüler, mesleklerini icra ederlerken kimsenin anlamadığı dilde bir şeyler mırıldanırlar ya da bazı kelimeleri/cümleleri hızlı hızlı okurlar. Bu kelimelerden anlamı verilmese de birkaçı açıkça belirtilmiştir. Merderan'ın Heykeli'nin altındaki kayıp büyülerin bulunduğu gizli kapıyı açmak için dört kelimenin hepsinin ardarda söylenmesi lazımdır. Bu kelimeler “graknes”, “eroknel”, “boekma” ve “kuenem”dir.³¹²

Diğer büyü, sessizlik ve/veya gizlenmedir. Tıpkı görünüm büyüü gibi dikkat çekmeden bir yerden bir yere gitmek veya bir yerde bir anda belirmek istenildiğinde kullanılır.³¹³

Bir başka büyü, iyileştirmedir.³¹⁴ Yaralı kişilere yapılan iyileştirme büyüü yaraların durumu ile alakalıdır.³¹⁵ Yara çok derinse büyü ancak kısa bir süre hayat sunabilmeye yarar.³¹⁶ Mavi ışıkla parlayan ellerin yaralının omzuna konarak büyücünün bütün gücünü içine aktarması ile yapılan büyü, hayat üflemedir. Bu büyüünün, ölmek üzere olan kişinin her kendinden geçişinde tekrarlanması gereklidir. Böylece ağır yaralı kişinin bir süre daha yaşaması sağlanır.³¹⁷

Bataklık Ülke'de kullanılan bir başka büyü, aramadır. Aranacak kişinin yüzü büyücünün zihninde canlanmalıdır.³¹⁸ Büyücü, aranacak kişiyi hiç görmemişse onu tanıyan kişinin hafızasındaki görüntüleri kendi içine çekebilir. Nitekim Nela, kayıp

³⁰⁷ A.e., s. 67. Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 57-58.

³⁰⁸ A.e., s. 99.

³⁰⁹ A.e., s. 65-67.

³¹⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 67.

³¹¹ A.e., s. 68.

³¹² Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 228-230.

³¹³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 67.

³¹⁴ A.e., s. 65-67.

³¹⁵ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 124.

³¹⁶ A.e., s. 246, 251.

³¹⁷ A.e., s. 124.

³¹⁸ A.e., s. 197.

Anageh veliahdı Erogmet'i bulmak için ağır yaralı Koleun'un hafızasından faydalanır³¹⁹ ve başvuracağı arama büyüsunü şu şekilde gerçekleştirir:

“Önce her yan zifiri karanlığa gömüldü. Sonra karanlığın içinde, belli belirsiz yanıp sönen bir nokta oluştu. Kelimeler yinelendikçe ışıktan nokta irileşti, soluk bir çembere dönüştü. Çember kendi etrafında döndü, her dönüşünde ışığı biraz güçlendi. Sonra çember yavaşça hareket etmeye başladı. Sonsuz boşluğun içinde amaçsızca kayıyordu. Birden durdu. Biraz yükseldi. Sanki bir şey görmüştü. Sonunda kendine bir hedef seçmiş gibi aniden hızlanarak boşluğun içinde bir noktaya doğru uçmaya başladı.

Yaklaştıkça, hedefinin kendisi gibi ışıktan bir çember olduğu anlaşılıyordu. Hemen hemen aynı boyutlardaydı. Olduğu yerde dönüyordu. Büyük bir süratle geldi, ikizine tam cepheden çarptı. Çemberler birleşti, başka bir istikamete doğru birlikte hareket ettiler.

Çemberler karanlığın içinde dakikalarca uçtular. Bazen hızlandılar bazen yavaşladılar. Yol boyunca pek çok başka çemberle buluştular. Her buluştukları, onlara katıldı ve ışığı güçlendirdi. Onlarca minik ışık tohumu, birleştikçe büyüdü, büyüdü ve sonunda bembeyaz bir güneşe benzedi. Genişledikçe yavaşladı, çok geçmeden tamamen durdu. Artık etraftaki minik çemberler onun çekimine kapılmış, birbiri ardına kayıp geliyor, ona katılıyordu. Her yeni gelenle birlikte güneş biraz daha büyüyordu.

Öyle ki sonunda karanlığın bağrında bir yarık oluştu.

Yarıktan dışarıda genç bir adamın sureti görünüyordu. Silik bir görüntüydü bu, bazen tamamen bulanıklaşıyordu. Gözlerinin olması gereken yerlere kara noktalar sinmişti. Ama yine de arada bir yüzün hatları belirginleşiyor ve kimliksiz bir gölgeden daha çok, belli bir kişinin suratına benziyordu.

Bu oydu. Ve çok uzakta değildi.”³²⁰

Görünüm, arama, açma kapama, sessizlik/gizlenme, iyileştirme, arama büyülerinin yanında kullanılan bir diğeri ışık yumağı³²¹/ışık sütunudur. Işık yumağı bazen büyücünün avuçlarında etrafı aydınlatırken bulamaç şeklinde ve adı “güneş meyvesi” olan bir başka ışık yumağı yavaş yavaş yükselerek tavana yapışır ve parlaklığından hiçbir şey kaybetmez.³²² Işık sütununun nasıl yapıldığı ve gücünün boyutları Büyücü Bernak aracılığıyla şöyle anlatılır:

“Vücudundaki tüm güç, bembeyaz bir ışık sütunu olarak parmak uçlarında yoğunlaştı ve düşmanına doğru uçtu. Yaptığı büyü küçük bir orduyu yok edebilecek kadar kuvvetliydi. Kurbanının ruhunu eritir, geride kalan cansız bir et ve kemik yığını bırakırdı. Perg üzerinde buna karşı koyabilecek hiçbir kalkan ya da zırh bulunmuyordu.”³²³

³¹⁹ A.e., s. 175-177.

³²⁰ A.e., s. 175.

³²¹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 153.

³²² A.e., s. 208.

³²³ A.e., s. 14.

Romanlarda sıklıkla başvuru yapılan büyü, ateş dalgasıdır. Tehlikeli anlarda ellerin yukarı kaldırılması ve büyü kelimesinin söylenmesi ile parmak uçlarında toplanan gücün verdiği yüksek derecedeki ısı vasıtasıyla yapılan³²⁴ bu büyü bazen kahramanların hayatlarını kurtarır.³²⁵

Büyü ile ışık zırhı da yapılmaktadır. Ellerin birleştirilmesinden ve büyü kelimesi/cümlelerin hızlı hızlı tekrarlanmasından sonra büyücü önce sarı renkli bir ışık hüzmeleri tarafında sarılır, ışığın rengi gittikçe koyulaşarak portakal rengine döner. Sonrasında hüzmeler genişler ve korunacak kişileri içine alır. Hüzmelerin yüzeyi hafif hafif dalgalanırken dışarıda yaşananları görmeye mani olmaz. Bu büyüün dayanma süresi ise on, on beş dakikadır.³²⁶

Korkak ve Canavar'da kullanılan bir diğer büyü ile durgun havada teknenin yelkenini dolduracak rüzgâr yaratılır. Bunun için büyücü gözlerini kapatır, büyü kelimesini söylemeye başlar, birkaç saniye kendinden geçmiş gibi kaskatı durur, ardından hafif bir esinti ile başlar.³²⁷

Aynı romanda Geryan, iki nöbetçiyi etkisiz hâle getirecek ve günlerce kendilerine gelemeyecekleri büyüü şöyle yapar:

“Geryan birkaç dakika boyunca kendini Perg'den soyutladıktan sonra öne uzattığı ellerinin ucundan gri renkte bir duman çıkarmaya başladı. Duman gittikçe çoğaldı, yoğunlaştı ve ileriye doğru uçtu. Akıllı olan bir sis gibi nöbetçilerin üzerine gitti. Adamların yakın olanı duman önünden geçerken birden irkildi. Bu garip şey hakkında yorum yapmadan önce ondan içine çektiği tek nefesin etkisiyle külçe gibi yere yıkıldı. Arkadaşı ona doğru birkaç adım atmak istedi ama bir saniye sonra o da yerdeydi.”³²⁸

Diğer bir büyü ile ışık topu oluşturulur. Bu küçük, mavi renkli topların ne amaçla yapıldığı ve ne kadar süre dayandıkları Geryan tarafından dile getirilmiştir:

“Dönüşte burayı bulabilmek için ufak bir büyü yaptım. Nereye gidersem gideyim geri dönmek istediğimde bunun bir benzerini yapacağım ve yuvasına dönen kuşlar gibi hiç şaşırmadan buraya uçacak. Onu takip ederek yolu bulabileceğim. Tabii eğer birkaç hafta içinde dönmek istersem. Sonra kendi kendine kaybolacak.”³²⁹

³²⁴ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 199.

³²⁵ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, 57-58, 251. Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 44, 45.

³²⁶ *A.e.*, s. 84, 85.

³²⁷ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 75, 104.

³²⁸ *A.e.*, s. 91.

³²⁹ *A.e.*, s. 81.

Romanlarda doğal afetle ve şeytansı yaratıkla başa çıkmak, çorak toprağın bereketini artırmak, kuraklığa çare bulmak,³³⁰ kuşlara söz geçirmek³³¹ gibi büyüler yapılmasa da eskiden bunlardan faydalandığına yer verilmiştir.

Merderan'ın Sırrı'nda büyücüler ile mucitlerin iş birliğinden bahsedilir. Perg'e dehşet salan Auber'in canavarlarından sonra olası bir saldırıya hazırlıklı olabilmek için kurulan Avcı Kalesi'nde yalnız avcılar yetiştirilmez, mucitler ve büyücüler yeni silahlar da üretir. Bunlardan biri olan bumerang işlevli Herb'e büyücülerin katkısı onu yönetebilme konusundadır. Herb'in ortasına ve eldivenin parmak uçlarına yerleştirdikleri sihirli taşlar sayesinde diski, eldiveni takan kişi uzaktan kontrol ederek hedefe ulaştırıp tekrar geri getirebilir.³³²

Büyünün aktif olarak yapılmadığı ancak durumlarından bu güçle oluşturuldukları belli olan meşaleler de karşımıza çıkar. Tanrı Hiver'in Tapınağı'nın duvarlarındaki meşaleler kimse tarafından yağlanmamasına rağmen yeni yakılmış gibi parıldamaktadırlar.³³³ Aynı durum *Merderan'ın Heykeli*'nin altındaki meşaleler için de geçerlidir. Heykelin altındaki üç duvarda sıralanmış meşaleler, yüzlerce yıldır orada olmalarına rağmen dün yakılmış kadar canlıdırlar.³³⁴ Bu meşaleler yuvalarından uzaklaştıkça ışıkları zayıflamaktadır.³³⁵

Büyü ile yapılan nesnelere dışında tehlike anında dikkat dağıtmak amacıyla yaratık,³³⁶ dev solucan³³⁷ veya prom ırkına ait askerlerin bire bir benzerleri³³⁸ de yapılmaktadır.

Büyü, bazen sevgiyi ifade etmek için de kullanılır. Hayatı boyunca ancak bir avuç insan tanıdığından bu tür duygulara çok yabancı olduğunu söyleyen Nela, Guorin'e olan sevgisini şu şekilde anlatır:

“Genç kadın, derin bir nefes aldı. Birkaç saniyeliğine Perg'den uzaklaştı. Guorin'e hiçbir anlam ifade etmeyen bir dilde birkaç cümle söyledi. Hemen ardından iki gencin arasında kızıl bir ışık yumağı dönmeye başladı. Kan renginden daha açıktı. Arkasını

³³⁰ A.e., s. 67. Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 65.

³³¹ A.e., s. 14.

³³² A.e., s. 42.

³³³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 136.

³³⁴ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 111-112.

³³⁵ A.e., s. 149.

³³⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 69. Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 56.

³³⁷ A.e., s. 78-79.

³³⁸ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 243, 244.

göstermiyordu. Yumak döndü döndü ve sonunda ıslıl ıslıl bir güle dönüştü. Nela, ışıktan güle hafifçe üfledi. Guorin, kendisine yaklaşan Perg güzeli çiçeği büyük bir hayranlık ve sevgiyle seyretti. Gül, tam genç adamın yüzüne değdiğinde ışıltılar saçarak ortadan kayboldu.³³⁹

Büyücüler arasında kimin daha iyi olduğunu anlamak için büyüler yapılır. Nitekim Geryan ile Amneh, Are Gölü'nün kıyısında birbirlerine bildikleri tüm zararsız büyülerle saldırırlar ama yenişemezler.³⁴⁰

Merderan'ın Sırrı'nda eski zamanlarda yapılan büyülerin ve büyücülerin ne kadar acımasız oldukları da söz konusu edilir. Tanrılar Savaşı'ndan önce arenalarda köleler, büyücülerin cehennemden çağırdıkları dehşet verici yaratıklarla dövüştürülmüş.³⁴¹

Büyücülerin mesleklerini icra edemedikleri tek yer, ÖteDiyarlar/Dernat'tır. Dernat'ta "Tılsım" başlığı altında ele alacağımız tılsımlar yapılır. Bu diyara gelen büyücüler içlerinde büyük bir boşluk hissederler. Çok iyi bildikleri büyüler onlara garip bir dilin anlamsız kelimeleri gibi gelir.³⁴²

Büyücülerin ezberden okuduklarının dışında büyülü sözlerden oluşmuş, geniş sayfalı, kabı altın kabartmalarla süslü kalın bir kitaptan,³⁴³ Savaş Tanrısı Tshermon'un Kitabı'ndan, özellikle *Korkak ve Canavar*'da sıklıkla bahsedilir.

Tshermon'un Kitabı, ilk olarak Öte Diyarlar'da açılır. Kitaptan okunan bir cümle sonucunda başbüyücülerin bile hayal edemeyeceği dehşette bir yaratık ortaya çıkar.³⁴⁴ Bu yaratık, aldığı kılıç darbeleri sonunda hiçbir şey olmamış gibi tekrar ayağa kalkar, kendi ölmediği gibi işkence ettiği kişiyi de öldüremez.³⁴⁵ Ancak Gerek Geryan'ın anlattıklarından gerek Nela'nın yaşamışlıklarından hareketle Öte Diyarlar'da büyü yapılamamasına karşın büyülü sözlerden oluşan Tshermon'un Kitabı'nın okunarak yukarıdaki yaratığın oluşması herhâlde onu okuyanın kapıdan çıkmak üzere oluşuyla ilişkilidir.

³³⁹ A.e., s. 278-279.

³⁴⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 62.

³⁴¹ A.e., s. 101-102.

³⁴² Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 23, 24.

³⁴³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 133.

³⁴⁴ A.e., s. 69.

³⁴⁵ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 200-201.

Kitabın Perg’de okunması ile dehşetengiz yaratıklar belirir. Bu yaratıklar “Kahramanlar” başlığı altında ayrıntılı şekilde tasvir edildiği için burada yalnızca kitabın gücünü belirtmek amacıyla birkaç özelliğine yer verilmiştir.

Perg’de kitabın ilk kez okunmasıyla siyalara bürünmüş, kılıcın işlemediği, insanın yüz çizgilerine sahip olmalarına rağmen göz yuvaları boş yaratıklar ortaya çıkar.³⁴⁶ İkinci okumada dev bir kuş, üçüncüsünde ise bedeninin büyük bir kısmı denizin üzerinde duran dev bir şişeyi andıran, binlerce uzun halata benzeyen kollara sahip yaratık belirir.

Kitabın en son sayfasında tek kelime; sahibinin, Tshermon’un ismi yazmaktadır. Tshermon, onu okuyan kişinin bedenini ele geçirir. Tshermon’un Öte Diyarlar’dan Perg’e gelişi ve Lort Asuber’in bedenine girişi şu şekilde anlatılır:

“Yüzünde kocaman bir gülümseme vardı. Birazdan çekeceği acıya aldıracağı söylenemezdi. Ruhunu, onun için savaşmaya gelecek harikulade yaratığın neşesiyle dopdoluydu. Gözlerini indirdi ve kâğıdın üzerinde kabartma harflerle yazılmış tek kelimeyi bir solukta okudu.

Garipti. Hiç canı yanmadı. Bundan öncekiler uzun cümlelerden oluştuğu hâlde son sayfada tek bir kelimenin yazılı olması şaşırtıcıydı.

‘Tshermon...’ diye içinden tekrarladı. ‘Sadece bu kadar mı!’

Sonra birden kitap alev aldı. Dehşetle elinden atmasına rağmen parmaklarının da tutuşmasına engel olamamıştı. Acı, tüm benliğini kapladı. Ayakta duramayıp dizlerinin üzerine yıkıldı. Hiçbir şey göremiyor, hiçbir şey duyamıyordu. Derisinin parçalandığını hissettiği an nasıl bir hata yaptığını anladı. Canı içinden akıp gidiyor, yerini bambaşka bir benlik dolduruyordu. Ama artık geri dönüş yoktu.

...Kızıl bir ışık dalgası, şatonun her yanını güneş parlaklığında sarmıştı. Gittikçe büyüyor, yoğunlaşıyor ve sanki Lort Asuber’in penceresinden içeri dalıyordu.”³⁴⁷

Bu olaydan sonra oluşturulan diğer bir yaratık suyun dışında kalan kısmı bir kuleye benzeyen ve boynundaki deliklerden dışarı yoğun duman veren Detr’dir. Asuber’in bedenindeki Tshermon’un son marifeti kimsenin anlamadığı bir dilde söylediği tek bir kelime ile onlarca yıldırım yağdırması ve kanatlı canavarlardır.³⁴⁸

³⁴⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 20-22.

³⁴⁷ **A.e.**, s. 133.

³⁴⁸ **A.e.**, s. 246.

Tshermon, Masumiyet Tanrısı Asret tarafından yok edildikten sonra bütün yaratıkları toza dönüşür, Auber'in bedeni ise yüzlerce parçaya ayrılırken tek bir damla kan akmaz.³⁴⁹

Görüldüğü gibi Perg'de çok çeşitli büyüler yapılabilmektedir. Ve bu büyüler olayların gelişimi veya neticelenmesi üzerinde büyük rol oynamaktadır. Nitekim Geryan ve Nela'nın büyülerini Perg'i özgürlüğüne kavuşturma yolunda mücadele eden kahramanlara pek çok konuda yardımcı olmuştur. Büyülü kelimelerden oluşan Tshermon'un Kitabı'nın okunması ile hayat bulan yaratıklar ise kısa sürede Perg'i kan gölüne çevirmiştir.

Romanlarda bir büyücünün seçilmesi, yetiştirilmesi, geçirilen aşamalardan sonra kazanılan unvanlar özellikle Uzak Diyarlar/Dört Ada'nın güçlü büyücüleri, burada büyüye ve büyücüye verilen önemin yanında karşı büyüler, açma, görünüm, sessizlik/gizlenme, ışık yumağı, ışık topu, ışık zırhı, çorak toprakları yeşertme, hastalıkları iyileştirme, sessizlik, alev dalgası gibi bir çok alanda yapılan büyülere yer verilmiştir. Bir büyücü ne kadar yetenekli veya usta olursa olsun onun da bir sınırı vardır. Büyücünün kendisini çok zorladığında baygın düşmesi ya da hayatını kaybetmesi söz konusudur.

Büyü ile elde edilen gücün kişiler üzerindeki olumsuz etkisi Tshermon'un Kitabı aracılığıyla verilmiştir. Auber'in kitabı okudukça yarattığı canavarların ona iktidar mücadelesini kazandırmasıyla yetinmemesine, bütün Perg'e hâkim olma hevesine kapılmasına yol açmıştır. Hırsına yenik düşen Auber, son sayfayı okuduğunda hem ruhunu hem de bedenini kaybeder.

3.1.3.2. Tılsımlara Dayalı Olaylar

*Perg Efsaneleri'*nde büyüden sonra kullanılan bir diğer güç, tılsımdır. Tılsım, büyü gibi okullarda okutulan bir sistemle öğretilmez veya öğrenilen kelimelerin uygulanmasından ibaret değildir. Tılsımlar, Kadim Güçler'in yani gerçek tanrıların alfabetiyle yazılmış kelimelerdir. Her bir tılsım içerdiği anlamın gücünü taşımaktadır. Örneğin Tılsım Efendileri'nden Olmen'in tılsımı tanrıların dilinde

³⁴⁹ A.e., s. 267.

sağlık demektir. Olmen bilincini kaybetmeden önce bir dokunuşta her türlü yaralıyı iyileştirebilir. Zeron'un tılsımı dönüşüm, Yueken'inki unutturma, Roek'inki ise koruma anlamına gelmektedir. Tılsım Efendileri'nin öğreticisi Merderan'a benzersiz güçler veren tılsım ise bir kelime değil bir cümledir. Kimsenin anlamını bilmediği bu cümle, Kadim Güçler'in sırlarından biridir. Son roman *Tanrıların Alfabetesi*'nde açıkça söylenmese de bu tılsımın anlamı, ulaşılabilecek hayallerle ve vazgeçmemekle ilgilidir.³⁵⁰ Tılsımlara ilk kim hükmederse gerçek sahibi de odur. Tılsıma hükmedebilmenin bir yolu da onun çıplak ete, en küçük detayına kadar doğru çizilmesidir.³⁵¹

Tanrıların alfabetesini çözmeyi başaran kişi, yeni tılsımlar üretebilir. Her Tılsım Efendisi kendi tılsımıyla ilgilenir, savaş tılsımları gibi zararlı olanlar hakkında bilgi sahibi olmayı özellikle istemez. Onlar da insandır ve herkes gibi zaafı vardır. Ne kadar az şey bilirlerse o kadar iyidir, diyerek kendilerine bile güvenmezler.³⁵²

Her bir tılsımın eğitimi farklıdır ve kimse kimsenin tılsımını kullanamaz. Zeron tılsımlara nasıl hükmedildiğini şöyle anlatır:

“Bir tılsıma hükmetmenin iki yolu vardır. Ya içinizdeki gücü ona aktarmayı öğreneceksiniz, ki bu yıllar isteyen bir süreçtir, ya da anlamıyla örtüşen bir ruhunuz olacak. Eğer içerdiği anlamı yüreğinizde taşıyorsanız, kimse yolunu göstermese bile kullanabilirsiniz onu. Mesela insanların acıları sizi çok üzüyorsa, kalbiniz bunlara isyan ediyorsa, sağlık tılsımına eğitim almadan hükmedebilirsiniz. Ama bu çok nadir rastlanan bir durum, emin olun. Tılsım efendilerinin hemen hepsi ancak uzun yıllar süren eğitimlerden sonra tılsımlara söz geçirebildi. Üstelik hâlâ onları tüm güçleriyle kullanabildiğimizi zannetmiyorum. Bir diğer şart tılsımın çıplak ete çizilmiş olması. En ufak detayına kadar doğru çizilmeli, yoksa hiçbir işe yaramaz. Bize tılsımları veren ve kullanmayı öğreten Merderan'dı. Ama aslında o, yüreğinin gücüyle kullanıyordu kendi tılsımını. Ayrıca onunki vücuduna çizili değil, bir damga gibi kazılıydı ve ancak sahibinin rızasıyla, elden ele geçirilebilirdi.”³⁵³

Merderan'ın yetiştirdiği ve Öte Diyarlar'a geçiş yolunu öğrettiği Tılsım Efendileri'nden Roek, tılsımı ile yaşadıkları oldukça büyük bir bölgeyi içine alan yarı küre şeklinde, ışıktan bir koruma duvarı yapar. Bu duvar, dışarı çıkmaya engel değildir ama içeri girmeyi imkânsız hâle getirmektedir.³⁵⁴

³⁵⁰ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabetesi*, s. 226.

³⁵¹ *A.e.*, s. 37.

³⁵² *A.e.*, s. 76, 77.

³⁵³ *A.e.*, s. 36-37.

³⁵⁴ *A.e.*, s. 36-44.

Roek, yaptığı koruma duvarını yerinde tutmak için bütün gücünü kullanmak zorundadır. Duvarı yarattığı anda kendinden geçtiğinden bir nevi uykuda olan Roek'in bilincinin bir kısmı hâlâ uyanık olduğu için fanus yerinde durmaktadır. Ancak gücü tükenmek üzeredir ve duvarda çatlaklar meydana gelmiştir. O öldükten sonra ise duvar tamamen yok olacaktır.³⁵⁵

Roek ölmeden önce tılsımını son bir kez daha kullanır. Hurglarla yapılan savaş sırasında Taşıyıcı ile ovayı çevreleyen ormanın yüz metre kadar yukarısında duran Roek, kollarını ileri doğru uzatarak oluşturduğu ışıktan fanus süvarileri içine alarak onları hurgların saldırılarından korur.³⁵⁶

Dernat'ta sadece hayvanlar çoğalabildiği ve yıllardır süren savaşta kayıplarını içlerinden karşılayamadıkları için iyileştirilenlere iki seçenek sunulur. Ya orada kalıp onlarla savaşacaklardır ya da Perg'e geri döneceklerdir. Pek çoğu hayat borçlarını ödemek için Dernat'ta kalmayı kabul eder. Perg'e dönmek isteyenler ise gönderilmeden önce Yueken tarafından hafızalarından orada yaşadıkları silinir.³⁵⁷

Olmen, hurgların saldırısında yaralandığı için Fuoli'den getirilen ölüm döşeğindeki Koleun'u iyileştiremezler. Aşağıda ayrıntılı şekilde ele alacağımız dönüştürme tılsımını kullanan Zeron, Koleun'u bir güvercine dönüştürür.

Tshermon'un Tapınağı'nda saklanan savaş tılsımlarını çalan Büyücü Geryan, bu tılsımları kullanarak çevresine zarar verir. Geryan, tılsımları ile yaşadığı mekânın etrafında kar fırtınası oluşturur, işbirlikçisi hurglardan bazılarını torgan denilen korkunç, yenilmez yaratıklara dönüştürür.³⁵⁸ Bulunduğu mekândaki sarmaşıklarla karşısındakini tepeden tırnağa sarar. Son kullandığı acı tılsımının bir yan etkisi de düşmana hissettirilen acının çok küçük bir kısmını kendisinin de paylaşmasıdır.³⁵⁹

Merderan, Kadim Güçler'in hiç kimseye bahşetmediği üstün tılsım güçleriyle donatılmıştır. Çoğunlukla ellerini bile kullanmadan karşısındakileri taşla dönüştürür,³⁶⁰ üzerine gelen okların yönünü değiştirip geldikleri tarafa doğru gönderir, gerilen yeşil duvarları patlatarak her yana insan başı büyüklüğünde tuğla, taş ve demir parçaları yağdırır ve bir filin geçebileceği kadar geniş bir delik açar,

³⁵⁵ A.e., s. 132.

³⁵⁶ A.e., s. 215.

³⁵⁷ A.e., s. 27.

³⁵⁸ A.e., s. 124.

³⁵⁹ A.e., s. 205-206.

³⁶⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 11.

dokunuşuyla ölmek üzere olan kişilerin tüm acılarını dindirir, hastaları iyileştirir, toprağı bereketlendirir, iblisleri şehirden uzak tutar.³⁶¹ Heykelinin altında ona ulaşılmayı zorlaştıracak gurnoller gibi çeşitli yaratıklar ve tuzaklar hazırlar.³⁶² Ayrıca Merderan'a en güçlü büyüler dahi işlemez.³⁶³ Merderan'ın çok az kişinin bildiğı sırrı, Kadim Güçler tarafından kendisine verilen güçlerin ona ait değil yalnızca bir emanet olduğu, gerektiğı zaman verildiğı gibi ihtiyacı olmadığında da geri alınacağıdır. Merderan ondan daha yüce bir bilincin eseri olan güçlerin asla sahibi olmamıştır.

Buraya kadar anlatılanlar dışında Merderan'ın tılsımını birkaç kere aktif olarak kullandığına da şahit oluruz. Bunların ikisi de iyileştirme üzerinedir. Nume'nin yaralı kolunu saran iki yeşil sarmaşığın boşlukta belirmesi Merderan'ın ellerini ileri uzatmasıyla gerçekleşir. Birbirlerine sarılıp uçan sarmaşıklar durduğunda bir sargıya dönüşürler.³⁶⁴

İyileştirilen ikinci kişi ise Nela'dır. Merderan, ellerini kavuşturup kadına uzatmaktan başka hiçbir hareket yapmaz, tek kelime söylemez. Bir anda Oksehon böceğı iriliğindeki ışıltılı yaratıklar Nela'nın etrafını sarar ve bir hortum gibi dönmeye başlarlar. Bu aşamadan sonra olanlar şöyle anlatır:

“Genç kadın, kollarını iki yana açtı, gözlerini kapattı. Güzel yaratıkların cüppesinden içeri daldığını, kabartıların üzerine hücum ettiğini hissetti. Minik iğneler, can yakmadan derisine batıyor ve yaraların içindeki iltihapları, iğrenç salgıları, acının kaynağı zehri emiyorlardı. Kendisini öyle hafif hissetti ki sanki ayakları yerden kesilmişti. Boşlukta, her damlası farklı renkte bir şelalenin altında gibiydi. Acının yavaş yavaş bedenini terk ettiğini fark ettiğinde ölesiye korktu. Bu onun için bilinmeyen bir duyguydu. Tüm kabartılar bir iğneyle buluştuktan sonra, sadece bir an için, acı duymamanın ne demek olduğunu hissetti. Ve sonra küçük bir inlemeyle kendinden geçerek dizlerinin üstüne yığıldı.”³⁶⁵

Merderan, emanetini Guorin'e teslim ederken onun ellerini tutar, Guorin avucundaki garip şekli gördüğünde çok şaşırır. Etine işlenirken hiç hissetmediğı siyah çizgiler bir dövme gibi eline kazanmıştır.

Merderan, sonsuzluğa karışmadan önce tılsımını son kez kullanır. Kahramanları heykelinin altındaki mağaradan çıkarmak için ellerini havaya

³⁶¹ A.e., s. 64-65.

³⁶² A.e., s. 257.

³⁶³ A.e., s. 15.

³⁶⁴ A.e., s. 260.

³⁶⁵ A.e., s. 265.

kaldırmasıyla önce duvarlardaki taşlar yerlerinden oynayarak fırlar sonrasında açılan deliklerden çılgınca fışkıran su, dev şelaleler hâlinde içeri dolmaya başlar.³⁶⁶

Merderan, bir ışık yumağı içine girmeden önce kendisinden çok uzaktaki Srenah'la zihinsel yolla konuşur ve son adımını atarak ışık yumağında gözden kaybolur.³⁶⁷

Buraya kadar anlatılanlardan da anlaşılacağı gibi büyülerle tılsımların kesiştiği ve ayrıldığı bazı noktalar vardır. Hem tılsım hem de büyü ile toprak bereketlendirilebilir, hastalıklar iyileştirilebilir. Ancak tılsımlar büyülerden daha güçlü ve geniş kapsamlıdır. Örneğin Nela, tek kişilik bir büyü olan ışık zırhının beş kişiyi alabilmesine şaşırırken Roek, çok büyük bir toprak parçasını ışıktan koruma duvarı ile çevreleyebilir. Tılsım sahipleri de büyücüler gibi güçlerini son haddine kadar kullandıklarında yorgun düşerler veya ölürlər.³⁶⁸ Tılsımlar tıpkı büyüler gibi sahiplerinden güç alırlar ancak normal şartlarda bir büyücünün harcadığı güçten çok daha azı yeterlidir.³⁶⁹

Tılsımlar, kendilerine hükmeden efendileri tarafından iyi amaçlarla kullanılsa da bir başkasının eline geçmesi hâlinde geri dönüşü olmayan felaketlere ve yıkımlara sebep olabilmektedir. Bu yüzden özellikle savaş tılsımları en küçük izine kadar Perg'den Öte Diyarlar'a getirilerek Tshermon'un Tapınağı'na saklanır.

Korkak ve Canavar'dan Tanrıların Alfabeti'nin sonuna kadar geçen zaman içinde tılsımlarla ilgili küçük ipuçları, şekiller, Merderan'a ulaşılması, ondan tılsımın alınması, korunması, Öte Diyarlar'a getirilmesi ve sonrası üzerine kurgulanmış olaylar söz konusudur.

3.1.3.3. Değişim-Dönüşüme Dayalı Olaylar

Perg Efsaneleri serisinde bir zaman dilimi içerisinde, bir süreliğine ya da kalıcı olarak gerçekleştirilen değişim/dönüşüm birbirinden farklı amaçlara hizmet etmektedir.

³⁶⁶ A.e., s. 259-267.

³⁶⁷ A.e., s. 276-277.

³⁶⁸ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 205-206.

³⁶⁹ A.e., s. 132.

Korkak ve Canavar'da güzelliği ile dillere destan olan Leofold, Asuber'in yaratıklarından kaçarak sığındığı tünelde Asherta denilen yaratık tarafından kendine defalarca enjekte edilen sıvıya maruz kalır. Sonunda Leofold'un çirkinleşen yüzünün yanında fiziksel görünüşünde meydana gelen değişim şu şekilde anlatılır:

“Eskiden kollarının olduğu yerde şimdi iki kalın, kütük benzeri şey sallanıyordu. Uçlarında ise ellerinin iki katı büyüklüğünde, parlak pençeler vardı. Delirdiğini düşündü. İçine akıtılan zehir böyle saçma şeyler görmesine neden oluyor olmalıydı. Ayağa fırladığında hatırladığından çok daha uzun olduğunu fark etti. Göğsü bir ayıyı kışkandıracak irilikteydi ve daha önce hiç görmediği türden bir kabukla kaplıydı. Bacakları da böyle bir vücudu taşıyacak kalınlığa ulaşmıştı. Bir süre olduğu yerde hiçbir şey düşünmeden titreyerek bekledi. Sonra biraz ilerisindeki su dolu tası fark edip telaşla o tarafa yürüdü. Tası pençeleriyle beceriksizce tutarak yüzüne yaklaştırdı. İçine baktıktan hemen sonra ise acı ve çaresizlik yüklü bir haykırıyla tası iki parçaya ayırdı.”³⁷⁰

Fiziksel görünüşü dışında ruhunun özelliklerinden hiçbir şey kaybetmeyen Leofold, Asherta'yı öldürdükten sonra o çirkin ve aynı zamanda oldukça dayanıklı bedeni sayesinde Perg'i ve Dernas'ı Geryan'ın yaratıklarından ve Geryan'dan temizler. Perg tekrar eski huzur dolu günlerine dönebileceği için Kadim Güçler bazı düzenlemeler yapmaya karar verirler. Bu sayede Leofold eski görünümüne kavuşur.³⁷¹

Dernas'ta geçen *Tanrıların Alfabeti*'nde ise dönüşüm söz konusu edilir. Yukarıda da söylediğimiz gibi ölmek üzere olanların dönüştürüldüğü Dernas'taki işlem, Tılsım Efendilerinden Zeron tarafından yapılmaktadır. Dönüşüm işleminin çok hızlı yapılması gereklidir çünkü beyin öldükten sonra dönüşüm tılsımı hiçbir işe yaramamaktadır.

Dönüşüm, çeşitli cins ve yaştaki canlılar üzerinde uygulanmaktadır. Bir kısmında sonuç hep aynı iken bir kısmında değişmektedir. Örneğin ölmek üzere olan ve Dernas'ta yaşamaları uygun olmayan çocukların hepsi hunsıb denilen küçük, sevimli yaratıklara dönüştürülür. Aynı tür hayvanlar da hep aynı şeye dönüşür çünkü görünüşleri birbirinden farklı olsa da ruhları birdir. Ancak yetişkin yani ruhları birbirinden ayrılmış ırklara mensup kişilerin dönüşümü sonunda ortaya neyin çıkacağı bilinemez. “İyiler ve kötüler, asil ruhlar ve sefiller, hep farklı yaratıklara

³⁷⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 25.

³⁷¹ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 225.

dönüşüyor. Ve bazen hiç düşünülmemesi, adı anılmaması gereken şeyler bile çıkabiliyor ortaya.” Dönüşüm sonucunda ortaya çıkan varlığa yeni bir beden verilmesi ise mümkün değildir.³⁷²

Tanrıların Alfabeti’nde Zeron tarafından Koleun’a uygulanan dönüştürme işlemi ve sonucu şu şekilde anlatılmıştır:

“Tılsım oluşturan minik şekiller birbiri ardına ışıdamaya başladıktan hemen sonra Zeron’un avucundan burfenin alnına rengârenk kıvılcımlar yağmaya başladı... Boşlukta ihtiyar adamın eliyle burfenin alnı arasında bir renk cümbüşü dans ediyordu. Kırmızı ve yeşil ağırlıkta olsa bile gökkuşağının tüm renkleri vardı bu cümbüşte. Kıvılcımlar Koleun’un önce başını sonra yavaş yavaş tüm vücudunu sarmaya başladı. Çok geçmeden cengâverin hatları bir ışık bulutunun içinde kalmış, silikleşmişti...

Işık bulutu artık neredeyse bir hortuma dönüşmüştü. Sayısız kıvılcım, burfenin etrafında olağanüstü bir hızla dönüyor, onu görmeyi imkânsız hâle getiriyordu. Bir süre sonra bulut küçülmeye başladı... Bulutla birlikte Koleun’un da vücudu küçülüyordu. Işık kümesi neredeyse ince bir top kadar kaldığı hâlde bu kümenin dışına ne bir kol ne de bir bacak taşıyordu. Sonunda birden ışık kümesi dağıldı, kıvılcımlar dört bir yana saçıldı. Herkes gayri ihtiyari irkildi. Ama kimsenin üstüne tek bir kıvılcım bile düşmedi. Boşlukta eriyip gitmişlerdi.

Artık yatağın üstünde bir burfen yatmıyordu.

Nume, az önce Koleun’un olduğu yerde şaşkın şaşkın dolanan beyaz güvercine bakarken gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Güvercinin kanatları pembeydi. İri gözleri ise altın sarıydı, içinde bir ateş taşıyormuş gibi ışıldıyordu.”³⁷³

Taşıyıcı denilen uçan cisim, buhur kuşunun dönüştürülmüş şeklidir. Taşıyıcı, boşlukta yoğunlaşmaya başlayan koyu mavi renkte ışık bulutunu şeklinde gökyüzünde belirir.³⁷⁴ Deniz kabuğuna benzeyen araç, iki parçada oluşmaktadır. İçine on kişinin rahatça sığabileceği aracın üst parçası yavaş yavaş açılır. İçi kırmızı bazı yerlerde pembeleşen, yumuşacık, minderimsi bir katmanla kaplıdır. Üst parça tamamen açıldığında etrafa hoş bir koku yayılır. Havalanan araç gökyüzünde gelirken belirmediği yerde aniden durur. Etrafında ışıktan bir hüzme oluşur. Hüzme, yavaş yavaş genişler ve aracı tamamen görünmez kıldıktan sonra bir yıldırım çakması gibi aniden parlayıp kaybolur.³⁷⁵ Taşıyıcı, tek başına güvenli bir uçuştan başka bir işe yaramaz. Taşıyıcı ile Perg’e gidebilmek için boyut kapısının açık olduğu saniyelik süreyi yakalamaları şarttır. Bu zaman dilimi kaçırıldığı takdirde

³⁷² A.e., s. 28, 29.

³⁷³ A.e., s. 31-32.

³⁷⁴ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 274-275.

³⁷⁵ A.e., s. 275-281.

sonraki açılışı beklemek şarttır. Bu da haftalarla ölçülen bir süreye tekabül etmektedir.³⁷⁶

Öte Diyarlar'da yaşanan bir başka dönüşüm oldukça korkunç ve yıkıcıdır. Tılsım Efendileri ve gözcülerle yıllardır savaştan hurglar Geryan'la iş birliği yaptıktan sonra içlerinden gönüllü olanlar savaşta üstün gücü sağlamak amacıyla Geryan tarafından torganlara dönüştürülür. Nasıl yapıldığının anlatılmadığı dönüşüm işleminden sonra en fazla birkaç hafta yaşayan torganlar, Leofold'un onları ilk gördüğü andaki izlenimiyle verilir:

“Kuleden arka arkaya on yaratık çıktı. Tenleri soluk kahverengiydi. En ufakları yedi adam boyundaydı. Kafaları ve göğüsleri vücutlarına oranla aşırı büyük olduğu için kamburumsu yürüyorlardı. Çenelerinde yay şeklinde, mızrak boyunda iki boynuz vardı. Yumrukları yetişkin bir at iriliğindeydi. Ağızlarını açtıklarında, sekiz on dişin arasında, yüzlerce küçük ve keskin dişin sıralandığı görülüyordu. Boyutlarına göre fazlasıyla ufak, hiçbiri aynı hizada olmayan üç gözleri vardı. Boyunlarına geçirilmiş tasmalara bağlı zincirler, ata binmiş hurg savaşçıların ellerindeydi. Onlara usulca itaat ediyorlardı.”³⁷⁷

Değişimin nasıl yapıldığı, Asherta'nın güçlerini büyüden mi tılsımdan mı aldığı belirtilmemiştir. Zaten Leofold'a uygulanan değişim daha sonra etkisiz hâle gelmiştir. Dönüşüm işlemi ise tılsımlarla yapılmaktadır. Dönüşüm tılsımına hükmeden Zeron bir tılsım efendisidir. Geryan da Öte Diyarlar'da yaşadığı için büyü yapamayacağına ve Tshermon'un tapınağındaki tılsımları çaldığına göre o da hurgları torganlara dönüştürürken bu güçten faydalanmıştır. Değişim zaman içerisinde Kadim Güçler'in etkisiyle tersine işlerken dönüşüm de böyle bir durum söz konusu değildir. Nasıl olursa olsun *Perg Efsaneleri* serisinde değişim-dönüşüm geçiren varlıklar olayların gidişatını etkileyecek fantastik olayların vuku bulmasına hizmet etmek için bu işlemlere tabi tutulmuşlardır.

³⁷⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 20-21.

³⁷⁷ **A.e.**, s. 137-138.

3.1.3.4. Ayinler

Perg Efsaneleri'nin üçüncü romanı *Bataklık Ülke*'de Fuoli'yi yok edecek ayinler söz konusu edilir. Fuoli ülkesinin inanç ayrılığı yüzünden ikiye bölünmüş şehirlerinden Anageh ve Telinos'un emirleri aynı zamanda inandıkları tanrıların da temsilcileridir. Anageh Emiri Poreturn, Gök Tanrı inancının sarsılmaya başladığını öğrendikten sonra Telinos'a savaş ilan eder. Bu savaş, asker veya silah temini ile değil, Poreturn'un ayine başlaması ile olur. Temsilcilerine tanrılar tarafından savaşta son çare olarak bazı güçler verilmiştir. Bu güç, karmaşık bir ayine bağlıdır. Emirler, bu ayini harfiyen gerçekleştirirlerse Fuoli'nin gizli yerlerine saklanmış dehşet verici, dev savaşçılar uyanacaktır ve diğer inançtan herkesi öldürmeden durmayacaklardır. Hangisi kendi inandığı tanrısının savaşçılarını uyandırırsa diğeri de aynı şekilde karşılık vereceği için Fuoli'de tam bir kıyım söz konusu olacaktır.³⁷⁸

Bahsettiğimiz ayinin hazırlıkları ve ilk aşaması ise şu şekilde gerçekleştirilir: Yüzyıllarca saray hazinesinde saklı tutulan gösterişli mumlar, ayin odasına getirildikten sonra nöbetçi sayıları iki katına çıkarılır, kilit mevkilere açılan kapılar zincirlenir, saraya giriş çıkışlar yasaklanır. Sonrasında kılıcsız burfen yiğitlerinin eşliğinde meşhur altın kâseler büyük tahta kutularla odaya taşınır. Ayin odasına en son kutsal emanetler odasından alınarak seçilmiş dört ermiş tarafından gizli tünellerden kimseye gösterilmeden Gök Tanrı Dermense'nin heykeli getirilir. Heykelin oturtulduğu silindir daire şeklindeki kaide, heykelden birkaç karış daha uzun, yarım çember şeklinde dizilmiş sekiz mumun ortasında durmaktadır. Zayıf bir şamdanın alevi dışında odada hiç ışık yoktur. Dev mumlar yanana kadar bu loşluk devam edecek, o mumlar yandıktan sonra artık geri dönüş olmayacaktır.

Poreturn'un emri ile Halkaren tek tek mumları yakar. Poreturn ayin sırasında durması gereken yere geldiğinde ağır ağır çömelir ve yere bağdaş kurar. Kendini tüm Perg'den soyutlayarak başka bir âleme geçer ve ayin duasını mırıldanmaya başlar. İlk dua sona erdikten sonra Halkaren, mumların dibine bırakılmış olan altın kâseleri dolaşmaya başlar. Poreturn her yeni duaya başladığında Halkaren bir sonraki kâseye uğrayarak içindeki okunmuş suyu heykelin kaidesine usulca boşaltır. Son kâsedeki

³⁷⁸ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 114-116.

okunmuş suyu heykelin ayaklarının ucuna döker. Poretun'un son duasının en son sözlerini duyan yaratığın ilk tepkileri şu şekilde anlatılır:

“Işık...
Karanlık...
Işık...
Karanlık...
Kelimeler.
Tanıdık bir ses.

Heratokol, yüzyıllardır ara vermediği uykusunda ilk defa rüya görmeye başladı. Yanıp sönen bir ışık dikkatini çekti önce. Soluktu, belli belirsizdi. Sonra yıldız şeklindeki kulaklarına anlamını bilmediği kelimeler dolmaya başladı. Söylenenler onun için bir anlam ifade etmiyordu ama ses tanıdıktı. Öyle ki kendi sesinden bile daha iyi biliyordu onu. Zaten doğal olan da buydu. Bataklığın derinliklerinde geçen onca zamandır kendi sesini duyma fırsatı olmamıştı hiç. Ama bu güven verici, karşı konulmaz ses, yaratıldığı an kulağına fisıldamıştı.

Heratokol, yüzyıllardır ara vermediği uykusunda ilk defa hareket etti. Çevresini kuşatan koyu balçığın içinde, belli belirsiz titredi. Yedi kolunun ucundaki orak biçimli pençeler hafifçe kasıldı. Bükülü duran devasa kuyruğu ancak dikkatli bir bakışın ayırt edebileceği kadar açıldı. Gözbebekleri, sımsıkı kapalı gözkapaklarının altında birkaç kez oynadı. Ama bunlar bile, Merderan Heykeli boyutlarında bir yaratık söz konusu olduğunda azımsanamazdı. Bataklığın yüzeyindeki dalgalanmalar, etrafta uçuşan olopoların ürküp uzaklaşmalarına yetti de arttı.

Bu söylenenler bir duanın son sözleri olmalıydı. Heratokol bunu biliyordu. Nasıl bildiği hakkında bir fikri yoktu, dua denen şeyin ne olduğunu, kimin ağzından çıktığını da bilmiyordu. Ama ona böyle söylenmişti. Yaratıldığı an bizzat Gök Tanrı tarafından tam kulağının içine seslenilmişti. Dua bittiğinde uyanmaya hazır olacaktı. Ve ışık kesintisiz olarak yandığında o ve yanı başında bitmek bilmeyen nöbetlerini bekleyen yüzlercesi yaratılış görevleri için gözlerini açacaktı.

Işık. Karanlık. Işık. Karanlık. Bu bir uyarıydı. Ama bir çağrı değildi. Heratokol biliyordu. Daha vakit vardı.³⁷⁹

Ayinin son aşamasına geçilmesi için Gök Tanrı'nın koyduğu dört günlük mühletin dolması gerekmektedir. Vakit dolunca bu sefer heykellere, ritüellere, muhlara gerek yoktur, yalnızca okunacak kısa bir dua sonrasında Gök Tanrı'nın yenilmez orduları son savaş ve son zafer için Perg yüzüne çıkacaktır.³⁸⁰ Poretun, ayinin son aşamasını gizli geçitten çıktıktan sonra gerçekleştirmeye çalışır. Boynundaki gümüş kolyenin ortasındaki küçük küreyi parmaklarının arasına alarak kırar. Kürenin içindeki koyu yeşil renkli sıvı parmaklarına yayılır. Poretun, ellerini burnuna götürerek “tanrı şerbetinin” kokusunu içine çeker ve parmaklarını

³⁷⁹ A.e., s. 136-137.

³⁸⁰ A.e., s. 140.

dudaklarına götürüp tadını çıkararak yalar. Şerbet Poretturn'u çarpar. Tanrının eliyle yaptığı ve zamanı gelince kullanılması gereken emanetin hakkını şimdi vereceğini düşünür. Damarlarında hiç tanımadığı güçlerin dolaştığını hisseder, gözlerini yavaşça kapar. Açığında göz bebekleri yok olmuştur artık etrafındakileri değil daha önce görmediği başka şeyleri, uyanmakta olan korkunç savaşıları görebilmektedir. Ayinin tamamlanması için okuması gereken son duanın kelimelerini aklından geçirir ve ilk cümleyi büyük bir haz alarak iki kere söyler ancak kendiden geçmiş hâlde duasını tamamlayamadan dişi aslan Durkgador tarafından öldürülür.³⁸¹

Telinos Emiri Jayoform de denizlere hükmeden Junderan'ın verdiği gücü kullanmak için ayrıntısı verilmeyen ayinine başlamış, ilk iki aşamayı bittirmiştir.³⁸²

Bataklık Ülke'ye dâhil edilen ayin motifi okurun heyecanını, merakını uzun süre canlı tutar. Romanda Anageh Emiri Poretturn'un yaptığı ayinin yalnızca bir aşaması ayrıntılı verilmiş, Telinos Emiri Jayoform'inkinden ise yalnızca bahsedilmiştir.

3.1.3.5. Lanetlemek-Lanetlenmek

Romanlarda bahis mevzuu edilen bir diğer motif lanettir. Lanet, hem mekânlar hem de kişiler aracılığıyla işlenmiştir.

Kadi'de Gurç Dağı'ndaki tünele giren hiçbir canlıdan bir daha haber alınamaması yüzünden tünelle ilgili lanet söylentisi Kadi'nin dört bir yanına yayılır. Bazı gezginler, Uzak Diyarlar'da bile bu tünel hakkında konuşulduğu, lortların izin vermesi durumunda çok sayıda büyücünün güçlerini denemek için buraya gelmek istediğini söylerler.³⁸³ Tünele girenlerden bir daha haber alınmamasının sebebi ise burada Leofold'a sürekli bir sıvı enjekte eden korkunç yaratık Asherta'dır.³⁸⁴ Asherta ölürken Leofold'u şu sözlerle lanetler:

³⁸¹ A.e., s. 262-264.

³⁸² A.e., s. 232.

³⁸³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 23.

³⁸⁴ A.e., s. 28.

“İhanet ettin... Ama sen de bir gün öleceksin... Damarlarındaki kanım intikamımı alacak... Günbegün seni zehirleyecek... Gün gelecek bir şeytana dönüşeceksin... Çevrendeki herkese ölüm kustuktan sonra kendi kendini yok edeceksin...”³⁸⁵

Leofold, sürekli bu lanetin gerçekleşeceğinden korkar.³⁸⁶

Daha önce de söylediğimiz gibi Kadi’de büyü de büyücü de lanet olarak nitelendirilir.³⁸⁷ Nitekim Büyücü Geryan, sessizlik büyüsü yaparak yanlarına geldiğini söylediğinde Guorin, Kadi’de iki yüz yıldır büyüünün yasak olması sebebiyle “Yazılmamış kanunlar adına kaybol lanetli!” der.³⁸⁸ Aynı ülkeyi harap eden Asuber’in yaratıklarından da lanetliler olarak bahsedilir.³⁸⁹

Perg’de en azılı korsanlar bile lanetlenmekten korkarlar. Kâhin’in kocasını götüren korsanlar, onu öldürmek için para aldıklarını söylerler ama yaşlı kadına göre bir kâhinin kocasını öldürerek lanetlenmek istemezler.³⁹⁰

Lanetin tanrılar tarafından yapıldığına inanılmaktadır. Tanrılara ait heykele dokunmak veya onlara zarar vermek Pergliler için lanetlenme sebebidir.³⁹¹

Lanet aynı zamanda bir köyün de kaderini ve ismini de belirler: Lanetliler Köyü. Tanrılar Savaşı’nda oyunu güçlünden tarafa kullanarak kendilerine sığınan yaralı bir kadını Tshermon’un rahiplerine teslim ederek diri diri yakılmasını izleyen Bordel Köyü sakinleri sabah kalktıklarında yangında kavrulmuş yüzlerle köylerini hiç tanımadıkları bir yere taşınmış ve etrafına inanılmaz yükseklikte duvarlar çekilmiş olduğunu görürler. Köyün lideri Opsar, başlarına gelenlerin sebebini o zaman anlar: “O kadını şeytana sattığımız için lanetlenmiş ve bu hapishanede sonsuza dek kalmakla cezalandırılmışık.”³⁹²

Tanrılar Savaşı sırasında lanetlenen bir kişi de Nume’dir. Bir gün vadide at koştururken her yer kararır ve Nume yeniden görebildiğinde kendisini “bu ıssız ve sıkıcı yerde” bulur. Öte Diyarlar’da karşılaştığı akli başında birkaç kişinin de

³⁸⁵ A.e., s. 29.

³⁸⁶ A.e., s. 48, 50. Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 113. Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 204, 206-207, 216-217.

³⁸⁷ A.e., s. 53.

³⁸⁸ A.e., s. 63.

³⁸⁹ A.e., s. 53.

³⁹⁰ A.e., s. 85.

³⁹¹ A.e., s. 137.

³⁹² A.e., s. 180.

Tanrılar Savaşı'na katıldığını öğrenince buraya sürülenlerin bu savaşta lanetlendiği soncuna ulaşır.³⁹³

Lanetliler Köyü'nden başka söz konusu motifin mekân aracılığıyla işlendiği bir başka yer, Fuoli'deki Tabu Dağlar'dır. Tabu Dağlar'a çıkan keşif bölüğünün yüzü aşkın askerinden hiçbirisi geri dönmez. Fuoli halkı, askerlerin tabuyu çiğnedikleri için lanetlenip şeytana dönüştüklerine, dağlarda kendilerine kurban aradıklarına inanmaktadır.³⁹⁴

Lanet, Perg halkının genelinin korktuğu, çekindiği bir unsur şeklinde sunulur. Leofold gibi şanlı bir şövalye, gözü kara korsanlar ve sıradan kişilerin şahsında lanetin Perg üzerinde nasıl algılandığı açık bir şekilde anlatılmıştır.

3.1.3.6. İşaretler-Şekillere Dayalı Olaylar

İşaretlerden bazıları *Korkak ve Canavar*, *Merderan'ın Sırrı* ve *Bataklık Ülke*'de merak unsurunu harekete geçirecek şekilde verilir, son roman *Tanruların Alfabeti*'nde ise bir açıklama yapılır. Bazı şekiller ise kahramanları istedikleri yere ulaştırmak için çözülmesi gereken bilmeceler şeklinde sunulur.

Korkak ve Canavar'da bir hunsıb olan Liddek, toprak üzerine garip bir dilin harflerine benzeyen şekiller çizer. Birini bitirdikten sonra toprağı düzelterek aynı yere ikinci bir şekil çizmeye başlar.³⁹⁵ Liddek, bir saat sonra avuç büyüklüğünde bir başka garip şekil çizer.³⁹⁶

Liddek'in çizdiği şekillerden yalnızca bu kadar bahsedilir. Ancak onu izleyen Leofold için bu şekiller kurtarıcı rol oynar. Tshermon'un rahiplerinin koruduğu tapınağın altında yer alan mağaradaki pek çok kapının üzerindeki garip şekillerden biri, Liddek'in çizdiğine benzeyeni, doğru kapıdır.³⁹⁷

İşaretlerin gündeme geldiği roman *Merderan'ın Sırrı*'dir. Merderan'ın Heykeli'nin altında demir çubuklar, mızrak başları, sönük meşaleler, kuş kanatları,

³⁹³ A.e., s. 168.

³⁹⁴ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 13.

³⁹⁵ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 205.

³⁹⁶ A.e., s. 207.

³⁹⁷ A.e., s. 257-258.

bıçak tutan eller, çivili zincirler, yıldızlar, ağaç dalları, büyücü asaları ile işaretlenmiş tüneller ve duvarlar vardır.³⁹⁸

Aynı mekânda ikinci kez tek bir kapının kolunda pek çok şekil görürüz. Bir kulübede bulunan ışıktan kapının kolu şekilden şekle girer: yılan başı, tokalaşmak için uzanmış bir el, bıçak ucu, pençe, sayısız yaprağıyla göz kamaştırır bir çiçek.³⁹⁹

Bir başka şekil duvarlara, kapılara değil bizzat ete işlenmiştir. Bu şekil Merderan emanetidir.⁴⁰⁰

Öte Diyarlar/Dernat'taki karargâhın tavanında çizili olan Merderan'ın emanetine benzeyen devasa şekil şu şekilde anlatılır:

“Tavandaydı. Neredeyse bir at arabası büyüklüğündeydi. Yüzlerce irili ufaklı şeklin iç içe geçmesi, birbirine sarılması, bazı yerlerde âşıklar gibi öpüşmesinden oluşmuştu. Tek tek parçalara bakıldığında hemen hepsinin sivri uçlara sahip olduğu görülüyordu. Buna rağmen şeklin bütünü insana yumuşak ve narin geliyordu. Güzel olmasına güzeldi ama onu seyreden bu güzellikten önce yapılış tekniğine hayran kalıyordu. Hiçbir parça bir diğerinin aynısı değildi. Bazıları dallanıp budaklanarak metrelerce uzuyordu, bazıları ancak avuç içi kadardı. Bunca farklı şeklin bir araya gelmesinden anlamlı bir bütünün oluşması tek kelimeyle büyüleyiciydi.”⁴⁰¹

Ne bir ele ne de bir duvara çizili olan diğer şekiller, Erdem Tanrısı Edia'nın tapınağındaki bir odada devasa bir rahlenin üzerindeki devasa kitabın sayfalarında bulunmaktadır. Bir kısmı keskin köşeli bir kısmı yumuşak hatlı, garip şekillerin ortak noktası hepsinin ortasındaki yıldız şeklindeki beyazlıktır. Kitap ve kitaptaki şekiller Erdem Tanrısı Edia'nın şu sözüyle açıklanır: “Bilgi ve erdem, iki kapak arasında kaldıkları sürece yararsız tohumlardan ibarettir. Yeşerip meyve vermeleri için hayata karışmaları gerekir.”⁴⁰²

Kitabın üzerindeki şekillere dokunulduğunda siyah mürekkeple yazılmış gibi duran şekil birden alev alır ve odanın duvarlarında bulunan asker rölyefler canlanır. Odanın kapısı ise taş duvara dönüşür.⁴⁰³

³⁹⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 194-200.

³⁹⁹ **A.e.**, s. 245-246.

⁴⁰⁰ **A.e.**, s. 264.

⁴⁰¹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 23.

⁴⁰² **A.e.**, s. 162.

⁴⁰³ **A.e.**

Şekillerin bazıları yeni çizilmiş gibi görünmesine karşın bazıları son derece soluktur. Sanki zaman tarafından yıpranmışlardır. Ayrıca biri koyu diğeri soluk renkteki şekillerin hepsi birden fazladır. “Gençliğin ve yaşlılığın dengelenmesi.” anlamına gelen şekillerin sırrı çözüldükten sonra bir yeni çizilmiş bir de eskisinin üzerine dokunuldukça şekillerden ikisi kızıla döner. Şekiller yavaş yavaş buharlaşır, koyu renkli dumana dönüşerek sayfalardan silinirler. Bilginin hayata karışması ile anlamlandırılan bu olay sırasıyla koyu renkteki şeklin soluk benzerini, soluğun koyu renkli eşini bulup art arda dokunulduğunda aynı şekilde tüm çiftler sayfalardan silinir. Buharlaşan her şekilden sonra askerlerden biri duvardaki yerine döner. Son çift de dumana dönüştükten sonra beyaz kâğıtların üzerinde tek bir nokta kalmaz. Bütün savaşçıların eski alçıdan kabartmalara dönüşmesinin ardından duvar titreyerek ikiye ayrılır ve odadan çıkabilecekleri bir geçit açılır.⁴⁰⁴

Görüldüğü üzere *Perg Efsaneleri*’nde işaretler-şekiller, bünyesinde pek çok gizemi de barındırmaktadırlar. Kahramanlar bu motiflerin sırrını bazen içgüdüleriyle, bazen de sahip oldukları bilgilerle çözerler ve pek çok zor durumdan başarıyla kurtulurlar. İşaretler-şekiller romanlarda çok yer tutmasa da olayların seyrinde önemli rol oynarlar.

3.1.3.7. Hayallere Dayalı Olaylar

Perg Efsaneleri’nin *Korkak ve Canavar*’da hayal motifinin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde tek etken Bilge Kuş Srenah’tır.

Srenah, gösterdiği hayallerle Leofold’u sınar. “Açık Mekânlar” başlığı altında incelediğimiz bazı mekânların hayali yerler olduğunu daha önce söylemiştik.

Srenah’ın yarattığı hayaller ve çevresinde oluşan olaylar ayrıntılı şekilde anlatılmıştır. Bunlardan ilki Leofold’un takılarak düştüğü, genç bir insan eliyle gündeme gelir. Leofold, kendisini işaret edencesine kıvrılmış parmakta takılı olan yüzüğü Perg üzerinde bir tane daha bulunmayan armasından tanır. Yüzüğün sahibi uğruna ölecek kadar sevdiği Şövalye Gurman’ın oğlu Miryatek’tir. Bu hayal karşısında Leofold’un tavrı şu şekilde anlatılmıştır.

⁴⁰⁴ A.e., s. 172-179.

“Titreyerek ele doğru yürüdü. Yanına gelince eğildi ve büyük bir dehşetle pençesini uzatıp yüzüğe hafifçe dokundu. Kaybolmadığını görünce boğulacak gibi oldu. Bu bir hayal değildi, hayır, düştüğü zaman aldığı ufak tefek yaraların sızısı kadar gerçektir.

Telaşla kazmaya başladı. Pençeleri toprağı kaldırdıkça ceset daha görünür oluyordu. Miryatek’in tanıdık ve sevimli yüzü gittikçe belirginleşiyordu. Birdenbire pençesi topraktan kaydı ve dostunun solgun yanağına çarptı. Toprağa akmaya başlayan kanı görünce yeniden titremeye başladı.

Miryatek’in kanı... Ama o ölmüştü... Haftalar belki aylar önce hem de...

Birden arkasında bir haykırış duydu. Hızla doğrulup döndüğünde ikinci bir hayret dalgası bedenini sardı. Koca bir kılıcı başının üzerine kaldırmış, yüzünde her ırk için ölüm anlamına gelen bir ifadeyle kendisine doğru koşan adamı da çok iyi tanıyordu.

Gurman’dan başkası değildi bu. Velinimeti, her şeyini, Miryatek’i bile borçlu olduğu adam...

‘Oğluma dokunma!’ diye bağırarak yaklaştı yaşlı şövalye. Leofold önce kendisini tanımamasına şaşırıldı. ‘Beni nasıl tanımazsın...’ diye sitem etmek için dudaklarını araladı. Sonra birden artık Leofold gibi görünmediğini anımsadı. Hatta Gurman’ın Miryatek’ten bile çok daha önce ölmüş olması gerekmiyor muydu!

Ama boynuna savrulan kılıcı karşılamamasının sebebi ne şaşkınlığı ne de korkusuydu. Eğer bu Gurman’sa ve bir şekilde hayattaysa kendi canı pahasına da olsa ona zarar veremezdi. Onunla dövüşmektense en büyük acılarla ölmeyi yeğlerdi.

Kılıç büyük bir hızla boynuna indi. Bir santim aşağıda başlayan kabuğu çok daha güçlü saldırılara dayanabilirdi. Fakat hiçbir koruması olmayan o noktaya gelen böyle bir darbe, başını yerinden koparmaya yeterdi. Acıyı karşılamak için gözlerini kapadı, dişlerini kenetledi. Ölecekse de en azından bir dostun elinden ölecekti. Ama beklediği şey olmadı. Kılıç bedenine değmek üzereyken birdenbire toza dönüştü.

Gurman ve ayağının dibinde yatan Miryatek de öyle...

Şaşkınlık içinde sendeleyerek etrafına bakındı. Tamamen yalnızdı. Toprakta ise kendi darbelerinin açtığı derin bir çukur dışında hiçbir şey yoktu.”⁴⁰⁵

İkinci hayalde yalın kılıç ve kapkara örtülere bürünmüş yüzlerce atlı, Leofold üzerlerine atladığında toza dönüşür.⁴⁰⁶

Hayali mekânlardan ilki başı, sonu olmayan ve çılgınca akan nehirdir ve o da bir anda toza dönüşür.⁴⁰⁷ Hayali ikinci mekân çok güzel bir bahçedir ve içinde Leofold’un nişanlısı Ermira da vardır.⁴⁰⁸

Bir diğer hayalde istediklerinden vazgeçebilen Leofold’un istemediklerine katlanabilip katlanamadığının sınanır ve Leofold pençelerini Ermira’nın boynuna geçirir.⁴⁰⁹

Perg Efsaneleri’ndeki hayallerin tek müsebbibi Srenah’ın amacı Leofold’u fiziksel ve ruhsal açıdan zayıf yönleriyle sınamaktır. Romanın gidişatını etkileyen

⁴⁰⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 204.

⁴⁰⁶ **A.e.**, s. 207.

⁴⁰⁷ **A.e.**, s. 210.

⁴⁰⁸ **A.e.**, s. 214.

⁴⁰⁹ **A.e.**, s. 217.

unsur, bu hayaller karşısında Leofold'un aldığı kararlardır. Gördüğü hayaller karşısında Leofold'un duyduğu kararsızlığı bir an için okur da yaşar.

3.1.3.8. Zihin Okuma-Zihne Hükmetme-Zihinsel Diyalog

“Bilge Kartal, Göklerin Kralı, Ulu Srenah” sadece istediği ölümlü ile zihinsel bağ kurmaktadır. *Perg Efsaneleri*'nin dört romanında da Srenah bir fâni olan Leofold ile zihinsel diyalog kurar ve onu bazen smar bazen yardımcı olmak için yönlendirir.

Srenah, zihnine girdiği her kişinin aşağılanma, karşılıksız sevda, kendini beğenme, bedensel ağrılar gibi ruhi ve fiziki acısını paylaştığı için oldukça mustarıptir. Bildikleri arttıkça acısı da artmaktadır.⁴¹⁰

Perg Efsaneleri'nde Srenah'ın konuştuğu yerler büyük harflerle yazılarak diğerlerinden ayrılmıştır. Biz de yazarın imlasını korumak adına Srenah'ın zihnî konuşmalarını aynı şekilde vereceğiz.

Srenah, neler yaptığını ve yapabileceği kendi dilinden Leofold'a şöyle aktarır:

“BURADASIN... BEN NEDEN GELDİĞİNİ BİLİYORUM. AMA SEN NEDEN GELMENE İZİN VERDİĞİMİ BİLMİYORSUN... SANA HİÇ BAKMADIĞIM HÂLDE NASIL BİLDİĞİMİ MERAK EDİYORSUN... BİLİYORUM ÇÜNKÜ SEN BENİ DÜŞÜNMEYE BAŞLADIĞINDAN BERİDİR BEN DE SENİ DÜŞÜNÜYORUM. SEN BENİ DÜŞÜNCELERİNİN BİR PARÇASI YAPTIĞIN ANDAN İTİBAREN AKLININ İÇİNDEYİM. YANIMA SOKULMADAN ÖNCE SENİ DEFALARCA SINADIM. BENİM İÇİN İLGİNÇ BİR DENEYİM OLUP OLMAYACAĞINI ANLAMAK İSTEDİM. VE DOĞRUSU SEN HER SINAVI BAŞARIYLA GEÇTİN...

...

MİRYATEK... GURMAN, ATILAR VE NEHİR. AKLININ BİR KÖŞESİNDE UYUKLAYAN TÜM ZEHİRLİ YILANLARI AYAKLANDIRDIM. SINIRLARINI GÖRMEK İSTİYORDUM. GURMAN'A KILIÇ KALDIRMADIN, ATILARDAN KAÇMADIN, NEHRE TÜM KORKULARINA RAĞMEN ATLADIN. BENİMLE KONUŞMAYA LAYIK OLDUĞUNU ANLADIM. EĞER LAYIK OLMASAYDIN BAŞARMANA ASLA İZİN VERMEZDİM... HAYIR... HENÜZ DELİRMİYORSUN. AMA İSTERSEM BEN SENİ DELİRTEBİLİRİM. BU DAĞDAN AŞAĞI ATLAMANIN YAPABİLECEĞİN EN AKILICA İŞ OLDUĞUNU DÜŞÜNMENİ SAĞLAYABİLİRİM. TORBANIN İÇİNE SAKLANAN MİNİK YARATIĞIN EN BÜYÜK DÜŞMANIN OLDUĞUNA SENİ İNANDIRABİLİR, ONU ACIMASIZCA ÖLDÜRMENİ SEYREDEBİLİRİM. YA DA ÇOK DAHA KÖTÜLERİNİ YAPABİLİRİM.

...

... RUHUNU OKUYAMAM. İŞTE BU YÜZDEN YANIMA GELMENE İZİN VERDİM. RUHUNUN SIRLARINI GÖRMEK İSTİYORUM... PEKİ SENİN RUHUN NE KADAR GÜÇLÜ LEOFOLD? YÜREĞİNİN SINIRLARI NEDİR? PERG'DE YAŞAYANLAR YA DA LANETLİ

⁴¹⁰ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 13.

KÖYÜN SAKİNLERİ İÇİN NE KADAR FEDAKÂRLIK YAPABİLİRSİN? NEREYE KADAR GİDEBİLİRSİN?”⁴¹¹

Srenah, kahramanın sıkıntıya düştüğü anlarda çözümler de sunar.⁴¹² Onu harekete geçirecek şekilde konuşarak olayların akışını değiştirir:

“AYAĞA KALK, LANET OLASICA!

SANA GÜVENDİM! SANA İNANDIM KAHROLASICA! BURADA DURAMAZSIN. YOLUN SONUNA BU KADAR YAKLAŞMIŞKEN PES EDEMEZSİN. GÜCÜN BU KADARCIK MIYDI! HÂLBUKİ BANA MEYDAN OKURKEN NE DE BÜYÜK KONUŞYORDUN. SURATIMA FIRLATTIĞIN SÖZLERİ NE ÇABUK UNUTTUN! AYAĞA KALK, SENİ ÇİRKİN YARATIK! BUNCA ŞEYDEN SONRA NASIL VAZGEÇERSİN!”

Srenah, Kadim Güçler tarafından özel yeteneklerle donatılmış Merderan ile de zihnî iletişim kurar. Merderan, ışık yumağının içine son adımını atmadan önce ondan çok uzakta bir yerde, ıssız bir ovada tek başına yükselen bir dağın tepesindeki Srenah’a sesini duyurmak için kendini zorlamadan seslenir. Onu duyan Srenah cevap verir.⁴¹³

Bir çeşit zihinsel iletişim aracı olan telepatiye Öte Diyarlar’daki Tılsım Efendileri de başvurur. Tılsım Efendileri kalabalığın içerisinde telepati yetenekleri ile sırlarını koruyabilmektedirler ancak zihinsel iletişim onları hem yormakta hem de diğerlerinin bunu fark edeceğinden korkmaktadırlar.⁴¹⁴

Görüldüğü gibi zihinlere hükmeden, zihin okuyan, zihinsel diyalog kuran Srenah’ın her ne kadar düşüncelerine sızdığı kişilerin acısını paylaştığı söylene de bu özelliğini yalnızca dostu Merderan ve Leofold için aktif olarak kullanır. Tılsım Efendileri de aralarında bu yola başvururlar. Ancak onların derdi etrafındakiler tarafından anlaşılmadan iletişim kurmaktır. Srenah’ın zihinsel diyalogu sayesinde ise romanlardaki olayların seyri değişir.

⁴¹¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 212-213.

⁴¹² **A.e.**, s. 267. Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 126. Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 266. Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 140-142.

⁴¹³ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 276-277.

⁴¹⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 67.

3.1.3.9. Rüyalar-Kehanetlere Dayalı Olaylar

Olacakların önceden bilinmesi *Perg Efsaneleri*'nde iki şahıs çevresinde gerçekleşir: ismi verilmeyen bir kadın ve Başbüyücü Farsaten. Farsaten'in kehanette ne şekilde bulunacağına yer verilmezken kadının kehanetleri rüyaları aracılığıyla aktarılır. Bilge Tanrı Hiver bile yalnız olmuşu ve olanı bilebileceği hâlde bu iki şahsın etrafında geliştirilen kehanet motifi birini haklı diğerini haksız çıkarır.

Korkak ve Canavar'ın kahramanlarından yaşlı kâhin kadın, rüyasında korsanlar tarafından kaçırılan eşini kurtaracak kişileri ve eşinin hapsedildiği binayı görür. Kâhin kadın her şeyi göremez ancak gördükleri her zaman doğru çıkar.⁴¹⁵

Korkak ve Canavar'ın son bölümünde Kâhin'in bir kehaneti daha söz konusu edilir. Yaşlı kadın kocasına rüyasında onu kurtaranları gördüğünü söyler ve yüzü bulutlanır.

“Kocaman bir gemideydiler... O, uzun boylu canavar ve genç adam yan yana durmuş, denizde bir noktaya bakıyorlardı. Yüzlerinde hiç renk kalmamıştı, sanki dehşetten donmuş gibiydiler. Sonra başkaları da vardı. Bir kolu diğerinden iki kat kalın, dev gibi bir prom; uzun hayatımda daha güzelini görmediğim, mağrur bakışlı bir kadın ve alnında derin bir yara izi olan bir başka genç adam. Kadının kıyafetlerine bakılırsa Dört Adalı bir büyücüyü. Yabancı adam ise tekin biri gibi görünmüyordu. Hepsi de gözlerini aynı yere kilitlemiş, öylece bakıyorlardı... Sadece bir cümle duydum. Seni kurtaran genç adam söylüyordu.

...
‘Şimdiye kadar gördüklerimiz bunun yanında ne kadar da basit kalıyor, öyle değil mi dostum?’

İşte aynen böyle söylüyordu.”⁴¹⁶

Diğer kehanet, Başbüyücü Farsaten'e aittir ve geçmişten bahsedilirken gündeme getirilir. Merderan'ın Artek'e gelerek surlardaki nöbetçileri taşla çevirdiğini duyan büyücü lordu telaşlanır. Konsey üyeleri onu ikna ederler. Çünkü o güne kadar hiç yanılmamış olan Farsaten'in en çok inandığı kehanetine göre Bernak, şehri kurtaracaktır.⁴¹⁷ Ancak Farsaten kehanetinde yanılır. Bernak'ın üst düzeyde yaptığı büyüünün bile etki etmediği Merderan, şehrin yönetimini ele geçirir.

⁴¹⁵ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 84, 85.

⁴¹⁶ *A.e.*, s. 273.

⁴¹⁷ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 11.

Görüldüğü gibi Farsaten'in kehaneti Kadim Güçler tarafından hiç kimseye nasip olmayan özelliklerle donatılan Merderan'ın karşısında gerçekleşmez. Eğer Farsaten'in kehaneti doğru çıksaydı olayların akışı değişirdi. Kâhin'in kehaneti ise serinin ikinci kitabı olan *Merderan'ın Sırrı*'nda maceranın süreceğini, entrikalarla dolu yeni olayların yaşanacağını, tansiyonun yükseleceğini bildirmektedir. Ayrıca Farsaten bir başbüyücü iken yaşlı kadının unvanı kâhindir.

3.1.3.10. Diğer Olaylar

Yukarıdaki alt başlıklar dışında Perg'de ve Derna'ta pek çok olay yaşanır. Ancak bu olaylar ne bir tılsım ne de bir büyü ne de diğerleri etrafında gelişir.

Ele alacağımız olaylardan ilki Öte Diyarlar'a geçişle ilgilidir. Öte Diyarlar'a Hiver'in heykeline dokunulduğu anda kişi/kişiler hiçbir şey göremeyecek kadar gözleri kamaştırıcı bir ışık hüzmeleriyle çevrilir, ışık hüzmeleri yok olduğunda yerini mavi bir boşluk doldurmaya başlar.⁴¹⁸ Öte Diyarlar'dan Perg'e geçiş ise bir ok ve halatla gerçekleştirilir. İki diyarı birbirine bağlayan ancak yıkılmış olan köprünün diğer ucuna atılan ok ve oka bağlı halatın büyük bir kısmı da gözden kaybolarak boyut kapısından geçer. Kahramanlar, bu halata tutunup kayarak Perg'e Hiver'in Tapınağı'na dönerler.⁴¹⁹

Işık unsurunun karıştığı bir diğer olay hunsıb Liddek'in başından geçer. Liddek, tılsım efendisi sahibi ile yeni bir tılsım bulmak için gittikleri mağarada bir taşa dokunur. Taşın ardından fişkıran parlak sarı ışık Liddek'i yutar. Yeniden görebildiğinde ise sahibinden çok uzaklarda Öte Diyarlar'dadır.⁴²⁰ Bu olaylardan başka ışık iki yerde daha karşımıza çıkar. Tanrı Hiver'in Tapınağı'nın en üst katındaki odanın kapısı açıldığında içeri parlak sarı bir ışık dolar. Işığın içinden çıktığında ise masmavi gökyüzünün çevrelediği, meyve bahçeleriyle süslenmiş, çok güzel bir mekân belirir. İçeri girilen kapı ise ortadan kaybolur.⁴²¹ Hiver, ellerini

⁴¹⁸ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 138.

⁴¹⁹ **A.e.**, s. 269-272.

⁴²⁰ **A.e.**, s. 250.

⁴²¹ **A.e.**, s. 227.

iki yana açarak tek bir kelime söyler. Geryan, Guorin ve Nume bir ışık dalgası tarafından yutulur.⁴²² Gözlerini açtıklarında ise Lanetliler Köyü'ndedirler.

Liddek'in aksine Nume'nin Öte Diyarlar'a geçişi karanlıkta gerçekleşir. Tanrılar Savaşı'nda ön plana çıkan Nume, bir gün vadide at koştururken her yer kararır. Yeniden görebildiğinde kendini Öte Diyarlar'da bulur.⁴²³

Öte Diyarlar'da vuku bulan diğer üç olay, dikkatsizlik sonucunda ölümle neticelenebilecek cinstendir. Hiver'in Tapınağı'nda bulunan geniş dikdörtgen deliklerin aşağısındaki çıkıntılarının bazılarında dokunulduğunda onlarca küçük ve keskin bıçak fırlar.⁴²⁴ Aynı mekânın içindeki terkedilmiş köyde bulunan evlerin bazılarında yardım dilenen sesler gelir. Birinin kapısından dışarı fişkırarak soluk mavi ışık yardıma koşanı içeri çekmeye çalışır.⁴²⁵ Yine bu mekândaki kuleye ait kapının kilidinin iki parçaya ayırmasıyla toprağın yarılarak kapının hemen önünde iki insanı içine alabilecek genişlikte bir delik açılması bir olur. Delik derin değildir ancak zemini parmak genişliğinde aralıklarla dizilmiş yüzlerce sivri demirle döşenmiştir.⁴²⁶

Hiver, çevresinde oluşan diğer olaylar ise şunlardır: Hiver'in katındaki dev kelebek konuşur, kahramanlara Bilge Tanrı'nın onları beklediğini söyler ve onlara yolu gösterir.⁴²⁷ Hiver, Tshermon'u durduracak Masumiyet Tanrısı Asret'in saklandığı tapınağın yerini gözlerini Geryan'ın gözlerine kenetleyerek ilham eder.⁴²⁸ Guorin'e hamile iken ölen eşi Rumin şimdiki durumundan bahseder. İki kolu da yaralı olan Guorin'i gözlerini kısıarak baştan ayağı süzdükten sonra parmaklarını havada döndürür, bir saniye sonra Guorin'in kolları sağlığına kavuşur.⁴²⁹

Hiver'den sonra bir başka Tanrı Tshermon'un Tapınağı'nda da olaylar vuku bulur. Tshermon'un rahiplerinin bulunduğu odanın pervazına dokunulduğunda yer, kıyamet kopuyormuş gibi sallanır.⁴³⁰ Tapınağın altındaki mağarada bulunan duvarlarda pek çok kapı sıralanmıştır. Bunlardan birinin içinden altından cilde sahip

⁴²² A.e., s. 233.

⁴²³ A.e., s. 168.

⁴²⁴ A.e., s. 190.

⁴²⁵ A.e., s. 168, 199.

⁴²⁶ A.e., s. 201.

⁴²⁷ A.e., s. 227-228.

⁴²⁸ A.e., s. 232.

⁴²⁹ A.e., s. 233.

⁴³⁰ A.e., s. 251.

bir boğa çıkar. Bu boğaya yine bir tanrıya Erdem Tanrısı Edia'ya ait olan Gorba değer değmez hayvan bir anda toza dönüşür.⁴³¹

Diğer tanrı, Masumiyet Tanrısı Asret, Savaş Tanrısı Tshermon'a sarılıp onu öperek yok eder. Bu sırada ortaya çıkan ve çok kısa süren fırtına etraftaki ağaçları köklerinden söker, tapınağın bütün camları kırar, duvarları da boydan boya çatlatır.⁴³²

Gorba; basit, hiçbir özelliği olmayan hatta çirkin bile sayılabilecek bir kılıçtır ancak özel güçlere sahiptir. Gorba'nın kesemeyeceği çelik yoktur ve ancak kötülere zarar verir. İyilik yolunda olanlara işlemez.⁴³³

Gorba'nın bahsettiğimiz özellikleri yanında verdiği güven Korkak Guorin'i bir anda kahraman yapar.⁴³⁴ Gorba'nın gücüne sığınan bir başka kahraman Leofold'dur. Leofold, gördüğü hayaller sonucunda Asherta'nın lanetinin gerçekleşeceğini düşünür. Bu laneti ise Gorba'nın tanrısal gücü ile bastırabileceğine inanır.⁴³⁵

Edia, çevresinde meydana gelen olayların sahnesi tapınağıdır. Tapınağı'nın üst katına içinde hava akımı olmayan bir sütundan döne döne çıkılır. Bu katın koridorunda ise içinden gelen ışıkla yanan, üç yumruk büyüklüğünde, havada asılı duran soluk yeşil bir küre vardır.⁴³⁶

Gorba'dan sonra tanrıların gücünü gösteren bir başka örnek dişi aslan, Durkgador, aracılığıyla verilir. Hiçbir hatası yokken ini ateşe verilen ve yavrularını kaybeden aslanın acısına seyirci kalamayan Kadim Güçler, dişi aslana başka hiçbir canlının sahip olmadığı bir yetenek verirler. Artık aradığı kişiyi yalnızca yüzünü hayal ederek veya yerini hissederek bulabilecektir. Ve ona katilin yüzü de gösterilir. Dişi aslan öfkesi yüzünden yavrularının katili Oerdel'in karısını da öldürünce Kadim Güçler, adalet için kendisine verilen gücü masumlara karşı kullandığı için dişi aslanı yargırlarlar. Sonsuza dek acısını tekrar yaşaması için onu demirden heykele dönüştürmeye karar verirler. O heykelin küçük bir benzerini de Oerdel'in çocuğuna emanet ederler. Küçük heykeli tutan kişi kimi hayal ederse demire dönüşen dişi aslan

⁴³¹ A.e., s. 257.

⁴³² A.e., s. 266.

⁴³³ A.e., s. 73, 74, 94.

⁴³⁴ A.e., s. 147, 148, 162.

⁴³⁵ A.e., s. 204.

⁴³⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 193, 194.

onu yavrularının katili sancak ve ona doğru gitmek için kendini paralayacaktır. *Korkak ve Canavar* ve *Bataklık Ülke*'de bu heykeller üç kez kullanılmıştır. Birincisinde Kaptan Korman, Jolet adlı haydudun geçeceği yolu,⁴³⁷ ikincisinde Guorin'in ve arkadaşlarının nerede olduğunu bulur, üçüncüsünde ise dişi aslan Emir Poreturn'u öldürmek için yönlendirilir.⁴³⁸

Yukarıda saydığımız, Pergliler tarafından kendilerine tanrı payesi verilenler dışında kalan Kadim Güçler, Tanrılar Savaşı'nı durdurmak için Perg'in düzenine müdahale ederler ve savaşa karışan tanrıları, ön plana çıkanları ve özellikle hurg ırkını Perg'den Öte Diyarlar'a sürerler.⁴³⁹ Perg'in yaşanacak bir yer, fânilerin de şefkat ve sevgiye layık olduğu kanısına yeniden sahip olan Kadim Güçler, diyarlarda düzenlemeye giderler. İlk olarak tılsımların gücünü geri alınacak, sonrasında Srenah'ın fânilerle kurduğu zihinsel bağlar kırılacak ve Perg'den Öte Diyarlar'a açılan bilinen bütün kapılar yok edilecektir.⁴⁴⁰

Bilge Kuş Srenah ise gösterdiği hayaller ve zihin okuma özelliklerinin dışında *Korkak ve Canavar* ve *Merderan'ın Sırrı*'nda iki kez ulaşım vasıtası olarak kullanılır. İlkinde Srenah'ın sırtında yolculuk yapan Leofold'dan sonra tüm Lanetliler Köyü bu yolla bereketli topraklara taşınır.⁴⁴¹ Diğerinde Merderan Srenah'ın üstünde Artek şehrine gelir.⁴⁴²

Tanrıların ve Srenah'ın kendisi, kendisine ait eşyalar veya mekânlarda karşımıza çıkan olaylar dışında kalanlar ise şunlardır: Merderan, Kadim Güçler'le konuşabilir, ölümünü erteleyebilir.⁴⁴³ Öte Diyarlar'daki mucidin bahçesinde tek ağacın dallarında elmalar, armutlar ve erikler yan yanadır.⁴⁴⁴ Burfen ırkı, bir tavuk yumurtası büyüklüğünde, üzerindeki nokta bir macunla kapatılmış, çok ince olan cam kürelerin içine özel şırınga ile doldurulmuş mavi sıvıyı Fuoli'ye özgü yaratıklardan derokanları,⁴⁴⁵ kırmızı sıvıyı udeforları öldürmek için kullanır. Diğerlerine karşı özel bir karışımdan yapılan sarı sıvı yeterlidir ancak bunun dikkatli

⁴³⁷ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 244-245.

⁴³⁸ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 257-264.

⁴³⁹ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 39.

⁴⁴⁰ *A.e.*, s. 225.

⁴⁴¹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 218, 248.

⁴⁴² Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 14.

⁴⁴³ *A.e.*, s. 260.

⁴⁴⁴ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 102.

⁴⁴⁵ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 87.

kullanılması lazımdır. Çünkü mavi ve kırmızının aksine sarı sıvı bütün canlıları etkilemektedir.⁴⁴⁶ Fuoli'de kullanılması yasak olan, incecik cam levhayla ikiye bölünmüş, birinde mavi diğerinde kırmızı renkli sıvı bulunan cam küreler ise kırıldığında sıvıların birbirine değen ilk damlaları büyük bir alev topu oluşmasına sebep olur.⁴⁴⁷

*

Perg'in ve Öte Diyarlar'ın kendisi fantastik âlemler olmasına rağmen buralarda da kahramanları şaşkınlığa uğratacak, ciddi savaşlar vermek zorunda bırakacak pek çok olay yaşanır.

Korkak ve Canavar, Merderan'ın Sırrı, Bataklık Ülke ve Tanrıların Alfabeti'nde yaşanan bu olaylar sırasında ışık unsurun çoklukla ön plana çıktığı görülmektedir: Işık topu, ışık yumağı, ışık sütunu, ışık zırhı, ışık dalgası, ışık bulutu, ışıktan çember, ışıktan koruma duvarı, ışıktan hüzmeye, ışıktan kapı, ışık tarafından yutulma vb.

Etrafında olayların şekillendiği büyü, tılsım, ayin, lanet gibi motifler içinde en fazla başvurulanlar büyüler ve tılsımlardır. Bu güçler vasıtasıyla kahramanlar yeni engellerle karşılaştıkları gibi zorlu mücadelelerin de üstesinden gelirler. Ayin, lanet, zihinsel diyalog, değişim-dönüşüm, işaretler-şekiller, rüya, kehanet, hayal vasıtasıyla gelişen olaylar romanlarda merak unsurunu canlı tutan, eserlerin okunurluğuna akıcılık kazandıran motifler olarak başarıyla işlenmiştir.

Arada bir geriye dönüşler yaşansa da romanların genelinde olaylar kronolojik olarak anlatılmış, dört kitap hâlinde sunulan seride olay örgüsünün kuruluşu sayesinde bütünsellik sağlanmıştır.

3.1.4. Kahramanlar

İncelememize konu olan bir diğer fantastik unsur, *Perg Efsaneleri* serisinin kahramanlarıdır. Eserlerde kahramanlar sayı ve nitelik bakımından çeşitli ve zengindir. İnsan dışında farklı görünümlere sahip diğer ırk mensupları, birçok tanrı

⁴⁴⁶ A.e., s. 94.

⁴⁴⁷ A.e., s. 156-157.

ve yaratık, romanlar boyunca sıklıkla karşımıza çıkar. Bu kahramanları “Kişiler”, “Kadim Güçler-Tanrılar/Tanrı Konumundakiler-Melekler” ve “Yaratıklar” alt başlıkları altında ele alacağız.

3.1.4.1. Kişiler

Perg Efsaneleri'nde insan ırkı dışında prom, burfen, hurg, dezdomet gibi çeşitli ırklara mesup kahraman kadrosu oldukça kalabalıktır. Bu bölümde incelenecek kişiler, ortak özellikleri olan ırklarına göre tasnif edilmiştir.

Perg Efsaneleri serisinin kahramanlarını incelerken “Kişiler” alt başlığı açmamızın nedeni, yukarıda da söylediğimiz gibi söz konusu romanlarda insan ırkı ile birlikte birçok ırka da yer verilmesi sebebiyle tamamen fantastik bir coğrafyada vuku bulan mezkûr romanlarda bu coğrafyaya ait halkın özelliklerini, bilhassa insan ırkı ile benzerlik ve/veya farklılıklarını ortaya koymaktır.

3.1.4.1.1. İnsanlar

Ele aldığımız *Perg Efsaneleri* serisini oluşturan romanlarda birinci veya ikinci derecedeki şahıs kadrosu içerisinde yer alan insan ırkına ait kişiler; bilinen, reel dünya üzerinde yaşayan, her gün karşımıza çıkan ruhsal portre bakımından iyi-kötü, hırslı-kanaatkâr, fiziksel portre açısından esmer, kumral, uzun, kısa vb. özellikleri bünyelerinde taşımaktadırlar. Ancak bir kısmının geçirdiği değişim veya sahip olduğu sıra dışı güçler, incelediğimiz romanlardaki insanları gerçek dünyadakilerden ayıran en belirgin özelliklerdir.

Romanlarda insan ırkı ağırlıklı olarak aldıkları eğitim sonucunda veya usta-çırak ilişkisiyle öğrendikleri mesleklerini icra ile ön plana çıkmıştır. Söz konusu insan ırkının başlarına gelen fiziksel veya ruhsal değişim, savaş gibi etkenler yüzünden başka alanlara yönelmesi mevzubahis olsa da eserlerde büyük çoğunluğunun mesleklerinin/meslekleriyle zikredilmesini dikkate alarak alt başlıklarımızı kahramanların meslek gruplarına göre tasnif ettik. Bu tasnif, ister

yapılsın ister yapılmasın tamamen fantastik dünyalar olan Perg ve Öte Diyarlar'da sosyal hayat içindeki iş paylaşımının neticesi olan mesleklerin neler olduğunu da ortaya koymaktadır.

Perg Efsaneleri serisinde erkek kahramanlar ön planda olmasına rağmen birkaç kadın kahraman da devreye girdiği olayın seyrine göre diğer erkek başkahramanlarla aynı maceranın içerisinde, onlar kadar etkin olmaları hasebiyle insan ırkına ait kahramanları “Erkekler” ve “Kadınlar” olmak üzere iki alt başlık altında inceleyeceğiz.

3.1.4.1.1.1. Erkekler

3.1.4.1.1.1.1. Aristokratlar/Yöneticiler

Korkak ve Canavar'da bazılarının ismiyle bazılarının eylemleriyle yer aldığı lortlardan Auber'in Perg'e yaydığı dehşet haricinde diğerlerinden çok fazla bahsedilmez.

Birkaç kere söz konusu edilen Lort Hanton, Kadi'yi huzur içinde yöneten eski hükümdardır. Portresinden bahsedilirken bile ayrıntılı bilgi verilmez. “Gerçek hâli yanında çocuk gibi kalan Lort Hanton'un sağlıklı zamanlarına ait portresi...” şeklinde geçirilen Hanton'la ilgili ancak birkaç vasfından söz edilir. Bunlardan biri Kadi'nin başında iken kimsenin yönetime talip olmaya cüret edemediği, diğeri ise ölmeden önce yerine Kozan'ı tayin ettiği. Ancak bu, ispatlanamadığı için Hanton öldükten hemen sonra Lort Auber ve Lort Kozan arasında kanlı yönetim mücadelesi başlar.⁴⁴⁸

Lort Kozan; sert bakışlı, kaba bir adamdır. Yabancı biri, Kozan'ın soylu olduğunu asla anlayamaz.⁴⁴⁹ Lortların savaşa katılması alışılmış bir şey olmamasına rağmen Kozan, askerlerine güven vermek için savaş alanında olmayı tercih eder. Ancak dışardan rahat görünse de içinde fırtınalar kopmaktadır. Auber'in yaratıklarının savaşın kaderini etkilemesi sonucunda canını Auber'in insafına bırakmayarak kendisini bekleyen yelkenliye binip uzak diyarlara kaçma planları

⁴⁴⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 16.

⁴⁴⁹ *A.e.*, s. 16.

yapar.⁴⁵⁰ Fakat bu planlarını gerçekleştirmeye vakit bile bulamaz. Asuber'in dev kuşu tarafından yutularak ölür.⁴⁵¹ Kozan, Asuber'in yaratıklarının gücü ve yenilmezliğinin bir ispatı olarak *Korkak ve Canavar*'a dahil edilmiş, amaç gerçekleştirildikten sonra da metinden çıkarılmıştır.

Lort Asuber ise sinsi ve ukaladır.⁴⁵² Promlar tarafından "Şeytanların Efendisi" olarak nitelendirilir.⁴⁵³ Lort Kozan'la yaptığı savaşı Tshermon'un Kitabı'nı okuyarak ve acılar çekerek yarattığı canavarlar⁴⁵⁴ sayesinde kazanır. Ancak bu, onun için yeterli değildir. Perg'in tek hâkimi olmak arzusuyla Savaş Tanrısı Tshermon'un Kitabı'nın etkisi altında kalarak Perg'i kan gölüne çevirir. Kitap, Asuber'in yalnız karakterinde değil fiziki görünüşünde de değişime sebep olmuştur. "Kıyafeti, duruşu ya da dökülmüş saçları onun bir lort olduğunu düşündürecek hiçbir ipucu" vermemektedir.⁴⁵⁵

"...Asuber'deki değişim sadece saçlarının dökülmüş olmasından ibaret değildi.

Yuvgot, karşısında duran adamın günlerce işkence görmüş bir köleden farklı görünmediğini düşündü. Alnındaki kızıl çizgiler, yanaklarındaki yara izleri, gözaltındaki mor torbalar Asuber'i neredeyse tanınmaz hâle getirmişti."⁴⁵⁶

"Bebeğim" diye hitap ettiği son canavarının yok edilmesine çok sinirlenen Asuber, en korkuncunu yaratmak arzusuyla kitabın son sayfasını açar ve tek kelimeyi okur. Bu kelime ile Tshermon'u çağırılmış olan Asuber'in bedeni artık ona ait değildir.⁴⁵⁷ Tshermon bedenini ele geçirdikten sonra Asuber'in derisi parçalanıp dökülecekmiş gibi görünür.⁴⁵⁸ Tshermon, Geryan tarafından Öte Diyarlar'a çağrılınca zayıf düşen Asuber, Savaş Tanrısı'nın yok edilmesi sırasında Turayfor'da canavarları ile zafer kazanmak üzere iken vücudu yüzlerce parça hâlinde yere dökülür. Aylar önce ölmüş gibi parçalanan bedenden tek bir damla kan akmaz.⁴⁵⁹ Asuber, *Korkak ve Canavar*'ın başından sonuna kadar yaratıklarıyla Perg'de savaş ve

⁴⁵⁰ A.e., s. 55.

⁴⁵¹ A.e., s. 58.

⁴⁵² A.e., s. 16.

⁴⁵³ A.e., s. 54.

⁴⁵⁴ A.e., s. 133.

⁴⁵⁵ A.e., s. 127.

⁴⁵⁶ A.e.

⁴⁵⁷ A.e., s. 133.

⁴⁵⁸ A.e., s. 241.

⁴⁵⁹ A.e., s. 266.

kaos ortamı hazırlamış, bunu başardıkça daha da hırslanıp büyük kıyımlara sebep olmuştur.

Geriye dönüşler sırasında söz konusu edilen Kurm, Artek şehrinin lordudur. Merderan, şehrin anahtarını almak için üç gün sonra geleceğini söylediğinde Kurm yüzyıllardır kendi kanından insanlar tarafından yönetilen şehirini bir yabancıya teslim etme fikrinden hoşlanmaz. Ancak konsey üyeleri Büyücü Bernak'ın olabilecek en korkunç tehlikelere karşı Artek'i koruyacağını söyleyerek Kurm'u ikna ederler. Kurm, her yıl savaştığı ve ilk fırsatta kuyularını kazdığı komşularından yardım isteyemeyeceği için Bernak'a Merderan'ı durdurması için bir şans verir. Ancak üstün güçlerle donatılmış olan Merderan, şehrin yönetimini teslim alır.⁴⁶⁰ Kurm'un nasıl bir görünüşe sahip olduğu verilmez. Komşularıyla münasebetlerine bakıldığında mizaç olarak gerektiğinde saldırgan, sinsî olduğu söylenebilir. *Merderan'ın Sırrı*'nda karşımıza çıkan Kurm, Merderan'ın gücünü göstermek için romana dahil edilmiştir.

Bu isimlerin dışında bir başka lort, Tosel-on Toren'dir. Toren, Erdem Tanrısı Edia'nın tapınağındaki bir odanın duvarında bulunan rölyeflerdeki Binyüz Gün Savaşları'nın Kahramanı, Bekçilerin Lordu'dur. Heykeller arasında en uzun boylu olanıdır, orta yaşlıdır. Belden üzeri çıplak, geniş omuzlu, bir insan için oldukça iri yapılıdır. Görevi unvanından da anlaşıldığı gibi Edia'yı korumak değil, gereksiz misafirlerinin onu rahatsız etmesini engellemektir.⁴⁶¹ *Tanrıların Alfabeti*'nde Toren, tek bir sahnede görünür ve Edia'nın öğretileri ile onun katına ulaşma arasındaki ilişkiyi ifade ettikten sonra tekrar duvardaki yerine döner.

Lortların ardından *Bataklık Ülke*'de bahsedilen yöneticilerden ilki Perg'deki ülkelerin bağlı olduğu Altıf'ta kurulan federasyonun başkanı Terelon'dur.⁴⁶² Babası, kolunu bir savaşta kaybedene kadar Turayfor donanmasında pek çok gemi yönetmiş, tanınmış bir kaptandır. Terelon, denizi seyretmeyi çok sevdiği hâlde gemilerde geçecek bir hayat fikrine hiç alışmamış olduğu için kaptanlık yerine yöneticiliği seçmiştir. Köy liderliğinden başlayarak bütün Perg'i yönettiği federasyon başkanlığı mevkiine gelmiştir. Durslu olan Terelon, memleketinin özelliği olan kısa boy ve hafif kiloya sahiptir. Yarı yarıya dökülmüş saçları onu olduğundan yaşlı göstermektedir,

⁴⁶⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 11.

⁴⁶¹ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 175, 177.

⁴⁶² Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 162.

bıyıklarını ise inatla kesmez.⁴⁶³ Sevecen yüz ifadesini hiç değiştirmeden karşısındakini tehdit edebilecek kadar mimiklerini kontrol edebilme yeteneğine sahiptir.⁴⁶⁴ Terelon, romanda Avcı Kalesi'nin kapatılması söz konusu olduğunda gündeme gelir. Kaleyi kapattıktan sonra da bir daha söz konusu edilmez.

Toren haricindeki lortlardan Hanton, Kozan ve Asuber bir ülkeyi, Kadi'yi, yönetirken veya yönetmek isterken Kurm, Artek şehrini, Terelon ise bütün lortların tabi olduğu federasyonu idare eder. Aşağıdaki kişiler ise daha küçük ölçekteki yerleşim yerlerinden, ülkelerin en küçük idari birimlerinden köylerin liderleridir.

Bunlardan ilki olan Koem, Dernes Köyü'nün lideridir. Üç maden sahibidir. Bir lokma ekmek için adam çalıştırır. Köy gençleri Koem'den bahsederken "Zalim" lakabını kullanırlar.⁴⁶⁵ Buluşma yerine silahlı adamlar gönderdiğinden Yedeç eşkıyalarının saldırısına uğramamak için karısı, oğlu ve kıymetli eşyalarıyla kaçarken yakalanır ve öldürülür.⁴⁶⁶ Koem, geri dönüşler sırasında avcılardan Mommar'ın geçmişinden bahsedilirken karşımıza çıkar. Mommar, Koem ve aşağıda bahsedeeğimiz oğlu yüzünden katil, hain olmuştur.

Edehok, Olpun Köyü'nün lideridir. Federasyon Başkanı Terelon'a yazdığı yardım isteyen mektupta köylerinin yaşam kaynağı olan üç su kuyusundan ikisinin bilinmeyen bir sebepten bir hafta kadar önce kuruduğunu, yeni su kaynağı bulma çalışmalarının başarısızlıkla sonuçlandığını, ekinlerin kuruduğunu, çocukların hastalıktan kırıldığını, Altıf temsilcisinin ise düşman köyden olduğu için kendileriyle ilgilenmediğini söyler.⁴⁶⁷ Edehok, bir buçuk sayfa süren mektubu ile *Bataklık Ülke*'de mevzubahis edilir. Edehok'un romandaki rolü, federasyondaki bazı temsilcilerin görevini kötüye kullandığının ifadesi şeklindedir.

Opsar, Lanetliler Köyü'nün uzun boylu lideridir. Daha önceki köyleri Bordel'de kendilerine sığınan bir kadını Tshermon'un rahiplerine teslim ettikleri için lanetlenip hapishaneye benzeyen etrafı delinmez, aşılmaz duvarlarla çevrili, Öte Diyarlar'daki yere, Lanetliler Köyü'ne, geldikten sonra o zamana kadar bir lidere ihtiyaç duymayan köy halkı Opsar'ın çevresinde toplanır. Hapishanelerinden

⁴⁶³ A.e., s. 165.

⁴⁶⁴ A.e., s. 167.

⁴⁶⁵ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 212.

⁴⁶⁶ A.e., s. 220-222.

⁴⁶⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 163.

kurtulmayı denerler ancak yarılıp üzerinden geçen canlıları içine alan toprak yüzünden çalışmaları sonuçsuz kalır. Köylerinde çıkan yangın yüzünden tek beslenme kaynakları da yok olduğundan köy halkı açlık sınırına gelmiştir. Leofold, eğer köy halkını bu hapisaneden kurtarmanın bir yolunu bulursa onların da Tsherman'un Kitabı'nı bulmak için kendisine yardım etmeleri konusunda Opsar'dan söz alır. Leofold, köylüleri kurtarır. Opsar da adamları ile birlikte Leofold'a verdiği sözü tutar.⁴⁶⁸ Opsar ve köyü *Korkak ve Canavar*'da Öte Diyarlar'a sürülenlerin niteliklerinin belirlenmesinde bir ölçüt olarak kullanılmıştır. Bunun dışında Leofold'un onlara yardım etmesi ve onları hapisanelerinden kurtarması da romanın akışını etkileyen önemli unsurlardandır.

Lortlardan, federasyon başkanından ve köy liderlerinden sonra karşımıza çıkan iki kahramandan biri federasyon temsilcisi, diğeri ise genç bir soyludur.

Yoluen, federasyonun Altıf temsilcisidir. Doğma büyüme Doreselidir. Dorese ile Olpun Köyleri arasındaki husumetten dolayı Olpun'un yukarıda söz konusu edilen sıkıntılarıyla ilgilenmez. Köylüleri kaderleriyle baş başa bırakır.⁴⁶⁹ Edehok'un mektubunda bahsettiği temsilci Yoluen, *Batalık Ülke*'de hiç görünmez, sadece isminden ve yaptığından bahsedilir. Şahsi kinlerinden sıyrılamayıp görevini kötüye kullanır.

Oerdel, Perg'in tekdüzeliğinden sıkılmış genç bir soyludur. Yirmiyi aşkın köylüyü parçalayan dişi aslanı öldürmek için beş arkadaşı ile ormana gider ve üçü aslan tarafından öldürülür. Arkadaşlarının intikamını almak için günlerce izlediği dişi aslanın mağarasını ateşe veren Oerdel, yanlış aslana tuzak kurmuştur. Aslan kendini kurtarır ancak yavruları ölür. İntikamını alması için Kadim Güçler tarafından bahşedilen bir özellik aslan, Oerdel'in evini bulur, onu ve karısını öldürür.⁴⁷⁰ *Batalık Ülke*'de geriye dönüşler sırasında verilen Oerdel, dişi aslan ve çevresinde oluşturulmuş efsanenin gerçekliğini ortaya koymak amacıyla yaratılmış bir kahramandır.

Görüldüğü gibi *Perg Efsaneleri*'nde büyük bir kısmı soylulardan oluşan yöneticiler, buldukları makamı korumanın veya daha üst düzeye çıkmanın

⁴⁶⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 175-185, 253.

⁴⁶⁹ Müstecaplıoğlu, *Batalık Ülke*, s. 162.

⁴⁷⁰ *A.e.*, s. 32-35.

peşindedirler. Buna sebep bazısının karakteristik özellikleri bazısının ise etkisi altında kaldığı unsurlardır. Görevlerini ihmal eden veya kötüye kullananlarda karakteristik özellik daha ağır basmaktadır. Seride boy gösteren pek çok kahraman vardır ancak bunların büyük bir kısmı başkahramanların özelliklerini belirginleştirmek veya bir olayı açıklığa kavuşturmak amacıyla yaratılmışlardır.

3.1.4.1.1.2. Savaşçılar

Perg Efsaneleri serisinin dört romanında da sürekli savaş ve kargaşa ortamı hâkim olduğu için meslek grupları içerisinde şahıs kadrosu en kalabalık olan grup savaşçılardır.

Kadi, halkı savaşçı olan bir ülkedir. Ölüm bu savaşçı millet için sıradan bir olgudur. Romanlarda anlatılan zamanda veya geçmişte savaşa katılan kişiler şövalye unvanıyla nitelendirilmektedirler.

Bu kişilerden Jargol Dayı, kaç yaşında olduğu kimse tarafından bilinmeyen, Kadi'nin en şanlı şövalyelerinden biridir. Gurç Dağı'nın eteklerindeki lanetli tünele girdikten sonra ortadan kaybolur. Bir daha ondan haber alınamaz çünkü tünelde yaşayan Asherta tarafından yenilmiştir.⁴⁷¹ Jargol Dayı, *Korkak ve Canavar*'da bir şövalye de olsa tünelde yok olarak bu mekânın gizemini artırmakta rol oynamıştır.

Leofold/Bekçi, *Korkak ve Canavar*'da karşımıza sekiz yaşındaki hâliyle çıkarılır. Leofold'un gördüğü rüyanın anlatıldığı "Giriş" bölümünde kahramanın geçmişi ile ilgili bilgiler verilir.

Leofold; annesi, babası ve Jargol Dayı ile yukarıda bahsettiğimiz lanetli tünele girer. Tünelde annesi, babası ve Jargol Dayı'yı kaybeden Leofold'un kurtulma sebebi ise ayağına batan dikendir. Tünelde, aniden yanı başında birisinin "hayvani" solunumunu hissederek dehşete kapılan Leofold sivri bir pençenin yaralı ayağını kavradığını hissettiği an kendinden geçer. Uyandığında ayağındaki dikenin çıkarılmış ve yaranın bir bezle sarılmış olduğunu fark eder.

⁴⁷¹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 9- 13.

Romanda geçmişindeki bu tünelle bir kere daha karşılaşacak, hayatı tamamen değişecek olan Leofold artık yirmi yaşındadır ve Sertuk'un en güzel kızı Ermira ile yeni nişanlanmıştır.

Leofold, fiziksel değişim yaşamadan önce savaşı ve güzelliği ile ön plandadır. Savaş meydanına girdiği zaman kendisini tanıyanlar güven dolu bakışlarla tanımayalar ise inanılmaz güzellikte yüzün sahibine merak ve hayranlık dolu gözlerle bakarlar.⁴⁷²

Leofold'un yüz güzelliği çocukluk arkadaşı Miryatek'in izlenimleriyle de verilir: Miryatek, Leofold'un yüzüne uzun uzun bakar. Sanki tanrılar kendi güzelliklerini Leofold'un yüzünde sergilemek istemişlerdir. Pek çok savaşa katılmasına rağmen bu yüzde en küçük bir çizik dahi olmaması ise Leofold'un yeteneklerinin en büyük göstergesidir.⁴⁷³

Leofold'un bütün güzelliği, Asuber'in yaratıklarından kaçarken sığındığı lanetli tünelde yaşayan Asherta adındaki yaratığın, vücuduna enjekte ettiği sıvı yüzünden yok olur.⁴⁷⁴ Bir diğer kahraman Guorin'in izlenimleriyle Leofold'un yeni fiziksel görünümünün tasviri şu şekilde yapılır:

“Karşısında duran şey ne bir insandı ne bir hayvan. İki metreden uzundu. Geyfor ayısını kışkıracak irilikteki vücudu, onu tamamen saran ağaç kabuğuna benzer katman ve el yerine taşıdığı dev pençeler dışında bir insan vücudunun çizgilerine sahipti. Bu vücudun üzerinde ufacık kalan yüzü tarif edilemeyecek kadar çirkin ve ürkütücüydü. Ama en dayanılmazı, bu yüzün içinde iğreti duran gözlerin hiç kuşkusuz insan gözleri olmasıydı.”⁴⁷⁵

Leofold, nişanlısı Ermira'nın kendisini hep o güzel yüzüyle hatırlamasını istediği için Guorin'e isminin Bekçi olduğunu söyler. Bu hâliyle de *Korkak ve Canavar* adlı ilk kitabın canavar tarafını temsil eder.

Yeni fiziksel görünümün avantajlarından faydalanan Leofold, dostlarıyla birlikte Perg'i eski güzel günlerine döndürmek için elinden geleni yapar.

⁴⁷² A.e., s. 17.

⁴⁷³ A.e.

⁴⁷⁴ A.e., s. 24, 25.

⁴⁷⁵ A.e., s. 44.

Leofold, sözünün eridir.⁴⁷⁶ Lanetliler Köyü halkını kurtarmak için Srenah'ın ona vermeyi vaat ettiği güzelliği, nişanlısı Ermira'yı reddederek yalnızca köy halkına yardım etmek istediğini söyler. Tek talep hakkı vardır. Lanetliler Köyü sakinlerini kurtarmak için bunu kullanırsa canavar şekliyle kalacaktır. Leofold, teklifi kabul eder ve köylüleri kurtarır. Savaş Tanrısı Tshermon'u öperek ondaki kötülüğü alan Masumiyet Tanrısı Asret, Leofold'u da öpmeyi teklif eder. Leofold verdiği sözü hatırlar ve çocuğun teklifini kabul etmez.⁴⁷⁷

Leofold, Perg'deki vahşet ve dehşeti büyük bir özveri ve fedakârlıkla durdurmayı, bu yolda onunla hemfikir olan dostlarına yaptığı büyük yardımlar sonucunda başarır. Kadim Güçler, Perg'de yeniden huzur ortamının oluştuğunu gördüklerinde diyarda yeni düzenlemelere giderler. Bu vesile ile de Leofold tekrar eski güzelliğine ve nişanlısı Ermira'ya kavuşur.⁴⁷⁸ Leofold, *Korkak ve Canavar*'dan *Tanrıların Alfabeti*'ne kadar varlığını koruyan başkahramanlardan biridir ve geçirdiği fiziksel değişim dışında karakteristik özelliklerinden bir şey kaybetmez. Bu değişim zaten şövalye olan Leofold'a güç açısından üstün özellikler sağlar. Kabuklu ve iri bedeni, pençeleri ve karanlıkta görebilme yeteneği sayesinde atıldığı maceralarda üstün güç olarak her türlü sıkıntının üstesinden gelir. Mizaç özelliklerinden fedakârlık, dostluk ve dürüstlük anlayışı ile de dört roman boyunca verdiği mücadeleyi kazanarak hem Perg'i hem Öte Diyarlar'ı içinde bulunduğu kaos ortamından kurtarır, mükâfat olarak eski güzelliğine kavuşturulur.

Miryatek, Leofold'un çocukluk dostu, her zaman heyecanlı, yerinde duramayan, on yaşındayken bile Leofold'a adam gibi görünen, hep büyük şeylerden bahseden, büyük işler yapmaya kalkışan, lortlar arasındaki savaşta Kozan'ın saflarında yer alan şövalyedir.⁴⁷⁹ Savaşa ne promlar gibi halkın toprağına konmak ne de şövalyeler gibi bazı imtiyazlara sahip olmak için değil, yalnız Kadi'nin geleceği için katılır. Kozan'ın yanında olma sebebi ise onun bu tür haksızlıklara izin vermeyecek olmasına inanmasıdır. Ancak ilk savaşta Asuber'in kılıç işlemeyen siyah örtülü atlıları tarafından omzundan beline kadar kılıçla kesilerek öldürülür.⁴⁸⁰

⁴⁷⁶ A.e., s. 17.

⁴⁷⁷ A.e., s. 267.

⁴⁷⁸ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 227, 229.

⁴⁷⁹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 15.

⁴⁸⁰ A.e., s. 17-21.

Miryatek, *Korkak ve Canavar*'da Leofold'un Kozan saflarında savaşmasına neden olan kahramandır. Leofold'u ön plana çıkarmak için romana dahil edilmiştir. Çok sevdiği dostunun yanında yer alan Leofold, Kozan'ın Asuber'le ikinci savaşı sırasında saklandığı tünelde değişim geçirir.

Gurman, Miryatek'in babasıdır. Ailesinin ölümünden sonra Leofold'u himayesine alan, Miryatek'le Leofold'u büyüten ve eğiten, yaralı olarak döndüğü savaştan sonra son nefesini verirken onları birbirine emanet eden şövalyedir.⁴⁸¹ *Korkak ve Canavar*'da Leofold'un geçmişinden bahsedilirken romana giren Miryatek anlatım süresinde zaten ölüdür.

Hruzam, Kozan'ın saflarında savaşmayı seçer ve Lort Asuber'den sırf başa geçmek için yaptıklarından dolayı nefret eder. Hanton'un sağlığında Asuber'in ordusuna yazılacağını düşündükçe kendini ihanete uğramış hisseder.⁴⁸²

Jatu, kulakları işitmediğinden dolayı savaşa götürülmeyen yaşlı şövalyedir.⁴⁸³

Ging; artık dinlenmesi, savaşmayı gençlere bırakması söylenen uzun, beyaz saçlı yaşlı şövalyedir.⁴⁸⁴ Jatu ve Ging, aralarında Asuber'in yaratıkları ile Uzak Diyarlar arasında bir ilişki olduğundan bahsederler.

Mucit Pertub'un geçmişine gidildiğinde Dosket Köyü'nde Yordasek isimli ünlü bir şövalyeden de bahsedilir.⁴⁸⁵ Jatu, Hruzam ve Ging, Asuber'in yaratıklarının gizemini artırmak ve gücünü göstermek için *Korkak ve Canavar*'da yer alır.

Lort Asuber'in şeytani güçlerine karşı Turayfor'u savunacak orduların başına getirilen Durtemen, soylu bir kana, geniş topraklara sahip olmasa da o gün Turayfor için çok önemli tek insandır. Durtemen'in şöhreti ise dillere destandır:

“Gençlik yıllarında zapt edilemez bir şövalye olarak katıldığı savaşlardaki kahramanlıkları kim bilir kaç şarkıya konu olmuştu. Şöhreti Turayfor'la sınırlı değildi. Munia'da, Uzroy'da, Lusati'de hatta Turayfor'a komşu olmayan memleketlerde bile ihtiyarlar çocukları onun hikâyeleriyle dehşete düşürürlerdi. Yaşlanmasıyla birlikte kılıcını kınından daha az çıkarmaya başlamış fakat savaş meydanlarından uzaklaşmamıştı. Artık orduların içinde savaşmıyor, onları yönetiyordu. Turayfor ordularının komutanlığına getirildiğinden beri yönettiği yedi büyük savaşın birini bile kaybetmemişti.”⁴⁸⁶

⁴⁸¹ A.e., s. 15, 16.

⁴⁸² A.e., s. 53.

⁴⁸³ A.e., s. 30.

⁴⁸⁴ A.e., s. 28, 31.

⁴⁸⁵ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 101.

⁴⁸⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 235.

Durtemen ayrıca etrafında saygı uyandıran bir kumandan şeklinde de tasvir edilir:

“Yolda ayaklarını sürüyerek yürüyen adamı her gören büyük bir saygıyla eğilip o geçene kadar yerinden kıpırdamıyordu. Onun aralarında olduğunu görmek hepsinde tarif edilmez bir güven ve hayranlık uyandırmıyordu. Son bir içki için şehrin barlarına akın etmiş askerler, bu yaşlı, yüzündeki yaralar eşsiz birer mücevher gibi duran şövalyeyi fark ettiklerinde, siperlerinden bu kadar uzakta oldukları için utançtan kıpkırmızı kesiliyor, onun yüzüne bile bakmadan üniformalarını düzelterek görev yerlerine doğru koşuyorlardı.”⁴⁸⁷

Durtemen, yıllarca savaş yöneterek askerlerini ölmeye ve öldürmeye gönderdikten sonra yalnızca bakışlardan duyguları okumayı öğrenmiştir. Birinin sadece gözlerinin içine bakarak korkup korkmadığını, yalan söyleyip söylemediğini ve daha pek çok şeyi anlamaktadır. Bu yüzden savaşa katılmama sebebini sorduğunda Tüccar Yerl’in beti benzi atar.

Munia’dan gelen askerlerinin et yemekten şikâyetçi olarak kendi meyvelerini özlediklerini duyan Durtemen; mancınıkları, siperleri, savaş planlarını incelemekten yan yana savaştıracığı dört ayrı ülkenin askerlerine daha çok önem vermediğine üzülür. Bu sebeple parasını sonra ödemek üzere Yerl’in dükkânından aldığı üzümünü askerlerine dağıtır.⁴⁸⁸

Savaşı kazanamayacaklarını anladığında Asuber’in Turayfor’a hükmedemeyeceğine, şeytanlarına köle olmayacağına yemin eden Durtemen’in tek arzusu Ert Köprüleri’nin önüne kadar dayanabilmek ve onların önünde vatani için ölme şerefine kavuşmaktır.⁴⁸⁹

Öte Diyarlar’da Tshermon’un yok edilmesiyle Asuber’in savaşçıları ve yaratıklarının Durtemen’i Ert Köprüler’nde sıkıştırmasının eş zamanlı olması yaratıkların toza dönüşmesine, savaşçıların da kaçmasına sebep olduğu için neler olup bittiğini bilmeyenler tarafından Durtemen, Asuber’in ordularını dize getiren “Şanlı Durtemen” olarak anılır.

Durtemen, serinin ikinci kitabı *Merderan’ın Sırrı*’nda canavar saldırılarına hazırlıklı olmak amacıyla avcı yetiştirilen Avcı Kalesi’nin komutanı olarak karşımız

⁴⁸⁷ A.e.

⁴⁸⁸ A.e., s. 237, 239, 242.

⁴⁸⁹ A.e., s. 247.

çıkar.⁴⁹⁰ Beyazlamış uzun saçları⁴⁹¹ ve buruş buruş elleriyle⁴⁹² iyice yaşlanmıştır. Promlara karşı kullanmak amacıyla öldürülmeyip zindana atılan Prom Hanı Yuvgot'a yıllar önce verdiği sözü yerine getirir ve huzura kavuşmasını sağlayarak onu öldürür.⁴⁹³ Serinin son kitabı *Tanruların Alfabetesi*'nde ise ölüm döşeğindedir.⁴⁹⁴

Durtemen, aşağıda ele alacağımız yeğeni Ais'le birlikte romanlarda öne çıkarılan komutandır; *Korkak ve Canavar ve Merderan'ın Sırrı*'nda cesur, sözüne sadık bir kahraman olarak yer alır.

Şövalye unvanı ile anılmayan diğer kişiler askerler/savaşçılardır.

Ele alacağımız askerlerin ilki Humerdan, Lort Kozan'ın ordusunda muhafız birliklerinin kumandanı olarak görev yaptığı için mutluluk duymaktadır. Asuber'in yarattığı dev kuşu görünce mancınık başında bekleyenler, okçular, muhafızlarla birlikte panik içinde arkasına dönüp bakmadan kaçar.⁴⁹⁵ Humerdan da *Korkak ve Canavar*'da Hruzam, Jatu ve Ging'in göreviyle ön plana çıkar.

Brusin, Yedeç eşkıyalarını Perg'den temizlemek için kurulan orduda savaşan ancak sonrasında Lort Asuber'in saflarında yer alan genç, gururlu, cesur bir savaşçıdır.⁴⁹⁶ Kozan'ın saflarında yer alan askerlerin dışında Asuber'inkilerden genel anlamda bahsedilirken yalnız Brusin hakkında ayrıntı verilmiştir.

Erlat, kendisine bağlı bir avuç askeri alarak şeytanla iş birliği yapan Asuber'in emrinde kalkmaktansa kendilerine yeni bir hayat kurmayı tercih eden komutandır. Askerlik dışında elinden hiçbir şey gelmeyen komutan, dilenmeyi onur kırıcı bulur. Tek bir sefer için bir köyü basarak elde ettikleriyle uzaklara göçmeyi düşünür. Nios Köyü'nde yağmacılığa kalkışır, ilk denemesinde başarısız olur ve çiğnediği durh otunun etkisiyle daha da saldırganlaşarak Guorin'in hamile karısını öldürür.⁴⁹⁷ Yaptıklarından pişmanlık duyarak Guorin'e bir kılıç verir ve intikamını almasını ister. Kendisi ise bıçağından başka hiçbir şey kullanmayacağını söyler. Ölerek veya bunu deneyerek onuruna sürdüğü lekeyi temizlemeye çalışır.⁴⁹⁸

⁴⁹⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 35.

⁴⁹¹ *A.e.*, s. 184.

⁴⁹² *A.e.*, s. 182.

⁴⁹³ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabetesi*, s. 192.

⁴⁹⁴ *A.e.*, s. 239.

⁴⁹⁵ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 55, 57.

⁴⁹⁶ *A.e.*, s. 18.

⁴⁹⁷ *A.e.*, s. 31-35.

⁴⁹⁸ *A.e.*, s. 36.

Guorin'in kılıcı yere bırakarak kaçması sonucu duyduğu vicdan azabı yüzünden ünlü Korsan Pertub'a esir bile olur. Amacı yine kendini öldürtmektir.⁴⁹⁹ Kahramanlar, Urton'u ararken karşılarına çıkan Erlat'ı yolculuklarında yanlarına almak zorunda kalırlar. Çünkü Urton'u tanıyan tek kişi Erlat'tır. Erlat yolculuk boyunca Guorin'in yüzüne bakmaya çekinir. Denizde bir yaratığın saldırısına uğrayan Guorin'i kurtarıırken kendisi bu canavarın kolları tarafından sarılır, "komutan, gecikerek de olsa arzuladığı sona" kavuşur.⁵⁰⁰ *Korkak ve Canavar*'da ilk önce cani bir komutan portresi çizen Erlat'ın işlediği suç, içinde bulunduğu psikolojiye ve çiğnediği ota bağlanırken daha sonra pişmanlığı ile temize çıkarılır. Bu pişmanlık başkahramanların amaçlarına ulaşmasında kullanılır ve yine de hamile bir kadını öldürdüğü için o da yazar tarafından ölümle cezalandırılır.

Erlat'la birlikte olan askerler onu asla bırakmazlar. Erlat, kendilerine Uzroy veya Lusati'ye gitmelerini, orada paralı askerlik yaparak rahat bir yaşam sürmelerini söyler. Ancak sadık askerler bu teklifi kabul etmezler ve teker teker ölürlər.⁵⁰¹ Erlat'ın adamları, askerlerin komutanlarına bağlılığını belirgin hâle getirmek için *Korkak ve Canavar*'a dahil edilmişlerdir.

Merderan'ın Sırrı'nda karşımıza çıkan Ternan, Altıf güvenlik komutanıdır. Az sayıdaki düşmanlarının bile saygısını kazanmış, çok miktarda dostu olan bir adamdır. Kartal gagasına benzeyen uzun burnu ve iri kulalarıyla gülünç bir görünüme sahip olsa da iki yüz kilo olduğu için kimse onunla alay etmeye kalkışmaz. Ternan, gülmeyi ve güldürmeyi sevdiği için etrafından neşe ve kahkaha hiç eksik olmaz. Boş vakitlerinde ne kadar eğlenceliyse işini de o kadar ciddiye alan Ternan bu göreve atandıktan sonra Altıf'ta suç oranı düşmüş, halkı usandıran cinayetlerin ardı arkası kesilmiş, hırsızlar uzaklaşmadan yakalanmıştır. Ayrıca Ternan, prom ırkına eski güvenlik komutanı kadar sert davranmaz.⁵⁰²

Tanrıların Alfabesi'nde ismi verilmeyen nöbetçi, üç sene önce ölüm döşeğindeyken onu iyileştiren Tılsım Efendileri'ne olan hayat borcunu ödemek için Öte Diyarlar'da kalarak savaşa katılan genç, orta boylu, uzun siyah saçlı; ince kaşları

⁴⁹⁹ A.e., s. 98.

⁵⁰⁰ A.e., s. 122-123.

⁵⁰¹ A.e., s. 100.

⁵⁰² Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 233.

iri gözlerinin üzerinde biraz eğreti duran sevimli bir yüze sahiptir.⁵⁰³ *Tanruların Alfabeti*'nde iyileştirildikten sonra savaşçı olmaya karar veren birçok kişi vardır. Ancak bunlar genellikle gözcüler şeklinde nitelendirildikleri ve aralarında prom ırkıdan olanlar da bulunduğu için nöbetçi dışında diğerlerinden ancak sürekli talim yaparak savaş hazırlıklarını tamamlama çalışan savaşçılar-askerler şeklinde bahsedebiliriz.

Perg Efsaneleri'nde söz konusu edilen diğer savaşçılar, Avcı Kalesi'nde özel olarak yetiştirilen kişilerdir. Auber'in şeytanlarından sonra Perg'de bir daha bu tür vahşet yaşanmaması için kurulan kaledeki doğal ortam şeklinde oluşturulan odada ayların üzerine sivri bıçaklarla kaplı zırhlar geçirilerek onunla savaş talimleri yapılır.

Bu kalede avcılar olduğu gibi avcı askerleri de eğitilmektedir. Kısa bir geçmişe sahip olsa da kalenin bazı kuralları vardır. Kaleye katılanların hepsi ailelerini savaşta kaybettikleri için içleri öfke doludur. En büyük güçleri olan bu öfkeyi bir aile kurarak yitirmemeleri için avcılar ve askerlere evlenmek yasaktır. Ayrıca avcılar arasında rütbe yoktur. Ava çıkıldığında son kararı vermek için biri komutan olur.⁵⁰⁴

Avcı Kalesi'nde Durtemen dışında ön plana çıkarılan üç avcı komutanı vardır. Bunların ilki olan Ais, Avcı Kalesi Komutanı Durtemen'in genç yeğeni ve sağ koludur. Günün birinde kalenin başına geçecektir.⁵⁰⁵ Oldukça yapılı, cesur ve sözüne sadıktır. Federasyon avcılarının komutanı ve eğitmenidir.⁵⁰⁶ Bir canavarın etrafta dolaştığı haberinin gelmesi üzerine onu avlamak için amcası Durtemen'in verdiği mucit ve büyücülerin iş birliğiyle hazırlanan Herb adlı bumerang tipi silahla yola çıkar.⁵⁰⁷ Avlamak için peşine düştüğü kahramanların hayatını kurtarması üzerine onlara yardımcı olur. Kahramanları tanıdıkça onlara sevgi ve saygı duyar. Avcı Kalesi'nin federasyona bağlanmasını kabul ederken tek bir şart koşar. O da yeni dostlarının can güvenliğinin teminat altına alınmasıdır. Ais en son Uzroy'un Aribet Köyü'ndeki Günişığı Taverna'dan çıkarken görülür.⁵⁰⁸ *Merderan'ın Sırrı*'nda Ais;

⁵⁰³ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 128.

⁵⁰⁴ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 165.

⁵⁰⁵ *A.e.*, s. 36, 37.

⁵⁰⁶ *A.e.*, s. 72.

⁵⁰⁷ *A.e.*, s. 43.

⁵⁰⁸ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 241-243.

genç, cesur ve savaşçı bir avcı olarak Merderan'ın Heykeli'nin altında başkahramanların amacına ulaşmasına hizmet eder.

Diğer avcı Vendem, Avcı Kalesi kumandanıdır.⁵⁰⁹ Kısa boylu, tıknaz, uzun burunlu, çenesinin tümünü kaplamayan sakalları, askeri dehası ve gerektiğinde zalimliğe kadar varan kararlılığıyla kale birliklerini yönetmek için en ideal kişidir.⁵¹⁰

Avcı Kalesi'nde eğitim gören, görevlerine sadık, komutanları Ais için hiç düşünmeden ölüme gidecek avcı askerler Ukkob, Yunt, Tensol ve Kınap'tan diğer avcılardan Mommar ve Verum hakkında bilgi alırlar.⁵¹¹

Verum, taşıdığı iki balta sebebiyle Çift Balta adıyla anılan, ailesi canavarlar tarafından katledilmiş, tek bir eliyle bir boğayı devirebilecek kadar güçlü bir avcıdır.⁵¹² Odun toplamak için ormana gittiği bir gün kulübeleri gözsüz atlılar tarafından basılarak ateşe verilmiştir. Geri geldiğinde annesinin alevlerin içinde kalarak öldüğüne şahit olduğu anda aklı çok da yerinde olmayan Verum çıldırır ve fazla uzaklaşmamış olan yaratıkların peşine düşer. Onları yakalayınca baltasıyla çok küçük parçalara böler, bu yüzden yaratıklar bir daha canlanamazlar. Anlatılan bu olayla Perg üzerinde gözsüz atlılardan birini öldüren tek kişi olarak ün yapar. Çift Balta'nın bir diğer özelliği ise bu olaydan önce de sonra kimseyi öldürememiş olmasıdır. Etrafındakilerle birkaç kelimedenden fazla konuşmaz. Konuştuğunda ise çevrede büyük bir yılan görülürse kendisine haber verilmesini ister.⁵¹³

Bir çocuk aklına sahip olan Verum'un büyük yılanı beklemesinin sebebi annesidir. Annesi vücudunun çoğu yanmış şekilde kollarında yatarken Verum'a büyük yılanın kendisini gelip alarak yanına getireceğini söyler. Zekâsı yüzünden başkalarının Verum'a zarar vermemesi için de ormandan ayrılmamasını, ormanda kaldığı sürece de büyük yılanın bir gün onu mutlaka bulacağını tembih eder. Annesinin sözünü dinleyerek ormandan hiç ayrılmayan Verum'u haydutların elinden kurtaran Ais, büyük yılanı çok iyi tanıdığını ancak annesinin yanıldığını, büyük yılanın artık ormanda yaşamadığını, kendisiyle gelirse büyük yılanı bulacağını söyler

⁵⁰⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 35.

⁵¹⁰ **A.e.**, s. 183.

⁵¹¹ **A.e.**, s. 88-91.

⁵¹² **A.e.**, s. 43.

⁵¹³ **A.e.**, s. 89.

ve ona söz verir. O günden sonra Avcı Kalesi'nde yaşamını sürdüren Verum, bir gün onu annesine kavuşturacağını düşündüğü Ais'e sevgi ve minnettarlık duyar.⁵¹⁴

Merderan'ın Heykeli'nin altında avlamak için peşlerine düştükleri kahramanlarla kendilerini bir anda bir arenada bulan Verum, yaratıklarla savaşırken arenanın taştan oturma yerlerinde annesinin olduğunu fark eder. Yüzünde sevgi dolu, belirgin bir gülümseme vardır. Guorin'in yaratıklardan birinin sırtına çelik bıçağını indirmekte olduğunu görür. Kendini ilgilendirmediğini düşerek annesine bakar. Yaşlı kadının yüzündeki azarlayan ifadeyi fark edince geri dönerek baltalarından birini yaratığa fırlatır. Diğerini de öbür yaratığa atarak Guorin'in hayatını kurtarır. Ancak onu savunmasız yakalayan yaratıklar tarafından ağır yaralanır. Sevimli yüzlü bir yılanın sırtında bağdaş kurmuş ve yaklaşmakta olan annesine "Geç kalmadım, değil mi?" diye sorduktan sonra ölür.⁵¹⁵

Ele alacağımız son avcı Mommar, birdenbire ortaya çıkan ve Avcı Kalesi komutanı Ais'in gözdesi olan bir askerdir; güç ve şöhret peşindedir. Ais'e sürekli iyi bir asker ve komutan olduğunu, kendisini örnek aldığını söyleyerek onun güvenini kazanır ve böylece yıllardır kalede eğitim gören avcılar pinekleyip dururken canavarları yok etmek için yapılan saldırıda hazır bulunur.

Uzun boylu, iyi bir savaşçıdır.⁵¹⁶ Kahramanları ellerinden kaçırdıktan sonra inceleme yaptığı Nela'nın evinde Amneh'in eski dilde yazılmış defterini bulur ve okur. Defterde yazan Merderan'ın Heykeli'nin altında paha biçilmez bir hazinenin bulunduğu gizli geçidin açılması için söylenecek kelimeleri ezberler. Ais ve diğer avcılar oraya kadar götürdükten sonra onlardan nasıl kurtulacağını planlarını da yapmıştır.

Mommar, Ais'e yaptığı bütün iltifatlara rağmen ondan nefret eder. Kendisini onunla karşılaştırır. Ondan daha iyi bir savaşçıdır, daha cesurdur, daha akıllıdır, Ais'in zar zor söktüğü eski dildeki metinleri sular seller gibi okuyacak kadar bilgedir. Ais, yalnızca Durtemen'in kanını taşıyor diye kendisine emretme hakkına sahip değildir ve hazine eline geçtiğinde ona ihtiyacı olmayacaktır. Ancak Amneh'in

⁵¹⁴ A.e., s. 199.

⁵¹⁵ A.e., s. 253-254.

⁵¹⁶ A.e., s. 89-90.

notlarının gerçek olup olmadığını öğrenene kadar fedakâr ve sadık asker rolünün hakkını vermeye devam eder.⁵¹⁷

Mommar'ın kendisine iyi ve yakın davranan Ais ve arkadaşlarına ihanet etmesinin sebebi geçmişiyle yakından ilgilidir. Mommar, Dernes Köyü'nün lideri Koem'in uşağının oğludur. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını efendisinin tek çocuğu Lenmol'un eziyetleriyle geçirir. Koem'e karşı gelen, ilk fırsatta köye gelerek özgürlüğün ne kadar güzel bir duygu olduğundan bahseden, kahramanı Odeson'un Koem'in adamları tarafından öldürüldüğünü duymasıyla Koem'in evine doğru koşar. Hazırlıklardan Koem'in Yedeç eşkıyalarından kaçmakta olduğunu öğrenir. Babasına ormana kaçmasını söyler. Babasının efendisini korumaya kararlı olduğunu görünce ormana gider. Yedeç eşkıyaları köylüleri öldürürken sonra ormana doğru at arabasıyla kaçmakta olan Koem'in peşine düşerler. Atının gözüne gelen bir okla arabası devrilen ve yaralanan Koem, eşkıyaların yaklaştığını görünce ağaçların arasına kaçarken Mommar ikinci okla Koem'in baldırını delerek onu yere yıkar. Eşkıyaların lideri Dermon, yardımları için Mommar'a teşekkür eder. Mommar Koem'e yapacaklarını izlemek için izin ister ve Koem'in bir güzle kafasının yamyassı oluşunu seyreder. Dermon artık bir ailesi olmayan Mommar'ı arkadaşlarına tanıtır. Çok iyi ok attığını, çok yetenekli olduğunu ve onu harika bir savaşçı yapacağını söyler. Böylece Mommar, Yedeç eşkıyalarının en genci olarak onlara katılır.⁵¹⁸

Eski bir Yedeç eşkıyası olan Mommar, heykelin altında diğer avcılarla, Leofold ve arkadaşlarıyla birlikte hareket ediyormuş gibi davranır. Gizli geçidi açmak üzere harekete geçtiği anda Nela'yı esir alır. Davranışını şaşkınlıkla karşılayan Ais'e son Yedeç eşkıyası olduğunu, hazine ile onunkinden daha görkemli bir kale kurarak Yedeç eşkıyalarını dirilteceğini, Perg'i onların nal seslerinin titreteceğini söyler. Gizli geçidi açacak sözlerden defterde yazan üçünü söyler. Dördüncüyü babası yalnız Nela'ya ezberlettiği için yanlış kapı açılır. Bunu bilmeyen Mommar, duvarın saydamlaştığı yerden girip kapıyı kapatmayı ve oradakileri ölüme terk etmeyi düşündüğü sırada içine girdiği duvar jölemsi bir katmana dönüşür. Mommar ise hareket edemeyeceği bu katmanda öylece asılı kalır. Onun için

⁵¹⁷ A.e., s. 91, 94-96.

⁵¹⁸ A.e., s. 212-222.

yapılabilecek hiçbir şey yoktur.⁵¹⁹ Mommar, *Merderan'ın Sırrı*'nda bozuk psikolojili ve kindar bir kahraman olarak boy gösterir ve sonunda açgözlülüğünün cezasını çekerek kendi yarattığı hapisanesinde kalmaya mahkûm olur.

Diğer askerler, içinde buldukları durumlarla gündeme gelirler. Kaptan Korman, Durkgador ile kahramanları Fuoli'ye götürürken Nume, gemideki askerlerle ok atma yarışları yapar.⁵²⁰ Fuoli'ye yaklaştıklarında Korman çevresindeki subaylara talimatlarını sıralar.⁵²¹ Fuoli'nin bataklıkla kaplı olması sebebiyle kurulan keşif kolunda sekiz kişilik görevli askerden Portat, Hays gemiden ayrılalı altı gün olmasına rağmen aynı çemberin etrafında dönüp durduklarını, başlarının dertte olduğunu söyleyerek dertlenirler.⁵²² Kahramanlarla birlikte Fuoli'ye gelen siyah tenli, Turayforlu bir avcı askeri Leofold'a Perg için yaptıklarına minnettarlığını bildirir.⁵²³ Perg'de yaşayan insan ırkı arasında zencilerin bulunduğu bir başka anekdotta da karşımıza çıkar. İri yapılı bir zenci, Lort Auber'in saflarında savaşmaktadır.⁵²⁴

Buraya kadar anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere Perg'de şövalyeler ve askerlerin büyük bir kısmı ülkelerini korumak, savunmak için ölümden çekinmezler. Küçük bir azınlık ise ülkelerinde iktidar savaşı veren lortlardan fikrî açıdan kendine yakın olanın yanında yer alır. Ancak bu savaş silah veya askeri güçten ziyade büyü kitaptan, Tshermom'un Kitabı'ndan okudukça hayat bulan yaratıklarla yapıldığı için isimlerin başındaki şövalye, kumandan-komutan gibi unvanların ast-üst ilişkisini ifade etmekten başka pek bir anlamı da kalmamaktadır.

Özgür Perg adına kurulan Avcı Kalesi'nin görevi ise olası yaratık saldırısına karşı özel stratejiler belirleme ve silahlar üretmektir. Çünkü bu yaratıklar neredeyse yenilmezdirler. Avcıların veya avcı askerlerinin talim yapmaları dışında savaştıkları görülmez. Bunun nedeni ise Leofold ve arkadaşlarının Perg'i yaratıklardan temizlemesidir. Mommar dışında avcıların devreye girdiği bölüm; Leofold, Nume, Guorin ve Nela'ya yardım konusundadır.

⁵¹⁹ A.e., s. 223-230.

⁵²⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 18.

⁵²¹ A.e., s. 67.

⁵²² A.e., s. 73.

⁵²³ A.e., 44-78.

⁵²⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 19.

Perg'de ve Öte Diyarlar'da vuku bulan savaşlarda eylemleriyle yer alan şövalyeler, savaşçılar arasında insandan başka prom, burfen ve hurg ırkları da vardır. Sözü ettiğimiz ırkların savaşçılarını kendi başlıkları altında yer verilecektir.

3.1.4.1.1.1.3. Korsanlar-Eşküyalar

Perg'de, özellikle Kruzeran ve bu ülkeye sınırı olan diğer ülkelerde varlığını en fazla hissettiren kahramanlar korsanlardır.

Korsanlar, romanların genelinde çapulcu, fırsatçı, hain olarak tanıtılmalarına karşın bir yerde haklarında iyi bir kanaate varılır: Korsanlar sözlerine sadıktırlar. Korsanlar, anlaşma gereği kaçınılmaz olarak yaralanmış ya da doğal yollardan hastalanmış kişiler karşılığında avuçla elmas almalarına rağmen iyileştirilenlere sorulduğunda hiçbirinin kasten yaralanmadıklarını öğreniriz.⁵²⁵

Korsan gemilerinde kaptanlar arasındaki ast üst ilişkisi aşağıda ele alacağımız Kaptan Korman'ın başkaptanlığa terfi etmesi vasıtasıyla anlatılır. Korman, son sefere üçüncü kaptan sıfatıyla katılmıştır. Üçüncü kaptana ancak sakin denizde ve tehlikeden uzakken komuta verilir, diğer zamanlarda başkaptan ve yardımcısının susuzluğunu giderdiği için üçüncü kaptanın bir diğer adı "Şaraptan Sorumlu Kaptan"dır. İkinci kaptan yaşlı Seymur, sefer sırasında aniden rahatsızlanarak ölür. Başkaptan Furleg, Seymur'un yerine birini belirleyemedi öldürülür. Limandaki son kaptan ise olayı araştırmak için karada kalınca Korman, kendini dümenin başında, başkaptan mevkiinde bulur.⁵²⁶

Korsanlar ayrıca kendileri farklı düşünseler de liderlerinin sözünden asla çıkmazlar.

Ele alacağımız ilk korsan Pertub'dur. Kruzeran'ın kralı sayılan Pertub, Durkador adlı efsane geminin de kaptanıdır.⁵²⁷ Acımasız bir haydut olan Pertub'un kâhinin kocasını öldüremeyecek kadar da batıl inançları güçlüdür.⁵²⁸ Adamları üzerinde etkisi büyüktür. En zor durumlarda, kendisi orada olmadığı zaman bile

⁵²⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 27.

⁵²⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 108.

⁵²⁷ **A.e.**, s. 79.

⁵²⁸ **A.e.**, s. 96.

ismini duyduklarında coşarlar.⁵²⁹ Pertub'un hizmetinde çalışan ve sonra Avcı Kalesi'ne katılan Korman, Durkgador'u bulduğunda kaptan kıyafetinden tanıdığı Pertub'un iskeletini dümenin başında bulur ve dümeden ayırmak için parmaklarını kesmek zorunda kalır. Korman bunu yaparken "O lanet herif yaşarken fazlasıyla kötülük yapmıştı!" diyerek vicdanının sızlamadığını söyler.⁵³⁰

Diğer korsan Furleg, Pertub'un adamlarından biridir. Yıllarca Pertub'a sadakatle hizmet etmiştir. Pertub'un sağ kolu olduğu için bir gün efsanevi gemi Durkador'un kendisine kalacağı zamanı beklemektedir. Ancak Leofold tarafından öldürülür.⁵³¹

Truh, Pertub'un ünlü kaptanlarından biridir. Limanda öldürülen nöbetçiler ve Furleg, olayının katilleri bulmak için ordunun yarısını alarak Kruzeran'da araştırma yapmakla görevlidir.⁵³²

Korsanlar içinde en çok rolü olan ve sonrasında değişerek, düz kimliğinden uzaklaşarak boyutlu kimliğe geçen kişi Korman'dır. Romanlarda hemen hemen adının anıldığı yerde yüzünü örten altın sarısı saçlarını arkaya atması veya elini alnındaki yara izi üzerinde gezdirmesi⁵³³ leitmotifiyle tasvir edilen korsandır. Hurset adlı korsan gemisinin başkaptanıdır. Pertub'un adamlarından biridir ve onu ölesiye kıskanır. Bir gün Pertub gibi bir lider olmak ister.⁵³⁴ Esirleri Hertug'a satmak için götürdüğü sefer sırasında bir yaratığın üzerlerine gönderdiği kara yağmurla bütün planları bozulur. Hurset'te herkes sebebini bilmeden birbirini öldürmeye başlar. Bu sırada gemiye gelen kahramanlardan Guorin, Korman'ın hayatını kurtarır.⁵³⁵

Pertub'un hizmetinden ayrılarak Avcı Kalesi'ne katılan Korman, ikinci kitap *Merderan'ın Sırrı*'nda Durkgador'un kaptanı olarak karşımıza çıkar. Brusnek adlı avcı gemisini kaptanı Sanep ve avcılarını korsanların gemisi Remizon'dan kurtarır. Sanep, Komutan Ais'e yardım etmek amacıyla Altıf'a doğru yola çıktıklarını söyler ve Ais'in peşinde olduğu adamların görünüşleri hakkında bilgi verirken Korman

⁵²⁹ A.e., s. 113.

⁵³⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 140.

⁵³¹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 88, 89.

⁵³² A.e., s. 109.

⁵³³ A.e., s. 110. Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 143, 270. Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 26, 56, 253.

⁵³⁴ A.e., s. 115.

⁵³⁵ A.e., s. 108-121.

kendisini kurtaran Guorin'i hatırlar, Sanep'i kaleye göndererek Ais'in yanına gitmeye karar verir. Guorin ve arkadaşlarının Ais tarafından avlanmalarından korktuğu için herkesten önce onları bulmak ister.⁵³⁶

Korman, hayatını ve ruhunu borçlu olduğu Guorin ve arkadaşlarını kurtardıktan, onlara yardımcı olduktan sonra Ais'ten aldığı mektupla hayatının seyrini değiştirmeye karar verir. Mektupta Avcı Kalesi'nin federasyona bağlandığı ve avcılarının dağıtıldığı yazmaktadır. Ais cümlelerinde kaleye uğramamalarını tavsiye eder gibidir. Korman, kendini federasyona karşı sorumlu hissetmediği için oraya dönmek için geçerli bir sebep de kalmamış olduğunu düşünerek bundan sonra gemisi Durkgador'la özgürce hareket etmeye karar verir.⁵³⁷ Yaşlı denizcilerden Uronak, Durkgador'un en son Lusati civarında görüldüğünü söyler.⁵³⁸

Seymur, Hurset'in ikinci kaptanıdır. Sefer sırasında aniden rahatsızlanarak ölür.⁵³⁹

Diğer korsan Yutaf, sert bir yüze sahiptir ve tam bir deniz kurdudur. Savaşta gözleri hasar gördüğünden başkaptan olma şansını kaybeden Yutaf, diğerlerinin üzerinde büyük etkisi olduğu için Korman'ın ikinci kaptanı olarak Hurset'te çalışır.⁵⁴⁰

Dufos, Hurset'in tayfalarındandır. Dev yapılıdır ve vücudu dövmelemlerle kaplıdır.⁵⁴¹

Berdul, tek bacaklı bir korsandır ve Hurset'te mancınıkçıbaşısıdır.⁵⁴²

Jolet ise beş yıl öncesine kadar gemisiyle Altf, Turayfor ve Durs arasında bire aldığını ona satarak kesesini dolduran, kendi hâlinde bir tüccarken korsanların saldırısına uğrar, esir düşer ve hayatı değişir. Yolculuk sırasında kaptan ve yardımcısı arasında çıkan tartışmada her ikisinin de ölmesi sonunda Jolet, can korkusu ile kaptanlık yapmayı kabul eder. Tesadüfen karşılına çıkan bir yolcu gemisine saldırmak istemediğinde ise boynunda bir baltanın keskinliğini hissettiği için büyük bir kıyımın parçası olur. Ganimetler gemiye taşınırken gerçekten kârlı bir

⁵³⁶ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 139-143

⁵³⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 282.

⁵³⁸ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 238.

⁵³⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 108.

⁵⁴⁰ **A.e.**

⁵⁴¹ **A.e.**, s. 114.

⁵⁴² **A.e.**, s. 116.

iş yaptıklarını anlar. Gelenek gereği en iyi parçalar kaptana verilince Jolet, yıllardır uğraşıp didinerek kazandığı servetin en az iki katını ayaklarının dibinde yığıldığını görünce gözlerine inanamaz. Korsanlar, hayatında görmediği kadar güzel bir genç kadını gece Jolet'in odasına gönderirler. Kadın bir kez itiraz etse kılına bile dokunamayacak olan Jolet, kadının onu vahşi bir korsan sanarak kaderine boyun eğmesi ile o gecedan sonra bir daha tüccar kimliğine geri dönmez.

Jolet, Perg'in ünlü korsanı Pertub'un ismini tarihe gömmek için vurgunlardan kazandığı bütün servetini ve iki gemisini Remizon'a sahip olmak için gözden çıkarır. Remizon ile avcı gemisi Brusnek'e saldırarak Hunsu'nun hâkimi olduğunu kanıtlamaya çalışır ve kaptan köşkünde biraz sonra öldüreceği insanları dürbünüyle izlerken kendini tanrı gibi hisseder. Çok geçmeden Durkgador tarafından kendisi, mürettebatı ve gemisinden geriye kalan et, demir ve tahta bulamacıdır.⁵⁴³

Kurnos; Jolet'in yaveri, iri kıyım bir korsandır. Kaptanının hırsı hoşuna gitmekte, onun adının yanında kendisinininkinin de anılmasından gurur duyacağı için diğer korsanları avcılarla savaşmaları için onları kışkırtma görevini ifa etmektedir.⁵⁴⁴

Romanlarda deniz haydutlarının dışında bir zamanlar Perg'de hüküm süren Yedeç eşkıyalarından da geri dönüşler sırasında bahsedilir. Kurulan ordu ile bu eşkıyaların kökü kazınmıştır. Yukarıda ele aldığımız avcılara ihanet eden Mommar'ın geçmişine gidilirken ilk kez Yedeç eşkıyaları hakkında ayrıntı verilir.

Dermon, yedeç eşkıyalarının reisidir. Yıllarca Perg'in her köşesinde savaşmıştır. En son buluşma yerine haraç yerine silahlı adamlarını gönderen Koem'in köyüne yaptığı baskında köylüleri öldürdükten sonra kaçan Koem'in peşine düşer. Mommar'ın yardımıyla Koem'i de ortadan kaldırır.⁵⁴⁵

Sonuç olarak romanlarda özellikle de *Korkak ve Canavar*'da korsanların acımasız haydutlar olduğuna; Perg'de insan ticareti yaparak, ticaret gemilerini soyarak elde ettikleri ganimetlerle hayatlarını idame ettiklerine şahit oluruz. Ancak daha önce de söylediğimiz üzere korsanlar sözlerine sadık, geleneklerine bağlıdırlar. Kaptan olan korsanların ve yardımcılarının yanında yelken açmak, kılıç ve mancınık kullanmak için çalıştırılan korsanlar da en az liderleri kadar hırslı ve gözü karadır.

⁵⁴³ A.e., s. 135-138.

⁵⁴⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 135.

⁵⁴⁵ A.e., s. 219-222.

Yukarıda isimlerine ve bazı özelliklerine yer verdiğimiz korsanlardan Pertub, Korman ve Jolet dışında diğerleri figüran niteliğinde romana dahil olmuş kişilerdir. Pertub acımasızlığı, Jolet hırsı ile ön plana çıkarken hayatının rotasını değiştiren Korman, *Merderan'ın Sırrı* ve *Bataklık Ülke*'de başkahramanların işlerini kolaylaştırmak, onlara yardımcı olarak, amaçlarına ulaşmalarını sağlayarak varlığını sürdürür.

3.1.4.1.1.4. Büyücüler-“Tılsım Efendileri”

Aristokratlar/yöneticiler, savaşçılar ve korsanlar-eşkıyaların ardından romanların özellikle düğüm ve çözüm kısımlarında oldukça önemli roller üstlenen kahramanlar, büyücüler ve Tılsım Efendileri'dir.

Büyücülerin ilki, *Korkak ve Canavar*'ın sayfa 63'ten 267'ye kadar Perg'i kurtarmak için çıktığı yolda dara düştükçe büyüye başvuran ve serinin ilk üç romanı boyunca Geryan olarak tanıdığımız ama dördüncü ve son kitap *Tanrıların Alfabetesi*'nde asıl adının Tergurin olduğunu öğrendiğimiz başbüyücü, öğrencisi Geryan'ın kimliği ve görüntüsüyle karşımıza çıkar. Aşağıda Tergurin'in ağzından kendi hayat hikâyesi olarak anlatılanların bir kısmı gerçek Geryan'a aittir.

Geryan, Husnetli yüzlerce büyücüden biridir.⁵⁴⁶ On iki yaşında iken balıkçı babası denize açılır ve bir daha geri dönmez. Dokuz kardeşi ile annesine yardımcı olmak için tarlada çalışır. İki sene sonra tarlalarının yanındaki yoldan geçen, atının tökezlemesiyle yere yuvarlanan adama yardım için koşan Geryan, güçlüğüle soluk alan, gözlerinin önünde ölmekte olan adamın elini ne yaptığını bilmeden, içinde saklanmış bir hissin yönlendirmesiyle tutar ve bütün gücünü ona aktarmaya çalışır. Kısa bir süre sonra adamın solunumu düzelir; Geryan'a adını, nerede oturduğunu sorar ve hiçbir şey olmamış gibi atına binerek aynı hızla yoluna devam eder. Birkaç gün sonra köylerine gelen Tergurin, kardeşini iyileştirdiği için Geryan'ı yanına almak istediğini söyler. Böylece Tergurin'in yanında beş sene çıraklık yapan Geryan onuncu büyüü hatasız bir şekilde gerçekleştirir ve büyücü sıfatını almaya hak kazanır. Bir gün Tergurin'in dostu Ersaget'i aramak amacıyla ustası ile birlikte Öte

⁵⁴⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 65.

Diyarlar'a geçiş kapısının bulunduğu Kruzeran'daki mağaraya gelir. Burada büyü ile açılan kapıdan içeri giren Tergurin Geryan'a her gün açma büyüsünü tekrarlamasını, yirmi gün içinde dönmediği takdirde Husnet'e dönmesini tembih eder. Geryan kapıyı açık tutacak büyüyü her gün tekrarlar. Ustası Öte Diyarlar'dan geldiğinde ölmek üzeredir. Geryan'a Ersaget'in var olan en büyük gücünü keşfettiği Tshermon'un Kitabı'nın etkisinde kalarak kendine saldırdığını anlatır. Tergurin Geryan'dan kitabı bularak yok etmesi için söz alır. Geryan, o günden sonra Tshermon'un Kitabı'nın etkisinde kalarak Perg'e korku salan Asuber'e ve yaratıklarına karşı savaşmaya ve kitabı yok etmeye kendini adar ve büyü gücünü bu yolda kullanır.⁵⁴⁷

Geçmişinden bahsedilen Geryan'ın dış görünüşüne de yer verilir. Leofold ve Guorin'in yanında belirttiği an Geryan'ın fiziksel portresi şu şekilde çizilir:

“İki ağacın arasındaydı. Uzun boylu, zayıfça, yaşlı bir adamdı. Üzerinde beyaz bir cüppe, omzunda eski bir bohça, ayaklarında sandalet vardı. Beline dayadığı ellerinin her parmağını farklı yüzükler süslüyordu. Omuzlarına dökülen saçları kızıldı.”⁵⁴⁸

Uzun uğraşlar sonucunda Geryan diğer kahramanlarla Tshermon'u durduracak olan Masumiyet Tanrısı Asret'i bulur. Geryan, Asret'in yastık olarak kullandığı kitabı eline aldığı anda tavırlarında değişiklik olur:

“Geryan, elindeki kitaba geçmişinden çıkagelmiş bir kâbusmuşçasına dehşetle bakıyordu. Titremesi açıkça görülebiliyordu. Kendi kendine bir şeyler mırıldandıktan sonra başını kaldırıp dostlarının yüzünü tek tek süzdü

‘Sizlere en derin saygılarım ve nefretlerimle sunarım beyler. Bu elimde tuttuğum şey Tshermon'un Kitabı... Yani o lanet olası kitaplarından biri!’

Bir süre kimse konuşmadı. Herkes şaşkınlıktan büyümüş gözlerini Geryan'ın bağına basarcasına tuttuğu kitaba dikmişti...

...

Birden yüzüne imalı bir gülümseme yerleşti. Gözlerinin önünde maziden bir sahne canlanmıştı. Sonra ifadesi sertleşti. Acı çeker gibiydi.”⁵⁴⁹

Geryan kitabı alır, son sayfasını açarak tek kelimeyi okur. Kitap yanmaya başladığında parmağındaki yüzüğün içindeki zehri içer ve Tshermon'u çağırdığını,

⁵⁴⁷ A.e., s. 65-70.

⁵⁴⁸ A.e., s. 63.

⁵⁴⁹ A.e., s. 261-262.

kendisi ölene dek Savaş Tanrısı'nın çaresiz olduğunu söyler ve arkadaşlarından ölmeden önce onu durdurmayı başarmalarını ister.⁵⁵⁰

Geryan'ın dediği gibi Tshermon Öte Diyarlar'a gelir. Geryan'ın bedenine girmeye çalışır ancak vücudundaki zehri hissettiği için bunu yapamaz. Geryan, çektiği acılara yenilmek üzere iken Asret'in yanından geçtiğini görüp birkaç saniye daha dayanmaya çalışır. Asret'in Tshermon'u öpmesinin ardından ise belki de yıllardır ilk defa gözlerini huzur içinde kapar. Karanlığın içinde sevgili ve tanıdık bir yüz görür ve "Umarım beni affedersin." diye mırıldanır. Geryan ölmüştür.⁵⁵¹

Ölen aslında daha önce de söylediğimiz gibi Tergurin'dir. Gerçek Geryan'ın anlattıkları Tergurin'in anlattıklarıyla bir yere kadar örtüşürken bir yerden sonra farklı bir sona ulaşır. Asıl Geryan'ın anlattıklarına göre ustası Tergurin ile birlikte Öte Diyarlar'a geçtikten sonra buz ovaya gelirler. Burada Erdem Tanrısı'nın yaşadığı mekânı bularak onunla tanışır. Edia, Tergurin'e güvenir ve kılıcı Gorba'yı teslim eder. Ersaget'in Savaş Tanrısı'nı uyandırmak için planlar yaptığını, büyü kitabı ele geçirdiğini ve ona engel olmak için Gorba'nın gücüne ihtiyaçları olduğunu söyler. Edia ayrıca Öte Diyarlar'daki tılsımlardan da bahseder. Ersaget'in ne yaptığını bilmediğini, Savaş Tanrısı tapınağından çıkarsa tılsımların savunmasız kalacağını anlatır, Tergurin ve Geryan'dan buna engel olmalarını ister.

Geryan ve Tergurin, Ersaget'i Perg'e dönmek üzere iken bulurlar ve durdurmaya çalışırlar. Ersaget, canı bahasına koruduğu kitaptan bir cümle okuduğunda irtaya çıkan dehşetengiz bir yaratık Tergurin ve Geryan'ı Perg'e dönüş kapısına kadar kovalar. Kapıya ulaştıklarında ise Tergurin elindeki kılıçla birlikte içeri girerek kapıyı kapatır. Kendisini koruyacağına söz verdiği babası, ağabeyi, dostu olarak gördüğü ustası tarafından yaratığın pençelerine bırakılan Geryan çok acı duyar. Yaratık ölmediği gibi kimseyi de öldürememektedir. Yaratığın vücudundaki yaralar gibi Geryan'ın vücudunda açtığı yaralar da hemen kapanır. Onu yaratıktan kurtaran Tılsım Efendisi'nin gelişine kadar her saniyesi işkence içinde geçer. Tılsımlarla ilgili her şeyi Tılsım Efendisi'ni öldürmeden önce öğrenen Geryan, ustasına ve onun şahsında bütün insanlığa karşı günbegün artan nefreti ile bir daha kimsenin kendisine acı çektiremeyeceğine, herkesten ve her şeyden güçlü olacağına

⁵⁵⁰ A.e., s. 263.

⁵⁵¹ A.e., s. 264-267.

yemin eder ve Savaş Tanrısı Tshermon'un Kitabı'nın Asuber'in eline geçmesini sağlayarak Perg'in dört bir köşesinde büyük kıyımların yaşanmasına sebep olur.

Geryan, Tshermon'u Perg'e döndürdükten sonra tapınağındaki savaş tılsımlarını da çalar, bütün diyara hükmetme çalışmaları içerisindeyken karşısına kahramanlar çıkar. Onları özellikle Nela'yı yok etmeye çalışırken kullandığı acı tılsımının şiddetini gittikçe artırır, güçsüz düşer, öldürdüğü Erdem Tanrısı'nın kılıcı Gorba'yı kullanan Nela tarafından öldürülür.⁵⁵²

Geryan'ın hayatına dair yukarıya aldığımız özet, son romanda verilir ancak Geryan'ın Perg'de yarattığı savaş ortamı, yaratıklar, acılar, yıkımlar, felaketler, ayrılıklar, ölümler *Korkak ve Canavar*'ın ana olayını ve onun besleyen diğer olayları belirleyen asıl unsurdur. Kendini Geryan olarak tanıtan ve canını Perg'in kurtuluşu için feda eden Tergurin ise *Korkak ve Canavar*'ın sonlarına doğru Tshermon'un Kitabı'nı gördüğü anda karakterindeki zayıflıkla ve özellikle *Tanrıların Alfabeti*'nin başlarında gizemli ve kuşku uyandırıcı bir anlatımla sunulmuş merak unsurunun üst düzeyde tutulmasında önemli rol oynar.

Ersaget, Tergurin gibi başbüyüçüdür. Kayıp büyülerin saklı olduğuna inandığı Öte Diyarlar'a geçmeye karar verir ve Tergurin'in karşı çıkmasına rağmen birkaç gün sonra ortadan kaybolur. Kayıp büyüleri bularak Husnet'i cennete çevirmek amacıyla geçtiği Öte Diyarlar'da Tshermon'un Kitabı'nın etkisinde kalarak Perg'in tek hâkimi olmak ister.⁵⁵³ Ersaget, *Korkak ve Canavar*'da Tergurin ve Geryan'ın Öte Diyarlar'a geçmesi ve maceranın başlamasında araç olarak kullanılmıştır.

Geryan, Tergurin ve Ersaget'ten sonra *Merderan'ın Sırrı*'nda da iki büyücü ile karşılaşırız. Amneh ve kızı Nela.

Amneh, Geryan'ın büyücü arkadaşıdır. Romanda yalnızca adından bahsedilir çünkü Amneh bir sene önce balık tutmak için dereye gitmiş ve akşam olmasına rağmen gelmemiştir. Kızı ona bakmaya gittiğinde Amneh'i ağaçların arasında, huzurlu bir ifadeyle yatarken bulur. Nela'ya göre Amneh, güzel bir hayat yaşamış ve pek çok insandan iyi ölmüştür.⁵⁵⁴ Amneh, başkahramanların Nela'ya ulaşması ve

⁵⁵² Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 118.

⁵⁵³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 67.

⁵⁵⁴ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 60-61.

sonrasında vuku bulacak maceralara birlikte atılmaları için ortam hazırlayan kahramandır. Nela, ileride “Kadınlar” başlığı altında daha geniş olarak ele alınacaktır.

Başbüyücü Farsaten, *Merderan'ın Sırrı*'nda rüyası ve kehaneti ile söz konusu edilir. Rüyasında gördüğü Bernak'ı arayıp bulur ve yeteneklerini keşfederek onu Artek şehrinin koruyucusu olarak yetiştirir. Farsaten'in kehanetine göre Artek şehri tehlikeye düşecek ve Bernak onu kurtaracaktır. Ancak Farsaten'in kehaneti gerçekleşmez. Bernak, aşağıda da görüleceği gibi şehrin yönetimini almak isteyen Merderan'a ilk karşılaşmasında yenilir.⁵⁵⁵ Farsaten, Bernak'ı yetiştirmesine ve hiç şaşmayan kehanetine rağmen Merderan'ın gücü karşısında yanılan kahraman şeklinde sunulur.

Bernak, Artek'te kimsesiz, geleceği olmayan bir çocukken Başbüyücü Farsaten tarafından bulunarak şehrin koruyucusu olarak yetiştirilir. Bunun için her türlü imkâna kavuşturulur, ondan istenilen ise büyük bir büyücü olmak için çok çalışmaktır. Bernak; Farsaten, konsey üyeleri ve kendi azmiyle kısa sürede kimsenin himayesine muhtaç olmayan eşsiz bir büyücü olur. Merderan'ın şehre gelişi ve şehrin anahtarını isteyişini büyük bir küstahlık olarak görür ve vazifesini yerine getirmek için Merderan'a bir orduyu yok edebilecek güçte büyüler yapar, etkisi olmadığını görünce öfkelenerek şiddetini arttırır. Sonunda bitkin bir hâlde dizlerinin üzerine çöker ve ölür.⁵⁵⁶ Bernak da Farsaten gibi Merderan'ı ön plana çıkaran büyücü olarak romanda yer alır.

Korkak ve Canavar'da büyücülerden Ersaget ve Tergurin isimleriyle Geryan eylemleriyle, *Merderan'ın Sırrı*'nda Amneh ismiyle, Nela hem bu romanda hem de *Bataklık Ülke*'de büyüleriyle ön planda yer alırken *Tanrıların Alfabeti*'nde büyü yapılamayan Öte Diyarlar'da ise büyücüler yerlerini Tılsım Efendileri'ne bırakırlar.

Perg'de huzursuzluğun baş göstermesi üzerine güçlerini bir lort veya hana sattığı için direnen birkaç tılsım efendisine zor kullanarak tılsımlarını terk ettirdikten sonra bütün savaş tılsımlarını en küçük izine kadar yanlarına alarak Öte Diyarlar'a gelen beş Tılsım Efendisi'nin her biri tanrıların alfabeleriyle yazılmış tılsımlarını Merderan'dan almışlar ve kullanmayı da ondan öğrenmişlerdir. Beş tılsım

⁵⁵⁵ A.e., s. 9-15.

⁵⁵⁶ A.e., s. 14-15.

efendisinin dördü romanda varlıklarıyla boy gösterirken beşincisi yukarıda da söylediğimiz gibi Geryan tarafından öldürülmüştür.

Yaşayan dört Tılsım Efendisi'nden biri olan Yueken; uzun boylu, zayıf ama yapılıdır. Saçı sakalı beyazlamıştır, boynundaki kılıç izleri tecrübeli bir savaşçı olduğunu göstermektedir.⁵⁵⁷ Uzaktan oldukça ciddi görünse de yüreğinin derinliklerinde sanki bir çocuk saklıdır.⁵⁵⁸ Yueken'in fiziksel ve ruhsal portresinin yanında asıl ön plana çıkan özelliği unutturma tılsımına hükmetmesidir. Romanda tılsımı kullanmaz ancak geçmişten bahsedilirken ölmek üzere olanlar içinde Perg'e dönmek isteyenlerin zihinlerinden orada yaşadıklarını sildiği söylenir.⁵⁵⁹

Diğer Tılsım Efendisi Zeron, oldukça yaşlıdır. Dernat'taki karargâhın komutanıdır.⁵⁶⁰ Dönüşüm tılsımına hükmeder.⁵⁶¹ Zeron, daha önce defalarca yaptığı dönüştürme işlemlerinden bahseder ancak romanda tılsımını bir kere kullanarak Koleun'u güvercine dönüştürür.⁵⁶²

Olmen, Yueken ve Zeron gibi yaşlıdır. İyileştirme tılsımına hükmeder.⁵⁶³ Hurların saldırısına uğradığı için bilincini kaybetmiş şekilde yatmaktadır.⁵⁶⁴ Bu yüzden Olmen'in de tılsımını kullandığını görmeyiz. Ancak ölüm döşeğindeki hastaları veya yaralıları iyileştirdiğinden sıklıkla bahsedilir.

Dördüncü Tılsım Efendisi Roek, bir burfen olduğu için kendi başlığı altında incelenecektir.

Merderan, bir tılsım efendisi olarak romanlarda zikredilmese de Tılsım Efendileri'nin ustası, ustasıdır. Merderan; cesur, temiz kalpli, erdemli ve Kadim Güçler tarafından seçilen bir genç adamdır. Bütün Perg'i gezerek insanları, burfenleri, promları kısacası tüm ırkları köleci zihniyeti tek etmelerini, güçsüzlere eziyet etmeyerek onları korumalarını emreder. Alaya alınır, dövülür, hakarete uğrar. Bunun üzerine Kadim Güçler onu bütün barbarlıklara karşı ayakta kalabileceği, kimsenin bilmediği güçlerle donatır. Merderan bu güçlerle eski Artek yeni Altıf

⁵⁵⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 276.

⁵⁵⁸ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 95.

⁵⁵⁹ **A.e.**, s. 27.

⁵⁶⁰ **A.e.**, s. 21.

⁵⁶¹ **A.e.**, s. 36.

⁵⁶² **A.e.**, s. 31-32.

⁵⁶³ **A.e.**, s. 36.

⁵⁶⁴ **A.e.**, s. 18.

şehrinin yönetimini ele geçirir ve Altıf'a benzeri görülmemiş ışıltıda bir çağ yaşatır. Gücüyle hastaları iyileştirir, toprağı bereketlendirir, iblisleri şehirden uzak tutar ve Perglilerin kalplerini yumuşatır.⁵⁶⁵

Merderan günü geldiğinde Kadim Güçler kendisi için sonsuza kadar yaşayacağı muhteşem güzellikte bir yer hazırlayarak onu aralarına çağırırlar. Merderan sahibi olmadığı, kendisine emanet verilen güçlerini bırakacak birini bulmak için ölümünü erteler. Ancak Merderan, Perg'den ayrılacak ama sonsuzluğa geçmeyecektir. Arada bir yerde, kurallarını koyabileceğı bir yerde, kendini hazır hissedene kadar bekleyecektir. Merderan, sırrını güvendiğı takipçilerine anlatır. Onlar da Merderan adına bir heykel ve onun altında tüneller inşa ederler. Bu tünellerin içerisini kendi istediğı gibi çeşit yaratık ve tuzaklarla düzenleyen Merderan, dışarıya gönderdiği bazı ipuçlarıyla yüzyıllar boyunca emanetini koruyacak güçte birinin gelmesini bekler. Nihayet bunu başaran kahramanlardan Guorin'e emanetini teslim eder ve kendisini bekleyen sonsuzluğa kavuşur.⁵⁶⁶

Görüldüğü gibi Tılsım Efendileri *Tanrıların Alfabesi*'nde ortaya çıkar ve romanın neredeyse sonuna kadar da varlıklarını ismen olsun tılsımıyla olsun sürdürürler. Yukarıda da bahsettiğimiz üzere Tılsım Efendileri'nden Zeron ve "Burfen" başlığı altında inceleyeceğimiz Roek dışında diğerleri tılsımlarını kullanmaz.

Tılsım Efendileri Perg'in huzurunu düşündükleri için yanlarına aldıkları tılsımlarla birlikte gittikleri Öte Diyarlar'da çok uzun yıllar yaşayarak ve tılsımları korumak amacıyla savaşarak Perg'e olan sevgilerini ve sadakatlerini kanıtlarlar. Tılsım gibi üstün güçlerini asla kötüye kullanmazlar, aksine diğer tılsımların kötü niyetlilerin ellerine geçmesinden korkarlar veya geçenleri zorla da olsa geri alırlar. Tılsım Efendileri'nin romandaki asıl işlevi ise başkahramanları Perg'den Öte Diyarlar'a getirerek Geryan'a ulaşmalarını sağlamaktır.

Merderan, Tılsım Efendileri'nden de üstün güce sahiptir. Pek çok tılsıma hükmeder. Geçmişe dönüşlerle verilen hikâyesinde Perg'i huzura kavuşturması söz konusu ise de romanın anlatıldığı zamanda da aynı amaca hizmet etmektedir. Ancak ikinci roman *Merderan'ın Sırrı*'ndan itibaren son roman *Tanrıların Alfabesi*'nin

⁵⁶⁵ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 65.

⁵⁶⁶ A.e., s. 260-267.

hemen hemen sonuna kadar da ön planda olan Merderan'ın tılsımı/emaneti aslında bir sınavın asli unsurudur. Bu sınav, tılsıma ulaşmak ve onu verilmesi gereken Olmen'e teslim etmek yolunda katlanılan zorluklar sırasında yardımlaşma, dayanışma, fedakârlık gibi özelliklere sahip fânilerin hâlâ var olduğunu Kadim Güçler'e göstermek amacıyla Merderan tarafından yapılmıştır.

3.1.4.1.1.1.5. Diğer Meslek Sahipleri

Aşağıdaki kahramanların meslekleri bir bakıma Perg'de sosyal ve ekonomik hayatın işleyişinin de bir yansımasıdır. Bu sebeple yalnızca ismi geçen ya da bir cümle ile bahsedilen kişileri de bölümümüze ekledik.

Aşağıda da görüleceği gibi bu bölüme meslekleri vasıtasıyla dahil olan kişilerden romanların gidişatını değiştirmeyen veya bu konuda çok az rolü olanlar alt alta sıralanarak verilmiştir. Amaç daha öncede söylediğimiz üzere meslekleri belirlemektir.

Sözünü ettiğimiz kahramanlardan ilki olan Yerl, Turayfor'da meyve dükkânı sahibi, iri kıyım bir adamdır. Lort Asuber'in canavarlarına karşı yapılacak savaşa romatizmasını bahane ederek katılmaz. Savaşta yağmalanmasın diye meyvelerini depoya taşımakla meşguldür.⁵⁶⁷

Guypon, üç kardeşiyle birlikte Altıf'ta sebze ve meyve dükkânı açmıştır ancak işin başında çoğu zaman kendisi durmaktadır. Yeni karısıyla evlendikten sonra kavgaya başladıklarından beri bütün öfkesini evde kustuğu için komşuları ve ortaklarına karşı daha güler yüzlü olmuştur, onlarla daha iyi geçinmektedir. Kendisindeki değişiklikten memnundur. Çünkü işleri daha iyi gitmekte eskisinden çok daha fazla altın kazanmaktadır. Guypon, açığöz satıcılardandır. Yanında çalıştırdığı yeğenini kötü görünen meyve sebzeleri kasaların iç tarafına saklaması için uyarır.⁵⁶⁸

⁵⁶⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 236, 237.

⁵⁶⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 97.

İsmi verilmeyen, genç bir delikanlı olan Guypon'un yeğeni, yaklaşık dört aydır onun yanında çalışmaktadır. Sebze kasalarını dükkânın önüne taşır. Guypon'un uyarısı sonrasında getirdiği kasaları dükkâna geri götürür.⁵⁶⁹

İsmi verilmeyen bir başka tüccar *Merderan'ın Sırrı*'nda karşımıza çıkar. Lufas'ta yaşayan Amneh'i bulmak için Guorin'in danıştığı adam, pazarda kıyafet satan, malını pazarlamak için alıcıya dil döken, şişman tüccardır.⁵⁷⁰

Guorin'e Amneh'le ilgili bilgi veren yaşlı çömlekçi, bir yandan konuşurken bir yandan da tezgâhının yanından geçen müşterileri kaçırmamaya çalışır.⁵⁷¹

Kojmek, Altıf'ta doğup büyümüş, kötü bir alışverişten sonra iflas etmiş eski bir tüccardır.⁵⁷²

Forgul, Kozan'ın saflarında yer alsa da savaşçı olmaktan uzak, tombul yüzlü iyi bir kasaptır.⁵⁷³

Katbemli Orsen, askerlerin kılıçlarını parlatarak karavanelerini taşır. *Korkak ve Canavar*'da Yerl'in dükkânından askerler için bir sepet üzüm çalmasıyla söz konusu edilir.⁵⁷⁴

İsmi verilmeyen seyisbaşı, Durtemen'in at bineceğini kıyafetinden anlar ve onu uzaktan görür görmez atı Perven'i hazırlayıp ahırın önüne çıkarır.⁵⁷⁵

Fernal, Leofold'un değişim geçirdikten sonra felakete uğramış köyüne döndüğünde karşılaştığı ilk ve tek insandır. Eskiden Leofold'un kâhyası olan Fernal, Nume'nin gözüyle şöyle tasvir edilir:

“...Orta boylu, hafif toplu vücudunun üzerinde hayli büyük bir başı vardı. Yırtık pırtık, yama görmemiş gömleği ve göğsüne kadar inen kirli sakalıyla şehirlerde, sokak aralarında yaşayan sarhoşları anımsatıyordu. Belinde kopmak üzere olan bir kemer ve kemerde ancak vahşi köpekleri korkutacak kısacık bir kılıç vardı.”⁵⁷⁶

Leofold, kimliğini açıkladıktan sonra Fernal, onlara yardımcı olmaya başlar.

⁵⁶⁹ A.e., s. 97.

⁵⁷⁰ A.e., s. 50.

⁵⁷¹ A.e., s. 51.

⁵⁷² A.e., s. 109.

⁵⁷³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 53.

⁵⁷⁴ A.e., s. 236.

⁵⁷⁵ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 184.

⁵⁷⁶ A.e., s. 22-23.

Mommar'ın babası; yaşlı, durup dinlenmeden tarlalarda çalıştığı için uzun parmakları nasır tutmuş ellere sahip, efendisi Koem'e hayır duacı, kaderine razı bir uşaktır.⁵⁷⁷

Sel, Koem'in arabacısıdır.

Guob, Koem'in çiftliğinde haradan sorumlu olan yaşlı çalışandır.⁵⁷⁸

Savaş Tanrısı Tshermon'un rahipleri, Masumiyet Tanrısı Asret'i bulmak için oraya gelen kahramanlarla savaşır ve öldürülürler.⁵⁷⁹

Guon, Federasyon Başkanı Terelon'un yalnızca yardımcısı değil; sırdaşı, ajanı ve korumasıdır. Ufak tefek ama yapılı bir adam olan Guon, yirmi belki de otuz yıldır başkanın bütün kalbiyle güvendiği, her şeyini paylaşabildiği tek kişidir.⁵⁸⁰

Deroulu Oregtorn, bilinen en ünlü kâşiftir. Maceraları birçok efsaneye konu olmuştur. Perg hakkında en ayrıntılı harita ona aittir. Ama bazılarına göre Oregtorn hayalperesttir, yalnızca gördüğü yerleri değil, görmek istediği yerleri de haritaya eklemiştir. Federasyon kurulduktan sonra yapılan pek çok haritaya rağmen Oregon'un Diyar Haritası kadar detaylısı hazırlanamamıştır.⁵⁸¹

Sanep, Avcı Kalesi'nin gemilerinden Brusnek'in kaptanıdır. Yirmi yılı aşkın süredir hemen her türlü gemide kaptanlık yapmıştır. Ais'in yardım talebiyle Mavi Hunsu'ya açılmış, tuzağa düşürülerek Remizon adlı geminin saldırısına uğramıştır. Remizon'u halâ peşlerinde olduğunu görünce kendisinin yeterince yaşadığını ancak hayatının baharındaki askerleri, yardım bekleyen Ais'i düşünerek üzülür.⁵⁸² Remizon'daki korsanların saldırısına uğramak üzere iken eski dostu Kaptan Korman'ın yönettiği Durkgador sayesinde Sanep ve gemisi Brusnek kurtulur.⁵⁸³

Noss, Sanep'in en az onun kadar yaşlı ve sadık yardımcısıdır. Remizon'un saldırısında yaralandığı için bacağındaki derin kesikle bir mancınığa yaslanarak ancak ayakta durabilmektedir. Brusnek'i korsanlara bırakma düşüncesi onu üzmektedir.⁵⁸⁴

⁵⁷⁷ A.e., s. 211.

⁵⁷⁸ A.e., s. 215.

⁵⁷⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 215.

⁵⁸⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 166.

⁵⁸¹ A.e., s. 53-54.

⁵⁸² Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 127-129.

⁵⁸³ A.e., s. 139.

⁵⁸⁴ A.e., s. 132-133

Tole; uzun, beyaz saçları omuzlarına dökülen, yaşına göre dinç görünen emektar kaptandır.⁵⁸⁵

Uronak, Hunsa kadar mavi gözleri olan yaşlı denizcidir.⁵⁸⁶

Durkgador'un aşçıbaşısı, Hunsa'nın Kanatları'nı görebilmek için geminin burnuna gelir.⁵⁸⁷

Durkgador'dan indirilen filikalardan birinde on tane kürekçi vardır.⁵⁸⁸

Tüysüz Emnol, Günışığı tavernanın sahibidir. Konuşkan biri değildir, pek fazla gülmez, espri yaptığı da görülmez ama şaka kaldıran bir tiptir. İki metre boyunda ve bir oduncunun kaslarına sahiptir. Uzroy'da seyrek görülen melezlerdendir. Annesi bir burfen olduğu için çocuksu yüzünü tıraş etmek zorunda kalmaz. Bu yüzden lakabı Tüysüz'dür. Bundan gurur da duymaz, şikâyet de etmez. Karısı öldükten sonra hayata küsmüştür.⁵⁸⁹

Kişi olarak herhangi bir isim verilme de Irsal'ın ressamlarıyla ünlü olduğuna değinilmiştir. Perg'deki meslek gruplarının tespiti bakımından mezkûr ayrıntıyı da burada verdik.⁵⁹⁰

Kahramanlar içerisinde meslekleri belirtilmeyen veya belirtilse de bunları fiili olarak uygulamayan, başlarına gelen olaylar yüzünden başka alanlarda maharetlerini gösteren birkaç kahraman vardır. Bunlardan biri olan Guorin, *Perg Efsaneleri* serisinin başkahramanlarından biridir.

Terzilik ve şifacılık yapan Guorin, yaşlıların bile gitmek istediği savaşa sakat numarası yaparak katılmayan; köyünü basan, hamile eşini öldüren askerin karısının intikamını alması için uzattığı kılıcı yere bırakarak kaçan, romanın adı olan *Korkak ve Canavar*'ın korkak tarafını temsil eden kahramandır.⁵⁹¹ Leofold ve Geryan'la tanıştıktan sonra hayatı tamamen değişir. Serinin sonuna kadar Perg'deki karışıklıkların nihayet bulması için var gücüyle çalışır. Dostlarına düşkündür. Tanrısal güce sahip Gorba adlı kılıçla korkaklığından sıyrılarak inanılmaz kahramanlıklara imza atar. Son roman *Tanrıların Alfabetesi*'ne kadar eski karısı

⁵⁸⁵ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabetesi*, s. 236.

⁵⁸⁶ *A.e.*, s. 236.

⁵⁸⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 46.

⁵⁸⁸ *A.e.*, s. 67.

⁵⁸⁹ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabetesi*, s. 235, 236.

⁵⁹⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 207.

⁵⁹¹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 30-39.

Rumin'i çok sevdiğini ve onu çok özlediğini sıklıkla dile getirir. Onu ve çocuğunu koruyamadığından duyduğu pişmanlık yüzünden bir daha sevdiklerinin zarar görmemesi için elinden geleni yapar. Yaşadığı olayların akışı sırasında tanıştığı ve âşık olduğu Nela'ya duygularını açar.⁵⁹²

Kâhinin kocası Urton, kimseye zarar vermeyen, kimseyi kızdırmayan yaşlı, melek gibi bir adamdır. Alnında yıldız şeklinde bir ben vardır.⁵⁹³ Kendisine verilen Tshermon'un Kitabı'nın içindekileri okuyup anlayamayan Urton, onu bir gezgine satar. Sonrasında ise evlerini basan Pertub'un adamları tarafından kaçırılır.⁵⁹⁴ Kahramanlar, kitabı aldığı yeri öğrenmek amacıyla Urton'u korsanlardan kurtarırlar.⁵⁹⁵

Odeson, Mommar ve bütün Dernes Köyü gençlerinin kahramanıdır. O zamana kadar köyde Efendi Koem'e karşı gelen ilk ve tek kişidir. Koem'in istediği zor işin karşılığında fazla buğday talep etmesine sinirlenen Koem, Odeson'un yüzüne değneğiyle vurur ve dağlara kaçır; arada bir gizlice köye gelerek özellikle gençlere özgürlüğün harika bir duygu olduğunu anlatır.⁵⁹⁶ Yedeç eşkıyalarından kaçan Odeson köyde saklanmaya kalkar. Koem'in adamları onu bularak saatlerce döverler. Kırılmayan kemiğini bırakmadıkları gibi ibret olsun diye köyün meydanına götürüp koltuk altlarından çivilerler. Orada inleyerek ölür.⁵⁹⁷

Ulseb, Koem'in kâhyalarından birinin on iki yaşındaki oğludur. O da Mommar gibi Koem'in baskısından ve haksızlıklarından kaçan Odeson'u sık sık dinlemeye gider.⁵⁹⁸

Lenmol, Dernes Köyü'nün lideri, üç maden sahibi, efendi Koem'in oğludur. En büyük zevki uşaklarının kendisinden daha zeki, daha yakışıklı, daha güçlü oğlu Mommar'la uğraşmaktır. Elindeki sepeti kapının eşiğine dökerek orayı gelip temizlemesini yoksa babasının yeni değneğinin sırtında kırılacağını söyler. Bunun

⁵⁹² Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 192.

⁵⁹³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 92.

⁵⁹⁴ **A.e.**, s. 85, 86.

⁵⁹⁵ **A.e.**, s. 122.

⁵⁹⁶ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 212-213.

⁵⁹⁷ **A.e.**, s. 214.

⁵⁹⁸ **A.e.**, s. 213.

gibi pek çok bahaneyle Mommar'ın babasından dayak yemesine sebep olur. Lenmol'un hayatta korktuğu tek insan annesidir.⁵⁹⁹

Harkul, Leofold'un babasıdır. Kendine güvenir, söylentilere inanmayıp ısrarla Gurç Dağı'nın eteklerindeki lanetli tünele girer. Bu da onun sonu olur.⁶⁰⁰

Nefrut, ihmali sonucunda Lanetliler Köyü'nün tek besin kaynağının yanmasına sebep olan genç, kısa boylu, yapılı bir adamdır. Cezasını ödemek için köyün dışındaki insan yutan toprakların üzerinden atıyla geçecektir. Böylece köyün üzerindeki lanetin kalkıp kalkmadığı da anlaşılacaktır. Nefrut, atıyla hızla geçmeye kalktığı toprağın yarılmasıyla gözden kaybolur.⁶⁰¹

Derfin, Lanetliler köyündeki çocuklardan biridir.⁶⁰²

Ulu Ata Turset, karısının ve doğmamış çocuğunun gözleri önünde öldürülüşünü seyreden Guorin'in utancından ormana doğru kaçarken insanın onuruyla ölmesi konusunda söylediği sözle gündeme gelir.⁶⁰³

Romanlarda bazen ayrıntılı çoğu kez genel hatlarıyla verilen ve bizim de bahsettiğimiz meslekler görüldüğü gibi Perg'de iş bölümünün nasıl yapıldığının bir göstergesidir. Perg'de aristokratlar/yöneticiler, savaşçılar, büyücüler-tılsım efendileri dışında kalan meslek gruplarının dökümünü şu şekilde yapabiliriz.

Meyve ve sebze satıcısı/tüccar, terzi, kasap, seyisbaşı, kâhya, uşak, arabacı, ajan ve koruma, taverna işletmecisi, rahip, kaptan, kürekçi, ressam, şifacı.

Ancak daha önde de söylediğimiz üzere bu kahramanların aristokratlar/yöneticiler, savaşçılar, korsanlar-eşkıyalar, büyücüler-“Tılsım Efendileri” gibi mesleklerini icra etmede bir süreklilik söz konusu değildir. Özellikle bazılarının yalnızca meslekleri zikredilmiş veya meslekleri dışında başka alanlarda boy göstermeleri sağlanmıştır.

⁵⁹⁹ A.e., s. 210-211.

⁶⁰⁰ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 9-12.

⁶⁰¹ A.e., s. 177.

⁶⁰² A.e., s. 175.

⁶⁰³ A.e., s. 38.

3.1.4.1.1.2. Kadınlar

Perg Efsaneleri serisinde İnsan ırkına mensup olan kadın kahramanlar, erkekler kadar çoğunlukta olmasa da onların özelliklerine pek çok erkek kahramandan daha çok yer verilmiştir.

Bu kahramanlardan özellikle Nela, *Merderan'ın Sırrı*'ndan *Tanruların Alfabeti*'nin sonuna kadar varlığıyla ön plandadır.

Nela, Büyücü Amneh'in kızıdır. Leofold, Nela'yı gördüğünde çok güzel olduğunu düşünür ve onu nişanlısı Ermira ile karşılaştırır. Ermira kusursuzdur, Nela'da dikkatli bir bakışın yüzündeki simetriyi bozan detayları hemen fark edebileceğini düşünür. Leofold'a göre Nela'nın yüzü "ustaca yapılmış resim mükemmelliğinden çok doğal bir manzaranın çarpıcılığını" taşır. Zümrüt yeşili gözlere⁶⁰⁴ sahip olan Nela, göçebe bir ailenin kızıdır. Altı yaşında iken seyahat ettikleri at arabasının yan yatması sonucunda Nela, yapış yapış ve derin olmayan su birikintisine düştükten sonra karşılarına çıkan derede yıkanır. Bir anda vücudunu kaplayan kabartılara derenin mi çamurun mu neden olduğunu bilemezler. Nela'nın bütün vücudunu saran ve dayanılmaz acılar çektiren kabartılarını iyileştirmek için babası Amneh, yaptığı araştırma ve çalışmalar sonucunda kızını Merderan'ın Heykeli'nin altında saklı olduğunu zannettiği kayıp büyülerin iyileştirebileceğine inanır.⁶⁰⁵ Nela, babasının ölümünden sonra heykelin altındaki büyüleri bulmak için karşısına çıkan Leofold ve arkadaşlarından yardım ister. Beraber girdikleri heykelin altında bulunan Merderan, güçleriyle Nela'yı iyileştirir.⁶⁰⁶ O vakitten sonra büyü gücü inanılmaz boyutlara ulaşan Nela, bu güçlerini Perg'in huzur bulması uğrunda kullanır. Yolculukları sırasında Guorin'e âşık olur.

Diğer kadın kahraman Ermira, tersten yani son roman *Tanruların Alfabeti*'nden ilk roman *Korkak ve Canavar*'a doğru bir akışla anlatılır.

Ermira, bir görenin bir daha bakmak isteyeceği kadar güzeller güzeldir, küçük bir kızken uzun saçları ince beline kadar uzanır. Masum ve kırılğan görüntüsünden dolayı yalnız ailesi değil tüm köy halkı onu her şeyden sakınır, nereye

⁶⁰⁴ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 62.

⁶⁰⁵ *A.e.*, s. 120-121.

⁶⁰⁶ *A.e.*, s. 264-266.

gittiğini ne yaptığını her an izler, kimse onu üzmesin diye yanına yaklaşanları titizlikle eler. Zaman içinde küçük Ermira büyüyerek alımlı bir kız olur. Ünü ülke dışına taşar. Pek çok zengin tüccar güzelliğine şahit olmak için Uzak Diyarlar'dan kalkıp Kadi'ye gelir. Onunla ancak Köy Meclisi'nin ve ailesinin rızasını alanlar tanışabilmektedirler. Ermira kimseye yüz vermez çünkü Kadi'nin ünlü şövalyelerinden Leofold'a âşıktır. Ailesinin de kızları için uygun bulduğu Leofold da Ermira'nın aşkına karşılık verince nişan hemen kıyılır. Ermira'nın biraz daha büyümesi için evlilik ertelenir.

Ermira, nişanlısı Leofold tarafından ayrıntılı şekilde anlatılır:

“...Tanrıların onu kendi güzelliklerini göstermek için yarattıklarına inanırdım. Ünü tüm Kadi'ye hatta yakın ülkelere kadar yayılmıştı. İnsanlar çevre köylerden gelir, ona hayranlıklarını sunarlardı. Güldüğü zaman gökyüzü ışıldardı sanki. Ya da ben öyle görürdüm. Konuştuğu zaman tüm kuşlar susar ve onu dinlerdi. En azından ben öyle sanırdım... Beline kadar uzanan sarı saçları, deniz mavisi gözleri vardı. Narin bir çiçek gibiydi. Öyle ki köydeki tüm kadınlar savaflara götürülür ama Ermira evde bırakılırdı. Ne kadar ısrar etse de ordulara katılmasına izin vermezlerdi. Kimse onun eline kılıç yakıştıramazdı. O savaş meydanlarına değil, çiçek bahçelerine layıktı.”⁶⁰⁷

Ermira'nın herkesten sakladığı bir sırrı aslında hiç de çitkırıldım olmamasıdır. Kendisini sevenlerin yanında onların beklentilerine uygun davranırken yalnız kaldığında ülkesinin diğer kadınları gibi savaşmayı öğrenmeye çalışır. Kimsenin orduya yakıştıramadığı, dövüşmek için narin bulunarak geride bırakılan Ermira, çiçek toplamaya gitti bilindiği zamanlarda kendisine hayran savaşçılardan silah kullanmayı öğrenir. Gizli sürdürdüğü bu faaliyet, yeteneği ve azmi sayesinde amacına ulaşır. Kısa zamanda, gencecik yaşına rağmen kılıç kullanmayı birçok erkeğin bileğini bükecek kadar iyi öğrenir.

Her şey yolunda giderken Leofold'un dönmediğini duyunca savaş alanına koşar. Parçalanmış yüzlerce cesedin arasında hayatının tek tutkusu Leofold'u arar. Cesetlerin arasında günlerce gecelerce kalır. Yıkılmış bir hâlde evine döndüğünde bütün köyün yerle bir edilmiş, aile fertlerinin kılıçtan geçirilmiş olduğunu görür. Leofold'un cesedini bulamamanın verdiği umutla yaşamını onu aramaya adar. Ailesini tek başına gömdükten sonra Kadi'nin aklına gelen her yerine bakar.

⁶⁰⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 62.

Bulamayınca bir tekne ile küçük bir tüccar grubunun eşliğinde Mavi Huns'a'ya açılır. Tekneleri korsanların saldırısına uğrar. Fuoli'ye giden korsan gemisinde tek sağlam köledir. Bütün kölelere elinden geldiği kadar yardım eder. Kaptanın Ermira'da gözü vardır, ona sahip olmak ister. Kendini koruyan Ermira ile başa çıkamayan kaptan, kadını üç adamına ölesiye dövdürtür.⁶⁰⁸ Öte Diyarlar'a geldiğinde durumu çok ağır olan Ermira iyileştirilir.⁶⁰⁹ Burada kalarak Tılsım Efendileri'nin hurglarla savaşında onlara bir savaşçı olarak yardımcı olur. Ermira artık mavi gözleri, kısa kesilmiş sarı saçlarıyla ufak tefek, oldukça çevik kadın Savaşçı Ferian'dır.

Ferian, kendini adadığı bir amaç bulduğu için içindeki fırtınanın bir süreliğine dindiğini düşünür. Parmağındaki nişan armağanı olan yüzük geçmişinden kalan tek yadigârdır. Ermira başından geçenlerin etkisiyle eski görünüşünden çok şey kaybetmiştir. Vücudu çirkin yara izleriyle doludur, gözlerinin altına yerleşmiş torbalara, ışıltısı dönmüş bakışlara sahiptir. Hep nişanlısını bulma hayaliyle yaşayan Ermira, bu görünüşünden dolayı onu tamamen kaybettiğini anlar. Çünkü Leofold erkek güzelidir. Çirkinliğin ne olduğunu bilmez ve ona katlanamaz. Yüzünün yaralanmasındansa ölmeyi tercih eder. Kendisini bu hâliyle asla sevmez. Söz konusu duygular içinde hurglarla yapılan büyük savaşa katılan Ferian, üstün yeteneklerini sergiler.⁶¹⁰ Savaş kazanılır. Leofold eski güzelliğine kavuşup buz oviden geri geldiğinde birbirlerini gören Leofold ve Ermira uzun süren ayrılık ve acı dolu yılların ardından şaşkınlık ve gözyaşları içerisinde kavuşurlar.⁶¹¹

Batalık Ülke'de karşımıza çıkan üçüncü kadın kahraman Ameni, kısacık kesilmiş saçları ve kıyafetiyle uzaktan erkek gibi görünmektedir. Büyücü Nela ile kendini kıyaslarken o kadar güzel olmanın nasıl bir şey olduğunu düşünür ve geçmişini hatırlar. Çocukluğunda akranı olan kızlar onunla gezmek istemezler, oğlanlar ise onu kızdırmak için "çirkin ayı" diye bağırırlar. Çok acı çeker ve sonunda iri vücudunun faydalı görüleceği tek işi yapmaya karar verir, savaşçı olur. Kadi'de kadın erkek herkes kılıç kullanmayı öğrenmek için sıkı bir eğitimden geçer. O da çok yetenekli olmasa bile hocalarını hayret ettirecek derecede isteklidir. Çalışmalarının semeresini görür ve Avcı Kalesi'ne kabul edilerek kadınlığından, yuva kurmaktan,

⁶⁰⁸ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 71-72.

⁶⁰⁹ *A.e.*, s. 66.

⁶¹⁰ *A.e.*, s. 209-218.

⁶¹¹ *A.e.*, s. 229.

çocuk doğurmaktan vazgeçer. Hayatından çok memnundur. Korman'la Durkgador'u bulur. Bir avcı olarak ilk deniz seferinde Durkgador'da Nela'nın da olması çocukluğunda hissettiği hüznü yeniden yaşamasına sebep olur. Yanına yaklaşan Nela kendini tanıttıktan sonra rahatsızlığı yüzünden çektiği acıları anlatınca Ameni az önce kadına duyduğu öfkeden pişmanlık duyar. İleride avcı olarak Nela gibi zor durumda olan insanlara iri vücudu ve güçlü kaslarıyla yardım edebileceğini düşünür. Onu engelleyecek hiçbir hastalığı yoktur, tek bir gün bile yatağa düştüğünü hatırlamaz ve Nela'nın çektikleri yanında ne kadar şanslı olduğunu düşünerek kendini suçlu hisseder.⁶¹²

Korkak ve Canavar'ın bir sahnesinde görülen Rumin, Guorin'in melek yüzlü,⁶¹³ hamile eşidir.⁶¹⁴ Kendisine saldıran askere karşı kocası hiçbir şey yapamadığı hâlde askerın kocasına hakaret etmesini hazmedemez ve onu savunur. Bu korkusuzca davranışının karşılığında öldürülür.⁶¹⁵ Serinin üçüncü kitabı *Bataklık Ülke*'de Guorin'in ağzından eşi Rumin şu şekilde anlatılır:

“O, tanıdığım ve tanıyabileceğim en şefkatli insandı... Tanrılar katından Perg'e düşmüş bir meleğe benzerdi. Masum yüzlü, çocuksu, herkesin yardımına koşan, gülmeyi ve güldürmeyi çok seven... En huysuz ihtiyarlara kadar tüm köyün kalbini kazanmıştı. Benim gibi o da ailesini küçük yaşta kaybetmişti. Ama köydeki herkes ona kendi kızımı gibi davranırdı. Birbirimizi deli gibi severdik. Daha çocuklukla başlayan bir aşkı bu. Oyunlarımızda defalarca evlenirdik. Büyüyünce bunu gerçekleştirmeye söz vermiştik, sözümüzü de tuttuk. Bana bir kadının bir erkeğe sunabileceği tüm sevgiyi verdi. Yanımdayken kendimi cennette gibi hissedirdim.”⁶¹⁶

İsmi verilmeyen bir diğer kadın kahraman yaşlı Kâhin'dir. Üç sene önce meydana gelen depremi daha önce hissetmiştir ancak onu kimse dinlememiş ve meydana gelen depremde pek çok kişi yıkıntıların arasında kalmıştır. Romanda gördüğü rüya ile kocası Urton'un Guorin ve Leofold tarafından kurtarılacağı kehaneti ile ön plana çıkar.⁶¹⁷

⁶¹² Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 39-43.

⁶¹³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 34.

⁶¹⁴ *A.e.*, s. 31.

⁶¹⁵ *A.e.*, s. 34.

⁶¹⁶ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 61.

⁶¹⁷ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 84-86.

Geçmişe dönüşler sırasında verilen iki kadın kahramandan ilki olan Alme, Leofold'un annesidir. Tartışma sırasında kömür gözleri çakmak çakmak olan, lanetli tünele girerken bir Kadi kadınına yakışacak şekilde kılıcı elinde yürüyen kadın kahramandır. Oğluna çok düşkündür.⁶¹⁸

Diğer kahraman ise Oerdel'in karısıdır. Kucağında bebeği ile ağlamaklı gözlerle bakıp aman dileyen kadın, dişi aslan tarafından parçalanır.⁶¹⁹

Kadın kahramanların çoğunluğu fiziksel ve/veya ruhsal portreleriyle birlikte oldukça canlı işlenmiştir. Kâhin, Alme, Oerdel'in karısı romanlarda ikinci planda kalırken Nela, bütün kadın kahramanlardan daha fazla öne çıkmış ve daha üstün özelliklerle donatılmıştır. Nela'nın bu özellikleri, Ermira ve Rumin'in başlarına gelenler ise Leofold ve Guorin'in romanlarda atıldıkları maceralarda veya kişiliklerinin gelişmesinde önemli rol oynar. Leofold'un habersiz olduğu Ermira'nın yeni kimlik kazanmış şekli Ferian'ın geleceğe dair umutlarını kaybetmesi Öte Diyarlar'dan dönmek istememesinde ve hurglarla savaşmasında etkilidir.

3.1.4.1.2. İnsan Dışındaki Fantastik Irklar

Perg Efsaneleri'nde insanlardan sonra en fazla sözü edilen ırk promlar, en fazla bilgi verilen ırk ise burfenlerdir. Sonrasında hurg ve dezdometler gelmektedir. Bahsettiğimiz ırkların var oluşları ile ilgili bilgi verilmez. Dezdometler birkaç nesle yabancıdır, hurglar Tanrılar Savaşı'ndan sonra Öte Diyarlar'a sürülmüştür. Burfenler Fuoli denilen bataklık ülkede yaşarlar, promlar ise insanlarca yakından tanınan tek ırktır.

Prom, burfen, hurg, dezdomet ırklarına dahil olanlar saç, göz, ten rengi gibi unsurların ötesinde oldukça farklı fiziksel görünümlere sahiptirler.

Romanlarda sözünü ettiğimiz ırka mensup kişilerin erkekleri ön plandadır. Kadınlardan genel anlamda söz edilirken yalnızca bir prom savaşçı kadının özelliklerine yer verilir. Bu sebeple insan dışında kalan diğer ırklarda kadın erkek ayırımına gidilmemiştir.

⁶¹⁸ A.e., s. 9, 10.

⁶¹⁹ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 35.

3.1.4.1.2.1. Promlar

Ele alacağımız ilk ırk olan promları diğer ırklardan ayıran özellikleri büyük, yassı burunları, balta ağzına benzeyen kulakları ve iri vücutlarının kılla kaplı olmasıdır. Kıllarının rengi yaşlarının da göstergesidir. Örneğin açık gri kıllar yaşını başını almış prom anlamına gelmektedir.⁶²⁰

Romanların hemen hepsinde prom ırkı savaşçı kimliğiyle karşımıza çıkar. Geleneksel savaş silahlarından baltalar ve ucu zehirli oklarla Kozan'ın ordusunun karşısına dikilen promları gören Leofold'a göre Kadi'de Lort Hanton'un ölümünden sonra insanlara tepeden bakar duruma gelen bu ırk "goril benzeri, kıt akıllı yaratıklardır."⁶²¹ Zekâ konusunda ırkının hiçbir zaman iddialı olmadığı, bir prom olan Nume tarafından da dile getirilir.⁶²²

Aşağıda da değinileceği gibi Prom Hanı Yuvgot, Auber'in bütün Perg'i hâkimiyeti altına alma ve bu kıyıda kendisine yardımcı olmasını istemesine karşı çıkar ancak sonuç değişmez. Hem Auber'in savaşta kullanacağı gemilerin promlar tarafından yapılması hem de başlarında Yuvgot olmasa da Perg'de dehşet salan yaratıklarla aynı safta insanlara saldırmaları yüzünden promlar, Auber ve yaratıklarının yok olmasının ardından onlarla müttefik oldukları için tüm Perg'de dışlanırlar ve hakları kısıtlanır. En önemli kısıtlama ise silah taşımalarının yasaklanmasıdır. Bu yüzden prom çocukları vahşi hayvanlar tarafından parçalanır.⁶²³ Olası canavarlar için yetiştirilen avcılar, prom köylerine baskınlar düzenleyip silah taşıyan promları köle olarak satmak üzere esir ederler.

Buraya kadar anlatılanlardan başka kahramanlardan Guorin Lufas'ta promlara nasıl muamele edildiğine şahit olur. Boyunlarındaki zincirlerle birbirlerine bağlı, ayak bileklerine düğümlenmiş halatlar yüzünden geniş adımlar atamayan bir grup prom, zor taşıyabildikleri kocaman çuvallarla pazar yerine iki yanlarında yürüyen tepeden tırnağa silahlı askerlerle girer. Çıplak bedenlerinde iltihaplanmış yaralar olan

⁶²⁰ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 51.

⁶²¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 17.

⁶²² **A.e.**, s. 190.

⁶²³ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 31.

ve hayattan hiçbir beklentileri kalmamış izlenimi veren promlardan tökezleyenin sırtına askerlerden biri kılıcının kabzasıyla sertçe vurur.⁶²⁴

Promların hor görüldüğünün bir diğer örneğine ise Altıf'ta rastlarız. Merderan'ın Heykeli'nin altındaki geçidi bulmak için karanlığın çökmesini Yıldız Hanı'nda beklemeye karar veren Nela'ya yanlarındaki promu gören hancı onun için mahzende küçük ama temiz bir yeri olduğunu söyler.⁶²⁵ Nela, bunu kabul etmeyince hancı en azından promu bağlamasını rica eder.⁶²⁶

Promların en çok bilinen silahları borular ve zehirli küçük oklardır.⁶²⁷ Promlar iyi nişancı olmadığı için zehirli okları atarken karşısındakinin kalbine nişan almaları gerekmez. Ciğerleri güçlü olduğu için borularla yaylardan daha hızlı atış yaparlar.⁶²⁸ Promlar gemicilik işinde de mahirdirler.⁶²⁹ Ayrıca geri dönüşler sırasında söz konusu edilen Bordel Köyü promları Kadi'nin en iyi kılıçlarını dövdüğü için Foys Adası tüccarları doket ağacı karşılığında onlardan kılıç alır.⁶³⁰ Promların bir başka özelliği de çok iyi koku almalarıdır. Ustalaşanlar bu konuda çok daha yeteneklidir.⁶³¹

Promların gelenekleri ve inançlarından da bahsedilir. Promlar, onurlarıyla ölen savaşçılar için Mavi Hunsa'ya bir taş atarlar.⁶³² Soylu promlar tanrıların katında yerleri olduğuna inandıkları için ölümden korkmazlar. Aynı inançları gereği de kendi kendilerini öldüremezler.⁶³³

Savaş sırasında genel anlamda bahsedilenler dışında özelde ilk söz konusu edilen Kadi dışında Zertu ve Durs'ta da küçük bağımsız kabileler haricindeki her promun bağlı olduğu kişi Yuvgot'tur.⁶³⁴

Prom Hanı Yuvgot, bir proma göre oldukça gösterişli ölçülere sahiptir.⁶³⁵ Asuber'in tüm Perg'e savaş açmak için birlikte hareket etme teklifini insanlara büyük

⁶²⁴ A.e., s. 52.

⁶²⁵ A.e., s. 105.

⁶²⁶ A.e., s. 106.

⁶²⁷ A.e., s. 197.

⁶²⁸ A.e.

⁶²⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 129.

⁶³⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 197.

⁶³¹ A.e., s. 201.

⁶³² A.e., s. 192.

⁶³³ A.e., s. 189.

⁶³⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 240.

⁶³⁵ A.e., s. 126.

bir sevgi duymamasına karşın ırkına böyle bir savaşta taraf olmasını emredemeyeceğini ileri sürerek reddeder. Ancak Asuber'in tehdidi üzerine bir aydan kısa sürede istediği savaş gemilerini yaptırmak zorunda kalır. Aksi takdirde süre dolduktan sonraki her gün için yüz prom öldürülecektir.⁶³⁶

Yuvgot, Asuber'in ordusuna katılmaz, diğer prom liderleri birliklerinin başındayken o kalesinde kalmayı tercih eder. Buna rağmen Asuber'in yaratıkları ve savaşçıları yok olduktan sonra yapılan yargılamalarda diğer önemli promlar gibi öldürülmeyerek gerekli görüldüğünde koz olarak kullanılmak üzere Yumruk Kule'deki zindana atılır. Yıllarca belinden zincirli bir hâlde kıpırdayamadan, günde bir kâse su ve birkaç dilim bayat ekmekle, "kendi pisliğinin üzerinde" yaşar. Gün ışığının nasıl bir şey olduğunu unutmuştur. Durtemen'e teslim olduğunda kendisini öldürmesi veya öldürtmesi için yalvarmış ancak Durtemen yeterince güçlü olduğunda bunu yapacağına söz vermiştir. Avcı Kalesi'nde artık sözünün geçmeyeceği günlerin yaklaşmakta olduğunu hisseden Durtemen, Yumruk Kule'ye gelerek verdiği sözü yerine getirmek için kılıcını çıkarır. Fakat kılıcın ucunun titremesine engel olamaz. Bunu fark eden Yuvgot ellerini Durtemen'in ellerine sararak kılıcın ucunu boğazının zayıf noktasına dayar ve istediği sona ulaşmış olur.⁶³⁷ Yuvgot, *Korkak ve Canavar ve Merderan'ın Sırrı*'nda hep ırkını düşünen, diğer ırklara karşı hainlik beslemeyen bir lider şeklinde sunulur. İnsanların liderleri olan lortlardan bazılarının iktidar hırsı yüzünden kendi ırkına yaptıkları düşünülecek olursa bir prom olan Yuvgot'un kişisel özellikleri daha da belirgin hâle gelir.

Yuvgot'tan sonra bir başka promu, romanların başkahramanlarından biri olan Nume'yi yakından tanırız. Tanrılar Savaşı'nda ön plana çıkan Nume, bir gün vadide at koştururken her yer kararır. Yeniden görebildiğinde kendini Öte Diyarlar'da bulan Nume, zamanın kendine özgü aktığı bu yerde çok uzun yıllar yaşar. Yaklaşık sekiz yüz yaşındadır. Bu yaşına rağmen yüzü kırışıklıklarla dolu Büyücü Geryan'ın yanında delikanlı gibi görünmektedir.⁶³⁸ Öte Diyarlar'da Geryan ve Guorin'in hayatını kurtardığı anda Nume'nin tasviri şöyle yapılır:

⁶³⁶ A.e., s. 129-130.

⁶³⁷ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 188-192.

⁶³⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 168.

“Sadece birkaç adım uzaklarında, kocaman bir aygırın üzerinde, gülümseyerek onlara bakan dev bir prom duruyordu. Üzerinde ince bir zırh vardı. Belinin iki yanında büyük birer kılıç uzanıyordu. Sol kolu bir savaşçıyı, onun iki katı kalınlığındaki sağ kolu ise bir Geyfor ayısını anımsatıyordu.”⁶³⁹

Nume'nin en önemli özelliği çok uzak mesafelerden attığı okların hedefine ulaşmasıdır. Sağ kolunu ise yayını germekte kullanmaktadır. Öte Diyarlar'a gelmeden önce Perg'deki adı Okçu'dur.⁶⁴⁰ Sağ kolunun diğerinden kalın olmasının sebebi ise geçmişinde yaşadığı kötü bir hatıranın neticesidir. Burdet Köyü'nü eşkıyalar bastığında Nume on bir yaşındadır. Bir haraç meselesi yüzünden altı kişi katledilirken köylüler onları durdurmak için hiçbir şey yapamaz. Çünkü aralarında bir tek savaşçı yoktur. Nume, komşularını gömdükten sonra bunun bir daha tekrarlanmayacağına yemin eder. Kendini yenilmez bir savaşçı olarak yetiştirmek için çalışır. Sabahtan akşama kadar ok atar, kılıç sallar. Yaşlıları eğlenirken Nume güçlenmek için odun keser, kütük kaldırır, yüzer. Köyünde onunla boy ölçüşebilecek delikanlı olmadığı için Geyfor ayıları ile güreş tutar. Defalarca sakatlanır, kendini yaralar, iki kere ölümden döner ancak hiçbir zaman vazgeçmez⁶⁴¹ ve pek çok savaşta şeytanlarla, canavarlarla, eşkıyalarla savaşır,⁶⁴² adına türküler yakılan bir kahraman olarak ün yapar.⁶⁴³

Nume, kahramanlara önce Öte Diyarlar'dan çıkma fikriyle yardımcı olur, sonrasında ise onların verdiği mücadelenin bir parçası hâline gelir.

Nume'nin birtakım özellikleri sayesinde kahramanlar pek çok zorluğu rahatlıkla aşarlar. Örneğin Lufas'taki ormanda aradıkları Are Gölü'nü Nume'nin yardımıyla bulurlar. Nume kabuklardaki izlerden, yosunlardan, karınca yuvalarının yönünden yolu bularak arkadaşlarını kuzeybatıya götürür. Bir süre sonra toprağa burnunu sokan Nume suyun kokusunu daha iyi alabildiğini, yalnızca yönlerinin biraz saptığını belirtir ve işaret ettiği yeri göstererek kokunun o taraftan daha kuvvetli geldiğini söyler.⁶⁴⁴

⁶³⁹ A.e., s. 148.

⁶⁴⁰ A.e.

⁶⁴¹ A.e., s. 166.

⁶⁴² Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 82.

⁶⁴³ A.e., s. 73.

⁶⁴⁴ A.e., s. 53.

Nume, Öte Diyarlar'dan Perg'e geçiş yaptıktan sonra promların aşığılamalarını, esir olmalarını kaldıramaz. Altıf'ta ırkına yapılan muameleyi gören Nume çok etkilenir:

“Şişko tüccarların ardından eşya taşıyarak yürüyen, dükkânların arasında küfeyle mekik dokuyan bu zavallıların evcil hayvanlardan bir farkı yoktu. Çoğu kuzgun karası kılırlı, sağlıklı, genç promlardı. Silah taşıyamadıkları, avlanamadıkları için bu sefilliğe mahkûm oldukları gün gibi aşikâr. İrkını bu hu hâlde görmektense Öte Diyarlar'da hurglar tarafından akşam yemeği niyetine kızartılmayı tercih ederdi.”⁶⁴⁵

Nume, yetenekleri ve stratejisi ile Perg'de ve Öte Diyarlar'daki karmaşayı bitirmek adına verdiği mücadele sonunda şahsında bütün prom ırkına farklı gözle bakılmasını sağlayan kahramandır.

Bir diğer prom Ulrak, Prom Hanı Yuvgot'un Asuber'le bir daha karşılaşmamak için görevini devrettiği başkumandandır.⁶⁴⁶ Turayfor'daki savaş başlamadan önce Asuber verdiği sözü tutarsa yönetmek için Turayfor'u isteme planları yapar.⁶⁴⁷ Asuber'in ve yaratıklarını toza dönüşmesi sonucunda çareyi kaçmakta bulur.⁶⁴⁸

Gruh, Ulrak'ın başyaveridir. Pratik zekâya sahip olduğunu defalarca kanıtlamıştır. Yaptığı işte özenli ve saygı duyulacak kadar azimlidir. Ulrak, Turayfor'u yönetirken Gruh'u destek alabileceği iyi bir yardımcı olarak görür.⁶⁴⁹

Tanrıların Alfabeti'nde karşımıza çıkan Yunek, Öte Diyarlar'da yaşayan oldukça iri, kılları griye çalan, geniş alınlı, mert ifadeli, vücudundaki yara izleri pek çok çatışma yaşadığının işareti olan⁶⁵⁰ savaşçı promdur.⁶⁵¹ Gözcüler arasında tanınan bir simadır. Yıllarca Ferian'la birlikte ses getiren işler yapmıştır. Bir özelliği de hoş sohbet olmasıdır. Herkesle çabucak dostluk kurar.⁶⁵² Yunek, hem hurg silahşorlarının bertaraf edilmesinde hem de büyük savaşta kimliğini ön plana çıkaran çatışmalarda başarı gösteren kahraman şeklinde sunulur.

⁶⁴⁵ A.e., s. 100.

⁶⁴⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 239.

⁶⁴⁷ A.e., s. 240.

⁶⁴⁸ A.e., s. 268.

⁶⁴⁹ A.e., s. 240.

⁶⁵⁰ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 62.

⁶⁵¹ A.e., s. 51.

⁶⁵² A.e., s. 87.

Tanruların Alfabetisi'ndeki diğer prom, Silahtar Nerven; uzun boylu, iri yapılı, Öte Diyarlar'da gözcüler arasında sakın mizacıyla tanınan ancak "öfkesi tutuğu zaman da büyük yangınlar çıkaran" yaşlı promdur.⁶⁵³

Prom ırkı kadınlarının ketum ve ağırbaşı oldukları dışında⁶⁵⁴ serinin dört romanında da özelde hakkında bilgi verilen tek kadın prom Demien, gözcü kampının güçlü kuvvetli, oldukça çekici kadın komutanıdır.⁶⁵⁵

Yukarıda anlattıklarımızdan da anlaşılacağı gibi promların genel anlamda savaşçı olmaları dolayısıyla Auber'in saflarında savaşmaları ve aralarında bazılarının açgözlülüğü Perg'de kabul görmemelerine sebep olmuştur. Bahsedilen promlar içinde en çok ön plana çıkarılan Nume ise efsanevi bir okçu olarak diğer başkahramanların yanında ve yardımında bulunarak Perg'i özgürlüğüne kavuşturur.

3.1.4.1.2.2. Burfenler

Perg'de yaşayan ve haklarında insanlardan sonra en fazla bilgi verilen ırk burfendir. Burfenler, Perg'in öbür ucunda bulunan, Bataklık Ülke olarak adlandırılan Fuoli'de ikamet ederler.

Burfenler, garip âdetleri ve alışkanlıkları olan ve bunlar yüzünden cazip tekliflere rağmen Perg'de kurulan federasyona katılmayan ırktır. Cam sanatında son derece mahirdirler.⁶⁵⁶

Burfenler, vücutlarına göre biraz büyük olan kel kafaları ve kaşları da dahil bir tek kıl taşımayan, çocuksu yüzleri, süt beyazı tenleriyle ufak tefek, çelimsiz varlıklardır.⁶⁵⁷ Hepsi çocuksu yüzlere sahip olduğu için tek tük göze çarpan çocukları yetişkinlerden ayıran özellik biraz daha ufak oluşlarıdır.

Hiçbir yerlerinde kıl olmadığı için kadınlarla erkekler de birbirine çok benzemektedir. Kadınlar ile erkekler arasındaki tek fark ise kadınların yüzlerinin

⁶⁵³ A.e., s. 84.

⁶⁵⁴ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 152.

⁶⁵⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabetisi**, s. 88.

⁶⁵⁶ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 57.

⁶⁵⁷ A.e., s. 88.

biraz daha yuvarlak, gözlerinin de küçük oluşudur. Vücutları insan kadınlardan çok da farklı değildir.⁶⁵⁸

Yaşlı genç birbirine çok benzeyen burfenler içinde yaşlarını belli etmek isteyenler omuzlarına mavi şeritler takar. Burfenlerde yaş hiyerarşisi önemli değildir, onlar için söz ve davranışlar esastır.⁶⁵⁹

Burfenler, inançları ve gelenekleri ekseninde emirliklerle yönetilen Anageh ve Telinos isimli şehirlerde yaşarlar. Anageh halkı Gökyüzü Tanrısı Dermense'nin Telinos da denizlere hükmeden Junderan'ın inancını savunur. Her emir aynı zamanda kendi tanrısının temsilcisidir. Burfenler için bir başka tanrıyı benimsemek veya onun inancına sıcak bakmak gibi bir tercih olamaz. Zaman içerisinde bu tarz girişimlerde bulunanlar dışlanır, ortada kalırlar. Babadan oğla geçen emaret sistemi geleneğine bağlı oldukları için federasyona katılarak kendilerini temsilcilerin yönetimine bırakmayı reddederler.⁶⁶⁰ Burfenler tanrılarına ve inançlarına çok sadıktırlar, bu yolda ölümü göze almaktan çekinmezler.⁶⁶¹

Genel niteliklerine yer verdiğimiz burfen ırkına mensup olanlardan ele alacağımız ilk kahraman Poretun, Anageh şehrinin emiridir. İki yüz yaşını geçkin olan Poretun'un gözlerinin ferî sönmüş, yüzü solmuştur. "Neredeyse yaşı yüzünden tahmin edilebilecek kadar" çökmüştür. Bu çöküşün sebebi kendi oğlunun, veliahdının öldürülmesi için gizli örgüt Beyaz Alev'le iş birliği yapmasıdır.⁶⁶²

Çok az burfene nasip olan iki yüz yaşını geçmesi artık ölümünün yaklaştığının habercisi olduğundan yerine gelecek oğlunun Gök Tanrı inancını sarsacak girişimlerde bulunmasını engellemek amacıyla Gök Tanrı Dermense'nin kendisine verdiği gücü kullanarak dev savaşçıları uyandıracaktır. Oğlunun Telinos yiğitleri tarafından kaçırıldığı yalanını etrafa yaydırarak uyandırdığı dev savaşçıları Telinos şehrine saldırtacaktır. Aynı güce sahip olan Telinos Emiri Jayoferm de kendi savaşçılarını uyandırdığında her iki tarafta tam bir kıyım yaşanacak, iki itikat arasındaki düşmanlık korkunç boyutlara ulaşacak ve böylece Veliht Eroget her ne yaparsa yapsın Anageh'te farklı tanrılara inananlar asla bir arada

⁶⁵⁸ A.e., s. 97-98.

⁶⁵⁹ A.e., s. 151.

⁶⁶⁰ A.e., s. 108.

⁶⁶¹ A.e., s. 116.

⁶⁶² A.e., s. 135, 141.

yaşayamayacaklardır.⁶⁶³ Poretun, bu düşünce ile ayinin son kelimelerini söylemek üzere iken Durkgador'un pençeleri altında son nefesini verir.⁶⁶⁴

Diğer burfen Erogmet, Anageh şehrinin Emiri Poretun'un oğludur.⁶⁶⁵ Buğulu camlara çizdiği bir günlük ömrü olan ama özgürlüğüne düşkün kelebek şekli için "Özgürce yaşanacak bir gün karşılığında köle olarak geçireceğim yüzyılları feda ederim." der ancak bataklığın ortasında herkesin inancını rahatlıkla yaşayabileceği Özgür Bölge gibi bir kampı şehirlerde kurmak için çalışan Ermiş Yuolin'i desteklediği ve Yuolin öldürüldükten sonra bu işi tek başına yürüttüğü, emareti devraldığına Anageh'i dev bir Özgür Bölge hâline getirmeye çalışarak tartışılmaz Gök Tanrı inancını sarsmaya çalıştığı için babası tarafından hakkında ölüm emri çıkarılır.⁶⁶⁶

Telinos temsilcileri ile sıradan bir ticaret görüşmesi için buluşma yerine gelen Erogmet, Telinos cepkenleri giyerek hedef şaşırtmaya çalışan babasının özel birliğinin tepeden turnağa silahlı askerleri tarafından saldırıya uğrar. Adamları beklemedikleri bir anda gafil avlanırlar. Yaralanan Erogmet ne yapacağını bilemez. Anageh'e dönerse saray meclisi ile görüşmeden öldürüleceğini bildiği için Tabu Dağlar'da saklanmaya karar verir. Dezdometler tarafından yaraları iyileştirilerek sağlığına kavuşan Erogmet, başkahramanların onu bulmasının ardından Durkgador adlı dişi aslanı yönlendirerek yukarıda da belirttiğimiz gibi babasını ayinin son sözlerini söylemek üzere iken öldürtür.⁶⁶⁷ Özgür Anageh şehrinin yeni emiri olarak görevine başlar.⁶⁶⁸

Anageh'te yaşayan bir başka burfen Halkaren, Anageh Emiri Protun'un sağ kolu, şehir meclisi başkanıdır; yani Anageh'in en güçlü ikinci adamdır. Yüz yaşını yeni bitirmiştir. Sevecen, barışçıl, prensiplerine bağlı kişiliğiyle askerlerin ve halkın takdirini kazanmıştır. Poretun'un sert mizacını dengelemektedir. Saray çevresinde mantıklı, kontrollü biri olarak bilinir. Meclis başkanlığına yükselmesi de kendi yeteneği ve azmi sayesinde gerçekleşmiştir.⁶⁶⁹ İnançlarına çok bağlıdır. Gök

⁶⁶³ A.e., s. 209.

⁶⁶⁴ A.e., s. 264.

⁶⁶⁵ A.e., s. 113.

⁶⁶⁶ A.e., s. 206-209.

⁶⁶⁷ A.e., s. 264.

⁶⁶⁸ A.e., s. 269.

⁶⁶⁹ A.e., s. 132, 133.

Tanrı'nın temsilcisi Poretun'un Fuoli'de saklanan dev savaşçıları uyandırmak için yaptığı ayinde okunmuş son kâseyi taşırken içinde fırtınalar kopar. Kâse ona o kadar ağır gelir ki yakında Fuoli'de dökülecek kanların bu kâseye dolduğunu sanır, gözleri nemlenir. Ancak bunun Gök Tanrı Dermense'nin temsilcisinin kararı olduğunu düşünerek kendini toparlar.⁶⁷⁰

Diğer burfen, Ermiş Redrem'dir. Rendem, bir burfen olarak çocuksu yüze sahip olmasına rağmen yaşlı ve bilgedir.⁶⁷¹ Tılsım Efendisi Olmen'in dostudur.⁶⁷² Kampındaki burfenlerden bir karış daha uzun ve hafif kiloludur.⁶⁷³ Kadim Güçler'e inanan Rendem, Fuoli'de Anageh ve Telinos şehirleri arasında yaşanan inanç ayrılığı yüzünden dışlanan, hor görülenlerin inançlarını özgürce yaşamaları için gizlice kurulan Özgür Bölge'nin lideridir. Burası için çok çalışmış, çok emek vermiş, hayatını tehlikeye atmıştır. Anageh'te yaşanacak savaşa rağmen her ne pahasına olursa olsun ülkesini terk etmeyeceğini söyleyerek ülkesine olan bağlılığını da göstermiş olur.⁶⁷⁴

Rendem'le aynı düşünceyi paylaşan bir diğer burfen Ermiş Yuolin, Anageh'teki önemli itikat adamlarından biridir. Özgür Bölge'nin Anageh'teki destekçilerindedir. Ermiş Rendem'in yaptıklarını takdir eder, onu örnek alarak Özgür Bölge gibi bir kamp kurarak onun bataklığın ortasında değil de bu özgürlüğün şehirlerde yaşaması gerektiğini savunur. Kadim Güçler'e inanan Yuolin kimseyi buna zorlamaz. Yapmak istediği Anageh'te Deniz Tanrısı itikadının güvenle yaşamasını sağlamaktır. Etkileyici bir hatip olduğu için aralarında Eroget'in de bulunduğu önemli kişilerle birlikte kısa zamanda takipçilerinin sayısı artar. Sarayın ajanlarının yakından takip ettiği Yuolin, Anageh Emiri Porutern'in emri ile karnına saplanan bir demir parçası ile öldürülür.⁶⁷⁵

Koleun, bir burfenin ufak tefek boyutlarına göre oldukça güçlü ve sağlamdır. Kahramanların hayatlarını derokanlardan kurtaran burfenlerin lideridir. Boynu yara izleriyle doludur.⁶⁷⁶ Aslında Anagehli olan Koleun, Ermiş Rendem'in kampına

⁶⁷⁰ A.e., s. 136.

⁶⁷¹ A.e., s. 92.

⁶⁷² A.e., s. 108-112.

⁶⁷³ A.e., s. 98.

⁶⁷⁴ A.e., s. 117.

⁶⁷⁵ A.e., s. 207.

⁶⁷⁶ A.e., s. 90.

katılmadan önce Anageh Güvenlik Birliği'nde yıllarca subaylık yapmıştır. Bu yüzden Özgür Bölge'nin güvenliği de ona teslim edilmiştir. Ailesi, malı mülkü yoktur. Gök Tanrı inancından hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Özgür Bölge'ye inanç çatışmaları yüzünden değil çapkınlığından gelmiştir. Onlarca kişinin kanına girmiş olan tehlikeli bir adamın sevgilisini ayarttığı duyulunca adam Koleun'u öldürmeye yemin eder. Bu yüzden şehrinden kaçarak tanıdıkları aracılığıyla kampa gelir. Ermiş Rendem tarafından oldukça sıcak karşılanır, ondan çok şey öğrenir. Anageh'teki düşmanın öldüğü haberini alsa bile Ermiş Rendem'i ve kampı terk etmeyi düşünmez.

Kahramanlara bilmedikleri, tanımadıkları Fuoli bataklığında Velihaht Erogmet'i bulmak için rehberlik yapan Koleun, Gulpes ve adamlarının saldırısına uğrar. Gördüğü ağır işkenceye rağmen konuşmayan Koleun, ölmek üzere iken Nela'nın üflediği hayat sayesinde bir süre daha hayatta kalmayı başarır.⁶⁷⁷ Öte Diyarlar'da Tılsım Efendisi Zeron tarafından ölmeden önce bir güvercine dönüştürülür. Koleun bir güvercinken de kar fırtınasında birbirini kaybeden kahramanlara yardımcı olur.⁶⁷⁸

Gulpes, Halkaren'in nefret ettiği, iri yapılı bir burfendir ve Anageh'teki en korkulan gizli örgüt Beyaz Alev'in en korkulan adamıdır. Halkaren'in deyimiyile "katiller sürüsü"nüñ şefidir. İnançları çok güçlü sayılmaz. Kendini bildi bileli yalnızca yeteneklerine ve Beyaz Alev'e inanır.⁶⁷⁹ Emiri Poretun'un talimatıyla veliahtlarını öldürmek için görevlendirilmiştir.⁶⁸⁰ Bu uğurda kahramanlarla yaptığı savaşta Gorba ile öldürülür.⁶⁸¹

Adek, Beyaz Alev adlı gizli örgütün iri yapılı bir elemanıdır.⁶⁸²

Aderok, Beyaz Alev örgütünün üyelerinden biridir. Son derece soğukkanlı olan Aderok işkence konusunda ustadır.⁶⁸³

Anageh'te bulunan diğer haydut burfenlerin bazılarının geçmişinden de bahsedilir. Bu haydutlardan Unamer, Ermal ve Kaluman anasız babasız büyürler. Anageh'in arka sokaklarında çöplerden bulduklarıyla beslenirler. Ufak tefek

⁶⁷⁷ A.e., s. 246.

⁶⁷⁸ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 144.

⁶⁷⁹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 139.

⁶⁸⁰ A.e., s. 140.

⁶⁸¹ A.e., s. 244-245.

⁶⁸² A.e., s. 158.

⁶⁸³ A.e., s. 219.

hırsızlıklar ve kabadaylıklar yapmaya ise on yaşına gelmeden başlarlar. Birbirlerini kollarlar, en aç zamanlarında bile ekmeklerini bölüşürler. “Hayatta kalmak için yok etmek, ezilmemek için ezmek öğrendikleri ilk ders” olur. Zengin mahallelerindeki evlerinden çıkmakta olan yaşlılarının annelerinin onlara el sallamasını, babalarının başlarını okşayarak onları uğurlayışını imrenerek seyrederek. Onların hiç oyuncağı olmamıştır, bu yüzden kendilerine tüm şehri oyuncak edineceklerdir. Biraz daha geliştiklerinde Anageh’in tanınmış haydutlarından Onutem, onları çalıştırmaya başlar. Onutem’in hesabına yaptıkları birçok işin karşılığında kendilerine söz verilen altını göremezler. Kendilerine iğrenerek bakan, kötü davranan yaşlı adamın yanında daha fazla kalmak istemeyen haydutlar kendi başlarına suç işleyip isimlerini duyurduktan sonra istediklerini haraca kesmek ve kimsenin ağız kokusunu çekmeden yaşamaya karar verirler. Çok sarhoşken dul bir kadını ormana götürüp tecavüz ederler. Kadının akrabalarından kaçarken Tabu Dağlar’a sığınan haydutlar oranın sakinleri dezdometler tarafından öldürülürler.⁶⁸⁴

Unamer, Ermal, Kaluman’ın ustası Onutem ise Anageh’in tanınmış haydutlarındandır. İhtiyarın yanında yüzlerce sokak çocuğu ve onlarca usta hırsız çalışmaktadır. Onlara “böcek gibi” davranır. Yanına çıkanların yüzlerine iğrenerek bakar ve sadece tek kelimele emir cümleleriyle konuşur.⁶⁸⁵ Çevresinde topladığı hırsız ve katillerle kısa zamanda herkesin çekindiği biri hâline gelen Onutem zenginlerin çoğunu da haraca bağlar. Çaresiz sokak çocuklarına altın vaat ederek veya tehdit ederek onları kirli işlerinde kullanır. Cam ticaretinin tamamı Onutem’in kontrolündedir, hemen her dükkândan haraç almaktadır. Eski emirin sakin tabiatı ve itikat konuları dışındaki olaylara kayıtsız kalışı Onutem’in istediği gibi çalışmasına yardımcı olur. Ancak Poretun, emirliği devraldıktan sonra sert mizacıyla eski emirin aksine her şeyi kontrol altında tutmak ister. Poretun, güvenlik birliğinin baskınlarını her seferinde alt eden Onutem ve adamlarını, kurdurduğu gizli örgüt Beyaz Alev ile ortadan kaldırır.⁶⁸⁶

Bataklık Ülke’de varlığıyla değil sanatıyla yer alan burfen Lofton’dur. Lofton, Anageh Sarayı’nın koridorlarının birinin tepesinde bulunan pek çok renk ve şekli

⁶⁸⁴ A.e., s. 11-12.

⁶⁸⁵ A.e., s. 12.

⁶⁸⁶ A.e., s. 155.

ahenkli bir biçimde kullanarak bir şaheser yaratan ustadır.⁶⁸⁷ Gökyüzü manzaralarıyla meşhurdur.⁶⁸⁸ Burfenler onun gibi bir sanatçı olmak isterler.

Anageh şehrinden sonra burfenlerin yaşadığı diğer şehir Telinos'ta karşımıza çıkan Jayoform, Telinos şehrinin emiridir. Barışçıl bir burfendir.⁶⁸⁹ Az görülen bir hastalık yüzünden yüzünün çeşitli yerlerinde siyah kıllar çıkmaktadır. Özellikle gözünün üzerinde çıkan kıllar müdahale edilmezse neredeyse insan kaşına benzemektedir.⁶⁹⁰ Tanrı temsilciliğinin sıkıcı bir iş olduğunu düşünen Jayoform etrafındaki burfenleri şaşırtmaktan hoşlanır. Anageh'e elçi olarak yolladığı Doerub'a eliyle yale adlı tatlıdan yedirir.⁶⁹¹

İsmi verilmeyen genç adam, Telinos Sarayı'nın koruması olan askerdir. Tanmış bir kumandan olan babasının takdirini kazanmak için askerliği seçmiştir. Aslında bir cam ustası olarak her tarafı vitraylarla donatmak ister. Okul çağında bu konuda çok başarılı çalışmaları olmuş, hocalarının takdirini kazanmıştır. Lofton gibi yalnızca gökyüzü manzaraları değil, burfen yüzlerini de çok güzel çizmektedir. Komutan Perlok'un ön cephede savaşacak birliğe katılmasını emretmesi orduya girdiği günden beri korktuğu Anageh şehri ile savaşın çok da uzak olamadığı anlamına gelmektedir. Aklına çamaşır odasında çalışan bebek yüzlü kız gelir. Ona duygularını açmak ister ancak kızı asker yolu gözler hâle getirmenin vicdansızlık olacağını düşünerek vazgeçer.⁶⁹²

Telinos sarayındaki güvenlik subaylarından fiziki bakımdan zayıf olanı Ersukeb'dir. Diğer subay Urenel ile birlikte yıllardır emirlerine getirilen yalenin zehirli olup olmadığının kontrolüne yapar. Bu sefer sıra Ersukeb'dedir.⁶⁹³

Urenel ise çocuklarının geç saatlere kadar operol maçı yaptıkları için hastalanmalarından; kollarının, dizlerinin yara içinde olmasından, eşi Elia'nın kilo vermek için evde uyguladığı diyetten yakınır. Bir yandan da yaklaşan savaşı düşünür.

⁶⁸⁷ A.e., s. 156.

⁶⁸⁸ A.e., s. 226.

⁶⁸⁹ A.e., s. 116.

⁶⁹⁰ A.e., s. 229.

⁶⁹¹ A.e., s. 233.

⁶⁹² A.e., s. 226-227.

⁶⁹³ A.e., s. 226-228.

Oğlu henüz küçük olsa da savaşın çocukları da vurabileceğini bildiği için üzülmektedir.⁶⁹⁴

Bir başka asker Pelok, Telinos'ta üst düzey bir komutandır.⁶⁹⁵

Telinos emiri Jayoferm'in uşakları Hoasek ve Oleren, Peole'nin evinden aldıkları yaleyi saraya götürmekle görevlidir.⁶⁹⁶

Peole, yale adlı tatlıyı yaparak geçinen, Telinos'un halk mahallesinde oturan kadın burfendir.⁶⁹⁷

Peole'nin ismi verilmeyen kızı, yale yapmanın püf noktalarını öğrenmek için didinen küçük burfendir.⁶⁹⁸

İsmi verilmeyen ancak geldiğini çaldığı ıngırakla belli eden okul bekçisi, Telinos ęhrinde bütün öğrencilerin evlerini bir bir dolaşarak çocukları toplayıp okula götürür.⁶⁹⁹

Gece Bekçisi ihtiyar Olep, Telinos'ta tabur eğitimlerinin sıklaştığını, silah ustalarının her zamankinden daha fazla kılıç dövmeye başladığını, devriyelerin iki katna çıkarıldığını söyler. Olep'in kardeşi bir subay olduğu için Telinos ordusunun savaş hazırlıkları içinde bulunduğuna dair sözlerine güvenilir.⁷⁰⁰

Fuoli'de değil Öte Diyarlar'da yaşamını sürdüren tek burfen olan Roek, Tılsım Efendisi'dir. Roek, Tılsım Efendileri içinde en şen şakrak olanıdır. Burfenler büyü ve tılsımlara soğuk bakmalarına rağmen Roek insanların arasında büyümüştür ve çok genç yaşında Merderan'la tanışarak ondan etkilenmiştir. Olduğca yaşlıdır.⁷⁰¹ Koruma tılsımına hükmeder.⁷⁰² Karargâhı ve çevresini çevreleyen ışıktan duvarı yaptıktan sonra gücünü çok fazla harcadığı için bilincinin bir kısmı hâlâ yerinde olsa da fanusu yerinde tutabilmek için bir çeşit uykuda olan Roek'in yanakları çökmüş, dudakları kurumuş, yüzü kötü bir rüya görüyormuş gibi kasılmış, kapalı göz kapaklarının altında gözleri huzursuzca oynamaktadır.⁷⁰³ Geryan'la iş birliği yapan

⁶⁹⁴ A.e., s. 227.

⁶⁹⁵ A.e.

⁶⁹⁶ A.e., s. 224.

⁶⁹⁷ A.e., s. 222.

⁶⁹⁸ A.e.

⁶⁹⁹ A.e.

⁷⁰⁰ A.e., s. 223.

⁷⁰¹ Müstecaplıoğlu, **Tarırların Alfabetesi**, s. 130.

⁷⁰² A.e., s. 36.

⁷⁰³ A.e., s. 132.

hurg ordularına karşı savaşılan askerlerini son gücüyle yarattığı ışıktan fanusla çevreler. Tamamen bitmiş bir hâlde olan Roek için artık yapılabilecek bir şey yoktur.⁷⁰⁴

Burfenlerle ilgili verdiğimiz bilgilerden de anlaşılacağı gibi Roek dışında bütün burfenler Fuoli’de ikamet ederler. İnançları yüzünden Anageh ve Telinos isimli iki şehre bölünen burfenler hem itikatlarına hem de geleneklerine sıkı sıkıya bağlıdırlar. Burfenler içinde inancı uğruna oğlunu gözden çıkararak ve büyük bir savaştan kaçınmayan Anageh Emiri Poretun’dan daha fazla bahsedilirken Jayoferm hakkında bu kadar bilgi verilmez. Sebebi ise romanda Poretun’un Jayoferm’e savaş ilan etmesi ve savaş hazırlıklarına kalkışmasıdır. Amacına ulaşmadan öldürülen Poretun’un oğlu Eroğmet, babası gibi dinî konularda diktatör değildir. Eroğmet, esnek düşüncesi yüzünden öldürülmekten başkahramanlar sayesinde kurtulur. Ermiş Rendem ise Yoluen ve Eroğmet’e bu düşüncenin gelişmesinde önderlik yapmış kahraman şeklinde sunulur. Rendem ayrıca başkahramanlar ile Olmen arasındaki bağlantıdır. Burfenler, Perg’in bir ülkesi olan Fuoli’de yaşanan dinî kaynaklı siyasi ve sosyal ortamın verilmesinde önemli rol oynarlar.

3.1.4.1.2.3. Dezdometler

Dezdomet ırkının söz konusu edildiği tek roman *Bataklık Ülke*’dir. Bu romanın “Giriş” kısmında ilk kez karşımıza çıkan dezdometler, Fuoli’nin yerli halkı tarafından da tanınmaz. Yüzyıllardır Tabu Dağlar’ı mesken edinen dezdomet ırkı kimse tarafından bilinmediği için haklarında bir efsane yaratılır. Bu efsane doğrultusunda Tabu Dağlar’a çıkmaya hiçbir burfen cesaret edemez. Romanın başlarında gizemli bir şekilde anlatılan bu ırkın ne olduğunu, geçmişini ancak romanın sonlarına doğru öğreniriz. Öncesinde biz de tüm Fuoli halkı gibi Tabu Dağlar’da yaşayan yaratıklarla ilgili efsaneye inanırız.

Yukarıda da bahsettiğimiz haydutlardan Kaluman’ın ölümüne sebep olan sırtından saplanıp midesinden çıkan mızrağın sahibi “Şey”, şu şekilde tasvir edilir:

⁷⁰⁴ A.e., s. 214, 215.

“Şey, meşalelerin arasına kendinden emin, çıldırtıcı bir rahatlıkla girdi. Âdeta bronz bir heykel gibi sağlam görünüyordu. Eklem yerleri kalın, koruyucu bir kabukla kaplıydı. Burnu olmadığı için yüzünde kalan boşluğu, hayret edilecek kadar geniş, dudaksız bir ağız dolduruyordu. Birer kızıl çizgiden ibaret olan gözlerini Tabu Dağlar’ın davetsiz misafirlerine dikmişti. Muazzam cüssesine rağmen küçük adımlarla yürüyordu. Hiç acelesi yokmuşçasına.

Şey, mızrağını hilal şeklindeki ucuna saplı burfenle birlikte kolayca kaldırdı ve birkaç saniye havada öylece tuttu. Dehşetli gözlerini büyütürken kurbanını ilgiyle süzdü. Adam darbeyi aldığı an ölmüş, kenetlenen parmaklarında kalmış kılıcıyla, bir heykel gibi kaskatı kesilmişti. Sonra mızrağı santim santim indirip önemli bulmamışçasına meşalelerin üstüne attı. Kabaran alevler, cesede aç kurtlar gibi saldırdı. Aynı anda ağaçların arasından onlarca daha çıktı. Gözlerindeki kızılıktan, ellerindeki hilal uçlu mızraklara kadar birbirlerinin kopyasıydılar. Yan yana dizilip, avının kaçamayacağından emin bir örümceğin acelesiz tavrıyla, sakince ilerlediler. Pençeli ayakları taşlarda ahenkli bir tınlama yaratıyordu.”⁷⁰⁵

Çok iri, vücutları bronz bir heykeli andıran ve kızıl birer çizgiden ibaret gözleri olan dezdometler Tabu Dağlar’ın geçek sahipleri, Fuoli’nin en eski yerli ırkıdır. Tanrılar Savaşı’ndan önceki bir tarihte bu dağları mesken tutan dezdometler, dağların içinde tüneller açıp mağaraları birbirine bağlayarak kendilerine özgü bir şehir oluşturmuşlardır.

Burfenler Fuoli’ye geldikleri zaman aralarında yaşanan sürtüşme nedeniyle her iki tarafın ataları bir anlaşma yaparlar. Onlar aşağı inmeyecekler, burfenler de dağlara çıkmayacaklardır. Dezdometler hiç aşağı inmemişler ancak anlaşma uyarınca ellerinde silahla dağa çıkan herkesi düşman kabul etmişlerdir.

Dezdometler, konuşmaktan ziyade düşünürler. Düşünme tarzları da oldukça farklıdır. Yalnızca siyah ve beyazı bilirler, grileri anlamakta zorlanırlar. Kafaları komploya, aldatmaya çalışmaz. Gereksiz yere konuşmazlar. Konuştuklarında ise ağızlarından çıkan sözler her zaman anlamlıdır. Aralarında Tanrılar Savaşı’ndan önce kullanılan eski dillerden biriyle anlaşmaktadırlar.⁷⁰⁶

Dezdometlerden genel anlamda bahsedilirken yalnızca bir tanesinin ismi zikredilir. Tusark, Guorin’i yaralı hâlde uçurumun kenarında bulan ve tedavi etmek için mağaraya götüren dezdomettir.⁷⁰⁷

Dezdomet ırkı *Bataklık Ülke* adlı romanda ilk önce gizem ve merak unsurunu uyandırıcı şekilde aktarılırken romanın sonlarına doğru ne oldukları, niçin Tabu

⁷⁰⁵ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 15.

⁷⁰⁶ *A.e.*, s. 203.

⁷⁰⁷ *A.e.*, s. 204.

Dağlar'da yaşadıkları ile ilgili bilgi verilir. Sonrasında ise Anageh şehrinin kaderini değiştirecek Veliaht Erogmet'i sağlığına kavuşturma işleviyle romandaki görevleri sona erer.

3.1.4.1.2.4. Hurglar

Hurglar, Tanrılar Savaşı'ndan önce Perg'de yaşayan ancak savaşın çıkmasında ve alevlenmesinde tanrı rolü üstlenmesi için güç sahiplerini kışkırtmada ön planda olduklarından dolayı Öte Diyarlar'a sürülen ırktır.⁷⁰⁸

Hurglar, geniş dudaklı kocaman ağızları, sivri dişleri, uçları aşağı sarkan küçük kulakları ile bedenen bir promun çizgilerini taşıdıkları gibi onlar kadar da iridirler. Sadece göğüslerinin altında bellerini bir kemer gibi saran gür kıllara sahiptirler.⁷⁰⁹ Ele geçirdikleri promları, insanları yedikleri gibi gerektiğinde kendi ırklarının bireylerini de yerler.⁷¹⁰ Kanları kırmızı değil mavidir.⁷¹¹

Hurg kadınları silah yapımında orduya katkıda bulunurlar ancak savaşlara katılmazlar.⁷¹²

Geryan ve Guorin'i bir kafese koyarak esir alan hurgların görünüşleri hayatında ilk kez bu ırka mensup birini gören Guorin'in izlenimleriyle sunulur:

“İki yanlarında koca vücutları ve uzun kılıçlarıyla ürkütücü bir görünümü olan yaratıklar at sürüyordu. Bedenen bir promun çizgilerini taşıyor olsalar da tek bir kıl taşımayan pürüzsüz ciltleri ve aşağı sarkık minik kulaklarıyla daha önce gördüğü hiçbir şeye benzemiyorlardı. Bir tanesi kafese yaklaşıp içeriye tehditkâr bakışlarla kontrol ederken yüzünü daha yakından görme fırsatı bulmuş ve çok ilginç bir ağız yapısı olduğunu fark etmişti. Bu kadar büyük dudakların altında ne kadar çok diş olabileceğini düşününce elinde olmadan ürpermişti.”⁷¹³

Hurg ırkı Perg'de huzuru bozan, Öte Diyarlar'a sürüldükten sonra da Geryan ile işbirliği yaparak oranın da huzuruna kaçırılan kahramanlar olarak özellikle

⁷⁰⁸ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 39.

⁷⁰⁹ **A.e.**, s. 44.

⁷¹⁰ **A.e.**, s. 50.

⁷¹¹ **A.e.**, s. 54.

⁷¹² **A.e.**, s. 184.

⁷¹³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 143.

Tanruların Alfabetesi'nde eylemleriyle yer alırlar. Bunlardan ikisi Erkolen ve İromen hariç diğerlerinin özellikleri bir iki cümle ile aktarılmıştır.

Sözünü ettiğimiz hurglardan Gorgon, Buratar, Ferokol, Tulakol, Öte Diyarlar'da Tılsım Efendilerinin karargâhına girmeye çalışan seçme savaşçı hurglardır.⁷¹⁴

Diğer hurg, Silahşor Cersel'dir. Yenilmez savaşçı torgana dönüşmek için gönüllü olan hurgun iki kızı olduğu ortaya çıkınca bir haftalık evli olmasına rağmen zamanın darlığı sebebiyle çocukları olan hurgun yerini alır.⁷¹⁵ Bir diğer hurg ise Okçubaşı Vartek'tir.⁷¹⁶

Tanruların Alfabetesi'nde söz konusu edilen iki kadın hurg Serial ve Deronol'dur. Serial, Cersel'in bir hafta önce evlendiği kadın hurgdur.⁷¹⁷ Deronol ise Ferokol'dan hoşlanan hurg kızıdır.⁷¹⁸

Erkolen, Dernat'taki hurgların iri yapılı başkumandanıdır.⁷¹⁹ Askerlerinin torganlara dönüştürülmesinden hoşlanmaz.⁷²⁰ Geryan'la iş birliği içinde olmaktan da rahatsızlık duyar ancak o bir askerdir ve hurgların karar mercii olan Ağalar Meclisi'nin kararlarına uymak zorundadır.⁷²¹ Erkolen, hurgların en iyi kılıç ustasıdır.⁷²² Büyük savaşta Nume'nin kaçma teklifini reddeder. Savaşçısına kazanmak veya burada ölmek için söz verdiğini söyler ve Nume ile yaptığı kılıç düellosunda ölür.⁷²³

İromen, Başkumandan Erkolen'in yaveridir.⁷²⁴ Kısa zamanda savaş stratejileri ve talim teknikleri konusunda genç yaşına rağmen pek çok silahşorbaşından daha bilgili hâle gelir. Sırdan bir hurg savaşçısı tek bir silahta ustalaşmışken İromen her silahı belli bir düzeyde kullanabilir, işaret dilini "sular seller" gibi konuşabilir, güreşte karşında durabilen yoktur.⁷²⁵

⁷¹⁴ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabetesi*, s. 47.

⁷¹⁵ *A.e.*, s. 112.

⁷¹⁶ *A.e.*, s. 213.

⁷¹⁷ *A.e.*, s. 112.

⁷¹⁸ *A.e.*, s. 47.

⁷¹⁹ *A.e.*, s. 105.

⁷²⁰ *A.e.*

⁷²¹ *A.e.*, s. 114.

⁷²² *A.e.*

⁷²³ *A.e.*, s. 218.

⁷²⁴ *A.e.*, s. 105.

⁷²⁵ *A.e.*, s. 107.

Romanda yalnızca sözü edilen Arahel, hurgların en ünlü efsanesinin savaş kahramanlarından. Riayete göre hurgların ataları çok uzak diyarlardan onun sırtında gelmişlerdir. Altı devasa kanadı olan bir balınaya benzediği söylenir.⁷²⁶

Hurg ırkının yaşamı insan, prom veya burfen ırkı kadar ayrıntılı anlatılmasa da yamyamlıkları, düzen bozmakta çok yetenekli oldukları geçmişte ve anlatım süresinde verilen örneklerden ve fiiliyetlerinden anlaşılmaktadır. Hurgların torganlara dönüşmek için gönüllü olması, Erkolen'in de kaçmak yerine sözünü yerine getirerek şerefiyle ölmek istemesi ise bu ırkın savaşçı özelliklerinin, kararlı mizaçlarının birer yansımasıdır.

3.1.4.2. Kadim Güçler-Tanrılar/Tanrı Konumundakiler-Melekler

Perg ve Öte Diyarlar'da insan, prom, burfen, hurg ve dezdomet ırkıdan sonra söz konusu edilen kahramanlar Kadim Güçler, tanrılar/tanrı konumundakilerdir.

Perg'de ve Öte Diyarlar'da yalnız Kadim Güçler ve tanrı konumundaki güç sahipleri ölümsüzdür. Perg ve Öte Diyarlar'da asıl yüce, ilahi kuvvet Kadim Güçler'dir. Kadim Güçler'in kaç kişi olduğu belli değildir. Hiver bile aşağıda görüleceği gibi Kasim Güçler'den "o ya da onlar" diye bahseder. Kadim Güçler tanrılaştırılan güç sahipleri ile bile konuşmaya tenezzül etmezler. Bilge Tanrı Hiver'in Kadim Güçler hakkında bildikleri Perg halkının bildikleri kadardır. Romanlarda Kadim Güçler hakkında daha fazla bilgi verilmezken diyarın düzenine müdahaleleri birkaç yerde söz konusu edilir. Aşağıda da belirttiğimiz gibi güç sahiplerini halka yardımcı olması için görevdiren Kadim Güçler, Tanrılar Savaşı'nı durdurur ve tanrılar Öte Diyarlar'a sürer; Artek şehrini ele geçirmesi için Merderan'a hiç kimsede olmayan olağanüstü güçler verir;⁷²⁷ yavrularının öldürülüşüne şahit olan dişi aslanın intikamını alması için de ona bazı güçler bahşedilir. Ancak masum insanlar üzerinde bu güçlerini kullandığı için aslan cezalandırılır ve yine Kadim Güçler tarafından heykele dönüştürülür.⁷²⁸ Görüldüğü

⁷²⁶ A.e., s. 109.

⁷²⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 64.

⁷²⁸ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 35.

gibi Kadim Güçler bazen direkt bazen de araçlar yoluyla Perg ve Öte Diyarlar'da huzurun, sükûnetin, adaletin sağlanması için çalışırlar.

Tanrılar ise bilinen anlamda evreni ve içinde yaşayan mahlukatı yaratan, koruyan yüce varlık ya da *Perg Efsaneleri*'ndeki işlevleriyle Kadim Güçler şeklinde değil, aşağıda bizzat bir tanrının ağzından da duyacağımız gibi bu özellikleri taşıyan Kadim Güçler tarafından diyarın düzenini sağlamakla görevlendirilmiş ölümsüzdür. Tanrılar da tıpkı hurglar gibi Tanrılar Savaşı'ndan sonra Öte Diyarlar'a sürülmüş kahramanlar olarak karşımıza çıkar.⁷²⁹

Sözünü ettiğimiz tanrılardan ilki ve özellikle *Korkak ve Canavar*'da sıklıkla başvurulan kahraman, Bilge Tanrı Hiver'dir. Urton, Hiver'in tapınağına gelerek dua eder.

Hiver'i canlı olarak görmeden önce heykeli ile karşılaşırız. Heykelinde Hiver, ciddi ve olgun görünmektedir, çok azametli bir tavrı vardır. “Göğsünün üzerinde kavuşturduğu kaslı kolları, bağdaş kurduğunda baldırlarının üzerine çöken midesi, insanın içine işleyen bakışları, tecrübe ve olgunluğun göstergesi kırışıklıklarla kaplı geniş anlı ve özenle arkaya taranmış bembeyaz saçlarıyla saygı uyandırmaktadır.”⁷³⁰

Heykelinden sonra kendisini göreceğimiz Hiver'in katına kahramanları götüren dev kelebek, Hiver'in onları beklediğini, geleceklerini bildiğini söyler: “O, olmuş ve olan her şeyi bilir. O, Bilge Tanrı'dır.” Kelebeğin söylediğine göre olmuş ve olanı bilen Hiver'in gelecekte olanı yani kahramanların oraya geleceğini de bilmesi kendi içinde bir çelişki gibi görünmektedir.

Aşağıdaki tasvirden de anlaşılacağı üzere tahtında oturan Hiver'in gerçek görünüşü ile heykeli arasında büyük fark vardır:

“Taht öylesine büyüktü ki üzerinde oturan orta yaşlı, siyah tenli kadın neredeyse içinde kaybolacaktı. Üstündeki sade kıyafetle bir çiftçi karısı gibi görünüyordu. Yana kaykılarak bacak bacak üstüne atmış, onlara aldırılmaz bir tavırla elindeki portakalı dişliyordu. Portakalın suyu iri dudaklarından taşıp yanaklarına nokta nokta lekeler kondurmuştu.”⁷³¹

⁷²⁹ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 78.

⁷³⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 137.

⁷³¹ *A.e.*, s. 228, 229.

Eğer karşılarındaki Tanrı Hiver’se niçin takipçilerinin olmadığı, ulaşılmasının niçin zor olduğu ve Perg’de kimsenin hakkında neden doğruyu bilmediği soruları sorulunca Hiver, kendi hakkında ayrıntılı bilgi verir. Hiver, bir zamanlar takipçilerinin, bahçesindeki çiçeklerden bile çok olduğunu, ona ulaşmak için istemenin yeterli olduğunu, Perg’de onu tanımayan tek bir ölümlü bile bulunmadığını ancak insanların ve promların kendini beğenmişlikleri yüzünden buraya sürüldüğünü söyler. Bir tanrının sürgüne gönderilmesine şaşırarak Geryan’a verdiği cevap ise *Perg Efsaneleri*’nde söz konusu edilen tanrıların kim olduğunun ve nasıl bu konuma getirildiklerinin de cevabı mahiyetindedir:

“Hâlâ benim bir tanrı olduğumu düşünüyorsunuz. Gerçekten bir tanrı olsaydım, sizin gibi zavallı fânilerle konuşmaya tenezzül eder miydim? Ya da dibime kadar sokulup yüzüme bakmanıza izin verir miydim? Kadim Güçler hakkında sizden fazla bir şey bildiğim yok. O ya da onlar benimle bile konuşmaya tenezzül etmezler. Ben ve benim gibiler sadece Perg’in ve diğer diyarların düzenini korumak için görevlendirilmiş ölümsüzlerdi. Sorularınıza cevap verir, sorunlarınızı çözerdik. Ama sizler bizi tanılaştırdınız. Adımızı taşıyan tapınaklar, gösterişli heykeller yaptınız. Çünkü tanrılarla yüz yüze konuşabiliyor olmak gururunuzu okşayacaktı. Buna inanmak hoşunuza gidecekti. Maalesef bizim de hoşumuza gitti. Tanrı rolünü hepimiz çok sevdik. Fakat siz bununla da yetinmediniz. Takipçisi olduğunuz tanrının en büyük tanrı olduğuna inanmak istediniz. Diğer tanrıların onun hizmetine girmesi gerektiğini iddia ettiniz. Biz bunu da memnuniyetle kabul ettik. Bu uğurda yüzyıllarca sürecek savaşlar başlattınız. Savaşın sizdiniz ama adına Tanrılar Savaşı dediniz. Öyle ki sonunda biz de bu savaşın bir parçası konumuna geldik. Denizleri yöneten Junderan, göğün efendisi Dermense ile nefreti yayan Lonfor, aşkı simgeleyen Hermen ile kapıştı. Yavaş yavaş bütün güç sahipleri bu amansız ve anlamsız dövüşte taraf oldular. Ben dahil, herkes yakasını sizlerin hırsına kaptırdı. Ama sonuçta bu bir savaştı ve Savaş Tanrısı Tshermon böyle bir mücadelede rakip tanımadı. Yıllar sonra durdurulana dek Perg’in ve diğer diyarların altını üstüne getirdi. Ama savaşlar bitmedi. Tshermon’un tehdidi ortadan kalkınca diğer güç sahipleri, sizin deyiminizle diğer tanrılar, yine birbirlerine düştü. Ve sonunda Kadim Güçler, bu duruma el koymaya karar verdi. Savaşlarda öne çıkan herkes ve sizlerin tanılaştırdığı tüm güç sahipleri, bu sıkıcı diyara sürüldü. Perg’de her şey doğa kurallarına bağlanarak insanların, promların ve diğerlerinin hırsından uzak tutuldu. Tabii hırsının önünde hiçbir şeyin duramadığı bir fâni, Tshermon’un Kitabı’nı buradan kaçırana dek... O zaman her şey yeniden başladı.”⁷³²

Hiver, Masumiyet Tanrısı Asret’in bulunduğu tapınağın yerini gözlerini Geryan’ın gözlerine kenetleyerek aktardıktan sonra her şeyi bilmenin hiç güzel olmadığını, bazen bildiklerinden dolayı çok acı çektiğini söyler.⁷³³

⁷³² A.e., s. 230.

⁷³³ A.e., s. 232.

Hiver'in söylediği gibi güç sahiplerinin tanrı konumuna getirilmesi bir başka isim üzerinden de ifade edilir. Dostluğu temsil eden güç sahibi Nages, kendisine yakıştırılan tanrılık sıfatını sevdiklerini korumak için mecbur bırakılıncaya kadar kabul etmez.⁷³⁴

Diğer tanrı, Masumiyet Tanrısı Asret, Öte Diyarlar'da Savaş Tanrısı Tshermon'un rahipleri tarafından bir tapınağın altındaki mağaradaki kapılardan birinin ardında saklanmaktadır. Savaş Tanrısı Tshermon'u sarılarak ve öperek yok eden⁷³⁵ Asret dört, beş yaşında bir erkek çocuğudur. Paytak adımlarla Tshermon'a doğru ilerlerken bastığı yerlerde çiçekler açar.⁷³⁶

Hiver'den başka en fazla söz konusu edilen tanrı, Savaş Tanrısı Tshermon'dur. Tshermon, Hiver'in de söylediği gibi Tanrılar Savaşı'nda üstün güç olduktan ve Öte Diyarlar'a sürüldükten sonra kitabı aracılığıyla Perg'e dönmek ister ve amacına da ulaşır. Kitabın son sayfasında ismi yazan Tshermon, o sayfayı okuyan Asuber'in bedenini ele geçirir ve Perg üzerinde kalan son orduyu yok etmek üzere iken bu kez Geryan tarafından Öte Diyarlar'a çağrılır. Geryan, Tshermon'un bedenine ve ruhuna sahip olamaması için yüzüğündeki zehri içer.

Öte Diyarlar'a gelen savaş Tanrısı önce gittikçe yoğunlaşan kızıl bir ışık dalgası hâlinde görülür. Sonraları ise şekil almaya başlar ve daha da belirginleşerek dehşet verici bir yaratığa dönüşür: "Ateşten yapılmış gibiydi, küçük bir tepe büyüklüğündeydi, sürekli şekil değiştiriyordu ve girdiği her şekil bir öncekinden daha ürpertici oluyordu."⁷³⁷ Kızıl ışık, yerde yatan Geryan'ın bedenine girmek için uğraşır ancak yaşlı büyücünün bedeninde dolaşan zehri hissettiği için bunu başaramaz. Onu çağıran Geryan hayatta olduğu için Asuber'in güvenli bedenine de geri dönemez. Arada sıkışan Tshermon, Geryan ölene kadar hiçbir yere kıpırdayamaz. Bu arada Asret, Tshermon'u öpmek ister. Tshermon onu fark ettiğinde korkudan, şaşkınlık ve dehşetle karışık bir çığlık atar. Onu sonsuz hapisshanedan kurtarması için yarattığı kitap şimdi buradan kaçmasına engel olmaktadır. Öfkeyle Asret'e ateş topları fırlatır, Asret ise son adımını atarak sevgiyle Tshermon'a sarılır ve alevden duvara küçük bir öpücük kondurur. Ardından çevredeki ağaç köklerini

⁷³⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 60.

⁷³⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 264-266.

⁷³⁶ **A.e.**, s. 259, 260.

⁷³⁷ **A.e.**, s. 264.

kopararak etrafa savuran bir rüzgâr eser. Birkaç saniye süren rüzgâr dindiğinde ise Tshermon için her şey bitmiştir.⁷³⁸

Hakkında ayrıntı verilen bir diğer tanrı, Erdem Tanrısı Edia'dır. Edia, Tergurin'in Öte Diyarlar'dan getirdiği iyilik yolunda olanlara asla zarar vermeyen Gorba adlı kılıcın sahibi olarak karşımıza çıkar. Edia, Geryan tarafından öldürülmüştür. Erdem Tanrısı'nın tapınağının odasındaki bir duvarda iki payandanın arasında kollarını iki yana açmış bir kadın figürü Edia'ya aittir:

“Kendi boylarındaki kadın, bir elinde yanan bir meşale diğerinde kısa bir kılıç tutuyordu. Kan kırmızısı bir tuvalet giymişti, mantar başına benzeyen geniş eteği topuklarına kadar iniyordu. İnce ve uzun parmaklarını altın ve gümüş yüzükler süslüyordu. Bu yüzükler elinin üzerinden geçen zincirlerle bileziklerine bağlanmıştı. Vücut hatları sıradandı ama yüz hatları için bunu söylemek mümkün değildi. Aslında suratı iki parçadan oluşuyordu. Minik çenesi, dolgun dudakları, heykelleri andıran burnu genç ve alımlı bir kadına aitti. Buruşmuş alnı, çökmüş yanakları ve hüznle bakan gözler ise en azından doksan yaşında olmalıydı. Saçları uzun ve gürdü fakat bembeyazdı.”⁷³⁹

Resimde bir yanının genç ve güzel bir yanının ihtiyar bir kadına aitmiş gibi görünen yüzü Edia'nın en temel öğretisini temsil etmektedir: Gerçek erdem sahibi; gençliğin ruhu, coşkusu, masumluluğu ile yaşlılığın bilgeliğini birleştirebilen kişidir. Edia'nın Tapınağı'ndaki heykeller, avizeler, perdeler Erdem Tanrısı'nın bir zaafının, gösterişe düşkün olduğunun ispatıdır.⁷⁴⁰

Kadın, erkek, beyaz, zenci insan ırkı dışında sıradan bir prom olduğu rivayet edilen⁷⁴¹ Gökyüzü Tanrısı Dermense'yi Perg'den sürülmeden önce gören Ermiş Rendem, onun sert bir tanrı olmadığını söyler. Tanrılar Savaşı'nda çok kan dökülmüştür ama Dermense bundan mutluluk duymamıştır. Geride bıraktığı amansız savaşçıların kendisine inananları korumanın başka yolu kalmaması durumunda uyandırılmalarını tembih etmiştir.⁷⁴² Aynı güç, denizleri yöneten Junderan tarafından da Telinos Emiri'ne verilmiştir. Ancak Junderan hakkında bildiklerimiz bu kadarla sınırlıdır.

⁷³⁸ A.e., s. 265-266.

⁷³⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 154.

⁷⁴⁰ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 157-161.

⁷⁴¹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 134.

⁷⁴² A.e., s. 212-213.

Söz arasında geçen birkaç tanrı daha vardır. Bunlardan ikisi yukarıda da yer verdiğimiz gibi Tanrılar Savaşı'ndan bahsedildiğinde gündeme gelir. Hermen, aşkı simgeleyen; Lonfor ise nefreti yayan tanrıdır.⁷⁴³ Diğer ikisi güzellikleriyle meşhur iki kadın tanrıdır: Tanrıça Elgetyanet⁷⁴⁴ ve Tanrıça Germorin.⁷⁴⁵ *Merderan'ın Sırrı*'nda Bernak, Artek şehrini Merderan'a teslim etmek istemez ve toprakları terk etmesi için Derneol, Yulgarman adına ona son bir şans verir.⁷⁴⁶ Ayrıca bir yerde hurgların ismi verilmeyen Orman Tanrısı adına savaştıkları da söylenir.⁷⁴⁷

Serinin her dört kitabında da varlığını sürdüren Srenah, Gökyüzünün Kralı, Bilge Kral gibi unvanları olan kartaldır. Tanrılardan sonra var olan en bilge yaratıktır.⁷⁴⁸ Sıradan bir kartalın çizgilerini taşımasına rağmen oldukça büyüktür. Yüzyıllar önce Perg'de görünmüş ve bir daha dillerden düşmemiş olan Srenah, tüm canlıların beynini okuyabilir, düşüncelerine hükmedebilir, hayaller görmesini, gerçeklikten kopmasını sağlayabilir; ona her istediğini zorlanmadan yaptırabilir. Bunun için o kişinin Srenah'la zihinsel bağ kurması gereklidir ancak kendisine gönüllü açılmayan bir zihne girmez.⁷⁴⁹ İnsanlar ve promlar, Perg'in dört bir köşesinde Srenah'ın ismini dualarına eklerler, onlara şefaet etmesi için yalvarırlar. Ona tapanlar bir gün döner umuduyla Perg'in tek denizi Hunsa'da kanatlarını yukarı kaldırmış, havalanmak üzere olan bir heykelini inşa ederler.⁷⁵⁰

Srenah, yaşanan karmaşa yüzünden Tılsım Efendileri ile birlikte Perg'i terk ederek Öte Diyarlar'a gider⁷⁵¹ ve orada çıplak bir dağın tepesinde yaşamını sürdürür. Srenah, yalnız ve mutsuzdur. Düşüncelerine sızdığı kişilerin fiziksel ve ruhsal bütün acılarını kendisi de çeker.⁷⁵² Romanlarda kurduğu zihnî iletişimle Leofold'a çeşitli hayaller göstererek onu sınar. Başı sıkıştığında tekrar tekrar zihnine girerek onu

⁷⁴³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 230.

⁷⁴⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 86.

⁷⁴⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 179.

⁷⁴⁶ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 14.

⁷⁴⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 89.

⁷⁴⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 246.

⁷⁴⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 78.

⁷⁵⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 81-47, 48.

⁷⁵¹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 38.

⁷⁵² **A.e.**, s. 11.

yönlendirir.⁷⁵³ Aynı iletişime bir kere de Merderan ile geçer. Srenah'ın aslında bir melek olduğunu son roman, *Tanruların Alfabeti*'nde öğreniriz.

Görüldüğü gibi Kadim Güçler dışında *Perg Efsaneleri*'nin kahramanlarından olan tanrılar içinde eylemleri ile ön plana çıkanlar Tsherman, Hiver ve Asret'tir. Savaş Tanrısı Tsherman büyülü sözlerden oluşan kitabı Öte Diyarlar'dan kaçmak için hazırlarken kitap Auber'in eline geçer ve kitap okunduğunda var olan yaratıklar yüzünden Perg'de büyük kıyımlar yaşanır. Bu, *Korkak ve Canavar*'ın temelinde yatan ana olaydır. Bilge Tanrı Hiver ise dört romanda da mevzubahis edilen Tanrular Savaşı'nı ve bu savaşta taraf olan tanruların kimler olduğunu, neyi temsil ettiğini belirtirken kahramanlara Tsherman'un Tapınağı'nın yerini bildirerek yardımcı olur. Asret, Tsherman'u yok eden masumiyetin sembolü, Edia ise gösterişe düşkünlüğü ile maruf tanrıça olarak romanlardaki yerini alır. Bir melek olan Srenah da Leofold'u sınaması ve ona yardımcıları ile romanların gidişatında önemli rol oynar.

3.1.4.3. Yaratıklar

Perg Efsaneleri'nde bazen büyülü bir kitabın okunmasıyla bazen bir ayinin yapılmasıyla bazen büyülü sözlerle bazen dönüşüm yaşanmasıyla bazen de hiçbir etken olmadan ortaya çıkan ve çoğunlukla romanların akışını etkileyen pek çok yaratıkla karşılaşırız.

Bu yaratıkların ilki Asherta'dır. Leofold'un tünelin çıkışında düştükten sonra onu esir alan, güzel görünümünden çıkarıp bir canavara çeviren Asherta, çok çirkin bir yüze ve fareye benzeyen vücuda sahiptir. Havada yılan gibi kıvrılan kuyruğunun ucunda oldukça gösterişli bir iğne sallanmaktadır.⁷⁵⁴ Dört yüz otuz yaşındadır ve Gurç Dağı'ndaki tünelde yok olan canlıların müsebbibidir.⁷⁵⁵

⁷⁵³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 212-213, 215, 218, 267. Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 126, 246-247, 266. Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 281. Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 140-142, 277.

⁷⁵⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 25.

⁷⁵⁵ **A.e.**, s. 28.

Diğer dehşetengiz yaratıklar Savaş Tanrısı Tshermon'un kitabının okunmasıyla ortaya çıkarlar. Bu yaratıklar yenilmezdir, yok etmek için yaratılmışlardır ve olağanüstü özelliklere sahiptirler.

Kitabın okunmasıyla ortaya çıkanlar; siyahlara bürünmüş, siyah atlara binen, insan hatlarına sahip ancak göz yuvaları boş olan; kılıcın, mızrağın zarar veremediği, kurtların kanını donduracak şekilde uluyan yaratıklardır.⁷⁵⁶

Bunlara benzer yaratıklar Lort Auber'in şatosunda da görülür. Kapıdan içeri eğilerek girmek zorunda kalan yaratık, dev gibi ve oldukça çirkindir. Her biri birer balyoza benzeyen üç parmaklı ellerini öne doğru uzattığında karşısındakinde dehşet duyguları uyandırır.⁷⁵⁷ Ara geçitlerin her birinde kara örtülere bürülü şekilde nöbet tutan savaşçıların bellerindeki kılıçlardan başka hiçbir silahları olmayışı ve zırh giymeyişleri bu askerlerin "zarar verilemezlik" bakımından gözsüz atlılardan farkı olmadığını ispatır.⁷⁵⁸

Tshermon'un Kitabı'nın ikinci kez okunmasıyla savaş meydanını tarumar eden, vücudu yumruk büyüklüğünde, taş gibi sert kabartılarla kaplı dev bir kuş ortaya çıkar.⁷⁵⁹

Humerdan'ın dev kuşu gördüğü andaki izlenimleri şunlardır:

"Bir ad veremediği yaratık yerden sadece birkaç çalı boyu yüksekte uçuyordu. Kanatları inip vücuduyla aynı çizgiye gelince hızla yükseliyor, kanatlarının ucu göğe yükseldiğinde ise yine toprağa yaklaşıyordu. İki kanadının arası neredeyse bir gemi uzunluğundaydı. Bu kanatların taşıdığı vücut, geriye doğru incelerek uzanan bir yılanı anımsatıyordu. Başı dev bir köpek başına, vücudunun onlarca uzantısı aslanpençelerine benzetilebilirdi."⁷⁶⁰

Diğer dev kuşlar ise oradan oraya sıçrayan, keskin dişli, kanatlarını açıp kapayan, onlarca pençesi olan yılan vücutlu yaratıklardır.⁷⁶¹

Kitap aracılığıyla oluşturulan bir diğer yaratık Mavi Hunsu'da belirir. "Büyük kısmı denizin üzerinde olan dev bir şişeye" benzeyen nesne hareketsizmiş gibi durmaktadır. Dikkatle bakıldığında ise çok yavaş da olsa ilerlemektedir. Tüm bedeni

⁷⁵⁶ A.e., s. 21-22.

⁷⁵⁷ A.e., s. 126.

⁷⁵⁸ A.e.

⁷⁵⁹ A.e., s. 57, 60.

⁷⁶⁰ A.e., s. 57.

⁷⁶¹ A.e., s. 127.

kalın bir deriyle kaplı gibi görünmekte olan yaratığın üzerine Hurset adlı gemiden atılan kayadan sonra olanlar şu şekilde anlatılmıştır:

“Kaya uçuşunu bitirdikten, Berdul’u gururlandıracak bir isabetle garip yaratığın üzerine düşmeye başladıktan hemen sonra denizde sanki bir deprem olmuş, o ana kadar derinlerde saklanan binlerce uzun, halatsız kolun aynı anda yukarı fırlamasıyla Hurset’ten defalarca büyük bir su kütlesi havaya kalkmıştı.

Gemi, oluşan dalgadan neredeyse zıplayınca tüm korsanlar güverteye yuvarlandı. Kenara fazla yakın olan birkaçı denize düştü. Korman şaşkınlık ve korku içinde dizlerinin üzerine çökerken kollarını korkuluklara sarıp başını yukarıda tutmayı başardı.

Ve binlerce kolunu şişemsi başı üzerinde birleştirerek aşılmaz bir kalkana kavuşan yaratığın üzerine düşen kayadan en ufak bir hasar görmeden kurtulmasını, dehşetten büyümüş gözlerle seyretti.

Kollar yeniden açıldıktan sonra denizin üstünde kaldılar ve tehditkâr bir tavırla dans etmeye başladılar. Korman, oldukça uzakta olmalarına karşın inanılmaz boyutlarda olduklarını fark etmişti. Pek kalın sayılmazlardı. Muhtemelen çok güçlü de değillerdi. Ama bu kollardan binlerce vardı ve hep birlikte sarıldıkları zaman...⁷⁶²

Yaratığın ağzından püskürttüğü kapkara kütle küçük parçalara bölünür, seyrek ama dev damlalı yağmur olarak yağar. Yağmurun değdiği herkes sebepsiz yere kılıçlarına davranıp en yakınındakini öldürmeye başlar.⁷⁶³

Tshermon’un Kitabı’nın okunmasıyla beliren bir başka yaratık kara yağmur püskürten gibi Hunsu’da karşımıza çıkan ve boynundaki binlerce delikten yoğun buhar çıkaran Detr’dır.⁷⁶⁴

“Suyun dışında kalan kısmı uzun bir kuleyi andırıyordu. Kulenin zirvesinde sivri dişlerle kaplı, şişman bir balık kafası yükseliyordu. Suyun altına kalan gövdesi ise sanki yan yana yüzen üç balınaydı. Boynuyla gövdesinin birleştiği yerde başlayan yılanımsı kolunun ucunda dev bir pençe vardı. Ve pençe durmadan gemilerin üzerinde dönüyor, tehditkâr hareketler yapıyordu.”⁷⁶⁵

Tshermon’un Kitabı’ndan okunmasıyla türeyen bir başka yaratık ise anlatım süresinde değil geçmişte var edilmiştir. Öte Diyarlar’da Ersaget’in kitaptan bir cümle okumasıyla başbüyücülerin hayallerinde bile canlandıramayacakları dehşette bir yaratık peydahlanır. Edia’nın kılıcı Gorba ile yere yıkılan yaratık hiçbir şey olmamış

⁷⁶² A.e., s. 117-118.

⁷⁶³ A.e., s. 118-119.

⁷⁶⁴ A.e., s. 241.

⁷⁶⁵ A.e., s. 245-346.

gibi ayağa fırlar. Yaratık, yaradılış gayesine hizmet eder, kendisi ölemediği gibi başkasını da öldüremez. Vücudu anında nasıl iyileşebiliyorsa zarar verdiklerinin vücudunda açtığı yaralar da öyle iyileşmektedir.⁷⁶⁶

Tehermon'un Kitabı'yla geçiş yaptığımız Öte Diyarlar'daki diğer yaratıklardan bazıları oldukça korkunç bazıları sevimli bazıları ise trajiktir.

Ele alacağımız iki yaratık dönüşüm sonucunda meydana gelmiştir. Bunlardan biri hunsıblar, diğeri ise torganlardır.

Hunsıblar, "Değişim-Dönüşüm" başlığında da belirttiğimiz gibi annesi babası olmayan, ölüm döşeğinde Dernet'a getirilen çocukların dönüştürülmüş şeklidir.⁷⁶⁷ Çok sevimlidirler; minik kolları, bacakları ve başlarına göre oldukça görkemli gövdeleriyle yuvarlanan topa benzerler. Başkalarına yardım etmek özellikle de sahipleri için her türlü tehlikeye atılmak hunsıbların tek varlık sebebidir.

Hunsıblardan birkaçı hakkında *Korkak ve Canavar* ve *Tanruların Alfabeti*'nde ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Bunlardan ilki Liddek'tir. "Minik kolları, bacakları ve başına göre oldukça görkemli görünen yuvarlak gövdesiyle yuvarlanan bir top"a benzer. Bacakları vücuduna göre oldukça kuvvetlidir.⁷⁶⁸ Liddek, sahibiyile birlikte yeni bir tılsım bulmak umuduyla girdikleri ürkütücü tapınakta dokunduğu bir taşın ardından fişkıran parlak tarafından yutulduktan sonra kendini sahibinden çok uzaklarda bulur. Öte Diyarlar'daki Lanetliler Köyü'nde yaşamaya başlayan Liddek, köy halkının açlık çekmekte olduğunu görünce küçücük boyutlarına rağmen Gerf kedilerinin mekânında onlar için meyve toplamaya gider. Köylülere yardımcı olmaktan çok mutludur.⁷⁶⁹

Diğer hunsıb Benni, Tılsım Efendisi Zeron'un evlatlığıdır.⁷⁷⁰

Sahipleri birkaç gün ölen dört hunsıb ise onun yerine savaşmak için orduya katılmak isterler. Liderlerinin ismi Sisbo'dur.⁷⁷¹

⁷⁶⁶ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 200-201.

⁷⁶⁷ *A.e.*, s. 28.

⁷⁶⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 154, 156.

⁷⁶⁹ *A.e.*, s. 250.

⁷⁷⁰ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 16.

⁷⁷¹ *A.e.*, s. 146.

Öte Diyarlarda dönüşüme uğrayan sevimli yaratık hunsıblardan başka torgan adlı korkunç yaratıklarla da karşılaşırız. Bunlar da dönüşüm geçirmişlerdir ancak hunsıblar gibi yapıcı değil bilakis yıkıcı, yok edici bir amaca hizmet etmektedirler.

Büyücü Geryan tarafından belirlenen zamanda ve belirlenen sayıda gönüllü hurglar Tılsım Efendileri ve ordusu ile savaşmak için dehşet verici yaratıklara dönüştürülürler. Dönüştürme işleminin nasıl yapıldığı hakkında bilgi verilmez. Ancak Geryan'ın bulunduğu tapınağa hurg olarak girenler torgan olarak çıkarlar. Torganlar, tenleri soluk kahverengi, en küçükleri yedi adam boyunda, yumrukları yetişkin at iriliğinde, ağızlarında sekiz on dişin arasında yüzlerce küçük ve keskin diş sıralanan, boyutlarına göre oldukça küçük, hiçbiri aynı hizada olmayan üç göze sahip,⁷⁷² derileri ağaç kabuğundan sağlam, öldürmekten başka bir şey bilmeyen, hiçbir zehirden etkilenmeyen yaratıklardır.⁷⁷³ Vücutlarına göre aşırı iri kafaları, kamburumsu yürüyüşleri; çenelerinden çıkan mızrak boyunda, yay şeklindeki boynuzları ve delice böğürüşleriyle en fazla birkaç hafta yaşayabilen torganlar,⁷⁷⁴ dönüşüm sonrasında bilinçlerinin bir kısmını korudukları için hurglara itaat ederler.⁷⁷⁵

Tshermon'un yaratıklarından veya dönüştürülenlerden başka Merderan, heykelinin altında kendi gücüyle var ettiği yaratıklar vasıtasıyla emanetini teslim edebileceği Seçilmiş'i çeşitli zorlu sınavlardan geçirir.

Sözünü ettiğimiz yaratıklardan ilki tünelin duvarlarındaki deliklerde yaşayan, ses duyarlı gurnollardır. Gurnoller ve yüksek sesle aksıran Yunt'un başına gelenler şöyle anlatılır:

“Yüzyıllardır deliklerinde sabırla beklemişlerdi. Onlara verilen emirler basitti, tartışılmazdı ve zamanla hükmünü yitirmezdi. Kimsenin geçmesine izin vermeyin, denmişti. Sadece bu amaç için yaratılmışlardı. Kötü değillerdi. Can yakmaktan, kan dökmekten zevk almazlardı. Toprakla beslendikleri için avlanma içgüdüleri de yoktu. Ama yaşamlarının ve bitmek bilmeyen nöbetlerinin bir anlamı vardı.

Kimsenin geçmesine izin vermeyeceklerdi.

Yunt, saldırının nereden geldiğini hiç anlayamadı. İyice güçsüzleşmiş meşaleler etraflarını ancak bir karış aydınlatabiliyordu. Duvardaki yüzlerce delik onların gözleri için bir sırdı. En yakın delikten fırlayan, küçük bir çocuk büyüklüğünde, vücudu bir fareye,

⁷⁷² A.e., s. 137.

⁷⁷³ A.e., s. 74.

⁷⁷⁴ A.e., s. 105-106.

⁷⁷⁵ A.e., s. 110.

vücuduna göre çok iri olan ve iki sıra keskin dişle çevrelenmiş ağzı bir ayı kapanına benzeyen yaratık, genç adamın şahdamarını tek ısırışta kopardı. Diğerleri vücudunu parçalarken o çoktan ölmüştü.”⁷⁷⁶

Merderan’ın Heykeli’nin altındaki arenada ortaya çıkan yaratıklar ise şu şekilde tasvir edilmiştir:

“...Yaratıklar en kötü kâbuslarındakilerden bile beterdi. Bir köşede orta boylu birer insan boyunda, el yerine uzun ve keskin çelik parçaları taşıyan, iki ayaklı garabetler kümelendi. Onların yanında daha iri, dört adet kaslı bacağın üzerinde mağrurca dikilen, kocaman ellerinde çivili gürzler taşıyan yaratıklar vardı. Diğer yanda sıralanmış, yılan benzeri, bacaksız hayvanlar tek gözlerini öfkeyle kırmış, yüzlerce dişten oluşmuş ağızlarından salyalar akıtıyordu. Ama en ürkütücü olanları, tüm bu dehşet verici canavarlara tepeden bakan, orak biçimli tırnakları ve furm ağacının gövdesiyle yarışacak kalınlıkta kolları olan, çenesi boynuzlu azmandı.”⁷⁷⁷

Arenanın uzak kapılarının birinin açılmasıyla kapıdan dehşet verici bir yaratık daha çıkar:

“Küçük bir tepeye benziyordu. Ama bu tepe, kıvrılıp bükülen yumuşak tabanı sayesinde üzerlerine doğru sürünebiliyordu. Sağlam bir taş yığını andıran vücudundan fişkırarak kalın ama kıvrak onlarca kol, uçlarındaki makas biçimli pençeler tehditkâr bir şekilde açılıp kapanırken, oradan oraya savruluyordu. Tam tepesinde iri bir yumurtaya benzeyen, garip bir şişlik vardı. Aralıklı olarak açılıyor, sanki içine hava çekiyor, sonra yeniden eski şekline dönüyordu. Canavarın gözleri, kulakları veya burnu yoktu. Eğer varsa da göze çarpmıyordu. Yine de avlarını çok iyi seçebiliyormuş gibi karanlıkta ilerliyordu.”⁷⁷⁸

Heykelin altındaki diğer yaratıklar tedavi edici özelliğe sahiptir. Oksehon böceği iriliğinde, kanatlarını çok hızlı açıp kapayan ışıltılı yaratıkların minicik kolları ve el yerine taşıdığı zararsız iğnecikleri vardır.⁷⁷⁹

Merderan’ın Sırrı’nda büyü ile oluşturulan iki yaratıktan birincisinin yapışkan bir katman ile kaplı iri vücudu, vantuz benzeyen ayakları ve kollarının ucunda son derece keskin, makas şeklindeki üçer pençesi vardır.⁷⁸⁰

⁷⁷⁶ Müstecaplıoğlu, *Merderan’ın Sırrı*, s. 151.

⁷⁷⁷ A.e., s. 248.

⁷⁷⁸ A.e., s. 249.

⁷⁷⁹ A.e., s. 265.

⁷⁸⁰ A.e., s. 56.

İkincisi ise üst üste konmuş üç ev büyüklüğünde; arkasında yeşil, yapışkan bir sıvı bırakan, dehşet verici bir solucandır.⁷⁸¹

Ne bir kitabın okunmasıyla ne dönüşümle ne de büyü ile oluşturulan belli bir mekâna ait olan yaratıklar da karşımıza çıkar.

Bunlardan biri, on adam boyu yüksekliğe fıskıran su sütunlarından parmaklıkları olan kafesin içindeki olağanüstü irilikteki Öte Diyarlar'a özgü sevimli yaratıktır, sudan korktuğu için özgürlüğüne kavuşamadığından hüzünlü bir bıkkınlıkla dışarıyı seyretmektedir.⁷⁸²

Derokanlar ise Bataklık Ülke Fuoli'ye mahsus yaratıklardır. Çamurun yeterli derinlikte olduğu yerlerde birkaç metre arayla dalıp hacimlerini küçülterek uykuya dalmış olan derokanlardan birinin sırtına sertçe çarpman çubuk önce onun sonra hisleri aynı anda hepsine yayıldığı için diğerlerinin uyanmasına sebep olur.

Beslenme zamanlarının geldiğini anlayan derokanlar dört bir koldan kahramanlara saldırırlar. Yardıma gelen burfenlerin attığı cam kürelerdeki sıvı üzerine değen derokanı öldürür. Üzerlerine sıvı değmemiş olanlar “can çekişen ırkdaşlarının acısını paylaştıkları” için kaçıırken çığlıklar atarlar.⁷⁸³

Derokanlar; orta boylu, gücü kuvveti yerinde bir insan boyutlarında, girintisiz çıkıntısız, geniş ve yayvan bir surata sahip yaratıklardır. Çevrelerini görmedikleri için avlarının kendilerine gelmelerini beklerler. Yüksek sesleri başlarının arkasında, koruyucu bir kabuğun ardında gizli olan kulakları sayesinde duyarlar. Ama en güçlü duyguları ısı algılarıdır. Avlarının hareketlerini vücut ısılarından takip ederler. Derokanların avlarını nasıl alt ettikleri ve sonrasında yaptıkları şu şekilde anlatılır:

“Yuvaları olan bataklığın koyu sarı rengini taşıyan bedenleri o kadar serttir ki savrulan kılıçları veya fırlatılan okları taştan bir duvar gibi zarar görmeden karşılardı. Ne keskin bir alet taşıyor ne de üç parmaklı ellerini silah niyetine kullanıyorlardı. Onların avlanma yöntemleri farklıydı. Düşmanlarını sınımsız yakaladıktan sonra kendileriyle birlikte bataklığa sürükler, orada ölene kadar tutarlardı. Zaten avlarını çiğneyebilecek dişleri, yutabilecek ağızları da yoktu. Çürümüş ölülerin bataklığa dağılan parçalarını sindirirlerdi. Onların bataklıkla ilişkisine bir tür ortak yaşam denilebilir.”⁷⁸⁴

⁷⁸¹ A.e., s. 78-79.

⁷⁸² Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 249.

⁷⁸³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 81-88.

⁷⁸⁴ A.e., s. 81-82.

Fuoli’de yaşayan ve yalnızca isminden bahsedilen diğer yaratık, derokanlar gibi çok da tehlikeli olmayan, kılıçla öldürülebilecek udeforlardır.⁷⁸⁵

Fuoli’de karşılaştığımız bir başka yaratık yüzyıllardır süren uykusundan bir ayinin son sözlerini duyduktan sonra uyanmaya başlar. Anageh Emiri Poretun, Gök Tanrı Dermense’nin kendine verdiği gücü kullanarak Fuoli’nin gizli yerlerinde uyuyan dev savaşçıları uyandıracaktır. Heratokol adlı yaratığın Poretun’un yaptığı ayinin ilk kısmını tamamlayan “Işık... Karanlık” sözleri ile hareketlenmesi, yaratılış gayesi ve görünüşü şu şekilde anlatılır:

“Işık...
Karanlık...
Işık...
Karanlık...
Kelimeler.
Tanıdık bir ses.

Heratokol, yüzyıllardır ara vermediği uykusunda ilk defa rüya görmeye başladı. Yanıp sönen bir ışık dikkatini çekti önce. Soluktu, belli belirsizdi. Sonra yıldız şeklindeki kulaklarına anlamını bilmediği kelimeler dolmaya başladı. Söylenenler onun için bir anlam ifade etmiyordu ama ses tanıdıktı. Öyle ki kendi sesinden bile daha iyi biliyordu onu. Zaten doğal olan da buydu. Bataklığın derinliklerinde geçen onca zamandır kendi sesini duyma fırsatı olmamıştı hiç. Ama bu güven verici, karşı konulmaz ses, yaratıldığı an kulağına fısıldamıştı.

Heratokol, yüzyıllardır ara vermediği uykusunda ilk defa hareket etti. Çevresini kuşatan koyu balçığın içinde, belli belirsiz titredi. Yedi kolunun ucundaki orak biçimli pençeler hafifçe kasıldı. Bükülü duran devasa kuyruğu ancak dikkatli bir bakışın ayırt edebileceği kadar açıldı. Gözbebekleri, sımsıkı kapalı gözkapaklarının altında birkaç kez oynadı. Ama bunlar bile, Merderan Heykeli boyutlarında bir yaratık söz konusu olduğunda azımsanamazdı. Bataklığın yüzeyindeki dalgalanmalar, etrafta uçuşan olopoların ürküp uzaklaşmalarına yetti de arttı.

Bu söylenenler bir duanın son sözleri olmalıydı. Heratokol bunu biliyordu. Nasıl bildiği hakkında bir fikri yoktu, dua denen şeyin ne olduğunu, kimin ağzından çıktığını da bilmiyordu. Ama ona böyle söylenmişti. Yaratıldığı an bizzat Gök Tanrı tarafından tam kulağının içine seslenilmişti. Dua bittiğinde uyanmaya hazır olacaktı. Ve ışık kesintisiz olarak yandığında o ve yanı başında bitmek bilmeyen nöbetlerini bekleyen yüzlercesi yaratılış görevleri için gözlerini açacaktı.

Işık. Karanlık. Işık. Karanlık. Bu bir uyarıydı. Ama bir çağrı değildi. Heratokol biliyordu. Daha vakit vardı.”⁷⁸⁶

Ayinin son kısmında canlanmaya başlayan yaratıklar da şöyle tasvir edilmiştir:

⁷⁸⁵ A.e., s. 94.

⁷⁸⁶ A.e., s. 136-137.

“Fuoli'nin ıssız ve geniş bataklıklarında bir hareketlenme vardı. Derinlerde bir kıpırdanma başlamıştı. Dev kabarcıklar yüzeye çıkıyor, bataklığın her zaman sakin olan yüzeyi dalgalanıyordu. Gök Tanrı'nın savaşçıları ışığı görmüşlerdi. Bir bir uyanıyorlardı. Gök Tanrı aşkına! Ne kadar da heybetliydi... Pençelerini açıp kapıyor, kuyruklarından hız alıyor, gün ışığına ulaşmak için yukarıya doğru süzülüyorlardı. Yüzlerceydiler... Kaslı kolları ve kararlı bakışlarıyla tanrısal bir görkemleri vardı. Pençeleri vücudu iriliğindeydi. Kuyruklarının tek darbesiyle bir evi yıkabilirdi. Sivri dişlerle dolu ağızları mağara girişlerini andırıyordu. Başlarını bataklığın dışına çıkarmak için tek ihtiyaçları olan son emri duymalarıydı. Ondan sonra asla durmayacaklardı.”⁷⁸⁷

*

Perg Efsaneleri serisinin oldukça kalabalık kahraman kadrosu romanların estetik değerini artırmış ve eserlere canlılık kazandırmıştır. Barış Müstecaplıoğlu, istediği faili istediği kimlikte eyleyen konumuna çıkarırken tamamen hayal gücüyle yarattığı dünyasına uygun kahramanlar seçmiştir. Bu kahramanlardan ilki olan kişiler insan, burfen, prom, hurg, dezdomet ırkı şeklinde sunulmuştur. İnsan ırkına mensup kişileri bilinen, yaşadığımız dünyada var olan nitelikleri ile oluştururken diğer ırk mensuplarına belli özellikler vermiştir. Diğer kahramanlardan Kadim Güçler, tanrılar ya da tanrı konumundakiler de temsil ettiği düşünce uğrunda gerekeni yaparak romanlardaki görevlerini yerine getirmişlerdir. Yaratıklar için de aynı durum söz konusudur. Görüldüğü üzere Perg ve Öte Diyarlar'daki yaratıklardan Tshermon'un Kitabı'nın okunması, ayinin yapılması, torganlar, gurnoller ve arenadakiler oldukça korkunç ve tehlikelidir. Bunlar yok etmek için yaratılmışlardır ve romanlarda yaradılış amaçlarına hizmet etmek için çalışırlar. Öte Diyarlar'da karşımıza çıkan sevimli yaratık, hunsıblar, heykelin altındaki iğneli, ışıltılı yaratıklar ise zararsızdır hatta faydaları bile vardır. Fuoli'ye özgü yaratıklar ise bir müdahale ile yaratılmamışlardır. Bilinen hayvanlar gibi beslenmek amacıyla saldırıya geçerler. Zaten var olan veya var olduktan sonra değişime, dönüşüme uğrayanların dışında yoktan var edilenler de bu amaç için romanlara dahil edilmişlerdir. Muhayyile gücüyle yaratılmış, her unsuru fantastik olan *Perg Efsaneleri*'nin dört romanında da başkahramandan ikinci, üçüncü derecedeki, figüran durumundaki kahramanlara kadar herkes mizacına, mesleğine, sosyal, siyasal, dinî konumuna uygun konuşur, hareket eder. Birçoğu tutkunun, aşkın, hırsın, düşmanlığın vb. müşahhas birer örneği iken bir kısmı olayların gölgesinde kalmış, silik şahsiyetler olarak belirir.

⁷⁸⁷ A.e., s. 262-263.

Fantastik de olsa romanlara saihlik kazandırmak açısından bazen yazar gözlemci figürü de devreye sokarak onun bakış açısıyla bir başka kahramanı tanıtmış ya da dramatik yöneme başvurarak davranış, duygu ve düşüncelerle kahramanların okuyucunun zihninde belirmesi, hayalinde canlanmasını sağlamıştır.

Özetle *Perg Efsaneleri*'nin kahraman kadrosu okuyucunun anlatı dünyasına çekilmesinde, romanların ivme kazanmasında önemli rol oynamıştır.

3.1.5. Gündelik Hayata Ait Unsurlar

Perg Efsaneleri'nde bilinen, tanınan, yaşananın dışında başka bir dünyadan, başka ırklardan, başka lisanlardan vb. bahsedildiği için bu dünyanın çevrelediği mekânlarda yaşayan ırkların büyü, tılsım gibi güçlerden arınmış günlük hayatının görünüm biçimleri; dil, kültür, sanat ve inanışlarına ait unsurları, sosyal, siyasi ve ekonomik hayatlarının yansımaları ve tabiata ait unsurları da fantastik addedilerek incelemeye tabi tutulmuş, böylece gerçek dünya ile fantastik dünyalar arasındaki benzerlik ve farklılıkların da belirgin hâle gelmesi sağlanmıştır.

3.1.5.1. Günlük Hayatın Görünüm Biçimleri

Daha önceki bölümlerimizde de söylediğimiz gibi *Korkak ve Canavar*'dan *Tanrıların Alfabesi*'ne kadar Perg'de ve Öte Diyarlar'da hüküm süren savaş ve kaos ortamı romanın merkezinde olduğu için gündelik hayat içerisinde olup bitenlerle ilgili çok fazla ayrıntılı bilgi verilmez. Birkaç yerde örneğin *Korkak ve Canavar*'da Kadi adlı ülkede iki yaşlı şövalye kuyunun başında çene çalar. Yine aynı romanda Guorin, bahçesindeki iki ağaca serili ipten asılı çamaşırları alır, iki parça hâlinde omuzlarına koyar, ıslık çalarak evine döner.⁷⁸⁸ *Bataklık Ülke*'de Urenel'in çocukları her akşam geç saate kadar operol adlı oyunu oynarak kollarını, dizlerini yaralarlar. Yine *Bataklık Ülke*'de Urenel'in karısı Elia kilo vermeye çalıştığı için evde diktatörlük kurar. Kendisi bir şey yemediği gibi kocasına da yedirmez. Arada bir geceleri gizlice yale adlı tatlıdan yiyen Urenel bunun duyulması durumunda

⁷⁸⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 31.

taburdaki tüm karizmasının yerle bir olacağını arkadaşı Ersukeb'e söyler.⁷⁸⁹ Ersukeb, akşam eve giderken son sınavda birinci olan oğluna yeni bir kavanoz yale götüreceğine söz verir.⁷⁹⁰ *Tanrıların Alfabeti*'nde Zeron, ağır yaralı arkadaşı Olmen'i odasında ziyaret eder.⁷⁹¹

Bunların dışında Perg'de ve Öte Diyarlar'da bize gündelik hayatın görünüm biçimlerini verecek unsurları "Beslenme", "Aydınlatma-Isıtma", "Haberleşme/İletişim", "Ulaşım", "Kıyafetler", "Aksesuarlar", "Şenlik-Eğlence", "Şarkı-Türkü", "Hediye", "Nişan-Düğün", "Hastalık", "Tedavi-İksir", "Ölüm", "Eşyalar", "Vefa", "Gelenek-Görenek" başlıkları altında inceleyeceğiz.

3.1.5.1.1. Beslenme

Yaşadığımız dünyanın herhangi bir yerinde yenilen içilen besin maddelerinin bazıları isimleri farklı olsa da Perg'de ve Öte Diyarlar'da da tüketilir. Bizim yöresel dediğimiz bazı yiyecek ve içecekler de onların belli bölgelerinde kullanılır. Ancak bazı yiyecek ve içecekler bu fantastik dünyaların kendine mahsustur.

Romanların en popüler yiyeceği meyvelerdir. Bunların içinde en ön plana çıkanlar ise elma ve portakaldır.

Perg'de bir ormanda bulunan Guorin elma ile karnını doyurur.⁷⁹² Ancak aynı kahraman Öte Diyarlar'da yediği meyveleri et tadında bulur.⁷⁹³ Bizim ağaçların dallarından topladığımız meyveler Öte Diyarlar'daki küçük su birikintilerinden çıkarılır. Hatta Lanetliler Köyü'nün tek besin kaynağı da bu meyvelerdir.⁷⁹⁴ Bilge Tanrı Hiver ise tahtında portakal yer.⁷⁹⁵ Ayrıca üzüm de *Korkak ve Canavar*'da askerlere dağıtılan meyve olarak bahis mevzuu edilir.⁷⁹⁶ Bunların dışında Öte

⁷⁸⁹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 228.

⁷⁹⁰ **A.e.**

⁷⁹¹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 17.

⁷⁹² Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 38.

⁷⁹³ **A.e.**, s. 143.

⁷⁹⁴ **A.e.**, s. 182.

⁷⁹⁵ **A.e.**, s. 228.

⁷⁹⁶ **A.e.**, s. 237, 239, 242.

Diyarlar'daki Mucit'in kulübesinin bahçesinde aynı gövdeye bağlı dallarda kıpkırmızı elmalar, armutlar ve erikler bir aradadır.⁷⁹⁷

Ballı çörek,⁷⁹⁸ çörek ve kurabiye,⁷⁹⁹ şeker de satılır⁸⁰⁰ ve yenilir.

Diğer iki besin maddesi balık⁸⁰¹ ve tavşandır.⁸⁰²

Yiyeceğin veya avlanacak hayvanın bulunmadığı yerde kuru peksimet yenir.⁸⁰³ Zindandakilere ise su ve birkaç dilim bayat eklemek verilir.⁸⁰⁴

Evlerinden uzak maceradan maceraya, çatışmadan çatışmaya koşan kahramanlar ilk defa Durkgador adlı gemide mükellef bir sofraya otururlar. Sofrada kızarmış tavuk, ağzına kadar et, sebze, çeşit çeşit meyveyle dolu tabaklar vardır.⁸⁰⁵

Perg'in bazı yerlerinde bulunan, "lezzetine doyum olmayan" Geyfor ayısı da pişirilir ve yenir.⁸⁰⁶ Telinos'a mahsus bir yiyecek olan yale, en yeteneklilerin bile iyisini yapmayı yirmi yaşından önce beceremeyeceği bir tür tatlıdır. Gül şerbetinin mantar ezmesi kremaya eklenmesiyle pişirilir.⁸⁰⁷ Bataklık Ülke Fuoli'de yaşayan burfen ırkının yiyecekleri arasında dev mantarlar ve olopo denilen hayvanın eti vardır.⁸⁰⁸ Kahramanlar yolculukları sırasında olopo etli ve mantarlı sandviçler yerler.⁸⁰⁹

Tanruların Alfabeti'nde Öte Diyarlar'da yaşayan yamyam hurglar insanları, promları hatta kendi ırkının mensuplarını da yerler.⁸¹⁰

Yiyeceklerden sonra ele alacağımız içeceklerde ilk sırayı su ve bira alır. Yolculuk sırasında içilen,⁸¹¹ zindandakilere verilen⁸¹² veya boğazı temizlemek amacıyla başvuru içecek sudur.⁸¹³

⁷⁹⁷ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 100.

⁷⁹⁸ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 102.

⁷⁹⁹ *A.e.*, s. 120.

⁸⁰⁰ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 16.

⁸⁰¹ *A.e.*, s. 76.

⁸⁰² *A.e.*, s. 47.

⁸⁰³ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 75. Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 137.

⁸⁰⁴ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 188.

⁸⁰⁵ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 30, 31.

⁸⁰⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 46.

⁸⁰⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 221.

⁸⁰⁸ *A.e.*, s. 91.

⁸⁰⁹ *A.e.*, s. 150.

⁸¹⁰ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 49.

⁸¹¹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 76.

⁸¹² Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 188.

⁸¹³ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 78-79.

Perg’de iki çeşit biradan söz edilir bunlardan ilki furm⁸¹⁴ diğeri ise nek birasıdır.⁸¹⁵ Misafirlere de ikram edilen nek birasının rengi koyu yeşildir ve iyi bir nek birasının tadının biraz kekremesi lazımdır.⁸¹⁶

Diğeri içecek şaraptır. Kahramanların önünde şarap kadehleri olmasının⁸¹⁷ yanında korsan gemilerinin kaptanları da seyir sırasında şarap içerler. Hatta bu işi yapmakla görevli olan üçüncü kaptanın diğeri adı “Şaraptan Sorumlu Kaptan”dır.⁸¹⁸

Görüldüğü gibi besin maddelerinden şekli, yapılışı veya tadı hakkında bilgi verilmeyen ancak isminden hareketle elma, portakal, peksimet, balık, tavşan, tavuk, et bizim yaşadığımız dünyada da tüketilmektedir ancak bunların dışında kalan meyvelerin su birikintilerin içinden çıkarılması ve et tadında olması; ayı, olopo gibi hayvanların yenmesi, hurgların her çeşit ırkın etini yemesi bu diyarlara özgüdür. Su, şarap ve furm birası için açıklama verilmezken nek birasının sahip olduğu özellikler de onu bilinen dünyadaki içecekler grubundan ayırmaktadır.

3.1.5.1.2. Aydınlatma-Isıtma

Perg ve Öte Diyarlar’da aydınlatma-ısıtma aracı olarak kullanılan tek unsur ateştir. Ateş vasıtasıyla meşaleler, mumlar yakılır.

Romanlarda en çok kullanılan aydınlatma aracı meşaledir. Meşaleler tünellerde,⁸¹⁹ savaş alanlarında,⁸²⁰ Pertub’un Limanı’nda,⁸²¹ Altıf Meydanı’nda,⁸²² Tabu Dağlar’da⁸²³ etraf, meşaleler ile aydınlatılır.

Yerleşik hayatın yaşandığı veya yaşam mekânları olarak tefriş edilen yerlerde çeşitli şekil ve ebatta meşale veya şamdanlar bulunur.

⁸¹⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 109. Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 237.

⁸¹⁵ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 233. Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 9-10, 33.

⁸¹⁶ **A.e.**, s. 168, 169.

⁸¹⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 30, 31.

⁸¹⁸ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 108.

⁸¹⁹ **A.e.**, s. 10.

⁸²⁰ **A.e.**, s. 55.

⁸²¹ **A.e.**, s. 88.

⁸²² Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 109.

⁸²³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 14.

Öte Diyarlar'da bulunan gözcü kampındaki çadırın üç köşesinde ayaklı birer meşale,⁸²⁴ Durkgador'un yemek salonunun her köşesinde yüksek demir ayaklara takılı meşaleler yanmaktadır.⁸²⁵ Ağalar Meclisi'ndeki havuzun iki yanında sekiz adam boyunda ve yukarıya doğru genişleyen bir meşale bulunmaktadır.⁸²⁶ Erdem Tanrısı Edia'nın Tapınağı'nın üst katındaki kare odanın köşelerinde dört dev meşale ince ve uzun üç bacağı olan şık ayaklıklarda durmaktadır.⁸²⁷

Fuoli'de Ermiş Rendem'in çadırı masanın üzerindeki şamdanlarla aydınlanmaktadır. Tılsım Efendisi Roek'in kaldığı odada masanın üzerinde ve tavandan sarkan şamdanlar yanmaktadır.⁸²⁸ Anageh Sarayı'nda Tanrılar Savaşı'ndan beri bir kere bile yakılmayan gösterişli mumların fitilleri "kol boyundaki meşale" ile yakılır.⁸²⁹ Ayin odasına uzanan koridordaki tavandan sarkan, çiçek şeklindeki dev avizde yüzlere mum yanmaktadır.⁸³⁰

Edia'nın Tapınağı'ndaki geniş salonunun tavanından sarkan bazıları oldukça ağır, onlarca süslü avizde rengârenk, yüzlerce mum vardır.⁸³¹

Romanlarda ısıtma iki kere söz konusu olur. Bunların birinde Geyfor ayısını pişirmek için çakmak taşlarıyla ateş yakılır.⁸³² Diğerinde de Telinos'ta yaşayan Peole, yale adlı tatlıyı bakır kazanın altındaki ateşi odunlarla besleyerek pişirir.⁸³³

Perg ve Öte Diyarlar'da aydınlatma-ısıtma aracı olarak kullanılan ateş ve dolayısıyla meşale, mumların yandığı şamdanlar veya avizeler bizim dünyamızda da kullanılmış ve hâlihazırda elektrikten yoksun kalınan ortamlarda kullanılmaktadır. Buradan çıkarılacak sonuç Perg ve Öte Diyarlar'da sürdürülen hayatın oldukça ilkel olduğudur.

⁸²⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 88.

⁸²⁵ Müstecaplıoğlu **Bataklık Ülke**, s. 30.

⁸²⁶ Müstecaplıoğlu **Tanruların Alfabeti**, s. 110.

⁸²⁷ **A.e.**, s. 159.

⁸²⁸ **A.e.**, s. 131.

⁸²⁹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 134-135.

⁸³⁰ **A.e.**, s. 133.

⁸³¹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 16-157.

⁸³² Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 46.

⁸³³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 221.

3.1.5.1.3. Haberleşme/İletişim

Perg'in genelinde haberleşmek için insanlar, promlar, burfenler, hurglar habercilerden veya elçilerden faydalanırlar. Bazen hurgalar işaret dili ve Arahel adlı bir boru, burfenler de ismi verilmeyen bir boru kullanırlar.

Haberciler, Prom Hanı Yuvgot'tan Lort Kozan'a,⁸³⁴ Ais'ten Durtemen'e,⁸³⁵ Ais'ten Kaptan Korman'a,⁸³⁶ halktan Federasyon Başkanı Terelon'a⁸³⁷ parşömenler taşır.

Elçiler bazen beraberlerinde parşömenle giderler bazen de mesajı şifahi olarak ulaştırırlar. Telinos Emiri'nin Anageh'e gönderdiği elçi içeri alınmadığı için askerlere emirin mührünü taşıyan parşömen verilir.⁸³⁸ Öte Diyarlar'da Geryan, kulesinden Başkumandan Erkolen'e bufenlerin korkunç yaratıklara dönüştürüldüğü torgan töreni için hazır olduğunu ve gönüllüleri beklediğini bir haberci ile bildirir.⁸³⁹

Öte Diyarlar'da hurglar, sessizliğe ihtiyaç duyduklarında ellerini kullanarak işaret diliyle anlaşırırlar.⁸⁴⁰

Hurgların en ünlü efsanesinin başkahramanlarından Arahel'in adını taşıyan boru, çok güçlü sese sahip, küçük bir tepe cüssesinde, parlak sarı gövdeli, altı devasa kanadı olan bir balınaya benzemektedir. "Gözbebeklerinin olması gereken yerde yumruk büyüklüğünde iki parlak mücevher" durmaktadır. Bu boyutlardaki bir borunun çalınabilmesi için gerekli hava, davul iriliğinde bir kayanın önceden doldurulmuş büyük bir körüğün üstüne bırakılmasıyla sağlanır. Hurglar, sadece olağanüstü durumlarda çalınan borunun sesini çok iyi tanırlar. *Tanrıların Alfabeti*'nde bir kere kullanılan Arahel'in çalınma sebebi, torganlara dönüştürülecek olan gönüllü hurgların yolculuklarına başlıyor olmalarıdır.⁸⁴¹ *Bataklık Ülke*'de

⁸³⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 39, 40.

⁸³⁵ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 181.

⁸³⁶ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 282.

⁸³⁷ **A.e.**, s. 163.

⁸³⁸ **A.e.**, s. 231.

⁸³⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 105.

⁸⁴⁰ **A.e.**, s. 50.

⁸⁴¹ **A.e.**, s. 109.

burfenlerin de kullandığı borular, farklı tonlarda çalınarak karşı tarafa gerekli mesajı iletirler.⁸⁴²

Ayrıca “Zihin Okuma-Zihne Hükmetme-Zihinsel Diyalog” alt başlığı altında ayrıntılarıyla ele aldığımız bu yöntemle de kahramanlar arasında iletişim kurulduğuna da şahit oluruz.

3.1.5.1.4. Ulaşım

Romanlarda gerek Perg’de gerek Öte Diyarlar’da en çok kullanılan ulaşım aracı at, kısarak ve aygırdır. Örneğin Leofold, atının sırtında iki saatten fazla yol alarak savaşın yapılacağı Kısmen Vadisi’ne gelir.⁸⁴³ Lort Kozan ve Lort Asuber’in süvarileri savaşın yapılacağı mekânlara atlarıyla gelirler.⁸⁴⁴ Avcı Kalesi Komutanı Durtemen Yumruk Kule’ye atıyla gider.⁸⁴⁵ Prom Hanı Yuvgot, mesajını Lort Kozan’a bir atlı vasıtasıyla iletmeye çalışır.⁸⁴⁶ Öte Diyarlar’da Ferian, alacalı, beyaz bir kısrağa binerek karargâhtan ayrılır.⁸⁴⁷ Geryan’ın olduğu yere giderlerken Guorin ve Nela doru bir kısrağın, Yueken alaca bir aygırın üzerinde seyahat eder.⁸⁴⁸

Atların çektiği araba da Perg’de kullanılan ulaşım araçlarından biridir. Dernes Köyü lideri Koem,⁸⁴⁹ Telinos Emiri Jayoferm’in uşakları,⁸⁵⁰ Nela ve ailesi⁸⁵¹ bir yerden bir yere giderken atın/atların çektiği arabalardan faydalanırlar. At arabası Öte Diyarlar’da da kullanılmaktadır. Geryan ve Guorin’in içine konuldukları kafes, iki güçlü at tarafından çekilmektedir.⁸⁵²

Perg’de deniz yolculukları sırasında kullanılan ulaşım aracı tekneler, sandallar ve gemilerdir. Öte Diyarlar’da ise buz üzerinde giden bir kayık söz konusudur.

⁸⁴² Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 97.

⁸⁴³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 16.

⁸⁴⁴ **A.e.**, s. 41.

⁸⁴⁵ **A.e.**, s. 184.

⁸⁴⁶ **A.e.**, s. 41.

⁸⁴⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 71.

⁸⁴⁸ **A.e.**, s. 99.

⁸⁴⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 220.

⁸⁵⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 224.

⁸⁵¹ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 120.

⁸⁵² Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 143.

Kadi'den Kruzeran'a,⁸⁵³ Kadi'den Lufas'a⁸⁵⁴ teknelerle varılır. Bazı teknelerin tek kamarası,⁸⁵⁵ balık kuyruğu şeklinde kürekleri vardır.⁸⁵⁶

Sal, Merderan'ın Heykeli'nin altında karşımıza çıkar.⁸⁵⁷

Perg'in Kruzeran ülkesinin hâkimi olan korsanlar açık denizlerdeki ticaret gemilerini hedef alırlar.⁸⁵⁸

Tekne, sal, ticaret gemilerinden sonra ele alacağımız avcılara ve korsanlara ait olan gemilerin birer ismi vardır ve bunların özellikleri bazen birkaç cümle ile bazen de uzun tasvirlerle verilir.

Avcılara ait Janklor, devasa boyutlardadır, Lokasen'in büyük kısmı zırhla kaplıdır avcı filusunun en hızlı gemisi ise Brusnek'tir.

Diğer gemi Hurset, Korsan Pertub'a aittir ve Hertuglu tüccarlara köle götürmek için kullanılır.⁸⁵⁹

“Hurset, Perg denizlerinde yol alan en güzel gemilerden biriydi. Tüm cüssesine rağmen her ayrıntısında estetiğe gösterilen özen görene bir kere daha bakma isteği duyururdu. Pertub, onu bir tüccardan borcuna karşılık almıştı.”⁸⁶⁰

Diğer gemi Remizon, Jolet adlı korsanıdır ve Jolet'e göre Hunsu'da Remizon kadar büyük, Remizon kadar çevik, Remizon kadar ölümcül başka bir şey, canlı ya da cansız gezmeyordur.⁸⁶¹

Romanda en çok sözü edilen, “efsanevi” sıfatıyla tanımlanan, Perg'e korku salan bir gemi ise yine Pertub'a ait olan Durkgador'dur. Durkgador, *Korkak ve Canavar*'da uzaktan görünüşü ile “inanılmaz büyüklüğüne karşın çok hızlı”, devasa direği rüzgârla şişmiş sayısız yelken ve siyah bayrak taşıyan; direklerde, güvertede, başta ve kıçta yükselen kulelere sahip bir gemi şeklinde tasvir edilir.⁸⁶²

⁸⁵³ A.e., s. 74.

⁸⁵⁴ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 45.

⁸⁵⁵ A.e., s. 48.

⁸⁵⁶ A.e., s. 87.

⁸⁵⁷ A.e., s. 124.

⁸⁵⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 78, 80.

⁸⁵⁹ A.e., s. 96.

⁸⁶⁰ A.e., s. 108.

⁸⁶¹ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 128-132.

⁸⁶² Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 79.

Durkgador bir süre ortadan kaybolur. Tekrar Hunsu'da görülmeye başlandığında ise artık Pertub'un değil eski korsan yeni avcı Korman'ındır. Korman, perişan durumdaki Durkgador'u tamamen sökerek yeniden eski görkemine kavuşturur.⁸⁶³

Bu tadilat ve tamirattan sonra *Merderan'ın Sırrı*'nda Durkgador'la ilgili yine uzaktan ama daha fazla malumat sahibi oluruz:

“Söylencelerde anlatıldığı kadar görkemli bir gemiydi. Kıça doğru genişleyip yükseliyor, yüzen bir adaya benziyordu. Üç uzun yelken direğinin arasında yükselen dört dev mancınık, boş ağızlarıyla bile içine ürperti vermişti. Bu mancınıklara taş yükleme işinin özel bir sistem sayesinde normalden iki kat hızlandırıldığını duymuştu. Geminin baş ve kık taraflarına iki okçu kulesi dikilmişti. Tepelerinde kulübemsi birer yapı bulunan kulelerin duvarları, arkalarına okçuların gizlenebileceği onlarca mazgal barındırıyordu. Tepe kulübelerinde ise daha önce bir gemide benzerini görmediği türden, garip silahlar vardı. Her biri ağaç gövdesi kalınlığında oklar taşıyan bu silahları, Turayfor savunmasından hatırlıyordu. Durtemen, onları Asuber'in dehşetli kuşlarına karşı kullanmıştı. Oklarını sıkıştırılmış yaylar sayesinde fırlatıyorlardı. Hem uçan hem de yüzen düşmanlara karşı ölümcüldüler. Gemi, rüzgârın yön değiştirmesiyle bir miktar yana dönünce gövdesinin baştan kıça kadar zırhla kaplı olduğunu fark etti. Altı büyük kapak ve kürek delikleri dışında bir karış açıklık bırakmayan bu hafif zırhlar, gemilerin tahta gövdelerini alev saldırılarından korumak için özel olarak dövüldü. O altı kapağın ise kulelerdekilere benzeyen, dev mızrakları örttüğünü söylencelerden biliyordu. Bu mızrakların Asuber'in lanetli yaratığıyla yaptığı savaşta çok işe yaradığı anlatılırdı.

Yine de tüm ilginç silahlarına rağmen geminin en etkileyici ayrıntısı burnunda taşıdığı muazzam aslan heykeliydi. ... ustaca yapılmış bir sanal eseri olan bu heykel, avının üstüne atılmak üzere olan dişi bir aslanı tasvir ediyordu.”⁸⁶⁴

Uzaktan veya dış görünüşüyle anlatılan geminin içine girildiğinde kaptan köşkü, yemek salonu, kamaraları ile karşılaşırız. Yazar bu mekânların büyük bir kısmı hakkında Nela vasıtasıyla ayrıntılı bilgi vermiştir:

“Salon fazla büyük değildi. Tahta döşeme yeşil renkli, kaba bir halıyla kaplanmıştı. Her köşesinde yüksek demir ayaklara takılı meşaleler yanıyor, duvarları çok da iyi çizilmemiş resimler süslüyordu. Bu resimlerin çoğu deniz savaşlarıyla ilgiliydi ama köşede kalan bir tanesi geniş ve huzur dolu bir ovaya doğmakta olan sabah güneşini gösteriyordu. Uzak duvarın dibinden başlayan dikdörtgen masa neredeyse odanın üçte birini kaplamıştı. Masa da tüm diğer eşyalar gibi kaba tahtadan yapılmıştı.

Burayı bulmaya çalışırken yanlışlıkla girdiği iki kamara da en az yemek salonu kadar sade döşenmişti.”⁸⁶⁵

⁸⁶³ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 137-140.

⁸⁶⁴ *A.e.*, s. 236.

⁸⁶⁵ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 31.

Çift kanatlı kapının önünde üst kubbeye çıkan sarmal merdivenlerin sonundaki küçük ahşap kapının yumruk şeklindeki kapı kolu kaptan köşküne açılmaktadır. Sade döşenmiş bu odada yığınla kitap, parşömen, çizim aletleri, haritalar, pusulalar, boy boy dürbünler bulunmaktadır.⁸⁶⁶ Yazar tarafından Durkgador'un kaptan köşkünün tefrişi ve hangi amaçlarla kullanıldığı da anlatılmıştır:

“Durkgador'un kaptan köşkü, küçük bir orduyu barındırabilecek kadar büyüktü. Birbirlerine sabitlenmiş üç bölmeden oluşuyordu. En altta ters konmuş bir bardağı andıran, geniş bir yapı vardı. Duvarları Durkgador'un kazandığı zaferleri tasvir eden oymalarla kaplıydı. Bu yapının üstünde gri renkte, kulemsi bir yükselti bulunuyordu. Taştan yükseltinin çeperleri aralıklı olarak, renkli camdan çerçevelerle sarılmıştı. Çerçevelere, ancak yakından bakıldığında fark edilebilen çeşitli hayvan figürleri işlenmişti. En yukarıda ise yarım küre şeklinde bir odacık bulunuyordu. Küçük, dikdörtgen pencereleri olan bu odanın mavi damarlı mermerden, ince bir tabanı vardı. Burası bir zamanlar ünlü Pertub'un, şimdilerde ise genç kaptan Korman'ın, yolculukları hakkında önemli kararlar aldığı mekândı.

Adı kaptan köşkü olsa da bu yapı çok çeşitli işlerde kullanılıyordu. Korman, bir kutlama yapmak istediği ya da kararsız kaldığı bir konuda oylamaya gideceği zaman, askerlerini buraya toplardı. Zorlu geçen savaşlardan sonra bir hastane, güverte altı bölmelerine sığmayacak kadar yüklü bir ganimet elde edildiğinde ise hazine odasıydı. Burasının zamanında ünlü tüccarların Pertub'a ödenecekleri haracı belirlemek üzere yaptıkları, çoğu zaman sonu kanlı biten toplantılara sahne olmuşluğu da vardı.”⁸⁶⁷

Durkgador'un güvertesindeki sandallardan biri, geminin büyüklüğüne yakışacak kadar uzun ve geniştir. Düz bir kıç, sivri bir burnu, iki yanından sarkan uçları birer dilenci avucuna benzeyen kürekleri vardır.⁸⁶⁸ Geminin iki dev mancınığı arasında Nela'nın kaldığı kulübede ise bronz heykelcikler, saraylara layık yatak ve su içmesi için bırakılan kristal sürahi vardır.⁸⁶⁹

Öte Diyarlar'da Mucit Pertub'un buz kayığı olarak adlandırdığı oldukça geniş araç kahramanları buz ovaya götürmek için kullanılır. Buz kayığı şu şekilde tasvir edilmiştir:

“...Üçgen şeklinde bir yelkeni vardı, buz ovanın dinmek bilmeyen rüzgârından güç alıyordu. Arka kısmı üç kişinin yan yana durabileceği kadar geniş ve düzdü, öne doğru inceliyordu. Tahtadan parmaklıklarla çepeçevre sarılmıştı... Kızakların hepsi, buzun

⁸⁶⁶ A.e., s. 51-53.

⁸⁶⁷ A.e., s. 51.

⁸⁶⁸ A.e., s. 42.

⁸⁶⁹ A.e., s. 30.

üzerinde ince çizikler bırakacak kadar keskindi. Arka taraftakiler oldukça uzunken önde bulunan ve kışa monte dilmış bir dümenle idare edilen kızak sadece kol boyundaydı.⁸⁷⁰

Hakkında detay verilmeyen Deniz Oku, standart tersane gemileri arasında Beyaz Balina'dan sonra en görkemlisidir. Altıf ve Turayfor dışında hiçbir ülkede üretilmez.⁸⁷¹

Fuoli'de kullanılan ulaşım aracı ne at ne de gemidir. Fuoli'nin bataklıklarla dolu olması nedeniyle en güvenli seyahat aracı, dört uzun bacağı ve geniş gövdesi olan porengorlardır. Bu örümcekler, üzerlerinde üç iri yolcuyla heybeleriyle taşıyabilmektedirler.⁸⁷² Yüzyıllar önce evcilleştirildikleri için sırtlarındaki hassas yumrulara bastırılınca istenilen yöne dönerler. Örneğin en soldaki yumruya hafifçe bastırmak usulca sağa dönmesini işaret etmektedir. Hızlanması için yumruların en irisine bastırmak gereklidir. Porengorlar aylarca eğitilmiş örümceklerdir. Doğru yöne beklenen hızda dönmeyi başaramazsa canı yanacağını, istenilene yaptığında ise lezzetli mantarlardan yiyeceğini bildikleri için verilen emri itiraz etmeden yerine getirirler.⁸⁷³

Ulaşım araçlarından at, aygır, kısrak, gemi ve çeşitleri reel dünyamızın kara ve deniz taşıtlarıdır. Avcılara ve korsanlara ait olan gemiler de donanmalarda bulunabilecek cinstendir. Bunların içinde Durkgador gerek iç gerek dış görünüşü ile ilk iki romanda önce korku ve merak uyandırıcı *Bataklık Ülke*'de ise hayran kalınacak şekilde sunulmuştur. Ulaşım araçlarını bilinenlerden ayıran ise buzda giden kayık ve Fuoli'ye özgü olan örümcekler yani porengorlardır.

3.1.5.1.5. Kıyafetler

3.1.5.1.5.1. Erkek Kıyafetleri

Perg'de ve Öte Diyarlar'da kullanılan erkek kıyafetlerin birçoğu onu giyenin kimliğini, konumunu ya da nereli olduğunu belirtir mahiyettedir. Diğerleri ise herkesin kullanabileceği nitelikteki kıyafetlerdir.

⁸⁷⁰ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 116.

⁸⁷¹ *A.e.*, s. 237.

⁸⁷² Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 144-145.

⁸⁷³ *A.e.*, s. 212, 213.

Lort Asuber'in askerleri içinde öndekinin süslü kıyafetinden onların komutanı,⁸⁷⁴ Yumhor Ormanı'ndaki askerin kıyafetinden onun Lort Kozan'ın askerlerinden biri,⁸⁷⁵ sade ama özenli kıyafeti ve eldivenlerindeki armalarıyla tek tip üniforma giymiş diğer avcılardan hemen ayrılan yaşlı adamın Brusnek'in kaptanı,⁸⁷⁶ burfenlerin boyunları işlemeli, cepleri armalı, koyu yeşil renkli, kısa kollu cepkenlerden keşif bölüğünün askerleri,⁸⁷⁷ Anageh Emiri'nin oğlu Eroget'i kaçırılanların cepkenlerinden Telinos yiğitleri⁸⁷⁸ olduğu bellidir.

Diğer cepkenler ise Beyaz Alev örgütüne mensup burfenler tarafından giyilmektedir. Örgüt lideri Gulpes'in üzerinde beyaz renkli, sade bir cepken bulunmaktadır.⁸⁷⁹

Avcılar, silahşörlere ya da bir mesaj vermek isteyenler kıyafetlerine çeşitli renk ve şekillerde şeritler veya armalar takarlar. Örneğin Avcı Kalesi Komutanı Durtemen kaleden dışarı çıkarken üzerine ince bir örgü zırh giyer ve omuzlarına avcı şeritlerini yerleştirir.⁸⁸⁰ Gözcü Komutanı Nume'nin omuzlarında şeritler vardır.⁸⁸¹ Silahşor Cersel'in beyaz gömleğinin omuzlarında mavi şeritler bulunmaktadır.⁸⁸² Burfenlerden yaşlarını belli etmek isteyenler omuzlarına mavi şeritler takarlar. Her bir şerit yirmi yaş temsil eder.⁸⁸³ Hurg silahşörlarının kıyafetlerinde pençe armaları vardır.⁸⁸⁴

Ais'in Guorin'e verdiği eldivenin bileği saran kısmındaki mor şeridin üzerinde avcı işaretleri ve iki başlı bir yılan saplı kalın bir kılıç işareti işlenmiştir.⁸⁸⁵

Eroget'in giydiği çeşitli renk ve çeşitte cüppe daha çok rahiplerin, ermişlerin, yöneticilerin, büyücü, Tılsım Efendisi gibi kişilerin veya bu kişilerin işlerine benzer eylemlerde bulunanların kullandığı üst giyeceği olarak sıklıkla zikredilir.

⁸⁷⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 31.

⁸⁷⁵ **A.e.**, s. 39.

⁸⁷⁶ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 136.

⁸⁷⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 16.

⁸⁷⁸ **A.e.**, s. 114.

⁸⁷⁹ **A.e.**, s. 216.

⁸⁸⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 183.

⁸⁸¹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 146.

⁸⁸² **A.e.**, s. 112.

⁸⁸³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 151.

⁸⁸⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 55.

⁸⁸⁵ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 27.

Geryan beyaz,⁸⁸⁶ Özgür Bölge'nin lideri olan burfen Ermiş Rendem sade, bordo,⁸⁸⁷ Tshermon'un rahipleri siyah,⁸⁸⁸ Merderan uzun, kızıl,⁸⁸⁹ siyah,⁸⁹⁰ Eroget mor,⁸⁹¹ Anageh Emiri Poretun ayin için ilk ve son defa olmak üzere alev renkli,⁸⁹² Federasyon Başkanı Terelon şık,⁸⁹³ Tılsım Efendisi Olmen süslü⁸⁹⁴ cüppe giyer.

İnsan, burfen ve hurg erkekleri işlemeli, sade,⁸⁹⁵ ince,⁸⁹⁶ ipek,⁸⁹⁷ kırmızı çizgili⁸⁹⁸ gömlekler kullanırlar.

Savaş kıyafetleri dışında üst giysilerinden diğer üçü pelerin, sabahlık ve önlüktür. Pelerin Ais'in,⁸⁹⁹ açık sarı ve tek parça sabahlık Telinos Emiri Jayoferm'in,⁹⁰⁰ önlük ise prom silahtar Nerven'in üzerindedir.⁹⁰¹

Üniforma ise iki yerde karşımıza çıkar. İlkinde Guorin, üzerindeki yıpranmış kıyafeti çıkararak şık bir üniforma giyer.⁹⁰² Torganlara dönüşecek olan on gönüllünün üzerinde ise beyaz renkli tek tip üniforma vardır.⁹⁰³

Diğer üst giysisi hurg silahşörlerinin giydikleri sade ve siyah ceketlerdir.⁹⁰⁴

Bazen giyilen kıyafet ile hava şartları arasında da ilişki vardır. Buz ovaya gidecek olanlar "ayı postu kalınlığında" tek parça bir kıyafet giyerler. Kıyafetin ayak bileklerine kadar inen alt kısmı bir pantolona benzemektedir.⁹⁰⁵ Kolları, ellerini içine alabilecek derecede uzundur ve istenirse uçları düğümlenebilmektedir. Omuzlara

⁸⁸⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 63.

⁸⁸⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 98.

⁸⁸⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 259.

⁸⁸⁹ **A.e.**, s. 15.

⁸⁹⁰ **A.e.**, s. 259.

⁸⁹¹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 267.

⁸⁹² **A.e.**, s. 135.

⁸⁹³ **A.e.**, s. 165.

⁸⁹⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabetisi**, s. 18.

⁸⁹⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 173, 174.

⁸⁹⁶ **A.e.**, s. 177. Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 270.

⁸⁹⁷ **A.e.**, s. 183.

⁸⁹⁸ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 9.

⁸⁹⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 272.

⁹⁰⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 228.

⁹⁰¹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabetisi**, s. 86.

⁹⁰² Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 26.

⁹⁰³ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabetisi**, s. 110.

⁹⁰⁴ **A.e.**, s. 124.

⁹⁰⁵ **A.e.**, s. 95.

düşen bir kürklü başlığı da vardır.⁹⁰⁶ Buz ovaya ulaşmak amacıyla yola çıkan hurgların heybelerinde de içi kürkle kaplanmış gocuklar bulunmaktadır.⁹⁰⁷

Ayak giysilerinden daha az bahsedilir. Geryan beyaz bir sandalet,⁹⁰⁸ Korman çizme,⁹⁰⁹ hurg Buratar basit bir postal giymektedir.⁹¹⁰ Koem'in oğlunun ayakkabısının burnu ise demirdendir.⁹¹¹

Bazen kahramanlar tepeden tırnağa giyinmiş hâllerleriyle tasvir edilirler. Bunlardan ilki Anageh'in yeni emiri Erogmet'tir. Erogmet; mor renkte, altın işlemeli cüppesi, başına geçirdiği kol boyunda, tüylü kâkül, elindeki elmas başlı asa ve ayaklarındaki Anageh şehrinin armaları işlenmiş kırmızı, şık çizmelerle özel tören kıyafeti içinde karşımıza çıkar.⁹¹²

Diğerleri kahramanların hayatlarını kurtaran burfenlerdir. Burfenlerin kıyafetleri sade ama şıktır.⁹¹³ Liderlerinin üzerindeki şık gömleğe takılı olan kırmızı-mavi şerit diğer burfenlerde yoktur. Genelde burfen erkekleri sade görümlü, kolları işlemeli, yakasız gömlekler yani cepkenler, paçaları işlemeli dar pantolonlar giyerler.⁹¹⁴

Yukarıda bahsettiğimiz kıyafetlerden bazılarını kapsayan ancak savaşa mahsus giysiler içinde yer alan savaş kıyafetlerinden de romanlarda sıklıkla bahsedilir.

Promların, insanların kıyafetlerinden kısaca söz edilirken avcılarının ve hurgların savaş giysileri daha ayrıntılı verilmiştir.

İlk ele alacağımız savaşçılar avcılardır. Kahramanların karşısına dikilen avcılardan üç asker dışında diğerleri aynı zırhları ve pelerinleri giymişlerdir. Üç kişi içinde yalnızca gözlerini açıkta bırakan siyah bir miğfer giyen uzun boylu savaşçı, sivri çıkıntılarla kaplı bir zırha bürünmüştür. Ortadakinin omuzlarındaki sırmalardan komutan olduğu anlaşılmaktadır. O da tepeden tırnağa zırhlıdır ve zırhının üzerine

⁹⁰⁶ A.e.

⁹⁰⁷ A.e., s. 112.

⁹⁰⁸ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 63.

⁹⁰⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 270.

⁹¹⁰ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 48.

⁹¹¹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 211.

⁹¹² Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 267.

⁹¹³ A.e., s. 88.

⁹¹⁴ A.e., s. 97-98.

süslü bir pelerin atmıştır ayrıca ensesini de koruyan çelik bir çenelik takmıştır. Üçüncüsünün üzerinde ise dizlerine kadar bile inmeyen basit bir pantolon vardır.⁹¹⁵

Savaş sırasında hurgların üzerlerinde zırhlar, mazgal siperli miğferler, tüylü tolgalar, dönüştürülmüş yaratık torganların üç gözünü de koruması için zırhlı başlıklar, diğer tarafta ise ince zırhlar giyinmiş okçular vardır.⁹¹⁶ Gorgon'un başında çift boynuzlu bir miğfer, üzerinde de mor renki bir pelerin vardır.⁹¹⁷

Hurg Başkumandanı Erkolen, yaverinin ona getirdiği savaş kıyafetlerini giyinmeye başlar. Önce iki avuç genişliğindeki deri kemeri beline sarar, sonra uzun ve enli kılıcını yuvasına takar. Tırnak iriliğindeki çelik çemberlerden örülü, göğüs kısmı içerden dikilmiş sağlam bir deriyle güçlendirilmiş kolsuz, pençe şeklinde geniş omuzlukları olan zırhını üzerine geçirir. Dizliklerini ve dirseklüklerini giyer. Görenlerin hurg ordusunun başkumandanıyla karşı karşı olduklarını anlamalarını sağlayacak deri boyunluklu, üzerinde kanatlı boğa kabartması bulunan miğferi başına koyar. En son yaveri mor pelerini Erkolen'in omuzlarına asar.⁹¹⁸

Perg'de promların göz alıcı zırhlarına⁹¹⁹ karşın Öte Diyarlar'daki iri promun üzerinde oldukça kalın, zincirden örülmüş bir zırh vardır.⁹²⁰ Diğer promun okboru bir kılıç gibi kemerine takılmıştır.⁹²¹

Miryatek, Lort Asuber'in ordusunda savaşan Şövalye Brusin'i kırmızı tüylü tolgasından tanır.⁹²²

Öte Diyarlar'da Tılsım Efendisi Yueken'in üzerinde ince bir savaş zırhı, kalın bir pelerin, ayaklarında çizmeler vardır, güzünü ise kemerinin yuvasına takar.

3.1.5.1.5.2. Kadın Kıyafetleri

Romanlarda kadın kıyafetleri erkek kıyafetleri kadar fazla verilmez. Bunun sebebi kadın kahramanların sayıca azlığıdır.

⁹¹⁵ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 71.

⁹¹⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 150, 151.

⁹¹⁷ **A.e.**, s. 47.

⁹¹⁸ **A.e.**, s. 104, 105.

⁹¹⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 20.

⁹²⁰ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 91.

⁹²¹ **A.e.**, s. 92.

⁹²² Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 18.

Nela bir büyücü olduğu için üzerinde cüppe vardır. Ancak bu cüppe işlemelidir.⁹²³ Nela içinde bulunduğu şartlara göre iki kere farklı kıyafetler giymek zorunda kalır. İlkinde büyücü kimliğini belli etmemek amacıyla cüppe yerine pelerin,⁹²⁴ ikincisinde ise çok soğuk olan buz ovada üşümek için yukarıda bahsettiğimiz Guorin'in kullandığı aynı kıyafeti giyer.⁹²⁵

Diğer kadın kıyafetlerinden biri Peole'nin kızının üzerinde çiçek motifleriyle süslenmiş, bileklere uzanan eteği olan entari,⁹²⁶ diğeri ise Erdem Tanrısı figüründe Edia'nın üzerinde mantar başına benzeyen geniş eteği topuklara kadar inen kan kırmızısı tuvalettir.⁹²⁷

Kadın savaşçı ve avcılarının da kıyafetlerine yer verilmiştir. Bunlardan ilki ormanda hurglara saldıran kadın savaşçı Ferian/Ermira, tepeden tıranağa truni yapraklarının koyu rengine boyanmış bir kıyafet giymektedir.⁹²⁸ Başında yeşil bir kukuleta,⁹²⁹ bir başka seferde siyah, kolsuz gömlek ve ayak bileklerine kadar inen deri kıyafetler vardır.⁹³⁰

Diğer kadın savaşçı Avcı Ameni'nin başında kürklü bir şapka, üzerinde kaba kumaştan, siyah-gri renkli yıpranmış bir yelek ve kalın kemerinde sıralanmış üç keskin bıçak bulunmaktadır;⁹³¹ bir başka gün ise kürklü avcı şapkası, kaba kumaştan bir yelek ve bel kısmı zırhla kaplı deri bir pantolon giyer.⁹³²

Gözcü kampı komutanı prom Demien'in üzerinde ise vücudunun büyük bölümünü açıkta bırakan ince bir zırh vardır.⁹³³

Buraya kadar anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere kıyafetler içinde bize yabancı olan tek özellik erkek burfenlerin omuzlarına taktıkları şeritlerle yaşları arasındaki ilişkidir.

⁹²³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 27.

⁹²⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 103, 106.

⁹²⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 95.

⁹²⁶ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 221.

⁹²⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 154.

⁹²⁸ **A.e.**, s. 52.

⁹²⁹ **A.e.**, s. 54.

⁹³⁰ **A.e.**, s. 180, 181.

⁹³¹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 29.

⁹³² **A.e.**, s. 39.

⁹³³ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 88.

3.1.5.1.6. Aksesuarlar

Perg ve Öte Diyarlar'da aksesuarlar hem kadınlar hem de erkekler tarafından kullanılır. Yüzük, kolye gibi bazı takılar yalnız aksesuar değil, içine konulmuş çeşitli sıvıları mahfaza görevi de yaparlar. Zamanı geldiğinde ya açılarak ya da kırılarak içindeki sıvılar bazen yapıcı bazen de geriye dönüşü imkânsız acılar için devreye sokulur.

Romanlarda yüzükleriyle maruf kahraman Büyücü Geryan'ın ellerinin her parmağında farklı yüzükler vardır.⁹³⁴ Bu yüzükler ile büyü arasında bir münasebet yoktur.

Yüzüklerin taşları açılabilir. Kartal başına benzeyen yüzüğün içindeki sıvı "bir ayıyı" bile iki gün uyutmaya yeter. Yıldız şeklindeki yüzüğün kapağının altında görünen bir damla beyazlık, demiri eritebilecek güçte bir asittir. Kuru kafa şeklinde olan yüzüğün taşının altında ise çok yavaş, çok acılı ölüm veren bir zehir vardır.⁹³⁵ Yüzüklerden bir diğeri tedavi amaçlı kullanılır.⁹³⁶

Gösterişe düşkünlüğüyle tanınan Erdem Tanrısı Edia'nın figüründe parmaklarını süsleyen altın ve gümüş yüzükler elinin üzerinden geçen zincirlerle bileziklerine bağlanmıştır.⁹³⁷

Romanlarda yüzüklerden sonra en çok kullanılan aksesuar çeşitli renk ve şekle sahip kolyelerdir.

Bataklık Ülke'de karşımıza çıkan kolyelerden biri Anageh Emiri Poretun'un boynundadır ve uyuyan dev savaşçıları uyandırmak için başladığı ayinin son kısmını bu gümüş kolyenin ortasındaki küçük kürenin içindeki koyu yeşil renkli sıvı yardımıyla gerçekleştirecektir.⁹³⁸ Öte Diyarlar'da Silahtar Nerven'in boynunda iri, siyah taşlı bir kolye vardır.⁹³⁹ Gözcü kampı komutanı Demien'in boynundaki ikiz taşlı kolye, kadın promun tek süsüdür.⁹⁴⁰

⁹³⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 63.

⁹³⁵ **A.e.**, s. 76.

⁹³⁶ **A.e.**, s. 123, 173.

⁹³⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 154.

⁹³⁸ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 262.

⁹³⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 85.

⁹⁴⁰ **A.e.**, s. 88.

Tanrıların Alfabeti'nde kolyelerin yanında küpeler de kullanılır Öte Diyarlar'da yer alan karargâhtaki süvarilerin birçoğunun elmas taşlı kolye ve küpeleri vardır.⁹⁴¹ Öte Diyarlar'da oldukça fazla bulunan elmastan yapılan hazır kolyeler de bulunmaktadır.⁹⁴²

Perg ve Öte Diyarlar'da insan, prom ırkı ve tanrı tarafından kullanılan aksesuarlar yüzük, kolye, küpe, zincirdir. Bu aksesuarları kullanan prom, tanrıça ve Poretun'un kolyesinin içindeki özel sıvı dışında diğerleri bilinen dünyada kadın ve erkekler için süs aracıdır.

3.1.5.1.7. Şenlik-Eğlence

Perg Efsaneleri'nde daha önce de söylediğimiz gibi sürekli savaş ve karmaşa ortamı hâkim olduğu için şenlik-eğlencelerden yalnızca bahsedilir. Bazen benzetme bazen tercih belirtildiğinde söz konusu edilenler bize Perg'de bir zamanlar yaşanan eğlence anlayışını vermektedir.

Lort Asuber'in ordusundaki meşale taşıyan askerleri işaret eden Leofold, görenlerin bahar şenliği için toplandıklarını zannedeceğini söyler.⁹⁴³ Yine söz arasında bir bahar kutlamasından bahsedilir. Prom Hanı Yuvgot, şimdiye kadar geleneksel bahar kutlamalarında yaptığı hiçbir güreşi kaybetmemişken karşısında dikilen iri yaratığı görünce hayrete düşer.⁹⁴⁴ Merderan'ın Heykeli'nin altında sorenlerin alevle ateş topuna dönüştüğünü gören Leofold, "patlamaları sadece şenliklerde, havai fişekler ateşlendiğinde sevdiğini söyler."⁹⁴⁵ *Korkak ve Canavar*'da Geryan, Omnif'te gençlik turnuvaları, Gurdal'da haftalarca süren bahar şenlikleri düzenlendiğini anlatır.⁹⁴⁶ *Merderan'ın Sırrı*'nda Mommar ok kulanmayı iyi bilir çünkü panayırda on kişi içinde yaşına rağmen dördüncü olmuştur.⁹⁴⁷ Öte Diyarlar'daki savaşçı hurglar, ay başı şenliğinin açılışındaki ziyafette genellikle esir

⁹⁴¹ A.e., s. 129.

⁹⁴² A.e., s. 130.

⁹⁴³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 55.

⁹⁴⁴ A.e., s. 126.

⁹⁴⁵ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 171.

⁹⁴⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 169-170.

⁹⁴⁷ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 217.

edilen insanları veya promları yerler.⁹⁴⁸ Ose Gölü'nde bütün temsilcilerin iştirakiyle federasyon onuruna geleneksel yüzme yarışması yapılır.⁹⁴⁹ Altıf' taki ünlü Merderan Heykeli'ni görmeye gelen ziyaretçileri palyaçolar dört dönerek eğlendirmeye çalışırlar.⁹⁵⁰

Çok daha eskilerden bahseden Nela'nın anlattığına göre eğlenmek amacıyla arenalarda ellerine küt silahlar verilen köleler, vahşi hayvanlar ya da büyücülerin cehennemden çağırdıkları yaratıklar dövüştürülür.⁹⁵¹

Perg'de yaşadığı tekdüze hayattan sıkılan Oerdel adlı genç bir soylu sıra dışı eğlence anlayışına sahiptir. Bir av partisi düzenleyerek yirmiden fazla köylünün kanına giren dişi aslanı avlamaya giden Oerdel ve arkadaşları ormanda birkaç gün çocukluklarını yaşar gibi eğlenirler; ağaçlara ok atarlar, su gibi nek birası içerler.⁹⁵²

Romanlarda iki yerde şenlik şeklinde değil de birkaç kişi ile oynanan Perg'e mahsus iki oyun söz konusu edilir. Bunlardan biri, karelere bölünmüş bir harita üzerinde zarlar ve kartlara oynanan kortoz adlı gemici oyunudur.⁹⁵³ Oyunlardan ikincisinin oyuncularını Telinoslu çocuklardır. Operol adlı maçla ilgili oynayan çocukların kollarının ve dizlerinin yara içinde kalmasından başka bilgi verilmez.⁹⁵⁴

Perg Efsaneleri serisi boyunca ayrıntısı verilen tek eğlence mekânı, *Tanrıların Alfabeti*'nin sonundaki ekte "Verilen Bir Söz"de karşımıza çıkar. Uzroy'un Aribet Köyü'ne gelen yabancılar beraberlerinde sorun getirdikleri için köyün tek tavernası Günışığı'nda müzikli eğlenceler düzenlenmez. Oradaki en büyük eğlence denize açılmasına izin verilmeyen yaşlıların eski günlerini yâd ettikleri sohbetlerdir.⁹⁵⁵

Büyücülerin cehennemden çağırdıkları yaratıkları kullanan eğlence anlayışı ve hurgların ay başı şenliklerinde yedikleri prom ve insan etinin dışında Perg'de yapılan bahar şenliklerinde, turnuvalarda başvuru karşılaşmalara, havai fişekler,

⁹⁴⁸ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 47.

⁹⁴⁹ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 164.

⁹⁵⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 102.

⁹⁵¹ **A.e.**

⁹⁵² Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 32-33.

⁹⁵³ **A.e.**, s. s. 37.

⁹⁵⁴ **A.e.**, s. 228.

⁹⁵⁵ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 235.

isimleri farklı olsa da bizim ve/veya çocuklarımızın oynadığı masa üstü oyunları, muhtemelen futbol olan operol, hepimizin yakından tanıdığı eğlence araçlarıdır.

3.1.5.1.8. Şarkı-Türkü

Perg ve Öte Diyarlar'da söylenen şarkı veya türkü ya yalnızca nakaratıyla ya da başlangıcıyla verilir.

Haydut Furleg, barındığı limanın güvenliği karşısında oldukça emindir. “Bizimle kim başa çıkabilir...” diye başlayan şarkıyı mırıldanmaktadır.⁹⁵⁶ Perg'de bir çiftçi elindeki kovayı bahçesindeki kuyuya sallandırırken artık pek söylenmeyen bir türkünün nakaratını mırıldanmaktadır.⁹⁵⁷ Öte Diyarlar'da hunsıb Benni, Zeron'dan aldığı iltifat ve şekerden sonra “Yaptım, yaptım, bak yine yaptım.” nakaratından ibaret bir şarkı söyler.⁹⁵⁸ Oerdel ve altı arkadaşı yukarıda bahsettiğimiz eğlenceleri sırasında türküler söyler.⁹⁵⁹

Tıpkı yaşadığımız dünyadaki gibi Perg'de de kahramanlar veya kahramanlıklar adına türküler yakılır, şarkılar söylenir. Nitekim Turayfor ordularının komutanı Durtemen'in cengâver bir şövalye olarak gençlik yıllarında katıldığı savaşlardaki kahramanlıklarının pek çok şarkıya konu olduğu söylenir.⁹⁶⁰ Yine aynı şekilde Perg'de Okçu olarak bilinen Nume için de kahramanlık türküleri yakılmış ve söylenmiştir.⁹⁶¹

Şarkıların veya türkülerin içinde geçen isimler veya bu isimlerin mensup olduğu ırk başka olsa da bunların yazılış ve söylenişlerinde reel dünyadakinden farklılık görülmez.

⁹⁵⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 89.

⁹⁵⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 276.

⁹⁵⁸ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 16.

⁹⁵⁹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 33.

⁹⁶⁰ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 235.

⁹⁶¹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 73.

3.1.5.1.9. Hediye

Romanlarda hediye, günlük hayat unsurları içinde birkaç kez söz konusu edilir.

Bunlardan ilki olan Leofold'un atı Dranos'un eğerine sıkıştırılmış bir demet çiçek, birkaç gün önce nişanlandığı Ermira'nın nişan hediyesidir.⁹⁶² Leofold da Ermira'ya nişan armağanı olarak bir yüzük verir.⁹⁶³ Lanetliler Köyü sakinleri Guorin'e bir gömlek⁹⁶⁴ Korman uzun bir kılıç,⁹⁶⁵ Ais ise Merderan'ın emanetini gizlemek için avcı eldivenini hediye eder.⁹⁶⁶ Guorin de Nume ile yolları ayrılmak üzere iken proma yanındaki en özel şey olan bu eldiveni hediye etmek ister.⁹⁶⁷ *Tanruların Alfabeti*'nde ismi verilmeyen genç nöbetçiye on yaşında iken babası bir at hediye etmiştir.⁹⁶⁸

Korsanlar arasındaki hediye anlayışı da edindikleri meslekle uygunluk göstermektedir. Pertub'un adamı Furleg yağmaladıkları son ticaret gemisindeki genç ve güzel kadını Pertub'a hediye etmeyi düşünür.⁹⁶⁹

Merderan'ın Sırrı'nda Altıf'taki Merderan'ın Heykeli'nin bulunduğu meydandaki bir tezgâhta dizili, ayrıntısı verilmeyen yalnızca ilginç sıfatıyla sunulan hediye eşyalar vardır.⁹⁷⁰

Üzerindeki armaların veya vahşetin bir göstergesi olan hediyeler dışında hediyelerin niteliği ve hediyeleşme anlayışı görüldüğü gibi bilinen dünyadaki ile farklılık göstermez.

3.1.5.1.10. Nişan-Düğün

Perg'de ve Öte Diyarlar'da evli olan çiftler vardır. Örneğin Harkul ile Alme, Kâhin ile Urton, Guorin ile Rumin. Ancak romanlarda evlilik ya da öncesinde kız

⁹⁶² Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 16.

⁹⁶³ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 211.

⁹⁶⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 50.

⁹⁶⁵ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 64.

⁹⁶⁶ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 273.

⁹⁶⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 130.

⁹⁶⁸ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 128.

⁹⁶⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 88.

⁹⁷⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 103.

isteme, nişan hazırlıkları gibi unsurlara yer verilmez. Romanlar boyunca nişanlı tek kişi Leofold'dur. Evlilik ise avcılar söz konusu olduğunda gündeme gelir.

Yukarıda da söylediğimiz gibi Leofold ile Ermira nişanlıdır. Şartlar yüzünden ayrı düşen çiftin aralarındaki tek bağ Leofold'daki çiçek,⁹⁷¹ Ermira'daki yüzüktür.⁹⁷²

Asuber'in yaratıkları tarafından yakınları öldürülen ve bütün güçlerini Avcı Kalesi'nde iyi bir avcı ve asker olmaya harcayan savaşçılara bu güçlerini zayıflatmamaları için evlenmek yasaklanmıştır.⁹⁷³

Yukarıda da görüldüğü üzere İslam dışında bazı dinlerin mezheplerine mensup din adamlarının evlenmelerinin yasaklanması avcı askerlerinininki ile benzerlik gösterse de amaç bilindiği gibi birbirinden farklıdır.

3.1.5.1.11. Hastalık

Romanlarda hastalıkların büyük kısmı olayların aktarımı sırasında söz konusu edilir. Bir hastalık ise bu dertten mustarip olan kahramanın bir parçasıdır.

Korkak ve Canavar'da ilk hastalık bir kinaye ile karşımıza çıkar. Gorba adlı kılıcın gücünü göstermek için boynunun hizasına rüzgâr hızında bir disk atan Geryan'a kızan Guorin, bu kılıcın kendini her saldırıdan koruyabileceğini ancak böyle ani bir şakanın tekrarında kalp krizinden koruyamayacağını söyler.⁹⁷⁴ Uzroy'un Aribet Köyü'nde artık denize açılmayan yaşlılardan Tole, romatizmalı bacağına ovuşturur.⁹⁷⁵ Geryan, Gerf kedilerinin saldırısında kolundan yaralanan Guorin'in kangren olmaması için yaraya müdahale eder.⁹⁷⁶

Merderan'ın Sırrı'nda söz konusu edilen hastalık miskeldir. Bu hastalığa yakalananlar vücutlarının her yerinde çıkan "iğrenç çıbanları" gizlemek için örtülere bürünürler.⁹⁷⁷ Aynı romanda Nela'da söz konusu diğer hastalık mor renkli kabartılarla ve ancak uyduğunda dinen acılarla kendini gösterir.⁹⁷⁸

⁹⁷¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 16.

⁹⁷² Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 211.

⁹⁷³ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 165.

⁹⁷⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 74.

⁹⁷⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 237.

⁹⁷⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 173, 174.

⁹⁷⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 108.

⁹⁷⁸ **A.e.**, s. 118, 121.

Perg’de bahis mevzuu edilen kalp krizi, kangren, tetanoz, romatizma gibi hastalıklardan özellikle kalp krizi ve romatizma pek çok insanın mustarip olduğu rahatsızlıklarda ilk sırayı tutarken miskel veya mor renkli kabartılar, ismi, rengi farklı olsa da suçüçeği, zona, Behçet hastalıkları ile yakınlık göstermektedir.

3.1.5.1.12. Tedavi

Perg’de ve Öte Diyarlar’da yaralıları tedavi etmek amacıyla kullanılan çeşitli materyallerden faydalanılır. Bunların ilki ormanlardan bulunan şifalı bitkilerdir. Bazısı kızıl renkli küçük yapraklara sahiptir.⁹⁷⁹ Şifalı bitkiler yaranın üzerine konulduğu, yaranın üzerine sarıldıđı⁹⁸⁰ gibi çiziklerin üzerine de sürülebilir.⁹⁸¹

Yukarıda da bahsettiğimiz Geryan’ın yüzüklerinden birindeki sıvı romanlarda iki kere tedavi için kullanılmıştır.⁹⁸²

Geryan’ın yüzüğündeki iyileştirici sıvının karışımı veya nasıl hazırlandığı ile ilgili bilgi verilmediğinden bunun dışında kalan şifalı bitki ile yapılan tedavi, geçmişte sıklıkla başvuru alan günümüzde de alternatif tıbbın ilgi alanına giren yöntemlerden biridir.

3.1.5.1.13. Ölüm

Perg’de ve Öte Diyarlar’da yalnız Kadim Güçler ve tanrı konumundaki güç sahipleri ölümsüzdür. Diğerleri “fani” olarak adlandırılır ve doğal olarak çeşitli sebeplerden ölürlür. Bu konuda dezdometlerle ilgili bilgi verilmez ancak diğer ırklar ölümlerini yaşadıkları topraklara veya ölümün gerçekleştiği yere gömerler.⁹⁸³ Denizde ölenler ise Hunsu’nın kucağına bırakılır.⁹⁸⁴

⁹⁷⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 173, 174.

⁹⁸⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 84.

⁹⁸¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 199.

⁹⁸² **A.e.**, s. 99, 123, 196, 197.

⁹⁸³ **A.e.**, s. 70, 166. Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 88. Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 96.

⁹⁸⁴ **A.e.**, s. 124.

Merderan'ın Sırrı'nda defin öncesinde Verum'un cesedi Avcı Kalesi'ne götürülmeden önce ipek bir kumaşla kefenlenir.⁹⁸⁵

Görüldüğü gibi ölümsüzlüğe sahip kişiler dışında kefenlenme, gömülme, denize bırakılma bilinen dünyadakinden farklılık göstermemektedir.

3.1.5.1.14. Eşyalar

Perg ve Öte Diyarlar'da günlük hayat içerisinde kullanılan mekânlara ait eşyalar açık ve kapalı mekânlar bölümünde, kılık kıyafete ait unsurlar ve diğerleri kendi içinde ayrıntılı şekilde ele alındığı için bunların dışında kalanlara burada yer verilmiştir.

Bunlardan ilki *Korkak ve Canavar*'da karşımıza çıkan çimlerin üzerine uzanmak için serilen işlemeli örtüdür.⁹⁸⁶

Bir diğer eşya olan kese, bazen boyna takılıdır ve içinde anahtarlar bulunur;⁹⁸⁷ bazen de sarı renkli, işlemelidir ve alışveriş sırasında harcanacak altınları muhafaza amaçlı kullanılır.⁹⁸⁸ Keselerin ilki bataklığın ortasında bulunan Özgür Bölge'nin lideri Rendem'e ait iken görünüşü ve içinde bulunanların da gösterdiği gibi diğeri Telinos Emiri Jayoferm'in uşaklarıdır.⁹⁸⁹

Yolculukları sırasında başvuru eşyalar mataralar,⁹⁹⁰ heybe, file ve bu işi gören torbalardır. Bunların içinde şifalı otlar,⁹⁹¹ erzaklar,⁹⁹² giyecek⁹⁹³ veya burfenlere has cam küreler⁹⁹⁴ konulur. Burfenlerin yanlarında taşıdıkları cam, tavuk yumurtası büyüklüğünde ve ipince kürelerin içindeki sıvıların rengi hangi düşmana karşı kullanılacaklarının da bir işaretidir. Derokanlar için mavi, udeforlar için kırmızı, bildikleri diğer tüm yaratıklara karşı da sarı zehri kullanmaktadırlar.

⁹⁸⁵ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 274.

⁹⁸⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 15.

⁹⁸⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 106.

⁹⁸⁸ *A.e.*, s. 80.

⁹⁸⁹ *A.e.*, s. 224.

⁹⁹⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 189. Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 186.

⁹⁹¹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 199.

⁹⁹² Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 124.

⁹⁹³ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 99.

⁹⁹⁴ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 90.

Diğerlerinin aksine sarı zehri dikkatli taşımak zorundadırlar çünkü bu sıvı, içinde can olan herkesi etkilemektedir.⁹⁹⁵ Bu karışımlar özel şırıngalarla kürelere doldurularak kürenin üzerindeki nokta büyüklüğündeki delikler macunla kapatılır.⁹⁹⁶ Anageh'teki gizli örgüt Beyaz Alev'in cam kürelere sıvıyı enjekte edişleri de sıvıları kullandıkları amaç da farklıdır. Tam ortalarına yerleştirdikleri incecik bir cam levha ile kürelerdeki iki odacıktan birindeki mavi, diğerindeki kırmızı karışımının cam küre kırıldığında birbirine değen ilk damlaları büyük bir alev topunun oluşmasına sebep olur.⁹⁹⁷ Ayrıca burfenler cam işçiliğinde çok yetenekli olduğu için burada üretilen bardak gibi cam eşyalar oldukça değerlidir.⁹⁹⁸

Karada veya denizde kullanılan bir eşya dürbündür.⁹⁹⁹

Bir diğer eşya olan sedyeler genellikle bulunulan ortamın koşullarına göre hazırlanır. Burfenler ağır yaralı olan avcı için dev mantar gövdelerinden örülmüş bir sedye hazırlarlar.¹⁰⁰⁰ Avcı Komutanı Ais'in askerleri geceleyin ağaçlardan yaptıkları sedyelere yaralı arkadaşlarını yatırır.¹⁰⁰¹ Tahta sedye bir kere de ağır yaralı Koleun için kullanılır.¹⁰⁰²

Bir başka eşya bayraktır. Korsanların siyah bayrağından, Durs'un bayrağından bahsedilir ancak ayrıntılı verilen tek bayrak, mavi yeşil renkli, dikdörtgen şeklindeki avcı bayrağıdır.¹⁰⁰³

Parşömenlere çizilmiş harita veya tılsım şekilleri de kahramanların hafızalarını tazelemeye yarar.¹⁰⁰⁴

Perg ve Öte Diyarlar'da karşımıza çıkan eşyaların bir kısmının şekli, içine konulanlar ve bunların kullanılış amaçları dışında reel dünyadan ayrılan bir farklılık söz konusu değildir.

⁹⁹⁵ A.e., s. 94.

⁹⁹⁶ A.e., s. 156.

⁹⁹⁷ A.e., s. 156-157.

⁹⁹⁸ A.e., s. 168.

⁹⁹⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 127, 136.

¹⁰⁰⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklik Ülke**, s. 124.

¹⁰⁰¹ A.e., s. 94.

¹⁰⁰² A.e., s. 273.

¹⁰⁰³ A.e., s. 283.

¹⁰⁰⁴ A.e., s. 76, 106.

3.1.5.1.15. Vefa

Perg ve Öte Diyarlar'da savaşın yıkıcı etkisine rağmen bazı ırkların birbirine veya diğer ırka/ırklara karşı kaybetmediği duyguların başında vefa gelmektedir.

Romanlarda pek çok yerde gündeme gelen vefa duygusuna her ırktan birkaç örnek vermek konuyu yeterince aydınlatacaktır.

Korkak ve Canavar'da Gurman, ailesini kaybeden Leofol'un bakımı ve eğitimi ile ilgilenir ve onu öz oğlundan ayırmaz. Leofold da lortlar arasındaki savaşa Gurman'ın emaneti olan Miryatek'i yalnız bırakmamak için katılır.¹⁰⁰⁵ Aynı romanda prom Nume, Hiver'in Tapınağı'ndaki terkedilmiş köyde bulunan bir evden kardeşinin yardım dilenen sesini duyar ve ona ulaşmak için hamle yapar. Guorin, mavi bir ışığın Nume'yi içeri çekmeye çalıştığını, Nume'nin ise tüm çabasına rağmen kapıya doğru ilerlediğini gördüğü anda evden çıkabilecek şeylerin dehşetini aklına bile getirmeden, kolunun yaralı olmasına rağmen sağlam omzuyla kapıya çarpar ve kapıyı kapatır.¹⁰⁰⁶

Bataklık Ülke'de Durtemen, yakında Avcı Kalesi'nin komutanı olarak tüm haklarını yitirmeden yıllar önce verdiği sözü yerine getirmek için Prom Hanı Yuvgot'un hapsedildiği Yumruk Kule'ye gider. Zamanında onuruyla ölmesine izin vermeyen, gerekli durumlarda koz olarak kullanabilmek için zindanda insanlık dışı bir hayat sürmesine neden olan federasyon kararına rağmen Durtemen, vakti geldiğinde istediği ölümü ona kendisinin vereceği sözünü Yuvgot'a hatırlatır. Durtemen'in sözünü tutması ve Yuvgot'un bunun için hazırlanması trajik bir biçimde anlatılmıştır:

“Yavaşça doğruldu. Kısa kılıcını kemerinden çıkardı. Kabzasını iki eliyle kavramasına rağmen ucunun titremesine engel olamıyordu. Durumu fark eden prom, hareket etmenin verdiği tüm acıya rağmen, kollarını kaldırmak için kendini zorladı. Ellerini yaşlı adamın ellerine sardı. Kılıcın ucunu tam boğazının zayıf noktasına dayanacak şekilde sabitledi.

Durtemen nefesini tuttu. Hayatı boyunca yüzlerce insan, prom ve hatta burfenin canım almıştı ama ilk defa böylesine hüzünlüyordu. Gözlerinin buğulanmaya başladığını fark edince iyice şaşırıldı. Yaşlılık denen illet bu olmalıydı.

¹⁰⁰⁵ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 15, 16.

¹⁰⁰⁶ *A.e.*, s. 198.

Ellerinin üzerindeki kıllı parmakların sıcaklığını hafızasına kazımaya çalıştı. Yapacağı şey ne sonuç doğurursa doğursun bu anı ona yetecekti. Gücünü toplamak için kendisine birkaç saniye kazandırma umuduyla

‘Söylemek istediğin son bir şey var mı?’ diye mırıltıyla sordu.

‘Benim için Huns’a bir taş at.’ diye gülümsedi Yuvgot. ‘Küçük bir tane ama balıkların canını yakacak kadar iri olmasın. Biz onurlarıyla ölen savaşçılarımız için böyle yaparız. Hep bir gün arkamdan o taşı atacak kişiyi merak etmiştim. Kim olduğunu bilmek hoşuma gidecek. Aptalca bir gelenek belki ama ihmal etmezsen mutlu olurum. Ve bir de tabii...’

Durtemen daha fazla dayanamayacağı hissetti. Kılıcı itebileceği en ileri noktaya kadar iterken sesi hızla kesilen promun son sözünü güçlkle duyabildi.

‘Teşekkürler...’ demişti.¹⁰⁰⁷

Leofold, Ermira’yı bulmak için Amneh’ten yardım almak için Lufas’a gitmeye karar verir. Guorin ve Nume’ye kendisiyle gelmek zorunda olmadıklarını, bir canavarla dolaşmanın güvenlikleri açısından tehlike yaratabileceğini söylemesine karşın her ikisi de onunla gelmek istediklerini söyleyerek Leofold’u yalnız bırakmaz.¹⁰⁰⁸

Hurgların onurlu savaşçıları yıllardır süren savaşı kazanmak için torgan adı verilen ve en fazla birkaç hafta ömrü olan yaratıklara dönüşmek için gönüllü olurlar.¹⁰⁰⁹ Büyük savaşta hurgların komutanı Erolken ise eline kaçma fırsatı verildiği hâlde bir askere verdiği sözü tutar ve savaşarak ölür.¹⁰¹⁰

Sevgi bağlılığı anlamına gelen vefanın Perg’de ve Öte Diyarlar’da verilen örneklerinden birçoğuna yaşadığımız dünyada da insani özelliklerini kaybetmeyen her bireyde rastlamak mümkündür.

3.1.5.1.16. Gelenek-Görenek

Romanlarda Perg’in ve Öte Diyarlar’ın sakinleri çeşitli görenekleri (âdet/alışkanlık) ile karşımıza çıkarlar. Bunlardan ilki farklı mekânlarda yaşayan ırkların mensuplarının birbirleriyle veya diğerleriyle selamlaşırken kullandığı usullerdir.

¹⁰⁰⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 191-192.

¹⁰⁰⁸ **A.e.**, s. 29.

¹⁰⁰⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 106.

¹⁰¹⁰ **A.e.**, s. 218.

Uzak Diyarlar'dan gelen Husnetli Büyücü Geryan, Kadili Leofold ve Guorin'e selam verirken eliyle havaya bir şekil çizer. Husnet'te bu selamın ilgi ve anlayış getireceğine inanılır.¹⁰¹¹ Öte Diyarlar'da savaşçı prom Yunek ellerini ileri uzatır, kadın prom Demien de aynı şeyi yapıp onun parmak uçlarına dokunur. Bunu sadece aralarında arkadaşlıktan çok öte yakınlık olan çiftler yapmaktadır.¹⁰¹²

Çoğu zaman kahramanlar birbirleriyle ya ellerini kalplerinin üzerine koyarak ya göğüslerine iki kez vurarak¹⁰¹³ ya da başlarıyla selamlaşırlar.¹⁰¹⁴

Hurg müzisyenler son notalarını çaldıktan sonra flütlerini yavaşça dizlerinin üzerine koyarlar ve başlarını öne eğip beklerler. İnsanların eğlencelerinde olduğu gibi bir alkış tufanı kopmaz. Dinleyiciler ayağa kalkarlar, aynı şekilde başlarını eğerek onları saygıyla selamlarlar.¹⁰¹⁵

Âdetlerine çok bağlı olan Turayforlular savaş başlamadan uyarı atışı yaparak karşı tarafa saldırıdan vazgeçmesi için son bir şans tanırırlar.¹⁰¹⁶

Perg'de evlenme, ölüm, yeni doğan bebeğe isim verme, inanış, misafir karşılama, ağırlama geleneklerinden birkaç yerde bahsedilir. Geryan'ın babası öldükten sonra annesi evlenemez. Çünkü Husnet'in ismi verilmeyen köyünde yeniden evlenmek hoş karşılanmamaktadır.¹⁰¹⁷

Bir köyde veya şehir mahallesinde doğmuş kişi hâlâ hayattaysa yeni doğanlara onun ismi verilmez. Bu şekilde kişilerin birbirine karışması önlenmiş olur.¹⁰¹⁸

Promlar, onurlarıyla ölen savaşçılar için Mavi Hunsu'ya bir taş atarlar.¹⁰¹⁹ Ayrıca soylu promlar tanrıların katında yerleri olduğuna inandıkları için ölümden korkmazlar, bu sebepten kendilerini de öldürmezler.¹⁰²⁰

Burfenler inançları ve gelenekleri ekseninde emirliklerle yönetilen Anageh ve Telinos isimli şehirlerde yaşarlar. Babadan oğla geçen emaret sistemi geleneğine

¹⁰¹¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 64.

¹⁰¹² Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 89.

¹⁰¹³ **A.e.**, s. 148.

¹⁰¹⁴ **A.e.**, s. 82-83.

¹⁰¹⁵ **A.e.**, s. 104.

¹⁰¹⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 244.

¹⁰¹⁷ **A.e.**, s. 66.

¹⁰¹⁸ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 101.

¹⁰¹⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 192.

¹⁰²⁰ **A.e.**, s. 189.

bağlı oldukları için federasyona katılarak kendilerini temsilcilerin yönetimine bırakmayı reddeden¹⁰²¹ burfenler tanrılarına ve inançlarına çok sadıktırlar, bu yolda ölümü göze almaktan çekinmezler.¹⁰²²

Öte Diyarlar'daki Lanetliler Köyü'ne gelen Leofold, çok sıcak karşılanır. Köyün Lideri Opsar, Leofold'u kendi evinde ağırlamak ister, uzun yıllar sonra gelen ilk misafirinden onu ağırlamak için bir misafir odası olmadığı için özür diler.¹⁰²³

Durslular misafirlerini kucaklama alışkanlığına sahiptirler.¹⁰²⁴

Korsanların ve askerlerin geleneklerine bağlılığı sıklıkla mevzubahis edilmiştir.

Teslim olmuş bir gemiye saldırmayı gereksiz görseler de korsanlar için kaptanlarının emirlerine uymak taviz verilmez bir gelenektir.¹⁰²⁵ Tayfanın kendisinden yaşlı ve sert olmasına rağmen geleneklerinde kaptana itaat bulunduğu için Korman'ın başkaptanlığını kabul etmekte tereddüt etmezler.¹⁰²⁶ Korsanlar, gelenekleri gereği gemiden alınan ganimetlerin en iyi parçalarını kaptanlarına verirler.¹⁰²⁷

Avcılar, yaralananlarla ilgilenmeden ve ölümlerini gömmeden düşmanlarının peşine düşmezler.¹⁰²⁸

Öte Diyarlar'da savaşa hazırlanan hurgların seçme savaşılarının izleyiciler karşısında sergiledikleri gösteri amaçlı geleneksel dansları şöyle anlatılır:

“Yüzlerce kılıç, her birinin çapı iki adam boyunda davulların temposuna uyarak kalkıyor, savruluyor, hışımla birbirine çarpıyordu. Savaşçılar, karşılıklı iki sıra hâlinde dizlerinin üstüne çöküyor, silahlarını başlarından iki karış yukarıda çevirirken kısa ve melodili çığlıklar atıyorlardı. Onlar ayağa kalkıp kılıçlarını birbirlerine savurduklarında takip eden iki sıra diz çöküp aynı figürleri sergilemeye başlıyordu. Birbirini takip eden bu eğilip kalkmalar, meydana bir dalga görüntüsü yaratıyordu.”¹⁰²⁹

¹⁰²¹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 108.

¹⁰²² **A.e.**, s. 116.

¹⁰²³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 161.

¹⁰²⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 237.

¹⁰²⁵ **A.e.**, s. 135.

¹⁰²⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 108.

¹⁰²⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 131.

¹⁰²⁸ **A.e.**, s. 81, 88.

¹⁰²⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 108-109.

Dans sırasında oldukça gürültülü olan ortam biraz sonra ölüm sessizliğine bürünür. Halk, gönüllü olarak torgana dönüşmeye giden savaşçılara duyduğu sevgi ve hayranlığı yol boyunca onların geçtiği her yerde başlarını öne eğip selamlayarak gösterir.¹⁰³⁰

Yaratıldığımız ve yaşamımızı sürdürdüğümüz dünyada çeşitli ülkelerin, şehirlerin, köylerin, inançların, sözlü veya yazılı kural, kanun dışında ast-üst ilişkisi ile yürütülen mesleklerin sahip olduğu gelenek-görenekler, şekil veya amaç farklılığı gösterse de görüldüğü gibi Perg ve Öte Diyarlar'da da uygulanmaktadır.

3.1.5.2. Kültür, Sanat ve İnanışa Ait Unsurlar

3.1.5.2.1. Kültüre Ait Unsurlar

3.1.5.2.1.1. Lisan

Tamamen muhayyile gücü ile yaratılıp şekillendirilen Perg'de ve Öte Diyarlar'da ataların anlaşması gereği¹⁰³¹ genel olarak konuşulan dil Pergcedir. Hurg ırkının Pergcenin yanında konuştuğu eski dillerden biri veya birkaçı büyücüler ve dezdometler tarafından da kullanılır. Hunsıbların da dili ayrıdır ancak bu dilin eski dillerden biri olup olmadığı konusunda bilgi verilmez.

Öte Diyarlar'da Bilge Tanrı Hiver'in Tapınağı'nın bahçesindeki kelebek de Pergce konuşmaktadır.¹⁰³²

Perg'de eski dil veya diller hakkında onları pek az kişinin bildiğinden başka malumatla karşılaşmayız. Ancak sık sık eski yazılı metinler kahramanların karşısına çıkar. Bunlardan biri Amneh'tir. Hayatı boyunca araştırır ve eski yazıtları çözmeyi başararak kayıp bazı büyülerin Merderan'ın heykelinin altında olduğu sonucuna varır.¹⁰³³ Amneh, bütün araştırma ve çalışmalarını bir deftere eski dilde kaydeder.¹⁰³⁴

¹⁰³⁰ A.e., s. 11.

¹⁰³¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 78.

¹⁰³² A.e., s. 228.

¹⁰³³ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 65.

¹⁰³⁴ A.e., s. 94, 95.

Hiver'in Tapınağı'ndaki duvara yazılmış eski dildeki cümleler buranın dinî duygularla inşa edilmiş olduğunun ispatıdır.¹⁰³⁵

Fuoli'nin en eski ırkı dezdometler Pergce bilmez. Yüzyıllar önce burfenlerle yapılan anlaşma yüzünden bu dağlardan hiç inmezler. Konuşma dili olarak Pergce üzerinde birleşen atalar dezdometleri akıllarına bile getirmedikleri için bu ırk, Tanrılar Savaşı'ndan önce kullanılan eski dillerden biriyle anlaşır.¹⁰³⁶

Öte Diyarlar'da Guorin ve Geryan'ı kafes içerisinde alıkoyan hurglardan biri Perg dilinde konuşurken diğeri eski dillerden birine ait olan birkaç cümle söyler.¹⁰³⁷

Büyü yapılırken diğeri için hiçbir anlamı olmayan kelimeler veya cümleler kullanılır¹⁰³⁸ veya hızlı hızlı tekrarlanır.¹⁰³⁹ Böyle bir durumda eski dile ait dört kelime ilk kez yazılı olarak verilir: Graknes!”, “Eroknel!”, “Boekma!”, “Kuenem.”¹⁰⁴⁰ Bu kelimelerin anlamına yer verilmez ancak işlevleri Merderan'ın Heykeli'nin altındaki gizli geçidi açmak ve kapatmaktır.

Perg'de ve Öte Diyarlar'da bir şehir, gemi veya dönüştürülmüş hurglara eski dilde anlamı olan isimler verilmiştir. Örneğin Artek'te Merderan sayesinde barışçıl bir hayatın sürmesi nedeniyle eski dilde “Huzur” anlamına gelen Altıf ismi verilir.¹⁰⁴¹ Durkgador artık kullanılmayan eski dillerden birinde anne aslan anlamına gelirken¹⁰⁴² torgan eski dilde cellat demektir.¹⁰⁴³

Hunsıbların kendi aralarında kullandığı iletişim aracının hangi dile ait olduğu söylenmez. Leofold, hunsıb Liddek'e tapınağa girmeden önce etrafı kolaçan etmesini söyler. Onun dilinde bu sözü söylemek için dokuz uzun kelime kullanmak gerekmektedir. Pergliler ise onun dilini onun Perce'yi konuştuğundan daha zor konuşabilir.¹⁰⁴⁴ Hunsıblar Pergceyi tam olarak konuşamazlar. Örneğin ağır değili

¹⁰³⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 135.

¹⁰³⁶ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 203.

¹⁰³⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 144.

¹⁰³⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 84. Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 244.

¹⁰³⁹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 86.

¹⁰⁴⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 227, 230.

¹⁰⁴¹ **A.e.**, s. 64.

¹⁰⁴² Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 37.

¹⁰⁴³ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 63.

¹⁰⁴⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 251.

“Aır deil”, sürprizi “Sürpiz”, hoş bulduğu “Hoş baldık”¹⁰⁴⁵, emredersiniz efendimi “İmridirsiniz ifindim”¹⁰⁴⁶ şeklinde telaffuz ederler.

Serinin son kitabının ismini taşıyan tanrıların alfabesi ile ilgili de bilgi verilmez. Yalnızca tılsımların gerçek tanrıların yani Kadim Güçler’in alfabesiyle yazılmış kelimeler oldukları söylenir ve birkaçının ne anlama geldiği ifade edilir: Olmen’in tılsımı tanrıların dilinde sağlık, Zeron’unki dönüşüm, Yueken’in ki unutturma, Roek’in ki ise koruma anlamlarına gelmektedir.¹⁰⁴⁷ Merderan’ın tılsımı bir kelime değil bir cümledir ve açıkça söylenmese de bu tılsımın anlamı ulaşılabilecek hayallerle ve vazgeçmemekle ilgilidir.¹⁰⁴⁸

Denizcilerin kendine has kelimelerini mesela Kaptan Korman’ın “hanımım” demesini önceleri yadırgayan Nela, zamanla bunları kabullenir.¹⁰⁴⁹ Perg dilinin özelliklerinden biri olan meslek gruplarının diyaloglarına bundan başka yer verilmez. Ancak *Perg Efsaneleri*’nin kahramanları aşağıda verdiğimiz örneklerden de anlaşılacağı gibi günlük hayatlarında deyimler, atasözleri; benzetme, kişileştirme gibi sanatları kullanılır; argo ya da kaba kelime veya kelime gruplarına da başvurulur. Örneğin Ais, Nume’yi aşağılık ırkın temsilcisi olarak nitelendirdiğinde Nume, “Hayatını kurtardığım insanların sayısı bu zavallının çenesindeki sakallardan fazladır.” der.¹⁰⁵⁰ Leofold’u kucağında taşımaya kalkışan Nume, “Bir Geyfor ayısı kadar ağır” olduğunu söyler.¹⁰⁵¹ Merderan’ın Heykeli’nin altındaki tünellerin içinde çıkışı bulamayan Leofold durumlarını bir benzetmeyle anlatır: “Kendi kuyruğunu kovalayan kediler gibi aynı tünellerde döndük durduk.”¹⁰⁵²

Fuoli’ye geldiklerinde gemiden inerken tereddüt yaşamayan Nela bir atasözünü kullanarak “Korkunun ecele faydası yok” der.¹⁰⁵³ Kaptan Korman, “Emanetin bir şikâyeti olur mu bilmiyorum... Ama Guorin’in ondan bir an evvel

¹⁰⁴⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabesi**, s. 84, 85.

¹⁰⁴⁶ **A.e.**, s. 147.

¹⁰⁴⁷ **A.e.**, s. 36.

¹⁰⁴⁸ **A.e.**, s. 226.

¹⁰⁴⁹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 26.

¹⁰⁵⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 73.

¹⁰⁵¹ **A.e.**, s. 80.

¹⁰⁵² **A.e.**, s. 173.

¹⁰⁵³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 69.

kurtulmak istediğine kalıbımı basarım.”¹⁰⁵⁴ diyerek hem kişileştirme sanatına başvurur hem de deyimden yararlanır.

Kaba veya argo sayılabilecek kelimeleri hem tanrılar hem melek olan Srenah hem de diğer ırk mensupları kullanır. Sözü ettiğimiz kullanılışlara bazı örnekler ise şunlardır: Kaptan Korman, kendisine kılıç öğrettiği Guorin’i Nela’ya överken sağ kaşının üzerindeki morluğu göstererek şöyle der: “Bakın bana ne yaptı! Üstelik daha üçüncü derste! Kerata sadece kılıç kullanmasını değil yumruk atmasını da çabuk öğrendi.”¹⁰⁵⁵ Porutern, dört gün içinde kendisine verilen görevi tamamlayıp tamamlayamayacağını sorduğunda Anageh’in gizli örgütü Beyaz Alev’in şefi Gurpes, “Daha önce aklın neredeydi bunak herif.” diye içinden geçirir.¹⁰⁵⁶ Öte Diyarlar’daki kadın savaşçı Ferian savaştıkları hurglar için Yunek’e, “Ama iyi hallettik piçleri.” der.¹⁰⁵⁷ Guorin ilk tanışmalarını hatırlayıp hatırlamadığını sorduğunda Leofold şunları söyler: “Nasıl unutabilirim ki?.. Öyle bir bağırıştın ki korkudan altıma kaçırıcaktım!”¹⁰⁵⁸ Leofold, umutsuzluğa düştüğü anda Bilge Kuş Srenah’ın sesi beyninde yankılanır: “AYAĞA KALK, LANET OLASICA... SANA GÜVENDİM! SANA İNANDIM KAHROLASICA”¹⁰⁵⁹

Tanruların Alfabeti’nde hem eski dillerden birini hem de Pergceyi kullanan hurg savaşçılardan Tulakol insanların bir tavşanı keyifle pişirdikleri hâlde insan yedikleri için niçin kendilerine şeytan dediklerini anlamadığını söyleyen Buratar’a hurglar arasında bilinen bir tekerleme ile karşılık verir: “İnsanları anlamayı deneyen son hurg, insanlar kellesini bir mızrağın ucuna taktığında hâlâ düşünüyordu...”¹⁰⁶⁰

Perg halkı sırası düştükçe atalarının veya tanruların söylemlerine de başvurur. Nitekim hamile eşinin gözünün önünde öldürülmesine ses çıkaramayan, katilinden intikamını alma fırsatını da korkaklığı yüzünden kaçırın Guorin’in aklına Ulu AtaTurset’in şu ünlü sözü gelir:

¹⁰⁵⁴ A.e., s. 72.

¹⁰⁵⁵ A.e., s. 28.

¹⁰⁵⁶ A.e., s. 140.

¹⁰⁵⁷ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 55.

¹⁰⁵⁸ A.e., s. 97.

¹⁰⁵⁹ A.e., s. 140.

¹⁰⁶⁰ A.e., s. 50.

“Hepimiz birgün öleceğiz. Belki genç belki yaşlı. Belki acıyla belki huzurlu. Ama bir gün mutlaka yokluğa karışacağız. Bundan kaçamayız. Bununla savaşmalıyız. Fakat tümünden çaresiz de değiliz. Onurumuzu koruyarak ölmek elimizde.”¹⁰⁶¹

Nela, Erdem Tanrısı Edia'nın tapınağındaki kitabın hikmetini babasından duyduğu bir tanrı sözü ile açıklar: “Bilgi ve erdem, iki kapak arasında kaldıkları sürece yararsız tohumlardan ibarettir. Yeşerip meyve vermeleri için hayata karışmaları gerekir.” Bilginin hayata karışması, öğrenilen şeylerin uygulanması demektir.¹⁰⁶²

Perg Efsaneleri'nde konuşulan dil, dünyanın hiçbir yerinde kullanılmayan Pergcedir. Ayrıca arada sırada eski dillerden biri ile anlaşılan ırklar, bu dillerde yazılmış yazıt, defter gibi unsurlar ya da bu dillerdeki kelime veya cümlelerle yapılan büyüler de söz konusu edilir. Tanrıların alfabesi de fantastik bir âleme uygun bir dil aracıdır. Bunların dışında günlük hayat içerisinde diyalog kurmaya yarayan kelime veya kelime gruplarının durum ve zamana göre kullanılışı yaşadığımız dünyadaki kullanılış ile aynıdır.

3.1.5.2.1.2. Eğitim

Perg Efsaneleri'nde çeşitli ülkelerde yaşayan, çeşitli ırklara mensup eğitim gören kişilerle karşılaşırız. Bunlardan ilki Dört Ada/Uzak Diyarlar'da yaşayan büyücülerdir. Bu mekânda büyücülerin bir kısmı okullarda eğitilir, bir kısmı da başbüyücülerin yanında çirak olarak yetişir. Alınan eğitim sonucunda “Büyü” başlığı altında söylediğimiz gibi on büyü öğrenenler büyücü, otuz büyü yapabilenler büyücü lordu, elli önemli büyüünün hepsini kullanabilenler de başbüyücü sıfatını almaya hak kazanırlar.¹⁰⁶³ Artek'te Büyücü Konseyi de vardır.¹⁰⁶⁴ Kahramanlardan Büyücü Nela'yı güçlerini kullanabilmesi için babası Amneh eğitir.¹⁰⁶⁵

Büyülerden sonra eğitim görüldükten sonra kullanılabilen bir başka güç tılsımlardır. Tılsımlara hükmedebilmek için uzun yıllar süren eğitim almak şarttır.

¹⁰⁶¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 38.

¹⁰⁶² Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 162.

¹⁰⁶³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 65.

¹⁰⁶⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 10.

¹⁰⁶⁵ **A.e.**, s. 122.

Dernat'ta yaşayan dört Tılsım Efendisi'ne güçlerini kullanmayı öğreten Merderan'dır.¹⁰⁶⁶

Büyücüler ve Tılsım Efendileri'nden sonra eğitim alan savaşçılarla da karşılaşırız. Savaşçılarıyla meşhur Kadi'de herkese kılıç kullanması öğretilir. Kadınlar da erkekler de sıkı bir eğitimden geçerler. İstekli ve yetenekli olanlar ise bu eğitimi en uç noktaya kadar ilerletebilirler.¹⁰⁶⁷

Avcı Kalesi'ndeki askerler canavarlarla savaşabilmek için eğitilir. Komutan Ais'in çalışma odası doğal ortam atmosferine dönüştürülür, aylara sivri bıçaklarla kaplı zırhlar giydirilerek burada talimler yapılır.¹⁰⁶⁸ Avcı Kalesi'nde ayrıca bitki bilimi de öğretilir.¹⁰⁶⁹

Avcı Korman'ın Guorin'e kılıç kullanmasını, yumruk atmasını, yayla nişan almasını, iz sürmesini öğretmesi bize aynı zamanda bir savaşçının bilmesi gerekenlerin listesini de vermektedir.¹⁰⁷⁰ Hurg ordusunda silahşorlar çok iyi eğitimden geçerler.¹⁰⁷¹ Sıradan hurg savaşçıları tek bir silahta ustalaşırlar. Ancak silahşor sınavını verenler tüm silahları kullanabilecek şekilde eğitilirler.¹⁰⁷²

Öte Diyarlar'da bulunan karargâhtaki savaşçılar da eğitim görmektedirler.¹⁰⁷³

Anageh ve Fuoli'de yönetim ve tanrı temsilciliği babadan oğla devreder. Tanrı temsilciliğinin varisleri özenle yetiştirilerek en büyük âlimler ve ermişler tarafından eğitilir. Onlara takipçisi oldukları tanrıya yüreklerini tamamen teslim etmeleri öğretilir.¹⁰⁷⁴ Temsilcilerin bakımını ise bütün hayatlarını sarayda geçirmiş ve sadece bu iş için eğitilmiş kadınlar üstlenmektedir.¹⁰⁷⁵ Veliiahtlar yetişirken eski diller hakkında da eğitim alırlar.¹⁰⁷⁶

Okul çağındaki burfen çocuklarının eğitim görmesi ile ilgili bilgiler *Bataklık Ülke*'de söz konusu edilir. Telinos'ta elindeki çanı çalarak küçük çocukları toplayıp okula götüren bekçiden bahsedilir ancak eğitimleri hakkında bir şey söylenmez. Aynı

¹⁰⁶⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 37.

¹⁰⁶⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 40.

¹⁰⁶⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 33-34.

¹⁰⁶⁹ **A.e.**, s. 169-180.

¹⁰⁷⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 27.

¹⁰⁷¹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 55.

¹⁰⁷² **A.e.**, s. 107.

¹⁰⁷³ **A.e.**, s. 127.

¹⁰⁷⁴ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 109.

¹⁰⁷⁵ **A.e.**

¹⁰⁷⁶ **A.e.**, s. 204.

şehirde yaşayan Ersukeb dostu Urenel'e oğlunun son sınavda birinci olduğunu söyler. Yaptığı cam heykellere bakılırsa büyük adam olacağını ifade eder.¹⁰⁷⁷ Yine Telinos'ta ismi verilmeyen, babasının takdirini kazanmak için askerliği meslek olarak edinen genç, aslında okul çağında iken çok başarılı çalışmaları olduğu ve hocalarının takdirini kazandığı cam işçiliğinde ilerleyip bir cam ustası olmayı ve her tarafı muhteşem vitraylarla donatmayı ister.¹⁰⁷⁸ Telinos'ta verilen iki örnekte de cam heykeller, vitraylar söz konusu edildiğine ve burfenler bu işte usta olduğuna göre okul çağından itibaren cam işçiliği ile ilgili eğitim aldıkları hükmüne varılabilir.

Perg'de büyücülerin yetiştirilmesi veya cam sanatını öğreten ilköğretim seviyesindeki okullar ve ustanın yanında öğrenilen tılsım güçlerine hükmetme dışındaki konularda alınan eğitimler yaşadığımız dünyada da verilmektedir.

3.1.5.2.2. Sanata Ait Unsurlar

Perg'in genelinde ve Öte Diyarlar'ın bazı mekânlarında sanata ve sanat eserlerine düşkünlük söz konusudur. *Perg Efsaneleri*'nde müstakil sanat eserlerinden ayrıntıda estetiğe kadar pek çok unsur karşımıza çıkar.

Romanlarda sanat eserlerinden en çok başvurulana heykeldir.

Kruzeran'daki Bilge Tanrı Hiver'in Tapınağı'ndaki heykel oldukça görkemlidir. Heykel, Geryan vasıtasıyla şu şekilde tasvir edilir:

“Bir an için Bilge Tanrı'nın ne kadar ciddi ve olgun görüldüğü dikkatini çekti. Çok azametli bir tavrı vardı. Göğsünün üzerinde kavuşturduğu kaslı kolları, bağdaş kurduğunda baldırlarının üzerine çöken koca midesi, insanın içine işleyen ve sonsuzluğa bakıyormuş gibi dalgın gözleri, her biri tecrübe ve olgunluk timsali kırıksıklıklarla kaplı geniş alını ve özenle arkaya taranmış bembeyaz saçlarıyla saygı uyandırüyordu.”¹⁰⁷⁹

Altıf'ta Geryan'ın tabiriyle güzeller güzeli Merderan Heykeli vardır.¹⁰⁸⁰ Tüm ırklar birleşerek daha önce yapılmamış ve daha sonra da yapılamayacak güzellikte

¹⁰⁷⁷ A.e., s. 228.

¹⁰⁷⁸ A.e., s. 226.

¹⁰⁷⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, 136-137.

¹⁰⁸⁰ A.e., s. 169.

bir heykel inşa ederler. Yaşayan her usta bu esere bir taş koymuştur.¹⁰⁸¹ Merderan'ın Heykeli'nin özellikleri ise hem uzaktan hem de yakından şu şekilde verilir.

“Ufak bir tepe büyüklüğündeydi. Şehir heykeli ancak beline kadar perdelemişti. Çok uzakta olmasına rağmen detaylarındaki işçiliğin mükemmelliği belli oluyordu. Tarihin en şanlı şahsiyetlerinden biri olan genç adam, yakışıklı yüzüyle sanki her an onlara dönüp hoş geldiniz diyecek kadar canlı görünüyordu.”¹⁰⁸²

“Zaman bu şahane heykelin aleyhine işlemişti. Tamamen taştan yapılmış olmasına karşın cüppesinin etekleri rüzgâr azıcık sert esse dalgalanmaya başlayacak gibi duruyordu. Güçlü bir yumrukla biten kolu ince bedeninin yanında dimdik uzanıyor diğer eli yere dayadığı pürüzsüz bir asadan destek alıyordu. Bu asa Asuber'in canavarları şehre saldırdığında iki yerinden kırılmış, barış geri geldikten sonra yaşayan en büyük ustalar tarafından tamir edilmiştir.”¹⁰⁸³

Kruzeran'daki bir binanın üzerinde kartal heykelleri,¹⁰⁸⁴ Altıf'taki Yıldız Han'da çiçek kümelerinin arasına serpiştirilmiş küçük kuş heykelcikleri¹⁰⁸⁵ federasyon binasında Başkan Terelon'un bulunduğu odanın ortasında, som altından yapılmış, birçok bacağı olan kızgın bir ejderha heykelciği vardır. Bu görkemli ejderha simgesi on altı pençesiyle federasyonu oluşturan ülkeleri, kızgın başı ile de federasyon başkanını temsil etmektedir.¹⁰⁸⁶

Diğer heykel daha önce bahsettiğimiz Durkgador adlı geminin burnundaki dişi aslandır. Heykel, “arka ayakları üzerinde yaylanmış, ön pençeleriyle havayı yırtarken ağzını sonuna dek” açmıştır. Dişlerinin normalden biraz daha iri görünmesi de azametini arttırmaktadır.¹⁰⁸⁷

Mavi Hunsa'da karşımıza çıkan bir başka heykel Hunsa'nın Kanatları'dır. Maviliği içinden yükselen iki dev kanat, bronzdan yapılmıştır. İnanılmaz boyutlardaki bronz kanatları suyun üstünde tutan gücün ne olduğu Kaptan Korman tarafından açıklanır:

“Aslında heykel yalnız iki dev kanattan ibaret değil. Karşımızdaki şaheser, kanatlarını yukarı kaldırmış, havalanmak üzere olan bir kartal. Ve o kadar şaşırmayın, suyun

¹⁰⁸¹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 65.

¹⁰⁸² **A.e.**, s. 100.

¹⁰⁸³ **A.e.**, s. 103.

¹⁰⁸⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 90.

¹⁰⁸⁵ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 104-105.

¹⁰⁸⁶ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 166.

¹⁰⁸⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 236.

üstünde durmuyor. Mütevazı bir adanın tepesine yapılmış. Çok yıllar önce Hunsu yükselmiş ve önce adayı sonra da heykeli altına almış. Sadece kanatlar dışarıda kalmış. Bu yüzden şimdi suyun üstünde duruyorlarmış gibi görünüyorlar.”¹⁰⁸⁸

Heykel, düşüncelere hükmedebilen Bilge Kuş Srenah’ı tasvir etmektedir. Heykel, gizemli bir şekilde ortadan kaybolmasının ardından bir gün döner ve unutulmadığını görür umuduyla ona tapanlar tarafında yapılan yapılmıştır.¹⁰⁸⁹

Turayfor’da içinde bir zindanın olduğu Yumruk Kule’de bulunan yüz adam boyu yüksekliğinde, tamamı taştan inşa edilen heykelin de tasvirine yer verilmiştir.

“Gökyüzüne doğru uzanan kaslı bir kolu anımsatan duvarlarında kapısından çatısına kadar ufak bir dengesizlik, küçücük bir pürüz yoktu. Çatı katını oluşturan dev yumruğun parmakları öylesine sıkılmıştı ki ilk bakışta kule titriyormuş gibi görünürdü. Bu yumruk şeklindeki zindan odasını her gördüğünde aklına güçlü parmaklar tarafından esir edilmiş bir kuşun çaresizliği gelirdi. Herhâlde ustalar da bu benzersiz yapıya böyle bir temayı layık görmüşlerdi.”¹⁰⁹⁰

Diğer dört heykel Öte Diyarlar’daki Erdem Tanrısı Edia’nın Tapınağı’ndadır. Tapınaktaki geniş, dörtgen salonunun her köşesinde iki adam boyunda birer heykel konmuştur. Bunlardan ikisi güzel kadınlara, diğerleri yakışıklı erkeklere aittir. Bütün heykeller, balo kıyafetleri içinde ve “sanki hayatlarının en güzel günümüş gibi” gülümsemektedirler.¹⁰⁹¹

Fuoli’de bulunan Anageh Sarayı’ndaki heykel hakkında da bilgi verilir. Yaralarını hatırlatan başı, her birinden geniş kanatlar çıkan dört kaslı kolu ve göğüs uçlarının yerinde bulunan yıldızlarla Gök Tanrı Dermense’nin heykeli silindir şeklindeki bir kaidenin üzerine yerleştirilmiştir.¹⁰⁹²

Sarayın her köşeyi sırça heykellerle süslüdür.¹⁰⁹³ Konuk odasında ise birbirinden güzel cam heykellerden biri odanın bir köşesini tek başına kaplayan, iki burfen boyundaki nutel heykelidir. “Perg güzeli yaratıkların suda zıplarkenki hâllerini canlandıran” bu heykelde nutel, rengârenk kanatlarını sonuna kadar açmış,

¹⁰⁸⁸ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 47, 48.

¹⁰⁸⁹ **A.e.**, s. 48.

¹⁰⁹⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 187.

¹⁰⁹¹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 158.

¹⁰⁹² Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 134.

¹⁰⁹³ **A.e.**, s. 135.

zarif kuyruğunu germiş, melekleri hatırlatan yüzüne ise gülümseme denebilecek bir ifade nakşedilmiştir.¹⁰⁹⁴

Anageh Meydanı'nda da büyük cam heykeller vardır. Bunların bazıları çeşitli hayvanlara benzerken bazıları da türlü şekillerdeki yıldızlardan ibarettir.¹⁰⁹⁵ Meydandaki en önemli eser; cam kaplı, eflatun yüzeyli, devasa piramittir ve şehrin en nadide anıtlarından biri olarak kabul edilir. Anageh Emri Poretun'un oğlu Eroget'in doğumu sırasında inşasına başlanmış ve bir yaşını doldurmadan hemen önce tamamlanmıştır.¹⁰⁹⁶

Anageh'te heykellerden ve cam piramitten sonra karşılaştığımız sanat eserleri vitraylardır. Anageh Sarayı rengârenk vitraylarla süslüdür.¹⁰⁹⁷ Konuk odasının kubbe şeklindeki tavanı baştanbaşa Lofton tarzı vitraylarla kaplanmıştır.¹⁰⁹⁸

Fuoli'de yaşayan burfenlerin cam sanatında ileri olmaları diğer ülkeler, şehirler tarafından da bilinir. Örneğin federasyon binasında kendisine ikram edilen nek birasının bulunduğu ince, uzun kristal bardağı eline alan Ais, üzerindeki zarif işareti inceler. Bu Telinos cam ustalarının işaretidir.

Hiç kimse burfenler kadar mükemmel cam üretmediği için Perg'deki hemen bütün zenginlerin evinde Fuoli'den gelen cam eşyalar bulunur ve bu pahalı eşyalara sahip olmak bir tür ayrıcalıktır.¹⁰⁹⁹

Diğer sanat eseri olan Ert Köprüleri, Yumruk Kule gibi Turayfor'dadır. Ancak sanatsal açıdan detayı verilmeyen köprüler Turayfor'lular için önemlidir. Durtemen, Auber'in yaratıklarına karşı son savunmayı ve önünde ölmek şerefine ulaşmayı her zaman onlara cesaret veren ve Turayfor'un büyüklüğünü hatırlatan bu köprülerde yapar.¹¹⁰⁰

Perg'de ve Öte Diyarlar'da heykelelerden, vitraylardan, köprüden başka oymalar, figürler, kabartmalar, tablolar, yapma şelaleler vb. birlikte verildiği için bu sanat eserlerini buldukları yeri esas alarak belirteceğiz.

¹⁰⁹⁴ A.e., s. 139.

¹⁰⁹⁵ A.e., s. 265.

¹⁰⁹⁶ A.e., s. 141.

¹⁰⁹⁷ A.e., s. 135.

¹⁰⁹⁸ A.e., s. 139.

¹⁰⁹⁹ A.e., s. 168.

¹¹⁰⁰ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 244.

Altıf'ta büyük bir binanın kemerli kapısına oyulmuş figürler, sık aralıklarla yapılmış ve her biri farklı şekildeki havuzlar birbirine küçük, yapma şelalelerle bağlıdır.¹¹⁰¹ Yıldız Han'a girilen şık kemer çıplak rakkase figürlerinin işlendiği iki sütunla taşınmaktadır.¹¹⁰²

Durkgador'un duvarları kazandığı zaferleri tasvir eden oymalarla kaplıdır. Bu yapının üstünde bulunan gri renkte, kulemsi taştan yükseltinin çeperleri aralıklı olarak renkli camdan çerçevelerle sarılmıştır. Çerçevelerde ise ancak yakından bakıldığında fark edilebilen çeşitli hayvan figürleri işlenmiştir.¹¹⁰³ Diğer havyan figürleri ise Öte Diyarlar'da karşımıza çıkar. Ayaklarına hayvan figürleri işlenmiş abanoz masa, Tılsım Efendileri'nin karargâhında Roek'in korunduğu bir odada bulunmaktadır.¹¹⁰⁴

Edia'nın Tapınağı'ndaki salonun kubbemsi tavanını tutan sütunlara binbir türlü çiçek figürü kazınmıştır.¹¹⁰⁵ Ayrıca bu tapınağın uzun koridorunun duvarları kırmızı, mor ve beyaz renkte, binbir türde çiçek desenlerinden yapılan kare şeklindeki süslerle kaplıdır. Bu süsler çini resimleridir. Burada yazar Nela vasıtasıyla bir açıklama yapar. Nela, eskiden ataların çiniye meraklı olduklarını, kutsal yerleri süslemek için çiniden faydalandıklarını, bugünlerde bu sanatın ustasını bulmanın neredeyse imkânsız olduğunu dile getirir.¹¹⁰⁶ Koridorun sonuna ise normal bir insanın içine sığabileceği, en geniş yeri göbeği olan boyna doğru daralan, aşağı doğru yeniden genişleyen bir vazo bulunmaktadır. Nela, vazunun bir tür seramik olduğunu düşünür ancak loş ılık yüzünden bundan emin olamaz.¹¹⁰⁷

Yukarıda heykel ve cam işçiliği ile andığımız Anageh Sarayı'nda pek çok sanat eseri daha vardır. Bu eserler bir arada Halkaren aracılığıyla şu şekilde tasvir edilmiştir:

“Üzerlerinde cengâver kabartmaları işlenmiş geniş sütunları yavaş yavaş arkasında bıraktı. Dört burfen boyundaki çift kanatlı kapının önüne gelince durdu. Tamamen buzlu zamdan yapılmış kapının üstündeki yemyeşil ağaç figürlerini ilgiyle seyretti. Her ağacın

¹¹⁰¹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 101.

¹¹⁰² **A.e.**, s. 104-105.

¹¹⁰³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 51.

¹¹⁰⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 131.

¹¹⁰⁵ **A.e.**, s. 156.

¹¹⁰⁶ **A.e.**, s. 194.

¹¹⁰⁷ **A.e.**

çevresine altın yıldızlardan çerçeveler nakşedilmişti. Aralara küçük güneş figürleri ve kan kırmızısı inciler serpiştirilmişti. Sonra dikkatini tavandan sarkan, çiçek şeklindeki dev avizeye verdi. Avizedeki yüzlerce mumun ışığı, duvarlardaki mavi ağırlıklı vitraylarda muhteşem yansımalar yaratıyordu.”¹¹⁰⁸

Lort Asuber’in büyük salonunun duvarında Lort Hanton’un sağlıklı günlerine ait, gülümseyen bir portresi asılıdır.¹¹⁰⁹

Durkgador’un yemek salonunun duvarlarında çok da iyi çizilmemiş, çoğu deniz savaşları konulu resimler vardır ancak bir tanesi “geniş ve huzur dolu bir ovaya doğmakta olan sabah güneşini” göstermektedir.¹¹¹⁰

Erdem Tanrısı Edia’nın tapınağındaki duvarlardan birinde kollarını iki yana açmış, bir elinde meşale, diğer elinde kılıcı Gorba’yı tutmakta olan figürü çizilidir:

“...Kan kırmızısı bir tuvalet giymişti, mantar başına benzeyen geniş eteği topuklarına kadar iniyordu. İnce ve uzun parmaklarını altın ve gümüş yüzükler süslüyordu. Bu yüzükler elinin üzerinden geçen zincirlerle bileziklerine bağlanmıştı. Vücut hatları sıradandı ama yüz hatları için bunu söylemek mümkün değildi. Aslında suratı iki parçadan oluşuyordu. Minik çenesi, dolgun dudakları, heykelleri andıran burnu genç ve alımlı bir kadına aitti. Buruşmuş alnı, çökmüş yanakları ve hüznle bakan gözler ise en azından doksan yaşında olmalıydı. Saçları uzun ve gürdü fakat bembeyazdı.”¹¹¹¹

Edia’nın tapınağının üst katındaki odanın beyaz mermerden yapılmış kapısı üzerine muhteşem bir vadi manzarası çizilerek bir tuval olarak kullanılmıştır:

“...Bir sabah vaktiydi, uzaktaki dağların arasından güneş doğuyor, vadinin üstünde kalabalık bir kuş sürüsü uçuyordu. Kayaların arasında birkaç başıboş geyik dolanıyordu. Tüm detaylara özenilmişti, renkler neredeyse kusursuzdu. Gölgeler bile gerçekçi görünüyordu.”¹¹¹²

Tapındaki odalardan birinin duvarlarında gerçeğin bire bir kopyası olan rölyefler vardır:

“Üzerlerine ağır zırhlar giymişlerdi. Bazıları baltalarını havaya kaldırmış, kimi kılıçlarını hasmına doğru savurmuştu. Hepsi ayaktaydı, aralarında hiç yaralı yoktu.

¹¹⁰⁸ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 133.

¹¹⁰⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 125.

¹¹¹⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 30.

¹¹¹¹ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 154.

¹¹¹² **A.e.**, s. 159.

Duvarların birine, iki atın çektiği gösterişli bir savaş arabası işlenmişti. Üzerindeki mağrur savaşçı, bir eliyle atların dizginlerini kavramıştı, diğeriyle uzun bir mızrak tutuyordu.”¹¹¹³

Resim konusunda Irsallı ressamlardan bahsedilse de onlara ait tablolar hiç gündeme getirilmemiştir.¹¹¹⁴

Hurgların Ağalar Meclisi'nin baştanbaşa sütunlarla örtülü ön cephesinde de bazıları oldukça gerçekçi, bazıları yalnız efsanelerde yaşadıkları için hurgların boyutlarından büyük ölçülere sahip kabartmalarla işlenmiştir.¹¹¹⁵ Ayrıca Aşubur'un bulunduğu salonun kapısında da altın kabartmalar bulunmaktadır.¹¹¹⁶

Görsel sanatlar dışında bir başka sanat dalı müzik, hurglar vasıtasıyla ön plana çıkar. Hurg müzisyenler yarım daire şeklindeki sahnede verdikleri konserle dinleyenleri mest ederler. Flütlerden çıkan sanki “tanrısal ses”ler dinleyenlerin kulaklarına ulaştıkça içlerindeki bütün kaygı, öfke, sıkıntı bir bir silikleşir. Erkolen büyü ile flüt sesleri arasında bağlantı kurar: “Büyü akla ve kalbe hükmetmenin bir yoluysa bu muzik de ancak baş döndürücü bir büyüünün eseri olabilir.”¹¹¹⁷ Müzik, Hurgların savaş zamanında bile asla vazgeçmediği, neredeyse su, hava kadar yaşamsal bir unsurdur. Askerler arasında “kulaklarının pasını silmek isteyenler” ara ara bu çadıra geldiği gibi bazen de burada silahşorbaşlarına özel konserler düzenlenmektedir.¹¹¹⁸

Perg ve Öte Diyarlar'da karşılaştığımız sanat eseri ve etkileyici müzik yaşadığımız dünyada da vardır. Bu eserlerde ön plana çıkarılan unsurların pek çoğu bildiklerimizle örtüşse de örneğin bir nutel, bir hurg efsane kahramanı, Tanrı Hiver Heykeli vb. bizim bilgi ve hayal dünyamızda olmadığından farklılık göstermektedir. Ancak yazarın değindiği çinicilik konusu gerçek dünyanın da hayal ürünü Perg'in de ortak noktasıdır.

¹¹¹³ A.e.

¹¹¹⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 207.

¹¹¹⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 109-110.

¹¹¹⁶ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 127.

¹¹¹⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 104.

¹¹¹⁸ A.e., s. 107.

3.1.5.2.3. İnanışa Ait Unsurlar

Perg’de yaşayan ırklar çeşitli tanrılara inanırlar. Ancak Perg halkı, Kadim Güçler dışında inandıkları tanrıları kendileri yaratmıştır. *Korkak ve Canavar*’da Bilge Tanrı Hiver, kendisinin ve kendisi gibi ölümsüzlerin gerçek tanrı olmadıklarını şu şekilde açıklar:

“...Ben ve benim gibiler sadece Perg’in ve diğer diyarların düzenini korumak için görevlendirilmiş ölümsüzlerdi. Sorularınıza cevap verir, sorunlarınızı çözerdik. Ama sizler bizi tanrılaştırdınız. Adımızı taşıyan tapınaklar, gösterişli heykeller yaptınız. Çünkü tanrılarla yüz yüze konuşabiliyor olmak gururunuzu okşayacaktı. Buna inanmak hoşunuza gidecekti. Maalesef bizim de hoşumuza gitti. Tanrı rolünü hepimiz çok sevdi.”¹¹¹⁹

Takipçisi olduğu tanrının diğer tanrıların hizmetine girmesi gerektiğini iddia eden Perg halkı bu uğurda yüzyıllarca devam eden Tanrılar Savaşı’nın başlamasına sebep olur. Sonunda savaşın bir parçası konumuna gelen tanrılardan denizleri yöneten Junderan ile göğün efendisi Dermense, nefreti yayan Lonfor ile aşkı simgeleyen Hermen savaşır. Sonrasında bütün güç sahipleri bu amansız savaşta taraf olurlar. Savaş Tanrısı Tshermon’un meydana çıkmasıyla savaşın galibi de belli olur. Perg’in altını üstüne getirdikten sonra durdurulabilen Tshermon tehdidi ortadan kalktıktan sonra diğer tanrılar yani güç sahipleri tekrar birbirine düşer. Sonunda duruma el koymak zorunda kalan Kadim Güçler, tanrıları ve onları kışkırtanları Öte Diyarlar’a sürerler.

Yüzyıllar önce yapılan Tanrılar Savaşı’nın sebeplerini, sonuçlarını bilenler Kadim Güçler’e inanırlarken olayların aslına vâkıf olmayanlar sürdürülen geleneğin bir parçası olarak bazen çok ileri safhalara varacak şekilde bazen de dara düşüklerinde gerekli tanrılara dua ederler, yardım isterler, aman dilerler. Yani çok tanrılı inanç sisteminin yaşandığı Perg’de bir kişi, duruma göre birden fazla tanrıya niyazda bulunabilmektedir. Kahramanlar bazen de genel anlamda “Tanrım!” nidasını kullanırlar. Ancak hangi tanrıyı kastettiğini bilmeyiz. Bunu bazen kahramanların kendileri de bilmez. Aşağıda vereceğimiz bazı örnekler söylediklerimizin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

¹¹¹⁹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 230.

Leofold, gördüğü hayaller sonucunda delirdiğine ve Asherta'nın laneti yüzünden çevresine ölüm saçacağına inandığı için Liddek'e zarar vermemek amacıyla onu bırakır ve ilerler. Karşısında tekrar Liddek'i görünce "Aman Tanrım!" diyerek şaşkınlığını belirtir. "Ama hangi tanrıya seslenmesi gerektiğini"¹¹²⁰ bilemez." Geryan'ın sessizlik büyüsü yaptığını duyan Guorin şaşkınlığını "Aman Tanrım!" nidasıyla belirtir.¹¹²¹ Guorin'in yalvaran bakışları ve ricası üzerine aradıkları adamı bulma çalışmalarına karısının katilinin de katılması konusunda ne yapacağını bilemeyen Guorin, "Bana yardım et tanrım. Bana dayanma gücü ver." şeklinde dua eder.¹¹²² Aynı kahraman, Guorin, ipten köprüyü geçtikten sonra arkasına bakarak "Tanrılar adına... Yaptım... O köprüden geçtim." der.¹¹²³ Koleun, veliahdı aramak için Tabu Dağları'na çıkarken kahramanlara "Gök Tanrı dostlarıma yardımcı olsun." der.¹¹²⁴

Kâhinin kocası Urton, sık sık dua etmek için Bilge Tanrı Hiver'in tapınağına gelir. Bilgeliğe tapmasa bir kâhinle yaşayamayacağını da söyler.¹¹²⁵ Yine Urton, Tshermon'un Kitabı'nı kendisine veren kişinin ölmek üzere olduğuna karşısındakileri inandırmak için "Hiver şahidim olsun ki onu kurtarmak elimden gelmezdi." diye yemin eder.¹¹²⁶ Hiver üzerine yemin eden diğer kahraman Rumzor Köyü'ndeki ismi verilmeyen tüccardır. Köy sakinlerini tanımadığını "Hiver şahidimdir." diyerek ifade eder.¹¹²⁷ Jatu, başa geçmek amacıyla lanetlilerle iş birliği yaptığı için Auber'in tanrılar tarafından iflah edilmesini diler.¹¹²⁸ Aynı kahraman, Geryan'ın cüppesinin kolundaki disklerden birini Hiver'in yüzüne doğru fırlattığında şaşkınlığını "Tanrılar adına!" şeklinde dile getirir.¹¹²⁹ Geryan, ölmek üzere iken Tshermon'u yok edecek olan Asret'in yanından geçtiğini görür. Birkaç saniye daha dayanabilmek için bildiği bütün iyi tanrılara yalvarır.¹¹³⁰

¹¹²⁰ A.e., s. 209.

¹¹²¹ A.e., s. 63.

¹¹²² A.e., s. 97.

¹¹²³ A.e., s. 226.

¹¹²⁴ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 178.

¹¹²⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 136.

¹¹²⁶ A.e.

¹¹²⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 50.

¹¹²⁸ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 53.

¹¹²⁹ A.e., s. 137.

¹¹³⁰ A.e., s. 266.

Başlarına gelen iyi ve kötü olayları inandıkları veya o olayla alakalı tanrı ile bağdaştıranlar da vardır. Adamlarının bir bir ölüşünü seyreden Erlat, “Tanrı cezayı yeterli görmemiş olacak ki hepsini kaybettiğim hâlde ben her savaştan ufak yaralarla kurtuldum.” der.¹¹³¹ Durtemen, üzerine doğru süzülen kanatlı canavarın toza dönüştüğünü görünce tanrılarının yardımına koştuğuna inanır.¹¹³² Sanep, tesadüf eseri Remizon’un saldırısından kurtarılmasını “şans tanrısının takdiri” olarak yorumlar.¹¹³³ Sabah kalktıklarında kendilerini Öte Diyarlar’da bulan Bordel Köyü halkı, aşılmaz duvarlar ve adam yutan toprağa daha fazla karşı duramayacaklarını anlar ve kendilerine bu cezayı layık gören tanrıya boyun eğmeye karar verir.¹¹³⁴ Buldukları hapisneden kurtulmaları ise tanrılarının rızasına bağlıdır.¹¹³⁵

Geçmişten bahsedilen aşağıdaki satırlarda Tanrılar Savaşı başlamadan önce ve sonra Perg halkının bir kısmının inanç konusuna nasıl baktığı küçültülmüş ölçekte yukarıdaki örnekte yer alan Bordel adlı köy üzerinden anlatılır:

Çok uzun yıllar önce Perg’deki Sarı Krallık’a bağlı Bordel’de yaşayanların kendilerini adadıkları bir tanrılarını yoktur. Köylerinde bir mabet bile bulunmaz. Bütün tanrılara inanırlar, hepsinden de aynı mesafede uzak durular. Tanrılar Savaşı başladıktan sonra ise hangisi kazanırsa ona biat etmeye oy birliğiyle karar verirler. Bu kararı verdikleri günün akşamında üstü başı perişan, vücudunda yaralar olan bir kadın köye gelerek kendilerinden yardım diler. Savaş Tanrısı Tshermon’un rahipleri köye gelir ve kadını vermelerini isterler. Savaşta üstün olan bir tanrıya karşı gelmekten korkan köy halkı toplanarak kadını teslim etme kararı alır.¹¹³⁶

Perg’de halkın bir kısmı duruma göre inanç bağlılığı geliştirirken Fuoli’de inandıkları tanrılar yüzünden iki uç kutba ayrılan ülkede Anageh şehri Gök Tanrı Dermense’ye, Telinos şehri ise denizleri yöneten Junderan’a bağlı kalırlar. Bu durumu sorgulayan akıl sahiplerinin ortaya çıkışına kadar bağnazlık derecesinde bu inançlarını yaşamaya ve yaşatmaya çalışırlar. Geleneklerin, kuralların dışına çıkan oğlu olsa bile şehirlerin en üst yöneticileri tarafından cezalandırılır. Anageh halkı kendi emirlerini Dermense’nin Fuoli’deki temsilcisi seçerek çocuklarını “inanç

¹¹³¹ A.e., s. 100.

¹¹³² A.e., s. 268.

¹¹³³ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 141.

¹¹³⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 181.

¹¹³⁵ A.e., s. 185.

¹¹³⁶ A.e., s. 180.

boşluğuna düşmekten” korumaya çalışırlar. Aynı şey Telinos’ta Junderan için yapılır. O zamana kadar emir kimliği taşıyan kişiler birdenbire kendilerini tanrıların temsilcisi olarak bulurlar ve bu yeni sıfatlarını çok da çabuk benimserler. Böylece emaretle birlikte tanrı temsilciliği de babadan oğla geçmeye başlar. Uzun yıllar her iki şehirde devam eden bu yerleşik inançları sorgulayanlar çıkar. Anageh’te gizli gizli Junderan’a tapanlar olduğu gibi Telinos’ta da Dermense’nin öğretilerini izleyenler görülmeye başlanır. Bunun yanında tanrıların hepsini reddedip hiçbir inancın içinde yer almak istemeyenler kendilerini belli eder. Bu durum kendi tanrılarına büyük sadakatle bağlı emirleri çok rahatsız eder.

İki şehir arasında gidiş gelişler yasaktır. Bir şehirde doğanın diğer şehre yerleşmesine izin verilmez. Gerekli görüldüğü hâllerde iki şehrin temsilcileri ortak bir buluşma yeri tespit eder ve bu görüşmeler bile şehirlerin dışında gerçekleştirilir. Doğduğu şehrin inancını değil de diğer şehrin inancını kabul edenler de kendi şehri tarafından sevilmez, dışlanır ama diğer şehir tarafından da kabul edilmez.

Anageh Emiri Poreturn, oğlunun Gök Tanrı inancı konusunda esnek düşündüğünü, aşağıda ele alınacak Özgür Bölge’nin Anageh’te de kurulmasını istediğini öğrenince “Dermense’nin itikadının sonsuza dek olanca saflığıyla” yaşaması, “Deniz Tanrısı’nın sapkın müritlerinin” Anageh’te asla barınmaması için oğlunu öldürtmek için gizli örgüt Beyaz Alev ile iş birliği yapar. Oğlunun ortadan kaldırılışını Telinos’un üzerine atar ve Dermense’nin ona verdiği gücü kullanarak Fuoli’nin saklı yerlerinde uyuyan dev savaşçıları uyandıracak ayinini yapmaya başlar.

Bu örneklerin dışında Halkaren vasıtasıyla verilenler de Anageh’te yaşanan Gök Tanrı inancına olan bağlılığı göstermektedir. Poreturn’un sağ kolu Şehir Meclisi Başkanı Halkaren, Gök Tanrı inancına sadakatle bağlıdır. Halkaren ayin başlamadan önce dinlenirken günlük dualarını bitirecek fırsatı bulur.¹¹³⁷ Dermense’nin heykelinin önüne gelen Halkaren, kollarını yukarı doğru çaprazlayarak sadakat duasını okur.¹¹³⁸ Bir ermiş olmadığı için hayatı boyunca heykele çıplak elle dokunamayacağını düşünürce hüznlenir ancak bu “hüznün kıskançlığa gebe olmasından korkup Gök

¹¹³⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 132.

¹¹³⁸ **A.e.**, s. 134.

Tanrı'dan aceleyle şefaath diler.¹¹³⁹ Halkaren aynı dakikalarda tanrısından bir kere daha şefaath ister. O da ayin sırasında Fuoli'de yaşanacak felaketi düşünüp gözlerinin nemlenmesine engel olamadığı içindir.¹¹⁴⁰ Ayinde Poretun'un okuduğu her duadan sonra Halkaren kâseleri dolaşarak okunmuş suyu Dermense'nin heykelinin kaidesine döker. Son okunmuş su dolu kâse heykelin ayaklarının dibine dökülür.¹¹⁴¹

Halkaren örneğinde de görüldüğü gibi tanrılara saygısızlıktan, onları kızdırmaktan veya gücendirmekten korkan, sakınan kahramanlar da vardır. Örneğin Tanrı Hiver'in heykeline dikkatlice bakan Geryan, Urton'a ona dokunup dokunmadığını sorar. Yaşlı adam Bilge Tanrı'ya dokunmanın aklından bile geçemeyeceğini söyler.¹¹⁴² Geryan, Bilge Tanrı Hiver'le karşı karşıya geleceği düşüncesiyle tepeden tırnağa kadar titrer.¹¹⁴³ Ün salmak için dul bir kadına tecavüz eden haydut grubundan Torkok gece nöbeti tutmaktan hoşlanmaz. Ama fazla şikâyet ederek tanrıları gücendirmek istemez.¹¹⁴⁴ Anageh Emiri Poretun'un oğlunun Telinoslular tarafından kaçırıldığı ıspatlanamaz. Zaten tanrı temsilcisini sorgulamak kimsenin haddi değildir.¹¹⁴⁵ Geryan'ı öldürmeye gelen kahramanlar buranın Erdem Tanrısı Edia'nın tapınağı olduğunu anladıklarında tanrı evinde can almaya gelmiş olmalarından huzursuzluk duyarlar.¹¹⁴⁶ Tshermon'un rahipleri tanrılarının mabedine dokunmaya cüret edenlere hadlerini bildirmek için kılıçlarını çekerek öfkeyle dışarı fırlarlar.¹¹⁴⁷ Artek şehrinin koruyucusu olarak yetiştirilen Büyücü Bernak, şehri teslim almaya gelen Merderan'a Dernol, Hiver, Yulgarman adına Artek'i terk etmesi için son bir şans tanır. Merderan ise Bernak'a tanrıları boşuna çağırmasını, onların sesini duymadıklarını, duysalar da aldırmayacaklarını, gelecek olsalar bile onlardan korkacağını hiç zannetmediğini söyler. Tanrılara meydan okuyan Merderan'ı pervasız olarak nitelendiren Bernak çok öfkelenir.¹¹⁴⁸ Promlar, tanrılarının katında

¹¹³⁹ A.e.

¹¹⁴⁰ A.e., s. 136.

¹¹⁴¹ A.e.

¹¹⁴² Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 137.

¹¹⁴³ A.e., s. 228.

¹¹⁴⁴ Müstecaplıoğlu, **Bataklik Ülke**, s. 9.

¹¹⁴⁵ A.e., s. 114.

¹¹⁴⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanrılarının Alfabeti**, s. 157.

¹¹⁴⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 251, 252.

¹¹⁴⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 15.

yerleri olduğuna inandıkları için ölümden korkmazlar. Aynı inançlar yüzünden kendilerini öldüremezler.¹¹⁴⁹

Tılsım Efendisi Zeron'un deyimiyle "Tshermion gibi kuklalara değil, gerçek tanrıların, Kadim Güçler"e inanan kahramanlardan kimileri o inancı yaşamaya veya her inancın istendiği gibi yaşanmasını sağlamaya kimileri de Kadim Güçler'in alfabetiyle yazılmış tılsımlarla Perg'i huzura kavuşturmaya çalışır.

Gençliği yukarıda bahsettiğimiz Anageh ve Telinos şehirlerindeki burfenlerin inançlarını sorguladıkları döneme denk gelen Rendem, her iki şehirde çok nadir rastlanan Kadim Güçler itikadındandır. Bulunduğu yerde hem inançlarının geri kalmışlığından dolayı ciddiye alınmaması hem de savaşta tarafsız kalmayı başardıkları için kimse Kadim Güçler itikadındakilere ilişmez. İnançları ve düşünceleri yüzünden acı çeken, ortada kalan burfenleri gören Rendem, bir şeyler yapılması gerektiğini düşünür. Gizli gizli görüştüğü birkaç dostunun yardımıyla "her inancın özgürce yaşanabileceği, saygı göreceği" Özgür Bölge adını koydukları bir kamp kurar. "İster Dermense'ye ister Junderan'a ister Kadim Güçler'e inansınlar isterse tümünü birden reddetsinler; birbirlerinin farklı düşünmesine saygı gösteren herkesin Özgür Bölge'de" yeri hazır. İlk günler fazla olmasa da adı duyuldukça Özgür Bölge'ye katılım hızla artar.¹¹⁵⁰

Kadim Güçler'e inanan diğer Ermiş Yuolin, Rendem'in Anageh'teki destekçilerindendir. Özgür Bölge'yi ve Rendem'i kendisine örnek alan Yuolin, onun gibi bir kampın bataklığın ortasında değil, şehirlerde yaşaması gerektiğine inanır. Çalışmalara başlayan Yuolin'in iyi bir hatip olması da takipçilerinin hızla artmasına sebep olur. Onu dinlemeye gidenler arasında Poretun'un oğlu Eroget de vardır. Ancak Yuolin, faaliyetlerinden haberdar olan Poretun'un adamları tarafından öldürülür.¹¹⁵¹ Yarım kalan çalışmayı devam ettirerek Anageh'in Özgür Bölge hâline getirmeye çalışan Eroget için de yukarıda söylediğimiz gibi babası tarafından ölüm emri çıkarılır.

Ermişleri yalancılıkla itham eden Telinos sakinleri de vardır. Telinos'ta bittiği zaman yıldız şeklinde bir havuz olacak tamamlanmamış inşaat, Deniz Tanrısı

¹¹⁴⁹ A.e., s. 189.

¹¹⁵⁰ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 108-109.

¹¹⁵¹ A.e., s. 206-207.

Junderan'ın bereket vermesi için yapılmaktadır. Telinos Emiri'nin subaylarından biri "Benim bildiğim Junderan, deniz tanrısı, havuz tanrısı değil ki" diyerek bu düşüncelerin hepsinin "üçkâğıtçı ermişlerin başının alından" çıktığını söyler. Bir yerden ustaların bu havuz işi için ermişlere epey altın yedirdiklerini duymuştur.¹¹⁵²

Kadim Güçler'e inananların daha hoşgörülü ve birleştirici olduğuna şahit olduğumuz olayların dışında onlardan çekinilen veya güzel sıfatlarından bahseden anekdotlarla da karşılaşırız. Tanrılar Savaşı'nda hâkimiyeti tartışılmayan, sonrasında Öte Diyarlar'a sürülen Savaş Tanrısı Tshermon, tapınağına saklanan savaş tılsımlarını Kadim Güçler'den korktuğu için canı bahasına korur.¹¹⁵³ Olmuş ve olan her şeyi bildiği için çok acı çektiğini söyleyen Hiver, fânilerin her şeyi bilmiyor olmasının Kadim Güçler'in şefkatinden ileri geldiğini dile getirir.¹¹⁵⁴

Kadim Güçler'le diyalog kuran, onlarla anlaşma dahi yaparak ölümünü erteleyen kahraman ise Merderan'dır. Merderan, Kadim Güçler'den tılsımları yok etmelerini ister. Kadim Güçler buna sıcak bakmazlar. "Diyarın düzenine müdahale etmek onlar için zor bir karardır. Sıradan bir insanın tüm hayatını adadığı bir idealden vazgeçmesi kadar zor."dur. İradelerini bir kere Tanrılar Savaşı'nı bitirmede kullanan Kadim Güçler'in o korkunç günlerde yaşanan zulümler; insanların, burfenlerin, promların birbirine yaptıkları eziyetler karşısında fânilere sevgileri zedelenmiştir. Merderan'a diyarın yok olmasının daha iyi olacağını söylerler.

Merderan, isteğinin yapılabilmesi için bu sevgiyi canlandırması gerektiğine inanır. Ve kahramanları aşmaları gereken zorlu sınavlardan geçirir. Merderan, Kadim Güçler'in belirlediği şartlara uygun olarak başkalarına içinden gelerek yardım etmek, gücünü her zaman doğrular için kullanmak, kimseye tepeden bakmamak gibi sıfatlara sahip Seçilmiş'in gelmesini bekler. Bütün sınavlardan başarıyla geçen kahramanlar birlikte sergiledikleri cesaret, dostluk ve fedakârlıkla Kadim Güçler'i fânilerin şefkate ve yaşamaya layık olduklarını kanıtlarlar. Bunun üzerine Kadim Güçler Perg'de bazı düzenlemeler yapmaya karar verirler. İlk olarak tılsımların güçleri geri alınacak, sonrasında Srenah'ın ölümlülerle kurduğu zihin bağları

¹¹⁵² A.e., s. 224.

¹¹⁵³ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 36.

¹¹⁵⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 232.

kırılacak, Öte Diyarlar'la Perg arasındaki bilinen bütün kapılar yok edilecektir.¹¹⁵⁵ Sayılan düzenlemeler dışında Leofold'a da eski görüntüsü geri verilir.¹¹⁵⁶

Kadim Güçler diyaloglar arasında da çeşitli vesilelerle anılır. Ermiş Merderan karşısına dikilen Bernak'a, "Kadim Güçler adına, erdem ve iyilikle kuşatmam için şehrinizi bana teslim etmenizi istiyorum." der.¹¹⁵⁷ Rendem, Guorin'in eline kazınmış Merderan'ın emanetini görünce "Kadim Güçler aşkına... Kadim Güçler'in işine akıl sır ermez!" diyerek şaşkınlığını ifade eder.¹¹⁵⁸

Kadim Güçler'e dua eden şahsiyetler Tıslım Efendileri'dir. Yaralı arkadaşını ziyarete giden Zeron, Kadim Güçler'e bir sadakat duası okur ve içeri girer.¹¹⁵⁹

Tanrılar ve Kadim Güçler'den başka Perg'de tapınılan, yardım dilenilen bir kahraman da aslında melek olan, bir kartalın çizgilerini taşıyan Srenah'tır. Perg'in dört köşesinde insan ve promların Srenah'ın adını dualarına eklediklerini, evlerinin karanlıklarına çekilip şefaathetmesi için ona yalvardıklarını, çocuklarını esirgemesi için gözyaşları döküp el açtıklarını kendi cümlelerinden öğreniriz.¹¹⁶⁰

Kahramanlar, çok sık olmasa da şeytan, cehennem, melek, zebani gibi dinî literatüre ait kelimelere başvurular.

Leofold, Guorin'le konuşurken kılıcın kesmediği Asuber'in atlılarını "şeytanın uşakları" şeklinde nitelendirir.¹¹⁶¹ Guorin de Leofold'a o "cehennem yaratıkları hakkında bir şey bilip bilmediğini sorar."¹¹⁶² Leofold, lortlar arasında yapılacak savaşta ateşin "cehennem zebanilerini" yani siyahlara bürünmüş atlıları durdurup durdurmayacağını merak eder.¹¹⁶³ Korsan gemisi Remizon'un kaptanı köşkünün penceresine konan martıyı sanki onu takdis etmek için gönderilmiş bir melek olarak vasıflandırır.¹¹⁶⁴ Sanep, efsane gemi Durkgador'dan hayatı boyunca şeytandan daha çok ürkmüştür.¹¹⁶⁵

¹¹⁵⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 223, 224.

¹¹⁵⁶ **A.e.**, s. 227.

¹¹⁵⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 13.

¹¹⁵⁸ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 105, 106.

¹¹⁵⁹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 17.

¹¹⁶⁰ **A.e.**, s. 11, 13.

¹¹⁶¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 48.

¹¹⁶² **A.e.**, s. 49.

¹¹⁶³ **A.e.**, s. 50.

¹¹⁶⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 136.

¹¹⁶⁵ **A.e.**, s. 137.

Romanlarda “Allah aşkına!”, “Yapma!”, “Deme!” vb. şaşkınlık belirten ünlem cümleleri bazen ticari bir meta üzerinden bazen de binlerle, on binlerle ifade edilen ejderha motifi üzerinden verilir. Örneğin hiçbir zaman Gök Tanrı inancı güçlü olmayan Gulpes, Poretun’un oğlunu aramak için sarf ettikleri emekleri Halkaren’e anlatırken “Cam aşkına, bu uğurda bizden çok didineni bulamazsınız!” der.¹¹⁶⁶ Guorin, Leofold’un karanlıkta görebildiğini öğrenince şaşkınlık içerisinde “Bin ejderha!” diye söylenir.¹¹⁶⁷ “Bin ejderha!” nida ünlemini karşısında gördüğü canavar karşısında Korman da sarf eder.¹¹⁶⁸ Nume, Leofold ve Guorin’in Öte Diyarlar’a gideli beş yıl olduğunu duyduğundan “Bin ejderha! On bir ejderha!” diyerek şaşırır.¹¹⁶⁹ Koleun’un bir güvercine dönüştüğünü gören Nume, “Yüz bin ejderha!” diyerek şaşkınlığını dile getirir.¹¹⁷⁰

Görüldüğü gibi Perg’de ve Öte Diyarlar’da asıl yüce güç olan Kadim Güçler’e inananların sayısı oldukça azdır ve o/onlar, eskimiş bir inancın kalıntıları şeklinde kabul edilirler. Diğer tanrılara tapanlardan yalnız Anageh ve Telinos’ta sadık itikat sahipleri görülür ki bu da zaman içinde sarsılmaya başlar. Genelde halk, gerekli durumlarda gerekli tanrılardan yardım ister veya onlara başvurur. Yaşadığımız dünyada eskiden olduğu gibi günümüzde de çok tanrılı dinlere mensupların veya ateşe, ineğe vb. tapanların varlığı bilinmektedir. Ayrıca bu diyarlarda edilen yeminlerde veya şaşkınlık ifadelerinde araç değişse de amaç aynıdır. Ancak kartal şeklindeki bir meleğin dünya üzerinde uçtuğu, zihinlere hükmettiği ve tanrıların üzerindeki güçle, Kadim Güçler’le konuşulduğu bu fantastik diyarlara mahsus özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.1.5.3. Sosyal, Siyasi ve Ekonomik Hayatın Yansımaları

Perg’de ve Öte Diyarlar’da sürdürülen sosyal, siyasi ve ekonomik hayat içerisinde en fazla üzerinde durulan konu siyasi hayattır. Lortların yönetim mücadelesi, büyücülerden Geryan’ın Perg’e ve Dernat’a tek başına hükmetme hırısı

¹¹⁶⁶ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 138.

¹¹⁶⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 52.

¹¹⁶⁸ **A.e.**, s. 115.

¹¹⁶⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 27.

¹¹⁷⁰ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 32.

yüzünden her iki diyarda da sürekli savaş, karmaşa ortamı söz konusudur. Sosyal ve ekonomik durum ise çok sık olmasa da ağırlıklı olarak savaştan ve savaşın geride bıraktıklarından bahsedilirken gündeme getirilir.

3.1.5.3.1. Sosyal Hayatın Yansımaları

3.1.5.3.1.1. Sosyal Düzen

Perg'de sürdürülen sosyal hayat içerisinde bazı yasakların, suçların, onur kırıcı durumların fiiliyata dönüştürülmesi hoş karşılanmaz, gerekli durumlarda ise ceza unsuru devreye girer. Örneğin Yerl'in dükkânından bir sepet üzüm çalan oğlan çocuğu Orsen'e Durtemen, bunun ciddi bir suç olduğunu, kim yaparsa yapsın hoş görülemeyeceğini söyler.¹¹⁷¹ Asuber'in yaratıkları ortadan yok olduktan sonra onunla iş birliği yaptıkları için promlar, Perg halkının hemen hemen tamamı tarafından dışlanır, silah taşımaları yasaklanır.¹¹⁷²

Kadi'deki sosyal düzen içerisinde yazılmamış kanunların bireyleri yönlendirmede ve halk üzerinde yaptırım gücü yüksektir. Örneğin Asuber'in siyahlara bürünmüş yaratıklarından kaçan Leofold, yazılmamış kanunlara göre karanlık yaratıkların karanlıklardan hoşlanmadığını bildiği için lanetli tünele sığırır.¹¹⁷³ Yine yazılmamış kanunlara göre Kadi'de büyü yapmak yasaktır ve bu kanuna uyularak iki yüz yıldır burada büyü yapılmamıştır.¹¹⁷⁴

Sosyal düzenin sağlanmasında ataların/büyüklerin sözleri de önemli yer tutar. Karısının ve doğmamış çocuğunun ölümüne seyirci kalan, intikamını alması için ona uzatılan kılıcı yere atarak kaçan Guorin'in aklına Ulu Ata Turset'in şu ünlü sözü gelir:

“Hepimiz birgün öleceğiz. Belki genç belki yaşlı. Belki acıyla belki huzurlu. Ama bir gün mutlaka yokluğa karışacağız. Bundan kaçamayız. Bununla savaşmalıyız. Fakat tümünden çaresiz de değiliz. Onurumuzu koruyarak ölmek elimizde.”¹¹⁷⁵

¹¹⁷¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 236.

¹¹⁷² Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 31.

¹¹⁷³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 22, 23.

¹¹⁷⁴ **A.e.**, s. 63.

¹¹⁷⁵ **A.e.**, s. 38.

Yöneticilerinin yardımından umut kesenler kendi düzenlerini kendileri yaratma yoluna giderler. Yukarıda da söylediğimiz gibi farklı tanrılara inanan Anageh ve Telinos şehirlerinde birbirlerinin inancını, farklı bir inancı veya ateizmi benimseyenler kendi halkı tarafından sevilmez, dışlanır. Bu duruma çare olarak Rendem, her inancın özgürce yaşanabileceği Özgür Bölge adlı bir kamp kurar.¹¹⁷⁶

Düzenin yürümesi için başvuru bir başka çare rüşvet mekanizmasının işleridir. *Bataklık Ülke*'de Rendem, emirlerin adamlarına rüşvet vererek Özgür Bölge'nin devamlılığını sağlar.¹¹⁷⁷ Rüşvet, *Tanruların Alfabeti*'nde de söz konusu edilir. Federasyon başkanları tüccarlardan rüşvet alırlar.¹¹⁷⁸

Telinos'ta sosyal düzenle ilgili birkaç noktaya temas edilir: Telinos'ta okula gidecek çocukları sabahleyin evlerinden tek tek toplayan okul bekçileri vardır.¹¹⁷⁹ Ayrıca Telinos'ta saraya yakın mahallelerde yan yana iki evin aynı renk cam kullanması yasaktır.¹¹⁸⁰

Sosyal düzen konusu okul bekçileri, otoriteye yakın yerlerde aynı renk camların kullanılması dışında yaşadığımız dünya ile Perg'deki işleyiş arasında benzerlikler oldukça fazladır. Örneğin hırsızlık yapma, düzen bozma gibi suçlar hem bireyler hem de toplum tarafından hoş görülmez, cezalandırılır. Büyü, üç büyük dinin kutsal kitapları tarafından yasaklanmıştır. Yine uzun gözlem ve denemelere dayanan darbimeseller de özellikle bizim toplumumuzda kabul gören yol göstericilerdendir.

3.1.5.3.1.2. Sosyal Statü

Perg'de ast-üst ilişkisi dışında soylu-halk, efendi-köle gibi sosyal statüden kaynaklanan bir tabakalaşma söz konusudur. Bunu roman kahramanlarından Ging'in konuşmalarından da anlarız. Nios Köyü'nü basarak köylülerden altın, gümüş vb.

¹¹⁷⁶ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 110, 111.

¹¹⁷⁷ *A.e.*, s. 112.

¹¹⁷⁸ Müstecaplıoğlu, *Tanruların Alfabeti*, s. 239.

¹¹⁷⁹ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 222, 223.

¹¹⁸⁰ *A.e.*, s. 225.

isteyen askerlere Ging, bunların hiçbirine sahip olmadıklarını, servetin kendilerine değil soylulara yakıştığını söyler.¹¹⁸¹

Vereceğimiz diğer örnekler köylü-efendi ilişkisini içermektedir. *Merderan'ın Sırrı*'nda Mommar, kendisine sürekli eziyet eden Koem'e öfkelenir ve onu bir gün öldüreceğini söylediğinde babası, "Seni bunu söylemekten men ederim... O bizim velinimetimizin oğlu. Ekmeğimizi veren adamın! Efendi Koem'e sadece biz değil, tüm köy çok şey borçlu. Ne ona ne de oğluna nankörlük edeceksin!" der.¹¹⁸² Ayrıca Koem'e karşı gelerek dağlara kaçan Odeson'u bulan Koem'n adamları onu kemikleri kırılana kadar döver ve ibret olması için köyün meydanında koltuk atlarından çivilerler. Köylüler ise Odeson'a yardım etmek isteyen gençleri engellerler.¹¹⁸³ Aynı romanda bu sefer köleleştirilen prom ırkı söz konusu edilir. Hancı Nela'ya Yıldız Han'ı soyluların tercih ettiğini, yanındaki prom için de mahzende küçük ama temiz bir yeri olduğunu söyler.¹¹⁸⁴ Nela, karşı çıkınca da hancı promu bağlamasını rica eder.¹¹⁸⁵ Perg halkının promları köle olarak kullanmasına birkaç yerde daha temas edilmiştir. Lufas'ın Rumzor Köyü'ndeki pazaryerinde Guorin'in gördükleri bu konuya iyi bir örnek teşkil etmektedir:

"Oldukça kalabalıktılar. Dört iri at, taşıdıkları un çuvallarının altında bacakları titreyerek peş peşe pazara girdi. Onları kurulacak tezgâhların parçalarını taşıyan iki araba izledi. Kucaklarında çeşitli sepetler olan yirmi kadar kadının arkasında yürüyen küçük bir prom grup ise genç adamı asıl ilgilendiren ayrıntıydı. Atlar gibi onlar da zor taşıyabilecekleri, kocaman çuvallar yüklenmişlerdi. Tek farkları, boyundaki sağlam zincirlerle birbirlerine bağlanmış olmalarıydı. Ayak bileklerine düğümlemiş halatlar yüzünden geniş adımlar atamıyorlardı. İki yanlarında tepeden tırnağa silahlı askerler yürüyordu.

Kafile önünden yavaş yavaş geçerken Guorin soluğunu tutarak promların bitkin yüzlerini seyretti. Hayattan hiçbir beklentileri kalmamış gibiydi. Çıplak bedenlerinde iltihaplanmış yaralar vardı. Askerlerden biri tökezleyen bir promun sırtına kılıcının kabzasıyla sertçe vurduğunda Guorin müdahale etmemek için kendini zor tuttu."¹¹⁸⁶

Bir başka örnekte de promlar, tüccarların arkasından eşya taşıyarak yürürler, dükkânların arasında sırtlarında küfeyle mekik dokurlar. Kendisi de prom olan

¹¹⁸¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 33.

¹¹⁸² Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 211.

¹¹⁸³ **A.e.**, s. 214.

¹¹⁸⁴ **A.e.**, s. 105.

¹¹⁸⁵ **A.e.**, s. 106.

¹¹⁸⁶ **A.e.**, s. 52.

Nume, yüzyıllar sonra Öte Diyarlar'dan Perg'e gelerek ırkının düştüğü durumu "evcil hayvanlardan" farksız olarak nitelendirir.¹¹⁸⁷ Aynı tavrı avcılar da gösterir. Avcı Komutanı Ais, bir mağaranın altında iş birliği yapmak zorunda kaldığı proma bilmesine rağmen bir insana yaptığı gibi ismiyle hitap etmek güç gelir.¹¹⁸⁸

Soylu-halk arasındaki statü farkı ise Telinos şehrinde karşımıza çıkar. Telinos'ta halk mahallesi ile soyluların oturduğu bölgedeki evler birbirinden farklıdır. Soyluların evleri baştan aşağı camla kaplıdır.¹¹⁸⁹ Anageh'te gece nöbetçileri zengin mahallelerdeki yaşlılarını seyreden sokak çocuklarının evleri soymak için plan yaptıklarından şüphelenerek onları sopayla kovalar.¹¹⁹⁰

Soylu-halk tabakalaşması eski Artek şehrinde de yaşanır. Başbüyücü Farsaten'in Bernak'ı şehrin koruyucusu olarak yetiştirmesine büyücu lortları ikna olur. Lortlar razı olduktan sonra halktan hiç kimse itiraz etmeye kalkmaz, onu "sevgi ve hayranlıkla" bağırarak basarak rahat şartlarda yaşamasını sağlarlar. Ancak soylular sarayın nimetlerini halktan biriyle paylaşmaktan rahatsızlık duydukları için Bernak'ı Farsaten'in "yasak aşkının meyvesi" olduğunu ileri sürerler.¹¹⁹¹ Yine aynı şehirde Guorin'i uşak, Nume'yi köle, Leofold'u savaşçı görünüm ve kimliğiyle yanında gezdiren Nela'yı gören Tüccar Guypon, dükkânındaki tüm çeşitlerle hizmetine amade olduğunu söyler. Nela eliyle kibar bir selam vererek ağzını bile açmadan geçtiğinde Guypon, "Soylu biri niye seninle konuşmaya tenezzül etsin ki?" diye düşünür.¹¹⁹² Bu tür bireysel düşünce ile Guorin, Nela'ya sıradan bir köylüyü sevip sevemeyeceğini sorar.¹¹⁹³

Korsanlar arasında da statü farkından kaynaklanan husumetler vardır. Jolet, ünlü Korsan Pertub'un efsanesini sona erdirmek ve ismini duyurmak için bir avcı gemisine saldırır.¹¹⁹⁴

Avcıların arasında rütbeden kaynaklanan statü farkı yoktur. Ava çıkıldığında aralarında son kararı verebilecek biri komutan olur.¹¹⁹⁵ Ancak avcılar

¹¹⁸⁷ A.e., s. 100.

¹¹⁸⁸ A.e., s. 160.

¹¹⁸⁹ Müstecaplıoğlu, **Batakılık Ülke**, s. 225.

¹¹⁹⁰ A.e., s. 12.

¹¹⁹¹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 9-10.

¹¹⁹² A.e., s. 98.

¹¹⁹³ Müstecaplıoğlu, **Batakılık Ülke**, s. 279.

¹¹⁹⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 130.

¹¹⁹⁵ A.e., s. 165.

dışında kalan askerlerin kıyafetleri, armaları veya katıldıkları birlikler onları diğerlerinden ayırır. Öte Diyarlar'da yaşayan hurglarda ise silaşörler hurg ordusunun elit sınıfıdır.¹¹⁹⁶

Perg'de ve Öte Diyarlar'da sosyal statüden kaynaklanan soylu-halk, efendi-köle tabakalaşması burada verilen fantastik ırklardan oluşan kahramanlardan olmasa da gerçek dünyada geçmişte yaşanmış ve bazı yerlerde özellikle soylu-halk, aydın-halk veya köylü-ağa çatışması hâlâ yaşanmaktadır.

3.1.5.3.2. Siyasi Hayatın Yansımaları

3.1.5.3.2.1. Askerî-Siyasi Düzen

Perg'de asayişin sağlanması için gerekli tedbirler alınır ve görevliler teftiş edilir.

Asayişin sağlanmasında gece nöbetçilerinin rolü ve gece bekçisi iki kere gündeme getirilir. Burfenlerin yaşadığı Anageh'te gece nöbetçileri hırsızlık yapacaklarından şüphelendiklerini sopayla kovalar.¹¹⁹⁷ Bir başka burfen şehri Telinos'ta asayiş sağlayan gece bekçisinden yalnızca söz edilir, görevi ile ilgili eylemlerinden bahsedilmez.¹¹⁹⁸

Altıf'ta asayiş, muhafız birlikleri ile sağlanır. Merderan'ın Heykeli'nin bulunduğu meydanın diğer girişinin yanında uzun kargılarıyla tehlikeli görünüm arz eden, bazılarının ağzında destek çağırmak için kullanıldığı tahmin edilen düdüklü bulunan, boş durmaktan sıkılmış bir muhafız birliği vardır.¹¹⁹⁹

Yine Altıf'ta görevine düşkün bir güvenlik komutanı, Ternan, söz konusu edilir. Ternan, liman teftişi için yanına alacağı on süvariye denetlerken birkaçını kıyafetini düzeltmesi için geri gönderir. Altıf sokaklarında at sürerken askerlerin düzeni bozacak herhangi bir olay karşısında hazırlıklı olduklarını görünce memnun olur.¹²⁰⁰

¹¹⁹⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 55.

¹¹⁹⁷ Müstecaplıoğlu, **Bataklik Ülke**, s. 12.

¹¹⁹⁸ **A.e.**, s. 223.

¹¹⁹⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 102.

¹²⁰⁰ **A.e.**, s. 233-234.

Savaşlarda askerî düzenin sağlanmasında ast-üst ilişkisi dikkate alınır. Askerlerin başında komutanlar veya başkumandanlar vardır. Nitekim Lort Kozan'ın ordusunun muhafız birliklerinin kumandanı Humerdan'dır.¹²⁰¹ Ulrak, Asuber'in gemi filosunun başkumandanıdır.¹²⁰² Bu filo ile savaşacak olan Turayfor, Munia, Uzroy, Lusati, Altif ve Fuoli'den gelen askerlerden kurulan ordularının komutanı ise Durtemen'dir.¹²⁰³ Ayrıca ister asker ister avcı askeri olsun hepsi komutanlarına karşı büyük saygı gösterirler. Örneğin Avcı Kumandanı Ais, iyi uyuyup uyumadıklarını sorduğunda asker saygılarından konuşamayıp sessizce hep birden başlarını sallarlar.¹²⁰⁴

Sadece savaş sırasında değil birkaç kişinin bir arada bulunduğu ortamda geçici de olsa mutlaka bir liderleri bulunur. Mesela Asuber'in emrinden ayrılan Erlat, resmî vasfını nihayetlendirmiş olmasına rağmen kumandan sıfatıyla kendisiyle birlikte gelen birkaç askerinin başındadır.¹²⁰⁵

Dört hurg silahşorundan oluşan ekibin lideri Buratar'dır.¹²⁰⁶ Yaralı sahiplerine ait miğferin eğrilen burunluğunu düzeltmesi için Silahtar Nerven'e getiren dört hunsıbın lideri Sisbo'dur.¹²⁰⁷

Asuber'le iş birliği yaptıkları için halk tarafından dışlanan prom ırkı askerlerden ve avcılardan da aynı muameleyi görür. Federasyonun subayları babası prom diye küçük bir çocuğu demir sopalarla döverler.¹²⁰⁸ Perg dışından gelen canavarlarla birlikte silah taşıyan promları da avlamak için savaşçılar yetiştirilir. Avcılar, prom köylerine sık sık baskın yaparlar.¹²⁰⁹

Merderan'ın Sırrı'nda Perg'de askerî ve siyasi düzenin sağlanmasından sorumlu iki birim, Federasyon ve Avcı Kalesi, arasında yaşanan fikir ayrılıkları da bahis mevzuu edilir. Savaş sonrasında yapılan yargılamalarda bütün soylu promların onuruyla ölmesine izin verilirken Asuber'in ordularıyla hareket etmediğini, onun vahşetine karşı olduğunu söyleyen Prom Hanı Yuvgot, gerektiğinde koz olarak

¹²⁰¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 55.

¹²⁰² **A.e.**, s. 239.

¹²⁰³ **A.e.**, s. 235, 242.

¹²⁰⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 90.

¹²⁰⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 31-35.

¹²⁰⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabetesi**, s. 51.

¹²⁰⁷ **A.e.**, s. 84.

¹²⁰⁸ **A.e.**, s. 240.

¹²⁰⁹ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 31.

kullanılsın diye yıllarca Yumruk Kule’de zindan hayatı yaşamaya mahkûm edilir. O zamanlar federasyonun tercihinin karşı çıkamayan Avcı Kalesi Komutanı Durtemen, bu uygulamayı doğru bulmaz ancak sonrasında Yuvgot’u öldürerek onu istediği sona kavuşturur.¹²¹⁰ Federasyon zaten Avcı Kalesi’nin harcamalarını kısmıştır, bu durumu fırsat bilerek kalenin varlığını ortadan kaldırır.¹²¹¹

Askerî düzenin sağlanması ve devamlılığı için Avcı Kalesi’ndeki avcılara ve askerler evlenmek yasaklanır. Kaledekilerin hepsi ailelerini savaşta yitirdikleri için öfke doludur. Bu öfke kalenin en büyük gücüdür. Güçlerini yitireceklerini düşünerek yeni bir aile kurmazlar.¹²¹² Telinos’ta askerlikte dört aylık mecburi hizmet vardır.¹²¹³

Hem şehir yönetiminin hem de tanrı temsilciliğinin babadan oğla geçtiği Telinos ve Anageh şehirlerinde veliahtlara verilen eğitimde düzenin yürümesi için takipçisi oldukları tanrıya yüreklerini teslim etmeleri öğretilir.¹²¹⁴

Anageh’te yasa dışı yollarla da siyasi düzenin korunması sağlanır. Beyaz Alev, Anageh şehrinde Onutem gibi kurulu düzenin bir parçası olmayı reddeden anlayış içerisindeki oluşumları yok etmek amacıyla Anageh Emiri Poretun’un bağımsız çetelerin en yetenekli katillerinin bir araya getirilerek kurulmasına ön ayak olduğu örgütün adıdır. Örgütün ismi ise burfenlerin cam yapma tekniklerinden esinlenerek verilmiştir. Bu teknik, burfenler arasında özenle gizli tutulduğu gibi örgütün gizliliği de aynı dikkatle korunur:

“Günlük hayatta halkın içinde sıradan burfenler gibi yaşarlardı. Kapısını çaldığımız bir cam ustası ya da meyhaneci, aslında Beyaz Alev’in en kanlı katillerinden biri olabilirdi. Hiçbir üye, örgüt üyelerinin tamamını tanımazdı. Böylece olası bir ispiyoncunun tüm örgütünü birden çökertmesinden korunuluyordu. Saray casuslarının ve güvenlik birliğinin desteğiyle Beyaz Alev’in Onutem krallığını kısa sürede silip süpürmesi zor olmamıştı. Bunu yaparken kullandıkları yöntemler oldukça sıra dışı ve kanlı olduğu için Poretun bu örgütle ilişkisini saray meclisinden özenle gizli tutmuştu.”¹²¹⁵

¹²¹⁰ A.e., s. 189.

¹²¹¹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 167, 171.

¹²¹² Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 165.

¹²¹³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 226.

¹²¹⁴ A.e., s. 108-110.

¹²¹⁵ A.e., s. 155.

Ayrıca Beyaz Alev'in özel olarak tasarladığı ve kırıldıklarında birbirine değen mavi ve kırmızı damlacıkların birleşerek patladığı kürelerin kullanılması Anageh ve Telinos şehirleri arasındaki anlaşmaya göre yasaktır.¹²¹⁶

Hakkında bilgi verdiğimiz bu örgüt ile Poretun arasında daha önce de söylediğimiz gibi Gök Tanrı inancını sarsacak girişimlerde bulunan oğlunu öldürmeleri için de bir anlaşma yapılıdır.¹²¹⁷

Perg'in çeşitli ülke ve şehirlerinde askerî ve siyasi düzenin sağlanmasında uygulayıcı fantastik ırklar dışında bilinen dünyada gerçekleşmemiş veya gerçekleşmeyecek bir durum söz konusu değildir.

3.1.5.3.2.2. Yönetim

Perg ve Öte Diyarlar'da yaşayan çeşitli ırklar farklı unvanlara sahip kişiler tarafından yönetilirler.

Lortlarla yönetilen Kadi'de kimsenin yönetime talip olmaya cüret edemediği Hanton'un idaresinde problemsiz bir hayat sürdürülürken ölümünden sonra liderlik için Lort Kozan ve Lort Asuber arasında savaşlar yapılır ve bu savaşları Tsherman'un Kitabı'nı okuyarak ortaya çıkardığı yaratıklarla Asuber kazanır. Asuber'in amacı tüm Perg'e hâkim olmaktır. Bu yüzden kendi deyimiyle "fetihlerini" sürdürmektedir. Miryatek, Hanton'un ölmeden önce yerine Kozan'ı tayin ettiğini söyler ancak bunu ispatlayamaz.¹²¹⁸ Lort Asuber yaptığı savaşlar sonucunda işgal ettiği her yere temsilci olarak birkaç birlikle prom subaylarını bırakır.¹²¹⁹

Artek de lortlarla idare edilir Şehir yüzyıllardır Artek Şehri lordu Kurm'un kanından gelen insanlar tarafından yönetilmektedir.¹²²⁰ Ancak Büyücü Konseyi'nin de sarayda ağırlığı vardır.¹²²¹ Örneğin Farsaten'in rüyasında gördüğü ve Artek'in

¹²¹⁶ A.e., s. 157.

¹²¹⁷ A.e., s. 156.

¹²¹⁸ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 16.

¹²¹⁹ A.e., s. 239.

¹²²⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 11.

¹²²¹ A.e., s. 10.

koruyucusu olarak yetiştirdiği Bernak'ın Farsaten'in gayr-i meşru çocuğu olduğunu söyleyen birkaç asilin dili cellatlar tarafından kesilir.¹²²²

Promların hanı Yuvgot'tur. Asıl ülkeleri Kadi'dir. Kadi dışında Zertu ve Durs'ta da küçük bağımsız kabileler vardır. Bunların haricindeki her prom Yuvgot'a bağlıdır.¹²²³

Öte Diyarlar'a sürülen hurg ırkı Ağalar Meclisi tarafından yönetilmektedir. Hurglar, elçileri ve ele geçirdikleri önemli kişileri yemeyip koz olarak kullanmak üzere bekletirler.¹²²⁴ Ayrıca torganlara dönüştürülmek için aranan on kişi yerine on dört kişi başvurunca Ağalar Meclisi ikisini eşleri ve çocukları olduğu, diğer ikisini de en iyi okçulardan addedildikleri için savaşta kullanmak için elerler ve seçilenleri ağırlarlar.¹²²⁵

Fuoli haricinde Perg'deki bütün ülkelerin temsilcilerinden oluşan bir federasyon vücuda getirilir. Kaptan Korman federasyonun nasıl kurulduğunu ve sonrasında olanları şöyle anlatır:

“Federasyon bir ihtiyaç üzerine kuruldu... Asuber gibi yeni bir çılgın veya Perg dışından bir tehdit türediğinde hazır olmamızı sağlayacaktı. Perg'i birleştirecek, ortak bir savunma ordusu kuracaktı. Tüm ülkelerin mucitleri ve büyücüleri birlikte çalışarak daha iyi gemiler, daha gelişmiş silahlar, daha güçlü kalkanlar keşfedecekti. Federasyon da bu çalışmaların maliyetini tüm ülkelere güçleri oranında dağıtacak. Ayrıca ülkelerin temsilcileri aynı çatı altında ortak bir savunma stratejisi oluşturma fırsatı bulacaktı. Temsilcilerin kendi aralarından oylamayla seçecekleri başkan, bu stratejinin uygulanmasını sağlayacaktı. Her şey inceden inceye hesaplanmıştı... Fuoli hariç tüm ülkeler bu oluşuma sıcak baktılar... Burfenlerin dışarıda kalma isteği pek sorun yaratmadı, sanırım fazla bir katkılarının olacağı düşünülüyordu. İlk zamanlar her şey tozpembe görünüyordu. Kendimizi hiç olmadığımız kadar güvende hissediyorduk. Ama federasyon kısa sürede her türlü konuda tek mercii olmaya başladı. Çok fazla yetki edindi ve bazı temsilciler bunun ağırlığını taşıyamadılar. Daha savaşın üstünden üç beş yıl geçmeden aynı gaye uğrunda kurulan Avcı Kalesi'nin bağımsızlığı gözlerine batmaya başladı. Otoritelerini kimseyle paylaşmak istemedikleri için asıl amaçlarından uzaklaştılar. Gücü tek elde toplamak bir fikir olarak güzeldi ama uygulamada tehlikeli bir hâl aldı.”¹²²⁶

Federasyona katılmayı kabul etmeyen, Fuoli'nin ikiye bölünmesine sebep olan Anageh ve Telinos şehirleri babadan oğla devredilen emirlik sistemiyle

¹²²² A.e.

¹²²³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 240.

¹²²⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 49.

¹²²⁵ A.e., s. 106.

¹²²⁶ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 54-55.

yönetilir.¹²²⁷ Emarerle birlikte tanrı temsilciliği de babadan oğla geçer. Bir kardeş kavgası çıkmaması için ilk erkek çocukları dünyaya gelen emirler eşlerinden ayrılarak bir daha kadın eline değmezler. Anne şefkati görmezlerse daha güçlü kişilikte tanrı temsilcisi olacaklarına inanıldığı için veliahtlar öz annelerini hiç tanımazlar. Onların bakımıyla ilgilenen kadınlar sadece bu iş için eğitim almışlardır. Emir in erkek çocuğu olmadan ölmesi durumunda yerini alacak kişiyi şehir meclisi aralarından seçecektir. Ancak bu durum hiç yaşanmamıştır.¹²²⁸

Yönetimde veliahtların bir görevinden de bahsedilir. Barış zamanlarında Fuoli dışına yapılan cam ticareti konusunda ortak bir politika yürütebilmek için her türlü gelişme sonrasında Telinos temsilcileri ile Anageh veliahdı Eroget bir araya gelir ve fikir alışverişinde bulunurlar.¹²²⁹

Yöneticilerin hâlihazırdaki uygulamalarından başka gelecekte neler yapacakları konsuna da değinilir. Öldürülen Poretun'un yerine geçecek olan veliaht Eroget, Dermense'nin yeni temsilcisi Eroget, farklı inançlardaki kişilere uygulanan şiddete son vererek zaman içinde adım adım Anageh'i dev bir Özgür Bölge hâline getirecektir.¹²³⁰

Yukarıda bahsettiğimiz Öte Diyarlar'daki hurgların Ağalar Meclisi'nin dışında Perg'in çeşitli ülke, şehir ve köylerinde çeşitli meclislerin varlığından da söz edilir ancak işleyişi ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmez. Bunlardan biri Anageh'teki Şehir Meclisi'dir. Halkaren başkanlığında olağan Şehir Meclisi toplantıları yapılır.¹²³¹ Meclis başkanı olarak Halkaren'e emretme yetkisi yalnız Gök Tanrı'nın temsilcisi Poretun'a aittir.¹²³²

Aynı şehirdeki diğer meclis, Saray Meclisi'dir ve birkaç kere ismen karşımıza çıkar. Nitekim Eroget, Anageh'e gelerek babasının onu yok etmek istediğini Saray Meclisi'yle görüşmeyi düşünür ancak bu süre zarfında da öldürülebileceğini hesap ederek vazgeçer.¹²³³ Poretun, Beyaz Alev'le ilişkisinin Saray Meclisi tarafından duyulmaması için özen gösterir.

¹²²⁷ A.e., s. 57.

¹²²⁸ A.e., s. 108-109.

¹²²⁹ A.e., s. 205.

¹²³⁰ A.e., s. 265-266.

¹²³¹ A.e., s. 132, 133.

¹²³² A.e., s. 135.

¹²³³ A.e., s. 205.

Yine ismi verilen ancak sadece yanından geçilen bir başka meclis, Altıf'taki Şehir Meclisi'dir.¹²³⁴ Öte Diyarlar'da bulunan Lanetliler Köyü'nün idare meclisi vardır.¹²³⁵ Sertuk'taki Köy Meclisi ise Ermira'nın yanına yaklaşmak isteyenlerin izin mercii şeklinde verilir.¹²³⁶

Küçük yerleşim birimleri olan köyler, liderler tarafından yönetilir. Lanetlenmeden öncesine kadar bir lidere ihtiyaç duymayan Bordel Köyü halkı Öte Diyarlar'a sürüldükten sonra kafaları karışık olduğu için birinin sorumluluğu üstlenmesi gerektiğini düşünerek Opsar'ın çevresinde toplanmaya başlar. Böylece Opsar, Bordel'in yeni ismiyle Lanetliler Köyü'nün lideri olur.¹²³⁷ Altıf'ın Olpun Köyü lideri Edehok, köylerinde yaşanan kuraklığı Federasyon Başkanı Terelon'a bir mektupla bildirerek yardım ister.¹²³⁸ Terelon ise bütün Perg'i yönetme mevkiine gelmeden önce ismi verilmeyen bir köyün liderliğini yapmıştır.¹²³⁹

Perg ve Öte Diyarlar'da yaşayan ırklardan insanlar lortlarla, promlar hanlarla, burfenler emirlikle, hurglar ise Ağalar Meclisi ile yönetilir. Daha küçük yerleşim merkezlerinde ise liderler söz konusudur. Fantastik dünyalar Perg ve Dernat'ta yaşayan prom, burfen, hurg ırkı ve uygulamaları, büyü ile var edilen yaratıklar dışında gerçek dünya üzerinde yönetim hususunda da uygulanmamış veya uygulanmayacak bir durum bahis mevzuu değildir.

3.1.5.3.2.3. Savaş-Savaş Malzemeleri

Perg Efsaneleri serisinin ilk romanı *Korkak ve Canavar*'dan son romanı *Tanrıların Alfabetesi* de dahil olmak üzere çeşitli ırka mensup kahramanlar, tanrılar, kişiler ile yaratıklar, kişiler ile büyücüler, büyücüler ile Tılsım Efendileri arasında biri bitip diğeri başlayan sürekli bir savaş, bir çatışma söz konusudur. Savaşların bir kısmının birbiriyle bağlantılı olması, kahramanların savaşa sebebiyet veren unsurları ortadan kaldırmak için yaptıkları çatışmalar aslında tek bir amaca Perg ve Öte

¹²³⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 101.

¹²³⁵ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 176.

¹²³⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabetesi**, s. 209.

¹²³⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 180.

¹²³⁸ Müstecaplıoğlu, **Bataklik Ülke**, s. 162-163.

¹²³⁹ **A.e.**, s. 165.

Diyarlar'ın huzura kavuşmasına hizmet etmektedir. Aşağıda vereceğimiz çok sayıdaki örnekle de savaşın mezkûr diyarlarda ne kadar ön planda olduğunu gösterir mahiyettedir. Ayrıca bu diyarlarda savunma ve taarruz sırasında kullanılan malzemelere de savaşlarla ilgili bilgi verilirken değinilecektir.

Perg Efsaneleri'nde ilk savaş Lort Kozan ve Lort Asuber arasında vuku bulur. Savaşta Kozan'ın ordusunda askerler kılıçlarla, oklarla, mızraklarla,¹²⁴⁰ Asuber'in ordusunda promlar geleneksel silahları baltalar ve ucu zehirli oklar atan borularla kuşanmışlardır, zırhları ise göz alıcıdır.¹²⁴¹ Promlar iyi nişancı olmadığı için zehirli okları atarken karşısındakinin kalbine nişan almaları gerekmez. Ama ciğerleri güçlü olduğu için borularla yaylardan daha hızlı atış yaparlar.¹²⁴²

Kadi'deki ikinci savaş yine Kozan ve Asuber'in orduları arasında yapılır. Kozan'ın askerleri aevli oklarla donanmışlardır.¹²⁴³

Korkak ve Canavar'da Lort Asuber'in yaratıklarına karşı savaşmak üzere kurulan ordulara Munia, Uzroy, Lusati, Altıf ve Fuoli'den yani Perg üzerinde hayatta kalan tüm savaşçılar Turayfor'a gelirler.¹²⁴⁴ Düzenli ordularıyla bilinen Turayfor'un surları üzerinde mancınıklar, yaratıklar için mancınık benzeri sistemle havaya atılan dev oklar ve surların önüne dizilmiş savaş gemileri hazır bulunmaktadır. Asuber'in gemi filosundaki askerler de silahlanmışlardır.¹²⁴⁵

Ordular arasında yapılan bir diğer savaş *Tanrıların Alfabesi*'nde karşımıza çıkar. Öte Diyarlar'da hurgların ve Tılsım Efendileri'nin orduları karşı karşıya gelir. Aşağıya aldığımız sahne hem savaşçıları hem savaş silahlarını vermesi bakımından önemlidir:

“...Hurglar sık ağaçlıklı ormanın önünde dört sıra hâlinde dizilmişlerdi. Zırhları ve kalkanları üzerlerine vuran gün ışığıyla altındanmış gibi parlıyordu. Bazıları uzun kılıçlarla ya da çift ağızlı baltalarla donanmıştı. Ama çoğunluk, prom kafası şeklinde dövülmüş topuzları olan gürzler taşıyordu. Uzaktan bakan biri, sopalara geçirilmiş gerçek kafalar taşıdıklarını sanabilirdi. Galiba bu şekilde düşmanı korkutmayı amaçlıyorlardı. Daire şeklinde kalkanlarının çapı yarım kolu geçmezdi. Kenarları keskin bu kalkanlar aynı zamanda birer silah olarak da kullanılıyordu. Oldukça hafiftiler ve tam ortalarında, ok başına

¹²⁴⁰ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 16, 17.

¹²⁴¹ *A.e.*, s. 20-22.

¹²⁴² Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 197.

¹²⁴³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 54.

¹²⁴⁴ *A.e.*, s. 237, 242, 243.

¹²⁴⁵ *A.e.*, s. 243-246.

benzeyen sivri bir çıkıntıları vardı. Sadece ilk sıradaki askerler kendi boylarında geniş kalkanlar taşıyordu. Böylece yan yana durduklarında hem kendilerini hem de arkalarında kalanları zehirli minoklardan koruyabileceklerdi. Hurgların bazıları tüylü tolgalar giymişti, ama bunlar azınlıktaydı. Çoğunluk, mazgal siperli miğferleri tercih etmişti. Ordunun içinde atlılar da vardı, sayıları yirmiyi geçmezdi. Onlar da büyük ihtimalle ordunun subaylarıydı. Bu sıraların önünde on devasa torgan, boyunlarından toprağa zincirlenmiş halde bekliyordu. Arada bir ileri atılmaya çalışıp zincirlerini zorluyorlar, başaramayınca öfkeyle böğürüyorlardı. Her zamanki gibi kamburumsu duruyorlardı. Hurglar gözlerini korusun diye onlara zırhlı başlıklar giydirmişti. Bu başlıkların bir okun giremeyeceği kadar ufak delikleri olan siperleri vardı. Ayaklarının dibine kulübe iriliğinde kayalar dizilmişti. Herhalde bunları silah niyetine kullanacaklardı.

İnce zırhlar giymiş okçular ise Ferian ve süvarilerinin tam karşısına konuşlanmışlardı. Onları kolayca durdurabilecek kadar kalabalık görünüyorlardı.”¹²⁴⁶

Savaş sırasında Nume; dönüştürülen yaratıkları, torganları, önceden hazırlattığı çukurun içine düşecek şekilde yönlendirir. Çukurun içindeki mızrakların torganların ağırlığına dayanma sebebi ise Derna'ta bolca bulunan elmasların diyardaki en sağlam madde olmasıdır. Kılıç, gürz, balta, mızrak, palalarla yapılan süvariler savaşında ise karınlar değil, gözler oyulur, kollar kesilir, kulaklar koparılır, sırtlar yarılr ve yere düşene, aman dileyene kulak asılmaz.¹²⁴⁷

Hurgların geleneksel silahlarından biri testere dişli baltalar, diğeri ise ok borularıdır. Bu borulara kısaca okbor derler. Zehirli okların savaşının ağzına düşmesini engelleyen delikli ağızları vardır. Uçları bazen bir aslana bazen bir yumruğa benzetilerek farklı şekillerde oyulur. Okborlarla atılan minik oklara minok denir. Yukarıdaki savaş sahnesinde adı geçen minokların kullanılışı ise şöyledir:

“Ucundan okborun içine bırakılan minok, ağızlığa kadar düştüğünde bir kilit mekanizmasıyla zapt edilirdi. Böylece savaşçı, okborunu içindeki minokun düşmesinden korkmadan rahatça taşırdı. Okbora üflemeden hemen önce, ucuna yakın bir yerdeki tetiğe basarak kilidi açar, minoku serbest bırakırdı. Bu minik okların arkası rüzgârı dışarı kaçırmayacak şekilde bombeliydi, uçları ince ve çok keskindi. Uçlarına sürülen zehir, deriye hiç zarar vermezdi, bu yüzden korkmadan tutabilirdiniz. Ama aynı uç ete girip zehir kanla temas ettiği anda önce ani bir felç ardından kaçınılmaz bir ölüm gelirdi.”¹²⁴⁸

Korkak ve Canavar'da ordular haricinde gruplar arasında yapılan savaşlar da karşımıza çıkar. Nitekim kahramanlar altı kişilik silahlı prom grubuyla savaşır.

¹²⁴⁶ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 150-151.

¹²⁴⁷ *A.e.*, s. 145-153, 163-171, 180-188, 212-218.

¹²⁴⁸ *A.e.*, s. 59-60.

Geryan'ın cübbesinden çıkardığı keskin disk savaşı başlatırken Guorin'in elinde tanrısal güce sahip Gorba vardır, promlar ise mızraklarıyla karşılık verir.¹²⁴⁹ Yine *Korkak ve Canavar*'da prom Nume, özel yapım olan okları ile inanılmaz mesafeden attığı okla hedefini vurabilme özelliği ile kendilerini esir alan hurglara saldırır. Hurglar da kendilerini ok, kılıç ve gürzle savunurlar.¹²⁵⁰ Aynı romanda Tshermon'un rahipleri ile kahramanlar arasında yaşanan çatışmada farklı savaş aletleri devreye girer. Rahiplerden biri kama ile saldırırken kahramanların yanında savaşan köylüler tırmık ve baltalarla rahiplerin karşısına çıkarlar.¹²⁵¹

Gruplar arasında cereyan eden bir diğer savaşın sebebi Asuber'in yarattığı Detr'dir. Hertug'un iki limanı arasında bu yarattığın ağzından çıkan kara yağmur yüzünden kimin kime saldırdığı belli olmayan müthiş savaşta “oklar, kılıçlar, baltalar her saniye onlarca vücudu” biçer. Hurset adlı gemide ise kara yağmurun korsanların üzerine değmesiyle kılıç, bıçak ve baltalarla ortalık savaş alanına döner.¹²⁵²

Merderan'ın Sırrı'nda canavar zannettikleri kahramanları avlamaya giden avcılarının ve askerlerin savaş malzemeleri ayrıntılı olarak verilmiştir:

“On beş atlı asker yarım daire şeklinde dizilerek bahçeyi sarmışlardı. Tam ortalarında yan yana duran üç kişi dışında bir örnek zırhlar, pelerinler ve silahlarla donanmışlardı. O üç kişi hem ürkütücü görünümleri hem de yüzlerindeki mağrur ifadeyle diğerlerinden hemen ayrılıyordu. Sadece gözlerini açıkta bırakan siyah bir miğfer giymiş olan uzun boylu savaşçı, sivri çıkıntılarla kaplı bir zırhla bürünmüştü. Bir elini atının yelesine sokmuş diğeriyle toprağa kadar uzanan ucu iki keskin ağızla biten bir mızrak tutuyordu. Ortada duran ve omuzlarındaki sırmalardan komutan olduğu anlaşılan genç adam, ensesini de koruyan çelik bir çenelik takmıştı. O da tepeden tırnağa zırhlıydı ama zırhının üzerine süslü bir pelerin atmıştı. Oldukça yapılıydı ve Leofold'un eski günlerini hatırlamasına neden olacak kadar güzel, bir savaşçı için fazlasıyla hasarsız bir yüzü vardı.

Üçüncüsü ise, dizlerine kadar bile inmeyen basit pantolonu sayılmazsa çıplaktı. Geniş altına düşen birkaç tutam perçem dışında tüm saçı atkuyruğu yapılmıştı. Atının eğerine monte edilmiş yuvalarında bekleyen iki büyük balta, aslında tek başına yeterince ürkütücüydü.”¹²⁵³

Merderan'ın Sırrı'nda Perg'in denizi Mavi Hunsa'da Jolet, kendini korsan olarak ispatlamak için bir avcı gemisini tuzağa düşürür ve mancınıklardan atılan

¹²⁴⁹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 103.

¹²⁵⁰ *A.e.*, s. 148.

¹²⁵¹ *A.e.*, s. 252-253.

¹²⁵² *A.e.*, s. 113-120.

¹²⁵³ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 70-71.

kayalarla avcı gemisini büyük hasara uğratar. Ancak Jolet'in gemisi de Durkgador'dan kayalarla ve gerilmiş yaylardan fırlayan kalın mızraklarla batırılır, korsanlar ise okçular tarafından avlanır.¹²⁵⁴

Aynı romanda Merderan'ın Heykeli'nin altındaki arenadaki savaş ise bazısının elinde çivili gürzler bulunan yaratıklar ile kahramanlar arasında vuku bulur. Yaklaşık yedi sayfa süren savaş sahnesinden aşağıda vereceğimiz bölüm bu savaşla ilgili bilgi sahibi olmamızı sağlar:

“Guorin, kendisini keskin çelik parçalarından sakınmaya çalışırken Gorba hünerlerini göstermeye başlamıştı bile. Yaratıklardan birinin göğsünü ikiye bölmesiyle bir diğerinin kolunu koparması arasında sadece bir saniye geçmişti. Verum, iki baltasını da aynı ustalıklarla kullanıyordu. Kısa sürede etrafında yaratık leşlerinden bir tepe oluşmaya başlamıştı. Nume, üzerine koşan dört ayaklı yaratıkların hamlelerini kolayca karşılayabildiğini, ağır gürzlerini hiç de ustaca kullanmadıklarını fark edince iyice keyiflenmişti. Geniş ağızlı kılıcı Ais'in süvarilerine göstermediği kadar büyük bir şiddetle kalkıp iniyordu. Nela bile başta oldukça endişeli olmasına rağmen fırlattığı ilk ateş dalgası iki yılını birden aleve boğunca ve acı içinde kaçmaya çalışan yaratıklar arkadaşlarına çarpıp onları da tutuşturunca bir şansları olabileceğini düşünmeye başlamıştı.

Leofold ise en zor durumda olanlarıydı.

Tüyle ürperten bir haykırıyla dostlarının üstüne koşan boynuzlu azmanın yolunu kesmiş, tüm kaslarını gererek üzerine atlamıştı. Kalın kollarına sarıldığı an ise bunun kolay bir dövüş olmayacağını hemen anlamıştı. Yaratık çok güçlüydü. En azından kendisinden daha güçlü olduğu kesindi. Bir silkinşte ondan kurtulmuş sonra belinden yakaladığı gibi en yakın duvara doğru fırlatmıştı. Kısa bir uçuşun ardından taş duvara sertçe çarpıp toprağa yuvarlanan Leofold, vücudunu saran ağaç kabuğuna benzer katmana bir kez daha şükretmişti.

...

Bekçi, bu zorlu düşmanını yenmek için ondan daha üstün olan tek özelliğini kullanmaya karar verdi... Olanca hızıyla koşarak aralarındaki mesafeyi birkaç saniyede aştı. Azman, onu kollarıyla ezmek için keyifle gerinirken birden düşmanın havalandığını fark edip hayretle durakladı. Leofold, canavarın başının üstünden geçerken keskin pençeleriyle hasmının savunmasız omuzlarına sert darbeler indirdi...

Azman sarsılmıştı. Eğilip boynuzunu öne çıkarmış, pençelerini yukarı kaldırmıştı. Böylece düşmanı yeniden havalanırsa onu kendinden uzak tutabileceğini düşünüyordu. Ama Leofold'un bu sefer başka planları vardı.

Hızla çömeldi, yuvarlandı ve yaratığın sizlerine bütün gücüyle vurdu. Azman, dengesini kaybedip öne doğru düşerken rakibinin pençelerini karnında hissetti.

Ve bu, hissettiği son şey oldu.”¹²⁵⁵

Derokan denilen bir başka yaratık ile kahramanların çatışması ise *Bataklık Ülke*'de karşımıza çıkar. Avlarını bataklığa çeken derokanlar sadece burfenlerin cam

¹²⁵⁴ A.e., s. 127-138.

¹²⁵⁵ A.e., s. 251-252.

küreleri içindeki mavi renkli sıvı ile öldürülebilir.¹²⁵⁶ Diğer yaratıklardan udeforlar için ise kırmızı sıvı kullanılmalıdır.¹²⁵⁷

Fuoli'de yapılan bir diğer savaş burfenler arasında cereyan eder ve burada ülkede yasak olan cam küreler, Beyaz Alev Örgütü tarafından kullanılır. İkiye ayrılmış aynı cam kürenin birinde kırmızı birinde mavi sıvı küre kırıldığı anda birbirine değer ve bir ateş topu oluşur. Sonrasında Lider Gulpes'in derokan kolundan yapılan kılıcı ve örgütün işkence konusunda usta olan üyesi devreye girer.¹²⁵⁸

Merderan'ın Sırrı'nda yer alan diğer çatışma tüm Perg'e dehşet salan, binicileri de atları kadar iri kıyım, kılıçları beli kadar kalın, çivili gürze sahip Yedeç eşkıyaları ile ince kılıçları ve tırmıklarıyla efendilerini korumaya çalışan köylüler arasında yapılır.¹²⁵⁹

Bataklık Ülke'de Tabu Dağlar'a kaçan haydut çetesine saldıranlar dezdometlerin silahı hilal uçlu mızraklardır.¹²⁶⁰

Tanrıların Alfabeti'nde hurg silahşorları enli kılıç, çift bıçaklı balta ile altıgen bir kalkan, geniş bir pala, kılıç, hançer ve mızrağı olan gözcülerle çatışır.¹²⁶¹

Savaş iyilerle kötülerin yanında yalnızca kötüler arasında da vuku bulur. Kruzeran'da aralarında zırhlı atları da olan iki kalabalık haydut çetesi birbirine girer. "Uçuşan mızraklar, savrulan kılıç ve toprağı kızıla boyayan kan" savaşın seyrini göstermektedir.¹²⁶²

Merderan'ın Sırrı'nda ırklar veya yaratıkların değil Büyücü Bernak ile tılsım gücüne sahip Merderan arasındaki savaş da söz konusu edilir. Artek şehrini iyilik ve erdemle kuşatmaya geldiğini söyleyen Merderan ile şehrin koruyucusu sıfatını taşıyan Bernak'ın şehri teslim etmeme savaşı. Merderan'ın gücünden dolayı buna tek taraflı savaş da denilebilir. Çünkü Bernak, bildiği en güçlü büyüü hem de şiddetini artırarak yaptığı hâlde Merderan'a hiçbir şey olmaz, Bernak bütün gücünü kaybederek ölür.¹²⁶³

¹²⁵⁶ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 81-88.

¹²⁵⁷ *A.e.*, s. 94.

¹²⁵⁸ *A.e.*, s. 212-220.

¹²⁵⁹ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 219-220.

¹²⁶⁰ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 191.

¹²⁶¹ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 51-54.

¹²⁶² Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 104.

¹²⁶³ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 13-15.

Savaş ortamı dışında yapılan bir başka çatışma *Merderan Sırrı*'nda yer alır. Asuber'in yaratıklarının Perg'e saldığı dehşetten sonra hazırlıklı olmak amacıyla kurulan Avcı Kalesi'nde yaratıklarla savaşıma teknikleri üzerine alıştırma yapmak için Ais'in çalışma odası denilen yer dış ortam şartlarına uygun olarak hazırlanır. Avlar ise keskin bıçaklarla donanmış zırh giyen ayılardır. Ais'in ve Mommar'ın bu odada gerçekleştirdiğı bir çatışma şu şekilde aktarılır:

“Ais karanlığın içinde soluğunu tutarak bekliyordu. Yaratıkların ilerideki kayanın ardına saklandığına kalıbını basardı. Kayanın önündeki kan izleri, az önce yaraladığı canavara ait olmalıydı. Kendi omzundaki yarayı gözücuyla inceledi. Fazla derin olmasa da canını yakıyor ve hareketlerini kısıtlıyordu. ‘Yine de sadece iki aptal yaratık.’ diye dışlerini sikarak söylendi. ‘Başa çıkabileceğimi biliyorum!’

Yakınında çömelmiş Mommar'a eliyle yerinde kalmasını işaret etti. Sevgili dostu biraz önceki çarpışmada ciddi darbeler almıştı. Üzerindeki özel yapım zırh hayatını kurtarmıştı ama ikinci bir mücadele için gücünün kalmadığı belli oluyordu. Kesik solumaları iyiye işaret değildi. Uzun boylu savaşçı, yere dayadığı mızrağı dayanarak yan yarıya doğruldu. Hemen arkasındaki hendeğe devrilmemek için dengesini bulmaya çalıştı. Yüzünden, Ais'in sözünü dinleyeceği anlaşılıyordu. Canavarları öldürme şerefini ona bırakacaktı.

Ais, loş ışıkta düşmanlarının gölgelerini seçemiyordu. Fakat keskin kulakları kayanın ardındaki kıpırtıları duyabildi. Bu seslerin tek bir yaratıktan çıkmadığı kesindi. Oradan çıkmalarını beklemeden ikisini beraber yakalamışken işlerini bitirmeliydi. Biraz önce sığındıkları mağaraya geri dönmelerine asla izin vermemeliydi. Orada kendilerini çok daha rahat savunabiliyorlardı. Testere dişli kılıcını iki eliyle kavrayarak siper aldığı ağaçtan ayrılıp kayaya doğru ufak adımlarla yürüdü. Toprağın üzerinde ses çıkaracak kuru bir dal ya da yaprak olmaması için dua ediyordu. Yaratıklarla burun buruna gelmeden hemen önce kılıcı havaya kaldırarak ilim kaslarını gerdi. Az sonra Perg'i iki lanetliden daha temizleyerek olmanın heyecanı içindeydi.”¹²⁶⁴

Kalede ayrıca federasyonun mucit ve büyücüleri birlikte yeni silahlar üzerinde çalışırlar.¹²⁶⁵ Canavar avlamak için üretilen küçük bir kalkan ebatlarında ince bir disk ve dirseğe kadar uzanan metal bir eldivenden oluşan silaha tarihlerindeki en büyük bumerang atıcısının ismini verirler: Herb. Ele takılan eldivenle yönetilen Herb, yukarıda Mommar'ın da üzerindeki zırhın ve avcılarının kılıçlarının üretildiğı özel metalin disk hâline getirilmesinden, diskin ortasına ve eldivenin parmak uçlarına yerleştirilen sihirli taşlardan yapılmıştır.¹²⁶⁶

¹²⁶⁴ A.e., s. 34.

¹²⁶⁵ A.e., s. 38.

¹²⁶⁶ A.e., s. 42.

Savaş malzemelerinden bazıları kurumsaldır. Örneğin Ais'in bıçağının kabzasında Avcı Kalesi'nin armaları yaldızlı şeritlerle işlenmiştir.¹²⁶⁷ Amcası Durtemen, yanında Turayfor şehir armasıyla süslü kısa bir kılıç taşır.¹²⁶⁸

Korkak ve Canavar'da söz konusu edilen savaş malzemelerinden biri de Pertub'un Limanı'ndaki binayı koruyan iki bekçinin taşıdığı iki ağızlı savaş baltasıdır.¹²⁶⁹

Savaşların ve savaş malzemelerinin yanında ismi verilen bir savaşma tekniği de *Bataklik Ülke*'de gündeme getirilir. Nasıl yapıldığı hakkında sadece sol ayağın öne atılmasından başka bilgi verilmeyen Malaket saldırısı, ismini Ünlü Şövalye Malaket'ten almıştır ve bu hareket deneyimsiz rakipler karşısında çok işe yaramaktadır.¹²⁷⁰

Perg Efsaneleri'nde yüzyıllar önce vuku bulmuş bir olay olarak anlatılan savaş, Tanrılar Savaşı'dır.

Perg'de meydana gelen Tanrılar Savaşı'nda denizleri yöneten Junderan, göğün efendisi Dermense ile nefreti yayan Lonfor, aşkı simgeleyen Hermen ile savaşır. Bütün Perg'i etkileyen savaşta Sarı Krallık'ın soylu şövalyelerden kurulu orduları Güzellik Tanrıçası Germorin'in,¹²⁷¹ Telinos halkı Junderan'ın, Anageh halkı Dermense'nin, hurglar Orman Tanrısı'nın ordusuna katılır. Savaş çok uzun sürer ve pek çok kişi ölür. Savaş Tanrısı Tshermon'un ortaya çıkmasıyla her iki cephe de zor durumda kalır ancak Masumiyet Tanrısı Asret, Tshermon'u yok eder.¹²⁷²

Bu savaşın bir tek sahnesi geçmişe dönen Gözcü Kampı Komutanı Demien tarafından şu şekilde anlatılır:

“Rezkor Meydan Savaşı... Yedi bin piyade ve dört bin atlı. Çoğumuz okbarlarla donanmıştık. Karşımıza on binin üstünde insan dizilmişti. Birkaç bin de hurglar... Onlar, orman tanrısı adına savaşıyorlardı, bizse sadece ülkemizi korumak için. Lanet heriflerin hayatımda benzerini görmediğim mancınıkları vardı. Ve şeytan suratlı bir başbüyücüleri. Büyücü başımıza çok bela açmıştı.”¹²⁷³

¹²⁶⁷ A.e., s. 162.

¹²⁶⁸ A.e., s. 183.

¹²⁶⁹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 90.

¹²⁷⁰ Müstecaplıoğlu, *Bataklik Ülke*, s. 25.

¹²⁷¹ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 178-179.

¹²⁷² Müstecaplıoğlu, *Bataklik Ülke*, s. 109.

¹²⁷³ Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 89.

Korkak ve Canavar'da kan dökülmeyen, savaş malzemelerinin kullanılmadığı bir başka Tanrılar Savaşı daha söz konusu edilir ancak bu savaş yukarıdaki gibi eskiden değil anlatım süresi içinde gerçekleşir. Tshermon'u durduracak tek güç Asret'in Savaş Tanrısı'nın üzerine doğru gelmesi ve sonrasında olanlar Leofold'un izlenimiyle anlatılır:

“Tshermon gerileyebildiği kadar gerilemiş, ilk belirlediği noktada kalakalmıştı... Bütün öfkesini toplayarak yaklaşmakta olan amansız düşmanına dev ateş topları fırlattı. Toplar Asret'in üzerine düşüp her yanı alevle boğunca Leofold az daha her şeyin bittiği düşüncesiyle kendinden geçecekti. Ama alevler dağıldığında Masumiyet Tanrısı'nın yürüyüşüne devam ettiğini görüp rahatladı.

Asret, Tshermon'un yanına gelince birdenbire durdu. Savaş tanrısı çaresizlik içinde kıvrıyor, neredeyse yalvarmaya benzeyen çığlıklar atıyordu. Vücudundan kopan ateş parçaları çevredeki ağaçları tutuşturuyordu. Çocuk ona içinde hiçbir öfke ya da düşmanlık olmadan sadece şefkat ve acımayla baktı. Onun görebildiği tek şey, yok edilmesi gereken bir kötülüktü. Bunu karşısındaki yaratığın iyiliği için yapacağından ise kimse kuşku duymazdı.

Ve son adımını attı. Minik kollarını açıp ateş yığımına sevgiyle sarıldı. Alevden duvara minik bir öpücük kondurdu. Tüm seyircilerini birkaç metre geriye fırlatan karşı konulmaz bir rüzgâr esti. Yakınlardaki ağaçlar köklerinden koparak etrafa savruldu. Tapmağın tüm camları patladı, duvarları boydan boya çatladı. Toprakta birkaç metre uzunluğunda yarıklar oluştu. Sadece birkaç saniye süren rüzgâr dindiğinde Asret ormanın önünde tek başınaydı.”¹²⁷⁴

Görüldüğü gibi Perg'de lortlar arasındaki savaşla başlayıp Öte Diyarlar'da hurgların yenilmesiyle biten kanlı sahneler, her iki diyarın da bir bakıma sükûnete kavuşması için verilen mücadelelerin bir listesidir. Bir diyarı yönetimi altına alarak oranın tek hükümdarı olmak isteyenlerin var ettikleri canavarların, dönüştürdükleri torganların ve onların emrinde canlarından olanların cezalandırılarak hezimete uğratıldığı savaşlarda kullanılan silahlar, giyilen kıyafetler de Perg'in ve Öte Diyarlar'ın siyasal hayatının bir yansıması olarak dikkate değerdir. Savaş, savaş malzemeleri içinde bu fantastik diyarlara özgü mekânlar, yaratıklar, ırklar, sihirli taşlı eldivenle idare edilen Herb, tanrısal güce sahip Gorba gibi unsurlar dışında kalanlarla gerçek dünyada da karşılaşılabilmesi mümkündür.

¹²⁷⁴ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 266-267.

3.1.5.3.3. Ekonomik Hayatın Yansımaları

Yukarıda pek çok örneğini verdiğimiz savaş yüzünden veya efendileri için çalıştıklarından bazı köyler ekonomik anlamda zor durumda iken soylular ya da savaşın olmadığı ülkelerde halk refah içinde yaşamaktadır. Romanlarda ayrıca Perglilerin ödediği vergi, geçimin hangi yollardan sağlandığı, ihracat, takas, alım satım işinde kullanılan ticari metallerden da bahsedilmiştir.

Perg'deki köylünün duruma hakkında ilk bilgi *Korkak ve Canavar*'da yer alır. Ekmeklerini topraktan çıkararak, iki parça üstleri varsa onu da kendilerinin diken¹²⁷⁵ Nios köylüsünün yiyecek ve içeceğinin çoğunu lortlar savaşına gidenler götürmüştür.¹²⁷⁶

Merderan'ın Sırrı'nda Efendi Koem'in tarlalarında durup dinlenmeden çalışan köylüler ise bunu bir lokma ekmek için yaparlar.¹²⁷⁷

İsmi verilmeyen bir diğer köy, Dört Ada'dan biri olan Husnet'tedir. Bu köyün halkı balıkçılık ve tarımla uğraşır.¹²⁷⁸

Perg'in eski zamanlarında var olan Bordel köylüsünün ticaretle işi yoktur. Kendi ürünleriyle beslenir, kendi diktiklerini giyerler.¹²⁷⁹

Geçmişte yaşayan Sarı Krallık ise Bordel'den vergi almayacak kadar zengindir.¹²⁸⁰ Zengin diğer iki ülke Omnif ve Gurdal'dır.¹²⁸¹ Maddi sıkıntı çekmeyen bir diğer mekân ise Öte Diyarlar'dır. Çok zengin bir yataktan çıkarılan elmasların yanında bütün Perg'in madenlerinin toplamı değersiz kalmaktadır. Yataktakilerin hepsi çıkarılıp Perglilere dağıtılsa elmas, değerli taş statüsünü kaybeder.¹²⁸²

Zengin diyar ve ülkelerden başka uğrunda savaşan halk yoksulluktan kırılırken Lort Kozan savaşı kaybetmesi durumunda Uzak Diyarlar'a kaçmak için ağzına kadar altın ve gümüşle dolu bir yelkenliyi hazır bekletmektedir.¹²⁸³

¹²⁷⁵ A.e., s. 33.

¹²⁷⁶ A.e.

¹²⁷⁷ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 211.

¹²⁷⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 65.

¹²⁷⁹ A.e., s. 178.

¹²⁸⁰ A.e.

¹²⁸¹ A.e., s. 77.

¹²⁸² Müstecaplıoğlu, *Tanrıların Alfabeti*, s. 129.

¹²⁸³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 55.

Şahısların ve ülkelerin dışında Avcı Kalesi'nin maddi anlamda içinde bulunduğu sıkıntıya da yer verilir. Bilindiği gibi kale, Perg'de ortaya çıkabilecek şeytanlarla savaşmak için avcı ve asker yetiştiren, yeni silahlar üreten bir merkezdir. Ancak bir vukuat olmamasından dolayı kalenin kapatılmasını adım adım gerçekleştirmek isteyen federasyon önce ödemeleri yarı yarıya azalttığını haber verir.¹²⁸⁴ Bu yüzden elmas tozundan yapılan zırhlara sahip olamayan avcı askerleri ciddi şekilde yaralanırlar ve yine bu maddeden üretilen bumerang tipi silah Herb'i kullanmakta tereddüt ederler.¹²⁸⁵

Romanlarda toplanan verginin miktarı, kimler tarafından alındığı ve konulması düşünülen yeni vergiler de söz konusu edilir. Örneğin *Korkak ve Canavar*'da Nios köylüsü, bu yılın vergisini Hanton'un askerlerine en az on çuval olarak ödemişlerdir.¹²⁸⁶

Telinos'ta olası savaşta kullanılmak üzere karışım malzemesi uzak ülkelerden getirilen ve çok pahalı olan patlayan küreler için bir kereliğe mahsus olmak üzere buhran vergisi toplanması düşünülür.¹²⁸⁷

Perg'de karşımıza çıkan ilk ticari meta esirlerdir.

Korkak ve Canavar'da Pertub'un Limanı'nda esir alınan insanların tutulduğu binaya giren Geryan'ın düşünceleri Perg üzerinde köle ticaretinin niçin yapıldığının açıklamasına yer verirken korsanların esirlere nasıl davrandığını da göstermektedir:

“Burası ne böyle, diye şaşkınlıkla mırıldandı Geryan... Uzun hayatında pek çok sürprizle karşılaşmıştı. Ama bu en şaşkıncularından biri olmuştu. Odayı dolduran yaralı ve hastalar köle olamazdı. Neredeyse hepsi ölümün kıyısındaydı. Akli başında hiç kimse bu insanlar için Pertub'a bir altın bile olsa vermezdi. Çeşitli ülkelerde köle ticareti yapanlar olduğunu ve korsanların bu işten iyi para kazandığını biliyordu. Ama köleler çalıştırılmak için alınırdı. Bu zavallıların ise kimseye faydası dokunmazdı.”¹²⁸⁸

Bu köleler Fuoli'ye pazarlanmaktadır. Başka yerlerde ağır yaralı veya ölmek üzere olan kölelere bir altın bile verilmezken Fuoli'de değerleri avuçla elmadır.¹²⁸⁹ Elmanın kaynağı ise yukarıda bahsettiğimiz Öte Diyarlar'dadır. Korsanların sağlam

¹²⁸⁴ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 182.

¹²⁸⁵ *A.e.*, s. 93.

¹²⁸⁶ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 32, 33.

¹²⁸⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklik Ülke*, s. 229.

¹²⁸⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 92.

¹²⁸⁹ *A.e.*, s. 101.

köleleri ölümün eşiğine getirerek daha fazla kazanma fikrini önlemek için bu kölelere verilen miktarın sağlam kölelere ödenenden daha az olmasına dikkat edilir.¹²⁹⁰ Sağlam köleler ise Hertuglu toprak sahiplerine satılır.¹²⁹¹

Perg'in genelinde alışveriş altınla yapılmaktadır.¹²⁹² Altınla yapılan köle ticaretinde verdiğimiz örnek dışında Peole, Telinos'ta yale adlı tatlı karşılığında bir zengin müşterisinden kavanoz başına dokuz altın alır. Bu miktar onun bir haftada kazandığından fazladır. Tatlının gerçek fiyatı ise bir altındır.¹²⁹³

Altıf Meydanı'nda gezgin tezgâhlardaki çeşit çeşit yiyecek Merderan'ın Heykeli'ni ziyarete gelen paralı yabancıların beğenisine sunulur.¹²⁹⁴ Ayrıca bir tezgâhta ilginç hediyelik eşyalar dizilidir.¹²⁹⁵ Heykelin bulunduğu alanda yine bu paralı yabancıları ağırlamak için pek çok han bulunmaktadır. Pahalı bir hana benzeyen Yıldız Han'a giren kahramanlardan Nela, altınlarını harcamak için bundan daha iyi bir gün düşünemez.¹²⁹⁶

Perg'in bazı yerlerinde bulunan pazaryerleri ve dükkânlar da Perg'deki ticareti, tüccarların ticaret anlayışını göstermektedir. Kesesine üç beş altın daha atabilmek için¹²⁹⁷ Lufas'ın Rumzor Köyü'nün pazaryerine gelen kıyafet satıcısı o günü iş açısından pek parlak bulmaz. Sebebini ise şöyle açıklar: "Eskiden pazarın son gününe kadar satışlar durmazdı ama bu yıl herkes çok cimri. Galiba Yalut Köyü fiyatları iyice düşürmüştü. Ama onların sattığı şeyler de iki günde kullanılmaz hâle gelir!"¹²⁹⁸ Guorin'in bu tüccara Amneh'i nerede bulabileceğini sorduğunda ise aldığı cevap bu tüccarın ticarete bakış açısını ortaya koymaktadır: "Pazarda çalışsa kesin tanırđım... Ya o beni kazıklamış olurdu ya da ben onu!"¹²⁹⁹ Aynı pazaryerindeki diğđer tüccar, çömlekçi, ise bir yandan Guorin'e bilgi verirken bir yandan da tezgâhın yanından geçenleri dikkatle gözleyerek olası bir müşteriyi kaçırmamaya çalışır.¹³⁰⁰

¹²⁹⁰ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 28.

¹²⁹¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 96.

¹²⁹² **A.e.**, s. 88.

¹²⁹³ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 223.

¹²⁹⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 102.

¹²⁹⁵ **A.e.**

¹²⁹⁶ **A.e.**, s. 14-105.

¹²⁹⁷ **A.e.**, s. 50.

¹²⁹⁸ **A.e.**

¹²⁹⁹ **A.e.**, s. 51.

¹³⁰⁰ **A.e.**

Yukarıdaki tüccara benzeyen bir başkası Altıf'ta sebze ve meyve dükkânı olan Guypon'dur. Yeğenin taşıdığı kasalardaki sebzelerin bazılarının kötü görünmesi yüzünden kasaların iç tarafına saklanmalarını uygun görür. Yaklaşık dört aydır yanında çalışan yeğenin artık bu tip küçük numaraları kendisinin düşünmesini bekler.¹³⁰¹ Yine Altıf'ta akıllı tüccarları Perg'in dört bir yanından Merderan'ın Heykeli'ni görmeye gelen ziyaretçilerin ona ulaşana kadar mümkün olduğunca çok dükkânın önünden geçmesi için limanları en uzak noktalara yapmışlardır.¹³⁰²

Örneklerini verdiğimiz tüccarların ticaret anlayışı özgür Perg için kurulan Avcı Kalesi'nde de hüküm sürer. Yukarıda bahsettiğimiz gibi Avcı Kalesi'nin ödeneğinin kısılmasına öfkelenen Durtemen, Perg'i yönetenlerin tüccarlar olduğunu düşünür ve ona göre "tüccarlar sadece kısa vadedeki getiriye" bakarlar.¹³⁰³

Aynı mekânda tüccarlar konusunda bir başka örnek bir mucit üzerinden verilir. Pertub adlı mucidin Federasyon Başkanı'nın suikasta uğraması sonucunda iftiraya uğrayarak idama mahkûm edilmesinin sebebi tamamen ekonomik kaygılardan kaynaklanmaktadır. Federasyon Başkanı'nın desteklediği bir proje için tarımda verimliliği artıracak yeni bir buluş üzerinde çalışan Pertub, yeni icadıyla bir tarlada sebze ve meyve üretimini birkaç katına çıkarmaya hedeflemektedir. Çalışmanın sonuna yaklaştığında ise sebze ve meyvelerin pazarda bol bulunmasının değerini düşüreceğinden endişe duyan tanınmış tüccarların rahatsızlığı söz konusu olur. Yaverinin de içinde bulunduğu iftira mekanizması işlemeye başlar ve mucit zinanda kapatıldıktan sonra çalışma tamamen yok edilir.¹³⁰⁴

Ekonomi konusunda ele alacağımız Perg'de takas veya ihracat yapan ülkeler ve malları ise şunlardır: Munia'dan getirilen üzümler Turayfor'da satılır. Fuoli'de bulunmayan Geyfor ayısının postları cam ticareti için gidilen yerlerden getirilir.¹³⁰⁵ Perg'deki cam ticaretinin yüzde doksanı Fuoli'de yaşayan burfenlerin elindedir. Fuoli yapımı cam eşyalar bir başka yerde yüksek fiyata satılır.¹³⁰⁶ Ayrıca Tanrılar

¹³⁰¹ A.e., s. 97.

¹³⁰² A.e., s. 101.

¹³⁰³ A.e., s. 182.

¹³⁰⁴ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 118.

¹³⁰⁵ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 139.

¹³⁰⁶ A.e., s. 57.

Savaşı'nda hepsi yanmadan önce Foys Adası'nda yetişen doket ağacı karşılığında Foyslu tüccarlar Burdet Köyü'nden kılıç alırlardı.¹³⁰⁷

Perg ve Öte Diyarlar'da ticaret konusu ile ilgili alım satım, takas, vergi, insan ticareti, tüccarlar ve anlayışları gibi eylemler veya düşünceler isimleri ve amaçları değişse de gerçek dünyada bir kısmı uygulanmış bir kısmı ise hâlâ uygulanmaktadır.

3.1.5.4. Tabiata Ait Unsurlar

3.1.5.4.1. Bitkiler

Romanlarda Perg ve Öte Diyarlar'a mahsus çok çeşitli otlara, ağaçlara, çiçeklere, mantarlara yer verilmiştir. Bunlardan ilki *Korkak ve Canavar*'da karşımıza çıkan Durh otudur. Çiğnendikçe etkisi artan Durh otu, vahşiliklerini arttırmak için savaştan önce şövalyeler tarafından kullanılır.¹³⁰⁸

Diğer otlar çeşitli ormanlarda bulunur ve yaraları iyileştirme özelliğine sahiptir.¹³⁰⁹ Bu işte bazen kızıl renkli yapraklar da kullanılır.¹³¹⁰ Mavi, dikenli bir bitkiden koparılan parçaların yakılması ile yayılan koku ise herkesi hayatından bezdirecek derecededir.¹³¹¹

Çiçekler de romanlarda sıklıkla karşımıza çıkar. Bunlardan ikisi *Korkak ve Canavar*'daki Tanrı çiçeği,¹³¹² *Merderan'ın Sırrı*'ndaki yeni filizlenmeye başlayan ve armut saplarına benzeyen başları olan horfenlerdir.¹³¹³ Ayrıca Fuoli'deki Anageh Sarayı'nın önündeki yol, çiçek kümeleriyle ikiye bölünmüştür.¹³¹⁴ Yine *Korkak ve Canavar*'da Masumiyet Tanrısı Asret'in bastığı yerde rengârenk çiçekler açar.¹³¹⁵ Adımla bağlantılı diğer çiçekler aynı romanda söz konusu edilir. Öte Diyarlar'da Tanrı Hiver'in Tapınağı'ndaki bahçede ağaç dalları kendiliğinden iki yana açılarak oradan geçen kişilere yol verdiği gibi yerdeki çiçekler de üzerlerine basılacağını

¹³⁰⁷ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 197.

¹³⁰⁸ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 32, 33.

¹³⁰⁹ *A.e.*, s. 60.

¹³¹⁰ *A.e.*, s. 173.

¹³¹¹ *A.e.*, s. 189.

¹³¹² Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 24.

¹³¹³ *A.e.*, s. 212.

¹³¹⁴ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 265.

¹³¹⁵ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 266.

anladıkları anda toprağın içine girerler, adımlar uzaklaştıktan sonra tekrar toprağın dışına çıkarlar.¹³¹⁶

Çiçeklerle bir başka tapınakta daha karşılaşırız. Erdem Tanrısı Edia'nın Tapınağı'nın çatı katındaki odanın duvarları sarmaşıklerle kaplıyken zemini yemyeşil çimenlerle örtülüdür. Kısa boylu ağaçların ve bakımlı yeşilliklerin arasında daha önce hiçbir yerde görülmeyen çeşit çeşit çiçekler boy vermiştir.¹³¹⁷

Tapınlardakiler ile geçiş yaptığımız ağaçlar, romanlarda en fazla çeşidi olan ve hakkında en çok bilgi verilen bitkilerdir.

Fuoli'de yeşil-sarı renkteki, küt dikenli bitkiler dışında ormandaki ağaçlar da cansız ve hastalıktır.¹³¹⁸ Kadi'deki Yumhor Ormanı'nda görkemli gövdeleri olan truni ve meyve ağaçları vardır.¹³¹⁹ Bu ormanda truniden başka dikkat çeken bir diğer ağaç, en uzununu on metre civarında olmasına karşın yere beş metreden daha yakın dalı olmayan rudyidir.¹³²⁰ Bu ağaçlara Öte Diyarlar'da da rastlarız.¹³²¹ Öte Diyarlar'daki en garip ağaç Mucit'in kulübesinin bahçesindedir. Aynı gövdeye bağlı dallarda kıpkırmızı elmalar, armutlar ve erikler yan yanadır.¹³²² Bu ağaçtakilerin dışında "Beslenme" alt başlığı altında ele aldığımız gibi meyvelerden elma,¹³²³ portakal¹³²⁴ ve üzüm¹³²⁵ de insanların veya tanrıların besin maddesi olarak zikredilir. Sözüünü ettiğimiz meyvelerin dışında Öte Diyarlar'da et tadında olan¹³²⁶ ve su birikintilerinden çıkarılan meyveler de vardır.¹³²⁷

Ağaçlardan diğeri ikisi Lufas'taki ormanın çok büyük bir kesiminde bulunan keskin dikenlere sahip, geniş gövdeli ve çok güzel kokulu formunlar¹³²⁸ ve yukarıda da söylediğimiz gibi yalnızca Foys Adası'nda yetiştirilen, Tanrılar Savaşı'nda hepsi

¹³¹⁶ A.e., s. 228.

¹³¹⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 195.

¹³¹⁸ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 70, 72.

¹³¹⁹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 41.

¹³²⁰ A.e., s. 51.

¹³²¹ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 46.

¹³²² A.e., s. 100.

¹³²³ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 38.

¹³²⁴ A.e., s. 38.

¹³²⁵ A.e., s. 242.

¹³²⁶ A.e., s. 143.

¹³²⁷ A.e., s. 182.

¹³²⁸ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 48.

yanan doketlerdir.¹³²⁹ Ayrıca Lusati’de dokunulmaz varlık olarak nitelendirilen, geceleri ışıl ışıl yanan rhuk ağacı vardır.¹³³⁰

Bazı ağaçlar eşya yapımında da kullanılmaktadır. Örneğin federasyon binasının odalarından birinin kapısı truni,¹³³¹ Öte Diyarlar’daki Mucit Pertub’un kulübesinin kapısı rudiy,¹³³² Prom Nume’nin yayı doket ağacından yapılmıştır. Yay sekiz yüz yaşını geçkin Nume’den bile daha yaşlıdır ve hâlâ çok işe yaramaktadır.¹³³³ Veya Leofold’un kulübesinin çatısı dev truni ağaçlarının yapraklarıyla örtülüdür.¹³³⁴

Ot, çiçek, ağaçtan sonra iki romanda söz konusu edilen iki bitkiden biri yosun, diğeri mantardır. Merderan’ın Heykeli’nin altındaki tünellerden birinin duvarına vurulmasıyla çıkan mavi renkli duman, soren denilen bir cins yosuna aittir. Bu dumana ateşle yaklaşıldığında ise duman, ateş topu şeklinde patlamaktadır. Küçük bir alanda yüzlercesi yan yana, üst üste bulunabilen, zarlari oldukça dayanıklı olan soren yosunları hakkında ayrıntılı bilgi Ais tarafından verilir:

“Soren yosunu, balona benzeyen küçük bir bitkidir... Nemli yerlerde yetiştiği için yosun denmiş galiba. Toprağın nemini kendi salgılarıyla birleştirerek besine dönüştürürler. Bu arada açığa çıkan yanıcı gazla şişer. Olgunlaştığında bir avuç büyüklüğüne ulaştığı olur.”¹³³⁵

Fuoli’ye has dev mantarlar,¹³³⁶ bu ülkenin ırkı burfenlerin ve bazı hayvanların besin maddesidir. Ayrıca burfenler yaralıları için mantar gövdelerinden örülmüş sedye de hazırlarlar.¹³³⁷

Perg ve Öte Diyarlar’da söz konusu edilen bitkilerin bir kısmının yaşadığımız dünyada varlığı söz konusu iken isimleri, görünüşleri ve boyutlarıyla karşımıza çıkarılan, tapınaklardaki akıllı çiçekler, et tadındaki meyveler ve su birikintilerinden toplanan meyvelerden gibi pek çok bitki bu fantastik diyarlara hastır.

¹³²⁹ A.e., s. 197.

¹³³⁰ A.e. s. 169, 170.

¹³³¹ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 165.

¹³³² Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 102.

¹³³³ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 69.

¹³³⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 43.

¹³³⁵ Müstecaplıoğlu, **Merderan’ın Sırrı**, s. 170.

¹³³⁶ Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 90.

¹³³⁷ A.e., s. 124.

3.1.5.4.2. Hayvanlar

Hayatımızı sürdürdüğümüz dünyadakilerin dışında romanlarda, bitkilerden sonra yine bu fantastik diyarlara özgü birçok hayvana çeşitli vesilelerle yer verilmiştir.

Ele alacağımız ilk cins hayvan denizde, gölde, havuzda yaşayan balık veya balık türündekilerdir.

Açık denizlerde bulunan, *Merderan'ın Sırrı*'nda bir kere de bir gölün içinde karşımıza çıkan nuteller, kıyıya yakın yüzen, çok seyrek suyun dışına çıkan, suyun altında parlamayan ama "suya dalıp çıkarak ilerleyen, kırmızı pulları içlerinde meşale yanıyormuş gibi ışıldayan, pullarının arasında birbiri ardına açılıp kapanarak dalga görüntüsü veren rengârenk kanatlarıyla" göz kamaştıran hayvanlardır.¹³³⁸

Durkgaor adlı geminin burnundaki dişi aslandan ve hikâyesinden defalarca bahsedildiği ve olağanüstü durumlardan birine dahil olduğu için bu aslana burada yer verilmeyecektir. Ancak bu başlığı ilgilendiren küçük aslan heykelinin denize atıldıktan sonraki kısımdır. Bu vesile ile Hunsu'nun derinliklerinde yaşayan pek çok balık türü hakkında bilgi sahibi oluruz:

"Heykel zeminle buluşup kuma saplandıktan sonra, bu balıkların en meraklısı, küçük kırmızı bir heoler, dayanamayıp bu ilk defa gördüğü garip nesnenin tadına bakmaya çalıştı. Yeni çıkmış dişleriyle şansını birkaç kez denedi. Ama hemen sonra pek de yenebilecek bir şey olmadığını anlayıp kendine doğru dürüst bir yemek aramaya koyuldu.

Heykel arka arkaya birkaç balığın daha ziyaretine uğradı. Kırmızı kafalı bir yılan balığı, kısa bir süre ona sarıldıktan sonra, uzaklarda bir avın dolaştığını fark edip ayrıldı. Bir çift deniz atı, yakınından geçmek için yollarını değiştirip ona alıcı gözlerle baktılar. Çok geçmeden rengini pek beğenmeyip uzaklaştılar. Türüne göre ufak kalan bir köpekbalığı, peşinden koştuğu avı yakalayamadığı için hüznü bir şekilde yanında soluklandı, Kendini topladıktan sonra yeni bir fırsat umuduyla oradan ayrıldı. Sonunda neredeyse iki ticaret gemisi büyüklüğünde bir balina yakınlarda bir yere çörelendi. Onun için göç mevsimiydi. Tam bir gün boyunca durmadan yüzmüştü. Biraz dinlenmeye ihtiyacı vardı. Bu dev yaratığın kaldırdığı tonlarca kum usul usul Durkgador'un üstüne yağıp, asırlarca sürmüş olan cezasını bitirmek üzere, ona sonsuz bir yalnızlıkla birlikte derin bir huzur armağan etti."¹³³⁹

¹³³⁸ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 47-48.

¹³³⁹ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 283-284.

Göllerde yaşayan balıklardan biri kendi yumurtalarını yiyen kudemdir.¹³⁴⁰ Diğerleri ise birbirleriyle beslenen guran, hurpa ve doletlerdir.¹³⁴¹ Bu balıkların beslenme biçimlerinden başka bir özelliğine yer verilmezken Altıf şehrindeki Yıldız Han'ın süslü havuzunda kimi kabuklu kimi dikenli, parmak büyüklüğünde balıklar yüzmektedir.¹³⁴²

Perg ve Öte Diyarlar'a has kara hayvanlarından bazıları yalnızca belli ülkelerden yaşar. Bunların ilki normal insanların bir düzinesini bile tek pençeyle öldürebilecek Geyfor ayısı¹³⁴³ Kadi'de; tek ayaklı, şahane sesli Buhur kuşları Uzroy'da;¹³⁴⁴ minik bir kuşa benzeyen, özgürlüğüne çok düşkün ve yalnızca bir gün yaşayan kelebek Altıf'ta,¹³⁴⁵ insan tırnağı genişliğinde tüylü ayakları ve dört küçük pervanesi olan oksehon böceği Turayfor'da karşımıza çıkar.¹³⁴⁶ Adı verilmeyen gece rengi iri kuş, Kadi ve Fuoli'de bulunur.¹³⁴⁷

Fuoli'de yaşayan, eti nefis olan olopolar, insan yumruğu büyüklüğünde ve tüylü top şeklindedir. Tepelerinde vızıltıyla dönen bir sürü küçük pervane vardır.¹³⁴⁸ Yazar, *Bataklık Ülke*'de bir yavru oloponun görünüşüne ve duygularına yer vermiştir:

“Yavru olopo, bataklığın iki karış üstünde dengesizce uçuyordu. Pervaneleri henüz üç gün önce çıkmıştı, bu yüzden ilk uzun mesafeli uçuşuydu bu. Biraz heyecanlıydı ama kendine güveniyordu. Her ne kadar buraya gelene dek birkaç mantarın gövdesine toslamışsa da ciddi bir yara almamayı başarmıştı.

Uçabilmek güzel bir duyguydu. Ona kendini özgür hissettiriyordu. Yuvada kös kös otururken büyük olopoların havada gezinmelerini hep imrenerek seyretmişti. Bundan sonra annesi tarafından beslenmeyecek olması biraz içini burkuyordu ama olsun. Kendi yemeğini aramanın da ayrı bir coşkusu vardı.

İleride daha önce hiç görmediği türden beş ağaç olduğunu fark edince birden heyecanlandı. Her biri diğerinden farklı boydaydı. Görünüşleri epey garipti, peki acaba tatları nasıldı? Kabuklarından küçük bir parça koparıp denemeye karar verdi. Eğer daha ilk uzun uçuşunda yeni bir yemek kaynağı keşfederse kabilesinde büyük sükse yapardı. Ailesi onunla guru duyar, genç dişiler gönül indirirdi. Merak içinde o tarafa yöneldi. Henüz yeni sertleşen dişlerini birbirine sürterek hazırladı. Ama ağaçların tadına bakma fırsatı hiç olmadı.

¹³⁴⁰ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 207.

¹³⁴¹ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 55.

¹³⁴² Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 105.

¹³⁴³ Müstecaplıoğlu, *Korkak ve Canavar*, s. 26.

¹³⁴⁴ *A.e.*, s. 169.

¹³⁴⁵ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 141.

¹³⁴⁶ Müstecaplıoğlu, *Merderan'ın Sırrı*, s. 185.

¹³⁴⁷ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 182.

¹³⁴⁸ *A.e.*, s. 90.

Çünkü o, henüz yolu yarılayamadan ağaçlar hareket etmiş, küçük olopo da başını derde sokmaktan korkup telaşla uzaklaşmıştı.”¹³⁴⁹

Fuoli’ye has diğer bir hayvan da hoepohlardır. Her birinin ucunda birer toparlak baş, olopolar gibi lezzetli olmayan eti, ağır kanlı hareketleri ve dört boyunlu küçük yaratıklardır.¹³⁵⁰ Bir hoepoh’un beslenmesi, tehlike anındaki tepkisi ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

“Minik hoepoh, dibine kadar sokulduğu mantar gövdesinden dört eşit parça kopardıktan sonra her birini sırayla midesine indirdi. Her lokma, karnının altında kıl kalınlığındaki yüz kadar bacağı yay gibi bükülüp düzelmesine neden oldu. Bu en sevdiği yemek değildi ama en kolay bulduğuydu. Tehlikeli yaratıklarla dolu ormandan korktuğu için yuvasını güvenli mantarların arasına kurmuştu. En beğendiği yemek olan lezzetli sazlıklar ise ormanın diplerinde yani en azından üç günlük mesafede kalmıştı. Karnı sadece haftada bir acıksa da yolculuk gözünde büyüdüğü için genellikle bu kuru mantarlarla idare etmeyi tercih ediyordu.

Dört toparlak başından kulak taşıyanı yaklaşan gürültüyle acilen diğer başları da uyardı. Büyük beyni taşıyanı, bunun bir tehlike olup olmadığını anlamaları için birer küçük gözü olan iki başa emir verdi. Onlar da isteksiz isteksiz mantardan ayrılıp arkalarına döndüler, olup biteni gözlemeye başladılar.”¹³⁵¹

Fuoli’de yaşayan bir başka hayvan ise udeforlardır. Havada iken hepsi yeşil renkte olan bu hayvanlar bir mantara konar konmaz onun rengini alırlar. Oldukça ufak tefektirler, yengece benzerler ve dişleri keskin olmadığı için tehlikeli sayılmayan udeforlar çok yükseğe sıçrama özelliğine sahiptirler.¹³⁵²

Yine Fuoli’de bulunan porengor daha önce de söylediğimiz gibi bir seyahat aracıdır. Çok uzun dört bacağı, geniş ve tüylü vücutları olan porengorlar asırlar önce evcilleştirilmiştir.¹³⁵³

Bilinen kedilerin dışında kalan öldürücü Gerf kedileri Öte Diyarlar’a özgüdür. Kaplana benzemesine rağmen kuyrukları yoktur ve alınlarında yumruk iriliğinde bir boynuz vardır. Gerf kedilerinin en önemli özelliği buldukları boyuttan kendilerini soyutlayabilmeleridir. Çok yavaş olduklarından avının yakınına

¹³⁴⁹ A.e., s. 235.

¹³⁵⁰ A.e., s. 96.

¹³⁵¹ A.e., s. 143.

¹³⁵² A.e., s. 157, 159.

¹³⁵³ A.e., s. 145, 147.

sokuluncaya kadar kendini saydamlaştırarak çizgileri çok belirsiz, var ila yok arasında boşlukta dalgalanan bir görünüm arz ederken saldırıdan hemen önce tüm çizgileriyle belirerek gerçeklik boyutuna geçerler.¹³⁵⁴

Gerf kedileri yalnızca gündüz görebilirler geceleri ise hassas burunları sayesinde avlanabilirler. Bu kediler, avlarının etine üzerinde dikenler olan boynuzlarını geçirirler. Boynuzlar saplandığı yerden kolay kolay çıkmaz ve kurbanlarını diri diri, küçük ısırıklar kopararak yerler. Obur hayvanlar olmadıkları için bir hurg büyüklüğündeki kurbanın ancak yarısını bitirebilirler. Bu sebeple bırakıp gittiği kurbanları genellikle yaşıyordu.¹³⁵⁵ Gerf kedilerinin karınlarını doyurdukları diğer bir besin maddesi ise dev solucanlardır.¹³⁵⁶

Öte Diyarlar'da buzun altında yaşayan periperler uzun boyunlu, mor renkli, yumruk iriliğinde, zümrüt yeşili gözleri olan ve yün yumağını andıran kafasının iki yanında hortuma benzeyen çıkıntıları bulunan su hayvanlarıdır.¹³⁵⁷ Yazar, yaramazlık peşinde olan bir küçük periperin macerasını ve özelliklerini şu şekilde anlatır:

“...Annesinden erken uyandığını fark edince bu fırsattan yararlanmaya karar vermişti. Yosunlu bir kayanın oyuğuna gizlenmiş yuvasında usul usul süzüldü, hiç ses etmeden dışarı çıktı. Son anda başını çevirip baktı, yaşlı periperin derin uykuda olduğunu görünce rahat bir nefes aldı. Çok methini duyduğu buz üstü diyarı görme hevesindeydi. Annesi birçok kez orasının tehlikelerle dolu olduğunu söylemişti söylemesine ama o zaten her şeyi biraz abartırdı. arkadaşları birkaç gün önce ona keşfettikleri çatlaktan bahsetmiş, kafalarını çıkarınca gördükleri pürüzsüz beyaz diyarı, dostça esen rüzgârı, tepelerinde parlayan devasa kızıl topu ballandıra ballandıra anlatmışlardı. Onun ne eksigi vardı, aslında yaşça hepsinden büyüktü. Kendisini onlar kadar iyi koruyabilirdi. Bir kez bakıp suyun güvenli derinliğine kaçacaktı işte.

Sırtında ve midesinde yer alan dörder yüzgeçle tarih edilen noktaya hevesle yüzdü. Özgür olduğunu düşünmek onu mutlu ediyordu. İçini benzersiz bir coşkuyla dolduruyordu. Daha önce hiç yapmadığı bir şeyi yapıyor olmak da öyle. Buzların arasından içeri sızan ışık, suyun maviliğine büyülü bir hava katmıştı., periperi mıknaş gibi kendine çekiyordu. Orada tamamen yalnız olduğunu bilmek ufaklığın heyecanını artırdı. Başı derde girerse koşacak kimse yoktu. Tam çatlağın altına geldiğinde bir miktar ürkmeye başlamıştı. Hortumlarının az da olsa titremesine mani olamıyordu. Yinde de cesaretini topladı, soluğunu tuttu, hortumlarını vücuduna yapıştırıp kafasını dışarı uzattı.”¹³⁵⁸

¹³⁵⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 155.

¹³⁵⁵ **A.e.**, s. 165.

¹³⁵⁶ **A.e.**, s. 187.

¹³⁵⁷ Müstecaplıoğlu, **Tanruların Alfabeti**, s. 116.

¹³⁵⁸ **A.e.**, s. 115.

Yine Öte Diyarlar'da söz konusu edilen ancak hakkında bilgi aktarılmayan bir diğer hayvan küçük fadoklardır.¹³⁵⁹

Yukarıda verilen yılan balığı, deniz atı, köpekbalığı, balinadan başka Perg'de, Öte Diyarlar'da ve gerçek dünyada yaşayan ortak hayvanlar yunus,¹³⁶⁰ kelebek,¹³⁶¹ martı,¹³⁶² leylek,¹³⁶³ güvercin,¹³⁶⁴ kuzgun,¹³⁶⁵ atmaca,¹³⁶⁶ çakal, kurt,¹³⁶⁷ sinek,¹³⁶⁸ sahipsiz köpek,¹³⁶⁹ farklı türlerde yavru köpekler,¹³⁷⁰ zehirli yılan,¹³⁷¹ kedi,¹³⁷² örümcek,¹³⁷³ kuzu, geyik,¹³⁷⁴ “Ulaşım” konusunda ele aldığımız at, beygir ve kırsaktır.

Atlar ile sahipleri arasında duygusal bir bağ söz konusudur. Örneğin Leofold, atı Dranos'tan ayrı kaldığı süre içinde ona hasret duyar, Dranos da fiziksel görünümünü tamamen değişen, bir canavara benzeyen Leofold'u kokusundan tanır ve onun yanından ayrılmak istemez.¹³⁷⁵ Buna benzer bir başka bağ Öte Diyarlar'da ismi verilmeyen bir asker ile atı Herome,¹³⁷⁶ Durtemen ile atı Perven¹³⁷⁷ arasındadır. Bu sebeple bazı süvariler atlarını sık sık değiştirerek savaş meydanlarında bir de atlarının derdine düşmek istemezler.¹³⁷⁸

Görüldüğü üzere yukarıda sıraladıklarımız dışında Perg ve Dernas, görünüşleri, beslenmeleri, karakteristik özellikleri ile fantastik sıfatına uygun pek çok hayvanı bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca at ve sahibi arasındaki duygusal yakınlık yaşadığımız dünyada da söz konusudur.

¹³⁵⁹ **A.e.**, s. 230.

¹³⁶⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 276.

¹³⁶¹ **A.e.**

¹³⁶² **A.e.**, s. 136, 276.

¹³⁶³ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 230.

¹³⁶⁴ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 9.

¹³⁶⁵ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 51.

¹³⁶⁶ **A.e.**, s. 230.

¹³⁶⁷ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 10.

¹³⁶⁸ **A.e.**, s. 54.

¹³⁶⁹ **A.e.**, s. 31. Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 109. Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 265.

¹³⁷⁰ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 49.

¹³⁷¹ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 89.

¹³⁷² Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 276. Müstecaplıoğlu, **Bataklık Ülke**, s. 222.

¹³⁷³ **A.e.**, s. 188.

¹³⁷⁴ Müstecaplıoğlu, **Korkak ve Canavar**, s. 26.

¹³⁷⁵ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 22.

¹³⁷⁶ Müstecaplıoğlu, **Tanrıların Alfabeti**, s. 128.

¹³⁷⁷ Müstecaplıoğlu, **Merderan'ın Sırrı**, s. 185.

¹³⁷⁸ **A.e.**, s. 128.

3.1.5.4.3. Hava Olayları

Perg ve Öte Diyarlar'ın genelinde büyü veya tılsımların etkisi olmadığı sürece bilinen hava olayları yaşanır. Ancak *Bataklık Ülke*'de Fuoli'ye has, zarar verebilecek boyutlarda yağmur yağdığı görülür. Fuoli'de çok soğuk ayrıca temiz ve berrak bir havanın ardından genellikle gök gürlemeye ve ardından yumruk büyüklüğünde yağmur yağar. Yağmurun başlamasıyla birlikte rüzgâr da sertleşir, hava aniden daha da soğur. Saatlerce yağın yağmur gök gürültülerinin azalmasıyla aniden kesilir. Ardından bütün ışıltısıyla güneş çıkar.¹³⁷⁹

Fuoli halkı burfenler, seyahat sırasında bu yağmurdan korunmak için demir borular ve kalın, ahşap levhalardan sığınaklar yaparlar. Fuoli'nin balçık ve bataklıkla kaplı olmasının bir sebebi de bu yağmurlardır.¹³⁸⁰

*

Bir yazar içinde yetiştiği toplumun bir parçası olduğu ve ondan ayrı düşünülmemeyeceği, ortaya koyduğu eser ne kadar olağanüstü olsa da yazarın yaşamını sürdürdüğü hayatın izlerini taşıyacağı gerçeğinden hareketle yaşadığımız, aşınası olduğumuz dünyada var olmayan, tamamen yazarın hayal gücüyle yapılandırılan fantastik dünyalar Perg ve Öte Diyarlar'da hangi ırk söz konusu edilirse edilsin onların da fiziksel ve ruhsal anlamda gündelik hayatını sürdürülebilmesi için bilinen rutinler söz konusu edilmiştir.

Günlük hayatın görünüm biçimlerinden olan beslenme, aydınlatma-ısıtma, haberleşme/iletişim, ulaşım, kıyafet, aksesuar, şenlik-eğlence, şarkı-türkü, hediye, nişan-düğün, hastalık, tedavi, ölüm, eşya, vefa, gelenek-görenek; kültür, sanat ve inanişaya ait unsurlardan lisan, eğitim; sanata, inanişaya ait unsurlar, sosyal hayatın yansımalarından sosyal düzen, sosyal statü, siyasal hayatın yansımalarından askerî-siyasi düzen, yönetim, savaş-savaş malzemeleri, ekonomik hayatın yansımaları, tabiata ait unsurlardan bitki, hayvan, hava olayları kendi içinde alt başlıklar hâlinde ele alınıp her birinin sonunda yapılan karşılaştırmalardan da anlaşılacağı gibi kahramanları ve bu kahramanların kullandıkları materyaller var olan, yaşadığımız

¹³⁷⁹ Müstecaplıoğlu, *Bataklık Ülke*, s. 140, 151, 152.

¹³⁸⁰ A.e., s. 148, 150.

dünyadakilerden bazı noktalarda farklılıklar göstermekte ve bu fantastik âlemlerin atmosferini zenginleştiren öğeler olarak romanlardaki varlığını idame ettirmektedir.

3.2. İkinci Tür Fantastik Romanlar

Tezimizin birinci bölümünde tanımını yaptığımız fantastik romanlar kategorisinde romanın genelinde gerçek dünyanın içinde gerçeküstü unsurlara yer vererek okuyucuyu şaşırtmayı, tedirgin etmeyi, tereddütte bırakmayı, kararsız kılmayı, kafasını karıştırmayı hatta eğlendirmeyi amaçlayan yani ikinci türe ait romanları “Mekânlar”, “Zaman”, “Kahramanlar” ve “Olaylar” alt başlıkları altında inceleyeceğiz. Buna göre ele alacağımız ikinci tür fantastik roman örnekleri ve yazarları şunlardır: Sadık Yemni: *Çözücü*, *Gündüz Öğüt: Nehrin İki Yakası*, Saygın Ersin, *Zülfikâr'ın Hükmü* ve *Erbain Fırtınası*; Ahmet Aziz Çongarlı: *Yıllankayası*, Sibel Atasoy: *Sırtkan Kırmızı Ay*.

2000 sonrasında neşredilen Nazlı Eray'ın *Aşkî Giyinen Adam*,¹³⁸¹ *Sis Kelebekleri*,¹³⁸² *Beyoğlu'nda Gezersin*,¹³⁸³ *Farklı Rüyalarda Sokağı*,¹³⁸⁴ *Kayıp Gölgele Kenti*,¹³⁸⁵ Alev Alatlı'nın *Schrödinger'in Kedisi 2. Kitap: Rüya*,¹³⁸⁶ İhsan Oktay Anar'ın *Amat*,¹³⁸⁷ Gülten Dayıoğlu'nun *Alacakaranlık Kuşları*,¹³⁸⁸ Ayşe Şasa'nın *Şebek Romanı*,¹³⁸⁹ Mehmet Yaşın'ın *Sınırdışı Saatler*,¹³⁹⁰ Murat Uyrukulak'ın *Tol: Bir İntikam Romanı*,¹³⁹¹ *Har: Bir Kıyamet Romanı*,¹³⁹² Levent Mete'nin *Büyücüler*,¹³⁹³ *Rika'nın Beyninde*,¹³⁹⁴ Osman Koca'nın *Kral Suban*,¹³⁹⁵ Sezgin

¹³⁸¹ Nazlı Eray, **Aşkî Giyinen Adam**, İstanbul, Can Yayınları, 2001.

¹³⁸² Nazlı Eray, **Sis Kelebekleri**, İstanbul, Can Yayınları, 2003.

¹³⁸³ Nazlı Eray, **Beyoğlu'nda Gezersin**, İstanbul, Can Yayınları, 2005.

¹³⁸⁴ Nazlı Eray, **Farklı Rüyalarda Sokağı**, İstanbul, Merkez Kitaplar Yayınları, 2007.

¹³⁸⁵ Nazlı Eray, **Kayıp Gölgele Kenti**, İstanbul, Turkuvaz Yayıncılık, 2008.

¹³⁸⁶ Alev Alatlı, **Schrödinger'in Kedisi 1. Kitap: Kâbus**, İstanbul, Boyut Yayıncılık, 1999.

¹³⁸⁷ İhsan Oktay Anar, **Amat**, İstanbul, İletişim Yayıncılık, 2005.

¹³⁸⁸ Gülten Dayıoğlu, **Alacakaranlık Kuşları**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2005.

¹³⁸⁹ Ayşe Şasa, **Şebek Romanı**, İstanbul, Geleneksel Yayıncılık, 2004.

¹³⁹⁰ Mehmet Yaşın, **Sınırdışı Saatler**, İstanbul, Everest Yayınları, 2003.

¹³⁹¹ Murat Uyrukulak, **Tol: Bir İntikam Romanı**, İstanbul, Metis Yayınları, 2002.

¹³⁹² Murat Uyrukulak, **Har: Bir Kıyamet Romanı**, İstanbul, Metis Yayınları, 2005.

¹³⁹³ Levent Mete, **Büyücüler**, İstanbul, Can Yayınları, 2003.

¹³⁹⁴ Levent Mete, **Rika'nın Beyninde**, İstanbul, Can Yayınları, 2005.

¹³⁹⁵ Osman Koca, **Kral Suban**, İstanbul, Beyan Yayınları, 2004.

Kaymaz'ın *Zindankale*,¹³⁹⁶ Y. Hakan Erdem'in *Kitab-ı Duvdvani*,¹³⁹⁷ *Zaman Çöktü*,¹³⁹⁸ Mine Söğüt'ün *Beş Sevim Apartmanı*,¹³⁹⁹ *Kırmızı Zaman*,¹⁴⁰⁰ Burak Eldem'in *Seni Tılsımlar Korur*,¹⁴⁰¹ Sadık Yemni'nin *Yatır*,¹⁴⁰² Orkun Uçar'ın *Kızıl Vaiz: Derzulya*,¹⁴⁰³ Ferhat Ünlü'nün *M.A.T.: Münasebetsizleri Ayıklama Teşkilatı*,¹⁴⁰⁴ Can Armağan Ethemoğlu'nun *Son Masal*,¹⁴⁰⁵ Zafer Sönmez'in *Saklı Ülke: Gerdekkaya 1*,¹⁴⁰⁶ *Genç Tanrılar: Gerdekkaya 2*,¹⁴⁰⁷ Bhaettin Kabahasanoğlu'nun *Dün, Çok Kötü Bir Şey Oldu...*¹⁴⁰⁸ adlı eserlerin bir kısmı dış/iç kapağında, yayınevlerinin ya da kitapçıların raflarında, *İnternet* sitelerinin sayfalarında fantastik, fantastik kurgu, fantezi roman şeklinde okura/satışa sunulmuştur. Söz konusu romanlar olağanüstü, doğaüstü unsurlar içermesine karşın bazıları masal formatında ve/veya alegorik, ironik bir amaçla ya da düş, rüya ve sanrılara dayalı olarak kaleme alınmış, bazıları tarihî, polisiye, bilimkurgu, bazıları ütöpic, disütöpic, gotik roman türünün sınırları içerisinde kalmıştır. Konumuzun fantastik roman olması dolayısıyla yaptığımız fantastik romanın tanımının sınırları dışında kalan mezkûr eserler “2000 Sonrası Türk Edebiyatında Fantastik Romanlar” başlığının “İkinci Tür Fantastik Romanlar” adını taşıyan bu bölüme dâhil edilmemiştir.

Aşağıda bahsedeceğimiz fantastik unsurların daha iyi anlaşılması için söz konusu romanların kısa özetlerini burada vermeyi uygun gördük.

¹³⁹⁶ Sezgin Kaymaz, *Zindankale*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.

¹³⁹⁷ Y. Hakan Erdem, *Kitab-ı Duvdvani*, İstanbul, Kanat Kitap, 2004.

¹³⁹⁸ Y. Hakan Erdem, *Zaman Çöktü*, İstanbul, Kanat Kitap, 2006.

¹³⁹⁹ Mine Söğüt, *Beş Sevim Apartmanı*, İstanbul, YKY, 2004.

¹⁴⁰⁰ Mine Söğüt, *Kırmızı Zaman*, İstanbul, YKY, 2006.

¹⁴⁰¹ Burak Eldem, *Seni Tılsımlar Korur*, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2004.

¹⁴⁰² Sadık Yemni, *Yatır*, İstanbul, Everest Yayınları, 2005.

¹⁴⁰³ Orkun Uçar, *Kızıl Vaiz: Derzulya*, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2007.

¹⁴⁰⁴ Ferhat Ünlü, *M.A.T.: Münasebetsizleri Ayıklama Teşkilatı*, İstanbul, Everest Yayınları, 2006.

¹⁴⁰⁵ Can Armağan Ethemoğlu, *Son Masal*, İstanbul, Telos Yayıncılık, 2004.

¹⁴⁰⁶ Zafer Sönmez, *Saklı Ülke: Gerdekkaya 1*, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2002.

¹⁴⁰⁷ Zafer Sönmez, *Genç Tanrılar: Gerdekkaya 2*, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2002.

¹⁴⁰⁸ Bhaettin Kabahasanoğlu, *Dün, Çok Kötü Bir Şey Oldu...*, İstanbul, Bir Harf Yayınları, 2007.

Çözücü (Sadık Yemni, 2003)

İstanbul'da Taksim civarında elektriklerin kesilmesi ile dijital saatler bozulur, cep telefonları çalışmaz, dizüstü bilgisayarların bellekleri silinir. Aynı anda burada yaşayan/bulunanların yirmi altısı dışında herkes sarı, parlak, peltemsi maddelere dönüşür. Model, eşcinsel, hırsız, polis, yazar, müzisyen gibi çeşitli meslek ve ülkelere mensup yirmi altı kişi ise şeffaf duvarlarla çevrili dört kilometrekarelik alanda yaşamak zorunda kalır. Aralarında işbölümüne giderler. Mizaçları ve meslekleri doğrultusunda bozgunculuk yapan dört kişi ölür. Önceleri yadırgadıkları bu durumu benimsemeye başlayan kişiler sonraları normal hayatlarını devam ettirirler. Yakınlaşanlar, evlenenler, birbirini sevmeyenler olur. Burada zamanın akışı çok ağırdır, yaşlı Gül Ana gençleşir, ibadethanelerde solunum yapmak zorlaşır. Bir süre sonra bu yirmi altı kişi de Su ve Berkin hariç yavaş yavaş pelteleşmeye başlar. Birileri roman kahramanlarından Berkin Kartuna'nın gördüğü bir rüyayı onun belleğini, fantezi gücünü kullanarak gerçekte böyle bir mekân oluşturmuş ve bu olayların yaşanmasına sebep olmuştur.

Nehrin İki Yakası (Gündüz Öğüt, 2003)

Büyük bir nehrin kıyısında, unutulmuş halkın yaşadığı yerde Kural Uygulayıcılar tarafından konulan yasaklar yüzünden nehre girmek, nehrin diğer yakasına geçmek veya su ile temas etmek yasaktır. Kim olduklarını, nereden geldiklerini, niçin dağlarla ve nehirle sınırlı bir alanda nesillerdir yaşamakta olduklarını, bu alanın dışına neden yasaklı bölge dendiğini, büyük nehri ve ölümcül etkilerini, nehrin öbür yakasını, kuralları, kurallara uyma zorunluluklarının sebeplerini sorgulayan Agharintay adlı genç, Yeraltı Ülkesi'nin bir ferdidir. Yerkabuğunun altında yaşayanların diyarı olan bu ülkede yukarıya uzanan tünelleri kontrol altına alırlar ancak yukarıdan aşağıya açılan geçitlerin denetimi yüzeydekilerin elindedir. Yüzeydekiler, zulüm ve barbarlık üzerine kurdukları düzeni yeraltındakilerin bir gün bozabileceklerini düşünerek onları yok etmeye çalışırlar. Yeraltı sakinlerinden geriye kalanlar güvenliklerini sağlamak amacıyla kontrolleri

kendilerinde olan yeryüzüne çıkış kapılarını kapatırlar. Aradan yüzlerce yıl geçtikten sonra yeraltındakiler gerçek sahipleri ve öğretmenleri hâline gelirler. İçeridekilerin insanlara yardım edebilmesi için gerekli pozitif titreşimler giderek azalır ve kabalaşır. Artık insanların bilinçlerine ulaşamaz olurlar. Yeraltı Ülkesi'nin Bilgeleri harekete geçerler. Bunu fark eden Kural Uygulayıcılar, Yeraltı Ülkesi'nin çıkışlarını kapatırlar. Son bir kapı vardır ancak o da yeryüzünden açılabilir. Yeraltı Ülkesi'nin Bilgeleri'nin ruhları yeryüzünde doğan bebekler olarak dünyaya gelmeye başlarlar.

Yasağa karşı koyarak nehrin diğer yakasına geçen, olağanüstü güçlere sahip Agharintay orada karşılaştığı, kendisi gibi olan Tanka tarafından eğitilir. Vazifeleri çevrelerine yüksek seviyeli ruhsal enerji dağıtmak olan Işık Rahibeleri ve Işık Rahibe Adayları'nın yardımıyla Kural Uygulayıcılar'ın işkence mağaralarındaki insanlara yardım ederler.

Agharintay, tek başına nehrin diğer yakasına geçerek halka zincirlerini kırmalarını, nehrin Kural Uygulayıcılar'ın telkin ettiği gibi olmadığını ispat eder ve oradaki yaşamın değişmesine sebep olur.

Zülfikâr'ın Hükümü (Saygın Ersin, 2005)

Harut ile Marut'un büyü sanatını kanlarında taşıyan, Lokman Hekim tarafından kurulan Yediler Ocağı'nda öldürülenlerin yerine aynı özelliklere sahip, şer eli değmemiş çocuklar bulunur ve yeryüzündeki kötülüklerle savaşmak için yetiştirilir. İstanbul'a yerleşen Yediler Ocağı'nda her birinin ayrı sanatı olan Behruz, İlyas, Salih, İdris Ustalar ile Bengi ve Niran Hatun dışında Elif, ocağın işleyişine karşı çıkararak ortadan kaybolur.

Yediler Ocağı mensupları, Kutsal Orman'dan altmış üç bitkinin toplanması ve kaynatılmasıyla oluşan iksiri her elli yılda bir yapıp içerek ömürlerini elli yıl uzatırlar. Aksi takdirde öleceklerdir. İksirin yapılma vakti gelmiştir ancak Elif hâlâ ocağa dönmemiştir.

Yediler; Sakafi, Kamer-i Hail, Kabbath, Geceliler adlı kötülük sahipleri ile savaşırırlar. Geceliler'den Mehmet Sinan Yediler'in safına geçer, Yediler'in en önemli

yardımcıları ise Solaklar'dır. Haşhaşı Tarikati lideri Hasan Sabbah'ın yeryüzündeki temsilcisi olduğunu söyleyen Alamut Tarikati'nin Büyük İmamı Hasan, beyinlerini haşhaş ve uyuşturucu ile uyuşturan fedailerini ile bir şantaj, uyuşturucu, kaçakçılık çetesi olarak çalışmaktadır. Bu tarikatın üst kademesinde olan Hasan, Behzat Taner, Behram ölümsüzlük iksirinin peşindedirler.

Kırk yıldır kapalı olan ve yeniden faaliyete başlayan 12. Daire, bilim dışı varlık ve olaylarla ilgilenir. Daireye Doğan Aral ve Sarp Gönen adlı iki asker atanır. Bu sırada Hazreti Ali'nin, bulunduğu yerde büyü yapılmasına izin vermeyen Zülfikâr adlı kılıcı Topkapı Sarayı'ndan çalınır.

Yediler'in iksiri yapmaları için okumaları gereken, üzerinde Lokman Hekim'in kelamı bulunan emanetlerden üçünün eminleri öldürülür. Emanetleri ele geçirerek iksirin sırrına vâkıf olmak isteyenler ise Alamut Tarikati'nin başındakilerdir.

Emanetleri geri almaya çalışan Yediler, bir yandan da toplanarak Elif için çağrı ayini yaparlar ancak onu bulamazlar. Çünkü Elif'in görüntüsünü örten, Kalam Bölen diye anılan Zülfikâr'dır.

Erbain Fırtınası (Saygın Ersin, 2006)

Zülfikâr'ın Hükmü'nün devamı olan ikinci roman *Erbain Fırtınası*'nda kaybolan emanetlerden birinin Arkeolog Murat Sunar tarafından Hititler'den kalma bir tapınağa saklandığını öğrenen Yediler, tapınaktaki türlü engelleri aşarak emaneti alırlar.

Elif, Alamut Tarikati Lideri Hasan'ı uzun yıllar önce görmüş, ona gönül vermiştir. Gücün ve güçlünün yanında olma hırsı, ocaktan ayrıldıktan sonra gidecek yeri olmayan Elif'i Hasan'ın yanına sürükler. Burada tarikatı güçlendirmek için Yediler'e ihanet eder. Sırlarını ifşa ederek Yediler'in kendisini sanatlarıyla bulamaması için Zülfikâr'ın, Yediler'in zayıflaması için de emanetlerin çalınmasına ön ayak olur. Yediler'den Bengi Hatun, yakaladıkları Alamut fedaisinin niçin konuşmadığını anlamak için yaptığı sanatta fedainin Elif tarafından bağlandığını görür.

Elif, bir süre sonra yaptığı hatayı anlar ve Yediler'e yardımcı olmak için çalışır. Ustalar, Hasan'ın sarayına girdiklerinde Elif, Yediler'e emanetleri geri verir ve çıkış yolunu gösterir. Kalede çatışmalar sürerken Lokman Hekim gelir. Onu gören herkes silahlarını bırakıp gider.

Lokman Hekim, Behruz Usta'ya kendisiyle beraber başka diyarlara gitmeyi teklif eder. Yediler törenle iksirlerini içer. İksirin bir kısmı da şerbetle karıştırılarak yarenlere dağıtılır.

Ocağa getirilen Elif, istemediği için iksir ona uyutularak içirilir. Ocaktan ayrılmasını istemeyen Niran Hatun onu yetiştirmek üzere tekrar çırağı yapar.

Yıllankayasası (Ahmet Aziz Çongarlı, 2006)

Bolluk, bereket, huzur ve kardeşlik içinde yaşayan, çalışkan ve üretken Haşattu halkı bu özellikleri ile kendilerini beğenme, başkalarına örnek olma zaafına düşer. Onların bu zayıf noktasından yararlanarak huzurlu ortamlarını bozmak isteyen cinler, bu kasabaya musallat olurlar. Cinlerden önce ikisi Hifrit ile Difrit kasabının gençlerini içkiye, kumara, uyuşturucuya müptela ederler. Gece yaralarına kadar eğlenen, içen, kendinden geçenler sabah erken kalkamaz, böylece kasabadaki düzenli işler aksamaya başlar. Hifrit ile Difrit görevlerini tamamladıktan sonra devreye Bilis girer. O da kasabalının korkularından, insanların hırsından faydalanarak kasabada büyü ve ilişkili olarak yılan sözcüğünü sıklıkla kullanır. Bazı kasaba sakinlerinin duvarlarını büyü boya ile işaretler. Akıl ve beden değil, hayal güçlerini kullanan kasabalılar, bu insanların yılan derilerine sahip olduklarına inanırlar. Kendilerinin de böyle göründüklerini tahayyül eden yılanderililer, yıllar önce kurulmuş Kayaşehir'i sonraki adı ile Yıllankayasası'nı mesken edinirler. Burada yılanlar da görülmeye başlar. Büyünün etkisi sürer. Cinler, kasabalıyı yılanları ve yılanderililerin kayalıklarda güneşlenmeleri sırasında üzerlerine vuran ışık oyunları ile, akşamları ateş yakarak etrafında eğlenmeleriyle etkileyerek işinden gücünden ederler. Kasabının mantıklı, bilge delikanlılarından Neon, annesi Sara'nın yönlendirmesiyle sevdiği kız Afelya'nın da aralarında bulunduğu Kayaşehir sakinleri hakkında bilgi sahibi olmak

amacıyla oraya gider. Cinlerin tesiri altında kalan sakinlerin yılanderisine sahip olmadıklarını görür. Afelya'yı karşısına çıkan çeşitli cin tuzaklarının üstesinden gelerek oradan uzaklaştırır. Sonrasında Neon, babası ile Hancı Argon'u da yanına alarak cinlerin esiri olan kasabalıları kurtarır.

Sırtkan Kırmızı Ay (Sibel Atasoy, 2006)

Sezen, Taner, Begüm ve Meral adlı kişiler, 10.11.1999'da Sezen'in evinde geçirdikleri bir gecenin sonunda hayatlarında her şeyin değiştiğine şahit olurlar.

Sezen, gece *İnternet*'te sohbet ettiği erkek arkadaşı ile yazışmaya gittiğinde chat programının silindiğini ve ondan kendisine, kendisinden ona gelen/giden e-postaların yok olduğunu görür. Daha sonra *İnternet* kullanmayı bilmeyen eski kocası Saim'den bir e-posta alır, iletinin içeriğinden hâlâ evli oldukları anlaşılmaktadır. Sezen'in çalışma odasında sevgilisi Fahir ile kendi resminin yerinde Saim, kızı Zeynep ve kendi resmi durmaktadır. Üstelik boşandıklarında dokuz yaşında olan kızları resimde şimdiki hâliyle yani 16 yaşındadır. Fahir'in annesi ise Sezen'i tanımaz, çünkü Fahir yedi yıldır Hollanda'da yaşamaktadır. Aynı şekilde Sezen'in dostu Feza da onu tanıyamaz. Balıkçılık öğrendiği hocası Çetin, onu erkek arkadaşı olarak arar, hâlbuki Çetin, Seden'in sevgilisidir. Meral, evine gittiğinde kapıyı açamaz, ne oğlu ne de eşi çalan zili duyar. Ertesi sabah ise evin yerinde on bir yıldır var olduğu söylenen restoran durmaktadır. Begüm, sabah evine gittiğinde yatakta eski sevgilisi Nahit'i ve çok isteyip de olmayan on yaşlarında bir erkek çocuğunun uyumakta olduğunu görür. Taner'in evi, boşanmak üzere olduğu eşi, kızı yoktur.

Yukarıdaki gibi pek çok olay yüzünden yaşamlarındaki değişikliklerden rahatsızlık duyan, bunun sebebini araştırmak isteyen Sezen, Begüm ve Meral İstanbul'da çocuk yaşta bir medyum ve astrolog olan Fikret'le görüşürler. Fikret, her dördünün de hayatında 11 rakamının önemli olduğunu, bir araya geldikleri o gece 11 sayısının yaratıcı enerjisinin çok arttığını ve bu nedenle meydana gelen manyetizmanın hayatlarını değiştirmiş olabileceğini söyler.

Sezen'in karşılaştığı Antropolog Aydın ise köyde araştırmalar yaparken bir şamanla tanışmış, onunla dokuz ay geçirmiş ve geleceğine baktırmıştır. Şaman,

Aydın'a önündeki 11 yılın iyi geçmeyeceğini söylemiştir. Aydın şehre döndüğünde işler hep ters gidince bir ev alıp sebze yetiştirir. 11 yıl, 11.11.1999'da dolar ve bahçesindeki bitkilerden hayatının akışına kadar her şey düzelmeye başlar.

Roman kahramanları 11 yıl önce seçim yapmak zorunda kaldıkları ancak tercih etmedikleri hayatlarını geriye dönüşü olmayacak şekilde yaşamaya başlamışlardır.

Bilinen, yaşanan dünyada hayatlarını sürdüren insanların olağanüstü mekânlarla, kişilerle, olaylarla karşılaşmaları ya da yine bu dünyada olağanüstü özelliklere sahip kişilerin etrafında gelişen olayların, yaratılan gerçek dışı yerlerin işlendiği ikinci tür fantastik romanlarda ele alacağımız ilk unsur, mekândır.

3.2.1. Mekânlar

İkinci tür fantastik romanlarda yaşadığımız dünya içerisinde bilinen gerçekliğin dışında mekân aracılığıyla yaratılan atmosfer, bu mekânların özellikleri "Açık Mekânlar" ve "Kapalı Mekânlar" alt başlıkları altında incelenecektir.

3.2.1.1. Açık Mekânlar

İkinci tür fantastik romanlar içerisinde ele alacağımız ilk eser olan Sadık Yemni'nin *Çözücü*'sünde mekân İstanbul'dur. İstanbul'un en işlek, en hareketli merkezlerinden Taksim'de şeffaf duvarlarla çevrelenen, bir fanusa benzeyen ve yüksekliği kestirilemeyen, görünür tek bir deliği olmayan,¹⁴⁰⁹ dört kilometrekarelik bir mekâna hapsolan yirmi altı kişinin sabaha karşı uyandıklarında kendilerini buldukları yeni yaşam alanının sınırları şu şekilde çizilmiştir:

"Gümüşsuyu Alman Konsolosluğu'nun biraz gerisinden başlayan eğri, Sarayarkası Sokak'tan geçerek Pürtelaş'ı, Başkurt'u azıcık biçerek dolanıyor, Sıraselviler Caddesi'ni Taksim Hastanesi'nin oradan kesiyordu. Sonra Turnacıbaşı Sokak'tan geçerek İstiklâl Caddesi'ni kesiyor, Sakızağacı Caddesi hizasında Tarlabası Bulvarı'nı buduyordu. Oradan Abdülhak Hamid Caddesi'ni dolanarak Cumhuriyet Caddesi'ni bölüyor, Mete Caddesi'ni

¹⁴⁰⁹ Sadık Yemni, *Çözücü*, İstanbul, Everest Yayınları, 2003, s. 106.

kesip Atatürk Kültür Merkezi'nin ardından dolanarak Gümüşsuyu'na bağlanıyordu.¹⁴¹⁰ Dört kilometrelik alanda hapsolmuşlardır.”¹⁴¹¹

Mekânı yine İstanbul olan diğer romanlar *Zülfikâr'ın Hükümü ve Erbain Fırtınası*'dir. Bir zamanlar Şam ve Bağdat'ta yaşayan, orada kötülerle mücadele eden, kanlarında Harut ile Marut adlı meleklerin sanatlarını taşıyan Büyücü Yediler, Osmanlı Dönemi'nde İstanbul'a yerleşir. Yerleşim mekânları açıkça semt şeklinde verilmese de sarayı tepeden gören bir yeri beğenerek bir mahalle oluşturan Yediler, gözlerden gizlenme konusunda oldukça hassas davranırlar.¹⁴¹²

Büyüleriyle maruf Yediler'in Mahallesi'ni herkes bulamaz, bulsa da içeri girmesi mümkün değildir çünkü bu mahalleye giren dar sokak, her adımda biraz daha karanlıklaşır, küçük bir kilidin açılmasından sonra yeniden günışığına çıkılır. Kilidin açılması için ise üzeri kartal işlemeli yüzükler gereklidir, bu yüzükler mahallenin anahtarıdır, onlar olmadan karanlık sokakta kaybolunur.¹⁴¹³

Mahalleye girildiğinde Yediler'e ait evlerde onların sanatına mahsus olaylar vuku bulur. Örneğin bitkilere hükmeden İdris Usta'nın bahçesindeki kapıyı tamamen örten çalılık, dallarıyla gelenlerin Yediler olup olmadığını yokladıktan sonra kenara çekilir. Yol boyunca ağaçlar ve çalı tünelleri de açılıp Yediler'e yol verir. Bahçedeki söğüt ağaçları ise eve izinsiz girmeye kalkışanlar için amansız birer cellada dönüşür.¹⁴¹⁴ Bir açık mekân olan bu mahallenin özelliğini en kuşatıcı şekilde anlatan bir başka örnekte havanın ve bitkilerin efendisi Behruz Usta'nın bahçesinde sanatıyla ilgili objelerin neler yaptıkları şöyle anlatılır:

“Her tarafında rüzgârların, hortumların, türlü türlü bulutların oynadığı kocaman bir yerd burası. İleride iki yaramaz hortum üç büyük selvi ağacını yerlere kadar eğiyordu. Hemen yan taraflarında, dört rüzgâr ortalarına aldıkları bembeyaz iki bulutu birbirlerine doğru üfleyip küçük mavi şimşekler yaratmaya çalışıyorlardı. Gri bir bulut, bahçenin ortasındaki çiçek tarhlarını yağmuruyla sularken, bir diğeri, kendisine yardım eden buz gibi bir kuzey rüzgârının da yardımıyla evin çatısını kardan bembeyaz bir örtüyle kaplıyordu. Rüzgâr sesi, fırtına çattırtısı, kar kıtırtısı, gök gürültüsü ve yağmur sesiyle dopdolu bir bahçeydi burası.”¹⁴¹⁵

¹⁴¹⁰ A.e., s. 105-106.

¹⁴¹¹ A.e., s. 120.

¹⁴¹² Saygın Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, İstanbul, Karakutu Yayınları, 2005, s. 33, 34.

¹⁴¹³ A.e., s. 13.

¹⁴¹⁴ A.e., s. 167.

¹⁴¹⁵ A.e., s. 326.

Zülfikâr'ın Hükümü'nde ve Erbain Fırtınası'nda söz konusu edilen bir başka açık mekân Kutlu Orman'dır. Kutlu Orman; ağaçların, çalılıkların, otların, çiçeklerin bütün bitkilerin pirlerinin ve bilgeliğiyle ünlü, konuşan, yaşlı, koca ve ulu bir çınar ağacının bulunduğu yerdir.¹⁴¹⁶ Bu ormandaki altmış üç bitkiden toplananlarla yapılan iksir, Yediler'in ömrünü elli yıl uzatmaya yarar.

3.2.1.2. Kapalı Mekânlar

İnceleyeceğimiz romanlar içerisinde fantastik addettiğimiz ilk kapalı mekân Gündüz Ögüt'ün *Nehrin İki Yakası'nda* söz konusu edilen, yerin altında olduğu için bu başlığa dahil ettiğimiz Yeraltı Ülkesi'dir. Yeraltı Ülkesi'nin nasıl oluştuğu yazar tarafından şöyle anlatılmıştır:

“Çok eskiden dünya gezegeni henüz üzerinde canlıların ve insanların yaşamasına elverişli bir hale gelmeden önce de başta insan olmak üzere dünyada yaşayan pek çok canlı türü vardı. Bu varlıklar yaşamlarını kürenin dış kabuğunda sürdürüyorlardı, çünkü henüz güneşin kavurucu ışınları yeryüzünde yaşamı imkansız kılıyordu. Bu nedenle çok uzun devreler kürenin içinde yaşadılar. Yeryüzünün içinde bulunan katmanlar kolay şekil alabilen esnek fakat çok sağlam bir elementle kaplıydı. Toprağın yüzlerce metre altında yapılmış tüneller her yere ulaşılmasını sağlıyordu. Daha sonra zaman içinde dünyanın yapısı değişmeye başladı. Çok uzun bir süre sonra yüzey yaşanabilir hâle geldi. Pek çok topluluk yavaş yavaş kürenin kabuğuna yakın yerlerde yaşamaya başladı. Ve zamanla birçoğu dışarı çıktılar ve oradaki şartlara uyum sağladılar. Dışarıdaki yaşam daha etkileyici ve zevkliydi ama beraberinde pek çok olumsuz etkiyi de insanlara bulaştırdı. Çünkü dünya yüzeyindeki doğal katmanlar negatif etkileri süzen bir süzgeç vazifesi görüyordu. İnsanlar dışarı çıkınca bu koruma kalkanı ortadan kalkmış oldu. Ve halklar yozlaştılar. Bencillik ve zorbalık insanların kalplerinde kendilerine en güzel yerleri buldu ve yerleşti. Geçmişten gelen bilgelik ve birlik, yerini bireysellik ve batıl inançlara dayanan zorbalığa bıraktı. Güç kavgaları ve sonu gelmeyen kanlı savaşlar her yeri kasıp kavurdu. Halklar sahipsiz koyunlar gibi dağıldılar.

...

Yüzeydekiler aşağıda kalanlardan haberdardı. Barbarlık ve zulüm üzerine kurdukları düzeni yeraltındakilerin bir gün bozabileceklerini düşünerek onları yok etmeye çalıştılar. Pek çok barbar savaşçıyı tünellerden aşağılara yollayarak oradaki insanları, yani eski kardeşlerini yok etmeye çalıştılar. Ve belli bir ölçüde bunu başardılar da. Fakat yine de küçük bir grup bu saldırılardan kurtulmayı başardı. Kısa zamanda yeni yaşamlarına uyum sağladılar. Yeraltı sakinleri güvenliklerini sağlayabilmek için kontrolleri kendilerinde olan yeryüzüne çıkış yollarını kapatmak zorunda kaldılar. Büyük patlamalar oldu. Bu patlamalar yüzeyde de birçok

¹⁴¹⁶ A.e., s. 9.

doğal olaya neden oldu. Sonunda yeraltı halkı yukarıdakilerin ulaşamayacakları bir şekilde tünelleri kontrollü olarak kapamayı başardı.”¹⁴¹⁷

Meydana gelişi ve varlığını sürdürüşü bu şekilde anlatılan Yeraltı Ülkesi, içinde ikamet eden bilgeleri ile gündeme gelir. Bu şahıslar ileride “Kahramanlar” başlığı altında ele alınacaktır.

Bir başka kapalı mekân, Kabus Zindanları, Saygın Ersin’in *Zülfikâr’ın Hükmü*’nde ve *Erbain Fırtınası*’nda karşımıza çıkar. Yediler’den biri olan Büyücü Elif’in hediyesi, Kabus Zindanları’ndaki mahzenin duvarları boyunca dizilmiş beş kapının ardı, bir insana hayatının en korkunç zamanlarını, yeryüzünün en gerçek sanrılarını yaşatmak için özel olarak hazırlanmıştır. Duvarları, içindeki adamın belleğini okur, ne kadar zaafı varsa bir yere not eder, sonra öğrendiği her şeyi kurbanına geri verir.¹⁴¹⁸

Erbain Fırtınası’ndaki diğer kapalı mekân, Eski bir Hitit Tapınağı’dır. Burada “Olaylar” başlığı altında da inceleyeceğimiz Fırtına Tanrısı Teşup ve askerleri canlanır. Fırtına Tapınağı’nın iki kapısından ön taraftaki tamamen toprak altında kalmıştır. Diğer ise eskiden rahiplerin kullandığı labirente benzeyen arka kapıdır.¹⁴¹⁹ Labirente tapınağa iki kilometre kadar uzaktaki bir mağaradan girilir. Mağarada bir süre ilerlendikten sonra labirente açılan ilk odada ve onun gibi içinde on iki kapı olan on bir oda geçilerek Fırtına Odası’na ulaşılır. Odalara açılan kapılardan doğru olanının üzerinde tanrıların kabartmaları vardır.¹⁴²⁰ Fırtına Odası’na ulaşmadan önceki odada, İşpar/Şauşka’nın odasında, üzerinde çivi yazıları bulunan taş bir tabletin okunması şarttır. Bu tablet okununca Fırtına Tanrısı Teşup’un odasına giden yol açılır.¹⁴²¹ Duvarlardaki diğer kabartmalarda tılsımlar, tünellerde ise efsaneleri anlatan oymalar, Luvi dilinde hiyeroglifler işlenmiştir.¹⁴²²

Fırtına Tanrısı’nın oğlu Şarruma’nın odası, zevkli bir mimarinin ürünüdür. Odadaki kabartmalar da büyüdür. Bir başka oda Tanrıça Hepet’e aittir. Diğer odalardan çok daha geniş ve yüksek olan odanın tavanı taş işçiliğinin en ince

¹⁴¹⁷ Gündüz Öğüt, *Nehrin İki Yakası*, İzmir, Ege Meta Yayınları, 2003, s. 117-118.

¹⁴¹⁸ Ersin, **a.g.e.**, s. 299.

¹⁴¹⁹ Saygın Ersin, *Erbain Fırtınası*, İstanbul, Karakutu Yayınları, 2006, s. 237.

¹⁴²⁰ **A.e.**, s. 238, 239.

¹⁴²¹ **A.e.**, s. 240, 241.

¹⁴²² **A.e.**, s. 279.

örnekleriyle bezenmiş dokuz sütun tarafından taşınmaktadır. Diğerlerinde tanrılar kabartmalarla anılırken burada altın ve gümüş işlemeli taş bir tahtın üzerinde oturan Hepet'in heykeli söz konusudur.¹⁴²³ Aşk ve Savaş Tanrısı Şauşka'nın odasında da ona ait altın ve gümüş süslemeli heykelin bacaklarının arasında, etrafı Fırtına Tanrısı'nın simgesi olan şimşek figürleri ile oyulmuş bir kapı vardır. Bu odada da Fırtına Tanrısı Teşup'un elinde işlemeli mızrağı bulunan heykeli vardır.¹⁴²⁴

*

İkinci tür fantastik romanlarda karşımıza çıkan açık ve kapalı mekânların çoğu, içinde yaşanılan dünyada var olan ancak okuyucunun gerçeklik hissini zedeleyecek özelliklere sahiptir.

Yukarıda verilen örneklerde görüldüğü gibi incelediğimiz romanlarda söz konusu mekânlar buralarda vuku bulacak olaylar öncesinde atmosfer yaratmak, kahramanlarının kimliklerini çizmek amacıyla oluşturulan önemli unsurlardır.

3.2.2. Zaman

Ele aldığımız romanlarda karşımıza çıkan bir başka fantastik unsur, zamandır. Ancak zaman, daha çok kendi başlığı altında ayrıntılı şekilde ele aldığımız/alacağımız mekân ve olaylarla ilişkili kullanılmıştır. Örneğin Sadık Yemni'nin romanı *Çözücü*'de zaman, İstanbul'da Taksim civarında bulunan insanların hayatlarını değiştiren olayların başladığının işaretidir. Bir cuma günü sabaha karşı saat 4.40-05.00 arası elektriklerin kesilmesiyle kahramanlar "Açık Mekânlar" kısmında da belirttiğimiz fanus benzeri, dört kilometrekarelik bir alanda yaşamaya mahkûm olurlar.

Söz konusu mekân içerisinde dünyanın kendi eksenini etrafında dönüşü de yavaşlamıştır. İlk günlerde saat 18.04'te güneş tepeye yeni yaklaşmakta¹⁴²⁵ gece 22

¹⁴²³ A.e., s. 282, 283.

¹⁴²⁴ A.e., s. 328.

¹⁴²⁵ Yemni, a.g.e., s. 107.

saat 18 dakika sürmekte¹⁴²⁶ iken zaman içinde gece ve gün uzaması 1,2,4,8 şeklinde geometrik dizi olarak devam eder.¹⁴²⁷

Kahramanların hayatlarının değişmesine sebep olacak olayların başlangıcının yine gece yarısına tesadüf ettiği diğer roman Sibel Atasoy'un *Sırtkan Kırmızı Ay*'ıdır. "Olaylar" kısmında detaylarına yer vereceğimiz 10.11.1999 tarihinde gece yarısı yani takvimin 11.11.1999'u gösterdiği saatlerde aynı evde bulunan Sezen, Taner, Begüm ve Meral adlı dört kişinin sürdürdükleri yaşantılarının izleri silinmeye başlar.

Ele aldığımız bir başka roman, *Zülfikâr'ın Hükmü*'nün kahramanları Yediler, bir yerden bir yere giderken (İstanbul-Ankara, İstanbul-Ordu, Ordu-Antep) yaptıkları astral seyahatler sayesinde istenilen mekâna kısa zamanda ulaşırlar. Yine bu romanın mekânlarından Kutlu Orman'dan toplanan altmış üç bitkiden hazırlanan iksiri içen Yediler için artık elli yıl zaman akamaz.¹⁴²⁸

3.2.3. Kahramanlar

İkinci tür fantastik kategorisine dahil olan romanların olağanüstü kahramanlarını "Büyücüler", "Cinler" ve "Diğer Kahramanlar" alt başlıkları altında inceleyeceğiz.

3.2.3.1. Büyücüler

İncelediğimiz ikinci tür fantastik romanlarda bilinen anlamda sınırlarını, amacını ve niteliğini aşan büyücülerin başkahraman olarak en yoğun şekilde kullanıldığı iki roman, Saygın Ersin'in *Zülfikâr'ın Hükmü* ve *Erbain Fırtınası*'dir.

Zülfikâr'ın Hükmü'nde ve bu romanın devamı olan *Erbain Fırtınası*'nda yer alan kahramanlardan Lokman Hekim, kadim zamanlarda bilgeliği ve iyiliği ile tanınır, ölümsüzlük iksiri yazılı reçeteyi rüzgâra kaptırdıktan sonra ilmini hastalara

¹⁴²⁶ A.e., s. 171.

¹⁴²⁷ A.e., s. 246.

¹⁴²⁸ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükmü*, s. 11.

ve düşkünlere adar. Meleklerin sanatı Lokman'a bahşedilmiştir ancak o, cennetin öğütlerinden haberdar olduğu için ağzını büyüdü kelimelere mühürler.

İnsanoğlunun büyüye ihtiyacı olmayacağına, kendisine verilenlerle yetinip harama el uzatmayacağına inanan Lokman Hekim, nefislerine mahkûm olan insanların neler yapabileceklerine şahit olduktan sonra, Şeytan'ın ve beraberindekilerin kötülüklerine karşı dünyada onlarla savaşacak, Harut ile Marut'un sanatına malik yedi yetenekli genci yetiştirir fakat ölümlerin ardından geriye yalnız Behruz Usta kalır.¹⁴²⁹

Yediler, kanlarında Harut ile Marut'un sanatını taşıyan çocuklar olarak dünyaya gelirler. Lokman Hekim tarafından yetiştirilenlerden sonra ölenin yerine sayıyı yediye tamamlayacak şekilde şer değmemiş, sanat sahibi çocuk bularak ona töreyi, kelamı; sanatında, kılıcında usta olmayı öğretirler.¹⁴³⁰

Bu grubun en eski üyesi, Lokman Hekim'in öğrencisi, Çanakkale Muharebesi hariç üç asırdır eline silah almayan¹⁴³¹ Behruz Usta; havanın, bitkinin efendisidir.¹⁴³²

Behruz Usta'nın bulduğu ve yetiştirdiği Niran, ateşe hükmeder.¹⁴³³ Mayasında ateş olan Niran, öfkelenmeye başladığında siyah gözlerinin içindeki kızıl alev noktaları parlamaya başlar, hiddeti doruğa ulaştığında ise bir çift yangın yeri gibi etrafına bakar.¹⁴³⁴

Zamana hükmetme sanatına sahip olan Cihan Usta, bir şahin yerden havalanırken vücudunun aldığı şekilleri anlatır, üzerine doğru gelen bir oku havada tek eliyle yakalar.¹⁴³⁵

Henüz Yediler'e dahil olmayan Volkan da Cihan Usta gibi zamana hükmeder. Bu gencin gözleri istediği zaman her şeyi herkesten daha yavaş ve ayrıntılı görebilir.¹⁴³⁶

Cihan Usta, İdris'i yetiştirir. İdris'in sanatı bitkilere hükmetmektir. Bir sözü ile gül dikenini oka, söğüt dalını kamçıya çevirir.¹⁴³⁷

¹⁴²⁹ A.e., s. 7-8.

¹⁴³⁰ A.e., s. 70.

¹⁴³¹ A.e., s. 333.

¹⁴³² A.e., s. 8.

¹⁴³³ A.e.

¹⁴³⁴ A.e., s. 67.

¹⁴³⁵ A.e., s. 255.

¹⁴³⁶ A.e.

¹⁴³⁷ A.e., s. 12.

Cihan Usta'nın bulduğu ikinci kişi olan Bengi, sanatını şifa dağıtmak, bedene hükmetmek ve yılanlarla anlaşmak için kullanır.¹⁴³⁸

Cihan Usta'nın yerine Salih Usta tarafından yetiştirilen Elif'in sanatı, insanın gözlerine bakarak zihinlerini ele geçirmek, akıllarını okumak, sevdirmek, nefret ettirmek, hatırlatmak, unutturmaktır.¹⁴³⁹

İdris Usta da sözünü sulara geçiren İlyas'ı bulur.¹⁴⁴⁰

Niran'ın bulduğu ve yetiştirdiği Salih, toprağa hükmeder.¹⁴⁴¹

Sibel Atasoy'un *Sırtkan Kırmızı Ay* adlı romanında karşımıza çıkan kahraman bir şamandır. Şamanların büyü ile meşgul olması sebebiyle burada zikrettiğimiz kahramanın romandaki rolü, konuşmadan yanındaki ile zihnî iletişim kurmasının yanında torbasından çıkardığı garip şekilli taş/kemiklerle gelecek okumasıdır. Yanındaki bir antropologun geleceğini okuyarak onun beynine önündeki 11 yılın kendisi için iyi geçmeyeceğini ancak bu süreden sonrasını isterse değiştirebileceği mesajını iletir.¹⁴⁴²

3.2.3.2. Cinler

Cin, maddi dünyada görülememesine rağmen ilahî dinlerin kutsal kitaplarında gerçekte var olduğuna inanılan, günlük hayatta halkın cin çarpması, cin çıkarma, cine uğrama şeklinde inanışlarına yerleşen ve farklı şekillerde yorumlanan bir dinî unsur olarak karşımıza çıkar.¹⁴⁴³ Dolayısıyla cinlerin bir romanda bulunması o romanın

¹⁴³⁸ A.e., s. 13.

¹⁴³⁹ A.e., s. 19.

¹⁴⁴⁰ A.e., s. 13.

¹⁴⁴¹ A.e., s. 12.

¹⁴⁴² Sibel Atasoy, *Sırtkan Kırmızı Ay*, İstanbul, Altın Kitaplar, 2006, s. 219, 220.

¹⁴⁴³ Kur'an'da 72. Sure'nin adı Cin'dir ve 28 ayet bu bahse ayrılmıştır. Ayrıca En'am, 100: "Bir de tuttular Allah'a cinleri (görünmeyen varlıkları) şerik koştular. Hâlbuki O, onları yarattı...", Nas, 5-6: "Ki vesvese verir sinelerine insanların, gerek cinden gerek insandan." Kur'an, Çev. Abdülvehhab Öztürk, İstanbul, Kahraman Yayınları, 2006, s.367-368, 93, 394. Matta, 9/32-34: "Onlar çıkınca, cine tutulmuş bir dilsizi İsa'ya getirdiler. Cin dışarı çıkarılınca dilsiz konuştu. Topluluk şaşkın şaşkın 'İsrail'de böylesi görülmemiştir.' diyordu. Ne var ki Ferisiler, 'Cinlerin başkanı aracılığıyla cinleri çıkarıyor.' diyorlardı. Vahiy, 9/20: "Artakalan insanlar -bu büyük sıkıntılarla öldürülmeyenler- elleriyle yaptıkları kötü işlerden dönmediler. Cinlere ve göremeyen, duyamayan, yürüyemeyen altın, gümüş, bakır, taş ve tahtadan yalancı tanrılara tapmaktan ayrılmadılar." Vahiy, 16/13-14: "Sonra bir takım, ejderin, canavarın ve yalancı peygamberin ağzından kurbağaya benzer, üç kötü ruh çıktığını gördüm. Bunlar belirtiler yapan cinlerin ruhlarıdır. Evrensel Egemen Tanrı'nın Büyük Gününde

fantastik sayılması anlamına gelmez. Dinî perspektifte var olan ancak profan anlayışlara göre varlığı kabul edilmeyen cin mefhumunu fantastik yapan unsur, cinlerin fiziki yapılarına, eylemlerinin niteliklerinin ayrıntılarına hiçbir şekilde yer verilmemiş olmasına rağmen yazarların cinlerden kahraman olarak yararlanması, dolayısıyla okurun gerek hayal gücünde gerekse inanışlarında gerçeklik duygusunu sorgulamasına sebep olmasıdır. Cinin varlığının bu şekilde işlenmesi ve beraberinde yazarların hayat içerisinde hükümler verip temellendirmelerde bulunması incelememize cin motifini de dahil etmemize sebep olmuştur.

Kahramanlar kategorisinde ele alacağımız cinler yalnızca Ahmet Aziz Çongarlı'nın *Yıllankayası*'nda söz konusu edilir. Romanın mekânı olan Kayaşehir'e buranın güzelliklerini inceleyerek kendi yörelerine taşımak isteyen gezginler olduklarını söyleyen Hifrit ve Difrit, ardından da Bilis adlı cinler gelir. Bu üçünün isimlendirilişi varlıklarının amaçlarıyla yakından ilişkilidir. Kur'an-ı Kerim'de Neml Suresi 39. ayette de zikredilen ifritin başına iki farklı harf ("h", "d") getirilmiş, Bilis de İblis'in ilk iki harfinin yer değiştirilmesiyle oluşturulmuştur. Bu cinlerin insan görünümünde, o yöreden farklı veya garip giysiler giymelerinden başka fiziksel özelliklerine yer verilmez. Ancak cinler, amaçları ve olağanüstü yetenekleri ile ön plana çıkarılırlar. Gayeleri huzur içinde yaşayan ancak kendilerini dev aynasında gören kasaba halkının zaafından yaralanarak kapalı bir topluluk olan Kayaşehirliilere şarap içmeyi, uyuşturucu kullanmayı ve kumar oynamayı alıştırmak, korktukları büyüü içlerine sokarak onların dirlik ve düzenlerini bozmaktır.

Yukarıda isimleriyle zikredilen cinler dışında diğerleri ile ilgili verilen bilgiler ise bazılarının boyunun son derece uzun olduğu,¹⁴⁴⁴ ateşin içinden geçtikleri hâlde yanmamaları, ateşin içinde görünmemeleri,¹⁴⁴⁵ yukarıdan suya atıldıktan sonra suyla temas etmeden bir ışık hüzmesi hâlinde suyun yüzeyinden uzaklaşıp birer kuş

kopacak savaş için tüm yeryüzü hükümdarlarını bir araya toplamak amacıyla onlara giderler." İncil, İstanbul, Kitabı Mukaddes Şirketi, 1999, s. 19, 509, 518. Tensiye, 32/17: "Allah olmayan cinlere, bilmedikleri ilâhlara, atalarının korkmadıkları son zamanlarda çıkan yeni ilâhlara kurban ettiler." Mezmur, 106/37: "Ve oğulları ile kızlarını cinlere kurban ettiler." Tevrat, İstanbul, Kitabı Mukaddes Şirketi, 1997, s. 212, 595, . Cin konusunda ayrıntılı bilgi için Bkz.: M. Süreyya Şahin, "Cin", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 8, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1993. s. 5-8. Emin Işık, "Cin Suresi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 8, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 10-11.

¹⁴⁴⁴ Ahmet Aziz Çongarlı, *Yıllankayası*, Ankara, Akçağ Yayınları, 2006, s. 356.

¹⁴⁴⁵ A.e., s. 315.

gibi kayaların üzerine yılan veya yilanderili olarak kondukları,¹⁴⁴⁶ yarı beline kadar doğrulmuş yılan şekline girmeleri,¹⁴⁴⁷ yürürken¹⁴⁴⁸ veya çarpıştıklarında ses çıkarmadıklarıdır.¹⁴⁴⁹

3.2.3.3. Diğer Kahramanlar

“Büyücüler” ve “Cinler” dışında kalan, romanlarda ortak kullanılmayan, fantastik kahramanlar bu bölümde incelemeye tabi tutulmuştur.

Bunlardan ilk ikisi Gündüz Öğüt’ün *Nehrin İki Yakası*’nda karşımıza çıkan Yeraltı Ülkesi’nin Bilgeleri ve Işık Rahibeleri’dir. Yeryüzüne çıkmayarak derinde kalan, yozlaşan yukarıdaki insanların öğretmenleri hâline gelen, onlara yardım edebilmek için gerekli pozitif titreşimler göndererek bilinçlerine ulaşmaya çalışan¹⁴⁵⁰ Yeraltı Ülkesi’nin Bilgeleri’nin ruhları, yeryüzüne doğan bebekler olarak dünyaya gelmeye başlarlar. Bunlardan ikisi Agharintay ve Tanka, romanda olağanüstü güçleriyle başrol oynarlar.

Agharintay adlı genç, bilincinin bedeninden ayrılması ile o anda olanları veya yapılması gerekenleri bilir. Vizyonunda gördükleri ile hiç tanımadığı, hakkında hiçbir şey bilmediği ailesinin ve karşısındakilerin adını söyler.

Diğer kahraman Tanka da dünyada olmayan rehberi Hulath ile zihnî diyaloglar kurar. Agharintay ve Tanka birlikte “Olaylar” bölümünde yer vereceğimiz astral seyahatler yaparlar.

Aynı romanda Gaiah Ana/Haberci, Argenya, Sunamar adında Işık Rahibeleri ve Işık Rahibe Adayları da vardır. Işık Rahibeleri, her an göksel rehberlerle iletişim hâlinde yaşayan, dünya okulunun öğretmenlerinden öğrencilerine çeşitli alanlarda enerji ve bilgi ulaşmasına aracılık eden, hastalıkları iyileştirmede ruhsal yeteneklerini kullanarak insanlara yararlı olan Yeraltı Ülkesi’nin sakinleridir. Asıl görevleri ise çevrelerine yüksek seviyeli ruhsal enerji dağıtmalarıdır.¹⁴⁵¹

¹⁴⁴⁶ A.e., s. 351.

¹⁴⁴⁷ A.e., s. 387.

¹⁴⁴⁸ A.e., s. 347.

¹⁴⁴⁹ A.e., s. 356.

¹⁴⁵⁰ Öğüt, a.g.e., İzmir, s. 118-120.

¹⁴⁵¹ A.e., s. 134-135.

Ele alacağımız diğer iki fantastik kahraman, Sadık Yemni'nin *Çözücü*'sünde aktif rol oynayan, şeffaf sınırlar içinde hapsolan yirmi altı kişiden Gül Ana ve Su'dur.

Yaşlı bir kadın olan Gül Ana, dokunanın canını yakan, solunum güçlüğü yaşatan şeffaf sınırların dışına Besmele çekerek çıkar ve ardında bembeyaz güllerden bir iz bırakarak gözden kaybolur.¹⁴⁵²

Diğer olağanüstü kahraman Su; güçlü, yorulmayan, sol göz bebeği olmayan, bazı uzuvları henüz tamamlanmamış genç bir kızdır.¹⁴⁵³

Saygın Ersin'in *Zülfikâr'ın Hükmü* ve *Erbain Fırtınası*'nda söz konusu edilen Yediler dışındaki diğer kahramanlardan ilki Yediler'in savaştığı kötü güçlerden olan Sakafi'dir. Sakafi, karanlık ilimlerin kudretli efendisidir.¹⁴⁵⁴ Diğerleri Kamer-i Hail'dir ve kötü hayvanların, cehennem yaratıklarının kraliçesidir.¹⁴⁵⁵ Bir başkası olan Kabbaath, Eflak illerinde yaşayan ve sihir marifetiyle ölümsüzlüğün sırrına eren derebeyidir.¹⁴⁵⁶

Yediler'in savaş verdiği bir diğer kavim vampir olan Geceliler soyudur. Geceliler, Arvaza adlı mekânda kendisini seven kızın babasının soyunun kendisinininkinden üstün olmasını çekemeyen adamın kızı hamile bırakmasına, bebeği kabullenmemesine, kendisine iftira edildiğini söylemesine ve her şeyini kaybetmesine sebep olan olayların ardından çölün ortasında ikizlerini dünyaya getiren kızın bebeklerini oradaki hayvanların kanıyla beslemesi ile başlar.¹⁴⁵⁷ İkizlerden kız olanından Şebhun, Rebiî, Harifî, Şefvi ve Nesl-i Leyla, erkek olanından ise Hunhan ve Göljeliler soyları türer. Bu soylar zaman içinde aşiretlere ve ailelere bölünür.¹⁴⁵⁸ Sayılan soylar içinde Şebhun, bütün Geceliler tarafından lanetli, sapık ve pis bir soy olarak kabul edilir. Yalnız gündüz gezen Geceliler,¹⁴⁵⁹ kan kokusunu alınca dişleri sivrilir.¹⁴⁶⁰

¹⁴⁵² Yemni, **a.g.e.**, s. 419.

¹⁴⁵³ **A.e.**, s. 164, 165.

¹⁴⁵⁴ Ersin, **Zülfikâr'ın Hükmü**, s. 11.

¹⁴⁵⁵ **A.e.**, s. 11.

¹⁴⁵⁶ **A.e.**

¹⁴⁵⁷ **A.e.**, s. 14-18.

¹⁴⁵⁸ Ersin, **Erbain Fırtınası**, s. 36, 37.

¹⁴⁵⁹ Ersin, **Zülfikâr'ın Hükmü**, s. 112, 113.

¹⁴⁶⁰ Ersin, **Erbain Fırtınası**, s. 79.

Romanların diğer kahramanı bir Geceli olan Mehmet Sinan'dır ve soyuna ihanet ederek Yediler'in tarafına geçmiştir.¹⁴⁶¹

Aynı romanlarda ismi zikredilen tanrılar içinde işlevsel olarak ön plana çıkan, Fırtına Tanrısı Teşup'tur. "Olaylar" başlığı altında ayrıntılı şekilde ele alınan Teşup, odasında bir heykel iken mızrağının elinden alınmasından sonra canlanır ve askerleri ile Yediler, özellikle de Behruz Usta ile dövüşür.¹⁴⁶²

*

Yukarıda verdiğimiz bilgilerden de anlaşılacağı üzere fantastik kahramanlar tıpkı mekânlar gibi okurun hayal gücünün sınırlarını zorlayan, bilinen gerçeklikle taban tabana zıt özelliklere maliktirler. Ele aldığımız kahramanların olağanüstü özelliklerinin ayrıntıları yaşadıkları olaylar karşısında gün yüzüne çıktığı için bunları "Olaylar" başlığı altında inceledik.

3.2.4. Olaylar

İkinci tür fantastik romanlarda karşımıza çıkan olaylar, genellikle belirli konular ya da motifler etrafında meydana geldiğinden veya geliştiğinden dolayı bu bölümü "Büyü Yapmak", "Astral Seyahatler", "Cinler", "İksir Unsuru Etrafında Gelişen Olaylar", "Madalyon Unsuru Gelişen Olaylar" ve bunlar dışında kalanları "Diğer Olaylar" alt başlıkları altında inceledik.

3.2.4.1. Büyü Yapmak

Vuku bulan olayların çoğunun büyü ile izah edildiği üç roman, *Zülfikâr'ın Hükmü*, *Erbain Fırtınası* ve *Yılankayası*'dır.

Zülfikâr'ın Hükmü ve *Erbain Fırtınası*'nın başkahramanları ağırlıklı olarak büyücüler olduğu için meydana gelen olaylarda büyü oldukça fazla yer tutar. Büyücü

¹⁴⁶¹ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükmü*, s. 113.

¹⁴⁶² Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 282, 283.329, 334-341.

kahramanların yani Yediler'in her birine has sanatları vardır ve gerekli durumlarda bu sanatlarını kullanırlar. Sanatlarının hükmünü etrafındaki cisimlere de dinletebilen Yediler'in "Mekânlar" bölümünde de anlattığımız gibi evlerinde, yakın çevrelerinde büyümlü cisimlerin, nesnelere varlığı da söz konusudur. Örneğin Yediler'in istişare odasının kapı mandalına elini atıp kendilerini tanıtmaları ile tekmili alan kapı "nazik bir şıkırtı"¹⁴⁶³ ile açılır.

Bu odada bulunan kum saati ömür uzatmak için tekrarlanması gerek iksirin zamanın geldiğini göstermektedir. Son kum tanesi de düştüğünde, saatin durduğu kaidenin altındaki kare şeklindeki taş parlak yeşil renge bürünecek, aralarından iki usta bu yeşil parıltının girecek, zamanında yüce çınarın Lokman Hekim'e verdiği defteri sonsuzluğun içinden çekip alacak ve herkes Lokman Hekim'in kelamını deftere okuyacaktır. Lokman Hekim'in sözleri okundukça sayfaların üzerine dökülen mürekkep hareketlenecek ve kağıdın üzerinde belirgin bir yazı şeklini alacaktır. Sonrasında ustalar dört bir yana dağılarak defterin söylediği yerlerden gerekli bitkileri toplayıp iksiri hazırlamak için kendi mekânlarına getireceklerdir.¹⁴⁶⁴ Işık havuzunun içine adım atıldıktan sonrası merdiven inmek gibidir. Her adımda vücut biraz daha ışığa gömülür. Vücuda gelen tatlı serinlikten başka binbir çeşit bitki kokusu deftere gitmek için rehberdir. Kokular birleşmeye başlar ve tek bir koku hâlini alır. Kokunun yayıldığı yerde deftere ulaşılır. Havada asılı gibi duran defter alındıktan sonra çıkış yolunu yüce çınarın irfanı gösterir. Kutlu Orman'dan çıkarılan defterin birinci cemre ile gürgen kilidi, son cemre ile de bütün kilitleri açılır.¹⁴⁶⁵

"Kahramanlar" başlığı altında söylediğimiz gibi Yediler, Harut ile Marut'un sanatını taşıyan kana sahiptirler ve çeşitli büyü güçleri vardır. Birtakım büyülerini hepsi yapabilir ancak bazıları yalnız sahiplerine özgüdür. Bu yüzden aşağıda sanatları ve sanat sahiplerini birlikte zikredeceğiz.

Birbirleriyle şakalaştıklarında, bir hediye vermek istediklerinde veya kötülüklerle savaştıklarında bir şeyler mırıldanarak veya kimsenin anlamadığı dilde birkaç kelime söyleyerek ve ellerini, kollarını kullanarak sıkılıkla büyüye başvuran

¹⁴⁶³ Ersin, **Zülfikâr'ın Hükmü**, s. 76.

¹⁴⁶⁴ **A.e.**, s. 82.

¹⁴⁶⁵ Ersin, **Erbain Fırtınası**, s. 443.

Yediler'in en yaşlısı, Lokman Hekim'in çırağı, bitkilere ve havaya hükmeden Behruz Usta'dır.

Behruz Usta, sanatı ile gök gürelemesi yaratabilir, kollarını iki yana açtığı anda aniden gökyüzü kararır, şimşekler çakar,¹⁴⁶⁶ gönderdiği yıldırımın büyük bir gürültüyle patlaması ile etrafa gözleri kör eden beyaz bir ışık saçılır.¹⁴⁶⁷ Behruz Usta, Yediler'den biri başı sıkıştığında bulutların arasından dört atın çektiği, sürücüsü ve üzerindeki askerleri gümüş zırhlara bürünmüş bir savaş arabası ile yardıma gider.¹⁴⁶⁸ Behruz Usta ile Fırtına Tanrısı Teşup arasındaki savaş hem metot hem de kişileri bakımından oldukça dikkat çekicidir.

Fırtına Tanrısı Teşup, bin yıllık heykelindeki mızrağın sökülmesiyle tahtından kalkar. Doğruldukça üzerindeki taşlar dökülmeye başlar ve maviye çalan derisi görünür. Kollarını kaldırır, korkunç bir çığlık kopartarak bildiği tüm rüzgârları ve fırtınaları yanına çağırır.¹⁴⁶⁹ Eline aldığı mızrağını ileri doğru uzatır ve anlaşılmaz dilde haykırdığı iki kelime ile mızrağın gösterdiği yerde parlak, gri bir ışık parlar.¹⁴⁷⁰

Teşup, kudretine ortak çıktığını iddia ettiği Behruz Usta ile hesaplaşmak isterken Behruz, kılıçlarını gökyüzüne doğrultup sertçe indirdikten sonra etraftaki karlar hızla hareketlenmeye başlar. Karlar, Yediler'e yaklaştığında ikiye ayrılır, uzaklaşınca tekrar birleşerek tek parça hâline gelir. Usta, kılıçlarını ileri doğru uzattığında ise dev beyaz yığın Teşup'un taş askerlerine çarpar.¹⁴⁷¹

Mızrağını yere saplayan Teşup, ellerini gökyüzüne uzatarak gözlerini kapar ve ellerinde beliren yıldırımları Behruz Usta'nın üzerine fırlatır. Usta, kılıç darbeleriyle yıldırımları gökyüzüne geri gönderir.¹⁴⁷² Behruz'a yenilen Fırtına Tanrısı'nın bedenindeki kılıç kesiklerinden akışkan mavi ışıklar boşalır.¹⁴⁷³

Behruz Usta, Fırtına Tanrısı'nın göğsüne mızrağı sapladıktan sonra yeryüzünün etrafındaki bütün rüzgârlar susar, bütün bulutlar durur; bütün tayfunlar, kasırgalar dağılır. Suya ya da toprağa tek bir damla yağmur düşmez, hiçbir yere kar

¹⁴⁶⁶ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, 2. s. 331.

¹⁴⁶⁷ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 96-97.

¹⁴⁶⁸ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 42.

¹⁴⁶⁹ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 330.

¹⁴⁷⁰ *A.e.*, s. 333.

¹⁴⁷¹ *A.e.*, s. 337.

¹⁴⁷² *A.e.*, s. 338.

¹⁴⁷³ *A.e.*, s. 340.

yağmaz, tek bir zerre su donmaz, buharlaşmaz.¹⁴⁷⁴ Behruz'un çağırıldığı iki rüzgâr Teşup'un cenazesini uzaklara taşır.¹⁴⁷⁵

Lokman Hekim, Behruz Usta'nın çağırısı üzerine İstanbul'a gelir. Lokman Hekim, iki yüz elli yıl sonra artık bu dünyada dengi kalmadığını söyleyen Behruz'u isminin duyulmadığı yeni diyarlara her hıdrellez geri gelmek üzere götürür.¹⁴⁷⁶ Ayrıca Behruz Usta görünmezlik sanatına da bürünür.¹⁴⁷⁷

Behruz Usta'dan sonra yerine geçecek olan Niran Hatun isminden de anlaşılacağı üzere ateşe hükmeder. Niran, savaş sırasında kötü hayvan ve cehennem yaratıklarının kraliçesi Hail'in üzerlerine saldıdığı üç adam boyu yüksekliğinde, ayıdan bozma bir yaratığa karşı alev rüzgârı yaratır.¹⁴⁷⁸ Alev rüzgârı dışında bir el hareketi ile beş ok,¹⁴⁷⁹ ellerinin arasında kocaman, kırmızı iki alev topu oluşturur.¹⁴⁸⁰ Ellerindeki şekilsiz alev yumağından kopardığı bir parçayı sağlam bir kılıç hâline getirecek kelimeleri mırıldanırken zihninin bir yanıyla da geride kalan alevleri yönlendirir.¹⁴⁸¹ Ayrıca Niran'ın saçlarına dokunan düşmanları alevler içinde kalır.¹⁴⁸²

Niran Hatun savaş için talimler yaparken bahçesine saldığı alevlere karşı kılıç, kalkarıyla kendini savunur. Alevler bazen bir atmaca, bir yıldırım, ok şekline bürünürken çileden çıkan birisi gökyüzünde salındıktan sonra havayı içine çekerek cüssesini büyütür, devasa, kızıl bir panter şeklini alır.¹⁴⁸³

Niran Hatun yalnızca savaşta veya savaş hazırlıklarında ateşten faydalanmaz, karanlık ortamları da aynı vasıta ile aydınlatır. Niran'ın karanlıkta yol bulmak için alev tohumlarından nasıl kanatlı alevcikler oluşturduğu şu şekilde anlatılır:

¹⁴⁷⁴ A.e., s. 341.

¹⁴⁷⁵ A.e., s. 342.

¹⁴⁷⁶ A.e., s. 566, 569.

¹⁴⁷⁷ A.e., s. 66.

¹⁴⁷⁸ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 49, 50.

¹⁴⁷⁹ A.e., s. 39.

¹⁴⁸⁰ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 75.

¹⁴⁸¹ A.e., s. 537.

¹⁴⁸² A.e., s. 83.

¹⁴⁸³ A.e., s. 60-61.

“Niran Hatun eldivenlerini çıkartıp cebine tıktırdıktan sonra kemerinde asılı duran keselerden birini aldı ve içindekileri sol eline boşalttı. Bunlar ilk bakışta ateşte biraz fazla kalmış fındık tanelerine benziyorlardı. Sol elini dudaklarına iyice yaklaştırıp kısık sesle bir şeyler mırıldanmaya başlayınca bu yuvarlak nesnelere pütürlü yüzeylerinde kırmızı noktalar belirdi. Bir süre sonra mırıldanmayı kesti ve hafifçe üflemeye başladı. Nefesiyle birlikte nesnelere irileşip düzgün birer küreye dönüştüler ve kırmızı noktalar genişleyerek tüm yüzeyi kapladılar. Hatun, yavaşça elini çekti ve üflemeye devam etti. Artık akkor hâline gelmiş olan küreler, ardı ardına parlayarak minik birer alev topu hâline geldiler. Son olarak, her iki yanlarından bir çift kanat belirmeye başlayınca Hatun üflemeyi durdurdu. Alevcikler, yere yapışmamak için hâlâ büyümekte olan kanatlarını acemice çırpma çabalıyorlardı.”¹⁴⁸⁴

Niran’ın emrinde olan bilinçli alevler, onun özel hayatında da kullandığı unsurlardır. Banyodaki minik kanatlı alevler ise yüzyıllardır hizmetini gördükleri Niran’ı çıplak gördüklerinde tek bir yalınlarını bile titretmezler, Niran gözden kaybolduktan sonra gördükleri manzaranın utancıyla büzüşerek birbirlerinden uzaklaşırlar.¹⁴⁸⁵ Diğer iki kanatlı alev, odaya ışık vermek için Niran’dan emir almıştır.¹⁴⁸⁶ Ayrıca Salih Usta’nın evinde Niran Hatun’un hediyesi olan sönmeyen alev vardır.¹⁴⁸⁷ Niran bir başka hediye, kanatlı alevcikleri, bir kafes içinde sunar.¹⁴⁸⁸

Yediler’in bir diğeri olan Salih Usta, toprağa hükmeder. Salih Usta, gelişi ile kendini belli eder. Giderek yavaşlayan ama yoğun bir rüzgârla birlikte görünmeye başlayan Salih Usta, yaklaştıkça daha da belirginleşir. Usta, rüzgârın içinden atlar ve bir el hareketi ile rüzgârı geri gönderir.¹⁴⁸⁹ Salih Usta, evine geldiğinde bahçeyi çevreleyen ağaçlar dallarını çırparak, iki katlı evi temelleri üzerinde hafif çatırdayıp sallanarak ustayı selamlar.¹⁴⁹⁰ Salih Usta, toprağa bir şeyler söyledikten ve ağacı işaret ettikten hemen sonra topuğunu hafifçe yere vurması ile topraktan küçük bir dalga hareket ederek ağacın dalarına ulaşır. Ağaç, fırtınaya tutulmuş gibi sallanır.¹⁴⁹¹ Usta, beşinci kattan aşağı atarken sol elini yere doğru uzatıp çabuk çabuk birkaç

¹⁴⁸⁴ A.e., s. 276.

¹⁴⁸⁵ A.e., s. 62.

¹⁴⁸⁶ A.e., s. 63.

¹⁴⁸⁷ Ersin, *Zülfikâr’ın Hükümü*, s. 37.

¹⁴⁸⁸ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 580.

¹⁴⁸⁹ Ersin, *Zülfikâr’ın Hükümü*, s. 29.

¹⁴⁹⁰ A.e., s. 34.

¹⁴⁹¹ A.e., s. 42.

kelime mırıldanır ve toprağa indiği yer yumuşar, yarım metre kadar içeriye göçme olur, ardından zemin hemen düzelir.¹⁴⁹² Sonrasında toprağı sakız kıvamına getirir.

Birini etkisiz hâle getirmek istediğinde ise Salih Usta gözlerini kapatır ve sol elinin iki parmağıyla ensesine dokunur dokunmaz çakan gümüş rengi ışık adamın bütün vücudunu sarar ve bayılmasına sebep olur.¹⁴⁹³

En muhkem kapılar bile Salih Usta'nın gücüne karşı koyamaz. Salih Usta, kollarını kapının menteşelerinin olduğu duvara yaslar ve anlaşılmaz mırıltılarla sonrasında bilinmeyen bir dilde söylenen kelimelerle menteşeler gıcırdamaya başlar. Usta, ileriye doğru uzattığı kolları aniden yukarı kaldırdığında kapı, kolların emrettiği yönlere doğru infilak eder.¹⁴⁹⁴ Salih'in bir başka büyüünde duvarlar gıcırda, tavandan taş parçaları yağar, yeraltından garip uğultular yükselir ve korkunç bir deprem meydana gelir.¹⁴⁹⁵ Ayrıca Salih Usta, amrat tozu ile taze toprağın hafızasından yaralanarak oradan geçenlerle ilgili bilgi sahibi de olur.¹⁴⁹⁶

Yediler'den bir diğeri; şifa dağıtmak, bedene hükmetmek, yılanlarla anlaşmak ve ışık topları yaratmakla meşhur Bengi'dir. Bengi, bir yaralının bedenini gümüş rengi bir ışıkla sarar ve iyileştirir,¹⁴⁹⁷ bir cesedin üzerindeki yaraları okuyarak ne zaman ve nasıl öldüğünü söyler,¹⁴⁹⁸ konuşurmak istediği adamın belinin üzerinde tuttuğu eliyle korkunç böbrek ağrıları yaratır,¹⁴⁹⁹ okuduğu iki kelime ile sağ kolunu inci beyazı bir ışıkla kaplar ve sonrasında bu eli pençe şekline getirir,¹⁵⁰⁰ duvarın içinden geçer,¹⁵⁰¹ korumak istediği evin etrafında yılanlar görevlendirir.¹⁵⁰² Bunlardan biri olan Kaytan isimli engerek yılanı yattığı kış uykusundan son anda uyanarak hırsız yakalar ve sahibesine haber verir.¹⁵⁰³

Bengi Hatun, okuma sanatını kullanırken avuç içlerini okuyacağı kişinin alınına ve karnına doğru yaklaştırır. İlk kelimeleri söyler söylemez ellerinde yoğun

¹⁴⁹² A.e., s. 284.

¹⁴⁹³ A.e., s. 291.

¹⁴⁹⁴ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 72.

¹⁴⁹⁵ A.e., s. 541.

¹⁴⁹⁶ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 268.

¹⁴⁹⁷ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 539.

¹⁴⁹⁸ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 253.

¹⁴⁹⁹ A.e., s. 305.

¹⁵⁰⁰ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 94, 95.

¹⁵⁰¹ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 295.

¹⁵⁰² Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 372.

¹⁵⁰³ A.e.

bir titreşim hissetmeye başlar. Adamın kim tarafından hangi sanat ile bağlandığını görür.¹⁵⁰⁴

Bengi, İlyas'ı uyarmak istediğinde havada birkaç daire çizdikten sonra boşluğa bir fiske atmasıyla birlikte İlyas elini acıyla kulağına götürür. İlyas da Bengi'nin yüzüne küçük bir su damlacığı gönderir.¹⁵⁰⁵ Bengi ayrıca görünmezlik sanatını da kullanır.¹⁵⁰⁶

Yediler'den sulara hükmeden büyücü, İlyas'tır. İlyas Usta, toprağa dokunur ve topraktan su fişkırmaya başlar, dudaklarını daha hızlı kıpırdatmasıyla fiskiye önce yükselir sonra etrafındaki toprağı kabartarak kalınlaşır, giderek güçlenir ve çağıldar. Civarın bütün sularına hükmettiğine kanaat getiren İlyas, ayağına kalkar; kollarını uzatıp yerden göğşe doğru akmakta olan çağlayanı sanatıyla kucaklar. Yavaş yavaş eğilmeye başlayan devasa su sütunu, ustanın emriyle galeyana gelir ve ileri doğru fırlar.¹⁵⁰⁷ İlyas Usta'nın en büyük keyfi ise mahalleyi aydınlatan alevcikleri fırlattığı su toplarıyla avlayıp buharlaştırmaktır.¹⁵⁰⁸

Yediler'den olan bir başka büyücü, bitkilere hükmeden İdris'tir. İdris, söğüt ağaçları ile zihnî bağ kurar ve onları saf dışı etmek istediğı kişilere karşı kullanır.¹⁵⁰⁹ Ayrıca İdris Usta, sağ elini yukarı doğru savurduğunda Elif'in kuşağı çözülür, madalyonu kopup düşer.¹⁵¹⁰

Yediler Ocağı'na en son katılan büyücü Elif'tir. Elif sanatı ile karşısındaki adamın aklını bağlar, karşısındakileri öldürmesi için yönlendirir.¹⁵¹¹

Yukarıda yer verdiğimiz özelliklerden de anlaşılacağı gibi Yediler, görünmezlik sanatını ortak kullanmaktadırlar. Hepsinin yapabildiğı diğer büyülerden bazıları her türlü tılsımı okumak, bozmak,¹⁵¹² yerden yükselmek¹⁵¹³ ve bir yerden bir başka yere uçarak yaptıkları aşağıda, kendi başlığı altında ele alacağımız astral seyahatlerdir.

¹⁵⁰⁴ A.e., s. 432.

¹⁵⁰⁵ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 79.

¹⁵⁰⁶ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 533.

¹⁵⁰⁷ A.e., s. 544.

¹⁵⁰⁸ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 166.

¹⁵⁰⁹ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 89.

¹⁵¹⁰ A.e., s. 575.

¹⁵¹¹ A.e., s. 438.

¹⁵¹² A.e., s. 282.

¹⁵¹³ A.e., s. 83.

Yediler'in birlikte yaptığı, başı derde giren arkadaşlarını kurtarmak ya da çok lazım olan ama ulaşılamayan kişileri yanlarına getirmek için kullandıkları çağrı büyü, bir ayinle gerçekleştirilir. Tek sanat sahibinin yapamayacağı kadar güç olan çağrı büyü için çağrılacak kişinin ayine katılan herkes tarafından çok iyi tanınması, bu kişinin çağrılmayı bekliyor ya da buna razı olması şarttır. Çağrılan kişi razı değilse, bir başka sanatla bağlı tutuluyor ya da gelmemek için karşı bir sanatla direniyorsa bu durumda ayin, kurulacak çemberin ortasına çağrılan kişinin parçalarının düşmesiyle sonuçlanabilir.¹⁵¹⁴

Zülfikâr'ın Hükümü'nde gerçekleştirilen ayinde Yediler, büyükçe bir çember oluşturacak ve birbirlerine temas etmeyecek şekilde otururlar. Çemberin ortasına küçük bir kaide ve onun üzerine bir ucu sivri, çok kenarlı, duman rengi bir taş sivri tarafından kaideye oturtulur. Akıllarında çağrılan kişinin gözlerinde de taşın olması şartıyla başlayan ayinde taş gözlerde büyür, kendi renginde ışıltılar çıkarır, giderek tüm görüş alanını kaplar. Taş yerden yükselir, herkesin ortak göz hizasına tekabül eden noktada durur ve sallanmaya başlar. Sonsuz griliğin içinde çağrılacak kişinin parıltısı aranır. Yalnızca gözlerle yapılan arama, arayıcının kaybolmasına sebep olur. Ayine katılanlar içinde bir kişinin aranılacak kişiyi görmesi hepsinin görmesi anlamına gelir.¹⁵¹⁵ Çağrı seansında aradıkları kişiyi bulamayan Yediler'in görüşünü örten tek güç Kelam Bölen olarak nitelendirilen Zülfikâr'dır.¹⁵¹⁶

Topkapı Sarayı'nda gizli tutulan Hazreti Ali'nin Zülfikâr adlı kılıcı, yanında hiçbir büyüün yapılmasına izin vermez. Kullanılması da bir o kadar zor olan kılıç ancak özel mahfazası içinde taşınabilir, ortaya çıkarıldıktan sonra da çevresindeki insanlar üzerinde nasıl bir etki yaratacağı tahmin edilemez.¹⁵¹⁷

Her iki romanda da kılıç, yatağan, hançer gibi savaş malzemelerine de olağanüstü güçler atfedilmiştir. Zülfikâr'dan başka İlyas Usta'ya ait olan yatağanın tılsımlarını Cihan Usta kakmış, kabzasını İdris Usta oymuştur.¹⁵¹⁸ Salih Usta'nın özel yapım hançerini kınından çıkararak bir başkasına, nedeni belirsiz ve çok keskin bir

¹⁵¹⁴ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 367.

¹⁵¹⁵ *A.e.*, s. 371-372.

¹⁵¹⁶ *A.e.*, s. 372, 373.

¹⁵¹⁷ *A.e.*, s. 168.

¹⁵¹⁸ *A.e.*, s. 51.

öfke hissettirir.¹⁵¹⁹ Diğer iki hançer İlyas tarafından dövülmüştür. Hasmin gözlerine bakılarak savrulduğunda gideceği yeri bilen hançerler eğer ıskalarsa karşı tarafta dövme, muska, tılsım gibi güçler var demektir.¹⁵²⁰

Büyücü Yediler’i ziyarete gelenler de aynı meslekten kişilerdir: Prag ve Viyana simya localarının büyük ustaları, uzak batıdan uzun saçları ve sakallarıyla orman büyücüsü klanları temsilcileri, Güney Sibirya ve Altay’dan şamanlar, Kafkaslar’dan kar büyücüleri, Tunus’tan Beriberi gözbağcılar, Keldani Büyücüleri’nden iki büyük okulun temsilcileri, Yahudi sihirbazlar...

Zülfikâr’ın Hükümü ve Erbain Fırtınası’ndan sonra ele alacağımız Ahmet Aziz Çongarlı’nın romanı *Yılankayası*’nda da büyü yalnız ismi ile bile büyük rol oynar.

Romanın mekânı olan Haşattu’ya gelerek kasabanın huzurunu kaçıran Hifrit ile Difrit’in adlı cinlerin içinde gençleri kötü alışkanlıklara sevk eden içki, uyuşturucu olan heybeleri buranın bilgeleri tarafından bir törenle nehre atıldığı anda heybeler birer tüy gibi uçup suyun üzerinde birleşir, büyür ve havada asılı kalır. Bir süre sonra büyülü heybelerin içinden saklanan Hifrit ve Difrit dışarı çıkar.¹⁵²¹ Diğer cin Bilis, kasabalının konuşulmasından bile çekindiği büyüsünün ilk kısmını böylece tamamlar. İkinci aşama büyülü boya ile evlerin duvarlarına yapılan işaretlerdir. Bilis, halkı büyülenenin yılanı dönüşeceği konusunda yönlendirdiği için herkes onları yılan şeklinde algılar.¹⁵²² Yılanderili olarak görülen bazı kasaba sakinleri ikamet etmeye başladıkları Kayaşehir’in kayalıklarında yanlarında türeyen diğer yılanlarla güneşlenme sırasında derilerinin parlaklığından oluşan ışık oyunu, birbirleriyle oynaşmaları kasabalıyı etkiler ki bu da Bilis’in büyüsünün bir tesiridir.¹⁵²³ Bilis, kasabalıya yılanları sevdirek eskiden beri cinlerle dost olan yılanların insanlar tarafından öldürülmesini engellemeye çalışır.¹⁵²⁴

Bilis ayrıca duvara sihirli boya çubuğuyla yazdığı “hasidin hasedi, kendine çevir fesadı” yazısı okunmak amacıyla her duvara yaklaşıldığında yazı bir başka duvara atlar.¹⁵²⁵

¹⁵¹⁹ A.e., s. 298.

¹⁵²⁰ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 13.

¹⁵²¹ Çongarlı, a.g.e., s. 248-249.

¹⁵²² A.e., s. 333, 334.

¹⁵²³ A.e., s. 273.

¹⁵²⁴ A.e., s. 352-353.

¹⁵²⁵ A.e., s. 257.

Romanda Hifrit ile Difrit ve Bilis dışındaki diğer cinler, büyüün devamlılığı için Kayaşehir’de yaşayan kasabalılara büyü ekmek yedirirler, su içirirler.¹⁵²⁶

3.2.4.2. Astral Seyahatler

Tayy-i mekân, daha çok dinî içerikli kaynaklarda, tasavvufî menkıbe kitaplarında Hazreti Muhammed’in miracının bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Günümüz aydını tayy-i mekânı dinle alakası olmayan, astroloji ile açıklanan astral seyahatler ile geliştirir, gerçeklik duygusu zedelene okurun hayal ve düşünce dünyasına sunar. Bu nedenle fantastik unsur olarak ele alacağımız astral seyahatler, Gündüz Öğüt’ün *Nehrin İki Yakası*, Saygın Ersin’in *Zülfikâr’ın Hükümü* ve *Erbain Fırtınası*’nda sıklıkla kullanılır. Ancak söz konusu romanlarda astral seyahatlerin yapıları da nitelikleri de birbirinden farklıdır.

Nehrin İki Yakası’nda astral seyahatler sırasında gidilen yerler gerçek değil düşünce ve imajların dünyasıdır. Bu olay anında istek ve irade ile dilenen her şey var olarak algılanabilmektedir.¹⁵²⁷ Romanda uyku anında bedenlerin dışında çıkılarak yapılan seyahatlerde bedenler yeryüzünde uyumaktadır.¹⁵²⁸ Ruhun bedenle ilişkisi oldukça azalmıştır, daha ince yapıdaki bedenle bilinç deneyimlerine devam etmektedir ve etrafından beyaz ışık yayılmaktadır.¹⁵²⁹ Beden dışı seyahatlerde ulaşılabilecek seviye kişiler tarafından belirlenir.¹⁵³⁰

Nehrin İki Yakası’nda astral seyahatle ceza mağarasına giden ve orada küçük arkadaşı Kam’ı gören roman kahramanı Agharintay, yaşadığı aşırı duygusal çalkantı yüzünden bedeniyle bağlantısını zorlamaya başlar. Beslendiği enerjiyi kesintiye uğrattığı, gereğinden fazla enerji harcadığı için uyandığında kendini yorgun hisseder.¹⁵³¹

Nehrin İki Yakası’nda astral seyahatler sadece uyku anında yani bilinç kapalı iken değil, bilinçli olarak hazırlanılarak da yapılır. Yere uzandıktan, bir süre gevşeme

¹⁵²⁶ A.e., s. 371.

¹⁵²⁷ Öğüt, a.g.e., s. 71.

¹⁵²⁸ A.e., s. 72.

¹⁵²⁹ A.e., s. 68.

¹⁵³⁰ A.e., s. 72.

¹⁵³¹ A.e., s. 77.

ve nefes uygulamalarından sonra tüm konsantrasyon bilinci bedenden ayıştırmaya yoğunlaştırılır ve beden dışı yolculuklar başlar.¹⁵³²

Zülfikâr'ın Hükümü ve *Erbain Fırtınası*'nda ise Büyücü Yediler ne uykuya ne bir yere uzanmaya ne de egzersize ihtiyaç duyarlar. Bedenleri ve bilinçleri uyanırken adımlarını hızlandırdıktan sonra gerçek dünya üzerindeki bir başka mekâna yapılan astral seyahatler öncesinde Yediler çeşitli parıltılar çıkarırlar. Örneğin Bengi beyaz, İdris Usta uçuk yeşil, Niran Hatun alev kırmızısı, İlyas mavi bir parıltı bırakarak ortadan kaybolur.¹⁵³³ Ancak sanat kullanarak yapılan bu seyahatlerde bir yere gidebilmek için o yeri net bir şekilde görmeleri ya da daha önce görmüş ve hafızalarına iyice kazımış olmaları gereklidir.¹⁵³⁴ Ayrıca üst üste yapılan seyahatler büyücülerin gücünü bir hayli tüketir. Yeniden güç kazanmaları için ufak tefek büyüler haricinde hiç sanat kullanmamaları ve dinlemeleri gereklidir.¹⁵³⁵

3.2.4.3. İksir Unsuru Etrafında Gelişen Olaylar

İksir ve çevresinde gelişen olaylar Saygın Ersin'in *Zülfikâr'ın Hükümü* ve *Erbain Fırtınası*'nda söz konusu edilir.

“Açık Mekânlar” alt başlığı altında zikrettiğimiz Kutlu Orman'da Lokman Hekim'in karşısında dile gelen çınar ağacı, Yediler'in ömrünü elli yıl uzatacak iksirin nelerden oluşturulacağını, iksirin ne zaman ve nasıl kullanılacağını şöyle anlatır:

“Şimdi al eline baltanı. En büyük dallarımı kes. Dallarımdan hamur, hamurumdan kâğıt yap. Kabuğumu kalınca soy, sayfalara kapak et. Sağ yanımdaki gürgenden, sol yanımdaki kayından ve ardımdaki zeytinden birer parça dal al. Dallardan kilit oy, kapağa üç yerden kilit vur. Şimdi iyi dinle beni. Ağaçlar ve çiçekler, çalılar ve otlar, mantarlar ve meyveler sana bir armağan verecek. Ölümsüzlük hayaldir, lakin zamanı uzak tutmak mümkündür. Ahalimizden yirmi biri ağaç, yirmi biri çiçek, yirmi biri ot, altmış üç bitkiye istediğin ihsanı bahsettik. Lakin hepsi bir tanedir ve hepsi ayrı bir yerde biter. Yerlerini ezberle, altmış üçünü topla, altmış üçünden iksir et. Zaman, bu iksiri içenlerden elli yıl uzak duracaktır. Şimdi iyi dinle beni. Elli yıl geçip iksir vazifesini tamamladığında, bu altmış üç bitki yeniden bitecek. *Erbain*'in bittiği, *Hamsin*'in başladığı vakitte defteri güneşe koy. Ya

¹⁵³² A.e., s. 249.

¹⁵³³ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 231, 233.

¹⁵³⁴ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 275.

¹⁵³⁵ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 210.

yanında sen dur, ya da yoldaşlarından ikisi dursun. Birinci cemre havaya düştüğünde gürgen kilidi açılacak. İkinci cemre suya düştüğünde kayın kilidi açılacak. Üçüncü cemre toprağa düştüğünde zeytin kilidi açılacak. Meşe dalının isinden dövdüğün mürekkebi sayfalarım dök. Sözlerini sayfalarım oku. O zaman defter sana altmış üç bitkini yerini söyleyecek. Eğer vaktin dolmuş yahut talihin kem gitmiş de göçüp gitmiş olursan bu diyardan, o zaman yoldaşlarına tembihle. Sözlerini sayfalarım okusunlar. Eğer anlarsam ki sözleri senin kelimendir, nefesleri senin nefesindir, o zaman bitkilerin yerini onlara da söylerim. Unutma! Cemreler düştükten sonra, Nevruz'a kadar vaktin var. Yıl dönünce kitap kapanır. Sözünü okumuş olsan da olmasan da... Eğer sayfalarım sözünü duymadan kapanırsa anlaram ki ne sen kalmışsın dünyada ne de yoldaşların."¹⁵³⁶

İksir, bu altmış üç bitkinin Lokman Hekim tarafından toplanması, ezilmesi ve kaynatılması ile oluşturulur ve onu içen Yediler için elli yıl zaman akamaz. Yediler'i artık hastalık, yaşlılık değil ancak insan eli öldürebilir. Lokman Hekim kelamını bir sayfaya yazar ve yediye böler. Her bir parçayı ayrı ayrı şifreler. Her bir şifrenin gizini, taştan oyduğu yedi madalyona okur ve yedi parçayı yedi madalyonla birlikte Yediler'e verir.¹⁵³⁷ Emanetin yazılı olduğu kâğıtlar suda erimez, mürekkebi silinmez, ateşte yanmaz, rüzgârda uçmaz, toprakta çürümez, ezberlenemez ve yazılamaz.¹⁵³⁸ Elli yıl daha ömür bahşeden iksir hazırlandıktan sonra Yediler bundan küçük birer fincan içer. Yaren payı denilen yarım fincan iksir bir kova şerbetin içine dökülür, karıştırılarak dağıtılır.¹⁵³⁹

Diğer iksirin hazırlayıcısı Büyücü Bengi Hatun'dur. Bengi'nin küçük bir şişe için aynı soydan vampir olan dört Geceli'yi damıtarak hazırladığı Geceli Ruhu adlı iksiri kopmuş bir bacağı yerine tutturabilecek kadar güçlüdür.¹⁵⁴⁰

3.2.4.4. Madalyon Unsuru Etrafında Gelişen Olaylar

Bir başka fantastik unsur olan madalyonla ilişkili olaylar *Zülfikâr'ın Hükümü* ve *Erbain Fırtınası*'nda karşımıza çıkar.

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi üzerinde Lokman Hekim'in kelamının gizi bulunan madalyon ile sahipleri Yediler arasında efsunlu bir bağ vardır.

¹⁵³⁶ A.e., s. 10-11.

¹⁵³⁷ A.e., s. 11.

¹⁵³⁸ A.e., s. 237.

¹⁵³⁹ Ersin, *Erbain Fırtınası*, s. 572.

¹⁵⁴⁰ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükümü*, s. 172.

Madalyondaki kartal oymalarının kırmızı rengi, temsil ettiği sanat sahibinin hayatta olduğunun işaretidir. Yediler, madalyonlarındaki bir kartalın rengi solmaya başladığında arkadaşlarının başının belada olduğunu anlarlar, renk tamamen kaybolduğunda ise o, artık ölmüş demektir. Yediler ayrıca madalyonları boyunlarında ise birbirlerin yerini öğrenebilirler, yanlarına gidebilirler. Madalyonlarda ömürlerini uzatacak iksiri yapmak için okumak zorunda oldukları sözlerin yazılı olduğu kâğıt, sıradan insan için anlamsız şekiller gibi görünür; ancak her usta Lokman Hekim'in sözlerini rahatlıkla okuyabilir.¹⁵⁴¹

3.2.4.5. Diğer Olaylar

Büyü yapmak, astral seyahatler, iksir ve madalyon etrafında gelişenler dışında kalan, fantastik addettiğimiz ancak romanlarda ortak değil münferit şekilde vuku bulan olaylara yer vereceğimiz bu başlıkta inceleyeceğimiz ilk roman Sadık Yemni'nin *Çözücü*'südür

Bu romanda bir cuma günü sabaha karşı elektrikler kesilir, dijital saatler çalışmaz, cep telefonlarının ekranları kararır,¹⁵⁴² dizüstü bilgisayarların bellekleri silinir.¹⁵⁴³ İstanbul'un en hareketli merkezi olan Taksim'de araba ve insan sesleri duyulmaz,¹⁵⁴⁴ ortama ölüm sessizliği hâkim olur. Bu sırada uyanan veya uyanık olan kişilerden bazılarının aynı mekânı paylaştığı şahıslar ortadan yok olur, onların yerine hâlâ sıcak olan, altın parlaklığında, peltemsi maddeler vardır. Pelteleşenler yalnız dirilerdir, zaten ölü olanların cesetleri şeklini muhafaza eder.¹⁵⁴⁵ Pelteleşme sırasında insanların kullandığı organik olmayan gözlük, kulaklık, yüzük, diş protezi, saç tokası gibi her şey pelteye katılmıştır.¹⁵⁴⁶ Pelteleşen milyonlarca kişi içinde bebeklere ait olanlar küçük topçuklar şeklindedir.¹⁵⁴⁷

¹⁵⁴¹ A.e., s. 46.

¹⁵⁴² Yemni, a.g.e., s. 51.

¹⁵⁴³ A.e., s. 142.

¹⁵⁴⁴ A.e., s. 9.

¹⁵⁴⁵ A.e., s. 245.

¹⁵⁴⁶ A.e., s. 186.

¹⁵⁴⁷ A.e.

Taksim’de sürücüleri pelteleşen arabalar birbirine çarpar, pek çok bina cayır cayır yanar ancak bu yangınlar kendiliğinden söner.¹⁵⁴⁸ Tam bir kaos ortamının hâkim olduğu Taksim’de “Mekânlar” kısmında söylediğimiz gibi sınırları şeffaf bir katmanla belirlenen dört metrekarelik bir alanda çeşitli meslek ve ülke mensubu yirmi altı kişi hapsolür ve buradan çıkmaya çalışır fakat kendileri bu duvarları aşamadıkları gibi dışarı sıkılan kurşunlar engeli aşmış gibi görünse de sınırın arkasındaki hedefte bir değişiklik olmaz.¹⁵⁴⁹

Yerüstünde veya yeraltında sınıra çarpan, dokunan kişilerin teni yanıyormuş gibi acıyla gerilir, uçuyor hissine kapılırlar ve kümeler hâlinde birbirine yaklaşmış yıldızlar görürler.¹⁵⁵⁰ Bu alanın üzerinden uçak, helikopter geçmez, uydu bağlantısı kesilmiştir, telefonlar çalışmaz, telsizlerde parazit dahi olmaz.¹⁵⁵¹ Kilise ve cami gibi ibadet mahallerinde havasız ortam söz konusudur.¹⁵⁵² Buraya kedi, köpek, karga, güvercin serçe¹⁵⁵³ dışında hapsolanlar 20’li, 30’lu yaşlardadır. Gül Ana hariç yaşlı, çocuk, bebek hiç yoktur.¹⁵⁵⁴ Bu mekânda Gül Ana’nın da vücudu yenilenir, gençleşir.¹⁵⁵⁵

Taksim’de yaşanan olaylar bu mekânda mahsur kalan Berkin Kartuna’nın ana teması hep aynı kalan rüyasıdır. Ancak birileri Berkin’in rüyalarını okumuş, belleğini, fantezi gücünü temel alarak gerçekte bu mekânı var etmiştir.¹⁵⁵⁶

İnceleyeceğimiz diğer fantastik roman *Nehrin İki Yakası*’nda “Mekânlar” başlığı altında ele aldığımız Yeraltı Ülkesi’nin Bilgeleri’nin ruhları yeryüzünde doğan bebekler olarak dünyaya gelmeye başlarlar.¹⁵⁵⁷ Bunlar, gerekli olgunluğa ulaştıklarında bilinçleri bedenlerinden dışarı çıkar ve o anda düşündükleri kişi/olayla ilgili olan biteni görürler.¹⁵⁵⁸ Kendi zihinlerini karşısında uyuyan rüyası ile uyumlu hâle getirebilirler. Ve bu rüyanın olumsuz etkilerine müdahale edebilirler. Nitekim roman kahramanlarından Tanka, Agharintay’ın rüyasında siyah bir bulutun içinde

¹⁵⁴⁸ A.e., s. 106.

¹⁵⁴⁹ A.e., s. 89.

¹⁵⁵⁰ A.e., s. 12, 303.

¹⁵⁵¹ A.e., s. 105.

¹⁵⁵² A.e., s. 245.

¹⁵⁵³ A.e., s. 105.

¹⁵⁵⁴ A.e.

¹⁵⁵⁵ A.e., s. 379.

¹⁵⁵⁶ A.e., s. 424, 426.

¹⁵⁵⁷ Ögüt, a.g.e., s. 118-120.

¹⁵⁵⁸ A.e., s. 52, 63.

nefes almaya çalıştığını görür. Onu uyandırmanın tehlikeli olacağını düşünür, konsantre olarak zihnini genç adamın yaşadığı rüya vizyonuna yönlendirir. Karşısında bir ışık hüzmesi belirir. Işık, Agharintay'ın üstünde odaklanır ve akışkan hâle gelerek gencin başından aşağı akmaya başlar. Işık, Agharintay'ın çevresindeki koyu renkli bulutu iterek etrafını açar, sonrasında ışıktan varlıklara dönüşür ve bir halka oluşturur. Hulath ve pek çok ışık rehberden oluşan varlıklar halkası gitgide çoğalır. Sonunda Agharintay'ın içine hapsediği siyah renkli fanus, şiddetli bir gürültüyle yok olur.¹⁵⁵⁹

Olağanüstü güçleri sayesinde Tanka, artık dünyada olmayan rehberi Hulath ile görüşür.¹⁵⁶⁰ Ayrıca her iki kahraman da gözlerinin önünde oluşan vizyonla istedikleri kişilerle iletişim kurabilirler. Agharintay gözlerini kapadığında gördüğü vizyondaki yaşlı adamın karşısındaki insan olduğunu anlar ve ona daha önce hiç duymadığı, bilmediği isimle hitap eder.¹⁵⁶¹ İletişim kurduğu vizyonda hiç tanımadığı kendi soyunu ve aile bireylerini görür, ismini duyar.¹⁵⁶² Tanka'nın vizyonunda da o anda meydana gelen olaylar belirir.¹⁵⁶³

Nehrin İki Yakası'nda diğer fantastik olaylar Işık Rahibeleri ve Işık Rahibe Adayları ile gündeme gelir. Kural Uygulayıcılar, düzenlerinin bozulması tehlikesini yaratan Agharintay'ı Işık Rahibe Adayları'nın algılama gücünü kullanarak bulmaya çalışırlar.¹⁵⁶⁴ Uzun süre işkenceye maruz kalan Işık Rahibe Adayı Sunamar, kurtarıldıktan sonra kapattığı algılama yeteneklerinin yeniden faaliyete geçmesi, iradesinin yaşadığı değişime karşı gelmesinden dolayı bir kriz geçirir.¹⁵⁶⁵

Yeraltı Ülkesi'nin sakinlerinden olan Işık Rahibesi Gaiyah Ana/Haberci'nin önce sesi gelir, sonrasında görüntüsü yavaş yavaş belirmeye başlar.¹⁵⁶⁶ Haberci, Agharintay'ın bilincinin açılması için karşılaştığı anda ona yapması gerekenleri aktarır.¹⁵⁶⁷ Aynı aktarımı bir Işık Rahibe Adayı olan Argenya da yapar. Agharintay, dikkatini asanın üzerindeki kabartmalara verdikten sonra gözlerini kapar,

¹⁵⁵⁹ A.e., s. 129-130.

¹⁵⁶⁰ A.e., s. 114.

¹⁵⁶¹ A.e., s. 105.

¹⁵⁶² A.e., s. 109, 110.

¹⁵⁶³ A.e., s. 113.

¹⁵⁶⁴ A.e., s. 134.

¹⁵⁶⁵ A.e., s. 235-236.

¹⁵⁶⁶ A.e., s. 222.

¹⁵⁶⁷ A.e., s. 233.

kabartmalar harekete geçer. Karanlık gökyüzündeki yıldızlar gibi havada asılı kalırlar ve üzerindeki semboller tek tek çözülür.¹⁵⁶⁸

Cin motifinin ve bu motif çevresinde gelişen olayların karşımıza çıktığı roman *Yıllankayası*'dır. Romanın mekânı olan Haşattu'ya gelerek refah ve huzur içinde yaşayan kasabanın huzurunu kaçıran Hifrit ile Difrit'in adlı cinler gençleri içki, uyuşturucu ve kumara alıştırmakla onların yaşam kalitesini düşürecek davranışlar sergilemelerine sebep olur.¹⁵⁶⁹

Hifrit ile Difrit ortadan yok olduktan sonra gelen bir diğer cin Bilis, kasabada hiç hoşlanılmayan büyü kelimesini sürekli zikrederek bu mefhumun halk arasında meşrulaştırmaya, etkisinde kalarak başlarına gelenleri buna yormalarına sebep olacak konuşmalarla kasaba sakinlerini şartlandırır.

Romanda Hifrit ile Difrit ve Bilis dışında cinlerin mesken tuttuğu Kayaşehir'in duvarlarında ve tavanda kendiliğinden yanan, kaynağı olmayan asılı ışıklar vardır.¹⁵⁷⁰ Tavandaki ışıklar oynar, sağa sola, aşağı yukarı hareket eder. Sonrasında kulakları sağır eden tiz bir ses işitilir.¹⁵⁷¹ Cinlerin diğer oyunları ise ışık duvarı oluşturmaları,¹⁵⁷² kimi yarı beline kadar doğrulmuş, kafalarını ileri uzatmış yılan şeklinde görünmeleridir.¹⁵⁷³

Zülfikâr'ın Hükmü ve Erbain Fırtınası'nda sözü edilen bir başka fantastik olay, resmî bir birim çevresinde vücuda gelir. 12. Daire, yaklaşık kırk yıldır kapalı olan, bilim dışı yani nedenleri pozitif bilim ve akılcı düşünce tarafından açıklanamayan, tanımlanamayan, anlaşılmayan her türlü canlı cansız varlık, eylem ve olayı izlemek, istihbarat faaliyetlerinde bulunmak, bunları yetkilerle paylaşmak, gerekli durumlarda operasyon düzenlemek amacıyla Yediler tarafından yeniden faal duruma getirilen resmî bir birimdir.¹⁵⁷⁴

Aynı romanlardaki diğer fantastik olaylar vampir olan Geceliler'in yaşantısıyla ilgilidir. Geceliler evlendikten, yeni bir geceli yetiştirecek kapasiteye ulaştıktan sonra bir insan çocuk bulur ve on bir yaşına geldiğinde çocuğa ilk kanı

¹⁵⁶⁸ A.e., s. 270

¹⁵⁶⁹ Çongarlı, a.g.e., s. 248-249.

¹⁵⁷⁰ A.e., s. 314.

¹⁵⁷¹ A.e., s. 372.

¹⁵⁷² A.e., s. 382-383.

¹⁵⁷³ A.e., s. 387.

¹⁵⁷⁴ Ersin, *Zülfikâr'ın Hükmü*, s. 85.

içirir. Her gün miktarı artırılarak kan içirilen çocuk, beş yılın sonunda solgunlaşmaya, duyularını kaybetmeye, yemekten ve güneşten tiksineye başlar. Ölüm döşeğine gelen çocuk artık çürümek üzere olan bir vücutla, kör ve sağır olarak yatağa düşer. Kan içirilmeye devam edildikten sonra her şey tersine döner. Öldüren kan çocuğa hayat verir. Çocuğun kendini toparlaması iki üç yıl sürer. Ağır ağır büyür, yüz hatları yaşlıdır; ancak bedeni dinçliğinden hiçbir şey kaybetmez ve artık bir geceli olarak yaşamını sürdürür.¹⁵⁷⁵

Sözü edilen romanlarda bir başka fantastik öge, açık kırmızı renkte, parlak olmasına rağmen yüzeyinden hiçbir görüntünün yansımadığı yekalaz taşdır. Taşın hareket etmesi ile içinden çıkan mavi yeşil arasında bir renge sahip duman, etrafındaki bütün ateşi öldürür, elektrik veya patlayıcı maddeleri etkisiz hâle getirir. Taş ne kadar büyük ise etki alanı da o kadar geniştir.¹⁵⁷⁶

Olağanüstü bir başka unsur, çırakların bileklerindeki altın bileziktir. Bu bilezik, çırakların kaybolmalarını önlemek amacıyla takılır ve ustanın rızası olmadan çıkmaz.¹⁵⁷⁷

Görüldüğü üzere incelediğimiz ikinci tür fantastik romanlarda karşımıza çıkan olaylar *Çözücü* dışında ağırlıklı olarak kahramanların özelliklerini kullanmaları veya kullanmak zorunda kalmaları neticesinde meydana gelir ve gelişir. *Çözücü*'de ise meydana gelen fantastik mekân, içinde yaşanacak olaylara atmosfer hazırlar.

Sibel Atasoy'un *Sırtkan Kırmızı Ay* adlı romanında 10.11.1999'u 11.11.1999'a bağlayan gece vuku bulan garip olaylar; Sezen, Taner, Begüm ve Meral adlı dört kişinin hayatını aniden değiştirir. Begüm'ün chatleştigi yeni erkek arkadaşından gelen ve ona giden e-postalar, chat programı yok olur. *İnternet* kullanmayı bilmeyen boşandığı kocası Saim'den hiç ayrılmamış gibi bir e-posta gelir. Sezen'in çalışma odasında sevgilisi Fahir ile kendi resminin yerinde boşandıklarında dokuz yaşında olan kızı Zeynep'in on altı yaşındaki hâli, Saim ve kendi resmi vardır. Fahir'in annesi ise Sezen'i tanımaz, Fahir yedi yıldır Hollanda'da yaşamaktadır. Aynı şekilde Sezen'in dostu Feza da onu tanıyamaz. Balıkçılık

¹⁵⁷⁵ Ersin, **Erbain Fırtınası**, s. 46.

¹⁵⁷⁶ Ersin, **Zülfikâr'ın Hükümü**, s. 312.

¹⁵⁷⁷ Ersin, **Erbain Fırtınası**, s. 576.

öğrendiği hocası Çetin onu erkek arkadaşı olarak arar, hâlbuki Çetin Seden'in sevgilisidir.¹⁵⁷⁸

Diğer kahraman Meral, gece evine gittiğinde anahtarı kapıyı açamaz, ne oğlu ne de eşi çalan zili duyar. Ertesi sabah ise evin yerinde 11 yıldır var olduğu söylenen restoran durmaktadır, eşi de oğlu da ortadan kaybolmuştur. Meral'in evraklarında ise kızlık soyadı yazmaktadır.¹⁵⁷⁹

Üçüncü kahraman Begüm, sabah evine vardığında yatakta eski sevgilisi Nahit'i ve zamanında bir çocuk sahibi olmak isteyip de bu arzusuna kavuşamadığı hâlde giyinme odasının çocuk odasına çevrildiğini ve içinde on yaşlarında bir erkek çocuğunun uyumakta olduğunu görür. Üstelik çocuk Begüm'e çok benzemektedir.¹⁵⁸⁰

Dördüncü kahraman Taner de on dört yıllık ve boşanmak üzere olduğu eşini, kızını ve evini bıraktığı yerde bulamaz; sanayide ise hiçbir yer ona tanıdık gelmez. Yeni kız arkadaşı Selma'nın evli olduğunu ve Ankara'a yaşadığını öğrenir.¹⁵⁸¹

Ayrıca o gece çalan telefonlar açıldığı anda kesilir, Begüm uykusunda radyodan sesler duyar.¹⁵⁸²

Yukarıdaki gibi pek çok olayın sebebini hem astrolog olan hem de mistik yaklaşımlarla ilgilenen Fikret 11 rakamı ile bağdaştırır. Kahramanların 11 rakamı ile ilişkileri ise şu şekilde de açıklanır:

1. Meral ile Sezen'in doğum yılları 11'in katlarıdır. Taner ve Begüm'ünün de numerolojik değeri 29'dan 11'dir.

2. Meral'in eşi ondan 11 yaş büyük iken Fahir Sezen'den 11 yaş küçüktür.

3. Olayın tarihi 11.11.1999'dur.

4. Değişimin başlangıcı 11 yıl öncesinden başlar.

5. İsim ve soyadlarının oluşturduğu numerolojik değerler on birin katlarıdır.

6. O gece oynadıkları kanatsa adlı oyunda 11 kâğıt dağıtılır, 11'lik paketler yapılır.

7. O gece yedikleri paella adlı yemek 11 malzemeden hazırlanır.

¹⁵⁷⁸ Atasoy, **a.g.e.**, s. 17, 36, 78, 79, 96, 140-141.

¹⁵⁷⁹ **A.e.**, s. 34, 35, 102.

¹⁵⁸⁰ **A.e.**, s. 45-46, 96-97.

¹⁵⁸¹ **A.e.**, s. 49, 56, 121.

¹⁵⁸² **A.e.**, s. 125.

8. Sezen'in kapı numarası ve telefon numarasının numerolojisi 11'dir.
9. O gece Meral'in getirdiği konyağın markası Once, İspanyolcada 11 demektir.
10. Taner'in uğraştığı teknenin adı Eleven'dır.
11. O gece telefonlar 11'de çalar.
12. Begüm'ün duyduğu cümle şudur: "Dört yavru kuş, dört uykudan uyanıp on bir kapı gelmişler."¹⁵⁸³

Astrolog (Yıldız Falcısı) Fikreti 11 sayısının gücünü şu şekilde açıklar:

"11... İki kat yaratıcılık enerjisi ve güven olarak kısaca özetlenebilir. Evren, tüm değişik yaratılış formları olarak tezahür eden ve onların içinden birbirine doğru akan enerjiden oluşmaktadır. Bütün varlıkların, hatta bir kayanın içinde enerji depolanmış halde bulunmaktadır. Bu enerji, bitki, hayvan ve insanlarda harekete geçerek onların faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Enerjinin dinamik doğası ifade edilmeyi ve serbest hale geçirilmeyi bekler, hatta talep eder. Yaratıcı enerji iki tarafı keskin bir kılıç gibi, hem lehimize, hem de aleyhimize çalışabilecek bir büyük güçtür. Ki bunu yalnızca 1 sayısı oluşturabilir, 11 ise bu güçlü enerjiyi ikiye katlayarak büyütür.

Yaratıcı enerjinin gücü; eski engelleri, kabulleri, bendini aşmış bir nehir gibi yıkar, önüne katıp sürükler ve yeni bir başlangıcın temellerini atar. Bu enerji nehri, kolayca durdurulamayacak kadar zorlayıcı bir güce sahiptir ve eğer kendine kanalize olacağı bir alan sunulmazsa yapıcı değil yıkıcı olacaktır. Yaratıcı enerji, bireylerin ya da bir bütün olarak varlıkların geleneksel olanı değil 'az seçilen yolu' tercih etmelerini ve belki bu nedenle garip, tuhaf diye nitelendirilmeyi göze almalarını talep eder. Birden fazla varlığın 11 enerjisi bileşimleri, ateşli yaratıcı enerji kıvılcımları üretir ve bu enerji kanalize edildiği alanda çok özel bir manyetizma oluşturur. Bu tür ilişkiler birlikte her şeyi yaratabilirler. Tıpkı oksijen ve ateş gibidirler. Çok detaya girmek istemiyorum ancak burada en önemli husus; 11 enerjisinin zapt edilemez gücü, eski ve yıpranmış, yeni ve taze olanla değiştirebilme yetisidir."¹⁵⁸⁴

11 sayısının güç alanının genişliğine ise Sezen'in evindeki aynalar, pencere pervazlarındaki cam prizmalar ve ışık tayfına boyanmış bir cam kâsenin içindeki büyük bir dumanlı kuvars sebep olmuştur.¹⁵⁸⁵

Fikret'in açıklamaları ile örtüşen bir diğer olay ise roman kahramanları 11 yıl önce seçim yapmak zorunda kaldıkları ancak seçmedikleri hayatlarını yaşamaya 11.11.1999'da başlamalarıdır.

¹⁵⁸³ A.e., s. 199.

¹⁵⁸⁴ A.e., s. 200.

¹⁵⁸⁵ A.e., s. 207.

Yine 11 rakamı ile bağdaştırılan son olay, Antropolog Aydın aracılığıyla aktarılmıştır. Doğu Anadolu'da araştırma yaparken karşılaştığı şamanın hayatındaki ilk 11 yılın iyi geçmeyeceğini okuduğu geleceğini zihnî yolla Aydın'a söylemiş, bu kehanet gerçekleşmiş ve 11.11.1999'da etkisini kaybetmiştir.

*

Buraya kadar ikinci tür fantastik roman kategorisine dahil ettiğimiz eserlerin mekân, zaman, kahramanlar ve olaylar alt başlıkları altında incelediğimiz unsurları bilinen, yaşanan, genel geçer kabullere aykırı durum, olgu ve oluşumlardan vücuda getirilmiştir. Yukarıda da söylediğimiz gibi tayy-i mekânın bir bakıma günümüzdeki yorumu olan astral seyahat, büyü, cin mefhûmları dinî kaynaklarda varlığına veya meydana geldiğine yer verilen, inanılan olaylar, durumlar olmasına karşın bunları gerçekleştiren kişilerin nitelikleri, büyü, cin gibi unsurların bilinenler dışında amacının, tarifinin, tasvirinin haricinde gerçeklik algılarımızı zorlayacak boyutlarda sunulması bu motifleri çalışmamıza dahil etmemizi zorunlu kılmıştır.

İncelediğimiz romanların genelinde gerçek dünyanın içinde gerçeküstü unsurlara yer verilerek okuyucuyu şaşırtmak, tedirgin etmek, tereddütte bırakmak, kararsız kılmak, kafasını karıştırmak bazen de eğlendirmek amaçlanmış, bu yolla 2000 sonrası ikinci tür fantastik romanın başarılı örnekleri Türk edebiyatına kazandırılmıştır.

SONUÇ

Edebî nevilere biri olan ve belki de tanımı, türleri; faydaları, zararları; mekân, zaman, şahıs kadrosu, olay/olay örgüsü, anlatıcı, bakış açısı, fikir, üslup, dil gibi materyal; anlatma, tasvir, geriye dönüş, leitmotif, iç çözümleme, iç diyalog, bilinç akışı gibi teknik unsurları üzerine en çok konuşulan, tartışılan roman; kültürel, felsefi, siyasi, ideolojik akımlardan, modalardan etkilenerek ve etkilenemeye devam ederek değişimini/gelişimini sürdürmektedir.

Edebiyat tarihimizde Tanzimat Sonrası Türk Edebiyatı olarak adlandırılan devrede tanıştığımız; kolay kabul görmeyen, benimsenmeyen roman türünde önceleri eğlendirirken eğitime, öğretme, bilgilendirme, ahlaki ve sosyal düzeyde ders verme, bilinçlendirme özellikleri aranırken yaşanması mümkün olmayan, gerçek dışı, olağanüstü unsurlar taşıyan romanlar küçük görülür, alaya alınır. Sonraları yavaş yavaş farklı tür romanlarda fantastik motifler işlenmeye başlanmışsa da yakın geçmişe kadar bu tarz romanlar “popüler kültür”ün ürünleri addedilmiş, yeterli ilgi ve iltifata mazhar olmamıştır.

Uzun bir zaman diliminin ardından 2000’li yıllarda özellikle J.R.R. Tolkien’in *The Lord of the Rings* ve J.K. Rowling’in *Harry Potter* serisinin ilk eserlerinin beyaz perdeye aktarılmasıyla fantastik roman önem kazanmış, hem yazar hem de okur açısından tercih edilen türler arasında, geç de olsa hak ettiği yeri almıştır.

Ancak yaklaşık on yıldır kitapçılarda, dağıtımıcılarda, gazetelerde, dergilerde, *İnternet* sayfalarında her olağanüstü unsur taşıyan roman bu türe dahil edilmiş, böylece fantastik romanın ne olduğu ya da ne olması, hangi nitelikleri taşıması gerektiği problemi meydana gelmiştir. Bunun en önemli sebeplerinden biri de ülkemizde bu alanda teorik çalışmaların, tercümelemlerin azlığıdır. Teorik anlamda bir zemine oturtulamayan fantastik roman bilimkurgu (bilim romanı/bilimsel roman), ütöpik, disütöpik, gotik roman türleri ile karıştırılmış; bir anlam, tanım karmaşası ortaya çıkmıştır.

Yukarıda bahsettiğimiz karışıklıkları, eksiklikleri gidermek amacıyla kaleme aldığımız “Türk Edebiyatında Fantastik Roman” başlıklı çalışmamızı üç bölüme ayırdık.

Birinci bölüm, “Fantastik Kavramı ve Fantastik Roman” adını taşımaktadır. Bu bölüm kendi içinde dört alt başlıkla ele alınmıştır. “Fantastik Kelimesinin Anlamı ve Bir Edebî Türe Ad Olması” ve “Fantastik Kavramının Yorumlanması, Edebiyattaki Kullanılışı ve Bunun Sonucunda Ortaya Çıkan Edebî Türlerden Birisi Olarak Fantastik Roman” olan söz konusu başlıklardan ilk ikisinde hem yerli hem de yabancı araştırmacıların, edebiyatçıların görüşlerinden hareketle “fantastik” kelimesinin ne demek olduğunu, nasıl kullanıldığını, nasıl yorumlandığını, bir edebî türe ad olması için taşıması hangi nitelikleri taşıması gerektiğini tespit ederek fantastik romanı “Bilinen, kabul edilen sosyal, siyasi, tarihî, bilimsel kuralların, genel geçer gerçekliğin dışına olağanüstü, doğaüstü unsurlarla alegorik anlamdan, düş, hayal, sanrı, delilik gibi psikolojik/psikiyatrik vakalardan tamamen arınmış bir hayal gücü ile çıkmayı mitos, efsane, destan, menkıbe, halk hikâyesi, masal vb. beslenerek ancak bu türlerin formatında değil, romana has unsurlarla sunan anlatı türü.” şekilde tanımladık. Yaptığımız incelemeler sonucunda iki tür fantastik roman olduğu sonucuna vardık.

1. Birinci Tür Fantastik Romanlar: Okuyucuya gerçek olanın, bilinenin dışında coğrafyalar, ırklar, hayatlar vb. sunmayı amaçlayan romanlar.

2. İkinci Tür Fantastik Romanlar: Romanın genelinde gerçek dünyanın içinde gerçeküstü unsurlara yer vererek okuyucuyu şaşırtmayı, tedirgin etmeyi, tereddütte bırakmayı, kararsız kılmayı, kafasını karıştırmayı hatta eğlendirmeyi amaçlayan romanlar.

Fantastik romanın sınırlarını çizdikten sonra “Ana Hatlarıyla Fantastik Romana Komşu Türler Bilimkurgu, Gotik, Ütopik ve Disütopik (Antiütopik/Ters Ütopik) Roman ve Bu Türler ile Fantastik Roman Arasındaki Farklılıklar” başlığı altında birbirleriyle karıştırılan, birbirlerinin yerine kullanılan bu roman türleriyle fantastik romanı birbirinden ayıran sınırları çizdik.

Birinci bölümde son olarak “Fantastik Romanın Yazılma, Okunma Nedenleri ve Meydana Getirdiği Kültürel Etkiler” başlığı altında fantastik roman türüne duyulan ilginin psikolojik, sosyolojik, felsefik sebepleri, yazarların niçin eserlerinde

fantastik unsurlara yer verdikleri üzerinde durduk ve meydana gelen kültürel etkilerden, bu etkilerin boyutlarından bahsettik.

Tezimizin ikinci bölümü olan “2000 Yılına Kadar Türk Edebiyatında Fantastik Unsurlar İçeren Romanlar”da Tanzimat sonrasında 2000’e kadar yazılan romanların genel özelliklerini, roman yazarından beklenenleri, fantastik unsurlar taşıyan eserlerin nasıl karşılandığını, bu eserlerin yazılış sebeplerini ortaya koyduk. Tanzimat sonrası döneme dahil olmayan ancak mezkûr dönemde oldukça söz konusu edilen, hem fantastik nitelikler bulduran romanlar aşağılanırken örnek gösterilen hem de kendisinden esinlenen Giritli Ali Aziz Efendi’nin *Muhayyelât* adlı eserini de incelememize dahil ettik. *Muhayyelât*’tan sonra basım tarihlerine göre sırasıyla Ahmet Mithat Efendi’nin *Çengi*, Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi’nin *A’mâk-ı Hayâl*, Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın *Gulyabani*, Peyami Safa’nın *Matmazel Noraliya’nın Koltuğu*, Nazlı Eray’ın *Arzu Sapağında İnecek Var*, *Orphée*, *Yıldızlar Mektup Yazar*, *Ay Falcısı*, *Uyku İstasyonu*, *Deniz Kenarında Pazartesi*, *İmparator Çay Bahçesi*, *Pasifik Günleri*, *Âşık Papağan Barı*, *Örümceğin Kitabı*, *Elyazması Rüyalar*, *Ayışığı Sofrası*, Latife Tekin’in *Sevgili Arsız Ölüm*, İhsan Oktay Anar’ın *Puslu Kıtalar Atlası*, *Kitabü-l Hiyel*, *Efrâsiyâb’ın Hikâyeleri*, Sadık Yemni’nin *Muska*, *Öte Yer Alev Alıtlı’nın Schrödinger’in Kedisi 1. Kitap: Kâbus* adlı eserleri ile ilgili bilgi verdikten sonra fantastik unsurlar taşısa da bazılarının ağırlıklı şekilde tarihî, polisiye romanlar olması ya da düşler aracılığıyla aktarılması veya gelenek, görenek, dine bağlı davranış ve yaşayışı kıstas alması, bazılarının ise bilimsel terminolojiyle açıklanması sebebiyle bu eserlerin belirlediğimiz her iki fantastik roman türüne de dahil edilemeyeceğini ancak bu türlerin hazırlayıcıları, öncülerini olduğunu belirttik.

Çalışmamızın “2000 Sonrası Türk Edebiyatında Fantastik Romanlar” adlı üçüncü ve son kısmını birinci bölümde tanımladığımız üzere “Birinci Tür Fantastik Romanlar” ve “İkinci Tür Fantastik Romanlar” başlıkları altında ele aldık. Burada 2000 sonrasında yazılan ve birinci tür fantastik romanın niteliklerini taşıyan romanları tespit edebilmek amacıyla incelediğimiz eserlerden Orkun Uçar’ın *Habis Üçlemesi*’nin ilki *Habis Üçlemesi 1 Derzulya: Asi*, Alp Aras’ın *Büyülü Efsaneler* serisinin ilki *Büyülü Efsaneler Serisi 1. Kitap: Elf Kanı* yayımlandığından, tamamlandığında düş, rüya, sanrı, delilik vb. sebeplere ya da alegorik bir amaca

dayandırıldığı takdirde birinci tür fantastik roman tanımının dışında kalabileceklerinden, Göktuğ Canbaba'nın *Kuzey Kıtalar Efsaneleri: Ozanın Şarkısı*'nda ise açıkça bir ozanın efsane anlattığı haber verildiğinden dolayı söz konusu eseleri bu bölüme dahil etmedik. İkinci tür fantastik roman tanımımıza uyan ve bu tarzın Türkiye'deki temsilcisi Barış Müstecaplıoğlu'nun seri hâlde yayımlanan ve nihayetlendirilen *Perg Efsaneleri 1: Korkak ve Canavar*, *Perg Efsaneleri 2: Merderan'ın Sırrı*, *Perg Efsaneleri 3: Bataklık Ülke*, *Perg Efsaneleri 4: Tanrıların Alfabetesi* adlı romanların daha iyi anlaşılması için özetlerini verdik. *Perg Efsaneleri* serisinde harita kullanma tekniğine başvurulduğundan söz konusu romanların coğrafyasının sınırlarını çizen haritayı da çalışmamıza ekledik. Sonrasında hemen her unsuru fantastik olan bu eserleri "Mekânlar", "Zaman", "Olaylar", "Kahramanlar" ve "Gündelik Hayata Ait Unsurlar" başlıkları altında ayrıntılarıyla inceledik.

Üçüncü bölümün "İkinci Tür Fantastik Romanlar" adlı ikinci alt başlığında yer alabilecek eserleri belirleyebilmek için yaptığımız çalışmada fantastik unsurlara, motiflere yer verilse de Nazlı Eray'ın *Aşkı Giyinen Adam*, *Sis Kelebekleri*, *Beyoğlu'nda Gezersin*, *Farklı Rüyalar Sokağı*, *Kayıp Gölgele Kenti*, Alev Alatlı'nın *Schrödinger'in Kedisi 2. Kitap: Rüya*, İhsan Oktay Anar'ın *Amat*, Gülten Dayıoğlu'nun *Alacakaranlık Kuşları*, Ayşe Şasa'nın *Şebek Romanı*, Mehmet Yaşın'ın *Sınırdışı Saatler*, Murat Uyrukulak'ın *Tol: Bir İntikam Romanı*, *Har: Bir Kıyamet Romanı*, Levent Mete'nin *Büyücüler*, *Rika'nın Beyninde*, Osman Koca'nın *Kral Suban*, Sezgin Kaymaz'ın *Zindankale*, Y. Hakan Erdem'in *Kitab-ı Duvduvani*, *Zaman Çöktü*, Mine Söğüt'ün *Beş Sevim Apatmanı*, *Kırmızı Zaman*, Burak Eldem'in *Seni Tılsımlar Korur*, Sadık Yemni'nin *Yatır*, Orkun Uçar'ın *Kızıl Vaiz: Derzulya*, Ferhat Ünlü'nün *M.A.T: Münasebetsizleri Ayıklama Teşkilatı*, Can Armağan Ethemoğlu'nun *Son Masal*, Zafer Sönmez'in *Saklı Ülke: Gerdekkaya 1*, *Genç Tanrılar: Gerdekkaya 2* ve Bahaettin Kabahasanoğlu'nun *Dün*, *Çok Kötü Bir Şey Oldu...* adlı romanlarını bazıları polisiye, tarihî, aşk, gotik, ütöpik, bilimkurgu, disütöpik vb. roman türüne dahil olduğu, bazıları da alegorik yaklaşımla ya da sanrı, düş/rüya, delilik gibi nedenlere bağlanarak kaleme alındıkları için bu bölümde inceleme dışı bıraktık.

İkinci tür fantastik roman tanımı içerisinde değerlendirdiğimiz Sadık Yemni'nin *Çözücü*, Gündüz Öğüt'ün *Nehrin İki Yakası*, Saygın Ersin'in *Zülfikâr'ın Hükmü*, *Erbain Fırtınası*, Sibel Atasoy'un *Sırtkan Kırmızı Ay* ve Ahmet Aziz Çongarlı'nın *Yılankayası* adlı romanların özetlerini verdikten sonra “Mekânlar”, “Zaman”, “Kahramanlar” ve “Olaylar” başlıkları altında ele aldık.

İncelememizin sonucunda Türk edebiyatında var olan birinci tür fantastik romanlarda mekânların tamamen muhayyile gücüyle yaratıldığını ve bu mekânlarda yaşayan insan dışı ırklara (prom, burfen, hurg, dezdomet), Kadim Güçlere, tanrı konumundakilere, meleğe, büyücülere, “Tılsım Efendileri”ne yer verildiğini ve bunun yanı sıra söz konusu coğrafyada vuku bulan olayların büyü, tılsım, değişim-dönüşüm, işaretler-şekiller, hayaller etrafında meydana geldiğini ve şekillendiğini gördük. İkinci tür fantastik romanda zaman unsuru ise mekân, olay ve kahramanlar kadar baskın yer tutmamaktadır. Zaman konusunda aynı durum birinci tür fantastik romanlar için de geçerlidir. İki türün ortak paydası olan büyücüler ve sanatları ile ortaya koydukları çeşitli büyüler mezkûr roman türünde de ön plandadır. Birinci tür fantastik romanda mekânlar tanıdık olsa da bu mekânlar yaşayan, olayların seyrini değiştiren büyücüler, cinler bilinen gerçekliği zedeleyici özellikleri bünyelerinde barındırmaktadırlar.

Her iki türün özelliklerini ayrıntılarıyla ele aldığımız bu çalışma ile fantastik kelimesinin tarih boyunca anlamını, yorumlanışını, bir edebî türe ad oluşunu, Türk edebiyatında fantastik romanın serüvenini ortaya koymayı, tezimizin daha kuşatıcı ve doyurucu olmasını sağlamak amacıyla yaptığımız fantastik roman tanımlarının belli başlı örneklerine yer vererek Türk edebiyatında eksikliği duyulan bir alanda faydalı olmayı amaçladık.

KAYNAKÇA

ELE ALINAN ROMANLAR

- Ahmet Mithat Efendi: “Çengi”, Haz. Erol Ülgen, **Bütün Eserleri Romanlar V: Çengi, Kafkas, Süleyman Musî**, Haz. M. Fatih Andı, Erol Ülgen, Ankara, TDK Yayınları, 2000.
- Alatlı, Alev: **Schrödinger’in Kedisi 1. Kitap: Kâbus**, İstanbul, Boyut Yayıncılık, 1999.
- Alatlı, Alev: **Schrödinger’in Kedisi 2. Kitap: Rüya**, İstanbul, Alfa Basım Yayın, 2001.
- Anar, İhsan Oktay: **Amat**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005.
- Anar, İhsan Oktay: **Efrâsiyâb’ın Hikâyeleri**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1996.
- Anar, İhsan Oktay: **Kitabü’l-Hiyel**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1996.
- Anar, İhsan Oktay: **Puslu Kıtalar Atlası**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1995.
- Aras, Alp: **Büyülü Efsaneler Serisi 1. Kitap: Elf Kanı**, İstanbul, Seyhan Kitap, 2005.
- Atasoy, Sibel: **Sırtkan Kırmızı Ay**, İstanbul, Altın Kitaplar, 2006.

- Canbaba, Göktuğ: **Kuzey Kıtalar Efsaneleri: Ozanın Şarkısı**, Ankara, Ankara Yayıncılık, 2007.
- Çongarlı, Ahmet Aziz: **Yılan Kayası**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2006.
- Dayıoğlu, Gülten: **Alacakaranlık Kuşları**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2005.
- Eldem, Burak: **Seni Tılsımlar Korur**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2004.
- Eray, Nazlı: **Aşık Papağan Barı**, İstanbul, Can Yayınları, 1998.
- Eray, Nazlı: **Aşkı Giyinen Adam**, İstanbul, Can Yayınları, 2001.
- Eray, Nazlı: **Arzu Sapağında İnecek Var**, İstanbul, Can Yayınları, 1994.
- Eray, Nazlı: **Ay Falcısı**, İstanbul, Can Yayınları, 1994.
- Eray, Nazlı: **Ayışığı Sofrası**, İstanbul, Can Yayınları, 2000.
- Eray, Nazlı: **Beyoğlu'nda Gezersin**, İstanbul, Can Yayınları, 2005.
- Eray, Nazlı: **Deniz Kenarında Pazartesi**, İstanbul, Can Yayınları, 1997.
- Eray, Nazlı: **Elyazması Rüyalarda**, İstanbul, Can Yayınları, 2000.

- Eray, Nazlı: **Farklı Rüyalar Sokağı**, İstanbul, Merkez Kitaplar Yayınları, 2007.
- Eray, Nazlı: **İmparator Çay Bahçesi**, İstanbul, Can Yayınları, 1997.
- Eray, Nazlı: **Kayıp Gölgeleer Kenti**, İstanbul, Turkuvaz Yayıncılık, 2008.
- Eray, Nazlı: **Orphée**, İstanbul, Can Yayınları, 1991.
- Eray, Nazlı: **Örümceğin Kitabı**, İstanbul, Can Yayınları, 1999.
- Eray, Nazlı: **Pasifik Günleri**, İstanbul, Can Yayınları, 1998.
- Eray, Nazlı: **Sis Kelebekleri**, İstanbul, Can Yayınları, 2003.
- Eray, Nazlı: **Uyku İstasyonu**, İstanbul, Can Yayınları, 1994.
- Eray, Nazlı: **Yıldızlar Mektup Yazar**, İstanbul, Can Yayınları, 1993.
- Erdem, Y. Hakan: **Kitab-ı Duvduvani**, İstanbul, Kanat Kitap, 2004.
- Erdem, Y. Hakan: **Zaman Çöktü**, İstanbul, Kanat Kitap, 2006.
- Ersin, Saygın: **Erbain Fırtınası**, İstanbul, Karakutu Yayınları, 2006.
- Ersin, Saygın: **Zülfikâr'ın Hükmü**, İstanbul, Karakutu Yayınları, 2005.

- Ethemoğlu, Can Armağan: **Son Masal**, İstanbul, Telos Yayıncılık, 2004.
- Giridî Ali Aziz Efendi: **Muhayyelât-ı Ledünn-i İlahi**, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1268 (1852).
- Giritli Ali Aziz Efendi: **Muhayyelât-ı Aziz Efendi**, Sadeleştiren: Ahmet Kabaklı, Ankara, Kùltür Bakanlığı Yayınları, 1990.
- Gürpınar, Hüseyin Rahmi: **Gulyabani**, İstanbul, Atlas Kitabevi, 1974.
- Kabahasanoğlu, Bahaettin: **Dün, Çok Kötü Bir Şey Oldu...**, İstanbul, Bir Harf Yayınları, 2007.
- Kaymaz, Sezgin: **Zindankale**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.
- Koca, Osman: **Kral Suban**, İstanbul, Beyan Yayınları, 2004.
- Mete, Levent: **Büyücüler**, İstanbul, Can Yayınları, 2003.
- Mete, Levent: **Rika'nın Beyninde**, İstanbul, Can Yayınları, 2005.
- Müstecaplıoğlu, Barış: **Perg Efsaneleri 1: Korkak ve Canavar**, İstanbul, Metis Yayınları, 2002.
- Müstecaplıoğlu, Barış: **Perg Efsaneleri 2: Merderan'ın Sırrı**, İstanbul, Metis Yayınları, 2002.
- Müstecaplıoğlu, Barış: **Perg Efsaneleri 3: Bataklık Ülke**, İstanbul, Metis Yayınları, 2003.
- Müstecaplıoğlu, Barış: **Perg Efsaneleri 4: Tanrıların Alfabetesi**, İstanbul, Metis Yayınları, 2005.

- Öğüt, Gündüz: **Nehrin İki Yakası**, İzmir, Ege Meta Yayınları, 2003.
- Safa, Peyami: **Matmazel Noraliya'nın Koltuğu**, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2002.
- Söğüt, Mine: **Beş Sevim Apartmanı**, İstanbul, YKY, 2004.
- Söğüt, Mine: **Kırmızı Zaman**, İstanbul, YKY, 2006.
- Sönmez, Zafer: **Genç Tanrılar, Gerdekkaya 2**, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2002.
- Sönmez, Zafer: **Saklı Ülke, Gerdekkaya 1**, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2002.
- Şasa, Ayşe: **Şebek Romanı**, İstanbul, Geleneksel Yayıncılık, 2004.
- Şehbenderzade Filibeli
Ahmet Hilmi: **A'mâk-ı Hayâl**, Haz. Osman Gündüz, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004.
- Tekin, Latife: **Sevgili Arsız Ölüm**, İstanbul, Adam Yayınları, 1983.
- Uçar, Orkun: **Habis Üçlemesi 1 Derzulya: Asi**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2005.
- Uçar, Orkun: **Kızıl Vaiz: Derzulya** İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2007.

- Uyurkulak, Murat: **Har: Bir Kıyamet Romanı**, İstanbul, Metis Yayınları, 2005.
- Uyurkulak, Murat: **Tol: Bir İntikam Romanı**, İstanbul, Metis Yayınları, 2005.
- Ünlü, Ferhat: **M.A.T.: Münasebetsizleri Ayıklama Teşkilatı**, İstanbul, Everest Yayınları, 2006.
- Yaşın, Mehmet: **Sınırdışı Saatler**, İstanbul, Everest Yayınları, 2007.
- Yemni, Sadık: **Çözücü**, İstanbul, Everest Yayınları, 2003.
- Yemni, Sadık: **Muska**, İstanbul, Metis Yayınları, 1996.
- Yemni, Sadık: **Öte Yer**, İstanbul, Metis Yayınları, 1997.
- Yemni, Sadık: **Yatır**, İstanbul, Everest Yayınları, 2005.

FAYDALANILAN DİĞER KAYNAKLAR

- Adcock, John Arthur: **The World that Never Was**, United Kingdom, Wolf Online Ltd., 2004.
- Aktaş, Şerif: **Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş**, İstanbul, Birlik Yayınları, 1986.
- Alacatlı, Hüseyin: **Muhayyelât-ı Aziz Efendi: Ön Söz**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999.

- Andaç, Feridun: **Öykücünün Kitabı**, İstanbul, Varlık Yayınları, 1999.
- Andı, M. Fatih: **Roman ve Hayat**, İstanbul, Kitabevi Yayınları, 1999.
- Arca, Nurcan: “Türkiye Gerçeğine Fantastik Yaklaşım: Nazlı Eray/Haldun Taner Ödülü”, **Milliyet Sanat**, No: 189/1, Nisan 1988, s. 20-23.
- Armstrong, Margaret: **The Man with No Face**, New York, Random Hause, 1940.
- Asar, Alpay: “İhsan Oktay Anar: Kitapları ve Edebiyat Dünyası Üzerine Söyleşi”, **Hürriyet Gösteri**, No: 199, Haziran 1999, s. 32-34.
- Asimov, Isaac: “Başka Dünyalarda Hayat”, **Bilim Dergisi**, C. 1, No: 9, Kasım 1982, s. 79-81.
- Asimov, Isaac: “Bilim Yazarı Isaac Asimov’la Geleceğe Yolculuk [Bir Konuşma]” Çev. Cüneyd Tandoğan, **Türk Dili Dergisi** 10 (59) 3/4.97, s. 17-19.
- Asimov, Isaac: “İsaac Asimov ile Söyleşi”, **Başka Dünyalar Mümkün**, Çev. V. Fırat Bozçalı, Haz. K. Murat Güney, İstanbul, Varlık Yayınları, 2007, s. 43-58.
- Assoun, Paul-Laurent: **Littérature et Psychanalyse**, Paris, Ellipses, 1996.

- Attabery, Brian: **Strategies of Fantasy**, Bloomington, Indiana University Press, 1992.
- Avşar, Barış: “Umutsuz Uyarı: Ters Ütopya”, **Evrensel Kültür**, No: 93, 1999. (Çevrimiçi) www.evrenselbasim.com/kultur/93d.html, 17 Aralık 2007.
- Aydın, İsmail: “Ütopyadan Fantezi Edebiyata: Modern Medeniyette Ontolojik Güvensizliğin İfadesi”, **Yazında ve Çeviride Fantastik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 109-116.
- Aytaç, Gürsel: Postmodernizm”, **Cumhuriyet Kitap**, 04.03.1999.
- Bacon, Francis: **Yeni Atlantis**, Çev. Kaan Yılmaz, İstanbul, İm Yayın Tasarım, 2005.
- Batum, Oya: “Sanatta ve Edebiyatta Postmodernizm”, **Türk Dili**, No. 519, Mart 1995, s. 273-283.
- Bek, Kemal: “Hüseyin Rahmi ve Boş İnançlar”, **Hürriyet Gösteri**, No. 195, Şubat 1997, s. 77-79
- Bezel, Nail: **Yeryüzü Cennetleri Kurmak**, İstanbul, Say Kitap Pazarlama, 1984.
- Bezel, Nail: **Yeryüzü Cennetlerinin Sonu: Ters Ütopyalar**, Say Yayınları, 1984.
- Beşir Fuat: **Şiir ve Hakikat**, Haz. Handan İnci, İstanbul, YKY, 1999.

- Birinci, Necat: “A’mâk-ı Hayâl”, **Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 2, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1989, s. 555-556.
- Booker, M. Keith: **The Dystopian İmpulse in Modern Literature**, London, Greenwood Press, 1994.
- Caillois, Roger: **Au Coeur du Fantastique**, Paris, Gallimard, 1965.
- Calvino, İtalo: **Amerika Dersleri**, Çev. Kemal Atakay, İstanbul, Can Yayınları, 1995.
- Campanella, Tomasso: **Güneş Ülkesi**, Çev. Sadık Usta, İstanbul, Kaynak Yayınları, 2005.
- Castex, Pierre Georges: **Le Conte Fantastique en France**, Paris, Corti, 1966.
- Cazotte, Jacques: **Le Diable Amoureux**, Paris, le Terrain Vague, 1960.
- Cioran, E. M.: **Tarih ve Ütopya**, Çev: Haldun Bayrı, İstanbul, Metis Yayınları, 1999.
- Clery, E. J.: **The Rise of Supernatural Fiction**, United Kingdom, Cambridge University Pres, 1999.
- Cornwell, Neil: “European Gothic”, **A Companion to The Gothic**, Ed. David Punter, UK-USA, Blackwell Publishers, 2000, s. 27.

- Çetin, Nurulah: **Roman Çözümleme Yöntemi**, Ankara, Öncü Basımevi, 2003.
- Çıkla, Selçuk: Romanda Kurmaca ve Gerçeklik”, **Hece Türk Romanı Özel Sayısı**, No. 65-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 111-129.
- Doltaş, Dilek: Batı’da ve Bizde Postmodernizm”, **Hürriyet Gösteri**, No. 120, Kasım 1990, s. 21-24.
- Doltaş, Dilek: “Edebiyatta Postmodernizm”, **Varlık**, C. 59, No. 1025, Şubat 1993, s. 43-48.
- Doltaş, Dilek: **Postmodernizm ve Eleştirisi Tartışmalar/ Uygulamalar**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2003.
- Duru, Orhan: “Bilimkurgu”, **Türk Dili**, C. XXVII, No: 256, 1 Ocak 1973, s. 334.
- Duru, Orhan: “Olasılıklar Yazını Bilim-Kurgu”, **Evrensel Kültür** (88) 4.99, 1992, s. 22-23.
- Ecevit, Yıldız: **Türk Romanında Postmodernist Açılımlar**, 3. bs, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.
- Eray, Nazlı: “Nur Bulum ile Söyleşi”, **Cumhuriyet Kitap Eki**, 14 Ekim 1991, s. 5.
- Ercilasun, Bilge: **Servet-i Fünun’da Edebî Tenkit**, İstanbul, MEB, 1998, s. 65-66.

- Ertem, Cengiz: “Fantastik Edebiyat ve Tekinsizlik Kavramı: Edebiyatımızdan Bir Örnekleme Denemesi”, **Yazında ve Çeviride Fantastik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 11-24.
- Fabre, J.: **Le Miroir de Sorcière, Essai sur la Littérature Fantatique**, Paris, José Corti, 1965.
- Farabi: **el Medinetü’l-Fazıla**, Ankara, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1990.
- Finn, Robert P.: **Türk Romanı: İlk Dönem 1872-1900**, Çev. Tomris Uyar, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1984.
- Gautier, Theophile: **Avatar or the Double Transformation**, London, Vizetelly, 1888.
- Gerçek, Selim Nüzhet: “Hüseyin Rahmi ve Eserleri”, **İstanbul**, No. 9, 1 Nisan 1944, s. 11, 16.
- Grimal, Pierre: **Mitoloji Sözlüğü: Yunan ve Roma**, Çev. Sevgi Tamgüç, İstanbul, Sosyal Yayınları, 1997, s. 583.
- Gürsoy, Ülkü: “Fantastik Anlatım ve Nazlı Eray”, **Türk Yurdu**, C. 20, No. 153-154, Mayıs-Haziran 2000, s. 306-310.
- Hume, Kathryn: **Fantasy and Mimesis: Responses to Reality in Western Literature**, New York, Methuen, 1984.
- Huxley, Aldous: **Cesur Yeni Dünya**, Çev. Ümit Tosun, İstanbul, İthaki Yayınları, 2002.

- İnci, Handan: “Aziz Efendi’nin Reddedilen Mirası Türk Romancısının ‘Gerçeklik’le Savaşı” , **kitaplık**, No: 80, Şubat 2005, (Çevrimiçi) <http://www.ykykultur.com.tr/kitaplik/80/hinci.html>, 18 Ekim 2007.
- Jackson, Rosemary: **Fantasy: The Literature of Subversion**, London and New York, Routledge, 1981.
- Jaloux, Edmond: “Alman Romantiklerinde Fantastik Olanın Yeri”, **Türk Dili**, No: 142, Temmuz, 1963, s. 602.
- Jung, Carl Gustav: **İnsan Ruhuna Yöneliş.**, Çev. Engin Büyükinall, 5. bs., İstanbul, Say Yayınları, 2004.
- Işık, Emin: “Cin Suresi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 8, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 10-11.
- Kabaklı, Ahmet: “Postmodernizm ve Son Yeni 1”, **Türk Edebiyatı**, No. 233, Mart 1993, s. 5-7.
- Kabaklı, Ahmet: “Postmodernizm ve Son Yeni 2”, **Türk Edebiyatı**, No. 243, Nisan 1993, s. 5-9.
- Kabaklı, Ahmet: **Türk Edebiyatı**, C. 1, 12. bs., İstanbul, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2004, s. 136.
- Kafka, Franz: **Değişim**, Çev. Vedat Günyol, İstanbul, Yaba Yayınları, 1997.

- Kahraman, Hasan Bülent: “Gelenek, Postmodernizm ve Bazı Yeni Kavramlar”, **Varlık**, C. 59, No. 1028, Mayıs 1993, s. 2-6.
- Kaplan, Mehmet: “Destan, Mesnevi ve Roman”, **Hisar**, No. 139, Temmuz 1975, s. 3.
- Kendall, John: **Unborn Tomorrow**, London, Collins, 1933.
- Kesmez, Necdet: “Geleceği Düşlemek II”, **Bilişim Dergisi**, No: 82, 2002, (Çevrimiçi) http://dergi.tbd.org.tr/yazarlar/05082002/necdet_kesmez.htm, 22 Ekim 2007.
- Kırıcı, Emine: “Muhayyelât-ı Aziz Efendi ve Türk Halk Masalları”, **Millî Folklor**, C. 1, No. 5, Mart 1990, s.43-45.
- Kocagöz, Samim: “Roman mı Masal mı?”, **Varlık**, No: 763, Nisan 1971, s. 6.
- Kumar, Krishan: **Ütopyacılık**, Çev. Ali Somel, İstanbul, İmge Kitabevi, 2005.
- Kundera, Milan: **Roman Sanatı**, Çev. Aysel Bora, İstanbul, Can Yayınları, 2002.
- Landon, Brooks: **Science Fiction After 1900**, New York and London Routledge, 2002.
- Langford, Jonathan: “Why the Academy is Afraid of Dragons: The Suppression of the Marvelous in the Theories of the Fantastic”, **Science Fiction, Canonization**,

Marginalization and the Academy, , London, Greenwood Pres, 2002, s. 61-63.

Le Guin, Ursula K.: “Amerikalılar Ejderhalardan Neden Korkar?”, **Kadınlar Rüyalar Ejderhalar**, Haz. Deniz Erksan, Bülent Somay, Müge Gürsoy Sökmen, 3. bs., İstanbul, Metis Yayınları, 2006, s. 24-29.

Le Guin, Ursula K.: “Bilimkurgu ve Bayan Brown”, **Kadınlar Rüyalar Ejderhalar**, Haz. Deniz Erksan, Bülent Somay, Müge Gürsoy Sökmen, 3. bs., İstanbul, Metis Yayınları, 2006, s. 67-83.

Le Guin, Ursula K.: “Çocuk ve Gölge”, **Kadınlar Rüyalar Ejderhalar**, Haz. Deniz Erksan, Bülent Somay, Müge Gürsoy Sökmen, 3. bs., İstanbul, Metis Yayınları, 2006, s. 30-41.

Le Guin, Ursula K.: **The City of Illusions**, New York, Harper & Row, 1978.

Levent, Agâh Sırrı: “Divan Edebiyatında Hikâye”, **TDAY Belleten**, No. 266, 1967, s. 71-117.

Levent, Agâh Sırrı: “Matmazel Noraliya’nın Koltuğu”, **Türk Dili**, C. 1, No. 2, Kasım 1951, s. 17-22.

Lovecraft, Howard Philip: “Yazmak Üzerine Notlar”, (Çevrimiçi) <http://www.frpnet.net/yazilar/Lovecraft/yazmakuzerine.html>, 13 Aralık 2007.

- Lowenthal, Leo: “Edebiyat Sosyolojisi” **Edebiyat Sosyolojisi Üzerine**, Çev. Salih Özer, Ed. Köksal Alver, Ankara, Hece Yayınları, 2006, s. 83-100.
- M. Okay, Orhan: **Batı Medeniyeti Karşısında Ahmet Mithat Efendi**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2008.
- M. Okay, Orhan: **İlk Türk Pozitivist ve Natüralisti: Beşir Fuat**, İstanbul, Hareket Yayınları, 1969.
- M. Okay, Orhan: **Yeni Türk Edebiyatı Ders Notları: Tanzimat Edebiyatı**, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1990.
- MacBeth, George: **The Transformation**, London, Gollancz, 1975.
- Mchale, Brian: **Postmodernist Fiction**, New York, Methuen, 1987.
- Merritt, Abraham: **Dwellers in the Mirage**, New York, Liveright Publishing Corporation. 1953.
- Mert, Necati: “Nazlı Eray ve Düşlemi”, **Varlık**, No: 910 Temmuz 1983, s. 27-28.
- Moran, Berna: **Türk Romanına Eleştirel Bakış 3**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001.
- More, Thomas: **Ütopya**, Çev. Nemciye Uçansoy, İstanbul, Bordo Siyah Yayınları, 2004.
- Müstecaplıoğlu, Barış: “Fantastik Kurgu ve Bazı Tanımlar”, (Çevrimiçi), <http://www.frpnet.net>, 12 Aralık 2007.

- Naci, Fethi: “Fantastik Edebiyat Üzerine”, Roman ve Yaşam: **Eleştiri Günlüğü**, 3 bs., İstanbul, YKY, 2002, s. 85-87.
- Namık Kemal: **Celâlettin Harzemşah**, Haz. Hüseyin Ayan, 4. bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 1975.
- Neydim, Necdet: “Fantastik Çocuk Edebiyatı Yazınsallığa Açılan Bir Kapı mı Yoksa Bir Tehlike mi?”, **Yazında ve Çeviride Fantastik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 95-108.
- Noyes, Alfred: **Walking Shadows**, New York, Frederick A. Stokes, 1918.
- Onay, Ahmet Talât: **Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar**, Haz. Cemâl Kurnaz, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.
- Oppermann, Serpil: “Postmodern Romanda Değişen Anlatım Biçemi ve Gerçeklik/Yazı İkilemi”, **Littera Edebiyat Yazıları**, C. 3, Ankara, Karşı Yayınları, 1992, s. 246-259.
- Orwell, George: **Bin Dokuz Yüz Seksen Dört**, Çev. Nuran Akgören, 4. bs., İstanbul, Can Yayınları, 1999.
- Özdenören, Rasim: **Ruhun Malzemeleri**, İstanbul, Risale Yayınları, 1986.
- Özgü, Halis: “Hayal Dünyası ve Çocuk”, **Ülkücü Öğretmen**, C. XIV, S. 166-167, Mart-Nisan 1973, 9-19.

- Özkaracalar, Kaya: **Gotik**, İstanbul, LM Yayınları, 2005.
- Özkırımlı, Atilla “Çocuk Edebiyatı mı?”, **Gösteri**, Aralık 1981, s. 38-39.
- Özön, Mustafa Nihat: **Türkçede Roman**, 2. bs., İstanbul, İletişim Yayınları, 1985.
- Öztokat, Nedret: “Fantastiği Tanımlamak: Bir Tema Üzerine Çeşitlemeler”, **Yazında ve Çeviride Fantastik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 37-46.
- Parla, Jale: **Don Kişot’tan Bugüne Roman**, 6. bs., İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.
- Penzoldt, Peter: **The Supernatural in Fiction**, Londra, Peter Nevill, 1952.
- Platon: **Devlet**, Çev. Sabahattin Eyüboğlu, Mehmet Ali Cimcoz, 10. bs., İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2006.
- Prssechkian, Nossrat: **Doğu Hikâyeleriyle Psikoterapi (Oriental Stories as Tools in Psychoterapy)**, Çev. Hürol Fışiloğlu, İstanbul, Sistem Yayıncılık, 1997.
- Pulman, Philip: **Kuzey Işıkları: Altın Pusula**, Çev. Sevin Okyay, İstanbul, İthaki Yayınları, 2007.
- Potocki, Jean: **Manuscrit Trouvé a Saragosse**, Paris, Gallimard, 1962.

- Rabkin, Eric S.: **The Fantastic in Literature**, Princeton, Princeton University Pres, 1976.
- Rosenau, Pauline Marie: **Postmodernizm ve Toplum Bilimleri**, Çev. Tuncay Birkan, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları, 1998.
- Rowling, J. K.: **Harry Potter ve Felsefe Taşı**, Çev. Ülkü Tamer, Kutlukhan Kutlu, 24. bs., İstanbul, YKY, 2004.
- Rowling, J. K.: **Harry Potter ve Sırlar Odası**, Çev. Sevin Okyay, 18. bs., İstanbul, YKY, 2007.
- Rowling, J. K.: **Harry Potter ve Azkaban Tutsağı**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, 19. bs., İstanbul, YKY, 2004.
- Rowling, J. K.: **Harry Potter ve Ateş Kadehi**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, 15. bs., İstanbul, YKY, 2004.
- Rowling, J. K.: **Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, 4. bs., İstanbul, YKY, 2007.
- Rowling, J. K.: **Harry Potter ve Melez Prens**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, İstanbul, YKY, 2005.
- Rowling, J. K.: **Harry Potter ve Ölüm Yadigârları**, Çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, İstanbul, YKY, 2007.
- Sage, Victor: **The Gothick Novel**, London, Palgrave, 1990.

- Sakaoğlu, Saim: “Muhayyelât-ı Aziz Efendi,” **Türk Edebiyatı**, C. 3, No. 27, Mart 1974, s. 31-32.
- Sancar, Nuray: “Tasavvurdan Tasarıya Uyumsuz İnsanın Yürüyüşü”, **Evrensel Kültür**, No: 93, 1999, (Çevrimiçi)
www.evrenselbasim.com/kultur/93d.html, 17 Aralık 2007.
- Sazyek, Hakan: “Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler”, **Hece Türk Romanı Özel Sayısı**, No. 65-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 493-509.
- Schasch, N. A.-F.: **Guy de Maupassantet le Fantastique Ténébreux**, Paris, Libraire, A.-G. Nizet, 1983.
- Schmiede, Ahmet: “Giritli Ali Aziz Efendi 1”, **Türk Edebiyatı**, No. 153, Temmuz 1986, s. 57-60.
- Schmiede, Ahmet: “Giritli Ali Aziz Efendi 2”, **Türk Edebiyatı**, No. 154, Ağustos 1986, s. 64-66.
- Seyidoğlu , Bilge: **Mitoloji Üzerine Araştırmalar**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2002.
- Smith, Clark Ashton: **The Double Shadow**, USA, Wildside Press, 2003.
- Shelley, Mary Wollstonecraft: **The Invisible Girl**, A Project Gutenberg of Australia e-book, Date first posted: July 2006.
- Shelley, Mary Wollstonecraft: **The Mortal Immortal**, USA, Tachyon 1996.

- Sevük, İsmail Habip: **Edebî Yeniliğimiz**, C. 1-2, İstanbul, Mf. V. Yayınları, 1931.
- Söğüt, Mine: “Sıradan Hayatlar, Fantastik Zamanlar”, **Picus**, No:17, Aralık 2004, s. 32. (Çevrimiçi) <http://www.ozgurpencere.com/tr>, 10 Aralık 2007.
- Steinmetz, Jean-Luc: **Fantastik Edebiyat**, Çev. Hasan Fehmi Nemli, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2006.
- Stockwell, Peter: **The Poetics of Science Fiction**, London, Pearson Education, 2000.
- Şahin, M. Süreyya: “Cin”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 8, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 5-8.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi: **19’uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, 8. bs., İstanbul, Çağlayan Kitabevi, 1997.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi: “Aziz Efendi”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 2, İstanbul, MEB Yayınları, 2001, s. 154-156.
- Tanyu, Hikmet: “Büyü”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 6, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1992, s. 501-506.
- Tekin, Latife: “Hayallerin Gerçekliği”, **Yazında ve Çeviride Fantastik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2006, s. 1-4.
- Tekin, Mehmet: “Matmazel Noraliya’nın Koltuğu”, **Boğaziçi**, No. 3, Temmuz-Eylül 1991, s. 22-53.

- Tekin, Mehmet: **Roman Sanatı**, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2001.
- Todorov, Tzvetan: **Fantastik: Edebî Türe Yapısal Bir Yaklaşım**, Çev. Nedret Öztokat, İstanbul, Metis Yayınları, 2004.
- Tolkien, J. R. R.: **Peri Masalları Üzerine**, Çev. Serap Erincan, 2. bs., İstanbul, Altıkırkbeş Yayınları, 1999.
- Tolkien, J. R. R.: **Yüzüklerin Efendisi: Yüzük Kardeşliği**, Çev. Çiğdem Erkal İpek, Bülent Somay, 5. bs., İstanbul, Metis Yayınları, 2007.
- Tolkien, J. R. R.: **Yüzüklerin Efendisi: İki Kule**, Çev. Çiğdem Erkal İpek, Bülent Somay, İstanbul, Metis Yayınları, 1999.
- Tolkien, J. R. R.: **Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü**, Çev. Çiğdem Erkal İpek, İstanbul, Metis Yayınları, 1998.
- Toyman, Yeliz Özge: “Nazlı Eray’ın Roman Dünyasında Düşü ve Büyülü Gerçekliğin Kurgusu ve Fantastik Unsurlar”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2006.
- Tunalı, İsmail: **Sanat Ontolojisi**, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1972.
- Tuncer, Selahattin: “Masal ve Efsaneye Dair 1”, **İstanbul**, No. 9, 1 Nisan 1944, s. 9.

- Turan, Güven: “Düş Ülkeler Yok Ülkeler”, **kitap-lık**, No: 76, Ekim 2006, (Çevrimiçi) <http://www.ykykultur.com.tr/?site=kitaplik>, 10 Aralık 2007.
- Uçman, Abdullah: Tanzimat ve Servet-i Fünun Dönemi Türk Edebiyatında Eleştiri”, **Hece Eleştiri Özel Sayısı**, No: 77-79, Mayıs-Temmuz 2003, s. 48-70.
- Urgan, Mina: **Edebiyatta Ütopya Kavramı ve Thomas More**, İstanbul, Adam Yayınları, 1984.
- Urgan, Mina: **İngiliz Edebiyatı Tarihi**, C. III, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1991, s. 109.
- Uysal, Zeynep: **Olağanüstü Masaldan Çağdaş Anlatıya Muhayyelât-ı Aziz Efendi**, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2006.
- Ünser, Halil İbrahim: “Türk Romanında Siyasi ve Sosyal İçerikli Gelecek Kurguları”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, 2003.
- Vax, Louis: **La Séduction de L'étrange, Etude sur la Littérature Fantastique**, Pris, PUF, 1965.
- Vax, Louis: **L'Art et la Littérature Fantastiques**, Paris, PUF, 1960.
- Wells, H. G.: **Görünmez Adam**, Çev. Ali Kaptan, İstanbul, İthaki Yayınları, 2001.

- Welsch, Wolfgang: “Modern Sanatın Ruhundan Postmodern Felsefenin Doğuşu”, Çev. Ayça Sabuncuoğlu, **Varlık**, C. 59, No. 1023, Aralık 1992, s. 2-6.
- Yazgıç, Kâmil: **Ahmet Mithat Efendi: Hayatı ve Hatıraları**, İstanbul, Tan Matbaası, 1940.
- Yazır, Elmalılı M. Hamdi: **Kur’an**, Çev. Abdülvehhab Öztürk, İstanbul, Kahraman Yayınları, 2006.
- Yetiş, Kâzım: **Namık Kemal’in Türk Dili ve Edebiyatı Üzerine Görüşleri ve Yazıları**, 2. bs., İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1996.
- Yetiş, Kâzım: **Talim-i Edebiyat’ın Retorik ve Edebiyat Nazariyatı Sahasında Getirdiği Yenilikler**, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1996.
- Yücesoy, Özge: “Korku Edebiyatı (Gotik Edebiyat) ve Türk Romanındaki Örnekleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, 2007.
- Zamyatin, Yevgeni: **Biz**, Çev. Füsün Tülek, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 1996.
- 1939 Birinci Türk Neşriyatı Kongresi**, Ankara, Edebiyatçılar Derneği Yayınları, 1997, s. 88.
- “Bilimkurgu Yazarlarının Keşfettikleri Gezegenler”, **Bilim Dergisi**, C. 1, No: 4, Haziran 1982, s. 94-97.

Büyük Türkçe Sözlük, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005.

İncil, İstanbul, Kitabı Mukaddes Şirketi, 1999.

Menippee: (Çevrimiçi),
<http://www.geocities.com/janjakrouso29/Filozoflar.htm> 17 Aralık 2007.

“Postmodernizm Özel Eki”, **Hürriyet Gösteri**, No. 120, Kasım 1990.

“Puslu Kıtalar Atlası Fransızcada”, **Radikal**, (Çevrimiçi),
http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=ktp&haberno=170, 06.05.2008.

Tevrat, İstanbul, Kitabı Mukaddes Şirketi, 1997.

“Türk Edebiyatında Postmodern Durum Üzerine Soruşturma”, **Varlık**, No. 1023, Aralık 1992, s. 15-16.

“Ütopya”, **Anabritannica**, Ana Yayıncılık, 1990, s. 484.

“WOW Üyeleri 4 Milyona Ulaştı”, (Çevrimiçi)
<http://webarsiv.hurriyet.com.tr>, 15 Kasım 2007.

Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi 3, Haz. Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Birol Emil, Zeynep Kerman, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1979.

ÖZ GEÇMİŞ

1971 yılında Almanya’da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul’da tamamladı. 1994-1996 İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Diş Protez ve 1996-2000 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatından mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalında “Tarık Buğra’nın Roman ve Hikâyelerinde 20. Yüzyılda Anadolu’da Sosyal Hayat” adlı tez çalışmasıyla yüksek lisans yaptı. Alanı ile ilgili makaleleri, Osmanlı Türkçesinden çevirileri çeşitli dergilerde yayımlandı. *Türk Matbuatında Mehmet Akif Ersoy Üzerine Polemikler*, *Türk Basınında Tevfik Fikret*, *Millî Mecmua Sistemik İndeks*, *Çınaraltı Sistemik İndeks*, *Resimli Ay Sistemik* başlıklı kitapları neşredildi. 2000 yılında Türk Dili ve Edebiyatı/Türkçe öğretmeni olarak atandı. 2006-2007 eğitim öğretim yılında okutulmaya başlanan ortaöğretim 9, 10, 11, 12. sınıf Türk edebiyatı kitaplarında yazarlık, bazı ders kitaplarında dil uzmanlığı yaptı. Evli ve üç çocuk annesidir.